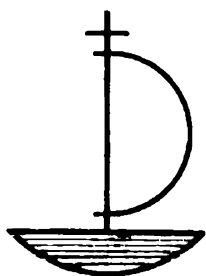

NA HLUBINU

revue pro vnitřní život

ROČNÍK XVIII.

1943

DOMINIKÁNSKÁ EDICE KRYSTAL
V OLOMOUCI

OBSAH ROČNÍKU XVIII. (1943)

ZÁSADY

BL. ANDĚLA: O cestách smíření 129, O potřebě pravého poznání Boha a sebe 577.

BOCHOŘÁK: O jedné skutečnosti 97, Zastavení 419.

BRAITO: *Kurs pro začátečníky*: Ježíš Kristus, původce duchovního života 10, Přivtělení ke Kristu 70, Abyste byli novým stvořením 133, Bůh, Otec Božího synovství 197, Buďte dokonalí jako Otec váš 269, Dítě odchází od svého Otce 325, Návrat k Otci 388, Pokrm nového života 457, Modlitba, hovor dítěte s Otcem 519, Tvůj bratr v nebeském Otci 595. *Kurs mystické cesty*: Očišťováním ducha k vrcholům života 32, Očišťování víry 101. V Tebe, Bože, jsem doufal 168, Pasivní očišťování lásky 211, Vnitřní modlitba a její stupně 282, Přebýváním nejsvětější Trojice ke spojení přetvářejícímu 333, Církev duchovní matkou našeho Božího synovství 609. *Společenství naše* 449.

ČALA: Svátostiny, které mají vztah k Eucharistii 38. 116. 221.

DACÍK: Vliv Panny Marie na duchovní život 393, 462, Ctnost opatrnosti v duchovním životě 600.

DEML: Hlas v Ráma slyšán jest 86.

DILLERSBERGER: Manželství a panenství 476.

DURYCH: Pohled na křesťana 43. Kořeny pýchy 416.

DVOŘÁKOVÁ: Muž a žena 45.

GIULIOTTI: Naše srdce 65.

SV. IGNAC: List Římanům 1, List Magnéským 66, List Iralským 194, List do Filadelfie 257, List Smyrňanům 321, List Polykarpovi 385, Umučení svatého arcimučedníka Ignáce Theofora 453.

JUREČKA: Láska je vynalézavá 538.

LHOTSKÁ: Vánoční 578.

MIKLÍK: Jakým způsobem pečuje Eucharistie o naše sjednocení s Bohem 25, 74, 155, Jaké ctnosti ukazuje Ježíš ve svátosti oltářní 339, 403, 467.

PECKA: Podstata křesťanství 173, Člověk - obraz Boží 206, Výchova jako věda a umění 358, Křesťan v Církvi 524.

PETRŮ: Boží přítel 330.

RABAS: Předpoklady zdárné sebevýchovy náboženské 295, Základní pilíře náboženské sebevýchovy 545.

REYMANN: Modlitba o pravé dary 452.

SOUKUP: Syn a dědic 5.

SURIN: O vnitřní modlitbě 516.

STŘEDA: Sofia 107, O všeobšáhlosti velikonoc 202, Vítězosláva dobra 513, Bůh a chudý 591.

ŠAMÁNEK: Ježíš Kristus - Svn člověka 138.

ŠKRABAL: Světlo světa 225, Magnificat 260, Evangelium hlásané dětmi 480.

ŠVACH: Charisma apoštolátu 15, Svědci Kristovi 90, Podmínky apoštolátu 149, Apoštolát dovršený 215, Plnost milosti apoštolského úřadu 289, Svatost apoštolů 351, Učitelé víry 421, Vynikající poznání apoštolů 484, Plni charismat 532, Kristus sv. Pavla 614.

VAŠEK: Sebeklamy 161, Velké touhy 274, Nová encyklika „Mystici Corporis Christi“ 583.

ZÁSVĚTNÁ MODLITBA: 193.

ŽIVOT: 49-58, 121-125, 176-189, 231-244, 299-315, 368 až 380, 426-436, 490-504, 551-565, 624-632.

PRACOVNA: 58-63, 125-128, 189-192, 245-253, 315-320, 381-384, 436-447, 504-512, 565-572, 633-640.

ŽEŇ: 63-64, 254-256, 447-448, 572-576.

Zásady

Sv. Ignác:

LIST ŘÍMANŮM

Ignác, jinak Theofor, Církvi omilostněné z velkomyslnosti Otce nejvyššího a Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Církvi milované a osvícené z vůle Toho, jenž chtěl všechno, co jest, podle lásky Ježíše Krista našeho Boha, Církvi, která je první na území říše Římské, bohabojná, důstojná, velebná, chvalitebná, hodná dosažení cíle, cudná a předsedkyně lásky, kristovská, Otcova. Pozdravuji ji ve jménu Ježíše Krista, Syna Otcova. Těm, kdo jsou tělem i duchem sjednoceni ve všech jeho příkázáních, naplnění Boží milostí ustavičně a zbaveni jakékoli nezdravé barvy, přeji v Ježíši Kristu, Bohu našem, všechno nejlepší.

1. Modlil jsem se k Bohu o to, a dostalo se mi štěstí seznámiti se s vašimi bohadůstojnými tvářemi (však jsem po tom tolik toužil!); a spoutaný v Ježíši Kristu doufám, že vás pozdravím, je-li vůle Boží, abych byl hoden vytrvat až do konce. Pravda, začátek je snesitelný - jen abych dostal milost dobýt si bez poruchy svého podílu. Obávám se jen vaší *lásky*, aby ta mi neuškodila. Vám je snadné udělat, co chcete; kdežto mně by bylo těžko dosáhnout Boha, kdybyste vy mě chtěli šetřit.

2. Nechci přece, abyste se zavděčili lidem, ale

Pozn.: Sv. Ignác žil za císaře Trajána ve II. stol. po Kristu. Byl biskupem v syrské Antiochii. Pro svou víru byl odsouzen (nikoliv od Trajána, i když za jeho vlády) na smrt předhozením šelmám. K vykonání rozsudku musel však vykonat cestu z Malé Asie do Říma. A na této cestě k smrti, kdy za ním přicházeli zástupci mnoha obcí, napsal sedm listů různým adresátům, m. j. též Římanům. V nich se nám dochovává jedinečná památka křesťanského učení v neobyčejně zhuštěném podání. Mystický žár a zanícenost, provázené překrásnými obrazy, vyvěrají z víry v jistotu vykupitelského díla Kristova, stupňované jistotou neodvratné mučednické smrti.

Bohu abyste se líbili, jak se také líbíte. Já sotva kdy budu mít takovou příležitost dostat se k Bohu; a vy se rovněž nemůžete zapsat lepším skutkem, než když budete mlčet. Vždyť budete-li mlčet v mé věci, já budu Boží, kdežto budete-li mít ohled na moje tělo, budu muset běžet nanovo. Nechtějte mi dát něco lepšího než být obětován Bohu, dokud je ještě oltář uchystán; raději se spojte láskou ve sbor a zapějte Otci v Kristu Ježíši, že si Bůh ráčil obeslat syrského biskupa na západ z východu. Je krásné zapadnout ze světa k Bohu, abych do něho vyšel.

3. Nikdy jste neodrazovali nikoho; druhé jste ještě povzbuzovali. Já tedy chci, aby zůstalo aspoň netknuté to, k čemu jste povzbuzovali a nutkali. Jenom sílu mi vyprošujte uvnitř i navenek, abych nejen mluvil, ale i chtěl, abych se nejen křesťan jmenoval, ale i byl. Budu-li jím, mohu se jím i nazývat, a věrný mohu být jenom tehdy, když se již neukážu světu. Nic viditelného není dobré. (Viditelné věci jsou dočasné, jen neviditelné jsou věčné.) Vždyť i Bůh náš Ježíš Kristus až je v Otci, jasněji se projevuje. Není křesťanství jen věc přesvědčení, ale pravé velikosti, když je má svět v nenávisti.

4. Já píšu církvím a hlásám všem, že já rád pro Boha umírám - jen když vy mi nezabráníte. - Zapřísahám vás, neprokazujte mi nevhodnou přízeň. Nechte mě na pospas šelmám, když se tak mohu dostat k Bohu. Jsem pšenice Boží, tak ať mě zuby šelem semelou, aby ze mne byl čistý chléb Kristův. Raději lichoťte šelmám, aby byly mým hrobem a aby z mého těla nic nenechaly, nic, abych nikomu nebyl na obtíž, až usnu. Tehdy budu pravým Kristovým uředníkem, když ani moje tělo svět nespátří. Orodujte u Krista za mne, abych byl obětován těmito nástroji - ale neporoučím vám jako Petr a Pavel; oni jsou apoštolé, a já odsouzenec; oni svobodní, a já ještě pořád otrok. Ale budu-li umučen, budu osvobozenec Ježíše Krista a vstanu v něm svobodný. Nyní v okovech se učím netoužit po ničem světském a nicotném.

5. Od Syrie až po Řím zápasím se šelmami, na zemi i na moři, ve dne v noci: k deseti leopardům jsem připoután, totiž k rotě vojáků, kteří jsou tím horší, čím lépe se k nim člověk zachová. Ovšem jejich ústrků já dobře využívám - „ale tím nejsem ospravedlněn“. Nemohu se ani dočkat šelem na mne si brousících zuby a modlím se, aby se na mne vrhly s chutí: třebas je i dráždit budu, aby mě sežraly bez okolků, a ne jako u někoho se zarazily a netkly se ho. A i kdyby neměly chuti a nechtěly, však já je donutím. Odpusťte mi. Vím dobře, co mi prospívá. Nyní teprve začínám být učedníkem. Nic ať se mi nevyhýbá z muk viditelných i neviditelných, jen když Ježíše Krista dosáhnu. Do ohně se mnou a na kříž, smečky šelem ať mě na kusy roztrhají, rozsá-pou, kosti rozmetají, údy rozdrtí, celé tělo rozcupují, ďábel ať se na mne oboří vší silou - jen když Ježíše Krista dosáhnu.

6. Nic mi neprospějí světské rozkoše, ani říše tohoto světa. Lépe je pro mne umřít pro Ježíše Krista, než vládnout končinám země. (Neboť co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, a na své duši škodu utrpěl?) Toho hledám, jenž pro nás zemřel, toho chci, jenž pro nás z mrtvých vstal. A nastává mi zrození. Promiňte mi, bratři, nebraňte mi žít a ne-nuťte mne umírat; chci být Boží, nevracejte mě svě-tu. Nechte mě vnořit se do čirého světla; jakmile se tam octnu, budu člověkem Božím. Dovolte mi ná-sledovat v utrpení svého Boha. Má-li kdo jeho v so-bě, pochopí, co chci, ustrne se nade mnou, věda, co mě sužuje.

7. Kníže tohoto světa mě chce polapit a porušit mého ducha zakotveného v mém Bohu. Nikdo z vás, co budete při tom, ať mu tedy nepomáhá; raději buďte při mně, t. j. při Bohu. Nemějte na jazyku Ježíše Krista, a svět v srdci. Ať se nezahníždí u vás nepřejícnost. A kdybych se vás snad po příchodu do Říma doprošoval, nedejte na mne; raději dejte na to, co vám píšu. Vždyť vám to píšu živý, hořící tou-hou umřít. Moje Láska je ukřižována, a ve mně

nehárá již oheň žádostivosti, nýbrž je ve mně živá, mluvící voda, pravící mi v nitru: pojd' k Otci! Nelibuji si v jídle, které podléhá zkáze, nemám smyslu pro rozkoše tohoto života. Chleba Božího chci, chleba nebeského, chleba živého, jímž je tělo Ježíše Krista, Syna Božího, učiněného v posledním čase ze semene Davidova a Abrahamova; a nápoj Boží chci, krev jeho, jenž je Láska neporušitelná, nepomíjející život.

8. Již nechci po lidsku žít. Stane se to, když vy budete chtít. Přejte, a bude vám přáno. Jen málo slovy vás žádám: přejte mi. A Ježíš Kristus vám zjeví, že mluvím pravdu, on, ústa pravdomluvná, kterými Otec pravdu promluvil. Modlete se za mne, abych dosáhl. Nepsal jsem vám podle těla, ale podle ducha Božího. Budu-li umučen, přáli jste mi, budu-li odmítnut, nenáviděli jste.

9. Pamatujte ve svých modlitbách na syrskou církev, která má nyní místo mne Boha za pastýře. Jediný Ježíš Kristus jí bude biskupem, a vaše láska. Já sám se stydím za sebe, že patřím mezi ně; nejsem toho hoden, jsem poslední z nich a nedochůdce. Ale dostalo se mi milosti být něčím, dosáhnout-li Boha. Pozdravuji vás já i láska těch Církví, které mě přijaly ve jménu Ježíše Krista, a ne jako pouhého běžence. Vždyť i ty obce, kterým po mne, lidsky řečeno, nic nebylo, provázejí mě po městech.

10. Toto vám píšu ze Smyrny po blahoslavených Efezanech. Je zde se mnou s mnoha jinými i Krokos, drahá mi osoba. Stran lidí, kteří mě předešli ze Syrie do Říma k slávě Boží, myslím, že jste se již s nimi seznámili; jim též vyřídte, že již jsem blízko. Jsou jistě všichni hodni Boha i vás, a je na vás, aby se k nim chovali co nejlépe.

Toto vám píšu devátého před prvním zářím. Mějte se dobře v poddanosti Ježíši Kristu. Amen.

SYN A DĚDIC

Od první zprávy sv. Písma o stvoření člověka můžeme sledovati, jak vůdčí Boží myšlenkou o člověku a smyslu jeho života jest určení, že má býti synem a dědicem. Člověku byl dán „dech Boží“, nesmrtelná duše, která jest obrazem Boha Stvořitele v jeho moudrosti, moci a věčnosti. To všecko jest obsaženo v našem pojmu syna, dítky otcova. Byl člověk stvořen dědicem, měl býti věčně šťasten z toho, z čeho Bůh sám jest šťasten, má je slíben podíl na sjednocení s krásou a slávou Boha svého. Když po tisíciletém úpadku přichází vtělený Syn Boží jako Vykupitel, jest jeho programem zase heslo „Syn a dědic“. Má se obnoviti původní Boží myšlenka o člověku a jeho místě ve stvoření. Kteří přijmou zákon jeho království, stanou se syny a dědici Božími.

V evangeliích je zaznamenáno přes dvacet různých obměn tohoto hesla Spasitelova díla, jež bylo základním a hlavním cílem jeho života a utrpení. Apoštol Pavel to přesně vyslovil: „Povolání jste ke společenství s jeho Synem“ (I. Kor. 1, 9) a „Ustanovil Bůh o nás, že máme býti shodni s obrazem Syna jeho“ (Řím. 8, 29). Tuto pravdu zdůrazňuje apoštol Pavel na více než padesáti místech svých listů, aby bylo dokonale všem vstřípeno, že Kristus nestojí před křesťany ve své slávě proto, aby zakrýval před očima nebeského Otce jejich nehodnost, nýbrž že název dítek a dědiců Božích nezáleží tolik na zevnějším přijetí za dítky Boží, nýbrž že toto synovství Boží u věřících v Krista je věčná proměna člověka, věčné povýšení nad dosavadní úroveň. Věčné povýšení znamená vnitřní sdělení hodnot nadlidských, božských, kterých člověk nabyl teprve příchodem Kristovým všeobecně a potom osobně jednotlivcem přilnutím ke Kristu. Není smyslem příchodu Kristova, abychom byli dětmi a dědici Božími přes svou nehodnost, kterou on zakrývá, nýbrž

abychom byli skutečnou vnitřní přeměnou obnoveni v původní Boží stvoření a mohli s ním předstoupiti před Otce, s ním, „Prvorozeným z mnohých bratří“, ježto jsme obohaceni a povýšeni hodnotami Syna Božího jednorozeného.

Sv. Tomáš (Summa theol. III, 1, 2) naznačuje tyto hodnoty, vykládaje důvody, pro které se Syn Boží vtělil a vtěliti *musil*, podle vůle Boží, aby člověk mohl býti vrácen svému původnímu určení, aby mohl býti povýšen z úpadku. Udává deset důvodů. Hlavně zdůrazňuje tyto: aby člověk měl bezpečné vědění dítek Božích, když mu je ve víře odevzdá sama věčná Pravda; aby měl nároky dítek Božích v pevné naději, že Bůh uznává jeho synovství a dá mu rodový majetek dítek svých, když z nekonečné lásky poslal svého věčného Syna na záchranu dítek v čase stvořených a také v čase ztracených; aby v srdci člověka mohl býti cit rodové lásky k Bohu Otcí: „Bylo snad těžké milovati, ale nyní je samozřejmé opláceti lásku“ (sv. Augustin); aby člověk byl schopen životního díla, odpovídajícího povaze dítek Božích. Při tom myšlenka sv. Augustina ukazuje nejvlastnější smysl následování Krista: „Bylo třeba následovati Boha neviditelného, nikoli člověka viditelného; aby tedy byl poskytnut člověku i viditelný od člověka, i ten, jehož měl člověk následovati, stal se Bůh člověkem.“ Dále mělo býti v člověku obnoveno, co dostal jako své určení do vínku při svém prvním stvoření v ráji, podíl či účast na Bohu, pokud je to možné a pokud je toho člověk schopen, což bylo vlastní štěstí člověka a vlastní Bohem míněný cíl lidského života, takže podle sv. Augustina „Bůh stal se člověkem, aby člověk se stal Bohem“.

Tak byly připraveny kladné hodnoty pro život dítek Božích. Ale ještě bylo třeba vyzdvihnouti člověka z ponížení a zahladiti stopy nízkosti dosavadního úpadku. Když se Syn Boží stal člověkem, zlomil důvody lidského strachu z ďábelské nadvlády, ukázal povýšenost člověka nade všechno tvorstvo,

takže papež Lev zvolal: „Poznej, křesťane, svou důstojnost! Když jsi dostal společenství s Boží přirozeností, neupadej do starého znehodnocení nízkým životem!“

Toho všeho nezbytně potřeboval člověk, aby byl zase dítkem a dědicem u Boha. Nejen tak dítkem Božím, jako ostatní všechno stvoření nějak je možné nazvat dítkem Božím, tak asi jako se mluví o uměleckých dílech jako dětech umělcových, nejen dítkem Božím s pouhým čestným jménem dítko a dědice, nýbrž dítkem Božím se skutečnou a pravou božskou výbavou rodovou dítek Božích. Co je rodová výbava dítek Božích? Rozlišíme si možnost a skutečnost, abychom měli úplný obraz. Možnosti jsou pro dítky Boží od vykoupení Synem Božím připraveny všechny, které jsou obsaženy v důvodech svatého Tomáše pro nutnost vtělení Syna Věčného: může nabýti skutečné znalosti tajemství, která zná Bůh, má možnost dosažení hodnot nade všechny stvořené hodnoty lidské, má možnost povznést se nade vše, co člověka z pozemskosti láká nebo co mu hrozí, v opoře naděje ve všemohoucnost nebeského svého Otce a v jeho lásce a v možnosti své lásky k nejvyššímu Dobru. Ve spojení s ním může na sobě zažít, co chce říci Písmo slovy: „Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani srdce netušilo, co Bůh připravil těm, kteří jej milují.“ Život totiž vyšší a krásnější, než vše, co tvoří život a bohatství nejúšlechtilějšího člověka, jemuž tyto možnosti zůstaly uzavřeny.

Po skončeném díle vykoupení má zajisté každý člověk tyto možnosti otevřeny. Ale právě proto tyto pouhé možnosti nejsou ještě vlastním křesťanstvím (neboť je má otevřeny i pohan, je-li Božím úradkem povolán k přístupu ke Kristu nějakým způsobem). Snad by se mohlo užítí obrazu učedníků a apoštolů Páně na vyjádření poměru této možnosti a skutečnosti; učedníci Páně zajisté neměli již jen možnosti, když je křtem nebo bez křtu Pán přijal k sobě; ale vyvoleným a ustanoveným apoštolům

stala se všeobecným majetkem skutečnost. Pán řekl apoštolům: „Přijměte Ducha svatého,“ to jest skutečnost všech částí výbavy dítek Božích, a zároveň moc všechny možnosti dítek Božích uváděti ve skutečnost, dávati jim ve skutečnosti tuto výbavu dítek Božích.

Býti křesťanem není pouze býti přívržencem nauky Ježíše Krista, neboť je možný přesvědčený přívrženec jeho nauky, aniž se mu dostalo uskutečnění první stránky Janova evangelia: „Dal jim moc státi se syny Božími . . . těm, kteří věří, v jeho jméno . . . kteří se narodili z Boha.“ Křesťan je teprve tehdy, když dosud jmenovaná možnost se stala skutečností.

V této skutečnosti lze rozlišovati tři stupně: získání toho, co Pán svým vykoupením přinesl - udržování toho, a to udržování spíše podvědomé než tak vědomé, jak toho zasluhuje tato skutečnost - vědomé využívání toho všeho k živému rozvoji života dítek Božích. První je narození dítky Božího a dědice, druhé je živoření syna a dědice, třetí je pravý a povinný život syna a dědice.

Narození syna a dědice se odborně jmenuje dosažení posvěcující milosti. Povaha toho daru je tajemství, ale víme z víry, že v nadpřirozeném řádu je asi to, co je v přirozeném řádu rodné dědictví v narozeném člověku, jenže je to dědičnost od věčného Boha, uschopňující k činům věčné hodnoty, která stojí v té výši nad pouhým lidským výkonem z přirozených schopností, ve které stojí Bůh nad tvořtstvem. To jest posvěcení: vyzdvižení do řádu nadpřirozeného, božského. Pro činnost stejně vyvíšenou, odpovídající tak vysokému řádu, je dán doprovod schopností, pohotovostí, výkonům takové hodnoty jako milost sama; odborně se říká „vlité ctnosti“, Bohem přímo dané schopnosti, které spojeny s výkonem přirozené lidské ctnosti pozdvihují tento výkon do božských výšin.

Druhý stupeň jsme nazvali spíše podvědomým než uvědomělým udržováním nabyté výbavy dítky Božího. Může to nastati u člověka, který nemá

zvláštních nesnází v životě ani prudkých pokušení; žije svým lidským životem slušného člověka, koná všeobecně obvyklé náboženské úkony, celkem zůstává bez těžkého hříchu, aspoň častějšího, vrcholem takového udržování jest dosti výrazná snaha nedopustiti se ošklivého těžkého hříchu. To je v nadpřirozeném pojetí život spíše záporný než kladný: varovati se zla, aspoň jaksi křiklavého zla. Je to zajisté živení chudáka, který nepochopil velikost možností rodové výbavy syna a dědice, to nejskvělejší z nich nechává ležeti ladem, skoro jako v podobenství Páně ten, jenž svěřené hřivny opatroval v uzlíčku, aby žádnou neztratil, ale netěžil z nich aspoň tak, jak se těží z uložení na úroky - což v případě syna a dědice není možné, ježto těžiti musí každý sám osobní prací.

Svatý Tomáš Akvinský mluví o základech mravnosti lidských činů a praví, že takovou činnost musí vyvíjeti věc, jakou je sama svou povahou. Proto mravně dobrý je čin člověka tehdy, má-li „plnost bytí“, je-li v něm uplatněno vše, co má býti v něm uplatněno podle zákonů Tvůrcových a podle pravidel rozumu; chybí-li uplatnění něčeho z toho, je čin mravně závadný, aspoň nedokonalý, ne-li špatný a hříšný. Jako člověk musí při svém mravním činu uplatniti rozhled rozumu a sílu vůle, tak také „syn a dědic“ musí ve svých skutcích uplatňovati tuto svou výbavu syna a dědice. Nesmí se spokojiti jen se zlomky. Jeho život teprve tehdy je úplný jako život syna a dědice, když uplatňuje v něm všechny složky božské rodové výbavy, které se mu dostalo. Nedostačuje tu pouhé záporné udržování, je třeba vědomého kladného uplatňování a využívání.

To je vlastní smysl a úkol křesťanského života. Nikoli pouhé vyznávání Kristovy víry, nikoli pouhé odmítání ošklivých hříchů, nýbrž vědomí, že křesťan musí žiti jako syn Boží, ne jen z rozumu, ne „těla a krve“, nýbrž pohnutkou a vodítkem jeho činů musí býti „z Boží vůle“, vědomě nadpřirozeně. Uvědomovati si dary, kterých se mu dostalo, aby

z nich těžil, uvědomovati si jejich význam a účel a pak tento význam uváděti ve skutečnost.

Tak je otevřena cesta k dokonalosti života křesťanova. Člověk je tím dokonalejší, čím více se jeho život podobá životu věčného Syna Božího vtěleného, který žil právě z takové rodové výbavy, třebaš nekonečně vyšší, než je naše. Nejhlubší smysl následování Krista je právě v tomto: žítí vědomě jako syn a dědic - ani jen jako služebník, nýbrž jako syn a dědic, kterému je nectí každá polovičitost a vše, co není dosti vysoké v smýšlení, pohnutkách a činech. Bůh a já, to je totéž jako Otec a syn. To bylo osou života Spasitelova. Teprve potom se ukáže krása a slastné štěstí křesťanského života, protože začne působiti síla výbavy syna a dědice.

P. Silv. M. Braitto:

JEŽÍŠ KRISTUS, PŮVODCE DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

(Kurs duchovního života pro začátečníky 1.)

Ostrými tahy kreslí svatý Tomáš celou podstatu křesťanství: Ježíš Kristus, Syn Boží, se stal synem lidským, aby se syn lidský mohl státi Synem Božím. Proto přišel Ježíš na zem, aby v lidském těle zaplatil za lidské dítě a tak mu vrátil opět synovství Boží. Tak je tajemství vtělení základním tajemstvím křesťanského učení, protože je základem vykoupění. Člověk měl zaplatiti, protože člověk zhřešil, ale člověk sám nebyl s to, protože urazil Boha. Tak vzala na sebe druhá Božská osoba lidskou přirozenost a v ní zaplatila silou své nekonečné, nesmírné moci za naše provinění. V lázni krve Ježíšovy jsme se stali opět dětmi Božími.

Proto se zamysleme nad Božstvím Ježíše Krista, kterým se nám stal původcem našeho božského života. On volal: Já a Otec jedno jsme. Kdo vidí mne, vidí i Otce. Nikdo nezná Otce, leč Syn a naopak. Co Otec koná, i já konám vždycky. Již jako dva-

ráctiletý hoch ukazuje své matce, že se neztratil, že en zůstal doma, protože jeho domov je v domě nebeského Otce. Je též podstaty s Otcem, protože kdo slní jeho vůli, On a Otec přijdou k němu a příbytek i u něho učiní. Ukazuje svou moc nad přírodou nad dušemi, když křísí mrtvé, uzdravuje nemocné, ozmožuje chleby a utiňuje bouři na moři a při tom e stejnou snadností a svrchovaností odpouští hříchy. Dává dokonce i své tělo za pokrm, což jen Bůh může učiniti, neboť jen Bůh může učiniti takový div.

A tento vtělený Bůh, tento jednorozený Syn Boží proto přišel, abychom měli život a abychom jej něli v hojnosti. Proto odpouští hříchy a dává moc odpouštět hříchy, proto ustanovuje křest, kterým e každý znovuzrozuje k novému životu, k životu Božího dítěte. Proto dává za pokrm své tělo jako pokrm nového, nebeského života. Kdo požívá tohoto ěla a věří v Ježíše Krista, nezemře na věky. Proto volá k sobě všechny žíznivé, všechny unavené a obížené, všechny bloudící, protože je brána, protože e cesta, pravda a život, protože je dobrý pastýř a hléb nového života.

To je vlastní přínos, největší poklad, který Spatel lidem přinesl, že jsou děti Boží. Jak to vystiňuje potom svatý Pavel, jenž praví, že v Duchu vatém voláme k Bohu: Abba, Otče, protože dítkami Božími máme nejen slouti, nýbrž také býti.

To je největší důstojnost, kterou nám Ježíš přinesl: Jsme děti Boží. Proto zemřel Kristus na kříži, aby zadostučnil Boží spravedlnosti, aby napravil učiněnou urážku a tím také aby odstranil starou letbu, pro kterou jsme byli cizinci v domě svého nebeského Otce. Lidé nikdy nezapomněli dokonale a to, že jsou vyhnanci z otcovského domu. Staré kazky a legendy o zlatém věku, o někdejší šťastém stavu celého lidstva vyjadřují starou touhu po omto rajském stavu, kdy člověk byl doma, kdy byl lůvěrně doma u svého nebeského Otce. Když zelněl Ježíš v lidském těle, jest to znamením, že Bůh něl právě s tímto člověkem své plány, své velké

svaté plány, když neváhal obětovati svého vlastního Syna. Neboť tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného neušetřil, a vydal jej za nás všechny. Tedy pro nás, pro naše hříchy a pro naše spasení sestoupil Ježíš s nebe. A to spasení, to je život věčný, abychom poznali svého nebeského Otce a jeho Syna. On poslal Ježíše Krista, toto je život věčný, důvěrný poměr člověka k Bohu, jehož dokonale poznává, jenž mu není cizí.

On je naší pravdou, cestou i životem. On, Syn Boží, jeho život Syna Božího, je životem naším. K tomu jsme byli povoláni, k tomu on přišel, abychom život měli a abychom jej v hojnosti měli, abychom měli plný život, a to je onen život, který první prarodičové ztratili, totiž život dětí Božích. Ježíš nám tento život vrátil, poučil nás o něm, poučil nás o jeho předmětě, totiž o Otci a o Synu a Duchu svatém, a pak nám tento život vlil a ukázal, jak jej máme vésti, protože se stal také naší cestou.

Proto také nás vyzývá k následování. Nejenom proto, abychom jednali mravně, nýbrž abychom jednali božsky, proto nás vyzývá k následování sebe, proto velí odhoditi všechno, co by nám mohlo překážeti na cestě k Otci, k podobnosti Otce, proto velí, abychom se všeho raději zřekli, co by nám mohlo na této cestě zdržovati. Tento nový život je následování Krista, Syna Božího, v tom jeho důvěrném přivnutí se k Otci, jemuž Syn všechno z lásky dá, a pak v napodobování dokonalosti nebeského Otce. Proto také stále vyzývá k důvěře a k lásce k nebeskému Otci. Učí nás dívati se na Boha jako na Otce, ale ne pouze že by se o nás staral, nýbrž že my se máme k němu chovati, jako se chovají synové k otci. On sám z lásky k Otci všechno podstupuje a obětuje, nevyhledává slávu svou, nýbrž jeho, neboť nepřišel plniti svou vůli, nýbrž vůli Otce nebeského.

Proto přišla celá bída na lidi, že chtěli jíti za svou vůli, protože chtěli sami rozuměti svému štěstí. Odvrhli pokyny a vůli nebeského Otce, a rozběhli

se sami za svým štěstím, jak vyjádřil ostře Prorok: Jen studnici živé vody opustili a vykopali si cisterny rozpukané, které nemohou udržeti vody.

Nový život je život Božího dítěte, které uznává Boha za svého pečlivého a dobrého Otce i v příkázáních a řízení celého života, kterému se tedy člověk z lásky podrobuje.

Ježíš vedl těžký život o to, aby lidé přijali toto bohatství lásky Otcovy, jenž nechce být jenom Stvořitelem, nýbrž Otcem, jenž nechce jen vnější plnění zákona, nýbrž chce lásku, chce celého člověka, chce celou bytost člověkovu. To je jeho pravda, kterou přináší. Lidé nepochopili velikosti lásky tohoto poselství, nepochopili své vlastní velikosti. Ne pouze Zákonodárce, ne pouze Pán, nýbrž Otec, který se ovšem nemůže spokojiti jen s několika úkony nebo pouze s vnějším naplněním zákona, nýbrž který chce vnitřní podrobení se Otcovi celého člověka. Proto také odhaluje nesmírná tajemství Božího vnitřního života, proto ukazuje nesmírnou milost svou a lásku, milostnost Boha a jeho darů, aby si lidé uvědomili, že to vše nemohou získat jen nějakým vnějším zákonickým naplněním zákona, nýbrž synovským, důvěrným a důvěryplným přivinutím se k Bohu jako k Otcovi, jemuž stojí za to všechno dát, všechno obětovat, ničeho jiného nehledat, ale jehož také nelze jinak hledat a najít než také v takové naprosté oddané lásce. Pokud toto lidé nepochopí, nepochopí základu, podstaty křesťanství, ale nepochopí také své největší důstojnosti a vznešenosti.

Ježíš Kristus je těsně spojen s námi, s celým naším posláním a povoláním, s celým smyslem našeho života. Nedá se již odloučiti od lidstva, protože je jeho největší dobrodinec, protože mu přinesl největší poklad, největší obohacení, totiž synovství Boží. A tak jako je Ježíš věčně spojen s lidskou přirozeností, s člověčenstvím naším, tak také stojí před námi věčně ovoce jeho spojení božství s člověčenstvím, věčně stojí před námi možnost státi se dítkami Božími, které z Boha se narodily.

Proto je a zůstane Kristus středem celého křesťanství, ale také středem celého lidstva a všech jeho dějin. Tak nás nikdo neobohatí, tolik nám nikdo nedal, tak nás nikdo vysoko nezvedá, jako On.

Tak je třeba opět postaviti Ježíše do středu celého svého duchovního života. Neboť není v žádném jiném jméně spása, není v žádném jiném jméně tolik velikosti, dobroty a lásky, jako v Ježíši Kristu! Proto je opět třeba celý náboženský křesťanský život soustřediti zpět na Ježíše Krista. Zjednodušiti křesťanský život tím, že se nám opět Ježíš stane skutečně a účinně cestou, pravdou a životem, že z něho budeme vycházeti ve svém náboženském životě, že uchopíme jeho poselství o našem nebeském Otci a o našem synovství k tomuto nebeskému Otci, když jeho milostí a podle jeho příkladu zařídíme svůj život z této velké a sladké pravdy, že Bůh je naším Otcem a že smysl celého našeho života jest návrat dítěte k Otci do jeho otcovského domu.

Je třeba soustřediti celý svůj duchovní život nejprve na poznání Ježíše Krista a jeho poselství. Řekl jsem: zjednodušiti duchovní život. Od množství cest a cestiček, od svatých co vedlejších prostředníků opět se vrátiti k jedinému Prostředníku, o kterém praví svatý Pavel, že máme jednoho prostředníka a přímluvce v nebesích, totiž Ježíše Krista. Na místo mnohých roztodivných pobožností soustřediti se na poznávání pravdy a cesty Ježíšovy, na lásku k němu, na lásku živou, která je vděčná za dílo vykoupení, za dílo povolání k synovství Božímu.

Zamýšlejme se nad poselstvím Ježíšovým, zamýšlejme se nad ním s celou vážností a opravdovostí, srovnajme s ním všechno, co jsme dosud našli o smyslu svého života, čím bychom chtěli sami ukojiti hlad po nesmírném a velkém, s tím, co nám dává Spasitel, a pak podle toho, co najdeme u Ježíše, podle toho pak zařídíme celý svůj život. Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života. To jsou slova nového života, života dětí Božích, života nadpřirozeného. Proto pojďme do této školy jednorozného

Syna Božího, ukáže nám, co je Bůh a co jsme my, co je náš život, jaká cesta k němu. A čím vším je nám Ježíš na této cestě. Volá nás naléhavě: Pojďte za mnou, já jsem cesta, pravda a život, já jsem pastýř dobrý, já jsem brána, já jsem světlo, já jsem chléb života, já dávám živou vodu . . .

Tak mnohými obrazy vyjádřil Kristus své bohatství, které nám přinesl. Pojďme za ním! Žijme jako On co Syn Boží, jemuž je Otec největší láskou, cílem a vším.

P. Prokop Švach O. P.:

CHARISMA APOŠTOLÁTU

„Již tedy nejste cizinci a příchozí, nýbrž jste spoluobčané svatých a domácích Boží, vzděláni na základě apoštolů a proroků, kde samým úhelným kamenem je Ježíš Kristus . . .“
Efes. 2, 19-21.

Z apoštolského slova jsme se dověděli o radostné zprávě o svém vykoupení a přijetí za syny Boží a dědice království Božího. To, co Kristus zvěstoval, apoštolé roznesli po celém světě jako jeho nejbližší spolupracovníci, plní nadšení pro pravdu Boží, nezištní v jejím šíření. Apoštolé se stali učiteli víry a mravů, sloupy zjevení Božího, pastýři lidu vykoupeného. Jejich úřad byl veliký a dary, které obdrželi, bohaté. Slovo apoštol se stalo tak užívané a rovněž apoštolát. Všimněme si prvních apoštolů, co znamenal jejich úřad a co dal jejich duším, abychom viděli velikost a důstojnost těch, kteří jsou sloupy budovy Církve. - Tato práce se snaží podat obraz vnitřní velikosti charismatu apoštolátu v jeho celistvosti, čehož dosud postrádáme v soustavném zpracování.

I. VYSLANCI KRISTOVI

Jméno apoštol je řeckého původu. Pochází od slova apostelein, vysílati. Apostolus je tedy vysla-

ný. V attičtině značil tento výraz námořní výpravu, v papyrech loď, především tu, dopravovala obilí. Ve staré ionštině byl smysl tohoto slova tolik, co posel. Rovněž v obecné řečtině koine.¹ V Septuagintě rovněž se vyskytuje slovo apoštol ve smyslu vyslaný. Když Ahias měl oznámiti příkaz Páně Jeroboamovi, takto oslovil jeho manželku: „Já jsem vyslanec k tobě tvrdý,“² což odpovídá v hebrejském textu výrazu šalah. Tohoto slova šalah-poslati je užito též u Izaiáše, když se mluví o jeho poslání: „I slyšel jsem hlas Pána pravícího: Koho mám poslati? . . . A řekl jsem: Hle, já, pošli mne.“³ Můžeme říci, že zde je již počátek novozákonního apoštolátu. Kristus totiž vyslal své apoštoly, podobně jako Bůh poslal Izaiáše nebo jiné proroky.

Nejčastěji se tento výraz apoštol vyskytuje v Novém Zákoně, a to asi v 79 případech, z čehož je 68 u sv. Pavla a sv. Lukáše. Již to je znamení, že tento výraz i obsah tohoto pojmu je jakoby doma v křesťanství. Všude též je toto slovo apoštol spojováno s významem poslání. Tak na příklad u sv. Matouše: „Jména dvanácti apoštolů jsou . . . Ty pak vyslal Ježíš, přikazuje jim . . .“⁴ Toto poslání však zahrnuje v sobě pověření někoho z moci, na způsob vyslanců. V tomto smyslu se Kristus nazývá v epístole k Židům „Apoštol“, t. j. první a nejvyšší apoštol, jako vyslanec Boží k lidu izraelskému, z jehož plné moci ostatní apoštolé byli vysláni. „Pročež, svatí bratří, účastní nebeského vyvolení, pozorujte apoštolu a velekněze našeho vyznání Ježíše . . . (v originále: ton apostolon kai archierea).“⁵ Tak také psal sv. Jan o poslání Kristově: „Jako ty jsi mne poslal na svět, i já jsem je poslal na svět.“⁶ Všeobecně tedy v evangeliích značí apoštol tolik co vyslaný s mocí v osobě Krista.

¹ Lagrange, *Epître aux Romains*, Paris, 1916, p. 3.

² III. Král. 14, 6.

³ Is. 6, 8.

⁴ Mt. 10, 2-5.

⁵ Žid. 3, 1.

⁶ Jan 17, 18.

O původu tohoto jména byla vyslovena domněnka, že nepochází z křesťanství, nýbrž, že křesťané tohoto jména užili, když již dříve existovalo v židovství. Tuto domněnku vyslovil Harnack,⁷ který se opírá o texty Eusebia, sv. Epifania a sv. Jeronýma, kde se mluví o židovských apoštolech. Když Eusebius vykládá proroctví Izaiášovo, píše: „Nalézáme ve spisech starých, že jerusalemsí kněží a starší národa židovského poslali dopisy do všech národů ke všem všude Židům, aby tím nauku Kristovu prohlásili za novou a Bohu nepřátelskou sektu, a listinami napomenuli, aby ji nepřijímali... Apoštolové pak také teď Židé obvykle nazývají ty, kteří roznášejí na všechny strany okružní listy svých předáků.“⁸ Podobné svědectví má též sv. Jeronym⁹ a sv. Epifanius.¹⁰ Oba mluví o apoštolech u Židů, kteří byli až do té doby vysíláni židovskými předáky.

Tato svědectví ovšem mají platnost pro svou dobu. Z nich se dá dokázat, že Židé měli podobnou instituci ve 4. století, nebo lépe řečeno, v té době nebylo neznámo jméno apoštolů. Ale sotva je možno ztotožňovati křesťanský apoštolát se židovským. Křesťanský název apoštol nevznikl ze židovského, protože ve 2. století křesťané již neměli apoštoly v původním významu slova, a mimo to sv. Pavel by se jistě nebyl tak chlubil svým názvem „apoštol“, kdyby se jednalo pouze o přeměnu smyslu slova apoštol.¹¹ Mimo to nic nemluví o židovském apoštolátu ani Josef Flavius ani spisy rabínů.¹² Jestliže se Eusebius odvolává na spisy starých, jde patrně o text sv. Justina, kde se mluví o tom, jak Židé nejenže Krista ukřižovali, nýbrž také vyslali zvláštní muže do celého světa, aby tupili bezbožnou heresi křesťanů. Batiffol však upírá tomuto textu sv. Jus-

⁷ Harnack, *Die Mission und Ausbreitung des Christentums*, Leipzig 1924, Ausg. 4, S. 238.

⁸ Eusebius, In Isai. c. XVIII, 1, MG, XXIV, 211.

⁹ S. Jeronym, In Galat. I, 1, ML, XXVI, 335.

¹⁰ Sv. Epiphanius, *Adv. haereses*, I, 2, MG, XLI.

¹¹ Lagrange, *Epître aux Rom.*, p. 3.

¹² Batiffol, *L' Apostolat*, R. B. XV, p. 521.

tina historičnost¹³ a považuje jej za dohad. Židé totiž žádali Piláta, aby postavil stráž u hrobu Kristova. On však jim řekl, aby se o to postarali sami. Proto tam Židé postavili strážce, o nichž se sv. Justin domníval, že byli pak vysláni do celého světa, aby haněli Kristovo zmrtvýchvstání. Zmíněné texty Eusebia, sv. Jeronyma a sv. Epifania ukazují, že titulem apoštolů byli v té době označováni ti, kteří byli vysíláni synedriem s okružními listy hlavně k Židům v diaspoře. Něco podobného existovalo již v době sv. Pavla, když on ve své nenávisti ke křesťanům žádal od velekněze pověřovací listiny k pronásledování křesťanů.¹⁴ Ačkoliv o tom výslovně mluví sv. Pavel a zdá se tento úkol podobný apoštolátu, přece nikde neužívá při této příležitosti slova apoštol, jímž se však tak často ve svých listech honosí jako přednostním úřadem, k němuž byl Bohem vyvolen. Proto mohl o původu tohoto jména apoštol napsat P. Lagrange: „Apoštolé Ježíšovi jsou především hlasatelé radostné zprávy, při čemž smysl je vzat z kořene slova a bezpochyby z užívání koine; Židé, kteří měli své hlasatele, dali jim též jméno apoštolů. To je dvojí souběžné, neseřazené užívání téhož řeckého výrazu. Křesťanský apoštolát by existoval, i kdyby nebylo bývalo židovských apoštolů, ať již se nazývali apoštolý či ne od prvního století.“¹⁵ Můžeme k tomu dodat, že se jedná o užívání téhož slova, ale smysl a jeho obsah je docela jiný.

Ačkoliv jméno apoštol je tak časté ve spisech Nového Zákona, takže je od nich nerozlučné a jim vlastní, přece užívání tohoto slova v jednotlivých knihách vykazuje určitou různost, pokud totiž v některých spisech je toto jméno omezeno jen na počet dvanácti apoštolů, v jiných zase je rozšířeno též na jiné. Synoptikové nám podávají jen apoštolát dvanácti, těch, kteří byli přímo k němu povoláni Kris-

¹³ Tamtéž 410.

¹⁴ Sk. 9, 1-2; 22, 5.

¹⁵ Lagrange, *Épître aux Rom.*, p. 3.

tem, aby kázali království Boží. Původ apoštolátu je zde podán jako dílo výhradně Kristovo. Tak sv. Matouš vypočítává jména dvanácti apoštolů: „Jména dvanácti apoštolů jsou tato: . . . Těchto dvanáct vyslal Ježíš.“¹⁶ Těchže dvanáct apoštolů se však na některých místech nazývá prostě dvanáct učedníků nebo prostě učedníci.¹⁷ Podobně sv. Marek popisuje vyvolení apoštolů, jako je u sv. Matouše, ale není u něho při této příležitosti označení slova apoštol v podstatném jméně, nýbrž je zde podána jen volba. Jedná se však o tutéž věc, jak vyplývá z okolností, za nichž je tato volba dvanácti vypsána. Přece však i u sv. Marka čteme o poslání dvanácti ve smyslu apoštolátu: „Učinil (jich) dvanáct, aby byli s ním a aby je vyslal kázatí . . .“¹⁸ Na jiném místě však je užito přímo výrazu „apoštolé“. „I sešli se apoštolé u Ježíše a zvěstovali mu všechno, co konalí a učili.“¹⁹ Zde užívá sv. Marek tohoto výrazu se členem, protože se jedná o apoštoly, kteří byli známi již první křesťanské generaci.²⁰ Jinak má sv. Marek podobně jako sv. Matouš pro apoštoly názvy dvanáct nebo učedníci. U sv. Lukáše se vyskytuje častěji slovo apoštolé. Volbu apoštolů podává jako předchozí evangelisté, liší se však jen tím, že ji představuje jako něco slavnostního a nového, kde předcházela modlitba Kristova. Názvem apoštolů je označeno pouze dvanáct: „Vyvolil z nich dvanáct, jež také nazval apoštoly.“²¹

Souhrnně můžeme říci o synoptických evangeliích, že nám podávají spíše jen počáteční stadium apoštolátu. Jejich cílem bylo ukázatí předně život Kristův na zemi až do jeho slavného vzkříšení a nanebevstoupení. Proto také nám nezanechali dokonalý obraz apoštolátu, který měl důvod svého trvání a rozvinutí hlavně po odchodu Kristově, neboť

¹⁶ Mt. 10, 1, 5.

¹⁷ Srv. Mt. 12, 1 nebo 13, 1.

¹⁸ Mk. 3, 14.

¹⁹ Mk. 6, 30.

²⁰ Lagrange, *Evangile s. S. Marc*, p. 158.

²¹ Lk. 6, 13.

jeho úkolem bylo rozšířit nauku Kristovu po celém světě. Apoštolé u synoptiků jsou sice Kristem vyvoleni, účastní se již určitého poslání, ale ještě to nejsou apoštolé dokonalí, posilnění v milosti, aby hlásali jméno Kristovo po celém světě.

Ve čtvrtém evangeliu je vynechána volba apoštolů, tak jako jsou mnohé jiné události opomenuty v tomto evangeliu, jež jsou popsány v předchozích třech evangeliích. Slovo apoštol však je známé alespoň ve všeobecném smyslu, když píše sv. Jan: „Není služebník větší než jeho pán ani apoštol větší jest než ten, kdo ho poslal.“²² Avšak v řeči, kterou měl Kristus před svým utrpením, je vyjádřeno přímo poslání učedníků Kristových k apoštolátu: „Jako ty jsi mne poslal na svět, i já jsem je poslal na svět (v orig. apesteila).“²³ Ti, k nimž takto Kristus mluvil, byli z dvanácti, jak je patrné z celé souvislosti, což také zdůraznil Batiffol: „Někteří chtějí, aby tato řeč (Sermo Domini) měla na zřeteli ne dvanáct, nýbrž učedníky v širším smyslu a aby se obracela na všechny věřící, kteří přijdou potom, z čehož se usoudilo, že pojem apoštolského kolegia není obsažen ve čtvrtém evangeliu (Harnack, *Die Mission*, S. 231). My naopak se domníváme, že všechny rysy, jež jsme právě vyzvedli, se rozumějí přímo o dvanácti, jež Ježíš vyvolil, jež ustanovil, mezi nimiž jediný Jidáš byl nevěrný, a konečně jež poslal sám ve svém jménu do světa. Pojem apoštolátu (totéž slovo se dá zhlédnout) je zde podstatně tentýž jako u sv. Pavla, s tím skoro rozdílem, že, jak se zdá, nebyl skutečně leč ve dvanácti. Co se týče věřících, ti jsou mimo a jeví se jen jako obrácení dvanácti: „Já neprosím jen za ně, nýbrž také za ty, kteří jejich slovem uvěří ve mne.“ (Jan, 17, 29.)“²⁴

Skutečná historie apoštolátu začíná vlastně teprve ve Skutcích apoštolských. Tato kniha ukazuje nejen dovršení apoštolátu při prvních křesťanských

²² Jan. 13, 16.

²³ Jan. 17, 18.

²⁴ Batiffol, *L' Apostolat*, p. 529.

letnicích, nýbrž též jeho úžasnou práci a poslání v šíření nauky Kristovy. Hlavním předmětem této knihy jsou apoštolé ve smyslu dvanácti, jak o nich píší evangelia, kromě případu sv. Matěje, který byl zvolen na místo zrádce Jidáše. Avšak současně v této knize se nám jeví již jakési rozšíření pojmu slova apoštol, jež je dáváno nejen dvanácti, nýbrž se vyskytuje též při jiných jménech, jako je sv. Pavel a Barnabáš. Tak čteme na příklad ve 14. kap. v. 14: „Uslyševše to apoštolé Barnabáš a Pavel, roztrhli své pláště a vrhli se do zástupů.“ Podobný případ užívání názvu apoštol se jeví již ve čtvrtém verši téže kapitoly: „Rozdělo se množství obce a někteří byli se Židy, jiní však s apoštoly.“ I zde jsou míněni sv. Pavel a Barnabáš, jak je vidět z celé kapitoly 13. Není snadné zjistit, zda tu jde o ten-
týž pojem slova apoštol, nebo snad jen o jakési jeho rozšíření. Výraz „apoštolé“ 13. verše 13. kapitoly (podle vydání Nestleho 14. verše) je vynechán v syřském překladě Pešito a některých jiných překladech (Floriacensis). Snad je to pro obtíž, že titul apoštola byl přidělen sv. Barnabášovi. Jacquier se domnívá, že byl vynechán v Pešito a v některých překladech, protože se jedná o pleonasmus.²⁸ Kromě těchto dvou případů se vždy název apoštol spojuje ve Skutcích jedině s dvanácti hlavními apoštoly.

Ještě všeobecněji a šířeji se projevuje různost užívání jména apoštol v listech sv. Pavla. Evangelia jmenují jen sbor dvanácti apoštolů, Skutky se ve dvou případech poněkud odchylují, kdežto listy sv. Pavla znají již širší pojem apoštolátu, takže je třeba seřadit v několik skupin poznatky zde načerpané. Předně pod jménem apoštolů se vyskytují v listech sv. Pavla ti, o kterých píší evangelia a Skutky, totiž dvanáct apoštolů. Sv. Pavel mluví o apoštolátu Petra²⁹ a rovněž o jerusalemských apoš-

²⁸ Jacquier, *Les Actes des Apôtres*, Paris, 1926, ed. II, p. 418.

²⁹ Gal. 2, 8.

tolech, z nichž sv. Pavel neviděl nikoho leč Jakuba: „Potom po třech letech jsem přišel navštívit Petra a zůstal jsem u něho patnáct dní. Jiného z apoštolů jsem však neviděl leč Jakuba, bratra Páně.“ Jak je zřejmo, jedná se o velké apoštoly z kolegia dvanácti, jež také nazývá sv. Pavel „předchůdce moje apoštoly“.²⁷

Na druhé straně je to sv. Pavel, který sice nepatřil do kolegia dvanácti přímo, jenž však zásadně zdůrazňuje svůj apoštolát, a to vždy s jakousi slavnostností, jako by se jednalo o titul, který mu patří ze zvláštního privilegia, jímž se honosí. Téměř na začátku každé epištoly se uvádí s titulem „apoštol Ježíše Krista“, jej hájí proti jiným pseudoapoštolům, hlavně v I. a v II. listě ke Korinťanům. Titul apoštola Ježíše Krista nepřiděluje nikomu, ani na př. svému spolupracovníku Titovi. Na druhé straně však je zase jisté, že sv. Pavel nevykonával svůj apoštolát nezávisle na kolegiu dvanácti, jak je patrné z toho, že šel porovnáti své evangelium s dvanácti do Jerusalema.²⁸ Svůj apoštolát však staví na roven s apoštolátem dvanácti.

Přesto však zná sv. Pavel širší pojem apoštolátu. Tak v I. listě ke Korint. vypočítává úřady v Církvi a napřed mluví o apoštolech: „A některé postavil Bůh v Církvi nejprve apoštoly . . .“.²⁹ Podobně v listě k Efesanům: „A on učinil některé apoštoly, některé pak proroky . . .“.³⁰ V II. listě ke Korint. je zmínka o „apoštolech církví“, což se nevztahuje na dvanáct, nýbrž na jiné pracovníky v evangeliu, jak je patrné ze souvislosti.³¹ Konečně v listě k Římanům užívá sv. Pavel názvu: „Vznešení mezi apoštoly - episemoi en tois apostolis“ - pro své spolupovězně.³²

Jak je třeba pohlížet na tuto různost názvů pro

²⁷ Gal. 1, 17-19.

²⁸ Gal. 2, 2.

²⁹ I. Kor. 12, 28.

³⁰ Efes. 4, 11.

³¹ II. Kor. 8, 23.

³² Řím, 16, 7.

apoštoly? Jedná se při výrazech „nejprve apoštoly“ a „apoštolé církvi“ jen o dvanáct učedníků Kristových či je možno rozšířiti tento pojem i na jiné? Někteří vidí jen dvanáct v pojmu apoštolátu v pravém slova smyslu. Je jisto, že když sv. Pavel mluvil o vznešenosti apoštolů, měl především na mysli první apoštoly, jimž důstojnost apoštolátu náležela přede všemi ostatními. Ale nevylučoval tím ostatní kromě dvanácti, jak vyplývá z textu o zjevení Kristově po zmrtvýchvstání, kde kromě Petra a jedenácti jsou jmenováni ještě jiní apoštolé.³³ To také připouštěl již sv. Jeronym, který u výkladu tohoto textu napsal: „Že však kromě dvanácti jsou někteří nazváni apoštoly, to má svůj důvod: všichni, kteří viděli Pána a jej pak hlásali, byli nazváni apoštoly, jak se píše ke Korintanům: ... že se zjevil Keřfovi, pak oněm jedenácti ... a potom všem apoštolům“.³⁴ Proto také obavy některých, jako jsou Cornely nebo Zahn, kteří překládají výraz „episemoi en tois apostolois - vznešení mezi apoštoly“, tolik co „ctění apoštoly“, nejsou odůvodněné, neboť je třeba připustiti toto rozšíření apoštolského úřadu v prvokřesťanské době. Spíše je nutno uznat, že bylo dvojí pojetí tohoto slova: jedni byli apoštolé vynikajícím způsobem, ti totiž, kteří byli vyvoleni přímo samým Pánem, a druzí, kteří byli zasvěceni témuž úkolu.³⁵

Zdá se, že nejlepší cesta k rozlišení těchto pojmů jsou dva výrazy, jichž užívá sv. Pavel, který mluví o apoštolech Kristových a o apoštolech církvi. Sám pro sebe užívá vždy titulu: apoštol Ježíše Krista. Sám sebe počítá mezi první apoštoly, s nimiž porovnával své evangelium. Hlavně v epištole ke Galatům zdůrazňuje, že své evangelium nepřijal od

³³ I. Kor. 15, 5-9.

³⁴ Sv. Jeronym: *Commnet. in Gal.* 1. I, c. 2. ML, XXVI, 355.

³⁵ Lagrange, *Epître aux Rom.* p. 366: „... Notre passage est un de ceux qui prouvent qu'il y avait deux acceptions de ce mot: les apôtres par excellence et d'autres personnes consacrées à l'apostolat.“

lidí ani od apoštolů, nýbrž přímo od Krista.³⁶ Jeho apoštolát má tedy býti považován za poslání, určené mu přímo Kristem. I když se nazývá posledním z apoštolů pro pozdější zjevení Kristovo, jež mu bylo učiněno, a též z důvodů pokory, přece vždy se jmenuje apoštolem Ježíše Krista, kdežto jiným svým spolupracovníkům dává nanejvýše titul apoštolů, ne však Kristových. Proto také jeho apoštolát se staví na tutéž linii, jako byl apoštolát dvanácti, kteří žili přímo ve spojení s Kristem a kteří též od něho přijali své poslání.

Konečně zbývá ještě nahlédnouti stručně do Katolických epistol a Apokalypse. Jméno apoštol se objevuje ještě v I. a II. epistole svatého Petra, kde se Petr představuje jako „apoštol Ježíše Krista“.³⁷ Podobně svatý Juda píše: „Vy pak, bratří, buďte pamětlivi slov, jež byla hlášána apoštoly Pána našeho Ježíše Krista.“³⁸ V poslední knize Nového Zákona, v Apokalypse, se vyskytuje jméno apoštol třikrát. Ve dvou případech jaksi neurčitě, když autor varuje před těmi, kteří praví, že jsou apoštolé, ačkoliv jimi nejsou,³⁹ po druhé ve spojení: „svatí apoštolé a proroci“.⁴⁰ Po třetí je výslovná zmínka o dvanácti apoštolech, když mluví o městě, jež má dvanáct základů a na nich je „dvanáct jmen dvanácti apoštolů“.⁴¹ Uvážíme-li, že Apokalypse byla psána naposled, poznáme, jak veliké důstojnosti se těšil sbor dvanácti apoštolů, což poukazuje na to, že tento apoštolát byl v Církvi první a základní.

Tak se nám jeví v těchto všech uvedených pramenech apoštolát podle svého jména jako zvláštní poslání s mocí v osobě Kristově. Představuje se ve dvojí formě: apoštolát prvotní z přímého vyslání Kristova, jak se jeví v synoptických evangeliích, a apoštolát, rozšířený z poslání církví, jak se vysky-

³⁶ Gal. 1, 11-19.

³⁷ I. Pt. 1, 1; II. Pt. 1, 1.

³⁸ Jd. 17.

³⁹ Apk. 2, 2.

⁴⁰ Apk. 18, 20.

⁴¹ Apk. 21, 14.

tuje ve Skutcích a v listech svatého Pavla. Výjimku však je třeba stanovit pro svatého Pavla, který zdůrazňoval pro svůj apoštolát přímé poslání Kristovo ze zjevení, jehož se mu dostalo. Apoštolát takto představený, je něčím zcela vlastním Novému Zákonu nejen podle jména, nýbrž hlavně co do poslání, jaké měl za života Kristova a pak především v díle šíření spásy a myšlenky o vykoupení.

Konstantin Miklík:

JAKÝM ZPŮSOBEM PEČUJE EUCHARISTIE O NAŠE SJEDNOCENÍ S BOHEM

Eucharistie jest největší svátost duchovního sjednocení. To jsme už naznačili v předešlém článku, kde jsme si položili otázku, jaké místo zaujímá Eucharistie v duchovním životě katolického křesťana. Titulu největší svátosti zaslouhuje Eucharistie jak tím, že veškeré sjednocování člověka s Bohem v Novém Zákoně ovládá a určuje, tak tím, že sama uskutečňuje spojení křesťana s Kristem a Bohem způsobem zcela novým a na výsost obdivuhodným, tak posléze tím, že výsledky a trvalé účinky tohoto sjednocení jsou nad všechno pomýšlení drahocenné a žádoucí.

I.

Pravím, že Eucharistie ovládá ona tajemná zřízení katolického náboženství, jež mají za účel sjednotiti člověka s Kristem a Bohem. Tato zřízení se jmenují svátosti, a jest jich sedm: křest, biřmování, svátost oltářní, pokání, svaté pomazání, svěcení kněžstva a sňatek manželský. Každá z těchto sedmi svátostí sjednocuje člověka s Kristem, to jest Bohem a člověkem, svým vlastním způsobem, ať hledíme na jakost tohoto sjednocení, či na stav osob, o jejichž přivtělení k mystickému Kristu jde. V tomto smyslu má každá ze sedmi svátostí svůj zvláštní účel, kterého lze dosíci jen právě jí jedi-

nou, a v tomto vymezení má každá ze sedmi svátostí v něčem přednost před ostatními. Sjednocení člověka s Kristem jest však jejich vlastnost společná, a již v této vlastnosti lze rozeznávat určité stupně či rozdíly. Nehledě však ani k tomu, lze říci úhrnem, že Eucharistie jest pro sjednocování člověka s Kristem skrze ostatní svátosti základem, dovršením a cílem. *Jest základem*, předpokladem či podmínkou ostatních svátostí, protože obsahuje přítomného a obětujícího se Vykupitele, z jehož krvavé oběti na kříži a z jehož vykupitelské vůle mají sílu a účinnost všechny svátosti. Ostatní svátosti by sice mohly existovati, i kdyby Kristus nezůstával na světě svátostným způsobem. Ale protože existuje v Eucharistii, třeba říci, že všechno úsilí svátostí spojit člověka s Kristem má v Eucharistii svou podmínku, svůj živý princip, svou na zemi přítomnou hybnou sílu. Eucharistie však *jest také dovršením* ostatních šesti svátostí. Všecky svátosti směřují ku podpoře duchovního života, to jest, k jeho zahájení i utvrzení po každé stránce a v každé životní oblasti. Eucharistie však jest k tomu, aby život duchovní po každé z těchto stránek zdokonalovala, ano, přivedla jej k vrcholu, k dokonalosti co možná největší, třebaš u každého rozdílné, podle svéráznosti různých povah i různých životních okolností. Posléze jest Eucharistie *také cílem ostatních* svátostí. Všecky mají, jak jsme již řekli, ten společný účel, aby vtělovaly všechny vykoupené do duchovního těla Kristova a tvořily z nich jeho údy i součástky údů. Eucharistie však je vtěluje do Kristova těla fyzického, přesahujíc cíl všech svátostí a uskutečňujíc to, k čemu ostatní míří, způsobem nadpotřebným. Tím, že činí více, ukazuje, že dosahuje v nejvyšším stupni toho, co jest méně, méně aspoň pokud se týká těsnosti spojení. A jsouc, i pokud se týká dokonalosti cíle, nad všemi ostatními svátostmi, ovládá všechny svátosti svým ustanovitelem, svým úkolem i svým účinkem.

Toto srovnání ostatních svátostí s Eucharistií zů-

stává však na povrchu věci, ačkoli jest zásadní a plodné, je-li rozvažováno pozorně a jsou-li z něho vyvozovány důsledky. Naproti tomu poměr duchovní blízkosti, jaký ustavují svátosti mezi Bohem a člověkem je přijímajícím, a za druhé poměr blízkosti mezi viditelným znamením jednotlivých svátostí a člověkem mohou ukázati hlouběji, že *žádná svátost nesjednocuje člověka s Bohem tak velice a tak vznešeně jako Svátost oltářní*. Co se týče prvého, všimněme se seřazení svátostí, jak je provedl tridentský sněm podle logického zřetele, který jest i nadmíru praktický. Podle účelu jest pořádek svátostí takovýto: Křest zakládá nadpřirozený život jednotlivcův. Biřmování jej rozmnožuje a posiluje. Svátost oltářní jej udržuje a zdokonaluje. Pokání jej v případě duchovního neštěstí milosrdně znovuzřizuje. Pomazání přivádí znovuzřízený duchovní život opět k plnému zdraví, které se podobá tomu, jež člověk obdržel prvně ve svátosti křtu. Svěcení kněžské pečuje o to, aby duchovní obec nikdy nebyla bez pastýřů, kteří jsou spojovacími články jak mezi ovce samými, tak mezi nimi a nejvyšším Pastýřem Kristem. Svátost manželství pečuje o tělesné rozmnožení Církve, posvěcuje vztah mezi mužem a ženou ke vztahu mezi Kristem a Církví. I když tedy ani nehledíme k tomu, že v Eucharistii jest přítomen původce a pán všech svátostí, a nad to Bůh sám v druhé božské osobě, jest Eucharistie největší svátostí proto, že ze všech svátostí *přivádí Ona člověka k Bohu nejblíže a nejvíce*. Ona netoliko udržuje to, co skrze křest dala člověku do vínku na počátku, stávajíc se tímto udržováním božského života v člověku Prozřetelností nadpřirozeného řádu; Ona může zdokonalovati duchovní život vždy k většímu stupni dokonalosti, což jest přednost, již se v této míře nemůže pochlubiti žádná jiná svátost. Pro život s Bohem a v Bohu, pro spojení tvora s Tvůrcem, pro následování Boží dokonalosti ze sil kolujících v Bohu samém má právě tato okolnost význam největší a nejpronikavější.

Uzmeeme však sedm svátostí podle jejich sedmera vnějších znamení, to jest, podle sedmera věcí viditelných, kterých Bůh používá v svátostech za nástroje, jimiž uděluje přímo a bezprostředně svou neviditelnou milost. Tato znamení mají svůj slovní tvar, svou svátostnou formu, která z Božího ustanovení určitěji naznačuje a zároveň propůjčuje milostidárnou sílu jejímu méně určitému, ale za to přirozenému a bezprostřednímu náznaku, tak zvané látky, čili hmotné součásti. V této látce možno rozeznávat prvek vzdálený čili věc, již se ve svátosti užívá, a prvek bližší čili samo určité a vymezené užití věci při udělování svátosti. Každý vidí, že užívání věci viditelných k propůjčování neviditelné milosti pomocí určité slovní formy jest projevem otcovsky dobrotivé snahy Boží o láskyplné přiblížení k bytosti duchově-smyslové, tedy cosi podobného tomu, co ponejprv spatřujeme v základním činu nadpřirozené Boží štědrosti k člověku, v tajemství Vtělení. Které však jsou to věci, jež patří k přirozeným potřebám člověka a jichž Bůh používá k jeho zaopatřování nadpřirozenému? Jest to především koupel (baptismos, křest), čili obmytí celého člověka vodou k odklizení tělesné špíny. Potom jest to mazání těla křížmem z oleje a balzámu za tím účelem, aby tělo zůstávalo pružné a odolávalo napašení i nákazám. Potom předložení chleba a vína k jídlu a pití za účelem získání potřebných látek k udržení tělesného života v člověku. Pak výrok osvobozující z úst ustanoveného soudce v případě, že člověk jest obžalován z činů zlých proti vladaři neb lidské společnosti. Dále lékařský zákrok ve způsobě mazání olejem, jestliže člověk utrpěl rány životu nebezpečné. Vkládání rukou těch, kteří mají moc, na ty, kterým se tato moc zčásti neb zcela má odevzdati k blahu společnosti. Posléze vzájemné vyslovení manželského závazku k doživotní cestě dvou lidí (jehož vzájemné přijetí jest pak formou svátosti manželství). Jest na bílé dni, že v žádném symbolu svátosti nepřichází hmotná vnější věc do tak těsné-

ho spojení s přirozeností člověkovou, jako je tomu v případě jídla a pití, čili požívání pokrmu a nápoje, tedy také v požívání chleba a vína, jež jsou pokrmem a nápojem nejprůměrnějším. Nuže, Kristus užívá ve svátosti Eucharistie tohoto hmotného symbolu, aby sestoupil do přirozenosti člověkovy nejhlouběji a nejtěsněji, *aby se s ním spojil nejvnitřněji a nejpodstatněji*, ovšem ne toliko samými způsoby, nýbrž tělem a krví, láskou a milostí.

Různému účelu svátostí i různému viditelnému znamení jejich odpovídá také různá svátostná milost. Tento postřeh neodhaluje sice žádného nového poměru mezi svátostmi, ale přece osvětluje nově zvláštní postavení Svátosti oltářní mezi svátostmi ostatními co do jakosti spojení, jež způsobují mezi člověkem a Bohem. Jelikož ostatní svátosti buď sjednávají nebo rozmnožují posvěcující milost, onu tajemnou účast na Boží přirozenosti, která podstatně pozdvihuje člověka nad přirozenost i neporušenou neb napravenou, zakládají neb upevňují i ony trvalý poměr lásky mezi Bohem a člověkem, ale jejich zvláštní účel jest jiný než rozněcovati v člověku činnou lásku k Bohu. Proto také svátostná milost ostatních svátostí neprospívá přímo tomuto účelu nejvznešenějšímu. Eucharistie však má právě a na prvním místě účel živiti v člověku lásku k vůli lásce, k vůli láskyplnému spojení duše s Kristem. Toto těsnější a vroucnější spojení není tedy v Eucharistii způsobováno jenom rozmnožením milosti posvěcující i všech ctnostných rozpoložení, v nichž záleží duchovní život, nýbrž i právem, které získává člověk přijímající Eucharistii na to, aby mu Bůh dával v pravý okamžik, právě vzhledem na přijatou oltářní svátost, milosti pomáhající či účinné, aby jeho vyšší spojení lásky s Kristem i s jeho mystickým tělem, Církví, ustavičně rostlo a se zdokonalovalo. Nepochybně může Bůh udělovati tuto milost i mimo Eucharistii, a to nejenom v době, kdy není přístupu k této svátosti, nýbrž i vedle ní a nad právo, jež si získal člověk svou přípravou a svým spolupů-

sobením. Ale Eucharistie jest prostředek řádný a Boha zavazující, nesmírný dar Boží štědrosti, která se propůjčením tohoto daru musí bez mezí otvírati všem srdcím, které jej vděčně přijímají a podle božské vůle využívají.

Kdybychom chtěli, abychom skončili své srovnání Eucharistie s ostatními svátostmi, vyjádřiti jedním slovem, jakým způsobem pečuje Eucharistie o spojení člověka s Bohem na rozdíl od jiných svátostí, řekli bychom, že v ostatních svátostech působí Kristus *dynamicky*, to jest svou mocí a svým vlivem, jaksi nepřímou a částí své bytosti, kdežto v Eucharistii žije a obstarává své spojení s námi *podstatně*, to jest celou svou bytostí a přímým působením své osobnosti. Ostatní svátosti jsou užitím zásluh vykupitelské smrti Kristovy k spáse duší podle nadpřirozeného řádu, k milostiplnému spojení Krista s jeho Církví; kdežto v Eucharistii žije Kristus nově a pokorněji, aby svým novým zmařením pod způsoby ještě nižšími, než je smrtelné tělo, svou opěťovanou obětí mystickou, která jest nekrvavým opakováním jeho krvavé oběti na kříži, znovu a znovu oslavoval Boha za všechny lidi a znovu vracel lidi jejich Počátku, dobývá jim znovu milosti a spásy, třeba šlo jenom o přivlastňování plodů dokonaneho již díla vykoupení.

Opusťme však již srovnání Eucharistie s jinými svátostmi Nového Zákona, a všimějme si jí samé, ovšem zase pod tímž zorným úhlem, jak jsme si umínili v nadpise. Obecný pohled i prostého křesťana objevuje v Eucharistii, pokud jde o myšlenku našeho sblížení s Kristem, *trojí novou blízkost či trojí novou přítomnost Krista mezi lidmi*, když myslíme již na vyšší přítomnost, než jest ta, která jest mezi mystickou hlavou a mystickými údy. Kristus jest přítomen mezi námi, nezávisle na svatém přijímání, již pouhou konsekrací svátostných způsob chleba a vína. Takto jest přítomen mezi námi před přijímáním i po přijímání, libovolně dlouho před přijímáním a libovolně dlouho po přijímání, zkrát-

ka tak dlouho, pokud trvají neporušeny svátostné způsoby, a znovu i znovu dalším posvěcováním nových způsobů. Za druhé jest nám Kristus přítomen novým a vyšším způsobem skrze sv. přijímání. V tomto případě jest nám přítomen tak, že není pouze mezi námi, nýbrž že jest přímo v nás. Konečně představuje Kristus spolu s námi způsobem opět novým a na výsost tajemným před svého nebeského Otce, skrze ono obětování sebe v Eucharistii, kterému říkáme mše svatá. Dva poslední způsoby přítomnosti Kristovy jsou běžné křesťanskému citění proto, že péče o ně jest každému křesťanu přikázána každého roku, ba každé neděle a o každém zasvěceném svátku. Přesto nahlíží všední křesťan málo za oponu této přítomnosti, což mu působí jisté rozpaky, když ji má podle své povinnosti čas od času pozorně sledovati a jí se nábožně zabývati. Přítomnost pak jmenovaná na místě prvé, ač se k ní odnášejí rovněž dávné církevní pobožnosti, jako: požehnání, výstav, návštěvy, ucházejí namnoze vůbec zájmu obyčejného křesťana, ačkoli se v ní zvláštním způsobem plní ono slavné příslibení Páně: Hle, já jsem s vámi až do skonání věku! - Tato poslední přítomnost Kristova na oltářích jest také *podmínkou* svatého přijímání právě tak, jako vlastní *zpřítomnění* Kristovo na oltáři pod každou způsobou jest podmínkou či příčinou přítomnosti Kristovy, a zpřítomnění pod oběma způsoby podmínkou či příčinou nekrvavé oltářní oběti Kristovy. Právě toto tělesné zpřítomnění Krista mezi námi podstatnou proměnou pšeničného chleba a přírodního vína skrze kněžská slova „Toto jest mé tělo“ a „Toto jest má krev“, při čemž platně posvěcený kněz Kristův pronáší tuto formuli nejen ve jménu Kristově, nýbrž také v jeho smyslu, právě toto zpřítomnění Kristovo se ve svém svátostném složení podobá jiným svátostem, u nichž jsme řekli, že rozeznáváme tvar a látku, věci a slova.

Více tedy než z jednoduchého a pouze nárysového poznání křesťanského věřícího docházíme vědomosti o podstatě Eucharistie a jejího sjednocovacího

úmyslu z theologických úvah, které více zkoumají bytnost věcí náboženských, než jejich povrch. S tohoto hlediska lze *veškeru krásu, vznešenost i cenu spojení člověka s Kristem skrze Eucharistii* pochopiti nejlépe, když uvážíme, jaké má toto spojení svůj poslední a nejvyšší smysl, svůj nejvyšší cíl, i svůj veškeren dosah. (Pokračování.)

P. Silv. M. Braitó:

OČIŠŤOVÁNÍM DUCHA K VRCHOLKŮM ŽIVOTA

(Kurs mystické cesty 11.)

Rozmýšlel jsem hodně před zahájením nového ročníku, zda mám pokračovati ve studii loni začaté o vyšších stavech duchovního života. Mám v nich pokračovati anebo ponechati ony tajuplné duchovní stavy těm, které si sám Pán povede v nich? I to je možné, ale nemyslím, že by to bylo tak jednoduše správné. I když nedosáhne většina lidí nejvyšších mystických stavů, není jen tak naprosto bezúčelné o nich mluvit nebo psáti. Nejprve, což víte tak docela jistě a určitě, že zůstane vždy tak omezen počet mysticky žijících osob! V době rozkvětu německé mystiky, za dob, kdy blah. Jindřich Suso obcházel, jsa stále na cestách, řadu ženských rozjímacích klášterů, kázal o vyšším duchovním životě, o nejvyšším duchovním životě kázal dokonce i pro obecný lid, kázal i na rozcestích, kázal na tržištích, na březích Rheinu kázal o povolání všech k nejhlubšímu duchovnímu životu. Vyvolal krásné hnutí Přátel Božích, lidí, kteří uvěřili ve svaté povolání všech, aby se odvážili co nejdále v duchovním životě. Proč by toto hnutí nemohlo se znovu zroditi, když bude lidem vytrvale představováno, co je všechno čeká v důvěrném přivnutí se k Bohu, v opravdu hlubokém, poctivě hlubokém duchovním životě?

Psáti a mluvit o nejvyšších stupních duchovního života ukáže, kam až nás Bůh volá, za druhé, kde

teprve jsme, což probudí v nás touhu setřásti ospalost duchovní a jíti přece jen dále. Vidíme, kam až nás Bůh volá, jak jsme toho ještě málo dosáhli a co ještě vše musíme učiniti a opustiti, aby si nás Bůh podobně přitáhl. Když prošla duše trpnými očišťováními smyslů, spojenými s pokušeními proti trpělivosti a čistotě, když se duše rozletěla ke vnitřní modlitbě klidu, vede si Bůh duši dále. Tak jako dříve očišťovala smyslovou dychtivost, která činí své nároky i na život duchovní, chtějíc stále okoušeti svými nižšími schopnostmi Boží lásku, sladkost a velikost, tak musí nyní nastati další očišťování také nejvyšších duševních schopností, totiž rozumu a vůle.

Duše prošla temnou nocí smyslů. Lehce se jí dýchá jako vězni propuštěnému ze žaláře. Až příliš lehce se jí dýhá. Tak se jí krásně lehce běží po cestě duchovního života, připadá jí duchovní život tak snadný, Bůh nesmírně blízko a ona sama cítí, že je Bohem milována. Ví, že i ona Boha miluje. Ale jaksi příliš to ví. Z toho plynou pojednou nové, docela nové chyby, ne již začátečnické, nýbrž chyby duší pokročilých. A je třeba nad nimi bdíti, je třeba i proti nim začít bojovati. Ony duše příliš jsou si jisty svou blízkostí k Bohu. Pokládají kolikráte obrazy své fantasie za Boží hlas, slova své prostoty nebo omezenosti za slova Spasitelova. Protože jsou blízko Boha, cítí jeho sladkost a jsou tvrdí kolikráte k těm, kteří se ještě prodírají v duchovním životě. Když se jim Bůh dosti rychle nesdíluje ve vnitřní modlitbě, pociťují okamžiky netrpělivosti. Říkají tomu svatá netrpělivost po Bohu, ale je to jen praobyčejná hříšná netrpělivost, která se nepodrobuje, neoddává Božímu řízení. Duše se přece jen málo ještě po všech zkouškách osvobodila od sebe. Když cítí svou blízkost k Bohu a svou lásku a jeho lásku, propadají subtilní ješitnosti nad svou blízkostí a jaksi jemně opovrhují druhými, kteří si ještě libují ve smyslových útěchách, kterým říkájí třeba i hluboký duchovní život. Mají trpký ú-

směv pro ty, kteří si příliš lacino říkají mystikové. Takovým duším je také v této době těžko poraditi. Málokdo jim rozumí. Řídí se většinou svými nápady a tvrdí samy sobě, že jsou v tom řízeny Duchem svatým. Možno tu mluvit o jemných odstínech sedmi hlavních hříchů v duchovním vyšším životě.

Tak se točí duše stále ještě jen kolem sebe. Potřebuje očistění především od sebe, a je ji třeba očistiti tam, kam se táhly všechny nebezpečné sobecké sklony v tomto období duchovního života, totiž potřebuje taková duše očistění především ducha, a to v jeho nejvyšších schopnostech.

Noc ducha je zbavením dosavadního duchovního světla v nadpřirozeném životě, aby se mohlo v duši rozhořeti nové světlo Boha, působícího světlem darů Ducha svatého ve vnitřní nazíravé modlitbě.

Protože měla duše zalíbení ve svém způsobu poznávání Boha, odnímá Bůh radost a jistotu z dosavadního tohoto způsobu, aby duši ještě více osvobodil od ní samé, aby ji osvobodil od oněch přece jen vůči Boží velikosti nedostatečných způsobů poznávání nesmírna v duši tajemně přítomného. Proto zbavuje Bůh duše pokročilé, které chce míti nejenom pokročilými, ani ne jen pokračujícími, nýbrž dokonalými, zbavuje je jejich rozumové jasnosti a jistoty, totiž oné spokojenosti s dosavadním stupněm Boží blízkosti. Pojednou necítí chuti pro duchovní myšlenky, které ji dříve nesmírně vábily a přitahovaly. Cítí stále strašněji ubohost svého poznání Boha ve světle nesmírné Boží velikosti. Tyto dvě myšlenky jsou nyní jakoby ústřední. Dvě myšlenky ji nyní naplňují. Totiž myšlenka nesmírnosti velebnosti Boží a vlastní ubohosti. Obě myšlenky jsou souvztažné. Stále zřetelněji cítí, že touto svou ubohostí nemůže proniknouti Boží velebnost. Oni lidé cítí také svou strašnou neschopnost mluvit o Bohu, ba i nějak tak mysliti, jak by to bylo hodno nesmírného Boha.

Jest to bolest světla příliš prudce oslňujícího oko. Nevidí, ne pro temnotu předmětu, nýbrž pro ne-

smírnost a přílišnost světla. Ono světlo ukazuje, jak jsme slabí a ubozí a nehodní přiblížit se k Pánu, takže bychom nejraději volali jak sv. Petr: Pane, odstup ode mne, neboť jsem člověk hříšný.

Když se duše takhle vidí neschopnou vyjádřit, nemožnou postihnout Boha, tak daleko od něho, zdá se jí, že nemá ani vůbec žádné zbožnosti, ba snad ani víry ne. Vidí ve světle svatosti Boží všechny své nevěrnosti, které narůstají do hory před jejím duševním zrakem. Zdá se jí, že právě pro ony nevěrnosti a hříchy ji takto Bůh trestá temnotou, že ji opouští, ba, někdy se jí zdá, že již je Bohem zavržen a opuštěna. Když jí lidé, duchovní Otec nerozumí, domnívá se, že i Bůh ji odmítá. Rozhorluje se svatou nenávistí k sobě a s naprostou opravdovostí tvrdí o sobě, že je největším hříšníkem. Ta bída se projevuje někdy tak silně, že by člověk nejraději zemřel. Vždyť se již ani modlití nemůže. Odříkává něco, nutí se do odříkávání, ale duše mele naprázdno. Hrozné prázdno se následkem toho v duši vyhlubuje.

Tato zkouška trvá více méně dlouho podle toho, jak toho duše potřebuje, podle toho je intensivní ono očišťování a pak podle toho, jak tu člověk na ně odpovídá. Někdy trvá tato zkouška několik let, když člověk příliš vzdychá po úlevě, kterou Bůh čas od času dává, aby duše nezmalomyslněla. Ale takovou úlevou se ovšem jen zkouška prodlužuje. Nejdokonaleji popisuje tuto temnou noc ducha svatý Jan od Kříže ve II. knize své Temné noci. I svatá Anděla z Foligna popisuje řečený stav skoro týmiž slovy jako několik set let později svatý Jan. I Tauler zná tento stav a mluví o něm, třebaže jen v hlavních rysech a ne s onou psychologickou hloubkou. Svatá Terezie ozřejmuje stav temné noci ducha ve IV. komnatě svého Hradu nitra. Skoro u všech svatých se setkáváme v líčení jejich života, hlavně v popisování hrdinského stupně jejich ctností, s touto zkouškou temné noci ducha.

Trpné očišťování ducha se uskutečňuje v nejvyš-

ší části duše. Tam, kde duše nejspíše okouší Boží velikost a vlastní ubohost. Jest to rozum a vůle. Paměť a obrazivost trpí spolu. Temná noc ducha je tajemné působení Božího světla, které odhaluje člověku jiným světlem, novým způsobem, postupujícím docela jinak, než člověk poznával a usuzoval dosud. Jest to Boží působení, ve kterém ustupuje poznání naše, osobní, nedostatečné. Ovšem zdálo se až dosud nejvyšší naší jistotou již proto, že je bylo možné citově prožívat; ale co je toto poznání proti nepoznatelnému Bohu. K tomu se musí duše dostat, aby poznala, že ničeho vlastně o Bohu neví přes své vysoké poznání vnitřní nazíravé modlitby, které již okusila. Svätý Jan ve II. knize Temné noci hl. 10. přirovnává očistný oheň Božího světla působícího v temné noci ohni spalujícímu dřevo. Nejprve vytáhne veškerou vlhkost, pak začne dřevo při tlení černat, až nakonec zahoří na povrchu, aby se nakonec celé proměnilo v oheň je obklopující. Tak nejprve vytahuje Bůh z duše její skvrny, nedostatky, až se duši zatmí, začerná v mysli, aby pak, jsouc očištěna, vysušena, hořela bez odporu ohněm Božím. Pokud klade člověk sebemenší odpor, oheň jen hlodá na duši, jen bolí, ale neproměňuje. Ale když se duše nechává takto očišťovat, má ušetřeno očišťování a vzdychající touhu na onom světě.

Tento oheň je světlo víry s darem Ducha svätého, jenž slouží víře, totiž dar Poznání. Říká o něm svätý Tomáš 2. II. q. 8 a. 1.: „Čím je silnější světlo poznání, tím hlouběji může člověk proniknouti do předmětu. Ale světlo našeho poznání je konečné. Nemůže překročiti určité meze. Aby člověk došel dále, potřebuje nadpřirozeného světla a tím je dar poznání.“ „Sluje proto poznáním, protože jest vyšší než usuzování a znamená vznešenost prostého poznání. Proniká jako sluneční paprsek.“ Tamtéž.

Víra dává nám přilnouti k božským zjeveným pravdám, uvádí nás k poznání Božího vnitřního života. Dar poznání ale nám dává pronikati těmito

pravdami. Nepochopíme je, neobsáhneme je ani darem poznání, ale očišťuje naši víru, aby nezaměňovala Boží hlubokosti s našimi nálezkami, aby se nespokojil člověk s ničím, co může o Bohu jakkoliv poznati, aby stále si byl vědom nesmírné propasti mezi tím, co Bůh je a co můžeme o něm poznati. Přípravuje nás k tomu, abychom nespolehnali na své schopnosti vůči Božím pravdám, nýbrž dali se nésti jiným darem, darem moudrosti, jenž na vše se dívá okem Boží moudrosti, a vychutnávajícím okoušením láskyplného poznání. Tak nám propůjčuje Bůh své poznání. Naše dosavadní tupost vůči svatým pravdám naráz mizí a proud víry se přelévá do skutečného života, takže ve všem vidíme a slyšíme Boha a ve všem rozumíme Bohu, ve všem nazíráme na jeho svatou prožitou přítomnost.

Podobně praví svatý Tomáš ve stati o mystickém poznání, jež je na místě o poznání skoro zkušenostním z lásky a z prožití zvláštní přítomnosti Boha ve spravedlivých (2. II. q. 180 a. 6). Na onom místě krásně praví Andělský Učitel, že naše nazírání nadpřirozené si žádá dvojí oběti, totiž rozbíhavého usuzování a pak oběti procitování Božích pravd ve smyslech. Než dojde, praví, duše k jednotlosti s Bohem, naznačené krouživým pohybem (*motus circularis*) musí odložit dvojí různorodost vůči Bohu a jeho pravdám. První je rozličnost věcí vnějších. Když je duše opouští, aby se soustředila v sobě. Pak je třeba odložit druhou různorodost, která je v rozbíhavém usuzování lidského rozumu. To se děje, když soustředíme své myšlenky na jediné nazírání. Je třeba jednosměrného soustředění své myšlenky na jediné nazírání. Je třeba jednosměrného soustředění všech sil rozumu, aby se zastavilo rozbíhavé usuzování a rozum aby zakotvil v nazírání na prostou jednu pravdu. Tak nám dar poznání dává prožítí, že Bůh je více než všechny dokonalosti, které my můžeme obdobně mít, že je více než všechna dokonalost. Cítíme tím více svou ubohost a necháme se pronikati dokonalostí samého Boha. Duši

proniká strašná osamocenost. Vidí takřka svou vzdálenost od Boha. Připadá jí, že je opuštěna od Boha sama sobě se oškliví a nesmírnost Boží ji leká. Když ale duše nechá se zpracovati touto drtivou velebností Boží, která nás přesahuje, když člověk přijme nakonec klidně skutečnost, že On nás musí nesmírně, nekonečně přesahovati, když vypije do dna všechny důsledky a následky konstatování a prožití této skutečnosti, Boží velikosti a své ubohosti, když se zcela vyprázdní od sebezalíbení, pracuje v nás zvolna ale božský šířající oheň. Stravuje v nás všechno ubohé, až stráví i naši ubohost a naplní nás svou nekonečnou dokonalostí. Když duše již nic neví, ničím není sama před sebou, ničeho neokouší, ničím si nezakládá, když se chlubí jen ve svých slabostech, jak praví svatý Pavel, teprve pak je připravena, aby si ji Bůh sám uchopil a naplnil sebou když se člověk vyprázdnil od všeho stvořeného i od svého já, jak jen to dovedl. Teď zahoří jasně plamen Boží. Již ne ale, aby spaloval, nýbrž aby hořel jak ohnivý keř přítomností Boží. Boží očištný oheň již netrýzní, nýbrž proměňuje a osvěcuje.

P. Ant. Čala O. P.:

SVÁTOSTINY, KTERÉ MAJÍ VZTAH K EUCHARISTII

Je možno rozlišovat trojí druh svátostin, které mají vztah k Eucharistii. Některé jsou pravidelnou částí eucharistické oběti, jako na př. okuřování umývání rukou, Otčenáš, poslední evangelium a j. Některé se konají ve spojení se mší sv., na př. svěcení hromniček, svěcení ratolestí, svěcení pokrmů a j. Některé konečně se konají mimo mši sv., ale mají jakýsi vztah ke mši sv., protože se jich při n. používá, na př. svěcení kalichů, kněžských a oltářních rouch, varhan, zvonů a j. Projedme jednotlivé druhy těchto svátostin.

1. SVÁTOSTINY, KTERÉ JSOU ČÁSTÍ MŠE SV.

1. *Okuřování.*

Při slavné mši svaté po stupňových modlitbách něž žehná kadidlo a pak okuřuje oltář. Toto žehání kadidla a okuřování je svátostina.

Spalování kadidla má už svou přirozenou povahou hluboký smysl: je symbolem modlitby a oběti. Kadidlová zrnka, spalovaná na žhavém uhlí, vydávají libou vůni, která v obláčcích stoupá vzhůru, k nebi. Tím je kadidlo přirozeně obrazem vnitřní oběti duše a bohumilé modlitby; je obrazem života, který se stravuje na ohni lásky ve službě Boží a slávě Boží; je obrazem bohumilé modlitby, která vychází ze žhavé lásky k Bohu a vznáší se k nebi jako vonné obláčky kadidla. Proto také Písmo sv. často přirovnává bohumilou modlitbu ke kadidlovým obláčkům; na př. v žalmu 140, v. 2 se praví: „Nechť se vznáší, Pane, modlitba má před tebou, ak oběť kadidla.“

Když je kadidlo požehnáno, jeho přirozený symbolismus je posvěcen a je k němu připojena nadpřirozená účinnost. Požehnané kadidlo a okuřování se stává nástrojem Božího požehnání a Boží pomoci. Znamení kříže a modlitba Církve mu dávají zvláštní sílu, aby od nás zapudilo ďábla a chránilo nás proti jeho záludnostem a jeho zlobě. Potřebujeme této ochrany, zvláště u oltáře při slavení svatých tajemství. Proto biskup před okuřováním při věcení oltáře se modlí: „Pane Bože všemohoucí, ... ačiz shlédnouti na toto kadidlo a je požehnati a posvětiti, aby pro jeho vůli všechny bolesti a nemoci a nepřátelské úklady odešly a vzdálily se od svého tvora, kterého jsi vykoupil předrahou krví svého Syna, a nedopusť, aby utrpěl škodu od pekelného hada.“

Mimo to, kadidlo, které žehnáním se stalo svátostí, má ještě ten účinek, že posvěcuje osoby a věci. S obláčky kadidla k nám přichází požehnání, o které Církev vroucně prosila. Proto všechno,

co bylo okuřováno, je pak v posvěceném ovzduší.

Při slavné mši svaté je dvojí okuřování: na začátku mše katechumenů, před introitem, a na začátku mše věřících, při obětování.

Tento obřad okuřování na začátku mše sv. je velmi jednoduchý a není provázen žádnou modlitbou. Kněz vloží třikrát kadidlo do kadidelnice, a přitom říká: „*Od toho budiž požehnáno, k jehož cti budeš spáleno. Amen.*“ A činí pak znamení kříže nad kadidlem, když se začíná spalovat na žhavém uhlí. Nejprve kněz okuřuje oltářní kříž, nebo Nejsv. Svátost, je-li vystavena, aby nejprve vzdal poctu Ježíši Kristu. Potom okuřuje ostatky svatých, které jsou na oltáři, čímž jim vzdává nejen poctu pro jejich bohumilý život, ale zároveň též vyjadřuje prosbu, aby na jejich přímlovu a pro jejich zásluhy Bůh nám odpustil naše provinění. A konečně je okuřován i kněz jako viditelný zástupce Ježíše Krista. Celý tento obřad okuřování má věřící posvětit, zapudit od nich všechno zlé, povzbudit je, aby se účastnili mše sv. s větší zbožností, a připomenout jim, že jako kadidlo se spaluje na žhavém uhlí, tak má býti stráven jejich život jako vzácná oběť v ohni lásky, ke cti a slávě Boží.

Obřad okuřování při obětování je mnohem slavnostnější. Když kněz dává kadidlová zrna do kadidelnice na žhavé uhlí, říká při tom: „Na přímlovu svatého Michala archanděla, stojícího na pravé straně kadidlového oltáře, a všech svých vyvolených toto kadidlo račiž Pán požehnati a přijmouti je jako příjemnou vůni. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“ - Potom kněz okuřuje obětní dary a při tom říká: „*Toto kadidlo, Pane, tebou požehnané, nechť vystoupí k Tobě; a na nás nechť sestoupí tvé milosrdenství.*“ Pak okuřuje oltářní kříž nebo Nejsv. Svátost, je-li vystavena, ostatky svatých a oltář. Nato jest okuřován kněz, duchovenstvo i lid. - Smysl a účinek tohoto okuřování je podobný jako při okuřování po stupňových modlitbách: touto svátostí má být zapuzen vliv zlého

ducha, věřící mají být posvěceni a povzneseni k Bohu.

Při požehnání Nejsv. Svátostí kadidlo a okouřování není svátostí, protože Církev je nežehná zvláštní formulí. Je to prostý obřad, kterým je uctíván Bůh.

2. *Lavabo.*

Už sv. Augustin praví, že umývání rukou při obětování očisťuje zbytky našich poskvrn. Vnější obřad, ustanovený od Církve, působí duchovní účinky. Je to tedy svátostina.

Když kněz při mši svaté po evangeliu nebo po CREDU přijal obětní dary, umýval si ruce, především z praktických důvodů; ale už od nejstarších dob byl tento obřad vykládán také mysticky a považován za svátostinu. Umývání rukou je tedy obrazem vnitřního očištění duše ode všech poskvrn.

Kněz se při tom modlí úryvek ze žalmu 25, v. 6-12, jímž dobře vyjadřuje, že i mezi hříšníky chce žítí svaté a věrně kráčet po cestách Páně:

„Umyji mezi nevinnými ruce své, a choditi budu kolem oltáře tvého, Pane.

Abych slyšel hlas chvály a vyprávěl o všech divech tvých.

Pane, miluji krásu domu tvého a místo, kde přebývá sláva tvá!

Nehubiž, Pane, s bezbožnými duši mou, a s vražedníky život můj.

Na jejichž rukou lpí neřesti, pravice jejich plna jest úplatných darů.

Já však v nevinnosti své jsem krácel; spas mne a smiluj se nade mnou.

Noha má stála na cestě přímé. Ve shromáždění chci Tě oslavovati, Pane.

Sláva Otci i Synu . . .“

3. *Svěcení chleba.*

Věřící k obětování přinášeli chléb a víno, které mělo být proměněno při mši svaté. Chléb dávali

na velkou patenu a víno vlévají do velkého kalicha, kolik bylo nutno k sv. přijímání. Co zbylo, bylo dáno stranou, požehnáno a pak rozdáno v kostele nebo mimo kostel těm, kteří nepřijímali tělo Páně. A tak i oni měli jaksi účast na eucharistické hostině. Biskupové si vzájemně posílali tyto požehnané chleby na znamení jednoty.

Toto svěcení chleba, které se dosud koná, je svátostina. Církev při svěcení chleba prosí Boha, „aby všichni, kteří ho budou požívatí s vírou, úctou a díkůčiněním, obdrželi spasitelnou pomoc pro duši i pro tělo a našli v něm ochranu proti nemocem i proti úkladům nepřátel.“

4. Otčenáš a poslední evangelium.

Sv. Augustin praví, že modlitba Páně, kterou se Církev modlí při mši svaté, „má sílu odpouštětí každodenně naše chyby“. Čtení prologu evangelia sv. Jana bylo vždy považováno za pramen nebeských darů, neboť se v něm mluví o božství Slova, o jeho vtělení a o důstojnosti křesťana spojeného s Kristem. Staré rituály přikazovaly, aby tento text byl položen na hlavu křtěnců a nemocných.

Modlitba Otčenáše při mši sv. a prolog evangelia sv. Jana jsou svátostiny, které mají svou sílu od Ježíše Krista, neboť jsou to jeho slova nebo slova Ducha sv., a od Církve, která je přikazuje říkati.

5. Požehnání na konci mše svaté.

Také požehnání, které dává kněz na konci mše sv. před posledním evangeliem, je svátostina. Kněz žehná věřící a při tom říká: „*Požehnej vás všemohoucí Bůh, Otec, Syn a Duch svatý.*“ Toto liturgické požehnání nezůstane bez účinku, jestliže věřící mu nekladou překážky. Je to zvláštní prosba Církve, kterou Bůh vždy vyslyší, předně proto, že tato prosba se opírá o moc a svatost Církve, a za druhé proto, že se opírá o nekonečné zásluhy a přísliby Ježíše Krista.

Bůh jistě udělí své požehnání těm, kterým je

uděluje Církev, přijímají-li je s vírou a zkroušeností.
(Pokračování.)

Jaroslav Durych:

POHLED NA KŘESŤANA

Poněvadž křesťané na zemi náležejí k Církvi bojující, je každý z nich vojákem, a to bez výjimky, což je cosi rozdílného od vojenských zařízení světských. Každý křesťan má bojovati, a to o své spasení vlastní, pak o spasení bližních a o slávu Boží a rozšíření svaté víry. Sláva Boží je nejvyšším a konečným cílem tohoto boje; spasení vlastní, spasení bližní a šíření svaté víry jsou pak cíle pomocné, třeba ovšem naprosto nezbytné. I voják světský, který bojuje o dosažení ustanoveného cíle, musí pečovati také o sebe a o své nejbližší, po jejichž boku bojuje; špatně by se mu bojovalo, kdyby sám nebyl zdrav a neměl potřebných věcí, anebo kdyby jeho spolubojovníci byli neschopni boje. Podle světského řádu svěřuje se každému takový úkol, na který stačí jeho síly a schopnosti, a podle toho se vojáci třídí na určité skupiny, a je také skupina dočasně nebo trvale neschopných, kteří jsou dočasně nebo trvale zproštěni všech úkolů. V životě a boji křesťanů není však této výhrady; bojovati musí každý křesťan, i ten slabý a nejméně způsobilý, poněvadž nepřítel ďábel ho k tomu nutí stále prostředky nejrozumnějšími a nic se při tom neohlíží na jeho slabost a zbědovaný stav. Mezi křesťanem a ďáblem je boj ustavičný, naprostý, až do úplného vítězství jedné a úplné porážky druhé strany, boj bez příměří a bez jakéhokoliv omezení, bez sprostředkovatelů a bez vzájemných dohod. Jest ovšem jisto, že ani křesťanu se neukládá nic nad jeho síly, ale žádný křesťan není chráněn před tím, co může potkati každého bojovníka v první řadě; i od nejslabšího se může žádati oběť těžkého utrpení i života, a není pro něho nemocnic, zdravotní dovolené nebo

úlevy ve službě, jako je tomu ve zřízení světském, neboť vlastnosti boje křesťanského a jeho cíle jsou zcela zvláštní; tady se bojuje v krátkém životě časném o věci věčné a proto na úlevy a přestávky není kdy.

Tak tedy musíme posuzovati křesťana jako vojáka, připraveného dostatečně nebo nedostatečně, silného nebo slabého, ochotného nebo neochotného, ale přece jen jako vojáka. Ne každý voják se už narodil jako voják. Křesťanem se pak vůbec nikdo nerodí, nýbrž teprve se jím stává. Jako voják musí býti cvičen, tak i křesťan. Kdo neumí nic, nebo málo, bojuje špatně nebo těžce. Těžce bojuje i ten, kdo je postaven na místě zvláště ohroženém, nebo kdo je vyvolen za cíl častých útoků. V boji lze zažítí protivenství a utrpět rány. Špatně se bojuje v těsné nebo nepříjemné obuvi, o hladu, za nepříznivého počasí a trvá-li to dlouho; vojáka lze vystřídati, ale křesťana nikoliv, neboť boj křesťanský není určen místem, polohou a časem. Stává se, že křesťan ustupuje, nebo i klesá. Proto ještě není vyřazen z boje. Církev mu podává pomocné prostředky, ale on jich neumí užítí vždy včas nebo vhodně. Nevidí kolem sebe; nemá zkušenosti; těm se teprve musí přizpůsobiti. Má-li dobrou a silnou vůli, cvičí se. Ale to cvičení trvá leckdy dlouho a je těžké, neboť zřídka se lze cvičiti v několika věcech najednou. A může-li se pak křesťan ubrániti jednomu nepříteli, útočícímu přímo, neumí se ještě brániti takovému, který útočí záludně se strany nebo zezadu, tím méně pak dvěma nebo několika, kteří útočí různým způsobem a s různých stran. A zvláště je to těžké, trvá-li boj dlouho, takže se nemůže ani rozhlédnouti, uvážiti všecko a připravit se, tím méně pak si odpočinouti. Pak ztrácí mysl, reptá, hřeší. Ale není to ještě voják ztracený. I ten, kdo je raněn a padá, ještě může znova povstati jednou, dvakrát i mnohokrát a tím statečněji bojovati. A to vše a ještě jiné takové věci je třeba o křesťanech věděti, aby bylo poznáno jejich místo a aby byli posuzováni spravedli-

vě a správně jako bojovníci v těžkém a nepřestávajícím boji a nikoliv jako tvorové, žijící v klidu a pohodlí. A abychom si vážili křesťanů za to, že bojují leckdy všelijak, neuměle, slabě, chabě, že couvají, klesají, ale přece zase povstávají a bojují dále přes svou ochablost, bolest a rány. Tak se přibližují svému Pánu, pro něhož bojují a který také sám pro ně bojoval klesaje pod ranami všech stran a zase vstával a nesl svůj kříž, na němž umřel, aby vstal k slávě věčné, kterou slíbil i nám.

M. F. Dvořáková:

MUŽ A ŽENA

Muž touží vdechovat pokornou vůni půvabu ženy a žena už jeho touhu přijala jako sladké jho.

Jednoho dne však nad její lahodností v sobě zpozoroval silný záchvěv k závratí. Snad taky toho dne jeho touha počala pojímat závratí ženu - závratí dávat.

Bláhoví, nasloucháme příliš vzrušeně tepu svého malého lidského srdce! Proč by se toho Boží dítě muž a Boží dítě žena měli bát? Nemí tohle všechno více záležitostí nebeského Otce než jejich? Položila si žena ruku na srdce, na své malé bláhové lidské srdce. Bylo jí při tom tak drobet do pláče. „Kdepak bys na tohle stačila“, povídá mu. Dala mu podívat se hezky na Boha. Jistě na to čeká. Jak by nečekal? Dal je přece nám lidem už takové. „Pane Bože“, řekla „Otče náš!“ a když si tak myslela, jak to přišlo, že mu řekla „náš“, vzpomněla si na svého miláčka a už se zase neudržela a zavzlykala. Pán Bůh člověku rozumí. Pláč je těžký. Možná, že jí to sám otevřel srdce, aby se mu vyplakala do klína. Je hodný. Před ním může všechno. Vyznala se mu ze svého strachu: „Kdyby Tys nás jednou nespojil, a snad už brzy...“ ale pak se vzpamatovala. „Vidím,“ zahovořila pokorně, „že máš moc nade vším, i nad tímhle.“ A bylo jí najednou lehké. Vypadalo

to, jako by k němu běžela kus cesty, ale teď už vidí, že je jí blízko, zřejmě blíže, než je sama sobě. Kam že strhne ta závrať? Kam jinam než do jeho vůle? Jde o to, čím je člověk, když na něj ta závrať přijde. Když je poddaným v království těla, padne si tělem na duši a zabije ji. Když je Božím dítětem, strhne jej se vším, jak je, do ohně Ježíšova synovství. Oheň synovství Ježíšova. To je oheň slávy Hospodinovy. Chtělo se jí okřiknout srdce, aby více mlčelo (ne, že by to, co mluvilo, nebyla pravda, ale že tu je Bůh). Ale neudělala to. Ta poslední slova ji dojala. Sláva Hospodinova, Bože, to je krásné.

Nevím, co dělal mezitím muž. Ale ten to udělal asi nějak podobně. Má taky malé bláhové lidské srdce. Jako žena. I když je to muž. Jako každý muž.

Bylo to asi tak, protože, když byl potom u ní, pořádk se těšil z toho, že je k nim Pán Bůh tolik milý, až to už nevydržel a řekl to nahlas. Věděla, že to říká za její vlasy a za její modré oči nebo za něco takového. „Budu se hezky česat a vůbec se mu budu hledět hodně líbit, aby Tě hodně chválil.“ To ji tak při tom napadalo a měla velkou radost.

Ale pak přišla na něho jedna z těch závratí, jejichž příchod očekávali napřed s bázní svých malých bláhových lidských srdcí. Byla pro něho teď náhle příliš lahodným Božím dílem, aby si nepřál vzít ji do náruče a zlíbat. Tvořil se vánek úcty, kterou měl k jejímu Božímu dětství, kolem ní, tvořil se a byl lehounký. Měla je pro něho, pro koho tady více než pro něho? A opětovala mu jeho políbení políbením pokoje. Líbal se Bůh svým dílem ve svém díle, líbal se ve svých dětech (a tam, kde se líbá Bůh, tam je nebe).

Vzpomínala první den, druhý den. A třetí den dlouho do noci, do temné noci, noci bez hvězd. Kdyby svítila jedna hvězdička, bylo by už veseleji. Ale ta jedna nesvítila. Žena se ještě dobře pamatovala na radost, jakou tu měla z toho, že magnet přitahuje jehlu. Tenkrát byla ještě malá. A měla ten magnet v ruce. Tak jehla přiskočila vždycky, kam chtě-

la. Bože, teď je tím magnetem jeho tělo a tou jehlou to její. Takhle si to myslí ona. On si to myslí možná obráceně?!!! Bože, nevím teď, co chceš, ale chci, co chceš, ó dej, aby to chtěl taky on! Tvou vůli, temnou vůli, temnou jen pro ni nebo pro oba?

Dívala se smutně na to, jak po takovém projevu Boží lásky se v ní vzedmula taková bouře smyslů. Tahle bouře burácí sladkostí. Její burácení ji ohamuje. „Píchá to pýchu,“ pomyslí si, „ale co teď?“ Měla hrůzu. Hleděla se svým vědomím dostat se tak, jak je, do Boží přítomnosti. Tenkrát jí řekl, že před ním může všechno. Ucítila na sobě jeho pohled a důvěrně se mu vzdala se vším, i s tou bouří.

S ničím tady neutíkat před vědomím jeho přítomnosti. Být při všem jeho dítětem. Ničeho se nebát pro jeho moc nade vším. Jsem jeho dítě. Dítě Nejvyššího Vládce. Všechno mi vypravuje o něm. Všude, kde se opřu o jeho moc, všechno mi podléhá. Opřít se o jeho moc, to znamená, že se stane, co chce on. Snad ještě nevím, co se stane, ale to, co se stane, bude jeho vůle. Tohle je nepřemožitelná jistota a je tu nejhezčí. Snažila se sebrat všechny drobečky ze svaté hostiny něhy jeho pohledu. Byly jí drahé a milé. Budou jí připomínat, kdo je její Otec, a naplnily ji velkou odvahou. Její Otec, její Otec!

... Dnes přišel, ale já ho čekala jiného, jiného. Otče! Měla jsem u něho hlad po Tobě, až mi z něho bylo chvilkami už mdlo. Že jsem jen nedočkavá? To že nevidím celou jeho hloubku? Odsuň, odsuň si mou krátkozrakou nedočkavost a posvěcuj si ho docela podle svého! Už se opírám o Tvou moc, už je mi zase dobře... A dnes, Otče, dnes mi nepřišel. Po kolikáté je to už, co slíbil a nepřišel? Po třetí, po čtvrté? Snad si na mne už nemyslí. Snad se stane jiná jeho ženou. Bude mu rozumět? Bude mu umět zviditelňovat Ježíšovu Tvář jeho života? Ježíšova Tvář jeho života. Bude ji vždycky vidět pod světlým pohlazením lásky. Pláču? To nejsou slzy vzdoru, to jsou jen lidské slzy. Na takové pryť

se díváš přívětivě. I na tyhle mé se tak podívej! Ty ho máš raději, než ho mohu mít já. Ty jsi Láska. Já se Ti odevzdala se vším. I to, po čem tu pro něho tolik toužím, jsem Ti odevzdala. Ne, neberu to zpět. Chci, co chceš Ty. Tvá vůle. Snad se z ní stanu jeho ženou, snad ne. Málo vidím. Vidím ji temně. Je mi úzko v té temnotě, až pláču. Pro tu temnotu, ne pro její vládu nade mnou. Díváš se přívětivě na lidské slzy. Když se na ně díváš, vidíš krvavý pot svého nejmilejšího Syna. Slyšíš v lidském štkání štkání jeho. Je Ti drahé.

..... Po zemi šel čas někomu rychle, někomu pomalu, ale šel, až tu byl den, ve kterém Pán Bůh nerozlučně spojil toho muže a tu ženu svátostí manželství, aby z toho spojení učinil tělo pro nové své děti na zemi. Jak jste připraveni na tuhle slavnou chvíli? Kdo vládl ve vašich duších? Váš Otec? A duše pod jeho vládou tesala z vašeho těla pro něho chrám a o každou vteřinu vaší odevzdanosti do jeho vůle je ten chrám krásnější.

Z dvou chrámů se počíná stavba třetího.

Bože, dej, ať se pod jásavými doteky jejich duší, jásavými, že do nich vstoupila jako absolutní vlád-kyně Tvá tvůrčí moc, stane lidská slast z počínání nového člověka hymnem na Tebe! Ó dej, ať chvíle manželského objetí je vždycky vyvrcholením jejich pokory a odevzdanosti do Tvé vůle!

Plesej, ženo, žes půvabným dílem Hospodina v očích svého chotě, a buď zcela bezbranná, když se jím chce potěšit jako chválou na Hospodina. Má svaté právo na tu radost. Kéž bys nikdy neodmítla podat mu líbezné obcerstvení k chválení Hospodina.

Raduj se, muži, že je ti dáno dívati se na svou choť jako na chválu Boha, raduj se z moci, kterou ti nad ní svěřil Pán, abys ji směl opatrovat v její líbezné kráse. Kéž by se nikdy nemusela bát tvé přítomnosti ve svém půvabu, kéž by se nikdy nemusela bát, že upřeš Bohu, že je jeho, a sáhneš po ní svou libovůlí. (Běda, běda, běda muži, který se

proviní proti důstojnosti své manželky, kdo vášní zmačká květinu, která mu byla dána do opatrování, aby mohla vykvést k chvále Hospodinově. Běda, běda, běda muži, který se dopouští této strašné svatokrádeže!)

Neztrácí, ale vždy více nabývá svobody Božího dítěte a tedy i toho, čemu říkáme samota s Bohem, žena vzdáváním se svaté moci svého muže. Neboť její muž je na ní vykonavatelem vůle nebeského Otce. Roste ve svatosti její muž, když používá svého manželského práva nad ní s úctou k vůli, kterou tím plní, a k jejímu Božímu dětství.

Z dvou chrámů byla počata stavba třetího.

Ó, chtěj být zcela Boží, muži! Tvou přítomnost vdechuje tvá choť. Tvou přítomností je okysličována její krev. Ó, chtěj být, ženo, zcela Boží! Koho necháváš vcházet do svého života, ten bude po sobě zanechávat stopy v dítěti, které nosíš. Jenom stopy Boha mohou dávat důstojný tvar budoucí katedrále.

I narodilo se lidské dítě.

Dala je matka jeho otci a otec je odevzdal svaté Církvi a svatá Církev je zrodila Kristu. Bože, teď jsi už v chrámě z jejich krve. Už si maminka kojí děťátko Boží. A to je krásný předobraz svaté moci, pod kterou postavil Bůh děti jejich rodičům.

Život

JEŠTĚ INTEGRÁLNÍ SLOH

Myslel by zajisté člověk, že jako u zpěváka, tak i u literáta rozsah dosažitelných tónů sluší pokládati vždy jen za výhodu, ne-li za vymoženost. A přece, jakmile se objevila znatelně integrální škola mezi katolíky, nastalo (jako při zkouškách kandidáta Jobse) „všeobecné potřásání hlavou“. Takto je současníkem posuzován jeden z hlavních představitelů integralismu: „Vyrobit si pro zápas zvláštní jazyk, v němž bylo něco z klasiků a něco z periferie. Tento sloh půl slavnostní,

půl sprostácký, třímán touto krobiánskou osobností, nabýval děsivé tíhy palcátu. Ať mu nedůvěřovala Církev, jež nepripouštěla ani tohoto slohu, vzatého neznámo odkud, ani těchto postavů rváče ze spodiny, tento nábožný zpustlík se přece jen prosadil svou schopností...“ To by tedy bylo nevelice povzbudivé.

Ale třeba znát, co na tento sloh je reakcí. Přece je známo, jak si přemnoho lidí představuje „nábožné prostředí“ a jeho ráz; je, pohříchu, známo, jak velice toto prostředí někdy vychází vstříc představám svých opovrhovatelů. Zvuk kňourání, pění a nyvých vzdechů, vycházející z příliš četných bohoslužebných a spolkových shromáždění; obdobný tón mnoha brožurek, naladěných na způsob poněkud přestárlé chůvy, jež by domlouvala trochu ve vývoji opožděným dětem; škála citů, jdoucích pouze od mrzutého škemrání k dobráckému vtipkování, a čemu se tak říká dobrá katolická četba pro lid; v pobožných obrazech a písních mdlá sladkost a vtíravá různová roztomilost, jako chuť příliš laciného marcipánu; to byly, to jsou věci, které vyžadují velmi zdravé víry, aby někdo dělal katolický život sebou, a které od účasti na něm vypudí plno docela dobrých lidí.

A bylo by zřejmě nemožné chtít naladit tento život na jeden jediný jiný ráz, ať už by to byla bohoslužebná přístnost nebo životní energie nebo povznesenost duchovního života. Už jednou jsme Církev kat holú - pro všechno. Je nezbytné, a je nejlepší, prokázat celý rozsah našich možností. Ale přece, namítne někdo, nebo spíše nám připomene naše vlastní důrazná slova, základním námětem našeho života musí zůstat bohoslužba a její sloh. Ovšemže! Ale prosím, abychom si všimli právě rozsahu, který tím je dán. Ráz katolické - obecné - bohoslužby naprosto není nějaký tapetový vzor andělů, lilí a hvězd! Pomineme-li nyní pobožnosti na okraji povinné liturgie, ale z jejího ducha vypučelé; pomineme-li rozdíly místních liturgií; omezíme-li se na posvátné texty samotné, uvědomíme si jejich úžasný rozsah - od výšin do hlubin a spodin.

Vezměme jeden z nejohromnějších textů: chvalo zpěv Habakukův, který nikoli neprávem vešel do obřadu velkopátečního - do zpřítomnění vrcholného obratu dob.

„Nahnuta jsou pohoří světa: přecházením Věčnosti Jeho.

Pozvedaje pozvedneš lučiště své: zaslíbení, které jsi promluvil k národům.

Roztrhneš řeky světa: uzřely Tě, a zasténaly vody: pominul vír vod.

Propast vydala hlas svůj: hlubina pozvedla ruce své.

Slunce a měsíc stály v příbytku svém: ve světle šípů Tvých, půjdou v lesku blýskajícího kopí Tvého.

Ve hřmotu rozdupeš zemi: a v zuřivosti uvidíš národy.

Vyšel jsi ke spáse národa svého: ke spáse s Pomazaným svým.

Cestu jsi učinil v moři koním svým: v bahně vod mnohých.“

Tohle, mníme, není zrovna feuilletonistický sloh. Ale hned další verš - a překládám jej doslova, ne po smyslu:

„Uslyšel jsem, a znepokojeno jest břicho mé: od hlasu se roztřáslы rty mé.“

Tu jej máte, onen naturalism, který byl tolik vyčítán Poutníkovi Absolutna určitými kritiky. Ale odpusťme jim: sunt enim eunuchi, qui sic nati sunt. Který však je smysl, které je naučení našeho poukazu? Toto: že katolické přesvědčení není věcí jedné nálady, jednoho vkusu, jednoho rázu, jedné povahy; že není závislé na ničem takovém, na ničem vůbec; že je právě Absolutní, a tudíž nezbytně za různých okolností neb různými lidmi různě vyjadřováno. A touto růzností jeho pravda je nikoli zastírána, nýbrž potvrzována a ozařována.

Do určité nálady zapadá nářev „Per omnia saecula saeculorum“ - nářev jakoby se odrážející od žulových sloupů chrámu Venuše a Říma, korunovaného nyní křížem... Do jiné nálady spíše by se hodil pochodový popěvek v moderním rytmu „...ze století do století jdem... jdeme dál - pořád dál - dál a dál...“ Nezáleží na nářevu, záleží na tom, že podle zkušenosti tomu tak jest. A nic jiného nemůže tak podat poslouchajícím cit, že my myslíme doopravdy to, co říkáme, nežli právě toto: že jim to nebudeme vrhnout jedním jediným zvukem, jako naučené říkadlo průvodce cizinců nebo vodiče ochočených opic, nýbrž vším způsobem a za všech okolností. Neboť co je životní názor, než věc projevovaná životem celým? Ne pouze prozpěvovaná při zvuku varhan, vsedě v kostelní lavici v neděli před obědem, nýbrž jevící se na procházce, v literární debatě, v hospodě, v práci, v rodi-

ně. Bylo řečeno: „Milostné zpěvy kalvinistického presbyteriána, vytryskly-li by z něho, budou kalvinisticky presbyteriánskými milostnými zpěvy.“ To je nesporná pravda, ovlivňovaná pouze tím, že některé zpěvy některým spolkům - hleď k menšímu rozpětí těchto spolků - připadají za těžko. Ale my? A co znamená heslo Integralismu, ne-li naprosté odmítnutí dát katolický život něčím omezit, ne-li opravdové umínění užít katolických zásad vždy a všude, ne-li vědomí závazku využít všech možností všeobecného života Církve? Jsme zajisté služebníci zhola neužiteční, dokud se smí někdo domýšlet, že jeho místo u nás není. Nebo nař závěrečný žalm 150. vypočítává všechny možné způsoby hudby, se zakončením: „Chval každý duch Hospodina“? - Ale jsou, kteří se domýšlejí, že přes jednotlivé verše Písma lze přejít jakožto přes literární ozdoby nebo básnické obraty. My myslíme, že je to řečeno naschvál. Quantum potes, tantum aude - to je sloh integrální; a, rozumí se, dominikánský. - *Jindřich Středa.*

STAROST O KNĚZE

Tak bych si s tebou rád vykládal, duše Boží. Aniž sis to uvědomila, stala se z tebe jakási strážkyně kněží. Nezapomeň ale, že jsou různé strážkyně. V pohádkách vystupují takové strážkyně obyčejně jako ohavné, zlé jedubaby, nebo jako čarodějnice, nebo jako lité saně. Až zestárnete, tak z vás věrojatně jistě něco takového bude, budete-li pokračovat jako dosud. Myslíte si opravdu, že vás Bůh povolal za tuto strážkyni kněží? Taková duše, která cítí podobné povolání, nesmí se příliš okolo kněží otáčet, nesmí o nich příliš mnoho mluvit. To hlavně. Neboť zkušenost ukázala, že „strážkyně kněží je vlastně zklamaná svůdkyně kněze“. Nesmí každý druhý vidět a pozorovat, že sis, dušičko, vzala místo závodění v pletení svetrů a nátepníčků, anebo co se ještě všechno dá plést, tento sport duchovního ochránářství kněží, hlavně těch, kteří jsou nějak známí nebo skutečně či domněle vynikají. Ona je za tím skryta subtilní zloba: Nechceš se podrobiti té autoritě, kterou cítíš, nebo kterou uznávají druzí. Proto by sis docela ráda připustila, že ona autorita není vlastně autoritou, že aspoň ty se jí nesmíš podrobiti, že aspoň ty můžeš docela klidně podle ní přecházet. Kdepak na tebe s autori-

tou toho, jehož druzí vynášejí jako apoštola nebo světce. Půjdeš si ho vyslechnouti, půjdeš ho překontrolovat na jeho exercicie, omrkneš i jeho přednášky, budeš bedlivě pozorovat, jak se chová k ženám a k dívkám a jak ženy k němu, a potom: 1. Nejprve se pohoršíš. 2. Prohlásíš, ovšemže bolestně, že se tu rozhodně nejedná o světce. 3. Přestaneš jeho výzvy a slova duchovní bráti vážně. Tak jsi konečně zase osvobozena od jedné hrozící autority a tvá duchovní pýcha tu stojí zase ve skvělém osamocení. Prožiješ také radost nad tím, že nejsi jako jiné, které se potřebují přimykati k autoritě nějakého kněze, nebo které ho obletují. Máš nakonec také svůj milovaný tragický pocit pohoršení, oprávnění k pohoršení. Nu a pak se za toho kněze modlíš, upřímně, a nevíš, co je v tom duchovní pýchy a pokrytectví. Možná, že se odhodláš i k nabídnutí sebe Pánu jako smírná oběť za kněze a za toho kněze. Co je to ale platné, když při tom hřešíš neláskou, podezíráním, tvrdostí, ješitností a domýšlivou pýchou? Co je to platné všechno, když se dovedeš snížit při tom na běžnou klepnu, specialisovanou na kněze, a s maskou náboženského rozhořčení a pohoršení sdělovati si s druhými podobnými svá krvavá duchovní zranění takovými „nehodnými kněžími“. I sejdou se v ten den soudu Pilát s Herodesem, Kaifáš s Pilátem, rozumějí si ty dušinky dobré. Rozumějí. Jak by ne, holoubci síví či vrány klofavé, protože vrána k vráně sedá a stejně v jedné notě vždycky krákorají...

Brailo.

MUŽ V BUŘINCE

Čtete přece detektivky? Tak zajisté znáte takovýhle příběh. Hrdina příběhu - totiž zločinec - se obává, že je sledován detektivem; a jak se o tom přesvědčí? Jak zjistí osobu svého pronásledovatele? Takto. Jde na místa pokud možno nejrozličnější a pozoruje kolem sebe lidi. Jde do elegantní kavárny a zapamatuje si tváře kolem sebe. Příklad neděli jde na závodíště v Chuchli. Rozhlédne se, pozná tři tváře z té kavárny. Nu, všichni to nemohou být. Jde se projít do Střemovky a jednoho z nich - muže v buřince - tam vidí zase. Což, to by mohla být náhoda. Jde tedy do prostředí hodně odlišného; do plavecké krčmy u vorového přístavu. Muž v buřince je tam zase - to už není shoda! Zajde do kostela -

a když vychází, vrazí do muže v buřince: důkaz je úplný. Ten muž má poslání ho sledovat.

Pan Každý má před sebou podobný problém jako náš Arsène Lupin, lupič-gentleman. Pan Každý se domnívá, že Ten, kdo ho udělal, poslal za ním nějakého slidiče, aby ho k Němu přivedl. A pan Každý neví pořád, kdo by to mohl být; a tak se prochází světem a hledí kolem sebe. A od nějaké doby je mu jeden muž nápadný. Slyšte příběh pana Každého. Přišel. někdy v prvním století, na Forum Romanum. Vidí: průvod pohanských obětníků, skupiny řeckých filosofů a latinských básníků, a v koutě stařec s krátkým plnovousem; prý rybář z východních provincií, jmenuje se Šimon. Pan Každý se tam vrátil za sto, za dvě stě let, a vidí nové postavy. Kněží Nepřemoženého Slunce - Mithry, učitelé divných sekt syrských kouzelníků, kněží egyptských bohů - a nástupce toho rybáře. Ve čtvrtém století se obraz hodně změnil. Obětníci zmizeli, císařský dvůr je v Novém Římě na Bosporu, a je plný ariánských biskupů; v lateránském paláci bydlí římský biskup. V pátém, v šestém století se v Cařihradě střídají Nestorius a Eutyches, říší procházejí učedníci Maniho, stoupenci Pelagia; římský velekněz sedí dále ve svém Lateráně. V sedmém století pan Každý už neslyší nic o ariánech, které v minulém století veliký Justinián porazil v Itálii, nic o pohanech, jejichž školu v Athénách týž císař zavřel; ale stoupenci Nestoria a Eutycha se pořád dělí o duši národů Asie, a císařský dvůr je jim pořád nakloněn. A chvíli se zdá, že perské vojsko vtrhne do císařského města a ve Sv. Sofii že zaplane oltář ohně. Zatím papežové sedí dále ve svém Lateráně. V osmém století pan Každý už zase tam vidí změněný svět. Nepřicházejí do Říma úředníci císaře, zaměstnaného spory obrazoboreckých převratů, nájezdy divokých pohanů-Bulharů a bojem proti zcela novému živlu: muslimům. Papež sám musí stavět zdi kolem vatikánské basiliky, musí hledat pomoci u franských králů. V devátém století Arabové pořád panují od Atlantického oceánu do Pendžábu: ale vatikánská basilika vidí korunování nových, franských císařů. Pak nastává „železné století“. Řím se mění ve spleť lupičských hnízd, papežství v sinekuru hrabat tuskulánských, a vzdělaný svět má více než kdy své středisko v Cařihradě bohatýrských makedonských císařů. V následujícím století

však Řím přerušuje obcování s patriarchy císařského města: a zatím Islam svou moc zpevňuje víc a víc. Ve dvanáctém a třináctém století vojenské úsilí křížových výprav sotva stačí zadržet jeho mocenských postup, práce scholastiků namáhavě zpracovává vliv muslimských učenců kordovanského chalífátu. Na ulicích italských měst pan Každý vidí nejen zajatce, unesené Arabům v Palestině, v Africe, na Sicilii; vidí vojska, jimiž „úžas světa“ se snaží v zoufalém zápase konečně povýšit moc západního císaře nad apoštolský stolec; a slyší v tajných schůzích hlasatele albigenských buřičů, jejichž církev byla Montfortem a Lévisem rozprášena na úpatí Pyrenej. Ve čtrnáctém století císařská strana, povznesená polnicovým hlaholem Dantova zpěvu o sociálním hnutí radikálních fran-tiškánu, činí proti papežům svůj poslední pokus s Ludvíkem Bavorským; bludaři, „dobří lidé“, procházejí celou Evropou, co na průsmycích Balkánu se objevují koňské ocsy na kopích tureckých chánů. V patnáctém století papežství rozervané schismatem se obnovuje na obecných sněmech, zdolává hnutí za svrchovanost samotných sněmů, zápasí s husitským výbuchem, a po radostném výkřiku „Laetentur caeli“ jednotícího usnesení vidí naději na smír s cařihradským stolcem mizet pod kopyty osmanských koní. Opět po stu letech pan Každý slyší o nových hercích na dějišti světa. Augustiniánský mnich založil novou církev, švýcarský farář druhou, francouzský učenec třetí, anglický král čtvrtou; zatím co jezdci v turbanech napájají své koně v Moravě, mizí katolický řád od břehů ledového moře až skoro k Dunaji, ba na březích Lemanu, v údolích Béarnu, už i na Visle se šíří nové učení. Po třicetileté válce svět se unavil bohoslovnými spory: Na Západě se objevují první hlasatelé nového, laického světa, a po velkém úsilí, zahájeném Piem V., zůstává Řím pozadu za rozvojem nových věd. Koncem XVIII. věku pan Každý jde ulicemi Paříže a vidí: kostely obráceny v klubovny, oltářní ozdoby rozkradeny; budoucnost náleží občanu Robespierrovi, který chce uctívat Nejvyšší Bytost, nebo snad těm bezkal-hotníkům, kteří uctívají Božské Srdce Maratovo - nebo občanu Baboeufovi, co nechce ani boha ani pána - rozhodně ne římskému biskupovi, jenž podporuje buřiče, svedené fanatismem. A po stu letech vývoj potvrdil všechno očekávání. Je pravda: po tom, co Pius VII. byl z Říma postrkem odeslán,

po tom, co papež ukájel svou žízeň de torrente in via, okolnosti se vyvinuly tak, že po Šestém a Sedmém Piovi zasedl Devátý. Ale to byl už osamělý stařec, jenž nedovedl než bezmocnými Syllaby se potýkat cum progressu et civilitate moderna, a s děly dvacátého září . . . Zatím, jaký kolem ruch a šum myšlenek! Církev se rozmnožila jako králci v Australii. Starokatolíci a reformní katolíci, asi šest druhů methodistů, asi čtyři presbyteriánské církve, Svátí posledního dne, několik národních církví - ale copak církve! Devatenácté století nepatří církvím, nýbrž ložím. Máte lože janské a ondřejské a egyptské, a co já vím. Pak máte celé vojsko volnomyšlenkářů a bezvěrců, proletářských a také docela nic proletářských, nýbrž pěkně najedených a zakopaných na vysokých školách; máte dialektické a jiné materialisty, a pro ty, které tohle nudí, máte už spiritisty. (A když jsme začali od detektivek, nesmíme zapomenout, že největší autor těchto začal se spiritismem.) Pan Každý tedy mohl každý den k snídani mít novou víru, novou filosofii; a pln nedočkavosti vkročil do dvacátého století - co mu tam ještě budou moci předložit. A přece ho při tom zajímala jedna otázka.

Jednu tvář viděl nějak nápadně často. Ale což, i jiné obličejy viděl několikrát. Mohamedány vidal často - ale nějak je poslední dobou nepotkal. Monofysity viděl asi během čtyř století - ale už hodnou chvíli se mu ztratili. A ti přátelé toho augustiniána, co se tak oháněli tlustou Biblií - nějak je není slyšet. Jiné už pan Každý docela zapomněl - ti filosofové v chitonech, ti kněží perského boha v tíaře, ne ti už to určitě nejsou, kdo mne sleduje. Tak kdopak to bude? . . . Pan Každý vejde, rozhlíží se dvacátým stoletím - nu vida, ten advokát v modrém fraku, Robespierre mu říkali, už tu také není, se svými řečmi o demokracii a republice. Ale jinak, to je nějakého hovorů - ano, je to docela pravda, co slyším, mnohem moudřejší, než co mi posledně vykládali, toho advokáta v modrém fraku bych už nechtěl ani vidět, snad už neuvidím žádnou tu známou tvář, snad skutečně nejsem sledován . . . Kdo je to tam vzadu? Stařec s krátkým plnovousem, toho jsem přece viděl tolikrát, viděl jsem ho vlastně všude, kdo že to je? Rybář, pravda, říkali mi to tam ve sloupovádi na Foru; není možný omyl, ten stařec mi něco chce. musím si ho jít poslechnout, copak vlastně říká?

„Přistupující k Němu, kameni živému, od lidí sice zavrženému, od Boha však vybranému a poctěnému, také sami jste na něm stavěni jako kameny živé, dům duchovní. Vám tedy čest věřícím; nevěřícím však kámen, kterýž zavrhli stavitelé, ten učiněn jest kamenem úhelným, a kamenem úrazu, a skálou pohoršení těm, kteří urážejí slovem a nevěří v toho, na němž jsou také postaveni. Vy ale lid vyvolený, královské kněžstvo, národ vykoupený . . .

Byli jste zajisté jako ovce bloudící, ale nyní jste se obrátili k pastýři a dozorcí duší svých.“ - *Jindřich Štředa*.

KATOLÍCI VE SVĚTĚ

Nutnost laické spolupráce v církevním životě, o níž zde bylo tolikrát mluveno, vyžaduje zajisté, aby katolíci měli tolik společného, že se ve světě mohou snadno poznat, nalézt, dorozumět, spolupůsobit. A v tom jim mohou být zajisté i maličkosti nápomocné. Neškodilo by zajisté, kdyby staré „Pozdrav Pán Bůh“ se zase vžilo víc a ovšem také nabylo významu; je chvalitebné, když katolíci nezapomínají venku vzdát poctu kostelům a křížům; je užitečné, když zejména také ve veřejných místnostech se pokřizují před jídlem - a nechodí tam, kde by znamení kříže bylo rozhodně nemístné. Ale je pravda, že tento, abych tak řekl, vnější svéráz katolický je někdy chápán velice povrchně a podivně. Vezmíme výchovu mládeže. Jsou matky, které věnují ohromnou námahu tomu, aby své dcery vychovaly přísně a mravně. Když se takové matce podaří dosáhnout u dcery účesu a ošacení, že tato svou přítomností stačí uhlídat nejbohatší třetňovku před hladovými drozdy a špačky, pak se matka nadme hrdostí: vychovala jsem si anděla! Vychovala jsi kudlanku nábožnou, před níž z kostela lidé světští utíkají, a duchovní litují, že utéci nemohou. Máme přehlížet dobrý úmysl těch zajisté velmi obětavých žen? Nikoli; nesmíme pochybovat, že i ony budou odměněny; ale v zájmu věci bude, když je poučíme, co je důležitější, co spíše odpovídá směrnicí svatého Pavla: Abych všechny získal!

Nechť se přizpůsobovati století - to neplatí o vnějšíchnostech, nýbrž o duchu. Co se vnějšíností týče, je třeba určité zdravé lhostejnosti. Přesvědčený katolík nebude ani rozčileně

zavádět do kostelů radiové tlampače a promítací přístroje, ani se nevzdá modlitby, když ji někde musí vykonat před sochou, vzniklou po době baroka. Nevyloučí z Církve dívku, jejíž rukávy nedosahují zápěstí; ale také se nepoloží zhrouten, když jiná dívka mu prohlásí, že „ono se dnes všude“ chodí společně na výlet atp., jako by všude nastala jen zkáza. Krátce, umí rozeznat zásady. A ty ale dodrží důsledně - integrálně. A takto, a pouze takto, může si troufat vychovávat své bližní. Když bude vědět, co je, a co není dokazatelná pravda, pak dovede vnuknout nedoukům svého okolí užitečný postrach. V tom ohledu leží před námi ještě netušené možnosti dávat konversaci nečekané obraty. Když vyrazíme řev postřeleného buvola, jakmile někdo řekne, že mariánský sloup na Staroměstském náměstí byl postaven na památku Bílé Hory, nebo jinou vyvrácenou historickou botu; když při zmínce o církevních zlořádech se po každé zeptáme, která lidská instituce přežila asi patnáct období úpadku; když se nad novými náboženstvíčky budeme jen usmívat - uvidíte, že si nás budou všímat víc, než kdybychom se v uzavřeném kroužku nevím jak ponořili do dumání a nadělali sebe víc klepů o sobě navzájem. - *Jindřich Středa.*

Pracovna

ZAKRSLÍ

Spasitel často kárá lidi, kteří se považovali za spravedlivé, za zdravé, kteří doufali v sebe jako v dokonalé. Ti byli ztraceni, nepřijali Krista, hlásajícího nápravu, obrácení a pokání. Nemohli přijmouti Krista, který přišel hledati hříšníky, který přišel spasiti, co bylo zahynulo. Spasiti a zachrániti se dá jen člověk, který má tolik dobré vůle, že uzná svou slabost a nedostatečnost a nevzpírá se tomu, aby byl zachráněn. Ti, kteří jsou spokojeni sami se sebou, ať jsou již spokojeni s domnělou dokonalostí anebo o ni ani nestojí, jsou ztraceni pro Krista a pro jeho křesťanství.

Tak jsou ztraceni pro duchovní život ti, kteří se spokojí s tím stavem, na kterém právě jsou, se stupněm, kterého právě dosáhli. Nemožno jimi otřásti, nemožno je přivést k du-

chovnímu životu, k rozvinutí duchovního života. Není většího neštěstí po smrtelném hříchu a po stavu smrtelného hříchu, nežli navyknutí si na prostřednost, smířiti se s ní a báti se, že bychom z ní někým mohli býti vyrušeni. Těmi lidmi již nic nepohne, ani nejkrásnější slovo, ani nejohnivější kázání, ani tajemné řízení Boží, kterým si je Bůh přitahuje. Jsou již hluchí ke všemu. Chtějí míti hlavně pokoj, aby se mohli věnovati svému zatuchlému, zadýchanému, ale čusnému živůtku. Mohou při tom třeba i konati nejružnější pobožnosti, zdáti se navenek zbožnými a dobrými křesťany, ale jejich duch má zlomená křídla, jen aby toho Bůh od člověka příliš mnoho nechtěl! Oni jsou spokojeni sami se sebou a Bůh s nimi jistě také. Při tom zapomínají, že ona absolutnost přikázání, budeš milovati Pána Boha svého z celého srdce svého a ze vší myslí své, nesnese polovičatosti, spokojenosti s dosavadním, ani s nejvyšším. Otřes se, jestliže jsi spokojen sám se sebou. Bohatě propustil Bůh, totiž prázdné, zdraví nepotřebují lékaře. Jen žíznivým a hladovým otevře se Pán ve své plnosti. - *Braitó.*

ZATVRZELOST SRDCE

Obrázek: člověk zdánlivě duchovní. Mnoho slyšel, mnoho i četl, často přistupoval ke stolu Páně. Mohl rozuměti Ježíši, dostalo se mu i dosti světla. A přece zůstal státi na cestě. Ale nejenom to, teď je hluchý a nepřístupný k jakémukoliv síovu, duchovnímu povzbuzování a napomínání. Země totiž, která pila mnoho vláhy a nevydala užitku, je prokleta jako onen symbolický fíkový strom z evangelia. Bůh dlouho dává, ale pak přichází jeho čas, kdy si chce přijíti pro ovoce, a nepřinese-li jich duchovní člověk, je strašně Bohem opuštěn. Tak opuštěn, že teď již nevnímá duchovního slova. Všechno duchovní letí okolo jeho sluchu. Slyší je, vnímá ale z toho jen hmotná slova. Duch zůstává mrtvě klidnou hladinou, jako rybník v čeryencovém odpoledni. Ani vlnka nerozčeří stojatou vodu. Duch Boží přešel mimo. Nebyl jednou přijat, nevrátí se snad již vůbec.

Teď můžete k takovému člověku mluvit, řečniti, kázati, psáti. Neslyší, nerozumí. Mechanicky ještě vykonává řadu nábožných nebo náboženských úkonů, ale vykonává je spíše

svým tělem nežli duší. Opakuje jako duchovní přežvýkavec stále totéž, diví se, že nové myšlenky zapalují lidi okolo něho. Pro něho je to vše jen škodlivé novotářství. Nepomůže nežli nějaká silná Boží rána, která by protrhla vrstvu duchovního tuku oné spokojenosti s nabytou prostředností a duchovní hluchotou. Taková rána bývá někdy posledním zajištěním Boží milosti. Jestliže ani toto nepomůže, počne Bůh vyvrhovati vlašné sousto umírajícího křesťana z úst svých. Člověk, který neodpovídá volání milosti, připravuje si, že bude Bohem opuštěn. To ale znamená pád a duchovní smrt. Třeba i s velikým pohoršením. Jestliže dnes uslyšíte hlasu jeho, nezatvrzujte srdcí svých! - *Braitó*.

DOBŘE ČASTÉ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ

Skoro každý duchovní Otec nabyt během let zkušenosti, že je třeba bdíti nad častým svatým přijímáním. Ne, že by je měl se snažit omezovat u svých věřících, když u nich nevidí duchovního vzrůstu, nýbrž aby hledal příčiny, proč duše neroste duchovně, přesto, že chodí denně ke svatému přijímání, aby hledal příčinu a tu příčinu se snažil odstraniti, aby duši sobě svěřenou vedl, jak by mohla odstraňovati překážky onoho tajuplného duchovního působení svátostného přijímání.

Nejprve je třeba bdíti nad tím, jak lidé přistupují ke stolu Páně. Jakmile vidíte, že křesťan přistupuje ke stolu Páně jen jako k nějaké pobožnosti, že přistupuje ke svatému přijímání jako k líbání svatých ostatků, pak je jistě nějaká velká chyba v duchovním ustrojení onoho křesťana. Pak si buď nikdy neuvědomil, k čemu přistupuje, anebo již na to dávno zapomněl, nebo mu to zevšednělo, nebo nepřijímá Ježíše do svého života, nýbrž jen na rty... Všechno to není dobré. Nejprve nezapomeňme, že přijímáme sice podstatu Těla Kristova a jeho Krve, ale s ní že je tam i člověčenství i božství, celá osoba Kristova, že přijímáme celého Krista. čili že nepřijímáme jen něco, nýbrž někoho. A tento někdo je Bohočlověk. A nepřichází, aby nám magicky, jen pouhým mechanickým přijetím vlil bez naší spolupráce svou svatost. Jeho tělo je pokrm života. Má nám život rozmnožovati, život Božího dítěte, ale to je život náš. My jej máme, ovšem Bohem nám daný, rozmnožovati, udržovati, my v něm máme

růsti. Proto jej přijme dobrý křesťan do svého celého života. Do svých schopností i slabostí, do svého povolání, do svého celého dne. K tomu ovšem nestačí odříkati několik modlitbiček před a po. K tomu je třeba vráteti se často přes den k tomuto tajemství, které se odehrálo v našem nitru. Svou práci posvětití obnovením svaté přítomnosti Kristovy a postaviti živě a uvědoměle svůj den, své práce, své těžkosti, své zápasy, svou lásku, svou práci postaviti do oné skutečnosti, že přišel Ježíš k nám. Přijímáme přece Ježíše jako pokrm života, nového života, života Božích dětí. Proto je třeba svůj denní život, který se nám tolikrát představuje jako ten pravý a skutečný život, otevírati tomuto novému životu Božího dítěte, a tedy tomuto pokrmu onoho nového života. Jen tak nás Svátost oltářní přetvoří, jestliže jí k přetvoření otevřeme a budeme soustavně otevírati to, co potřebuje tohoto přetvoření.

Proto mluv se svým Spasitelem o svém duchovním životě, předestři jemu či spíše sobě v jeho přítomnosti svůj pravý duchovní stav, a ptej se Krista i sebe ve chvíli svatého přijímání: „Pane, co chceš, abych učinil?“ A když se ti to zjeví, pak se opři o sílu tohoto svátostného Těla opět, protože je to pokrm pro náš duchovní vzrůst, protože je to naše duchovní síla ve svém poctivém zápase o přemožení svých nepodobností s Kristem.

Když žádá svatý Otec Pius X., svaté paměti, pravý úmysl od přijímajících často Tělo Páně, tento pravý úmysl je právě spolupracovati s mocí a silou Těla Páně na přetvoření života syna lidského v život dítěte Božího. Proto křesťan, který se vůbec nechce lepšiti, který vůbec nechce bojovati proti svým chybám, který se s nimi docela smířil, který je dále klidně klepavý, malicherný, tvrdý, lenivý, jistě nepřijímá dobře. Není to přijímání nehodné, ale dobré jistě také ne. Máme zakázat takovému časté svaté přijímání? Daleko lepší prostředek je vésti nešťastníka k tomu, aby uznal svou ubohost a poctivě se vynasnažil užívati Svátosti oltářní jako duchovního léku a síly proti svým chybám. Až teprve, když vidí duchovní Otec, že taková duše na to vůbec nedbá, tedy ví, že duše nepřistupuje z pravého úmyslu ke stolu Páně, že přistupuje z duchovní ješitnosti nebo ze zvyku, což ovšem není oním úmyslem, který předpokládá časté svaté přijímá-

ní. To ovšem je třeba ponechat duchovnímu Otci. Nikomu neradím, aby sám nad sebou pronášel tento soud, protože bychom mohli lehce upadnouti do jansenistické praxe, která žádala od člověka, přistupujícího často k svatému přijímání, onu čistotu a svatost, která naopak má právé býti ovocem častého svatého přijímání.

Vážnosti je třeba k duchovnímu životu, nesmírné vážnosti je třeba i k častému svatému přijímání. Bezmyšlenkovité časté přistupování, které po Ježíši netouží, srdce mu neotevře, ničeho mu neřekne, do života Spasitele nepustí, je rozhodně přijímáním špatným, neplodným, protože sice Svátost oltářní působí svou silou, ale potřebuje připravenou půdu dobré vůle, účinné, působivé a uvědomělé dobré vůle. Vzděkejte se a buďte mne požívati, praví svatý Augustin. Hodně dobré vůle, vzrůst v dobré vůli a snaze o veliké připodobnění se Ježíši, oblečení Krista a jeho celého života v našem životě dává požívání, bohaté na ovoce. - *Brailo*.

HLAD PO SLOVĚ BOŽÍM

Slýchám velmi zhusta stížnosti našich laiků, že prý jim kázání našich kněží nevyhovují. Nejsem sám spokojen s mnoha projevy, s mnohými metodami našeho kazatelství. Je v něm ještě příliš mnoho kazatelství, slavnostního, deklamujícího, medusladce vyhrávajícího, bavícího řečnění. Víím, že zvyk kázati na nedělní perikopy mešního formuláře způsobuje, že se věřící o určitých pravdách třeba již po celý život nedozvědí. To všechno vííme a to jsou všechno slabosti, proti kterým se snažíme odpomáhati vydáváním cyklických témat, jak je to zavedeno v poslední době v diecési olomoucké, brněnské a pražské. Víím, že mnoho bratří není vynikajícími řečníky. Snad právě proto, že tolik kladete, laici, důraz na dobré kazatelství, „tremujete“ mnohé slabé řečníky, že se snaží o řečnění, které pak smutně dopadá. Nejprostší a nejúčinnější forma je naplniti se svatou pravdou a nyní ji horoucím srdcem prožívat, nechat se jí prohořet a teprve srdcem, podaným na dlaně, bez bázně a stydlivosti dáti se celý v celé své duchovní poctivosti a horoucnosti. Tak musí každé kázání působiti. Tak působila stylisticky neobratná kázání svatých. Působila a zapalovala. Ale lidé těmto kázáním také

přinášeli své. A tu se zase obracím k vám. drazí laici, hlavně vy, kteří si říkáte vzdělaní laici. Naříkáte si, že úroveň mnohých kázání je tak nízká, že to nemůžete poslouchati. Tak vám řeknu, že tu propadáte nové frázi, která přistoupila ke starým již náboženským frázím našeho lidu. Co hledáte na kázání? Pobavení, zahrání na vašich literárních, uměleckých nebo nábožensko-estetických strunách? Asi. Kdybyste hledali slovo Boží, našli byste je i v nejprostším kázání. Nemám sice rád, když spolubratři chodí na kázání má, ale sám si velmi rád vyslechnu kázání druhých, a není to pokora, když řeknu, že si z každého dost odnesu. Některá jsou mi přímo zjevením, neboť si řeknu: „I podívejme se, jak prostičce a krásně se dá o takovém tajemství mluvit!“ Ale to musíte mít hlad po slově Božím. Podškrťávám to druhé slovo: Boží! Buďte ujištěni, že mnoho ještě věcí z náboženského života neznáte. Bylo by si ovšem přát, aby naši představení se domluvili a vypracovali pro celou oblast jedna závazná themata, ve kterých by se probrala celá věrouka, mravouka a liturgika v několika letech. Výhoda by byla ta, že kdyby se i kdo kamkoliv přestěhoval, kdyby kamkoliv v neděli přišel, všude by našel pokračování ve svém náboženském poučení. Dosud máme povinná themata (bohudíky, že jsou již zavedena), ale liší se ve všech diecésích. K tomu jest ovšem třeba osvoboditi se od nedělních perikop jako od povinného nebo nepostradatelného a nevyhnutelného základu a východiska našich kázání. - *Braitto*.

Žeň

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

ANTONÍN CASTELLAMMARE: *Eucharistická duše*. Vydal v prosinci 1942 Velehrad v Olomouci. Eucharistická duše jistě patří ke klasickým spisům duchovního života eucharistického. Nečiní si ovšem nároku být pokládáno za dílo učené, což mu ovšem neubírá na kráse a působivosti, naopak, jeho působení je bezprostřednější a strhuje čtenáře, v němž si brzy získává nového stoupence úcty k Eucharistii. Obdivuhodným způsobem je zde sneseno nesmírné množství příkladů

ze života světců starších i moderních. Nazvali bychom dílo Castellammarovo skvělou školou Eucharistie.

JURGENSEN: *Poutníková kniha*. Vinice Páně. Vydal v říjnu 1942 Obzina ve Vyškově. S tichou a opravdovou radostí přivítal jsem nové vydání této snivé a vřele psané knihy Poutníka za svatým Františkem a jeho duchem. Jorgensen má nesmírnou zásluhu, že ukázal sv. Františka v době, kdy byl přetahován na stranu vlastně odbojnou Církvi a její hierarchii v celé jeho prostotě, které byla jakákoliv revolučnost vzdálena. Přebírat, který způsobil svatý František, byl v srdcích, která zapálil, nesmlouvavou láskou k celému neučesanému ideálu Kristovu. Jorgensen provází čtenáře na cestách svatého Františka za tímto ideálem prosté lásky, která se všeho zřekla, protože poznala, co v Bohu nalezla.

LUTZELER: *Kristus a Úánoce*. Dvě rozkošné knížky, vydané českým jazykem nakladatelstvím Herder ve Freiburgu. Ukazují poklad uměleckého vyjadřování křesťanského zápolení o výraz, tvar a tušení duchovního působení skrze tělo, jak je zachycovali velcí umělci všech století. Lützelér již léta vychovává k chápání umění jako služby odhalující krásu spojení duchovního s hmotným, krásu prosvícení hmotného duchovním. K tomu účelu vybral velmi případné mistry, hlavně neznámé dosud reprodukce, které jsou skvěle podány. Ve vydávání se bude pokračovati. Doporučuji knížky jako vhodné dárky k nejrůznějším příležitostem.

ANGELO MARCATI: *Il sommario del processo di Gior-dano Bruno*. Biblioteca Apostolica Vaticana, Città del Vaticano, 1942. Mercati zde uveřejňuje doklady z procesu Gior-dano Bruna, kde je jasně ukázán důvod, pro který byl Bruno odsouzen. Nebyl odsouzen pro moderní názory, jak by si přáli slyšet nepřátelé Církve, nýbrž skutečně pro heresi, jak jsme se o tom šířeji zmínili v minulém čísle Na hlubinu.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Zásady

Domenico Giuliotti:

NAŠE SRDCE

*To naše ubohé srdce!
Tak ubohé a tak bohaté,
tak hluboké a tak širé,
tak chatrné a tajuplné!
Jak se připoutává k tomu, co kolísá,
jak je klamou všechny sny,
jak je poutají tolikeré lásky!
Bůh jím hýbe,
Bůh mu dává žiti,
Bůh, který je sebou naplňuje,
mu stále šeptá: „Miluji tě.“
Ono však, hloupé, nechápe.
Ono miluje jen to, co mizí,
ono miluje jen to, co zmírá.
Ubohé srdce z těla,
jež miluje tělo!
Ubohé srdce ze země,
jež miluje zemi!
Ubohé srdce z ohně
v poušti popela!
Rázem se odpoutej ode všeho,
neboť lačniš po Chlebu Božím!
Ale to se daří jen světcům.
My, dav kolísající,
vždy znova hříchu propadající,
hledáme zde dole Ráj,
a už stojíme v Předpeklí.
Hospodine, Hospodine náš,
jenž jsi se spustil do této noci
se svým oslňujícím světlem,
tato naše noc uzavřená
zakryla tvoji záři.*

*My, poražení, jsme tě porazili,
my, otroci, jsme tě ovládli,
my, mrtví, jsme tě znova zabili,
ó Vítězi,
ó Pane,
ó Živote nekonečný,
ó Ježíši!*

Přeložil O. F. Babler.

Sv. Ignác:

LIST MAGNÉSKÝM

Ignác, jinak Theofor, církvi v Magnesii nad Meandrem požehnané v milosti Boha Otce v Ježíši Kristu našem Spasiteli, v němž ji pozdravuji a přeji jí v Bohu Otci a v Ježíši Kristu všechno nejlepší.

1. Poznal jsem dokonalou vyrovnanost vaší božské lásky, i rozhodl jsem se samou radostí s důvěrou v Ježíše Krista promluvit k vám. Vyznamenán božsky vznešeným jménem, v poutech, jež nosím, velebím církve a vyprošuji jim sjednocenost s tělem i duchem Ježíše Krista, věčného našeho života. Jednotu ve víře a lásce, nad níž není nic většího. Ano, hlavně jednotu s Ježíšem a Otcem, v němž odoláme a unikneme jakémukoli příkoří knížete tohoto světa a budeme zcela Boží.

2. Dostalo se mi tedy cti seznámiti se s vámi v osobě vašeho bohabojného biskupa Damy a důstojných kněží Bassa a Apolloia a spoluslužebníka mého jáhna Sotiona, s kterým bych duši rozdělil, protože je poslušen biskupa jako Boží milosti a kněží jako zákona Ježíše Krista.

3. Ale stejně i od vás se sluší, abyste nezneužívali biskupova mládí, ale k vůli Boží moci abyste mu prokazovali všemožnou úctu (jak jsem ji viděl u těch svatých kněží); nezneužívat jeho nezvyklé mladosti, nýbrž jako moudří v Bohu mu ustupovat - ostatně ani ne tak jemu, jako spíše Otci Ježíše Krista, biskupu všech. Tedy ke cti jeho, jenž nás

má rád, je třeba poslouchat bez nejmenší přetvářky; vždyť to by člověk vlastně neklamal jenom toho viditelného biskupa, nýbrž toho neviditelného se pokouší přelstít. Kdo to činí, nemá co činit s člověkem, ale s Bohem, který i skryté věci zná.

4. Ano, je potřeba nejen si říkat křesťané, ale jimi být. Právě tak jistí lidé mají biskupa plná ústa, ale dělají všechno bez něho. Takoví se mi věru nezdaří poctiví - protože nežijí důsledně ze společenství.

5. Všecko má svůj konec, a nám kynou ty dvě věci zároveň, smrt a život, a každý se na svoje místo dostane. Jsou to jakoby dvojí mince: Boží a tohoto světa, a každá má vyraženu svoji vlastní podobu: nevěřící tohoto světa, kdežto věřící v lásku podobu Boha Otce skrze Ježíše Krista, skrze něhož kdybychom se dobrovolně neodhodlali odumíráním se nořit do jeho utrpení, není v nás jeho života.

6. Když jsem tedy v právě uvedených osobách poznal víru a lásku celé vaší obce, vybízím vás, hleďte jednat ve všem s Boží jednomyslností: biskup vám předsedá na místě Božím, kněží zastávají sbor apoštolů, a jáhni moji nejmilejší jsou pověřeni službou Ježíše Krista, který je od věčnosti u Otce a na konec se zjevil. A tak všichni, když jste vřazeni do soužití s Bohem, važte si jeden druhého, a nikdo nepohlížej na bližního po lidsku, nýbrž milujte se ustavičně v Ježíši Kristu. Nic nebuď mezi vámi, co by vás mohlo rozdělit, naopak, buďte sjednoceni s biskupem a představenými, a to bude obraz a náзорý důkaz nesmrtelnosti.

7. Tak jako Pán neučiní nic bez Otce, jsa s ním sjednocen, ani sám osobně ani skrze apoštoly, tak ani vy nečiňte nic bez biskupa a kněží. Neupadněte v pokušení uznati za chvalitebné nějaké podnikání na vlastní vrub. Nikoliv; na jednom místě jedinou modlitbu, jedinou touhu, jednu mysl, jednu naději v lásku a v čisté radosti. Jediný jest Ježíš Kristus, nad něhož lepšího nic není. Tak tedy chvátejte všichni do jednoho chrámu Božího, tak k jednomu ol-

táři, jako k jednomu Ježíši Kristu, který vyšel z jednoho a v jednom jest a do jednoho se vrací.

8. Nedejte se mást cizími naukami ani starými bajkami, které nejsou k ničemu. Jestliže totiž ještě dnes žijeme podle židovství, vyznáváme tím, že jsme nedostali milost. Vždyť už božští proroci žili podle Krista Ježíše. Proto byli i pronásledováni, nadchnuti jeho milostí, aby se nevěřící přesvědčili, že jest jeden Bůh, který se zjevil skrze svého Syna Ježíše Krista, jenž jest jeho věčné Slovo, nevycházející z Mlčení, v němž má jeho Posílatel nesmírné zalíbení.

9. Lidé, žijící ve starých rádech, přišli k nové naději, a již nesvěti sobotu, nýbrž žijí svůj život podle dne Pánova, v němž také vzešel náš život. Skrze něho a jeho smrt, kterou nevěřící popírají, avšak právě skrze toto tajemství jsme my dostali víru a jen k vůli němu vytrváváme, abychom dokázali, že jsme učedníci Ježíše Krista, jediného našeho učitele. Jak bychom tedy mohli žít bez něho, když už proroci byli duchem jeho žáci a očekávali ho jako učitele! Proto jakmile přišel ten, jehož bohobojně čekali, vzkřísil je z mrtvých.

10. Nebuďme tedy necitelní k jeho dobrotě. Věru kdyby on jednal s námi podle našich skutků, nebylo by nás již. Když jsme se tedy stali jeho učedníky, naučme se podle křesťanství také žít. Neboť kdo se jmenuje jiným jménem než tímto, není Boží. Vyvrhněte tedy ten špatný kvas, přestárlý a zkyslý, a přetvořte se na kvas nový, jenž je Ježíš Kristus. Osolte se v něm, aby se nikdo z vás nezkažil, když přece podle vůně budete souzeni. Je nesmysl mít Ježíše Krista v ústech, a žít židovsky. Neuvěřilo přece křesťanství v židovství, ale naopak židovství v křesťanství, aby se v něm věrou v Boha všechny jazyky shromáždily.

11. Mluvím o tom, drazí moji, ne že bych věděl o některých z vás, že jsou takoví, avšak jako menší než vy vás chci varovat, abyste se nechytili na udici nicotné nauky, nýbrž abyste byli nezvratně pře-

svědčení o narození a umučení a zmrtvýchvstání v době vlády Pontského Piláta; a že to skutečně a nepochybně vykonal Ježíš Kristus, naděje naše, od které kéž se nikdo z vás neodvrátí.

12. Kéž bych se s vámi potěšil se všemi - jen kdybych toho byl hoden. Jsem sice spoután, avšak nerovnáám se ani jednomu z vás jsoucích na svobodě. Víím, že nezpyšníte; máte přece v sobě Krista. Spíše když vás chválím, víím, že se rdíte, jak je v Písmě, že spravedlivý je sobě žalobcem. (Přísł. 18, 17.)

13. Hleďte se tedy utvrdit v naukách Pánových a apoštolů, abyste ve všem, co konáte, zdárně prosperovali, v časném i duchovním, ve víře i v lásce, v Synu a Otci i v Duchu, na začátku i na konci, s nejdůstojnějším svým biskupem, se vzácně uvitým duchovním věncem svého kněžstva i se zbožnými jáhny. Buďte poddáni biskupovi i jeden druhému, jako Ježíš Kristus Otci podle těla a apoštolé Kristu a Otci i Duchu, aby byla jednota tělesná i duchovní.

14. Víím, že jste plni Boha, a tak jen stručně jsem vás povzbudil. Pamatujte na mne ve svých modlitbách, abych dosáhl Boha, i na moji syrskou církev, - jejíž jméno nejsem hoden nosit; vskutku potřebuji vaši v Bohu sjednocené modlitby a lásky - tak aby se syrské církvi dostalo od vaší církve blahodárné rosy.

15. Pozdravují vás Efezané ze Smyrny, odkud vám i píši, kteří se dostavili k slávě Boží jako vaši lidé, a svrchovaně mě vzpružili spolu s Polykarpem, smyrnenským biskupem. Též ostatní církve vás ke cti Ježíše Krista pozdravují. Mějte se dobře v Boží jednotě a mějte nerozdílného ducha, jenž jest Ježíš Kristus.

~~~~~

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

P. Dr. Silvestr M. Braito O. P.:

PŘIVTĚLENÍ KE KRISTU

(Kurs pro začátečníky 2.)

Když jsme se učili v katechismu, že křest je první a ze všech nejpotřebnější svátost, měli jsme si uvědomit nesmírnou, ba ústřední důležitost této svátosti pro celý duchovní život. Když se chceme obnovit v duchovním životě, je dobré, abychom se také obnovili v duchu, příslibech a závazcích této prvé svátosti. Křtitelnice, křtitelnice našeho rodného místa by měla být pro nás místem nejposvátnějším. V 17. století ve Francii si uvědomili učitelé duchovního a mystického života tuto základní důležitost křtu a radili věřícím, aby si čas od času, při nejmenším aspoň v den svého křtu (víte, moji drazí, kdy jste vůbec byli pokřtěni?) vykonali pouť ke své křtitelnici a tam před svatostánkem si uvědomili povinnosti, které jsme na sebe vzali, a důstojnost, která nám byla tehdy udělena.

Naše kmotřička nás přinesla do chrámu jako dítě lidské a za několik chvil vraceli nás rozradostněné matce jako dítě Boží. Již ne pohánka, nýbrž křesťana, Boží dítě, přinášejí domů. Kněz, jako dcera Faraonova, říká matce: „Vezmi jej a vychovej mi jej jako dítě Boží.“ Z toho plynou nejrůznější povinnosti. Chci tu nejprve připomenouti matkám a vychovatelkám svatou povinnost dívat se nesmírně vážně jak na dítě, tak na úkol, vychovati z tohoto dítěte to nejvznešenější, k čemu je povoláno a k čemu jsou také povoláni křesťanští rodičové, totiž dítě Boží. Dříve se křest konal ponořením na znamení, že člověk umírá starému životu, že umírá starý syn Adamův a že vstává z hrobu smrti Kristovy nový člověk, že vychází z lůna nového Adama, Ježíše Krista, jenž je věčný v Církvi, dítě Boží.

Nejdříve ses odřekl na křtu svatém satana a vši pýchy jeho i veškeré zloby jeho. To je tvůj první závazek. Pro něj jsi byl pomazán svatým olejem

bojovníků Božích. Byl jsi přivtělen k bojovníku prvnímu, k Ježíši Kristu, který bojoval svým tělem, svým utrpením, svou pokorou a poslušností až k smrti proti nepříteli Božímu a proti nepříteli království Božího. To není malý závazek, který jsi tehdy slavnostně vzal na sebe. Je důležité připomenouti si občas tuto svatou povinnost boje proti satanu a proti jeho království. Lidé si málo uvědomují, jak strašnou protibožskou a protilidskou mocí jest satan. Satan je ten, který nenávidí a lže. Tak bych definoval nejstručněji satana.

Protože si lidé i křesťané neuvědomují dostatečně tuto strašnou sílu, proto jí také tolikrát, třebaže nevědomky, slouží. Kdo totiž nebojuje aktivně proti satanu, slouží mu. Neboť „kdo není se mnou, rozptyluje“.

Satan se vzepřel proti Bohu, proti jeho svrchovanosti a proti jeho vůli postavil vůli svou. Sám chtěl být Bohem. A satanu patří všichni, kteří nepotírají v sobě nezdravý kvas, zděděný po prarodičích, kvas odboje, odporu proti Bohu a proti jeho svrchované vůli. Každý hřích nás přivádí blíže k satanu, každý hřích nás přivádí do jeho království, hlavně pak hřích vzpoury proti Bohu, pýchy, nelásky a lži. Satan je ten, jenž lže, nenávidí a vyvyšuje se, třebaže ví, že je na dně propasti a bídy. To je hřích, dědictví satanovo, království jeho a synovství jeho. Ti, kteří jsou satanovi, nebojí se hříchu. Kdo pije hřích jako vodu, je jeho, strašně jeho. A přece jsi slíbil slavnostně na křtu svatém, nejen že nebudeš jeho, nýbrž že se budeš chránit vši pýchy jeho i zloby jeho i lži jeho. Lež nejbídnější, že člověk je sám sobě pánem a cílem a štěstím. Touto lží opíjí satan lidi, jako jí chtěl dříve opít sám sebe. Chtěl i Boha zastínit skvělou jasností, jasnožřivostí své inteligence.

Nic ti nevyčítá při tom tvé svědomí? Ty a hřích? Jste si cizí, nebo dobří přátelé? Nebo jste se docela shodli na modu vivendi, od zpovědi do zpovědi, že hřích může klidně ovládat naše nitro, aniž se mu

budeme rázně opíratí? Ale co jsi to tedy sliboval na křtu svatém? Jsi jen čestný bojovník nebo snad jen vysloužilý bojovník proti hříchu a jeho praotci? V království Božím není dovolených, tady platí boj do posledního dechu a posledního nepřítele a pokud nás tu na zemi Bůh chce mít. To proto, abychom mu vybudovali ve svém srdci království a abychom potírali na místě svého života, svých schopností, království satanovo. Tedy musíme začít vážný, statečný a uvědomělý boj proti hříchu. Hlavně proti jeho kořenům ve své duši. Znáš se dobře? Víš, kde má satan nejpevnější posice v tvé duši a v tvém životě? Neznáš-li, poznej, znáš-li, jednej!

Chceš-li být Božím dítětem a chápat celý život jako život Božího dítěte, jako cestu dítěte k Otci, musí být tvůj život nejprve bojem proti satanu a proti jeho království.

Ale dosti již o satanovi. Božím dítětem ses stal na křtu svatém. To byl tvůj druhý závazek, plynoucí z nesmírného Božího daru. Byla ti vlita posvěcující milost, byl jsi učiněn Božím dítětem. Byla ti vlita i účast na jeho svatém životě, byl jsi přivtělen k Ježíši Kristu v jeho nesmírné lásce a poslušnosti k nebeskému Otci. On, jednorozený Syn Boží, vlil ti své účastenství, účastenství na svém životě Božího Syna. Dítě ale má růsti. Rostl jsi ve všem, až jsi dorostl v dospělého člověka; jak jsi ale dorostl ve svém synovství Božím? Dospělost naše jest podle sv. Pavla v podobnosti s Ježíšem Kristem a Ježíš již dostatečně tolikrát prohlásil, v čem jej máme následovat, v čem jej máme napodobovat, nebo jak to vyjádřil později svatý Pavel, v čem jej máme oblékat. V pokoře, sebezáporu a lásce. Řeknu to takto: k ničemu jinému nám nebyl dán tento život, než abychom v něm vyrostli skrze všechno, co nám sešle nebo dopustí nebo dá v tomto životě, abychom tím vším rostli ve svém svatém synovství Božím. Pro nic jiného nic nám Bůh nedal. Poslušnost a povinnou podrobenost Otci proměnil Otec v pozvání k synovské lásce, která ví, jak velkou

lásku má v Otcí, jak velké, celoživotní lásky je hod-
den tento Bůh. A tak jako není celá křesťanská
mravnost jenom v potírání zlého, nýbrž naopak
potírání zlého má být jen přípravou ke konání dob-
rého, abychom byli hodně čisti a svobodni ke ko-
nání nesmírného dobra, podobně neznamená náš
křesťanský závazek jen bojovati proti satanovi, ný-
brž také růsti ve své synovské oddanosti k Otcí.
A není věru lepšího prostředku bojovati proti sata-
novi a proti jeho pýše a zlobě a lži nežli právě po-
sitivně proměňovati svůj život ve službu lásky sy-
novské k nebeskému Otcí.

Mládí zavazuje všechny síly a schopnosti ke
vzrůstu, k snaze o vzrůst. Víš dobře, jaké síly ti dal
Bůh k tomu, abys mohl růsti ve svém synovství Bo-
žím. Znáš své slabosti a i dobré vlastnosti, protože
pokora nevylučuje jejich poznání. Pokora jen žádá
uznání, že je máme od Boha a pro Boha, ne pro
svou slávu, abychom se opájeli vědomím své doko-
nalosti.

Zamysli se nad svým životem. Byl to život oprav-
du pokřtěného člověka, byl to život v síle a ve vý-
zvě svatého křtu? Anebo jsi rostl ve všem, jenom
ne ve svém synovství Božím? Jak jsi daleko ve své
synovské oddanosti, která má Bohu všechno uvěřit
a všechno dát? Jsi jeho dítě anebo jen otrok, který
nerad dává to, co musí dát, protože se bojí jen pe-
kelných svištících důtek? Miluješ Boha anebo se
ho jen bojíš? Víš, měl by ses jen jednoho báti, to
jest báti se, že by ses mohl jen báti Boha.

Máš vykročit v síle svého povolání na křtu sva-
tém k onomu životu, který ti Bůh sám otevřel a roz-
svítil. Vždyť jsi byl přivtělen ke Kristu, k Bohočlo-
věku, k Synu Božímu a lidskému, nejdokonalejší-
mu. Byl jsi přivtělen k největšímu bojovníku proti
satanovi, k bojovníku o slávu Boží, neboť jenom ji
přišel hledat Ježíš Kristus! Jsi bojovník pomazaný
olejem bojovníka Božího. Jaký byl tvůj boj dosa-
vad? Proti čemu jsi bojoval? Nebojoval jsi jen pro-
ti tomu, že by mohlo býti od tebe něco požadováno,

nebojoval jsi jen proti tomu, aby ses vyhnul všemu nepříjemnému, obtížnému a hořkému? Nebojoval jsi jenom proti kříži Páně? Víš, co to znamená? Že bys byl zrádce své vojenské křesťanské přísahy, kdybys bojoval proti tomu, do jehož služeb ses postavil křtem a slibem křestním. Zrádce se jmenuje takový člověk. Zradit prapor Kristův znamená bojovat proti kříži Páně ve svém životě a nebojovat proti tomu, jenž byl křížem poražen, totiž proti neposlušnosti Božího dítěte. Projdi svůj dosavadní životní boj, podívej se dobře, na jakém místě stojíš v bitevním poli království Božího, na čí straně stojíš. Ani opodál nesmíš být, protože v boji o království Boží není neutrální. Kdo není se mnou, je proti mně. Bude od tebe žádáno přísné vyúčtování za hřívnu života Božího dítěte, které se ti dostalo na křtu svatém. Zaplat, cos dlužen, vyrovnej, honem, zavčas všechny nedoplatky a vrať se do šiku bojovníků Kristových o slávu Otcovu jako oddané dítě proti satanu, kterého ses slavnostně zřekl.

Konstantin Miklík:

JAKÝM ZPŮSOBEM PEČUJE EUCHARISTIE O NAŠE SJEDNOCENÍ S BOHEM

(Pokračování.)

Křesťanské zjevení obsahuje mnoho pravd, ale ne příliš mnoho tajemství. Obsahuje totiž mnoho pravd přirozených o Bohu i o člověku, které může vypátrati a poznati lidský rozum, aniž k tomu nutně potřebuje nadpřirozeného světla nebo mimořádného Božího zásahu. Milosrdenství Boží ovšem uznalo po pádu člověka za mravně nevyhnutelné, aby se souhrn těchto potřebných přirozených poznatků podal člověku cestou mimořádnou, Božím zjevením. Jsou však jiné pravdy katolické víry, kterých nemohl lidský rozum ani tušiti a které musily býti člověku zjeveny, měl-li se o nich vůbec dovědět.

Hlavně tyto pravdy byly zjeveny, aby se rozum člověkův mohl cvičiti v božské víře, v poddanosti nadpřirozené k Bohu Stvořiteli, který uložil člověku nové, nadpřirozené povinnosti, aby jej mohl učiniti účastným nadpřirozeného štěstí. Tyto podstatně nadpřirozené pravdy nazýváme tajemstvími ve vlastním a pravém smyslu slova. Pro člověka stojícího mimo Církev, nebo dokonce mimo křesťanství, mělo by býti svrchovaně pozoruhodné, že téměř vše, co podává katechismus nebo katolická dogmatika o Bohu a jeho vlastnostech, jest právě tak předmětem filosofického studia, které neví o křesťanství třeba nic, a že pouze učení o *Trojici* božských Osob, s tím, co souvisí s časnou činností těchto Osob v nadpřirozeném řádu, musilo býti zjeveno, aby holá existence těchto nadpřirozených fakt mohla býti člověku oznámena, nikoli hladce vyložena, nebo dokonce vnitřně prokázána. Trojice jest tedy základ křesťanství a zdroj ostatních tajemných pravd křesťanské víry. Tyto další pravdy lze však shrnouti v jediný soubor, v pravdu o *Utělení* Syna Božího a všech následcích tohoto Vtělení pro člověka. Mezi těmito následky jest *Eucharistie* nové obrovské tajemství a nový komplex mysterií, pravda a fakt, které v sobě přímo neb nepřímo zahrnují všechno božské dění i všechnu Boží působnost. Žádný článek víry nevyjadřuje tak výstižně podstatu křesťanství, jako učení o Eucharistii. Důvod jest tento: Eucharistie má svůj nejbližší předpoklad v tajemství Vtělení druhé božské Osoby. Vtělení však předpokládá zplození z lůna Otcova čili Trojici božských Osob, protože není nic jiného než nové zplození toho, jenž byl jakožto Bůh od Otce zplozen od věčnosti. Eucharistie tedy předpokládá jak Trojici Osob, tak tajemství Vtělení, a jest proto ústředním tajemstvím křesťanského náboženství.

Kromě této koncentrace náboženské víry ve Svátosti oltářní tkví hluboký význam Eucharistie v tom, že *Ona jest dalším podstatným rozšířením mysteria Utělení i jeho sjednocovací funkce v poměru k Tro-*

jici. Vtělení jest totiž napodobení a rozšíření věčného zrození Synova z Otce. Jakožto Bůh jest Kristus zrozen od Otce před všemi věky, jakožto člověk jest Kristus zrozen od Otce v čase. Při Vtělení dává Otec svému Synu lidskou přirozenost, jako mu od věčnosti dal a dává svou božskou přirozenost. Syn pak se své strany spojuje při Vtělení lidskou přirozenost nerozlučně s božskou přirozeností pod jednou Osobou Slova, a poněvadž božská přirozenost tří Osob jest jediná a táž, jest Vtělení dokonalým sjednocením lidské přirozenosti s Božskou Trojicí. Eucharistie pak jest napodobení a rozšíření Inkarnace. V Eucharistii totiž sděluje Kristus novým způsobem svou dvojí přirozenost dále navenek, aby novým způsobem a těsněji přivtěлил lidstvo k sobě a k Otcí. Stává-li se ve Vtělení člověk (ovšem jediný člověk Ježíš) a božská přirozenost Slova jediným Kristem, jednotou jediné, totiž právě druhé božské Osoby, stává se v Eucharistii tentýž Kristus jedno tělo s kterýmkoli člověkem, jednotou pokrmu a nápoje. Takto přivtěluje k sobě nově kteréhokoli člověka, dává mu žítí svůj vlastní lidský i božský život, vyvěrající z této nové jednoty, a připojuje kteréhokoli člověka k božské rodině jediného Boha v Trojici. Toto nové spojení člověka s Bohem se liší od toho, jež se stalo při Vtělení, tím, že při Vtělení byla reálně spojena s božstvím jediná konkrétní lidská přirozenost, kdežto Eucharistie spojuje každého jednotlivého člověka, který ji přijímá, s Kristem Bohočlověkem reálně a fysicky, nikoli jenom duchovně skrze milost. Ježto pak jest člověk Ježíš v Kristu spojen nejskutečněji s Trojicí a v Eucharistii každý jednotlivý člověk nejskutečněji spojen s Kristem, jest Eucharistie prostředkem nejskutečnějšího spojení každého jednotlivého člověka s božskými Osobami Trojice a jejich jedinou božskou přirozeností.

Co to znamená, lze vyrozuměti z následujícího rozvedení poslední myšlenky. Je-li Kristus tělesně v nás, nestojíme před tváří Otcovou jako jeho pou-

zí tvorové, nýbrž jsouce jedno tělo s Kristem, netoliko mysticky skrze milost, nýbrž fysicky skrze svátostné způsoby, jsme dvojnásob údy Kristovými a On naší hlavou. Bůh pak není nám pouze Stvořitelem, nýbrž rozšiřuje své božské otcovství přes člověčenství Kristovo také na nás, kteří jsme s Kristem jedno, a to tak dokonale, tak pravdivě a v takové míře, jako jsme vskutku s Kristem jedno tělo a jako máme býti s ním jedna duše a jedna bytost jednotou nejvyšší lásky. Pro tuto fysickou jednotu s Kristem dostáváme *božský život* od Boha již nejenom jako nositelé lidské přirozenosti, která byla vykoupěna skrze lidskou přirozenost Kristovu, nejenom skrz vnější přízeň Boží pro zásluhu Vykupitelovu, nýbrž jako ti, kteří jsou podstatně spojeni se Synem Božím, sdílejícím božskou přirozenost Otcovu. Naše přináležitost k Bohu jest v tomto případě větší, než jest ta, která jest mezi dětmi a jejich rodiči. Nejenom proto, že jest nekonečně vznešenější, nýbrž i proto, že se naše duchovní plození od Boha opakuje ustavičně, že se stává vždy úrodnějším, že upevňuje naše synovství Boží vždy více a více. Žijeme skrze Eucharistii z Boha a v Bohu, abychom žili čím dál více pro Boha a podle Boha. Kristus žije v nás jakožto svých údech svůj božský život, abychom i my žili skrze něho čím dál více božský život. Eucharistie však způsobuje, že Kristus prodlužuje a rozšiřuje na zemi v lidech i svou *božskou obět*, jíž jednak největší možnou měrou oslavuje Boha, jednak největší možnou měrou získává novou zásluhu pro lidi. I toto se ovšem děje pro zmnožení božského života v lidech, jednak přímo tím, že se obětují zároveň s jeho obětí, jednak tím, že dostávají v této oběti příklad a z této oběti sílu, aby přinášeli Bohu každou obět, kterou od nich požaduje z lásky. Za tím účelem stává se Kristus v Eucharistii přítomen takovým způsobem, který jest ustavičným obnovováním oběti na kříži a který i lidem umožňuje, aby byli spojeni věčně a skutečně, tajemným sice, ale pravým příčinným vztahem,

s obětujícíím se Kristem. Tomu jest rozuměti tak, že netoliko obětujeme ve mši svaté Bohu Otci Krista jakožto naši mystickou hlavu, i když sami nepřinášíme, nýbrž obětujeme mu i sami sebe, jsouce spojení s obětí Kristovou obětí hostinou, která z nás činí s Kristem jedno tělo ve svatém přijímání a která právě jest příčinou, pro niž Kristus v oběti sestupuje na naše oltáře. Máme tedy ve mši svaté skutečnou a podstatnou účast na nekonečné cti, kterou Kristus Bohu svou nekrvavou obětí prokazuje.

II.

Přejděme nyní k výkladu o tom, jak se Kristus stává přítomen v Eucharistii a jak se činí schopen býti svátostně přijímán od lidí, čili jakým božským uměním lásky dosahuje toho, aby touhu své lásky mohl naplniti a sebe za pokrm lásky nabídnouti. Řekli jsme již, že proměna chleba a vína musí předcházeti, aby Tělo Kristovo a Krev Kristova mohla býti naším pokrmem a nápojem. Třeba vyložiti povahu této proměny, abychom se neoctli na kolejích bludných názorů, jež byly od Církve zamítnuty nebo zavrženy. Proměna eucharistická není žádné souzpodstatnění Těla Kristova s podstatou chleba, ani hypostatické spojení Krista s podstatou chleba nebo vína. Ani to není jen taková podstatná proměna chleba nebo vína, aby spojení s těmito způsoby bylo jen hypostatické spojení Těla neb Krve Páně se způsobou chleba neb vína, tedy jen hypostatické spojení části Bohočlověka s podstatně proměněným chlebem neb vínem. Chybný jest také názor, že se v eucharistii proměňuje jen podstatná forma chleba neb vína, zatím co látka zůstává nezměněna, nebo že sice přestává podstata chleba nebo vína, ale že přirozenost chleba a vína, záležející z látky a tvaru, zůstává beze změny, nebo konečně, že proměněná celá podstata chleba neb vína jest tělem neb krví Páně, pokud jsou ožívány jeho lidskou duší, zatím co jiná část jeho Těla a Krve, spojená s božstvím, jest přítomna v nebi. Pravá na-

uka Církve o eucharistické proměně jest tato. Dvoji proměňování, nejhlavnější část mše svaté, působí *přepodstatnění* celé přirozenosti chleba i vína (jejich bytostnou proměnu, metúsiósi transsubstanciaci), při níž zůstávají z chleba a z vína jejich skutečné, od podstat chleba i vína reálně rozdílné, věcné a na mysli působící fysické případnosti (akcidence), kdežto na místo podstaty chleba a vína nastupují mocí slov konsekračních Tělo Kristovo a Krev Kristova, mocí však osobního čili hypostatického spojení celý jeden a týž Kristus pod každou způsobou (totální presence). Ježto je v každé částičce každé způsoby přítomna před konsekrací celá podstata chleba neb vína, jest konsekrací v každé řečené částičce přítomen celý Kristus, a to jak před rozdělením, tak po něm, jak za účelem sebeobětování, při němž jest On obětí i obětníkem, tak za tím účelem, aby byl duchovním pokrmem neb nápojem křesťanů, nebo aby přebýval mezi námi a přijímal naše klanění a naše projevy přátelské oddanosti,

Zázrak eucharistický není tedy nikterak jednoduchý a rozjímání o něm není méně nevyčerpatelné, nežli thema lidské lásky, podrobené zákonům psychologie a lidské přirozenosti. Třeba pamatovati, že Eucharistie jest dar na rozloučenou, ale dar takový, že opravdové rozloučení nenastalo. Spíše zůstal Ten, který odešel, na této zemi, a místo jednoho bodu této Země bydlí všude, aby nikomu nechyběl. Vtělil se a rozbil svůj stan mezi námi, a nemíní jej svinouti, dokud nestvoří nové nebe a novou zemi, aby v nich bydlil na věky s těmi, kteří jej milují. Cítíme, že jest pravdivé jeho slovo, že jest mu rozkoší dlíti s lidmi, ačkoli tolik toužil jíti k Otci. To, že nezůstává v úplné nehybnosti spícího, ale bdícího přítele, nýbrž že se dává nositi v průvodech a poslouchá naše řeči, že se dává jísti těm, kteří po něm lační nebo po nichž lační On, a za nápoj těm, kteří po něm žízní nebo po nichž žízní On, že jim s sebou přináší dary, jaké může dávat jenom On ve své štědrosti a vynalézavosti, ve svém

zanícení a roztoužení, že se proměňuje rouchem způsob v část naší bytosti, aby nám byl blíže svým Tělem a svou Krví, svou Duší i svým Božstvím, mnohem blíže, než může býti kterýkoli milovník osobě milované, a že může takovou měrou mizeti v zkracování své bytosti před milovaným, to nepochází z nedostatku vlastního štěstí nebo blaženého zaměstnání, nýbrž z překypující lásky, která dává vše, co je jí možno, která vymýšlí možnosti, která zvyšuje schopnost těch, které miluje, k přijetí těchto nekonečných darů. A aby míra všeho byla dovršena a mohla býti převršována denně a každým okamžikem nad to, co bylo potřebné nebo nadbytečné, Kristus se obětuje v Eucharistii větší obětí lásky, než jest ta, že Veliký přichází k malému, Věčný ke stvořenému a Šťastný k nebohému. Nemá-li člověk většího milování nad to, aby dal život za své přátele, Kristus povýšil tento důkaz lásky takofka za svou trvalou vášň, za svůj nový život, který neustále umírá a neustále ožívá, který umírá nesmírností touhy a ožívá toužící všemohoucností, a nad to nade vše více žije touhou po zmaření sebe, než umírá neustávající smrtí.

Právě tato obětující se láska Kristova se zdá mysteriem největším ze všech mysterií. Je vskutku záhadou, která myšlenka víc působí na Krista při jeho ustavičném sebeobětování, zda ta, aby jakožto pravý člověk osvědčil svému Stvořiteli veškeru lásku a poddanost a usmířil všechny urážky způsobené Božímu majestátu tvory vzpurnými a nevděčnými, či ta, aby obohatil lidi, jejichž přirozenost přijal, vším bohatstvím nadpřirozeného řádu podle míry štědrosti, jakou ukázal Otec jemu samému jakožto člověku. Příčina pochybnosti na naší straně jest v následujícím obdivuhodném zjištění. Nikde v mešním textu latinského obřadu není řečeno, že se ve mši svaté obětuje Kristus mystický, to jest Kristus se svým duchovním tělem, obecnou Církví. S knězem, který jest vlastním, od Krista ustanoveným a jeho mocí opatřeným vykonavatelem Oběti

(třeba se jí zúčastňuje Kristus sám tak dokonale, že se po každé novým fysickým úkonem vůle přímo a znovu podává Otci za obětní dar), přináší sice obět mešní celá Církev, kterou kněz zastupuje právě tak jako zastupuje Krista; ale tato Církev obětuje podle misálu, to jest podle toho, co kněz říká a činí, právě tak, jako on jenom Krista, a nikoli spolu s ním také sebe. Vždyť ani tam, kde při mešním obřadě mluví kněz v jednotném nebo v množném čísle, ani tam, kde věřící vyjadřují svou účast na tom, co vykonává kněz, není nejmenší narážky na to, že by vedle nevyrovnatelně drahocenné oběti Kristovy bylo obětováno ještě něco jiného. Naproti tomu se radívá v modlitebních knížkách a duchovních příručkách, abychom všechny své činy spojovali s činy Kristovými a všechny své oběti s obětmi Kristovými, a tak je přinášeli nebeskému Otci v obět příjemnou. Zejména pak se doporučuje, abychom se celí a se vším obětovali Bohu s obětními dary na oltáři, ano abychom se obětovali spolu s Kristem při jeho nové mystické smrti, vyjadřované dvojím proměňováním. Samozřejmě můžeme všechno toto činiti s užitkem a bez odporu v naší víře, protože můžeme Krista následovati a napodobovati podle míry své milosti ve všem. Můžeme to činiti tím více, že tvoříme s Kristem už od křtu svatého jedno duchovní tělo. Ale jde o to, zda Kristus, který se s námi spojuje tak těsně v svatém přijímání, je spojen s námi právě tak těsně již při svém obětování, které přece časově předchází. Či jest naše spojení s Kristovou obětí přes všechno ujišťování zbožných bohovědců přece jen na tom pouhém stupni, na kterém bylo přede mší, nebo na tom, na kterém jest po svatém přijímání jakožto integrální, to jest k dokonalosti, nikoli k podstatě mše patřící částí?

Zdálo by se, že pro takovéto chápání věci mluví okolnost, že Kristova nekrvavá oběť jest táž jako jeho oběť krvavá. Že se tedy nemůže při mši obětovati Kristus také mystický, nýbrž jen Kristus fysický jako při oběti na kříži. Třeba však věděti, že

přes všechnu totožnost své hodnoty a svého obsahu jest obět mešní *jiného druhu* než obět na kříži a že kromě tohoto číselného a druhového (specifického) rozdílu existuje ještě mnoho *jiných rozdílů* méně podstatných a méně základních. Dále by bylo možno namítnouti, že nic na světě nemůže býti obětováno zároveň a v jedné řadě s Kristem, protože všechno jest porušeno a všechno musilo býti vykoupeno. Sám kněz říká hned na počátku mše za všechny: *Aufer a nobis, quaesumus Domine, iniquitates nostras, ut ad Sancta sanctorum puris mereamur mentibus intuire, per Christum Dominum nostrum.* Přes to však nazývá apoštol církev bezúhonnou, svatou a dokonalou, čistou a bez vrásky, a pokud jest kdo opravdu spojen s tělem i duší Církve, není pochyby o tom, že má účast na neporušenosti a neposkvrněnosti tohoto Těla Kristova, a že Kristus může, chce-li, obětovati Otci netoliko své tělo fyzické, nýbrž i své tělo mystické, v němž vskutku žije a jehož osudy tajemně cítí. Jistě se Kristus ve mši obětuje Otci celý; proč by nemohlo patřiti v přítomném stavu k této celosti i jeho tělo mystické?! Proč však nečiní sama tato církev žádné zmínky o svém novém a velikém tajemství, daleko větším, nežli jsou ta, jejichž základem jsou ostatní svátosti? Vždyť každá mše jest obět celé Církve a každá se přináší za celou církev, *pro omnibus fidelibus Christianis, vivis atque defunctis.*

Neboť i když přináší kněz obět mše svaté jednak za sebe, jednak za ty, za něž byla zvláště vyžádána (*Memento Domine famulorum famularumque tuarum Net N*), nebo též za ty, kteří jí obcují (*et omnium circumstantium*) neb za ty, kteří přinesli mešní dary neb mešní stipendium (*qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis*), přece církev obecná jako celek jest první majitelka plodů mše svaté a ona jest jmenována mezi úmysly mešními na místě prvním (*in primis, quae tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta catholica*). Vskutku ona to jest, která skrze svého kněze mluví s nebeským Otcem a přináší obět (*Hanc*

igitur oblationem servitutis nostrae, sed et cunctae familiae tuae, quaesumus Domine, ut placatus accipias). *Jest v této řeči Církve nějaké místo, které by ukazovalo, že náš příspěvek k oběti Kristově jest nějak vnitřní*, že konsekrací způsob jsme jistým způsobem proměňováni i my, a že naše spojení s Kristem v svatém přijímání jest nějak předjímáno v samé nejpodstatnější části mše?

Domnívám se, že nalézám v mešní knize taková místa tři: Přinášení darů věřících k mešní oběti ve staré církvi (Kolekta) a mnoho orací, zvaných Secretae, jakož i modlitby: „Quam oblationem tu Deus“ a „Unde et memores, Domine“: přilévání vody do vína s průvodní orací Deus qui humanae substantiae; oba úvody ke konsekračním slovům ve spojení s vlastní konsekrační formulí. *Mezi obětními dary věřících* (přinášely se věci nejrozmanitější, jednak k výživě kleru, jednak k pouhému posvěcení při mši, po níž se zase odnášely domů - srv. modlitbu před Pater noster: ‚Per quem haec omnia‘) byly chléb a víno, tedy právě věci, které měly býti při mši proměněny v Tělo a Krev Páně, a pak požívány od přítomných jako božský pokrm a nápoj. Věřící měli tudíž na obeti Kristově svůj vlastní podíl, a nelze říci, že by tento podíl byl zholá nepatrný nebo čistě vnější. Dávám-li, co mně patří, dávám kus sebe samého. Dávám-li to na příklad almužnou, mám zásluhu, která prospívá nikoli mé kapse, nýbrž mé duši i mému tělu pro věčnost. Dávám-li však chléb a víno k účelu tak vznešenému, jako jest mše svatá, mohu říci, že mám v jistém smyslu na oběti i na obětní hostině podíl podstatný, že z mé oběti povstává Božím slovem Obět nekonečná, a že se obětovalo vskutku kus mé bytosti s Božím Synem. Takto pochopíme snadno, proč se po zasvěcení obětních darů kněz v Tiché modlitbě (Sekretě) tolikrát v množném čísle dovolává ‚našich darů‘, ‚našeho přínosu‘, ‚našeho obětování‘ a ‚naší žertvy‘ (viz na př. Sekretu 7. neděle po svatém Duchu!), ano proč ještě bezprostředně před konsekrací, když už drží ruce nad kalichem

a nad hostií, říká: Tuto tedy obět našeho úřad i veškeré své rodiny, prosíme, Pane, abys ji usmířen! - A dále: Kteroužto obět Ty, Bože, přijme, rač učiniti ve všem požehnanou, přijate platnou, důstojnou a příjemnou, aby se nám Tělem a Krví tvého nejmilejšího Syna, našeho na Ježíše Krista! - Této myšlenky, že z obětí cích má povstati Obět Kristova, dovolává se jako dokonané a uskutečněné po konsekraci sl Protož tedy, Pane, my tvoji sluhové a tvůj s lid, vzpomínajíce umučení Krista, Syna tvého a šeho Pána, jakož i jeho zmrtvýchvstání a slavnanebevstoupení, obětujeme tvé přejasně Velebr z tvých darů a dobrodiní tuto čistou, svatou a ne skvrněnou Obět, svatý Chléb věčného života a lich neustávající spásy!

Pozoruhodný náznak našeho zapojení do m oběti Kristovy jest obřad přilévání vody do z před zasvěcením kalicha. Ačkoli se tato věc č pouze z rozkazu Církve, přece je ve shodě s jed ním Kristovým při poslední večeři a těžce by hř kněz, který by ji schválně a vědomě opomenul. Č to kapka vody uprostřed vína naznačuje netol onu vodu, jež vyšla z boku Kristova po jeho ob na kříži zároveň s jeho krví; ani neznamená pou lidskou přirozenost Kristovu, spojenou s božstv v jeho osobě, nýbrž také nadpřirozené spojení C kve s Kristem jako duchovní hlavou. Tato kap vody jest konsekrací vína spolu s ním proměňová v Kristovu krev: co jiného to může značiti, než že Církev nerozlučně připojuje ve mši k sebeobětová svého Chotě nebeskému Otci? Hle, jakou modlitba provází kněz toto přiměšování obyčejného nápo k nápoji ušlechtilému, dříve než tuto směs oddě k Boží službě a k posvátnému úkonu: Bože, jenž j podivuhodně stvořil a ještě podivuhodněji obnov důstojnost lidské přirozenosti, dejž nám, abycho se skrze tajemství této vody a tohoto vína stali i účastnými božské přirozenosti Toho, jenž se rád státi účastným našeho člověčenství, totiž Ježíše Kri

ta, tvého Syna a našeho Pána! - Že v této oraci možno opravdu mysliti na účast věřících v božské přirozenosti obětujícího se Krista, vyplývá obzvláště jasně ze Sekrety svátku Nejsvětější Trojice, kde se přímo vyslovuje žádost, aby obětní dary věřících byly příčinou, aby oni sami byli mší proměněni v dar milý Bohu: Rač posvětit, dobrý Pane Bože, pro vzývání tvého svatého jména tuto obět: a *učiň si skrze ni i z nás věčný obětní dar*. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, tvého Syna! - Podobně zní Sekreta Pondělí svatodušního: Posvěť, prosíme, Pane, milostivě tyto dary, a tím, že přijmeš darování duchovní žertvy, nás samy učiň sobě darem věčným, skrze Pána našeho Ježíše Krista! - Nic nebrání, abychom takto rozuměli slovům Sekrety, i když jsou řečena netoliko o Církvi veškeré, nýbrž také o jednotlivých účastnících mše svaté. Sekreta svátku Alfonsa z Liguri zní na příklad takto: Spal, Pane Ježíši Kriste, nebeským ohněm oběti k vůni líbezné naše srdce, jenž jsi dal Alfonsu Marii slaviti tato tajemství tak, že se ti skrze ně dával sám za obět svatou. Jenž žiješ a kraluješ s Bohem Otcem, v božské jednotě s Duchem svatým. Amen!

Kdyby však všem těmto místům bylo třeba rozuměti jinak, totiž tak, že by sice šlo o naše spoluobětování ve smyslu mravním a výhradně v závislosti na našem přičinění, ale nikoli o naši účast vnitřní, tuším, že ještě zbývá jedna věc, která tuto vnitřní naši účast prokazuje, třeba způsobem docela zvláštním. Jest to sama konsekrace chleba a vína, při níž ono svátostné sjednocení s námi, jež se uskutečňuje v svatém přijímání, jest její účelnou příčinou, která ji dynamicky způsobuje a vyvolává. *Proč proměňuje kněz mocí Kristovou nejprve hostii v Tělo Páně a potom kalich v Krev Páně?* Proto, aby se mohl Kristus dáti za pokrm a za nápoj těm, které miluje. Syn Boží touží tak velice po nejtěsnějším spojení s lidmi, že vlivem této touhy se mysticky rozděluje a obětuje, aby dosáhl svého cíle. Je-li překypující láska hlavním činitelem spojení, pak dluž-

no říci, že ono mystické spojení Krista s námi, je způsobuje jeho mystickou smrt za příčinou uskutečnění jeho fysického spojení s naší bytostí, jest v svém druhu jediné, nové a největší, kterému vpravdě nic nevyrovná. Nelze namítati, že svaté přijímání, právě proto, že jest cílem, působí sjednocení větší a cennější; neboť ani svaté přijímání není ještě cílem posledním, nýbrž má v nás rozníti podobnou lásku s naší strany, podobnou touhu u nás po spojení s Kristem, jako On osvědčuje svou vlastní touhou, která jest nesmírná a svrchovaná a vyšší než všechno, co z ní vychází a čím se projevuje. Spojení čistě duchové jest vyšší nežli spojení duší prostřednictvím těla. Spojení lásky, jež jest mezi Kristem a jeho duchovní chotí Církví a jež v okamžik dvojí konsekrace přechází v mystický čin lásky, jest pouto základní a tvůrčí, svaté přijímání jest výsledek, přizpůsobený člověku, skládajícímu se ze dvou podstat. Dítěmí Církve a údy Kristovými stáváme se sice již skrze křest; již tehdy se stáváme předmětem Kristovy lásky. Ale kdykoli se Kristus obětují za Církev, aby se dával za pokrm lásky jejím dětem, tehdy se mystické spojení mezi ní a Kristem projevuje v stupni neporovnatelně zřetelnějším : dokonalejším. Jest to jakoby záchvat lásky, který ovšem trvá od počátku, ale která přináší vždy nové a nové ovoce, vždy nový a nový důkaz toho, že jest že hoří, že tvoří, že dává, že dokonává všechno.

(Pokračování.)

Jakub Deml:

HLAS V RÁMA SLYŠÁN JEST

Na které si stanici k Praze vběhly do vozu dívky Bylo jich šest nebo sedm a jely teď večer domů z města, kde chodily do měšťanské školy, podle všeho teprve do prvního ročníku. Usedly vedle nás : naproti nám na dvou lavičkách a štěbetaly jak housátka na jedné ošatce. Tvořily svou vlastní spo-

lečnost, takový celek, z kterého se nevybočovalo ani slovem, ani pohledem, ani žádným zájmem, což říkáme proto, poněvadž velmi často, ba napořád jsme vídali v železničních vozech žáky a žákyně velmi neskromné, vůči sobě i vůči ostatním spolucestujícím docela bezohledné, náročné, hlomozné, klackovité, ba i flirtující. Jak se zdá, tyto výstřelky stávají se výjimkou a částečně snad možno je vysvětlit psychologicky všelijakými rozpaky věku, kdy mutuje hlas, že by ty hrubosti a šprýmy byly vlastně jen maskou a štítem podrážděného studu - nu, dej to Bůh! Ostatně kromě železničářů, vojáků, obchodních cestujících a trhovců myslím všichni jsme poněkud na rozpacích, vstoupíme-li do veřejné místnosti, ať je to restaurace, nebo tramvaj, nebo peron, nebo železniční kupé. Vskutku, jako by se člověk do jisté míry obnažoval, ačkoli mezi všemi těmito veřejnými místnostmi, kde člověk netrpí tím bičováním pohledů a necítí se nikterak ohrožen, jest jedna veliká a sotva ještě doceněná výjimka a ta se jmenuje - kostel. Dům Boží, kde jsme si všichni rovni, kde císař a král je uctíván, protože svou autoritou a svým slovem a příkladem konal spravedlnost a zastával se chudých, vdov a sirotkův a přičiňoval se celou váhou svého úřadu a své osobnosti o rozšíření království Božího a rajského míru na zemi - dům Boží, kde vedle téhož svatého císaře a krále stojí nad oltářem socha svatého tesaře, nebo svatého vojína, nebo svatého advokáta, nebo filosofa, nebo studenta, nebo pekaře (co jiného byl svatý Klemens Maria?), nebo lékaře, nebo žebráka (Alexej, člověk Boží, Benedikt Josef Labre), nebo hraběnky, nebo pasačky a služky - dům Boží, kde jsme všichni dětmi jednoho nebeského Otce! Ano, v kostele jsme všichni jak naši prarodiče v ráji před hříchem: „Byli nazí a nestyděli se“ - nazí, to jest v nejhlubší duši přesvědčení, že všechno mají jen od Boha a ze sebe nic. A všechno všecinko pro Boha, jinak že to nemá smyslu . . . Takto nás poučuje, takto nás přesvědčuje dům Boží, takto klidní a bez-

pečni se cítíme v kostele; duše naše ví: kostel je přece jen jedině útočiště, jediný asyl, poněvadž v něm je skutečné, živé Tělo Páně, věčné Světlo, stánek Nejvyššího - a tak nikoli jen synagoga, nebo sbor, nýbrž doslova: dům *Boží*. A proto v něm „s člověka všechno spadne“.

Ale vraťme se k našim děvčátkům. Protože nás v tom kupé bylo tak málo, celkem sotva dvanáct lidí, ostýchaly se panenky velmi málo a cítily se skoro jako doma, a tak mi nedalo mnoho námahy, abych na ně promluvil: „Copak jste dnes měly?“ A ony odpovídaly: „Počty, mluvnicki, dějepis, němčinu, tělocvik, náboženství - nevím už, co ještě a v jakém pořadí, tolik však jistě vím, že na konec jmenovaly právě to náboženství, ale ihned prstem ukázaly na mou sousedku a důrazně zvolaly: „Ale ona nechodí do náboženství!“

Teprve teď jsem si všiml té své sousedky: útlá, bleďoučká plavovláska, a když jsem uviděl ty ruce jejích spolužaček, napřažené proti ní jak kopí, ano, jak ty paže a prsty Židů křičících na Piláta: Ukřižuj ho! bylo mi líto děvčátka, i ochránil jsem je proti tomu útoku, vzal jsem je za ruku a povídám: „Pročpak nechodíš do náboženství?“

„Já jsem bez vyznání,“ řekla šeptem. A dopověděla, ačkoli já jsem jí docela nic nevyčítal: „Já bych ráda chodila do náboženství, ale rodiče to nechtějí!“

Padl na mne takový smutek, jaký padá na krajinu za bílého dne při zatmění slunce: víte přece, že při zatmění slunce lidé jsou jak přízraky, a všechen dobytek prchá zděšeně domů, neboť se děje něco proti přírodě . . .

Apoštolé odháněli děti od Ježíše Krista, domnívali se, že Ho obtěžují. Ale On jim řekl: „Nechte maličkých přijít ke mně a nebraňte jim, neboť jejich jest království nebeské.“

Není v slovech lidských, co jsem tu chvíli ve své duši trpěl za tuto maličkou, srdce mi pukalo a byl bych křičel bolestí. Ale ovládl jsem se, hladil jsem

její dětskou ručičku a řekl jsem: „Ty nebudeš bez vyznání!“ Nevím, co jsem jí řekl, vím jen, co jsem tehdy trpěl ve svém kněžském srdci za toto nevinné dítě a za jeho rodiče - ano, abych je ochránil před těmi útočnicemi, zrovna tak nevinnými, vztáhl jsem pravici a udělal pohyb, jako když se od spícího nemluvněte odhánějí mouchy a řekl: „Ona nebude bez vyznání!“ a očima jsem je zkontroloval („Quos ego!“), jako bych pokropil bouřící se včeličky - ale dal jsem se s ní do řeči, vlak hučel, takže jiní neslyšeli, co jsem mluvil, vyptával jsem se jí šeptem, a ona šeptem odpovídala, a já jí na srdce kladl, aby ctěla a milovala své rodiče, neboť jednu chvíli se mi zdálo, že je nějak obviňuje - a na konec jsem ji prosil, aby je ode mne pozdravovala, a ona mně to slíbila, ba slíbila mně víc, než jsem očekával, slíbila mně to ovšem za své rodiče. Duchu svatý, Bože můj! Za toto dítě Tě prosím, Ježíši! A ještě za jedno! Anima naturaliter christiana.

Před čtyřmi nebo pěti lety se mi zdálo, že vidím procesí: ověncené, bíle oděné družičky nesly na nosítkách sochu Panny Marie s Děťátkem přes náměstí do toho a do toho domu, kde bydlela paní mně dobře známá, vzdělaná, ušlechtilá, mladá hezká paní. A jak tu sochu tak nesou, najednou upadla hlava Panny Marie. Zakymácela se a upadla. Hned potom upadla další část sochy, hlavička Jezulátka, krk a prsa Jeho Matky, vždycky určitá část sochy se zakymácela a s těch nosítek padla na zem, jako při Richtrových stavebnicích. A družičky už nenesly nic . . .

Poněvadž jsem tomu snu nerozuměl, napsal jsem jej oné matce, ke které ty družičky zbožně putovaly, a dostal jsem od ní zoufalý dopis, jehož řádky byly rozmočeny slzami, a všechno se vysvětlilo: nepřítomnost manžela, rada lékaře a tak dále, úplná osamocení, cizina, a že si tedy dala pomoci od přícházecího dítěte. - Asi se poděsila slova Páně: Kdo nic nemá, tomu se vezme *i to, co má*.

Tehdy už rev Herodes, že by oklamán byl od mu-

drcův, rozhněval se náramně, a poslav, zavraždil všechna pacholata, kteráž byla v Betlemě i ve všech končinách jeho, od dvouletých a níže, podle času, na kterýž se byl pilně vyptal od mudrců.

Tehdy naplněno jest to, co pověděno jest skrze Jeremiáše proroka řkoucího:

Hlas v Ráma slyšán jest, pláč a kvílení mnohé; Rachel plačící synů svých, a nedala se potěšiti, protože jich není (Mat. II). - - -

P. Prokop Švach O. P.:

SVĚDCI KRISTOVI

Je důležité přesně určit podstatu apoštolátu, onoho poslání ve jménu Kristově. Ačkoliv na první pohled se zdá tato věc snadná a samozřejmá, ve skutečnosti jde o dosti těžkou otázku, o níž napsal Erich Haupt, že patří mezi nejtěžší z Nového Zákona.¹ Pojem apoštolátu není tak jasně podán, jak by se zdálo. V Písmě sv. se nejví ve své celistvosti, naopak vyskytuje se v něm několik poslání, k nimž byli určeni apoštolé. Mimo to je pozorovat též vývoj v přípravě apoštolátu. Proto také je různé chápání apoštolátu. Haupt píše, že katolíci chápou apoštolát více jako moc a úřad, kdežto protestanté spíše jako normu a pramen nauky.² Je třeba odpovědět rozborem všech poslání, k nimž se zdáli apoštolé určeni. V charismatu apoštolátu je možno pozorovat dvojí prvek, jenž sice byl nerozdělen v apoštolech, který však můžeme brát odděleně. To, co bylo apoštolům vlastní a co jim patřilo výlučně, bylo poslání, býti nástroji celého zjevení, jež Kristus učinil světu a jež oni buď přijali sami od Krista nebo o němž byli poučeni Duchem svatým, který

¹ Haupt Erich: Zum Verständnis des Apostolats im Neuen Testament, Halle. 1896. S. 1: „Die Frage nach Ursprung und Begriff des Apostolats gehört gegenwärtig zu den verwickeltsten und schwierigsten der neutestamentlichen Wissenschaft.“

² Tamtéž.

je měl vyučiti veškeré pravdě.³ Toto poslání bylo jaksi osobní a nesdělitelné jiným, kteří přišli po apoštolech jako jejich nástupci, protože smrtí posledního apoštola bylo uzavřeno zjevení. Kromě toho však byli též pastýři Církve. Tento úřad se však dále předává jejich nástupcům.

V dějinách apoštolátu je vidět jakýsi vývoj v určení jeho cíle. I když poslání apoštolátu v jeho vlastním smyslu bylo naukové, podobně jako u Krista, přece tím není vyloučeno i druhé poslání ve spravování Církve, jež byla k tomu založena, aby uchovávala odkaz Kristův. Ukazuje to celý způsob jednání Kristova s kolegiem apoštolů, jež si vybral, vychovával, připravoval a vysílal nejen pro šíření své nauky, nýbrž i pro její uchovávání. Království Boží, jež hlásal Kristus, se na zemi ztotožnilo s jeho Církví v organicky utvářené duchovní společnosti. „Se zjevením království-Církve vidíme, jak se organizuje veřejná vůdčí autorita. V Matoušovi 18, 18 moc svazovati a rozvazovati, předtím sdělená Petrovi jako nejvyšší hlavě, je rozšířena na ostatní, již se nazývají „učedníci“ a kteří nemohou býti leč dvanáct, kteří byli již organizováni ve zvláštní sbor.“⁴ Proto toto poslání apoštolátu v zakládání Církve a jejím šíření je skutečné a nelze je oddělit od něho, protože Kristus neměl na mysli jen vrstevníky, nýbrž chtěl své dílo zvěčnit na světě, jak to vyjadřuje konstituce Vatikánského sněmu o Církvi: „Věčný pastýř a správce našich duší, aby dílo vykoupení učinil trvalé, rozhodl se založiti svatou Církev, v níž by všichni věřící jako v domě Božím byli sdruženi poutem jedné víry a lásky. Proto, dříve než byl oslaven, žádal Otce nejen za apoštoly, nýbrž i za ty, kteří měli uvěřiti jejich slovem v něho, aby všichni byli jedno, jakož i Syn a Otec jedno jsou. Jako tedy apoštoly, jež si vyvolil

³ Jan 14, 25.

⁴ Lemmonyer. *Theologie du N. Testament*, Paris, p. 41. Srov. též: Battiffol. *L'Église naissante et le catholicisme*. Paris, 5 ed. 1911

ze světa, poslal, jakož sám byl poslán od Otce, tak také ve své Církvi chtěl mítí pastýře a učitele až do konce věků.“⁵

Přesto však se apoštolát projevuje především v onom poslání, jež měl ve vytváření skladu víry, tedy hlavně v naukovém hlásání království Božího, jako tomu bylo u Krista, nejvyššího Učitele. Tato výsada, jíž se dostalo apoštolům v předávání nebo dokončení zjevení, byla výlučně spjata s nimi. Proto také Církev již nepřijímá dalšího veřejného zjevení, jež bylo uzavřeno, nýbrž jen chrání nebo určuje zjevené. S tohoto hlediska tedy ani apoštolské charisma nepokračuje, i když se v Církvi dále předává v jiných úkolech, jež byly též obsaženy v jeho poslání.

V novozákonních knihách se podává několik poslání apoštolů, jež třeba seřaditi a srovnati. Časově možno ohraničiti vývoj těchto poslání na trojí období. První období začíná od ustanovení apoštolátu do vzkříšení Kristova. Tehdy měli apoštolé své poslání ještě ohraničené a jeví se spíše jako spolupracovníci Kristovi v hlásání království Božího. Toto poslání bylo omezeno nejprve jen na Židy, jak vyplývá z příkazu Kristova: Těchto dvanáct vyslal Ježíš, přikazuje jim: „Na cestu k pohanům nechoďte a do obcí samaritánů nevcházejte, nýbrž spíše k ovčím, jež zahynuly z domu Izraele. Jděte, kažte a říkejte, že se přiblížilo království nebes.“⁶ K tomuto poslání obdrželi od Krista různé výsady a moci, jako je uzdravovat nemocné a konati divy. „A svolav dvanáct svých učedníků, dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali a aby uzdravovali všechn neduh a každou nemoc.“⁷ V tomto poslání, jež bylo omezeno jen na Židy, se jeví časové ohraničení apoštolského úkolu. Nebylo to definitivní poslání, nýbrž spíše jen přípravné. Skutečný apoštolát se teprve rozvine s vývojem času a

⁵ Vaticanum, ses. IV. Denzinger, ed. 18-20. 1932. str. 501.

⁶ Mat. 10. 5—7.

⁷ Mar. 3. 14.

s přípravou, jež věnoval Kristus svým učedníkům. Výslovně to vyjádřil sám Kristus, když před svým nanebevstoupením znova slavnostně vyslal své učedníky, ale ne již jen pro určité území, nýbrž do celého světa, odvolávaje se na svou neomezenou moc, již měl a s kterou vysílal též své apoštoly: „Byla mi dána všechna moc na nebi i na zemi. Jděte tedy a uče všechny národy...“⁸ Právě v tomto období od svého vzkříšení do nanebevstoupení poučoval ještě Kristus apoštoly o království Božím, jež měli hlásati. Měli býti především jeho svědky. „Budete mi svědky v Jerusalemě a v celém Judsku a Samařsku až do končin země.“⁹

Ale toto svědectví, na něž byli apoštolé připravováni a k němuž byli vysláni, se odnáší především ke vzkříšení Kristově, takže nejčastěji se apoštolé nazývají svědky vzkříšení Kristova. V tom je třeba hledati též hlavní cíl apoštolátu. Kristus měl toto poslání na mysli před svým utrpením a k němu je skutečně vyslal, když se apoštolům zjevoval po zmrtvýchvstání a je poučoval. Proto také si tohoto poslání apoštolé byli vědomi a když se jednalo o volbu nového apoštola místo zrádce, bylo zdůrazněno, že je třeba zvoliti nového svědka vzkříšení Kristova. „Je třeba tedy z těchto mužů... aby se jeden stal s námi svědkem jeho vzkříšení.“¹⁰ Tak v první slavné řeči, kterou měl kníže apoštolů již po seslání Ducha svatého, je hlavní thema vzkříšení Kristovo a je vytčeno toto poslání apoštolů, aby byli svědky Ježíše vzkříšeného.¹¹ Činnost apoštolů vyjadřují Skutky apoštolské: „S velkou mocí vydávali apoštolé svědectví o vzkříšení Pána Ježíše.“¹² Sám sv. Pavel, když měl hájiti svůj apoštolát, se utíkal k poslání, jež mu dal vzkříšený Kristus. „Zdaž nejsem apoštol? Zdaž jsem neviděl Ježíše, Pána na-

⁸ Mat. 28, 29.

⁹ Skutky 1, 8.

¹⁰ Skutky 1, 21.

¹¹ Skutky 2, 15—32.

¹² Skutky 4. 33.

šeho?¹³ Na skutečnosti zmrtvýchvstání Kristova buduje sv. Pavel účel a smysl svého poslání. „Jestliže však se hlásá, že Kristus vstal z mrtvých, jak někteří mezi vámi praví, že není vzkříšení z mrtvých? Jestliže však není vzkříšení z mrtvých, ani Kristus nevstal z mrtvých. Jestliže však Kristus nevstal z mrtvých, je marné naše hlásání, je marná i vaše víra. Jsme pak shledáni jako lžisvědci Boží, poněvadž jsme svědčili vzhledem k Bohu, že vzkřísil Krista, jež nevzkřísil.“¹⁴ Spojuje tedy apoštol Pavel své poslání se vzkříšením Kristovým. Byl pověřen zmrtvýchvstalým a oslaveným Pánem. Je proto rovnocenným apoštolem, pověřeným svědkem jeho vzkříšení a vykonavatelem jeho moci.

Je zajímavé, že toto apoštolské poslání je tak těsně a nerozlučně spojováno ve Skutcích apoštolských a v listech sv. Pavla se vzkříšením Kristovým, zatímco u synoptiků a ve čtvrtém evangeliu není toto poslání vyhraněno tak přesně k tomuto cíli. Je třeba si však uvědomit, že i když u synoptiků je stručně popsáno vzkříšení Kristovo, není tam bráno jen jako historická skutečnost bez dalšího smyslu. Je to naopak nejvyšší stadium pozemského života Kristova, k němuž směřoval jako k cíli od počátku. Vzkříšení Kristovo je největším potvrzením celého jeho života a nauky. Je nejvyšší pravda, v níž vrcholí všechny ostatní projevy života Páně. Jestliže totiž Kristus skutečně vstal z mrtvých, je pravým vykupitelem světa. Přišla tedy s ním mesiášská spása. A v tomto smyslu apoštolé jsou svědci vzkříšení Kristova, aby totiž tímto největším důkazem dokazovali, že Kristus je skutečným vykupitelem lidstva, neboť svým vzkříšením, v němž je nutně obsažena jeho výkupná smrt, zvítězil nad hříchem. Proto synoptická evangelia podávají jen skutečnost vzkříšení Kristova jako nejvyššího jeho zázraku. Rozumí se, že apoštolé, jejichž poslání mělo smysl hlavně po odchodu Kristově, neboť byli

¹³ I. Kor. 9, 1.

¹⁴ I. Kor. 15, 12 a násl.

poslání jíti do celého světa, se chopili této skutečnosti jako nejmocnější k hlásání vykoupení skrze Krista. Právě proto, že Skutky apoštolské a listy sv. Pavla nám podávají již rozvoj apoštolské činnosti, jeví se v nich apoštolát jako soustavné svědectví o zmrtvýchvstání Kristově.

Smysl tohoto poslání apoštolů vyjadřuje P. Vosté: „Velmi časté jsou ve Skutcích a v apoštolských listech narážky na vzkříšení, nejvyšší to zázrak a triumf Kristův, k němuž tíhnou evangelia; avšak čistě historicky čili jen jako faktum se nikdy nevypravuje, nýbrž se předpokládá a bere se jako počátek vyšší theologické a mystické nauky.“¹⁵ A zde je také důvod, proč apoštolé se jmenují v prvé řadě svědky vzkříšení Kristova, když přece měli hlásati celou nauku Kristovu, v níž jsou obsaženy též jiné pravdy. Toto pojmenování je od toho, co bylo nejdůležitější pro potvrzení nauky Kristovy. Nejsou tím vyloučeny jiné úkoly apoštolátu, jež se podávají na různých místech. Je to zde pouze uspořádání všech těch poslání, jež vrcholí ve svědectví o vzkříšení Kristově jako o důkazu vítězství Kristova nad smrtí i hříchem. Stručně, ale věcně to vyjádřil P. Vosté: „Proč s takovým nadšením se apoštolé nazývají jakožto vlastním titulem a úřadem „svědci vzkříšení“, když přece byli také svědky jeho smrti, života, skutků a nauky? Důvod se zdá ten, a) že po zdánlivém zániku života Kristova a jeho veřejném odsouzení je jeho vzkříšení nejvyšším triumfem; b) samou skutečností, že Kristus vstal mocí Boží, se dokazuje, že byl přijat; c) proto jeho poslání se dokazuje jako pravé, také všechna jeho slova jsou pravdivá a věrohodná. d) Proto také i ti, kdož byli vysláni jako apoštolé vzkříšeného Krista čili svědci, zasluhují víry. Jestliže tedy vzkříšení potvrzuje Kristovo božské poslání, potvrzuje podobně úřad apoštolů.“¹⁶ Jinde čteme: „Apoštol musí nutně býti očitý svědek

¹⁵ J. Vosté: I. Corinth Romae, 15. 17.

¹⁶ Týž, Studia Paulina. Romae 1928. p. 43. 44.

vzkříšení. Musí být schopen svědčiti z vlastního poznání o této základní skutečnosti víry.“

V tomto pojetí apoštolátu je třeba vysvětliti všechna jiná poslání, jež se kdekoliv v novozákonních spisech ukládají apoštolům. Dočítáme se o několika, na př. když Kristus povolal některé ze svých budoucích apoštolů u moře Galilejského, pravil k nim: „Pojďte za mnou, učiním vás rybáři lidí.“¹⁸ Nebo po rozmluvě se Samaritánkou zvolal Ježíš k apoštolům: „Já jsem vás poslal žíti, na čem vy jste nepracovali; jiní pracovali a vy jste vešli do jejich práce.“¹⁹

Jsou to různé projevy apoštolského poslání, buď přípravné na definitivní úkol nebo jako části onoho svrchovaného pověření býti svědkem Kristovým především hlásáním jeho vzkříšení. Již bylo řečeno, že omezení tohoto poslání jen na národ židovský bylo jen časové a přípravné, neboť konečné poslání apoštolů bylo ke všem národům. Rybáři duší se stali apoštolé svým hlásáním, že Kristus vstal z mrtvých, neboť po prvním kázání Petrově velké množství uvěřilo v Krista a dalo se pokřtiti.²⁰ Stali se ženci apoštolé především po zmrtvýchvstání Kristově a po seslání Ducha svatého, neboť mesiášská spása se rozlila po celém světě a apoštolé sbírali plody z toho, co Kristus ve svém životě zasel. Poslání učiti všechny národy se kryje s úkolem býti svědkem vzkříšení Kristova ve smyslu, který byl naznačen. A konečně svědectví apoštolů o zmrtvýchvstání bylo zcela v duchu poslání zakládati církve, vždyť apoštolé pracovali i pro ty, kteří měli jednou uvěřiti, vytvářeli proto sklad víry, jež uložili ve společnost Církve, aby jejich slova nezanikla, nýbrž byla uchována jako odkaz pro další věky.

Je to proto bezdůvodné a nevěcné tvrzení, jestliže Loisy hodnotí apoštoly jako sběratele pro církevní obce křesťanské, jež oni založili, na způsob sbě-

¹⁸ Mat. 4, 19.

¹⁹ Jan 4, 38.

²⁰ Skutky 2. 41.

ratelů židovských. Věcně odpovídá P. Lagrange na tento úsudek: „Je to dohad bez jakéhokoliv podkladu a proti všem daným poznatkům domnívati se, že představení jerusalemské obce byli označeni za apoštoly jako „pověřenci ke sbírce a správci darů, dodaných věřícími jerusalemskými“ (Loisy). Podle řeči Petrovy (Sk. 1, 16) apoštolát je úkol a poslání, jehož předmětem je svědčiti o zmrtvýchvstání Kristově. Pavel měl o tom přesvědčení, když se hned zmiňuje o vzkříšení.“²¹

V tomto pojetí jsou apoštolé skuteční vyslanci Kristovi, pověřeni úkolem, jaký měl on, státi se totiž učiteli víry pro všechny věky, býti pro všechny národy svědky celé nauky Kristovy hlášením největší skutečnosti života Ježíšova - vzkříšením. Tak se stali též základy Církve, nejen jejím zakládáním a šířením, nýbrž též oním přínosem, jež jí dali jako nástroje dovršeného zjevení, jež chtěl Bůh učiniti pro lidstvo.

Klement Bochořák:

O JEDNÉ SKUTEČNOSTI

„V hříchu počala mě matka má.“ Tento úryvek žalmu můžeme slyšet na všech pohřbech. Dokončena pozemská pouť nám takto připomene svůj začátek, a kolik slzí (o radostech ani nemluvic) je svědkem této cesty, tolik stupňů k vrcholku života, k žalem a radostí zamženému Bohu. Čtenář si teď asi pomyslí, že začínáme úvahu o těžkém lidském životě. Chceme ale mluvit o Lásce. Ne o té, která přináší rozkoš jakéhokoliv odstínu a váhy, chceme si jen trochu zopakovat větu, že „Láska přikrývá množství hříchů.“ Řekneme-li „přikrývá“, chtě nechtě si mnohý z nás vzpomene na slunce, a to nejen v souvislosti s touto větou, nýbrž proto, že funkce přikrývání zakrytou věc neničí, na čas ji však omezuje, přivádí ji do stavu určitého omezení. Ale

²¹ Lagrange, *Epîtres aux Galates*. Paris 1918, p. 2.

vraťme se k slunci. Ono taky přikrývá temnotu našeho zrakového dosahu, část vesmíru, který je vlastně tma tmoucí. A tak i temnota hříchu. Láskou je dušena, osvětlována, přikrývána, ale ničí se, mění ve světlo jen a jen kající, vykupující bolesti. Ať ublížím jakýmkoliv hříchem sobě nebo bližnímu, nestačí mně jen vyvinout příval sebe horoucnější lásky, musím hřích *odčinit bolestí*. Ať už zde nebo na věčnosti, ale tak stojí psáno v mravním zákoně našeho křesťanství. Nikdo nikdy ovšem nevěděl, neví a vědět nebude, zdali na tom či onom člověkově nebude požadována za hřích jenom Láska. Ale připustit si tuto možnost znamená obecně uplatňovat eventualitu, která, správně myšleno, musí jako taková být ponechávána nakonec možnosti. Je takovýto názor na život pochmurný? Myslíme, že ne. Vždyť tím víc připouští vřelou lásku, tu, která nemusí v zápětí přinášet radost. Už dříve jsme si zde řekli, že zlo, to jest hřích, může velmi často přinášet potěšení a dobro bolest. Správněji řečeno, bolest a radost nejsou poznávací znamení dobra a zla. Ale abychom nezapomněli! Láska přikrývá množství hříchů, Láska vzbuzuje slzy úlevy, Láska osvětluje hranice mezi kajícím utrpením a oním úsvitem radosti, usmírující a s doznívající bolestí smíšenou s radostí, jež právě jen slzám lítosti poskytuje ten drahocenný klid a mír v zlem hříchu zraněné duši. Kde je ten genius nejvyšší psychologie, jenž by definoval *svědomí* jako nitro zakrvácené lásky, jako zrcadlo krve, v němž „Mučedníci hříchu tváře své poznati chtěli“! (O. Březina.)

Jak se nám zde ztrácí myšlenka, kterou jsme chtěli sevřít! Ale i když se nám ji nepodařilo říci ve zkratce, znovu a znovu si zopakujme, že láska přikrývá množství hříchů. Ubližující a ti, kterým bylo ublíženo, pokud poznali nesmírnou závažnost naší nejzákladnější křesťanské pravdy, vědí, co je to láska. Jak je svět *plný lásky*. Kdo ublížil a je mu vráceno láskou, nezbaví se jejího znamení. I kdyby celý ostatní svět o ní v takovémto případě nevěděl,

ani ten ubližující nepřítel ne, láska toho, kterému bylo učiněno zle, se na něj přenáší. Ta láska, jež odpouští. Svět je jí celý prosáklý, síla modlících se ji vysílá do všech jeho končin, svět je plný lásky, poněvadž je plný hříchu. Plný křesťanských modliteb, šířících se větší rychlostí než světlo slunce, plný odpouštění, poněvadž plný nenávisti. A kam by se poděl se svým zlem, kdyby nebylo křesťanského odpouštění! Kam by mohli obrátit své srdce citliví a přecitlivělí, jimž je v jejich hloubkách dáno prožívat utrpení hříchu! Co je to utrpení hříchu? Něco jiného než bolest trpěná pro hřích. Je to dost těžko vyslovitelný stav sensitivních lidí, kteří se dopustili ublížení právě kvůli své citovosti, jež jim bránila v uskutečnění nějakého dobrého činu, který se jim pro jejich určitou pasivnost změnil v něco daleko obtížnějšího než lidem tvrdším. Jejich nedostatečná energie se takto změnil v slabost morální oblasti, od čehož je už jen krůček ke hříchu, jímž se ona slabost provalí navenek místo dobře využité energie duše. Příklad má ovšem různé odstíny, ale je to thema velmi choulostivé a jemné, než aby se mohlo jen tak rozvádět. Lítost takových lidí je pak náramná. Jdou ke sv. zpovědi, ale ta jim, ovšem jen *zdánlivě*, nepomáhá. Občas se jim vrací prudké a přejemně palčivé výčitky svědomí, třeba jen v málo vteřinách utrpení, a to tak, že se zdá, jako by trpěli ne jen pro onen hřích, ale i jím samým. Představíme si to tak, že takový hřích budeme považovat za neoddělený od jejich nitra, ovšem jen v jejich šalivých pocitech, ne ve skutečnosti hříchu sv. zpovědí zničeného, tedy od jejich duše vlastně zcela odpoutaného. Co je ale platný tento pocit utrpení, když zlo hříchu bylo odstraněno! Jak ale mají tito lidé zároveň život těžší! Ale právě jenom křesťanství se svou odpouštějící milostí jim pomáhá, přesto, že tolik výčitek je jim dáno zakoušet.

Svět je plný lásky! A hříchy je nutné odčiňovat bolestí! Je možné zabít matce syna, dětem otce, ale

taky podat sklenici vody umírajícímu jejich v hovi. Nemusí si člověk na tomto světě nechat v cko líbit, ale jisté je, silnější než msta je modlitba za nepřátele. Modlili se ji nejprvnější křesťané, tím co císařové se rozpadávali v prach. Právě je snad nejvyšší druh moudrosti je rozpoznávat i přátele (Kristus Pán apoštoly tomu učil), moudr ostražitá a neumdlévající v napomínání, je nesm ně těžké se za nepřátele modlit. (Přímo je milov je nejtěžší věc na světě.) Ale tento nadlidský p kaz si právě modlitbou pomáháme uskutečňovat, řekneme to hned, modlitbou si jej ulehčujeme. Kd by se stával skutkem dopodrobna („Uhodí-li tě n kdo na tvář pravou, nastav mu levou“), už dávi a dávno by bylo křesťanství i zjevně na tomto sv tě zvítězilo modlícími se slzami a nářkem pokoných. Poněvadž jsme ale křesťany neúplnými, tot průměr našeho křesťanského počtu, bez ohledu r světce, nedá se zde zatím nic dělat (zatím, poně vadž nic vlastně nevíme o nádheře pravých p hrom). Ale modlitba za ty, co nám zle učinili, j snazší. Upokojme se! Vždyť ten neb onen modlitbou silný a nedotknutelný zraněný nezůstane se svo láskou v modlitbě sám. Na toho, kdo ublížil, sestou pí neviditelně jako oblak a zahalí jej láskou. Bud se proti ní nadarmo vzpouzet. Ale co víc! Snad j ani nepocítí. Ale to nevádí. Vráť se k nám a kdyb po nás dále házel kamenem místo chlebem, ta naš láska v modlitbě zůstane *nezničitelná*. A to za nč stojí! Právě jako nevyvratitelná skutečnost, že s s ním přátelsky sejdeme na věčnosti.

Nevezmeš jména Božího nadarmo

P. Silv. M. Braito O. P.

OČIŠŤOVÁNÍ VÍRY

(Mystická cesta 12.)

Víme všichni, že víra je nadpřirozený dar a ctnost, kterou se oddáváme zjeveným Božím pravdám o Bohu a o naší cestě k němu, opírajíce se při tom o autoritu samého Boha, takže věříme Bohem v Boha Bohu. Rozum tu přilne k Božím pravdám jsa veden vůlí. Jak vůle, tak rozum jsou při tom zvláště vedeny a osvíceny Duchem svatým.

To předpokládám o všech vás čtenářích, že přijímáte aspoň teoreticky Boží zjevené pravdy, ale žijeme z nich opravdu, tak, aby se nám tyto pravdy staly životní mízou, aby jí procházely všechny naše zásady a všechny naše skutky? Pokud se zabýváme raději pravdami přirozenými, třeba i o Bohu, pokud se vyhýbáme pravdám nadpřirozeným, pokud chodíme jaksi rozpačitě kolem nich, potřebujeme očistění svého poznání o Bohu. Pokud si stále ještě zdůvodňuješ svaté pravdy, pokud se ve své víře příliš spoléháš na sebe a na lidskou základnu své víry, potud to ještě není víra dokonale božská, pokud ještě nedáváš se spíše nést Bohem, nemůže ti býti tvá víra východiskem k hlubokému sestoupení do tajemství Božích pravd. Pokud nežiješ ze základních tajemství, jako z tajemství Vtělení, z tajemství synovství Božího skrze posvěcující milost, z tajemství nejsvětější Trojice, nesestupuješ do vlastních hlubin Božího zjevení, do vlastního obsahu a předmětu své víry, nežiješ z celé své víry, potud tedy stále ještě potřebuješ očistění, aby ses odvážil sestoupiti nebo nechati se nésti do těchto závratných hlubin tajemství, abys nezůstával na okraji svatých tajemství, nýbrž, aby tvá víra, když je živá, se odvážila do celé temnoty, do veškerých tajemství, ke kterým je určena.

Mnozí i zbožní křesťané prožívají i svatá tajemství ve svátostech příliš esteticky, příliš vychutná-

vají symboly třeba svaté oběti. Zůstávají při symbolickém vykládání, které si tak komplikují a tak dopodrobna roztríští, že pro všechny detaily jim uniká střed nejsvětějších tajemství. Mnohým zůstávají zjevené pravdy zakleté do formulek, které mají stále méně života, stále totiž méně života z života Božího. K tomu směřuje duchovní život, aby Bůh sám stále více vedl a nesl náš život, aby vycházel stále více z něho nežli jenom a především z nás.

Proto nám ukazuje Bůh zkouškami temné noci ducha, že přítomný stupeň našeho života z víry nepostačuje onomu stupni naší oddanosti Bohu, kterého je třeba, aby si nás Bůh mohl vynést k sobě až ke svým nejvyšším vrcholům. Nejprve ukáže nám Bůh nedostatečnost všech důvodů věřitelnosti ke skutečné víře. Ukáže nám, že se ve své víře musíme spustiti od kraje této nabyté jistoty. Máme totiž více přilnouti k Bohu. Protože pak víra je začátkem duchovního života, musíme ve víře začít hlubší duchovní život. Když je vyšší duchovní život působen Bohem samým, žijícím v nás, je nutné, aby i v této víře, kterou Bůh nejprve v nás působí, aby se v ní zesílilo toto Boží působení. Ale k tomu je nanejvýše nutné, abys přestal věřit tak naprosto svým důvodům, svému důvtipu ve víře a nechal více Boha působiti v sobě jistotu víry, aby ses opřel ve své víře důvěřivě v Boha působícího v tobě svatou jistotu, aby ses opřel o jeho autoritu, o jeho světlo v tobě.

Proto nám odnímá smyslové prožití naší osobní jistoty, kterou jsme dosud měli z Boha na základě osobního prožití své víry. Zdá se nám, že ztrácíme soulad mezi jednotlivými pravdami, že nevidíme jejich krásné zladění. Pojednou začínají nás zarážeti hříchy lidí v Církvi, hlavně chyby kněží. Najednou vidíme chyby a hříchy a slabosti i svého vlastního duchovního Otce. To vše proto, aby naše víra se naučila neopírat se o nic lidského, nýbrž jen o samého Boha.

Bůh nám odnímá naše příliš lidské a příliš stvořené světlo, aby jediným naším světlem byl teď On sám. Pokud se On totiž nestane jediným naším světlem, budeme se stále příliš zabývatí sebou, nebudeme dostatečně vnímati Božího hlasu, neponese nás Bůh, nýbrž my sami, a nemůžeme se dostat do hlubokostí Božích, kam On sám nás musí donést.

Tak se nám zdá pojednou celá naše víra prázdná, zdá se nám, že nevěříme, že jsme daleko od Boha, že se stáváme nevěrci. Mnoho duší tím bylo zrazeno hned na začátku duchovní cesty. Nenašli zpovědníka, který by jim rozuměl. Stalo se třeba, že takový neprozíravý zpovědník i rozhršení odpěl takové duši, která se vyznávala, že se jí zdá, že nevěří, protože necítila nebo ještě necítila, jestliže byla na samém začátku, jistotu své víry, takže se jí zdálo, že o všem pochybuje, neboť si uvědomila, nesmírnou tajuplnost všeho, več věřila. Zatím mohl delikátními otázkami zjistiti, že taková duše touží po víře, že tu nejde o pochybnost, nýbrž jen o silné prožití tajemnosti a nepochopitelnosti, že tu Bůh sám odnímá lidskou jistotu, protože chtěl tu duši vésti k jistotě své ke spočinutí ve své vlastní jistotě a jistotě své autority.

Dábel používá této příležitosti, aby mátl duši. Zatím co Bůh odnímá duši onu nedostatečnou, stvořenou a lidskou jistotu víry, zvyšuje nepřítel tmu, která nastává po odstranění citelně prožívané jistoty, k tomu, aby duši namlouval, že vlastně vůbec nevěří, aby jí vylíčil onu temnotu ne jako blahodárnou, Bohem dopuštěnou, aby se duše více opřela jen o Boha a jeho světlo a jistotu, nýbrž jako temnotu zaviněnou vlastními hříchy, jako úplnou opuštěnost od Boha, aby si zoufala, aby se dala zmásti a uvěřila, že celá víra byla přeludem.

Duše má v této zkoušce poznati nesmírnou propast mezi sebou a Bohem. Má uznati, že nemůže proto dokonale svou silou Boha poznati, nejenom že ji přesahuje Pán celou svou bytostí, ale také protože je člověk pro svou ubohost duchovní, pro své

hříchy a pro své slabosti, nesmírně daleko od Boha. Když ukáže Bůh duši její ubohost v základě, totiž již ve víře, jak tam je duše sama sebou slabá, cvičí si ji ve velké pokoře. Již tou zkouškou jí dává nahlédnouti do propasti lidské, do propasti vlastní bídy. Duše musí uznati, že je nic a že nic neumí ani nemůže sama za sebe. Až toto duše uzná, pak se teprve otevře Bohu, pak se nechá jím teprve nésti. Proto je pokora zvána základem duchovního života. V tomto smyslu přijímá ji i svatý Tomáš, že totiž pokora vykopává hloubku pro víru, která je vlastním základem. Bez hluboké pokory není hluboké a živé a božské víry. Pokud člověk neuzná své nic, bude stále na sebe spoléhati v duchovním ohledu. Teprve až prožije svou nicotu, teprve pak se otevře a dá Bohu a nechá se jím nésti a teprve pak on způsobí v duši všechny své nesmírné zázraky milosti.

Když chce Bůh duši vynést v poznání sebe, vyhlubuje pokorou základy. Když takhle duše procítí živě svou ubohost, nic ji nepřivede k pýše, na ničem si nebude zakládati, bude míti stále živě před očima svou bídu. Ve světle své nicoty pozná tím zřetelněji všechny své hříchy a chyby. Pochopí, proč mohli říkati svatí bez přetvářky, že jsou největšími hříšníky. Kdo se podívá na sebe v Božím světle, kdo se podívá na sebe ve své nicotě, třeba již v ubohosti vlastní víry, pozná, že je schopen sám ze sebe všeho zlého. Chápe, že zasluhuje všeho opovržení. Tak prochází všemi stupni pokory, jak je uvádí ze svatého Benedikta svatý Tomáš (2. II. q. 161. a. 6). Poznat svou bídu, strpět ji, doznat ji, připustit její konstatování druhými, přijmout toto jejich konstatování a zamilovat si je. Jako balsám kane do duše ctnost nábožnosti, která nás vede, abychom se dali cele službě Boží, abychom se snažili Boha co nejdokonaleji uctít, když beztak všechno, co mu podáváme, je tak ubohé. Člověk je odhodlán všechno Bohu dáti, protože ví, že i kdyby mu všechno dal, ještě mu nedal dosti. Dar synov-

ské oddanosti ho vede, aby toto všechno dal Bohu s tichým a něžným přitulením, aby ve všech těchto zkouškách i ve zkoušce krutého prožití své bídy zůstal spojen s Bohem, důvěrně s ním spojen, aby nebyl jen odevzdán do vůle Boží jakoby s resignací, nýbrž aby mu byl pokorně a synovsky oddán. V tomto duchu pokory a zbožné oddanosti přijímá očišťování z ruky Boží, přijímá očišťování svých duchovních základů, tedy nejprve své víry. Kdyby bylo jen ono očišťování, jen ona temná noc bez ctnosti a daru nábožnosti a synovské oddanosti, těžko by člověk vydržel tuto zkoušku. Bůh se chce dáti okoušeti ve vrcholcích duše, proto očišťuje nejvyšší její schopnosti, rozum a vůli a v ní její nejvyšší duchovní úkony, kterými prožívá křesťan svou účast na Božím životě, totiž víru, naději a lásku. Toto očišťování víry vykonává dar rozumu. (2. II. q. 8. a. 8.)

To jest ona čistota mysli očištěné od obrazů a preludů „aby to, co se pronáší o Bohu, nepřijímala duše podle kacířských ohavností nebo podle tělesných obrazů. A tuto čistotu dává dar rozumu...“ Praví tak sv. Tomáš. Podobně učí sv. Jan v Temné noci kn. II. hl. 5-11.

Dar rozumu učí nás rozuměti Bohu. Učí nás tak rozuměti Bohu, že se nespokojíme s tím, co člověk sám svým rozumem, světlem svého rozumu může o Bohu poznati, že Bůh je nesmírně více, nežli může člověk tušiti a poznati. Duše procítí nedostatečnost všech lidských formulí o Bohu. Když vidí v tom svou ubohost, jest ochotna tuto ubohost pak viděti ve všem a ještě strašnější. Tuší tak silně velikost Boží, že je touto tušenou velikostí docela oslněna. Duše stoupá ke světlu, ale jejím slabým očím se to zdá býti temnotou. Čím více poznává nesmírnost Boží, do tím strašnější temnoty se sama propadá ve svém poznávání. Čím dále tím méně si dovede přeložiti do své řeči to, co o Bohu poznává svým prožíváním. Duše je tu ve dvojmíj ohni. Bůh jí bere dosavadní světlo a ďábel se jí v temnotě vyšklebu-

je, jak že se to vyplácí duši oddati se Bohu. Dábel pojednou duši ukazuje ony temnoty jako nevěru, jako temnoty chtěné, připuštěné anebo dokonce milované a to jako temnoty seslané pro hříšnou temnotu duše.

Bůh tedy hlavně ukazuje duši, co On není, aby se nedomnívala, že může svými pojmy, svými formulami docela vniknouti do hlubin a do dna nesmírného Boha. Duši se ovšem zdá, že se jí Bůh trátí kdesi v temnotách, že ho nemůže nijak postihnouti, že asi honila vlastní stín. Dar rozumu, jak učí sv. Jan, uvádí nás do ducha svatých pravd, abychom přes literu, přes formule, postihli obsah, nesmírný obsah Boží pravdy. Je to světlo, které nám říká, že Bůh je nekonečně více než vše, co o něm můžeme poznati, abychom se nikdy nespokojili s tím stupněm poznání a světla, která právě máme. Dar rozumu učí nás rozuměti pravdám Božím, totiž jejich vyjádřením, abychom neustrnuli na slupce, nýbrž prožívali stále a vždy dokonaleji a hlouběji nezbadatelné, neproniknutelné Boží pravdy. V tomto světle, že Bůh je nesmírně více než vše, co o něm můžeme poznati, nacházíme soulad mezi Božími vlastnostmi, které by se lidskému pohledu zdály neslučitelné, jako na příklad nekonečné milosrdenství a naprostá spravedlnost. V tomto světle ustrneme nad nesmírností Božích tajemství a odložíme svou dosavadní spokojenost se sebou samými, se svým dosavadním chápáním, které jako by nám ona tajemství učinila nejenom přijatelná, nýbrž dokonce pochopitelná. Opakuji, že nepřítel zneužívá tohoto světla, které Bůh vrhl do duše a do její víry, aby jí našeptával, že nevěří. Nesmíme s nepřitelem ani disputovat. Vrhněme se místo neklidu do této temnoty, do náručí Boha působícího v nás i v této temnotě a pojednou se tato temnota vedením Božím tak osvítlí, že poznáme, jak právě tato zdánlivá temnota je nejhlubším přiblížením se Bohu - nepochopitelnému a neproniknutelnému. Duše ať zůstane ve své zirájící němotě, v temnotě a v na-

hotě své ubohosti na Boží pravdy. Kdyby si začala duše v tomto stavu historicky, apologeticky a vědecky dokazovati možnosti věřitelnosti a rozumnost tajemství, zaplétala by se do stále rostoucího neklidu a temnoty. Protože tato příprava je již jednou odbyta, duše se k ní nemá vraceti. Dogmatik se přece nevrací k theologii fundamentální. Tu nechal na prahu svého hledání. Duše se má nyní nechati vésti výlučně Bohem. Když má dostoupiti k Boží úrovni, aby žila podobně jako Bůh sám, musí se smířiti s tím, že ona nesmírnost, která je známkou Boží, zaplaví duši, takže se jí bude zdáti, že tone. Spolehni se na Boha a dívej se na jeho tajemství jeho očima, opírej se ne o svůj rozum, nýbrž o moudrost Boží, o dar rozumu, kterým činí tebe Bůh účastna rozumu svého. Ty zkoušky mohou trvati i léta, jako u svatého Pavla od Kříže, u bl. Jindřicha Susona. Ale když se tu člověk oddá vedení Boží nepochopitelnosti a nesmírnosti, končí jeho zkouška naprostou jistotou, kterou nic neotře-se, jistotou v Bohu a z Boha. Teď bude duše patřiti ne na své lidské obrazy a předměty svého snění, nýbrž na pravdy Boží samy v jejich božskosti, v jejich tajuplnosti a nepochopitelnosti i nesmírnosti. Objekt Boha, které nastane, bude ne lidské, nýbrž Bohem dané, Bohem působené.

Jindřich Středa:

SOFIA

Tato otázka potřebuje, myslím, výkladu i v kruhu méně učeném; neboť je dosud zahalena velkými temnotami. Je pravda, že někteří ji prostě pomíjeli s nevrlou tváří. Druzí naopak mezi katolíky si o ní četli zálibně jako o zajímavé exotice. K věci s naší strany bylo mluveno velmi málo, nebo určitým chladným, netrpělivým tónem rozumnějšího, který si zase nezíská posluchače cizí; a vlastním poslu-

chačům nebylo dáno nic. Pokusíme se aspoň o několik prostých výkladů.

Pojem Sofie čili Přemoudrosti Boží tedy spadá vjedno s pojmem řádu spásy. Je to onen projev Boha, jímž Bůh jeví svou Lásku, jímž vychází Láska Nestvořená, vnitrobožská; projev, jímž podle analogie této Lásky Bůh svět tvoří a udržuje, aby mohl milovat svět; tvoří v něm duchovní bytosti, aby tyto Boha milovaly; z nich lidem dává po pádu možnost spásy svým vtělením a narozením z Panny, a naplněním řádu spásy; připojuje si tělo duchovní, to jest Církev; a v této Církvi celý vesmír přivádí k Bohu. To doložíme z církevního podání upozorňující, že o podobné látce i nadaný autor mohl by toliko blábolit, a nedostatek znalosti že není na závadu, kde žádná míra jich se neblíží pochopení.

Přemoudrost Boží je za prvé Slovo, to jest Sebepoznání Boha v Trojici, čili Syn Boží. Tak nás učí bohoslužebný život Církve; a je samozřejmé, že v tak nevystihlých věcech více, než kde je pravidlem víry pravidlo modlitby, jehož se v našich výkladech chceme vůbec držet. Neboť bohoslužba, vzniklá spolupůsobením Ducha svatého, dává nám více pochopení nepochopitelného nežli bohověda, práce lidská. I v tomto smyslu služba Bohu je panováním. Bohoslužba tedy nás poučuje, že Boží Moudrostí nutno především rozuměti Slovo Boží. Je známo, že pro posvěcení velechrámu Boží Moudrosti byl složen vznešený zpěv: „Jednorozený Syne a Slovo Boží...“ Avšak Slovo je Moudrostí v trojím smyslu. Jednak, jak jsme řekli, jako Sebepoznání Boží. A toto Sebepoznání nejvyššího Dobra nutně vydechuje Boží Lásku k Sobě Samému. Otec, v Slově Se poznáváje - neboť slovo, či pravda, je rovnost věci a pojmu - miluje Svůj Obraz a skrze Obraz Sebe Sama; je také milován Svým Slovem. Dvojí dechnutí Lásky tedy má příčinu jedinou, to jest ono Sebepoznání. Proto lze mluvit, že Otec Se miluje - to jest: že z Něho vychází Duch svatý - skrze Syna; nebo že Otec je milován - to jest: že vychází Duch svatý -

od Otce a Syna. Takto tedy, jak tomu v Absolutním bytí jest, tak i ve výkladě Přemoudrost není myslitelná bez Ducha svatého: a poněvadž je tomu tak zde, proto je tomu i všude, jak brzy uvidíme. Přistupme tedy k dalším výkladům.

Je tedy dále Boží Moudrostí rozuměti Syna Božího jako toho, „skrze něhož všechno učiněno jest“. Předvěčná Moudrost Boží zajisté neznačí jen Sebe-poznání Boha samého, kteréžto je Bůh - Bůh Syn - nýbrž znamená také Boží vševědoucnost, to jest znalost všech věcí, jež mají býti stvořeny, a jejich osudů. Toto obsažení věcí a jejich možností v Boží vševědoucnosti nazýváme ideami těchto věcí: a ono jediné dává jim bytí. Poněvadž pak stvoření světa je sice dílem Boží Moudrosti, - tak to říká stručně, jak uvedeno, symbol, a v posvátné básni Starý Zákon - ale nestalo se bez Boží Lásky; proto psáno jest: „Duch Boží vznášel se nad vodami“ vznikajícího světa. Avšak Moudrost Boží obsahuje netoliko věci, jak jsou, nýbrž i věci, jak mají býti; proto mluvíme o Sofii, a o ideách věcí, chceme-li mluvit o světě dovršeném, o světě splněných možností, o světě pod vládou ducha, pod vládou zákona, o světě shodném s Boží vůlí, o světě s Bohem spojeném, oboženém. Ve světě Beztělých sil sice jedni, to jest andělé, shodně s Boží vůlí žijí a jí slouží; v nich tedy úmysly Přemoudrosti jsou vyplněny; a to snad je spolutvůdodem, že Přemoudrost zobrazujeme někdy v podobě andělské. Ve světě hmotném však, jehož hlavou a střediskem, jehož představitelem jest jeho duchovní člen, tvor duchovně-tělesný, člověk - v tomto našem vesmíru byl právě mír (mír - mír - pokoj; kosmos - ozdoba, úprava, řád) porušen hříchem pračlověka.

Tu tedy dále a, smím-li tak říci, především projevuje se Přemoudrost Boží řádem Spásy. Úradek Boží, zvaný Boží Moudrostí, splněn je Boží Moudrostí Nestvořenou, Slovem, Synem vtěleným, aby obnovena byla ozdoba Boží Moudrosti, obražující se ve stvoření. Nastává Vykoupení. - Jak po-

kračovat ve výkladu? Více než kdy se myšlenky spouštějí bezmocně dolů... Terra, pontus, astra, mundus - quo lavantur flumine! - Nuže, nazýváme Boží Moudrostí Boha-Slovo, jakožto Vykupitele a Spasitele, jakožto Bohočlověka a člověkomila; jakožto Boha, který svým Vtělením a utrpením, podle slov zmíněného právě hymnu, nejen člověka, nýbrž celý, jím představovaný, jeho vinou, jak apoštol dosvědčuje, trpící vesmír obmyl a jej v tomto jeho představiteli, člověku, k plnému spojení s Bohem, k obožení pozval. Nazýváme Přemoudrostí Bohočlověka, který obnoviv, a kdybych tak směl mluvit, předstihnuv původní řád Boží Moudrosti o spojení člověka s Bohem, v novém a krvi vykoupeném obožení připravil Otci svému největší slávu, projevil nejvyšší jeho Moudrost. Nazýváme Přemoudrostí Beránka Božího, který sám v sobě, jakožto obětovaný Bůh, jakožto Bůh-člověk, jakožto druhý Adam, jakožto prvorozenec tvorstva je nejvyšší myslitelnou Slávou Otce, nejslavnější jeho Moudrostí. Nazýváme Přemoudrostí Anděla Veliké Rady, který tyto úradky Trojice nám v Blahověsti jakožto nebeský posel a služebník svého Otce prostředkuje. A těmito myšlenkami se také umění v obrazech Přemoudrosti řídí. Třeba ještě říci, co čtoucímu tane už na mysli: že řád spásy je nejen dílem Boží Moudrosti, než i Boží Lásky. Zajisté! Víme-li, že Vykoupení je dílem druhé Božské Osoby, víme také, že nějakým nevystihlým způsobem celá Trojice-jeden Bůh má účast na díle spásy. A proto ač nesmíme říci, že Otec trpěl na kříži, smíme s Poutníkem Absolutna říci, že Křížem - tím, co způsobilo Ukřižování, pravidlem, předpokladem Ukřižování - že byl Duch svatý - Lásky Boží. Poněvadž pak obět mše sv. je totožná s obětí na kříži, je správné mluvit o účasti Ducha svatého na tajemství Nejsvětější svátosti. A my zoveme Moudrostí Boží Slávu Boží, projevenou v očistě, obnově, apokatastasi celého vesmíru, hmotného, lidského, andělského. Andělského, pravím; andělé jsou služebníky prozřetelnosti, strážci lidí, dvořany

Bohočlověka; vždyť podle staré tradice právě pokora před Bohočlověkem viděným v Předvěčné Moudrosti odlišila dobré anděly od ďáblů - nepřátel řádu, nepřátel obožení, nepřátel Vtělení, nepřátel Boží Moudrosti. Že tedy účín Přemoudrosti jakožto řádu vykoupení se týče celého vesmíru, to naznačuje bohoslužba; málokdy sice - ale o svátku svátků, o velikonocích! - Než o všesvětovém, vesměrném obsahu velikonočních obřadů také latinských ještě doufáme pojednat jindy. -

Která však nyní je ona osobnost, ve které spojení světa s Bohem je provedeno? Je to Církev. Zda však svět s Bohem není spojen v Kristu? Právě jest. Jenže Kristus a Církev jsou pojmy od sebe neoddělitelné: psáno jest: dva v těle jednom. Co je Církev? Lid Boží. Než co je lid Boží? Lid Boží už před příchodem Kristovým byl na světě, a veden byl archou úmluvy. Na arše úmluvy - na slitovnici - byl oblak světlý, který se zve Sláva Boží. Kdo je Sláva Boží? Ten, koho žalmista zve Králem slávy. Která je Božská Osoba, jež se zove člověkomilem, a zjevuje se lidem? Slovo Boží, Přemoudrost, o níž psáno jest: rozkoš má přebývati se syny lidskými. Sláva Boží tedy se ztotožňuje s Přemoudrostí Boží, a ona obojí se ztotožňuje s lidem Božím jakožto Tělem Syna Božího. Je tedy Přemoudrost také Církev, a to Církev jakožto Církev s Bohem spojená, jakožto Církev kosmická, jakožto duše vesmíru, jakožto pojem spojení tvorstva s Bohem, jako naplnění řádu, jakožto Bůh ve všem a vše v Bohu. Přemoudrost je Církev v onom smyslu, že k ní patří i andělé a svatí v nebi; a pokud souhvězdí byla obmyta krví vykoupení, které jakožto řád spásy a obožení tvorstva je totožné s Církví - neboť Církev je jediný řád spásy - tedy i nebesa a nebesa nebes patří k Církvi - Přemoudrosti. Avšak v Církvi, jak víme, vládne Utěšitel, Duch svatý, Pán a Oživovatel. Ano, neboť je od Krista nerozdílný. Proto se zove Duchem Kristovým. A proto naopak Moudrost je jmenována mezi dary Ducha svatého, jako by bylo řečeno: od

Ducha svatého skrze Církev dostáváte Krista-Moudrost. Proto o Církvi-Přemoudrosti je psáno: Moudrost zbudovala sobě Dům, pořídila sedm sloupů: sedm darů Ducha svatého, sedm svátostí, a takto ji i zobrazujeme.

Kromě Církve vesměrné, spojené jen s neviditelnou hlavou-Kristem, máme však i viditelnou Církev s viditelnou hlavou, biskupem římským. Porušuje-li tato skutečnost všeobšáhlou jednotu Církve vesměrné? Ba potvrzuje. Papež římský je věnčen symbolickým triregnem, že symbolicky zasahuje do tří světů. Svatořečením nebešťanů a přimluvami za zemřelé v očistci zasahuje do světa duchového; je pastýřem lidí živých v těle; je činný i ve světě hmotném. Je obrazem toho, jehož je zástupcem, Boha-Slova; je nástrojem toho, jehož pomoc mu byla přislíbena - Boha-Utěšitele. A podobně obrazem Kristovým a nástrojem Ducha svatého je každý biskup, každý věřící, všichni podle míry stupně svého místa v Církvi. A tak nejen v Církvi celé, nýbrž v každém jejím členu se uskutečňuje Přemoudrost - řád spojení světa s Bohem, úradek Slávy Boží ve světě. Uskutečňuje se však nedokonale, v zrcadle zatemňovaném našimi hříchy. Pokud tedy Církev lidskými hříchy je dotýkána na zemi, potud jediné lze pravověrně mluvit o zatemnění slávy Boží. Sláva Boží, tak už Starý Zákon věřil, kormoutí se se svým lidem. Jinak ale nelze pravověrně mluvit o nedostacích Církve: právě že je vesměrná, s Kristem spojená, proto smí o ní apoštol říci, že nemá skvrnky, ani vrásky, ani čeho podobného. Tím větším bludem je mluvit o Církvi dosud (nebo od určitého sporu) neuskutečněné. Což Bůh dělá něco nepovedeného? Což má nevěstu-mrzačku? Církev je Přemoudrost, je úradek Boží ve světě, je krása vesmíru, je smysl tvorstva.

Přemoudrostí konečně nemůžeme nezvat „čestnější Cherubínů a nesrovnatelně slavnější Serafínů, bez porušení Boha Slovo zrodivší, skutečnou Bohorodičku“ Pannu Marii. Zveme-li zajisté Moud-

rosti dokonalost stvoření ve spojení se Stvořitelem - který tvor je dokonalejší, který s Bohem sjednocenější, který bezhříšnější? Zveme-li zejména Moudrostí člověkomilnost Spasitele našeho, který svým vtělením spojil Božství s člověčenstvím, a vykoupením spojil člověčenství s Božstvím - zdaž je myslitelné vtělení bez Bohorodičky, vykoupení bez Sedmibolestné? Zveme-li Moudrostí Církve, kdo je bližší novému Adamu nežli nová Eva? Zveme-li pak Moudrostí Církve jakožto Tělo Kristovo - kdo je matka toho těla? jako jedinou pokladnici milosti - kdo je jejich prostředkyní? Který křesťan - u něhož toto označení má vůbec seriosní význam - nepovažuje Marii za zvláštní svou ochránkyni? Neposkvrněná je vyplněním řádu zákona - Bohorodička vyplněním řádu spásy - prosebná všemohoucnost vyplněním řádu milosti. Co ještě? Není-li nevěstou a chrámem Ducha svatého? Nesdílí-li i tyto názvy s Církví? Není-li ona obsahem prvního Zjevení Předvěčné Moudrosti - prvního prohlášení řádu spásy? „Ona potře hlavu tvou?“ A povýšena jsouc nad anděly, není-li nejvyšším bleskem slávy Boží, která je v povýšení a obožení stvoření? Právem tedy i bohoslužba, i umění církevní rozumějí Přemoudrostí Pannu Marii.

*Dříve než s byla na svět zrozena,
poctěna jsi v lůně prorockém . . .*

a jak dále věc tu vykládá naše krásná píseň, ovšem zneuctěná přepracováním do češtiny nepopsatelné. Nutno říci, že obnova rajske nevinnosti a ideálnosti nastala u P. Marie po stránce duchovní - a poněkud i po stránce tělesné. Poněvadž totiž dědičný hřích není - jak by se podle reformační bohovědy snad zdálo - fysickou vlastností, není zejména tožný s vlastnostmi našeho těla a jeho žádostmi, proto P. Maria sice bezbolestně porodila a byla vzata do nebe, ale porodila pravidelně a pravidelně zemřela. Tím spíše nutno říci, že byla počata

sice beze všeho dědičného hříchu, ale naprosto pravidelným způsobem, a naprosto pravidelně byla utvářena. Opačný názor předního nekatolického sofiologa nutno odmítnout jakožto typický příklad toho, co správnou sofiologií není.

O tom zajisté přijde nám mluvit nyní. Nesluší se tedy - ať tento námět nemnohými slovy odbudu - podnikati úvahy o pohlavním ustrojení člověka a spojení toho - s bohoslovím. Zde věru krajnosti se dotýkají. „Neplodný Kristus“ Zolův a „Kristus-androgyn“ Merežkovského nemají k sobě jaksi daleko. „Pitomý otrok“ - odlehčuje si Podnikatel Bourání. Někteří autoři nezasluhují sice tohoto epitheton ornans, ale nejsou o mnoho rozumnější. Nutno zajisté odmítnout, nebo - pokud se takové výrazy najdou u pravověrných Otců - nutno nějak vyložit výklad, že se Bůh-Syn stal ne tak jedním jediným člověkem, jako všečlověkem, vzav na se ne přirozenost jednoho člověka, nýbrž ideu člověčenství. Naopak totiž evangelia nemohou dost zdůraznit, že se Bůh stal jedním osobitým, jako člověk pravidelným člověkem, rodákem betlemským, příslušníkem nazaretským. Je dále zřejmo, že není pravověrný názor, podle něhož Sofia - duše světa, souhrn a idea tvorstva, odpadla od Boha a tím děj spásy zahájila. Aniž budeme jednotlivě vykládati, čím se výklad ten od katolického zjevení liší, stačí říci, že je význačným učením gnostiků - soupeřů obecné Církve v prvních stoletích.

Naopak tedy shrneme. O Boží Moudrosti mluvíme tam, kde Bůh podle obrazu a podobenství svého Sebepoznání v Bohu-Slově, tvoří skrze téhož Boha-Slovo, a podle ideí své předvěčné prozřetelnosti, svět, představovaný člověkem, kde svět, v pračlověku kleslý, přivádí řádem spásy zase k Sobě. Moudrostí nazýváme Pannu, předvěčně pro spolupráci na díle spásy vybranou, a tím nade vše tvorstvo vyvýšenou; Moudrostí nazýváme spojení Božství a člověčenství, v jejím lůně nastalé. Moudrostí nazýváme Vykupitele jakožto nepředstavitelně nejdo-

konalejší Oběť, a jakožto takovou jej nazýváme také slávou Boží. Práví-li zajisté Bůh před Umučením svého Syna: Oslavil jsem jméno své a ještě oslavím - tedy to znamená, že Boží Jméno - to jest Obraz, Slovo - projeveno je slávou Boží vtělením, a projeví se ještě ukřižováním. Slávou Boží nazýváme Boha jakožto vedoucího svého lidu, jakožto nerozdílnou hlavu a životní zásadu své Církve, a nazýváme tak Církev jako pojem spojení Božství a stvoření; neboť sláva Boží je v jeho lásce k tvorům a v lásce tvorů k Němu. A Moudrosti nazýváme Pannu Marii ještě jako předobraz a ochránkyni Církve, jakožto královnu nerozlučitelně proniknutou a ozářenou slávou Boží - jakož psáno jest: Žena oděná Sluncem - a jakožto chrám Ducha svatého. K Moudrosti se také vztahují čísla Ducha svatého, sedmička a dvanáctka. Čtyřka totiž (čtyři strany světové, nebo tři rozměry a čtvrtý čas) znamená tvorstvo; trojka znamená Trojici, Boha. Proto tři a čtyři - sedm, a třikrát čtyři - dvanáct, znamená sjednocení Boha a tvorstva skrze Syna v jeho Duchu. Proto je dvanáct apoštolů, označených dvanácti hvězdami v koruně Ženy, a sedm svícňů před trůnem Božím, sedm darů Ducha svatého, sedm sloupů v chrámě Moudrosti - a další podobná znamení.

A nakonec ještě dále. Znamená-li pojem Sofie především člověkomilnost Spasitele, zdaž nespadá v jedno s tajemstvím Srdce Páně? Vyobrazujeme-li Přemoudrost jako plamenného anděla, zdaž nám nepřipomíná Srdce Páně v plamenech? Avšak Srdce Páně zajisté znamenají i plameny Jeho Ducha, Ducha svatého však nelze si odmyslit od Jeho Nevěsty - tak jako ji nelze odmyslit od Jejího Syna: proto ji vyobrazujeme při obraze Přemoudrosti. Proto tedy plameny Srdce Páně, plameny to Ducha svatého, s trnovou korunou Božského Srdce - korunou vykoupení, korunou slávy Boží, korunou, kterou podle Písma korunovala Matka krále Pokoje - dohromady dávají obraz hořícího keře trnového,

kterýž je znamení panenské Bohorodičky. A tak tedy na kterékoli znamení pohlédneme, kteroukoli myšlenku prohloubíme, vždy nově vidíme, kterak nerozlučně je Panna Maria

*„za chrám Trojice nejdůstojnější
už od věčnosti vyvolená.“*

Jestliť stará bohovědná zásada: de Maria nunquam satis. Nebo jak to říká píseň (a nedal bych se donutit ani revolverem, abych vzal na vědomí ono přebásnění, podniknuté patrně synedriem hluchoněmých):

*Kdyby všeho světa jazykové
chtěli chválu mluvit o Tobě,
to by přec vše ještě nebylo,
co by k Tvé chvále dostačilo . . .*

P. Ant. Čala O. P.:

SVÁTOSTINY, KTERÉ MAJÍ VZTAH K EUCHARISTII

(Pokračování.)

§ 2. SVÁTOSTINY, KTERÉ SE KONAJÍ PŘI MŠI SV.

Křesťané prvních století byli proniknuti takovou hlubokou vírou v účinnost eucharistické oběti, že s ní spojovali téměř všechny posvátné úkony, udělování svátostí, žehnání a svěcení; byli totiž přesvědčeni, že všechny milosti vycházejí z oběti Kristovy na kříži a že proto všechny posvátné úkony budou tím účinnější, čím těsněji budou spojeny s nekravou obětí kříže.

Některé z těchto posvátných úkonů se dosud konají při mši svaté, jako na př. svěcení olejů, žehnání opata, svěcení panen, řeholní profes, svěcení krále, požehnání snoubenců atd. Proto jsou uvede-

ny v misále též formule k svěcení vody, popela, svíc, ratolestí, paškálu a j.

1. Svěcení svíc.

Užívání světla při oběti mše svaté je velmi starý zvyk. Když první křesťané konali bohoslužby v noci po domech,¹ a později v katakombách, potřebovali světla. Ale zároveň už od nejstarších dob vkládali do užívání světla též symbolický význam. To dosvědčuje na př. sv. Jeronym o východní liturgii: „Ve všech východních církvích, když se má číst evangelium, rozsvítí se světla, i když už svítí slunce, nikoli ovšem k zapuzení tmy, nýbrž na znamení radosti.“² A Mikrolog v 11. století praví: „Nikdy nesloužíme mši svatou bez světla; neděje se to k zapuzení tmy, neboť ta už zmizela, když se úplně rozednilo, nýbrž k počtě pravého světla, Ježíše Krista, jehož svátost se uskutečňuje na oltáři a bez něhož bychom byli v nočních temnotách.“

Zvláště voskové svíce obsahují hluboký symbolismus. Čistý vosk, z něhož jsou vyrobeny, značí čisté tělo Pána Ježíše a jejich živé světlo značí jeho božství. Ježíš Kristus sám o sobě praví, že On je světlo světa (Jan 8, 12). A sv. Jan o Kristu praví, že je „světlo pravé, které osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět“ (Jan 8, 12). Jako světlo nám dává viděti předměty v jejich pravé podobě, tak Ježíš Kristus, světlo světa, umožnil světu svým evangeliem poznati pravdu. A jako světlo je nutnou podmínkou zdárného rozvoje přirozených organismů, tak i nadpřirozený život se může udržet a rozvíjet jenom ve spojení s Ježíšem Kristem.

Nejslavnější svěcení tohoto druhu je svěcení paškálu. Koná se na Bílou sobotu přede mší svatou, a jáhen při tom zpívá slavnostní prefaci, v níž je naznačen hluboký symbolismus paškálu: „Ať se raduje země, ozářená tak velkým jasnem, a osvětlená září věčného Krále, ať pochopí, že celý svět byl

¹ Srov. Skutky ap. 20, 78.

² Contra Vigilant., c. 7, MPL 23. col. 361.

zbaven temnoty. Ať se raduje i Matka Církev, ozdobená leskem tak velkého světla . . . To jest ona moc, která ohnivým sloupem očistila temnoty hříchu.³ To jest ona noc, která dnes po celém světě věřící v Krista a vysvobozené z neřestí světa a z temnoty hříchů přivedla k milosti a přidružila k svatosti. To jest ona noc, v níž Kristus, zlomiv pouta smrti, vystoupil z předpekli jako vítěz.“

Jiné slavné svěcení svíc je svěcení *hromniček* přede mší svatou ve svátek Očišťování Panny Marie (2. února). Církev tu srovnává Ježíše, který byl přinesen do chrámu a starcem Simeonem obětován Bohu, a rozžaté svíce, které přinášejí věřící a obětující je pro bohoslužbu. Při svěcení hromniček se kněz modlí:

„Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi všechno stvořil z ničeho, a svým rozkazem jsi zařídil, aby prací včel tato látka přišla k vytvoření svíce, a jenž jsi dnešního dne splnil přání spravedlivého Simeona, pokorně tě prosíme, abys tyto svíce ráčil požehnati a posvětiti k užívání lidí i ke zdraví těla i duše, jak na zemi tak na vodě, na vzývání tvého přesvatého jména, a na přímluvu blažené Marie vždy Panny, jejíž svátek dnes zbožně slavíme; a se svého svatého nebe a s trůnu své velebnosti vyslyš hlasy tohoto svého lidu, který touží uctivě je nésti v rukou a tebe zpěvem chváliti; a buď milostiv všem k tobě volajícím, které jsi vykoupil předrahou krví svého Syna.

Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi dnešního dne přivedl svého Jednorozeného, aby byl přijat na loktech Simeonových ve tvém svatém chrámu, pokorně prosíme tvou dobrotivost, abys tyto svíce, které my, tvoji služebníci, ke cti tvého jména toužíme nésti rozžaté, ráčil požehnati a posvětiti a rozžehnouti světlem nebeského požehnání, abychom obětující je tobě, Pánu Bohu svému, hodni a svatým ohněm přesladké lásky tvé roznění, zasloužili býti přivedeni do svatého chrámu tvé slávy.

³ Narážka na východ z Egypta.

Pane Ježíši Kriste, pravé světlo, jež osvětluje každého člověka, přicházejícího na tento svět, vylej své požehnání na tyto svíce, a posvěť je světlem své milosti, a dej milostivě, aby, jako tato světla, rozžatá viditelným ohněm, zapuzují noční tmy, tak naše srdce, osvětlená neviditelným ohněm, to jest, září Ducha svatého, byla zbavena slepoty všech neřestí, abychom očistěnými očima mysli mohli viděti to, co je ti milé, a naší spáse užitečné, abychom po temných obdobích tohoto života, zasloužili přijíti k světlu neuhasínajícímu.

Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi skrze svého služebníka Mojžíše přikázal, aby byl stále připraven nejčistší olej do lamp před tvou tváří, vylej dobrotivě milost svého požehnání na tyto svíce, aby tak zevně vydávaly světlo, by, s tvou pomocí, světlo tvého Ducha nechybělo uvnitř v našich duších.

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi dnešního dne, zjeviv se mezi lidmi v podobě našeho těla, od rodičů v chrámě byl obětován, jehož ctihodný stařec Simeon, osvětlený světlem tvého Ducha, poznal, přijal a požehnal, uděl milostivě, abychom osvětlení a poučení milostí téhož Ducha svatého, tebe opravdu poznali a věrně milovali.⁴

Po těchto modlitbách kněz pokropí svíce svěcenou vodou, říkáje při tom antifonu „Asperges me“. Posvěcené svíce se rozdají přítomným, rozsvítí se a koná se s nimi slavnostní průvod.

Aby Církev přivedla věřící k používání svíc i při jejich soukromých pobožnostech, ustanovila ještě jiné svěcení, které se může konat kdykoli. Při něm prosí Boha, aby zapudil knížete temnosti z míst, kde ony rozsvícené svíce budou rozptylovati tmu.

Posvěcených hromniček pak věřící používají jako svátostin, rozsvěcují je za bouře, aby Bůh chránil lidské příbytky od škod blesku, a dávají se do rukou umírajícím, aby v nejrozhodnější chvíli byli

⁴ Dominikánská liturgie se vyznačuje známou stručností i při svěcení hromniček. Z uvedených pěti modliteb má pouze druhou.

chránění od vlivu zlého ducha a připomněli si Světlo věčné, k němuž má přijíti jejich duše.

2. Svěcení ratolestí.

Toto svěcení se koná na Květnou neděli přede mší svatou. V ten den se připomíná vítězný vstup Kristův do Jerusalema a naznačuje se slavnostním průvodem, při němž jsou nesený posvěcené ratolesti. Před tím se koná svěcení ratolestí slavnostním způsobem. Obřady tohoto svěcení jsou obdobou mše, ovšem bez obětování, proměňování a přijímání, jež se nazývala „suchou mší“. V modlitbách a v prefaci tohoto svěcení je krásně vyjádřen hluboký symbolismus této svátostiny a její účinnost.

Když Noe vyšel z archy, dostalo se mu od Boha požehnání a měl pak četné potomstvo. Zelená olivová větvička, kterou holubice přinesla do archy, byla toho předzvěstí. A Církev žádá, aby tato svátostina nám pomáhala přijíti ke Kristu s hojnými plody dobrých skutků. Olivové ratolesti značí též vítězství Kristovo nad knížetem temnoty. A v jedné z těchto modliteb Církve prosí, abychom měli účast na vítězství Kristově, a aby se nám dostalo Božího milosrdenství, když zvítězíme nad ďáblem, a abychom zasloužili jednou též mít účast na jeho slavném vzkříšení.

Potom se koná slavnostní průvod s posvěcenými ratolestmi. Věřící si je pak odnášejí do svých příbytků, a dávají je obyčejně na kříž, aby nezapomněli, že Kristus dosáhl svého vítězství a své slávy křížem, a že toutéž cestou musíme jíti také my.

(Pokračování.)

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Život

POZNÁMKY O CÍRKVI

Církev budoucího věku.

Nedívej se na Církev jen jako na rozdatelku Kristových pravd a milostí. Je společností věčně vycházející z Krista před lidské srdce do světa. Není ze světa, ale je ve světě. A je ve světě s celým životem Kristovým a s celou silou živého Krista. Je královstvím Božím, které plodí děti k novému životu, ale k novému životu již v tomto světě. Proto se nemůže spokojit s trpným schoulením se lidí ve světě v komůrce Božích pravd.

Do světa a do celého světa a do všech dob se všemi jejich změnami, hledáním a řešením posílá Ježíš své apoštoly. Proto se nemůže Církev uzavřít jen do pohledů Kristových a nechati „hříšný svět“ se potácet podle chuti. Nekonečná síla Kristova nemůže se uzavřít jen v duších několika. Chce a musí chtít všechno zaplaviti, uchopiti a přetvářeti.

Církev stále přemýšlí, jak přivést lidi, všechny lidi, které jen dovede zachytiti, k Otci a k Synu, a naplniti je Duchem svatým. Proto je katolickou, jde ke všem, dostává se ke všem a má prostředky a touhu ke všem se dostat. Ke všem problémům i ke všem jejich řešením a pokusům o řešení. Nezoufá nad žádnými omyly, neděsí se žádných poblouznění, neboť i pro nejtěžší překážky má dostatečnou, protože božskou a proto vítěznou sílu.

Nevytýkejte jí, že je náročnou, že si osobuje celý svět. Ne pro vládu kleru nad světem, nýbrž proto, aby Bůh podle zjevených pravd kraloval nad lidmi v tomto světě, aby lidé celý tento svět přetvořili, naplnili cílem zjevených pravd. On musí kralovat, ne to lidské v přísluhovatelích jeho tajemství! Když toto rozlišíme my i svět, porozumíme Církvi a lidé porozumí Církvi. Bude tu i zápolení, ale zmizí nedůvěra „světa“. - *Brailo.*

Neviditelná a viditelná.

S duší, s tělem stvořil nás Bůh. A jako takové nás také přijal za své děti. Syn Boží se vtělil, přijal naše člověčenství

a v něm nám zvěstoval našeho nebeského Otce a obětováním svého člověčenství nám zjednal naše Boží synovství.

Od té doby dostává se nám všech Božích darů v tomto těsném a nerozlučném spojení viditelného a neviditelného. Jen v tomto spojení je celý Kristus a jen v tomto spojení v lidském životě je také celý křesťan.

A do viditelného světa, do celého bohatství života byla postavena tato pravda a nadpřirozený život Božího dítěte. Je nesprávné izolovati toto duchovní a nadpřirozené od viditelného života. Neviditelné je zasazeno do života viditelného, do jeho prostředků, forem a snah v uchopení a vyjádření neviditelného.

Je dětinství nazývati „nálezky lidskými“ to všechno, do čeho Kristus sám jako do živého prostředí zasadil své neviditelné a duchovní. Je naopak nálezkem lidským vytrhávati duchovní a neviditelné a nadpřirozené z této živé souvislosti.

Spasitel sám připjal duchovní zrození k Božímu synovství na viditelné znamení křtu, posílení tohoto neviditelného života na obětované a zpřítomňované své Tělo a Krev, čili jak říkáme, milost na svátosti. Proto vstává Kristus se svým tělem z mrtvých, aby získal sílu porušenému našemu tělu, viditelnému tělu. spojití se s duší vítěznou k prožívání plné blaženosti ve věčném životě, který neznamená jen naplnění duše, nýbrž také vítězství a oslavení těla.

Tak má pravdu Církev katolická, když přijímá a posvěcuje nejruznější viditelné formy, kterými se snaží lidé vyjádřiti svou snahu o neviditelné, své prožití neviditelného. Má pravdu Církev, když sama hledá a tvoří tyto viditelné formy neviditelného.

Je to docela v duchu nejstaršího křesťanského usilování prvních koncilů o spojení a vyvážení a sjednocení obou přirozeností v Kristu, božské i lidské v jedné osobě. Nadpřirozené i přirozené je proto také v křesťanu, s viditelným a neviditelným jedním. Jeden je křesťan, s jedním životem, který je vyvážením obojího. - *Braitó.*

Církev úřadující.

Odpovídám Vám veřejně, aby více lidí mělo něco z mé odpovědi. Vaše starost není novou. Ani v ní nejste sám.

Sám jsem kolikrát dumal méně nadšen nad různými zřízeními, zákony, úřady v naší Církvi. Ke své hanbě to vyznávám. K hanbě, že jsem vůbec na to myslel. Neměl jsem ve velké lásce kanonisty, rubricisty a ceremoniální liturgisty. Také jsem vzdychal jako Vy nad tím, co se mi jevilo jako zdoluhavost a těžkopádnost církevního úřadování a v duchu jsem přál všem orgánům tohoto úřadování, aby brzo přišli o svůj chléb a utěšoval jsem se tím, že Církev je věčná a proto že i úřadování jejích orgánů může a snad i musí býti podobně věčné.

Vedle nás, takto pěstujících nezákonné a domněle vydržené právo, zvané sacrosanctum jus murmurandi, vzdychali patheticky i odbojně duchové nespokojení s organisací, úřadem, formou Církve a vzdychali po Církvi duchovní, osvobozené od starozákonního zákonictví, které prý se zakouslo do těla Církve.

Všechno to je od základu pochybené, nesprávné a nezdravé. Duch svatý si řídí svou Církev. Co je opravdu jen lidské a co neprospívá nebo co škodí, smete Duch svatý dechem svým vždycky. Ale, je-li Církev viditelná, skládající se z viditelných, chybujících lidí, z lidí, kteří potřebují kázně, vedení a pořádání, musí míti Církev své zřízení, své úřady, a tím i své úřadující údy a jejich zákony, předpisy, pokyny, směrnice.

Hlavní je, že si je Církev sama vědoma, že tento úsek jejího zřízení a života není celým jejím životem. To jsou podmínky, chránící a umožňující rozdělování a rozmnožení vnitřního života Božích dětí. Zákony jsou ochranou, úřady jsou prováděním této ochrany nadpřirozeného synovství lidí, povolanych za děti Boží.

Protože tu jde o statky tak důležité a vznešené, odpovídá jim péče podobně starostlivá, přesná a přístupná viditelným lidem, shromážděným ve viditelnou společnost k neviditelnému společenství.

Jako si je Církev vědoma, že její vnější stránky, její zřízení a úřady nejsou celým životem, podobně i ty si toho buď vědom. Píšíte sice tak, že to vypadá, jako byste si toho byl „krvavě vědom“. Bratře, jen ne tak sentimentálně. Buď si toho vědom ne pouze ke kritice a nespokojenosti, nýbrž účinně. Jinak by tvůj stesk byl jen sentimentálností Sohmovou,

jenž lkal nad zhmotněním duchovní myšlenky Kristovy. jenž prý snil o království Božím, a ona zatím přišla Církev.

Rekl jsem. abyste si byl vědom účinně, účinně pro svůj život, že ona stránka Církve není vším. Zdá-li se vám zde nebezpečí pro zbyrokratisování Kristovy myšlenky. učiňte, co činí Církev sama. Vedle těchto svých prostředků jde k duším s celou pravdou Páně a s celou silou jeho milostí, k duším jde, celé duše zachycuje celým poselstvím Ježíšovým. Postavte vedle (nebo chcete-li mermomocí bouřiti, proti) úřední stránce Církve svou upřímnou snahu dát ono duchovní, nadpřirozené a Kristovo do celého svého života. To je povinnost všech křesťanů, nedovolit, aby vnější a úřední převážilo vnitřní a nadpřirozené. Proto říkám. že je sentimentální uvzdychovat nad zúředněním Církve. Cos ty učinil proti tomu, čeho se bojíš? Jen své vzdechy? Pak jsou falešné a od tebe nejméně oprávněné! Postav svou snahu o duchovní život vedle vnější stránky Církve, postav ji do ní a vyvážíš se všemi svatými toto vnější a úřední. A protože věříme ve společenství svatých, tvá láska a tvůj duchovní život přelije se prouděním a oběhem nadpřirozeného celým tělem Církve ode všech ke všem, přelije se i k těm a do těch. které podezíráš, že jen úřadují. I je posvětiš svou zásluhou, svou milostí a svou láskou. Vyprosíš jim. aby úřadovali tak svatě. jak si to sám přeješ. Čili nenech je jen úřadovat, nenech jenom je pracovat pro Církev a potom - potom nebudeš reptati, nýbrž budeš se posvěcovati. abys posvětil také sám svou Církev. - *Braitto*.

ŘÍMSKÁ KONGREGACE PRO VÝCHODNÍ CÍRKEV

schválila dekretem ze 14. 11. 1942 č. 457-42 zkrácení mešní liturgie východního obřadu. V zásadě přijala tu vlastně starší už zkrácenou úpravu této liturgie, ke které došlo za papeže Benedikta XIV. a které užívali řeckokatoličtí kněží na Cholmsku. Používání nově zkrácené mešní liturgie dovolila však Východní kongregace toliko vojenským kněžím v jejich službě po dobu nynějších válečných poměrů. Je to formální ústupek válečnému tempu doby, aby umožněno bylo v ní snadněji čerpati z nepřeberné studnice milostí mše svaté, tak jako za času pronásledování Církve v Mexiku dovolil Svatý

Otec omezit mši svatou jen na její hlavní částky: obětování, proměňování a přijímání. Mateřská starostlivost Církve o blaho duší. -a.

Pracovna

KERYGMATICKÁ THEOLOGIE

S velkou nedůvěrou chodil jsem dlouho kolem této novoty. Četl jsem studie pro a proti. Až teprve onehdy jsem si přečetl celou knihu o tomto tématě jednoho z předních hlasatelů této myšlenky, která se stala dnes již hnutím. S většinou názorů a vývodů souhlasím, i když jim ve všem nepřiznávám původnost, i když nejsem vždycky spokojen s celou hloubkou.

Smysl kerygmatické theologie: Spasitel přinesl blahou zvěst. Novou, a lžující zvěst. Apoštolové chtěli jí celý svět obroditi a přetvořiti. Jsou to pravdy životné a životodárné. Sbíhají se v jednom životném středu.

Theologie i kázání ale podávají často ony pravdy rozptýlené, bez ladu a skladu, neživotně, suchopárně, bez láskv. Jak theologie, tak kázání neumí vždycky uchopiti lidské otázky v jejich středu a podstatě a neumí na ně odpovědět zjímavě, neumí upoutat, neumí přesvědčit a získati.

To všechno podpisuji. Ale to se týká metody. I to podpisuji, že velmi často theologie, hlavně fundamentální, pracuje s bludy, a to s oblibou dávno odbytými, aby za padesát let mohli se bohoslovci zase dnešní filosofií, kterou už také nebude nikdo za padesát let znáti. I to potvrzuji, že theologie dogmatická často v příručkách vychází spíše z polemiky a z určitého stanoviska, než ze středu, z životného středu svatých pravd. I to podpisuji, že málokdy ty příručky poukáží na životný smysl těchto pravd. Poukázat ke konci na jaksi asketické využití probrané látky nemůže vyplniti a zastati tento úkol.

Ideální ale v tom smyslu je krásná osnova theologie, jak ji narysoval sv. Tomáš. Ta ukazuje krásnou a životnou souvislost svatých pravd a našeho života z nich. Že někteří spi-

sovatelé věrouk a někteří profesori dogmatiky i jiných disciplin se přímo bojí, aby nebyli životní, protože se bojí, aby proto nebyli nevědečtí, protože praktičtí a populární. I to připouštím.

Z toho ovšem pak je třeba připustit i závěr, že tohle všechno je také spoluvinnou skutečností, že lidé dnes neznají pravdy nadpřirozené, že zřídka zatouží o nich vědět. Ale, stačí je postavit do nějaké ústřední myšlenky, aby lidé viděli životnost a souvislost pravd a lidé se hrnou na přednášky Vyššího náboženského kursu a rozbírají dychtivě vydání za vydáním Dacíkových svazků Věrouky pro laiky.

Vítám hnutí kerygmatické theologie, ale smí zůstat jen metodou, a to, jak správně si sama říká, metodou kerygmaticky, totiž hlásání evangelia. Po zvěstování pak evangelia je třeba docela systematicky, krok za krokem se ponořit do poctivého studia celé věrouky se všemi těžkostmi, ze kterých se rodila a které je třeba znát, aby se našla řešení, znemožňující již do budoucna podobné možné omyly.

Zatím jsem se pokusil o takový kerygmatický souhrn a lež již v rukopise. Shrnuť jsem celou křesťanskou nauku do tohoto středu, jak jej Ježíš hlásal, že nás Bůh učinil vykupením jeho jednorozeného svého Syna opět svými Božími dětmi.

Je to nauka krásná, životná, dovede získati a strhnouti a je skutečnou podstatou celého křesťanství. Dá se bez námahy a násilné umělosti soustřediti v ní jako v přirozeném středu celá křesťanská nauka. V tomto středu celé křesťanské nauce snáze rozumíme. Sledujte mé články o duchovním životě pro začátečníky. Je to pokus. Každý z kněží si může vytvořiti svůj pokus. Ale, za ten pokus to věru každému stojí!

Braito.

ABBA, OTČE!

V Duchu svatém voláme k Bohu Otci, v Duchu svatém vyznáváme také božství Páně, že Ježíš je Kyrios - Pán a Bůh.

To v nás působí Duch svatý, jenž vychází jako láska Otce a Syna. I od nás vychází jako láska Otce a Syna. To je hlavní náš výkřik, který působí v nás, kterým volá v nás a za nás výdechy nevypravitelnými.

Duchem svatým poznáváme Otce a Syna a v tom je celý náš nový život, abychom poznali Otce a jehož poslal - Syna jeho. Poznali jsme jednou Duchem svatým Otce a Syna a poznáváme oba stále hlouběji opět Duchem svatým. To znamená, že v té míře, v jaké sestupujeme do hlubin Ducha svatého, i do Otce a Syna sestupujeme.

Duch svatý působí v nás svými dary, svou milostí a láskou. Láska je proud, upášející nás do prcpastí božských, milost je naše živé a žité synovství Boží. I ono vidí a poznává. A abychom mohli sestoupiti do hlubokostí Božích, Bůh sám nás musí nésti do svých tajemství. Je třeba, abychom se pustili své lidské cestičky do Božích hlubin. Duch svatý nám dává nové poznání, poznání skrze lásku a spřízněnost s Bohem milostí synovství.

Když budeme sestupovati do intimního spojení s Bohem Otcem, stále lépe mu budeme rozuměti a tím vroucněji si ho zamilujeme.

Tak se uskutečňuje a naplňuje náš duchovní život v Duchu svatém, a bez Ducha svatého není duchovního života, protože bez Ducha svatého není nejsvětější Trojice a proto též ani celého jejího působení. V tomto smyslu je důležitější vyzývat k účtě a pobožnosti k Duchu svatému, ne abychom vynalezli novou „pobožnost“ s příslušnými litanii, novou a bratrstvem, nýbrž abychom Duchem svatým uzavřeli své láskyplné poznávání Otce, jehož jsme syny, a Syna, jímž jsme syny Otcovými, jako Duch svatý vychází od věků do věků co láska Otce a Syna.

Svatý Ireneus vyjádřil překrásně, jak nikdo před ním a po něm, vnitřní souvislost tří božských osob v našem nadpřirozeném životě Božího synovství. (Epideixis, hl. 92.)

„*Nad námi* všemi jest jako Otec, *s námi* všemi jest jako Slovo, neb Slovem vše od Otce učiněno jest, *v nás všech* jest jako Duch, jenž volá Abba, Otče, jenž stvořil člověka ke svému obrazu. Duch ukazuje Slovo, a proto zvěstovali proroci Syna Božího, zatím co Slovo dává vanouti Duchu, a proto je Duch sám mluvčí proroků a přivádí lidi zpět k Otci... Proto se uskutečňuje při našem znovuzrození křest těmito třemi: Otec omilostňuje nás ke znovuzrození svým Synem v Duchu svatém. Neboť ti, kteří přijímají a nosí v sobě Ducha svatého, jsou přivedeni ke Slovu, to jest k Synu. Syn

- opět vede je k Otci a Otec je činí účastné nesmrtelnosti
Tak nemůžeme vidět bez Ducha Slovo Boží a bez Syna ne
může nikdo přijít k Otci.“ - *Braitto*.

NEBUĎME HMOTARŠTÍ JAKO ESAU

Starý příklad Esaua, který za okamžik uspokojení svého hladu krmit celkem nevalnou prodává své prvorozenství, všechna práva i duchovní výsady a vyznamenání svého rodu. To všechno zahodil, jen aby uspokojil svůj okamžitý hlad. Podobně jako později Herodes slibuje Herodianě třeba i polovinu království za několik smyslných pohledů na vypočítavé její dráždivé pohyby.

Svatý Pavel tu napomíná, abychom nebyli „profánní“ hmotarští, špinaví, vypočítaví. Přeložte si to jak chcete. Zůstává stále tolikrát se opakující smutná i zahanbující skutečnost, že tolik lidí prodá za okamžité uspokojení svých smyslů i to nejdražší a nejvznešenější.

Takoví lidé nejenom že urážejí vznešenost vyšších darů, které tak snadno vyměňují za věci rychle pomíjející. Urážejí i svou vlastní vznešenost a své povolání ke vznešenosti. Nenajdeš větší vznešenosti, nežli ve svém povolání za dítěte Boží. Kdybys své duši dal nevím co, ničím nevyvážíš, jestliž ji oloupiš o to nejvzácnější, o onu blízkost k Bohu.

Neuvažují všichni lidé. Nesrovnávají, co dávají a co jim dáno. Nedovedou ocenit duchovní. Proto je tak snadno a lacině prodávají. Kořen Jidášovy zrady. Neumíš-li ocenit Boží dary, prodáš je za cokoliv. Svátci dovedli podstoupit všechny trampoty a muka, aby si udrželi poklad Boží. Věděli, co mají v Bohu a ve své duši v jeho synovství.

Mnoho lidí hřeší neuvážením. Vysvětlí to mnohé, ale ne omlouvá, protože po tak dlouhé zkušenosti by mohli a měli vědět, jakou co má hodnotu a cenu. Rozum a k tomu osvědčený věrou, byl nám dán proto, abychom právě pozorovali srovnávali, oceňovali a pak se rozhodovali podle nejvyšších cílů a ne jako Esau podle okamžiku a okamžitého uspokojení nejnižších žádostí. I to je naprosto nutné k rozvoji duchovního života. - *Braitto*.

Zásady

Bl. Anděla z Foligno:

O CESTÁCH SMÍŘENÍ

Jednoho dne jsem se modlila a prodlévala jsem s hlubokou vnitřní bolestí při utrpení Páně. Snažila jsem se změřiti a zvážiti své hříchy, když dostiučnění za ně stálo Syna Božího netoliko prosby nebo slzy, nýbrž smrt, a to takovou smrt . . .

Potom snažila jsem se zvážiti svou nevďěčnost. Jakou odplatu dávám za toto dobrodiní beze jména, bez míry? Hřích dávám, každodenní hřích, že zapomínám na zmrtvýchvstání, že nedbám působiti spolu s milostí. Propast Božího milosrdenství s té strany, propast mé nespravedlnosti, mého bláznovství s oné strany, vše to mne vedlo k jakémusi poznání. Všecky druhy hříchu byly mi ukázány a zároveň muky a tresty, od nichž Ježíšovo utrpení nás vysvobodilo.

Viděla jsem Krista ukřižovaného, i ukazoval mi, jak jej pověsili na kříž, a jak člověk, jenž bude zavržen, nemá výmluvy. Neboť ku spasení se žádá jen to, čeho lékař vyžaduje na nemocném: člověk musí vyznati svůj hřích a činiti, co lékař nařizuje. Léčení samo nestojí nic . . .

Potom obdržela má duše pochopení toho léku proti jedu, kterýž lék jest v krvi Kristově. Lék ten rozdává bez placení a jen žádá, aby měl člověk dobrou vůli přijmouti jej. Tu mi byly ukázány všechny mé hříchy a v každém údě svém poznala jsem nějakou duchovní vášeň.

A když jsem se naučila těmto věcem, snažila jsem se zjevití Bohu všechny vášně své duše a těla svého a volala jsem: „Ó Pane můj, jenž držíš ve svých rukou mé věčné uzdravení! Ty jsi slíbil uzdravit mne, jestliže pouze položím své rány před oči tvé!

Pane, poněvadž nejsem než slabost a protože není ve mně nic, co by nebylo poskvrněné a shnilé, proto ukazuji ti z hlubokosti své propasti všecku svou bídu a hříchy všech svých údů a všechny rány na těle mém.“

I vypočítávala jsem mu všecku svou bídu a pravila jsem: „Milosrdný Pane, jenž máš v ruce můj lék! Hle, zde jest má hlava, kterou jsem tisíckrát pokrývala znamením pýchy; kroutila jsem vlasy své a načesávala do nepřírozených tvarů; a to není všecko, Pane! Viz jen mé bídné oči, jež jsou plné nečistoty a zalité krví od závisti.“

Takto jsem žalovala dále na všechny své údy a vypravovala jsem jejich žalostné příběhy.

Ježíš poslouchal všecko s velikou trpělivostí a odpovídal s velikou radostí. Na každíčkou věc mi ukazoval lék ve své ruce, i viděla jsem jeho nekonečnou útrpnost s mou duší, on pak pravil:

„Dcero má, neboj se a nezoufej! Bys byla poskvrněna všelikou hnilobou a mrtva nejúplnější smrtí, přece mám moc uzdravití tebe, jestliže chceš užívatí léků, které ti dávám. Žalovala jsi dlouho a obšírně na duchovní choroby hlavy své, a tvé žaloby vzbudily ve mně ohlas. Viny, kterých jsi se dopustila svým zdobením, líčidlem, kterým jsi barvila své tváře, a nepřírozenými tvary, v něž jsi zaplétala své vlasy, všecka tvá nehodná pýcha, všecka tvá ješitnost, s níž jsi se ukazovala před lidmi a proti Bohu, všecka tato bída, o níž se domníváš, že tě za ni očekává věčné zahanbení v pekle - za to vše je učiněno dosti! Jáť jsem nesl tvůj hřích, já jsem učinil za něj dosti, já jsem trpěl hrozně. Za všecko tvé líčidlo a za tvé masti musila má hlava trpěti, že ji tahali za vlasy, rvali jí vousy, probodali ji trním, bili holemi, ji okřvali, jí se posmívali, ji tupili, trním korunovali!

Tys líčila své tváře, abys je ukazovala nešťastným lidem a získávala jejich přízeň; upokoj se: lidé poplivali můj obličej, ranami pěstí jejich byl znetvořen a otekl, byl přikryt posměšným šatem.

Tys užívala svých očí rozhlížejíc se ješitně vůkol, pohlížejíc na to, co ti škodilo, radujíc se proti vůli Boží. Ale mé oči byly zakrývány, byly oslepeny, nejprve slzami, potom krví. Krev, jež se mi řinula z hlavy, je oslepovala.

Za vinu, které se dopustily tvé uši - tvé uši, které poslouchaly věci neužitečné a špatné a radovaly se ze zlých slov - činil jsem hrozné pokání, které mne naplnilo hlubokou a nesmírnou truchlivostí. Slyšel jsem křivé žalobce, ponižující slova, urážky, proklínání, posměch, smích, rouhání, odsouzení na smrt od nespravedlivých soudců a pláč matky své. *Slyšel jsem její spoluutrpení.*

Tys okoušela radostí labužnictví a také jsi zle užívala věcí, jež se pijí; ale má ústa byla vysušena hladem, žízni a postem. Za občerstvení mi podali octa a žluči.

Tys pomlouvala a na cti utrhala, posmívala jsi se Bohu i lidem, lhala jsi, lhala až do křivé přísahy. A to není ještě všechno. Ale já jsem mlčel před soudci a před křivými svědky a mé semknuté rty mne neomlouvaly. A já jsem ustavičně hlásal pravdu a z celého srdce svého jsem se modlil k Bohu za své katany.

Tvůj čich není čistý; vzpomínáš si na jisté radosti, které ti způsobily jisté vůně. Ale já jsem cítil hnusný zápach chrchlů, trpěl jsem je na svém obličejí, na svých očích, ve svých chrípích.

Tvůj krk se nadýmal zlostí, smyslností a pýchou; pozdvíhoval hlavy tvé proti Bohu. Ale můj krk byl raněn bičováním. Za hříchy tvých ramen nesla má ramena kříž. Za hříchy rukou tvých a loktů tvých - neboť víš, co činily - byly mé ruce probodeny velkými hřeby a přibity na kříž a visel jsem na nich a ony držely mé tělo. Za hříchy srdce tvého, tvého srdce, které náleželo žádostivosti a špatné lásce, tvého srdce, z něhož vycházela nenávist, závist a nevěře, bylo mé srdce probodeno kopím, a z jeho rány vyprýštila voda, aby uhasila zlý žár, a krev, aby tě zbavila moci hněvu a truchlivosti. Za hříchy tvých

nohou, za jejich ješitné chůze byly mé nohy probodány hřeby, místo aby byly bývaly na kříž přivázány. Za tvé hebké promalované střevice byly mé nohy zbroceny krví. Krev tekla z jejich ran a všechna krev z mého těla stékala po nich.

Za všechny hříchy těla tvého, za všechnu tvou smyslnost, již jsi hřešila bdíc a spíc, byl jsem přibit na kříž, tahán na všechny čtyři strany jako kůže, kterou natahují, a tak jsem byl napjat na kříž. Krvavý pot pomácel mne od vrcholu hlavy až k patě nohy; tvrdé dřevo kříže mne tlačilo a hryzlo; trpěl jsem děsná muka, volal, vzdychal a plakal, sténal a sténaje jsem umřel! Na dostiučinění za tvou marnou zdobu, kterou jsi bez příčiny sobě volila a ji nosila, visel jsem nahý na kříži. Nahý, jak jsem se narodil z žívota panenského, vydán jsa zimě, vzduchu, větru, zrakům mužů i žen, vysoko na kříži, aby mne lépe viděli, aby se mi lépe posmívali, lépe mne zneuctívali!

Za tvé bohatství, jež jsi nespravedlivě měla, byl jsem já chudý, bez paláce, bez domu, bez přístřeší, v němž bych se narodil nebo žil nebo umíral, a nebyl bych chtěl míti ani hrobku, kdyby mi někdo z lítosti nad mou bídou nebyl dal místa ve svém hrobě. Vylil jsem krev svou a dal jsem život svůj za hříšníky, a sobě jsem nenechal nic, chudoba mne následovala za živa i ve smrti.“

Tak mluvil Kristus a dodal: „Nenajdeš hříchu ani nemoci duchovní, za niž bych nebyl nesl trestu a které bych tudíž nemohl vyléčiti. Pro nesmírné bolesti, které by měla vaše nebohá duše trpěti v pekle, chtěl jsem být mučen plně a dokonale. Nermuť se tedy, ale následuj mne v utrpení, v pohanění a v chudobě.“

Poutníková kniha, str. 158-164.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

P. Silv. M. Braitov:

ABYSTE BYLI NOVÝM STVOŘENÍM

(Kurs pro začátečníky 3.)

I.

Jeden z křestních obřadů jest podávání křestní roušky. Přijmi roucho nevinnosti a dones je před soudnou stolicí Boží! To znamená milost, totiž nový, čistý život a předtím novou, obrozenou, nadpřirozeně povznesenou lidskou přirozenost. To je právě posvěcující milost. Vlastnost, která povznáší náš ubohý lidský život k Bohu, k účasti na jeho svaté přirozenosti. Jest to takové obmytí člověka, takové povznesení, že člověk již není ubohým bídňým tvorem, propadlým hříchu a jeho následkům, a zakorvaný do své ubohé porušené lidské přirozenosti, nýbrž posvěcující milostí Bůh si očistil člověka a svou láskou jej zahrnul. To znamená kořen slova jak latinského *gratia*, tak českého *milost*. První, co *milost* znamená, je skutečnost, že jsme opět Božími miláčky, že jsme zase jeho dětmi. To je onen život, o kterém mluvil Ježíš, že přišel, abychom život měli a abychom jej měli v hojnosti. To je onen nový život ubohého tvora, o kterém mluví sv. Pavel, že jsme novým stvořením. Liturgie pak praví velmi výrazně: Bože, jenž jsi lidskou přirozenost podivuhodně stvořil a ještě podivuhodněji přetvořil. Ano, toto je posvěcující milost, přetvoření, znovustvoření člověka. Ze tvora, propadlého hněvu, stali jsme se opět syny milosti, syny otcovské lásky, že nám chce býti otcem ve vlastním slova smyslu, otcem, který se dělí o celý svůj život se svým dítětem, nejenom o něco ze svých vlastností nebo věcí. Bůh se dělí svou milostí s námi o svou přirozenost. Tak nás vynáší nad zem, nad nás samé. Synovství Boží říkáme této posvěcující milosti, milosti, která nás činí milovanými syny Božími, podobně jako je milovaným Synem Božím Ježíš sám.

Posvěcující milost není jen něčím vnějším, ně-

jakým přehozeným šatem přes naši bídu. Jest to docela nové stvoření, opravdové přetvoření člověka. Jest to skutečná účast ubohého člověka na tom nejvznešenějším, na tom, čím Bůh sám v sobě jest, na božské přirozenosti samé. Že nás totiž Bůh podobně miluje, jako miluje sebe, miluje nás jako něco, co patří k němu, co mu není cizí, jako něco drahého. To se nedá ani lépe vyjádřiti, nežli že jsme se milostí posvěcující stali Božími syny, účastnými jeho svaté přirozenosti.

Na základě této blízkosti stal ses jaksi sourodý s Bohem. Přestal ti býti jen pánem, mocným tvůrcem. Vyplnila se tu stará touha, kterou Bůh sám vložil do člověka a kterou sám chtěl svým časem nejenom vyplniti, nýbrž také předstihnouti, touha po těsném spojení s Bohem, po nesmírné podobnosti a blízkosti s Bohem, kterou vyjádřil satan vhodně slovy: Budete jako bohové.

Když jsi účasten jeho života, to znamená, žeš tedy jeho synem, že patříš do Boží rodiny. A to je nesmírně závazné pro tebe i pro tvé chování vůči bližním, protože i oni jsou všichni aspoň vzdáleně povoláni k tomu, aby se stali a žili jako děti Boží.

Proto říká sv. Pavel: *Nostra autem conversatio in coelis est* - naše pak obcování jest v nebesích. Podobně jako i pro nás jednou řekl Ježíš jako mladík: Což nevíte, že já v tom, co je Otce mého, musím býti vždycky? Jsme účastni na Boží přirozenosti. To je naše nejvyšší důstojnost a proto si na toto vzpomínejme co nejčastěji přes den. On a já, my jsme si nesmírně blízcí, něco z Něho samého jest ve mně. Ale tato vznešenost jest zároveň velkou úlohou. Přece musíš žíti podobně tomuto daru, musíš žíti úměrně této nové své přirozenosti. Nesmíš tedy zůstat jen ve své přirozenosti, nýbrž tvou vlastí, tvým domovem je nadpřirozeno. Jak se má sladit přirozeno s nadpřirozeným? Nadpřirozeno je vštípeno na tvou přirozenost, ale ne tak, že by budovalo jako nové patro, takže by přirozenost zůstala nezměněna. V tom smyslu nesmíme rozuměti větě,

kteřá se již stala skoro frází, že *gratia non destruit naturam sed praesupponit et perficit*. Milost si žádá přirozenosti jakožto subjektu, podmětu, na němž jest postavena, ale milost neponechává přirozenost jí samé, nýbrž ono *perficit*, zdokonaluje, znamená opět, ne jen nějaké zlepšení. Milost bere lidskou přirozenost, porušenou přirozenost, a proměňuje ji na přirozenost teď očištěnou, teď pozvednutou, Bohem milovanou, a proto bohumilou, když předtím vykonala velké dílo obrození, znovuzrození, přetvoření a proměnění. To je ono „*perficit naturam*“ - zdokonaluje lidskou přirozenost. Zdokonaluje ji tak, že z přirozenosti porušené, Bohem nenáviděné, Bohu cizí, činí přirozenost spřízněnou se samou přirozeností Boží. V tom je rozdíl mezi naším chápáním milosti a mezi chápáním milosti protestantským. Pro protestanty je člověk dále zkažený, nenapravitelně zkažený. Bůh jen nechce viděti pro zásluhy Kristovy naši zkaženost a vidí raději Ježíšovu milostnost. My jsme dále neschopni čehokoliv dobrého, my jsme dále cizí a hlší a slepi.

Pro katolíka je člověk milostí skutečným, a ne pouze fiktivním, třebaže adoptivním synem Božím. Proto také může duchovní život katolíka se rozletěti až k nejvyšším vrcholům mystiky. Dítě se totiž smí přibližovati důvěryplně a důvěrně ke svému Otci, k tomu, jenž mu není cizí a jemuž není cizí ono.

II.

Milostí byl nám dále vlit nový život, totiž účast na vnitřním životě samého Boha. Můžeme jej totiž podobně poznávati a milovati, jako on poznává a miluje sám sebe. Z přirozenosti totiž tryská život; jaká přirozenost, takový život. Účast na Boží přirozenosti nese s sebou účast na životě Božím. Nejsi tu na zemi jen proto, abys jedl a pil, drobných radostí trochu urval, něco nebo třeba mnoho pravd o sobě a o tvorech poznal, ale jsi povolán tím novým životem, aby tvým vlastním předmětem byl Bůh. Aby vlastním předmětem, nejvznešenějším a

nejdůstojnějším předmětem tvého života, aby nebyla ani částečná a jakási pravda a krása s dobrem, nýbrž jen On sám, dobro nedělitelné, krása nestvořená. To má být tvým vlastním životem. Celý tvůj přirozený život je prostředkem k tomu, aby se mohl v tobě skrývat ono přirozené jako nástroj, cestou a stupni rozvinouti vlastní život samého Boha. Proto se nesmí zastaviti život víry jen u formulek, jen u trpného přijetí nějakých pravd, nýbrž máš sestupovati do jejich hlubin; tvůj celý život se má proměnit v pronikání těchto pravd, v objímání jich, jak jen můžeš nejdokonaleji. Proto právě na základě obecnosti milosti a nesmírnosti milosti jsou všichni povoláni, aby stále žili co nejplněji všemi svými schopnostmi a hlavně podstatou své duše, aby žili z této své účasti na Boží přirozenosti a na jeho životě bohatý a plný Boží život. Jeho obsahem není jen něco omezeného a stvořeného, nýbrž on sám, bytí samo, dobro samo a pravda sama. A teď i to má být tvým podílem, nemáš již okoušeti jen dobra stvořeného, nemáš poznávati již jen pravdy omezené. Tvůj rozum má pronikati stále a stále může také pronikati do oné věčné a nesmírné pravdy jako do propasti nevyčerpatelné, máš okoušeti dobra, jehož se nikdy nedobereš a které proto také nikdy neunaví, protože nemožno tak sestoupiti do Boha, že bychom nemohli ještě dále a ještě hlouběji.

A tak znovu připomínám, že pravý křesťanský život se nemůže zastaviti a spokojiti nikdy s tím, k čemu se již dostal, co již z Boha má. Proto milost sama, sama její povaha účasti na nekonečné přirozenosti a nekonečném Božím životě volá všechny až k vrcholům duchovního života, které si můžete nazvati, jak chcete, třeba jak správně slují vrcholky mystické.

III.

Není to nemožné, není to opovážlivé. Protože nemáš jít sám. To je právě dílo posvěcující milosti. Když jsi jednou miláčkem Božím, sděluje milující

svému miláčku všechno a sděluje mu hlavně sebe. Bůh sám se tobě otvírá, Bůh sám se ti chce dávat, stále dávat, stále více dávat, v té míře, v jaké ty uposlechněš jeho výzev. Milostí posvěcující je totiž Bůh ve tvé duši doma. Je v tobě jako ve svém příbytku a jako ve svém svatostánku. Je v tobě jako u svého miláčka a je v tobě tak, jak se miláček miláčku dává. Celý, se vším, aby si s ním milovaný činil, co chce. Především, aby ho požíval, aby si ho celého vzal. Tak je v nás Bůh milostí, abychom si ho vzali, celého, abychom si ho vzali tak, jak jej můžeme, tak totiž, když se jedná o milost, jak on nás touto svou milostí, touto svou přítomnou a působivou milostí v nás sám se otvírá a podává.

Abys milostí uchopil Boha jako vlastní předmět svého rozumu osvíceného věrou a láskou posílenou milostí a všemi ctnostmi ostatními a všemi dary Ducha svatého. Proto ti dává dary Ducha svého, aby ses nechal nésti a vésti Bohem v tomto prožívání Boha jakožto předmětu nejvznešenějšího, tak, jak on sebe prožívá, jak on sebe chápe a miluje. Celý život nejsvětější Trojice se v tobě milostí odehrává, tvůj život se má naplniti odleskem tohoto vnitřního Božího života. Máš v sobě prožívati věčné plození syna Otcem a vycházení Ducha svatého. Bůh celý má tě tak zaujmouti, tak naplniti, tak obsáhnouti, abys byl plný Boha, hlavně Boha a především Boha, ve všech svých schopnostech, protože v celé tvé přirozenosti cele bydlí.

Až sem tě volá Bůh, až sem sahají vrcholky duchovního života křesťanského. Záleží teď na tom, zda bude pro tebe slovo milost jen tajemným, nepochopitelným slovem anebo skutečností, do které postavíš také ty osobně celý svůj život. Uchop svou milost, poznej, křesťane, svou důstojnost a žij z ní, jak jen plně dovedeš. Nech se v tom Bohem nésti a rozvine se v tobě bohatství Boží.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Dr. Aug. Šamánek:

JEŽÍŠ KRISTUS - SYN ČLOVĚKA

Šestý článek víry: Ježíš sedí na pravici Boží, znamená: Ježíš má i jako člověk nejvyšší moc a slávu na nebi i na zemi.

Kristus jako člověk svou obětí na kříži zasloužil, aby jako „kníže králů země“ vládl celému světu i nebi i zemi. „Aj uprostřed trůnu a čtyř zvířat a uprostřed starců Beránek, an stojí jako zabitý . . . Hoden jest Beránek, kterýž byl zabit, vzíti moc a Božství, i sílu i čest i slávu i dobrořečení“ (Zjevení 5, 6. a 5, 12).

„Tento, jednu oběť obětovav za hříchy, sedí na věky na pravici Boží, očekáváje dále, až by položení byli nepřátelé jeho za podnoží noh jeho“ (Žid. 10, 12-13). „Nyní sice ještě nevidíme, aby mu všechno poddáno bylo (obrácením celého světa k víře Kristově), ale vidíme toho, kterýž málo menším učiněn jest než andělé, aby skrze milost Boží za všechny okusil smrti, Ježíše, pro utrpení smrti slávou a ctí korunovaného.“ (Žid. 2, 8-10.)

„Jaká jest převznešená velikost moci jeho k nám věřícím podle působení mocnosti síly jeho, kteroužto působil v Kristu, vzkřísiv jej z mrtvých a posadiv na pravici své na nebesích, nade všechno knížatstvo i mocnost i sílu i panstvo i všeliké jméno, kteréž se jmenuje, netoliko ve věku tomto, ale i v budoucím, a všechny věci poddal pod nohy jeho a jej ustanovil hlavou nade vši církví.“ (Efes. 1, 19-22.)

Jak Písmo sv. vyjadřuje poměr Krista Syna člověka k Otci nebeskému?

„Byl člověk poslaný od Boha, jemuž jméno bylo Jan. Ten přišel na svědectví, aby svědectví vydal o světle, aby všichni věřili skrze něho, nebyl on světlo, ale aby svědectví vydal o světle.“ (Jan 1, 6-8.)

Kristus praví: „Já pak mám větší svědectví nežli Jana: nebo skutkové, kteréž mi dal Otec, abych je

konat, ti skutkové, kteréž já činím, svědectví o mně vydávají, že mne Otec poslal, i sám Otec, kterýž mne poslal, vydal svědectví o mně: vy jste ani hlasu jeho nikdy neslyšeli ani tváře jeho neviděli.“ (Jan 5, 36-37.)

Kristus i jako člověk byl pravý Boží Syn a jako takový byl Otcem nebeským poslán. „Kdo věří ve mne, ne ve mne věří, ale v toho, kterýž mne poslal; a kdo vidí mne, vidí toho, kterýž mne poslal.“ (Jan 12, 44-45.) „Mé učení není mé, ale toho, kterýž mne poslal.“ (Jan, 7, 16.)

Slova, kterýž mne poslal, poukazují k lidské přirozenosti Kristově, třebas jsou dogmaticky využívána i jako východ Syna z Otce: Deus de Deo, Lumen de Lumine, Deus verus de Deo vero.

Apoštol Pavel v listě k Židům píše: „Tím lepší nad anděly učiněn, čím rozdílnější jméno (t. j. ohledem k nejsvětějšímu člověčenství) nad ně zdědil.“ Kterému kdy z andělů řekl: „Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe?“ A opět: „Já budu jemu Otcem, a on bude mně Synem.“ A opět, když uvádí prvorozeného na okres země, dí: „A klanějte se jemu všichni andělé Boží.“ (Žid. 1, 4-6.)

Kristus jako člověk nehledá slávy své, ale slávy nebeského Otce. „Já nehledám slávy své; jestiž, kdo hledá a soudí.“ (Jan 8, 50.) „Kdo sám od sebe mluví, chvály vlastní hledá, ale kdo hledá chvály toho, kterýž ho poslal, ten jest pravdomluvný a nespřavedlnosti v něm není.“ (Jan 7, 18.)

Účel života Kristova jest oslava nebeského Otce. „Aby ve všem ctěn byl Bůh skrze Ježíše Krista, jemuž jest sláva a panování na věky věků. Amen.“ (I Petr 4, 11.) „A když Bůh oslaven bude v něm, i Bůh oslaví jej sám v sobě a ihned oslaví jej.“ (Jan 13, 32.) „Byl v způsobě Boží, ale nepoložil sobě toho za loupež, že jest roven Bohu, ale sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka, ku podobenství lidí učiněn a v způsobu nalezen jako člověk.

Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti a to k smrti kříže, protože ho Bůh povýšil a

dal jemu jméno, které jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných, a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest ve slávě Boha Otce.“ (Filip 2, 6-11.) Celý život Kristův byl oslavou nebeského Otce: od Otce všechno má, Otci všechno dává.

Jako člověk kladen Kristus jako prostředník mezi Bohem a lidmi. „Přistoupili jste k hoře Sionu a k městu Boha živého, k Jerusalemu nebeskému, a k zástupu mnoha tisícův andělů . . . a k prostředníku Nového Zákona, k Ježíšovi.“ (Žid. 12; 22, 24.)

„Jeden jest zajisté Bůh, jeden také prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš.“ (I. Tim 2, 5.) A jako prostředník a Syn člověka jest předmětem naší víry, naděje a lásky a kladen vždy vedle Otce. Ve všech listech Pavlových téměř týmiž slovy začíná pozdrav: „Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista.“ Apoštol Petr podobně pozdravuje ty, kteří stejné víry dosáhli: „Milost vám a pokoj úplný budiž i skrze poznání Boha a Krista Ježíše Pána našeho.“ (II Petr 1, 2.) „Nám jest toliko jeden Bůh Otec, od Něho jest všechno, a my pro Něho; a jeden Pán Ježíš Kristus, skrze Něho jest všechno i my skrze Něho.“ (I Kor. 8, 6.)

Kristus jako člověk jest nám i původcem i předmětem naší víry - „patříce na původce a dokonavatele víry Ježíše.“ (Žid. 12, 2.) Kristus jest předmětem naší víry: „Abych jiného mezi vámi neměl než Ježíše Krista, a to ukřižovaného.“ (I Kor. 2, 2.) „Vydal jsem zajisté vám nejprve, což jsem i přijal: že Kristus umřel za hříchy naše podle písem, a že jest pohřben a že vstal z mrtvých třetího dne podle písem a že vidín jest od Petra a potom od jedenácti a potom vidín jest více než od pěti set bratří spolu, z nichžto mnozí až dosavad živi jsou a někteří zesnuli. Potom vidín jest od Jakuba, potom ode všech apoštolů, nejposléze pak ze všech, jakožto od nedochůdčete, vidín jest i ode mne.“ (I Kor. 15, 3-8.) „Vám prve Kristus před očima vypsán

jest, jako by byl mezi vámi ukřižován.“ (Gal. 3, 1.)

„Skrze evangelium v Kristu Ježíši, já jsem vás zplodil.“ (I Kor. 4, 15.) „Cožpak jest z toho? Jen když všelikým způsobem buď z příležitosti, buď v pravdě Kristus se zvěstuje; i z toho se raduji a ještě radovati budu.“ (Fil. 1, 18.) „Zakryto jest evangelium naše, zakryto těm, kteří hynou, nevěřícím, jichžto myslí bůh tohoto světa oslepil, aby jim nezasvitlo světlo evangelia slávy Kristovy, kterýž jest obraz Boží, neboť ne sami sebe kážeme, ale Ježíše Krista, Pána našeho . . . nebo Bůh, kterýž řekl, aby z temnosti světlo zasvitlo, tenž zasvitl v srdcích našich k světlému poznání jasnosti Boží ve tváři Krista Ježíše.“ (II Kor. 4, 3-6.) To jest, Kristova tvář nebo člověčenství Krista Ježíše vede k světlému poznání jasnosti Boží.

„Filipe, kdo vidí mne, vidí Otce.“ (Jan 14, 9.) V Kristu se poznává Boží moc a moudrost: „My kážeme Krista ukřižovaného, Židům zajisté pohoršení, národům pak bláznovství, ale týmž povoláním Židům i Řekům Boží moc a moudrost.“ (I Kor. 1, 23-24.)

Kristus vede k jasnému poznání Boží moci a moudrosti, ale je též bezprostředním předmětem naší víry. „Anobřž všechny věci považuji za škodu pro vznešenou známost Ježíše Prista, Pána (našeho) mého, pro nějž jsem vším povrhl a mám jako za lejno, abych Krista získal a v něm nalezen byl, ne se spravedlností svou, kteráž jest ze zákona, ale která jest z víry v Krista Ježíše, kteráž jest spravedlnost z Boha u víře, abych poznal jej a moc vzkříšení jeho a účastenství utrpení jeho, připodobněn jsa k smrti jeho, zdali bych nějakým způsobem přišel k vzkříšení, kteréž jest z mrtvých, ne že bych již dosáhl, anebo dokonalý byl, ale běžím, zdali bych nějakým způsobem uchvátil, načež i uchvácen jsem od Krista Ježíše.“ (Fil. 3, 8-12.) „Zdaliž nejste vy dílo mé v Pánu“ (I Kor. 9, 1), „list Kristův zhotovený od nás“ (2 Kor. 3, 3), „panna čistá oddána jednomu muži Kristu“ (II K. 11, 2), „jsme Kris-

tova dobrá vůně Bohu mezi těmi, kteří spaseni bývají, i mezi těmi, kteří hynou“ (II Kor. 2, 15), a proto „jakož jste přijali tehdy Ježíše Krista Pána, tak v něm chodte, vkořenění jsouce a vzdělání v něm“. (Kol. 2, 6-7.)

Na víře v Krista se vkořeňuje život Kristův v duších věřících: „Úhelný kámen sám Kristus Ježíš, na němžto všechno stavení vzdělané roste v chrám svatý v Pánu, na kterémž i vy spolu vzděláváte se v příbytek Boží v Duchu“ (Ef. 2, 21-22), nebo jak píše apoštol Petr: „K němužto přistupující ke kameni živému, od lidí zajisté zavrženému, ale od Boha vyvolenému a poctěnému, i vy jako kamení živé vzdělávejte se na něm v dům duchovní.“ (I Petr 2, 4-5.)

Tento dům duchovní vzdělává se v duších věřících, a má tolik stupňů, kolik věřících až do nejvyššího stupně Matky Boží. „Ve všem jste učinění bohatí v Něm, v každém slovu, ve všelikém umění, takže nemáte žádného nedostatku v žádné milosti.“ (I Kor. 1, 5.) „My pak všichni s odkrytou tváří slávu Páně spatřující, v též obraz proměnění býváme od světlosti ve světlost, jakožto od Ducha Páně.“ (II K. 3, 18.)

Ano, světlost: Kristus proměňuje duše věřících, až může člověk zvolati s Pavlem: „Živ pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“ (Gal. 2, 20.) Nebo jak Kristus praví: „Já jsem vinný kmen, vy ratolesti: kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé, nebo beze mne ničeho nemůžete činiti.“ (Jan 15, 5.) Podobně též praví apoštol Jan: „Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme vám, abyste i vy s námi obcenství měli, a obcenství naše aby bylo s Otcem, i Synem jeho Ježíšem Kristem.“ (I Jan 1, 3.) Výklad praví: Abyste spolu s námi účastni byli nejen poznání víry Kristovy, ale i milosti a slávy jeho Otce. Tento život Kristův ve věřících neděje se bez Krista. Všecky milosti: odpuštění hříchů, posvěcení duše, vzrůst víry a síly Boží děje se skrze Pána našeho Ježíše Krista. „Nešťastný já člověk, kdož mne vysvobodí z těla smrti této? Milost

Boží skrze Ježíše Krista Pána našeho.“ (Řím. 7, 24-25.) „Ale není jako hřích, tak i dar; nebo jestliže pro hřích jednoho mnozí zemřeli, mnohem více se milost Boží a dar z milosti jednoho člověka, Ježíše Krista, na mnohé rozhojnil.“ (Řím. 5, 15.) „Takoví jste někteří byli, ale obmyti jste, posvěceni jste, ospravedlněni jste ve jménu Pána našeho Ježíše Krista.“ (I Kor. 6, 11.) „Nyní pak v Kristu Ježíši, kteří jste někdy byli daleko, již jste blízko skrze krev Kristovu.“ (Ef. 2, 13.) „Čím více krev Kristova, kterýž skrze Ducha svatého sebe samého obětoval neposkrvněného Bohu, vyčistí svědomí naše od skutků mrtvých k sloužení Bohu živému.“ (Žid. 9, 4.) „Ode mne pak to odstup, abych se chlubil leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož, mně svět ukřižován jest a já světu.“ (Gal. 6, 14.) Proto vidíme: „Slovo kříže jest sice těm, kteří hynou, bláznovstvím, ale těm, kteří dosahují spasení, to jest nám, mocí Boží.“ (I Kor. 1, 18.)

Slova „skrze Ježíše Krista“ objevují se v epištolách Pavlových na každé stránce. Každá naše modlitba při mši svaté a při všech úkonech liturgických končí slovy „skrze Ježíše Krista, Pána našeho“. Skrze Něho naše vykoupení a posvěcení.

Když skončíme v kánonu mešním modlitbu: *No-bis quoque peccatoribus* slovy: *Per Christum Dominum nostrum*, ihned pokračujeme: Skrze něhož všecko toto dobré, Pane, vždy tvoříš, posvěcuješ, oživuješ, žehnáš a nám uděluješ. Skrze něho a s ním i v něm jest Tobě, Bohu Otci všemohoucímu, v jednotě Ducha svatého všeliká čest a sláva po všechny věky věkův. Amen.

Život Kristův v duši věřících žije se řádně a výhradně v Církvi Boží. Aby se všichni života Kristova zúčastnili, Kristus si učinil Církev „slavnou, nemající poskvrny, ani vrásky aneb cokoliv takového, ale aby byla svatá a neposkrvněná“, a proto vydal sebe samého za ni, aby ji posvětil, očistiv ji obmytím vody skrze slovo života. (Efes. 5, 26-27.) Ža tou příčinou „ustanovil některé zajiště apoštoly, ji-

né pak evangelisty, jiné pak pastýře a učitele ke zdokonalení svatých, k dílu posluhování, ke vzdělání Těla Kristova, až bychom se sběhli všichni v jednotě víry a poznání Syna Božího, v dokonalého muže, v míru plnosti věku Kristova“ (Ef. 4, 10-13), a následek toho: „Jste spoluobčané svatých a domácí Boží, vzdělání na základě apoštolů a proroků, kdež jest nejhlubší kámen sám Kristus Ježíš, na němžto všechno stavení vzdělané, roste v chrám svatý v Pánu.“ (Ef. 2, 19-21.)

Pavel na jiném místě jmenuje Krista hlavou a věřící údy na těle a dohromady Kristovým Tělem. „Nebo jako tělo jedno jest, a mnohé údy má, všichni pak údové těla, ačkoliv jsou mnozí, přece jedno tělo jsou, tak i Kristus“ (I Kor. 12, 2), a „skrze Něho veškeré tělo spojeno jest a svázáno po všech kloubech posluhování podle působení v míře jednoho každého údu, bere svůj duchovní vzrůst k vzdělání svému v lásce.“ (Ef. 4, 16.) (Výklad: Tak Církev, co tělo sestávající z věřících, vespolek s sebou co údů spojených, bere svůj duchovní vzrůst u víře a zbožnosti od Krista, jenž jest hlavou, posluhováním apoštolů, kněží, učitelů a j.) - A ještě krásněji vyjadřuje se Pavel o Církvi slovy: tajemství „sacramentum“: „Mně, nejmenšímu ze všech apoštolů, dána jest ta milost, abych zvěštoval mezi národy nestihlé bohatství Kristovo, a osvítil všecky, jaký jest způsob tajemství skrytého od věků v Bohu, který i všecky věci stvořil, aby ve známost uvedena byla knížatstvům a mocnostem na nebesích skrze Církev rozmanitá moudrost Boží.“ (Ef. 3, 8-10.) Jest to tajemství, „kteréž za jiných věků nebylo známo synům lidským“ (Efes. 3, 5), „ale nyní jest zjeveno svatým jeho, jimžto Bůh ráčil známo učiniti bohatství slávy tajemství toho mezi národy, kteréžto jest Kristus“ (Kol. 1, 26-27.) Apoštol Pavel takřka zaměňuje slova Kristus a Církev. Bez Krista by nebylo Církve a bez Církve není života Kristova v duších věřících. Hlavním činitelem v Církvi jest Kristus, a to Kristus ve velebné svátosti; na něm

Církev a celý její život spočívá, z něho žije, skrze něho vše se děje v Církvi Boží.

Kristus v oltární svátosti není něco zevnějšího, t. j. okrasa a sláva Církve, ale jest to život Církve. Bl. Petr Julian Eymard píše v knížce „Nejsvětější svátost oltární“ v díle I. na straně 13: „Pamatuji-me, že Kristus Pán přítomný v Nejsv. svátosti koná v ní slavně a dále všechna tajemství i všechny ctnosti svého života pozemského. Nejsvětější svátost jest Kristus minulý, přítomný a budoucí,“ a na straně 131 v témže smyslu: „Kdo rozjímá o tajemstvích Páně a neoživuje si jich vztahem k Nejsvětější svátosti, cítívá vždy jakousi prázdnotu a smutek: že mi nebylo dáno býti při tom! Ale před Nejsvětější svátostí není čeho litovati, ani po čem toužiti, poně-vadž všechna tajemství a všechny události jeho pozemského života ožívují zde v Pánu Ježíši svátost-ném, a my je můžeme skutečně prožívatí.

Ať myslíme na jeho pozemský anebo oslavený život, víme, že Ježíš Kristus jest zde se svým tělem i duší i božstvím . . . Připomínejme si tedy, že Pán Ježíš jest v této posvěcené hostii se všemi těmi událostmi, jež prožil.“

Kde jest zmrtvýchvstalé Kristovo tělo, tam jsou všechny události života Kristova „Ježíš Kristus včera i dnes, onť i na věky“; tedy i v Eucharistii jest Kristus s celým svým pozemským životem, a to v každém okamžiku a v celém rozsahu. Církev svatá, Duchem svatým vedená, vede nás do této víry. Secreta neděle IX. po sv. Duchu dává se knězi modlití: „Dej nám, prosíme, Pane, abychom hodně obcovali těmito tajemstvími, neboť kolikrátkoli památka této oběti se slaví, dílo našeho vykoupení se koná, „opus nostrae redemptionis exercetur“. Církev vkládá do času jednoho roku celý Kristův život a dělí jej na 3 cykly: vánoce, velikonoce, svatý Duch: na vánoce dává nám vzpomínati Pána Ježíše narozeného, na velikonoce umučeného a zmrtvýchvstalého, a na sv. Ducha žijícího a působícího v Církvi.

Eucharistie nám ručí za to, že Kristus se rodí, trpí, umírá, z mrtvých vstává, na nebe vstupuje, Ducha sv. posílá. Skrze Eucharistii se tyto události v našich chrámech skutečně dějí; církevní rok není pouze vzpomínka (ta musí stačiti Českým bratřím) na život Kristův, ale prožívání života Kristova skutečně. Zazpívá-li kněz při vzkříšení: „Kristus vstal z mrtvých“ a žehná velebnou svátostí, žehná Kristus z mrtvých vstalý, a věřící doprovázejí Krista z mrtvých vstalého.

Život Kristův vyjadřován a provázen jest zevnějšími úkony a slovy, jež jmenujeme obřady nebo liturgii; liturgie jest zevnější stránka vykupitelské činnosti v Církvi.

Kristus žijící v Církvi ve velebné svátosti řídí liturgii, naplňuje ji a posvěcuje. „Nejsvětější svátost jest pohnutkou i cílem veškeré bohoslužby, jest její duší: bez Nejsvětější svátosti by všechna bohoslužba přestala, neměla by důvodu svého trvání. Proto také protestantské sekty zanechávají veškeré bohoslužby zevnější jako zbytečné a neužitečné.“ (Eymard bl. „Nejsvětější svátost“, str. 110, I. díl.)

Kde liturgie, tam jest posluhování, ministerium kněžské. „A některé zajisté postavil Bůh v Církvi nejprve apoštoly, druhé proroky, třetí učitele . . .“ (I Kor. 12, 28.)

Posluhování děje se osobami lidskými, které Pavel jmenuje „služebníky Kristovými“, rozdavači tajemství Božích. (I Kor. 4, 1.) Petr: dobří správcové mnohonásobné milosti Boží, mluví-li kdo, mluvíž jako řečí Boží, jestliže kdo posluhuje, posluhuj jako z moci, kterou uděluje Bůh . . . (I Petr 4, 10-11), a posluhování jmenuje „legatio - poselství“ (I Kor.) (Efes. 6, 20) „službou“ (I Tim. 1, 12). „Na místě Kristově poselství konáme, jako by Bůh skrze nás napomínal, na místě Kristově prosíme: smiřte se s Bohem.“ (II Kor. 5, 20.) „Jestliže jsem co odpustil, pro vás v osobě Kristově jsem odpustil.“ (II Kor. 2, 10.)

Uváží-li se: Kristus živý ve velebné svátosti, v Je-

ho jmeně posluhování kněžské, objeví se nám naše farnosti (kněží a věřící), malé Církve, jako mystérium a div, kdež se opus nostrae redemptionis exercetur.

Takový jest úkol a požehnání duchovní správy. Jesuita insbrucký prof. J. A. Jungmann ve spisu *Frohbotschaft und unsere Glaubensverkündigung*, třebaš upřilišeně, píše, jak Hlídka, ročník III, 1936 číslo 8, str. 356, poznamenává, o duchovní správě takto: Shledává týž P. Jungmann, že hlásání víry po 6. století vlivem kristologických sporů, poněkud jednostranně se obíralo otázkami pravdivosti než otázkami spásy v Kristu, že základní článek našeho vykoupení Bohočlověkem pojmán více v obsahu metafysicko-theologickém nežli v obsahu a dosahu nábožensko-mravním. Jako u Krista, tak i u Ducha sv. zdůrazňováno více božství nežli činnost spásonosná v Církvi a jejích údech . . . Ze Spasitele světa zůstává zjev Boha mezi lidmi, aby je poučoval a jejich lásky dobýval; z Církve zůstává organisace na hlásání oné nauky . . . V mimoliturgické zbožnosti myšlenka na Krista jako prostředníka téměř docela zmizela . . .

Těmito a jinými větami vytyčuje spisovatel nové úkoly duchovní správě, jež právě oním směrem theologicko-polemickým zavínila, že myšlení a život věřících nebyl veden v duchu církevní bohoslužby.

Výtka by se týkala s výjimkou kázání spíše vědy theologické. Duchovní správa šla a jde cestou života Kristova každoročně: Jeho narozením, utrpením, smrtí, zmrtvýchvstáním, nanebevstoupením, sesláním Ducha sv. a působením v Církvi Boží.

Myšlenka na Krista prostředníka: „Unus Deus, unus mediator Dei et hominum homo Christus Jesus“ se víc a víc vyvíjela, až dospěla nyní ke kultu Krista ve velebné svátosti.

Smysl Eucharistie jest nejenom, aby se věřící Kristu klaněli a pod způsobou chleba přijímali (to jsou prostředky), nýbrž, aby Kristus ve velebné svátosti byl věřícím vším: životem, moudrostí, spra-

vedlností, posvěcením a vykoupením. „Žádný z nás není sobě živ, a žádný sobě neumírá; nebo že jsme živi, Pánu jsme živi, buď že umíráme, Pánu umíráme. A tak buďto že jsme živi, buďto že umíráme, Páně jsme.“ (Řím 14, 7-8.)

Vykupitelskou činnost ukončí Kristus vzkříšením všech lidí, příchodem druhým na svět, posledním soudem a uvedením vyvolených do království nebeského.

Všecko ubíhá „ke dni Kristovu“ (Filip. 1, 10), „až do dne Krista Ježíše, kdy se vše dokoná“ (Fil. 1, 6), „proto napomínajíce se vespolek a tím více, čím více vidíte, že se den přibližuje“ (Žid. 10, 25), „neboť ještě něco velmi maličko, a přijde, kterýž přijíti má, nebudeš meškati“. (Žid. 10, 27.)

Veliká moc a velebnost Krista, Syna člověka, ukáže se vzkříšením všech lidí. „Sám Pán s rozkazem a hlasem archanděla a s troubou Boží sestoupí s nebe; a mrtví, kteří jsou v Kristu, vstanou první, a potom my, kteří živi jsme, spolu zachvácení budeme s nimi do oblaků vstříc Kristu...“ (I Th. 4, 15-16.) „Aniž pak Otec soudí koho, ale veškeren soud dal Synu.“ (Jan 5, 22.) „On jest, kterýž ustanoven jest od Boha soudcem živých i mrtvých.“ (Skutky 10, 42.) „K uloženému cíli běžím k odplatě svrchovaného povolání Božího skrze Ježíše Krista.“ (Fil. 3, 14.) „A proto vědouce, že od Pána vezmete odplatu dědictví (věčného), Pánu Kristu služte.“ (Kol. 3, 24.)

„Potom konec, když odevzdá království Bohu Otci, když zničí všeliké knížatstvo i moc i sílu - musí pak on kralovati, až položí všechny nepřátele pod nohy jeho. Nejposlednější zkažena bude nepřítelkyně smrt; nebo všechny věci poddal Bůh pod nohy jeho. Když pak praví, všechny věci poddány jsou jemu bezpochyby, že kromě toho, kterýž mu všecko poddal. Když pak jemu všecko poddáno bude, tehdy i sám Syn poddán bude tomu, kterýž jemu všecko poddal, aby byl Bůh všecko ve všem.“ (I Kor. 15, 24-28.) „Skrze Pána našeho Ježíše Krista. Amen.“

P. Švach:

PODMÍNKY APOŠTOLÁTU

Odezíráme zde od časových okolností ustanovení apoštolátu a různých podrobností; všimněme si však základních rysů apoštolátu jako celku. Jako podstatné podmínky k apoštolátu se nám jeví v evangeliích především zvláštní vyvolení od Krista a se strany apoštolů život s Kristem jako příprava na tak velké poslání.

Jak již bylo řečeno minule, vytvoření apošolského kolegia se podává v životě Kristově jako dílo záměrně připravované a zvláštní. Vyplývá to ze samého určení apoštolátu jako svědectví o životě a nauce Kristově, především hlásáním zmrtvýchvstání Kristova. K tomuto úřadu, jenž pojímán v nadpřirozeném světle vyžadoval v poměru k svému poslání přiměřené schopnosti, bylo třeba různých podmínek, aby apoštolé mohli vyplniti svůj úkol. Jsou to především tři podmínky: vyvolení, povolání a život s Kristem.

Ustanovení apoštolátu se ukazuje v Písmě jako dílo zvláštní volby Boží. „A vystoupil na horu a povolal, jež sám chtěl, a šli za ním. A učinil jich dvanáct, aby byli s ním a aby je vyslal kázati a míti moc vymítati démony . . .“¹ Sv. Lukáš k tomuto úkonu povolání apoštolů přidává ještě předchozí moment povolání, totiž zvláštní vyvolení v mysli Kristově, když zdůrazňuje, že toto povolání k apoštolátu se událo po zvláštní modlitbě Kristově. „Stalo se pak v oněch dnech, že vyšel na horu modliti se a ztrávil noc na modlitbě k Bohu. A když nastal den, povolal své učedníky a vyvoliv z nich dvanáct, jež nazval apoštoly . . .“² K tomuto místu dodává P. Lagrange: „Vědělo se z tradice, že Ježíš se mnoho modlil (IX, 18), a Lukáš považoval za vhodné připomenouti tuto dlouhou modlitbu před tak důleži-

¹ Mr., 3. 13; 2.

² Lk., 6. 12.

tým úkonem volby apoštolů.³ Je to jen zdůraznění plánů Božích. Jako Kristus prosil za své učedníky před svým utrpením svého Otce, aby je zachoval v jednotě, aby je uchránil zlého a posvětil je v pravdě skrze Ducha svatého, tak jistě kladl do svých modliteb zvláštní vyvolení svých apoštolů. Tuto podmínku zvláštního vyvolení k apoštolátu připomněl Kristus svým učedníkům zase před svým odchodem k utrpení a k dovršení svého díla, když jim pravil: „Ne vy jste vyvolili mne, nýbrž já jsem vyvolil vás . . .“⁴

Apoštolé sami si byli vědomi tohoto zvláštního vyvolení k svému poslání, proto se nazývají „předurčení svědci od Boha“.⁵ Tohoto vyvolení si byl zvlášť vědom zase sv. Pavel, který musil častěji hájiti svůj apoštolát, proto tím více zdůrazňoval, že jeho poslání není od lidí, nýbrž z vůle Boží, když na př. píše v II. listě ke Korintánům: „Pavel, apoštol Ježíše Krista skrze vůli Boží . . .“⁶

Jestliže bereme vyvolení k apoštolátu jako předchozí podmínku se strany Boží, povolání k apoštolátu není nic jiného nežli bližší určení a provedení těchto záměrů v čase a v okolnostech. Samo v sobě se vlastně toto povolání kryje s vyvolením, protože je jen postupným uskutečňováním vnitřní volby. Přece však je lze bráti odděleně, právě pro jeho určení v čase. Jako Kristus začal své poslání v čase a na zemi, třebaž mělo svou nadčasovou hodnotu, podobně apoštolát ve svém provedení se začal uskutečňovat voláním, jímž Kristus zval své vyvolené, aby šli za ním. Ale právě proto, že apoštolé měli míti své zvláštní poslání, nastalo ještě bližší třídění a oddělení z učedníků těch, kteří byli určeni zvláštní volbou Boží k apoštolskému poslání. Ze svých učedníků vyvolil dvanáct, jež nazval apoštoly. Ale ke každému z těchto bylo řečeno jako Petrovi: „Pojď

³ Lagrange, Evang. s. Luc. p. 180.

⁴ Jan, 15, 16.

⁵ Sk., 10, 40.

⁶ II. Kor. 1. 1.

následuj mne“, ježž spolu s jeho bratrem Ondřejem povolal od rybaření k apoštolátu, k úkolu býti ybářem duší.⁷ „Pojď a následuj mne. To učinilo Dvanáct, kteří odpověděli na zvláštní volání, jež jim činil Ježíš. Tu mu praví Petr: My jsme opustili všechno a my jsme tě následovali. (Mt. XIX, 27.)

To vede k myšlence, že zásady života předložené Synopticích Dvanácti zvláště předpokládají toto vlastní povolání a nejsou, alespoň tímž způsobem, oužitelné na všechny.“⁸ Sv. Pavel zase neopomenul připomenouti tuto podmínku svého apoštolátu, když

je nazývá „povolaným apoštolem Ježíše Krista“.⁹

Tato vlastnost apoštolského poslání rozvádí sv. Tomáš, když vykládá to místo: „Praví však: povolaný apoštol, aby naznačil milost, to jest, povolaný tomu, aby byl apoštolem. Nikdo si neosvojuje tuto čest, nýbrž kdo je volán jako Aron.“¹⁰ A na jiném místě, když rozvádí slova sv. Pavla: „Skrze něhož jsme přijali milost a apoštolát. Předeseílá pak milost před apoštolátem, a to proto, že nikoliv ze zásluh, nýbrž z milosti dosáhli apoštolátu. (I. Kor. XV, 19.) Já jsem nejmenší z apoštolů, jenž nejsem hoden být nazýván apoštolem . . ., milostí Boží však jsem, o jsem.“¹¹ Všude se zde jeví dva prvky: zvláštní vyvolení Boží a povolání jménem Krista k apoštolátu. Vyplývá to ze samé věci. Je apoštolát poslání ve jménu vysílajícího. Kristus vysílá, proto též vyvolil, povolal a obdařil svou mocí ty, jež ho měli zastupovat.

Proto také není ve shodě s biblickými dokumenty tvrzení Ericha Haupta, který se domníval, že křesťanské obce pod vedením Ducha svatého ustanovily posťoly, což dokazuje z případu sv. Pavla a Barabáša, kteří byli vysláni jako apoštolé v Antiochii. Z toho soudí zmíněný autor, že apoštolát netvoří

⁷ Mt, 4, 19.

⁸ Lemmonyer, *Théologie du N. Testament*. Paris, 1926, p. 55.

⁹ Řím, 1, 1; I. Kor. 1, 1.

¹⁰ *Expositio in omnes s. Pauli epist. ad Rom. lect. I.*

¹¹ Sv. Tomáš, *Exposit.*, c. I. 1. IV.

ani zvláštní povolání od Krista, ani skutečnost, že někdo viděl Krista vzkříšeného. Apoštolát podle něho je charisma. Proto ten je apoštolem, kdo obdržel toto charisma a autorita apoštola spočívá v důkazu tohoto ducha moci. Monnier ve své recenzi uvádí tyto dvě věty z tvrzení Hauptova: „Obec, jednajíc pod vedením Ducha sv., mohla označiti apoštoly“ (tak církev antiošská ustanovila Pavla a Barnabáše), a druhá věta: „To, co tvoří podle Pavla apoštolát, není přímé povolání učiněné Kristem, ani skutečnost, že někdo viděl Vzkříšeného. Apoštolát je charisma. Je to zvláštní forma, již Duch svatý přibírá v různých jednotlivcích . . . Autorita apoštola spočívá na důkazu ducha moci.“¹² Avšak toto mínění nelze opřít o skutečné důkazy. Sv. Pavel byl povolán k apoštolátu ne teprve církví antiošskou, nýbrž na cestě do Damašku, když slyšel od Krista tato slova: „Proto jsem se ti zjevil, abych tě ustanovil přísluhovatelem a svědkem těch věcí, jež jsi viděl . . .“¹³ Na toto poslání poukazoval svatý Pavel, kdykoliv hájil svůj apoštolát. To měl na mysli, když napsal v epištole ke Galatům: „Pavel apoštol ne od lidí, ani skrze člověka, nýbrž skrze Ježíše Krista . . .“¹⁴ V případě antiošské obce běží ne o prvotní vyvolení a povolání k apoštolátu, jež bylo přímo od Krista i u sv. Pavla, nýbrž pouze o jakousi vnější investitu k apoštolátu mezi pohany. Pavel nikdy se neodvolává na církev antiošskou při svém poslání, nýbrž vždy na přímé vyslání od Krista, jehož se mu dostalo tehdy, když se mu Kristus zjevil na cestě do Damašku. A nikde nestaví svůj apoštolát na tutéž linii, jako byl apoštolát Barnabášův, tedy již druhotný, z pověření Církve, kdežto jeho byl přímý od Krista.

Třetí podmínka, jež se nutně vyžaduje k apoštol-skému poslání, je život s Kristem na zemi. Patří to k poslání ve jménu Kristově, k poslání o životě Je-

¹² Revue de l'hist. des religions, Halle, 1899. S. 453.

¹³ Sk. 26, 16.

¹⁴ Gal. 1, 1.

žíšově, proto bylo třeba blízkosti s Kristem. Ježíš si vybral své apoštoly a učinil je svědky svého života. Sděloval jim tajemství království Božího. Měli být jeho svědky, a to přesvědčenými, živými. K tomu bylo třeba výchovy, aby zanechali pozemského chápání jeho království, aby se dívali zcela jinak na jeho poslání. Tak jako to mohl říci o nich před svým utrpením: „A vy budete o mně svědčiti, poněvadž od počátku jste se mnou.“¹⁵ Když již po odchodu Kristově bylo třeba nového apoštola na místo, jež opustil zrádce, došlo k volbě. Tehdy Petr povstal a promluvil: „Je třeba tedy z těchto mužů, kteří byli s námi shromážděni po celou dobu, co přišel k nám a od nás odešel Pán Ježíš, počínajíc od křtu Janova až po den, kdy byl vzat od nás, aby se jeden z nich stal svědkem jeho vzkříšení s námi.“¹⁶ Podmínka života s Kristem je zde vyjádřena jako nutná ke svědectví o vzkříšení Kristově. Právě proto, že Kristus učinil své apoštoly očitými svědky svého intimního života, svých divů i tajemství své nauky, mělo být jejich svědectví skutečné a životné a tím více přesvědčivé. Na toto očitě svědectví se odvolává častěji sv. Jan, když píše na př. o smrti Kristově: „A ten, jenž viděl, vydal svědectví, a jeho svědectví je pravé.“¹⁷ Nebo jinde: „Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme svými očima viděli, co jsme spatřili a čeho se naše ruce dotýkaly, o slově života (píšeme) ... co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste měli s námi společenství.“¹⁸ A sv. Lukáš píše ve své předmluvě k evangeliu: „Poněvadž mnozí se pokusili napsati vypravování těch věcí, jež se mezi námi staly, jak nám podali ti, kteří to sami od počátku viděli a byli přísluhovateli slova, zdálo se i mně vhodné napsati ...“¹⁹ Bezprostřední svědectví života Kristova je zde všude zdůrazněno jako základ ke svědectví o Kristu.

¹⁵ Jan, 15, 27.

¹⁶ Sk., 1, 22.

¹⁷ Jan, 19, 35.

¹⁸ I. Jan, 1-3.

¹⁹ Lk. 1, 1.

Právě pro tuto okolnost se zdá apoštolát Pavlův ne jako prvního řádu, nýbrž jen druhotný, protože mu chybí tato podmínka života s Kristem, oné přípravy, v níž Kristus vychovával své apoštoly, aby pochopili jeho dílo, jeho poslání i smysl jeho nauky. Sv. Pavel však sám se dovolává této podmínky pro svůj apoštolát. Neviděl sice Krista na zemi v jeho tělesné podobě. Přece však se táže s jistotou: „Nejsem apoštol? Zdaž jsem neviděl Ježíše, Pána našeho?“²⁰ A dále popisuje zjevení Krista vzkříšeného všem apoštolům a bratřím. Nakonec vyznává, že i jemu se dostalo tohoto zjevení: „Naposled pak ze všech jako nedochůdčeti zjevil se i mně. Já jsem totiž nejmenší z apoštolů...“²¹ Batiffol píše o tom: „Býti vyslán Kristem předpokládá, že někdo viděl Krista, ne sice v třetím nebi, byl-li tam uchvácen, nýbrž na zemi, a jako jej viděli svědci jeho vzkříšení. Proto tedy Pavel je poslední z apoštolů, poněvadž byl poslední, kdo viděl Pána. Po Pavlovi již nebude apoštolů. Konečně a především býti vyslán Kristem uzavírá v sobě, že někdo dostal na zemi od Krista osobně poslání, to je pravý kořen apoštolátu: a zdaž to není hluboký smysl zázraku, jenž obrátil Pavla na cestě do Damašku? Jestliže Pavel se může prohlásiti za „apoštola, ne od lidí ani skrze člověka, nýbrž skrze Ježíše Krista a Boha Otce, který jej vzkřísil z mrtvých“ (Gal. 1, 1), důvod toho je, že Bůh zasáhl svou vůlí...“²² Je tedy i Pavel apoštolem Ježíše Krista, který ho osobně na cestě do Damašku vyvolil a vyslal. Tam mu též zjevil, co od něho žádá. Právě tato skutečnost potvrzuje vyžadované podmínky apoštolátu, jak byly předeslány. Jestliže u ostatních byly řádně dány, v případě Pavlově byly splněny mimořádným zásahem. Svátý Augustin nadšeně rozvádí tyto myšlenky svým obvyklým způsobem: „Dřívější apoštolé tedy byli praví, kteří ne lidmi, nýbrž Bohem byli vysláni, totiž Ježíšem Kris-

²⁰ I. Kor. 9, 1.

²¹ tamtéž 15, 8.

²² Batiffol, *L'Apostolat* (R. B. 1906) p. 526.

tem ještě smrtelným. Pravý byl též poslední apoštol, který byl poslán Ježíšem Kristem zcela již Bohem po jeho vzkříšení. Dřívější jsou ostatní apoštolé skrze Krista dosud zčásti člověka, to jest smrtelného; poslední je Pavel apoštol skrze Krista již zcela Boha, to jest se všech stran nesmrtelného. Ať je tedy stejná autorita jeho svědectví, na jehož počest doplňuje oslavení Páně, jestliže řád času má něco méně. “²³

Konstantin Miklík:

JAKÝM ZPŮSOBEM PEČUJE EUCHARISTIE O NAŠE SJEDNOCENÍ S BOHEM

(Pokračování.)

III.

*Které jest ovoce Kristova roztoužení po Otci, je-
muž chce dáti, především aby jej oslavil, opětně
svůj život za své bratry, jako mu jej dal na kříži,
Kristova roztoužení po lidech, jimž chce dáti své
tělo a krev a sebe celého darem, a které jest ovoce
Kristova sestoupení k lidem, Kristova takořka no-
vého vtělení, při němž svému tělu fysickému dává
se skrývati tak tajemným způsobem, aby roznítil
lásku v člověku? Tyto dvě otázky vyvěrají z rozli-
šení, které musíme činiti mezi svátostným tvořením
Eucharistie a jejím svátostným přijímáním. Mše
svatá jest určena na prvním místě k uctění Boha,
kdežto svátosti (tudíž i Eucharistie ve svatém přijí-
mání) jsou přímé nástroje milosti Boží pro člověka.
Mše svatá nezjednává proto milost člověku bezpro-
středně jako svátosti, ačkoli jest právě tak mravní
příčinou jejího přidělování, jako jest obět na kříži
její příčinou záslužnou. Pro hlavní cíl člověka, oslavu
Boží a díky Bohu, pro získání zásluhy u Boha činem
tak eminentně zbožným, jako jest uctění Boha, jest*

²³ Sv. Augustin, Epist. ad Galat. ML, XXXV. 2107.

mše svatá prostředkem daleko nejúčinnějším. protože Kristus oslavuje Boha mešní obětí nekonečně a neomylně. Neboť mše svatá jest nejvyšší obět chvály, klanění a bohopocty (*sacrificium latreuticum*) a nejvyšší obět díkyvzdání za všechna přijatá a přijímaná dobrodiní (*sacrificium eucharisticum*), a nic nemůže překonati tyto účinky mše, která jest příjemná Bohu bez výhrady a spojuje v sobě krásu, vůni a účinnost všech obětí předobrazných i všech ostatních obětí lidských až do konce časů. Zvláště po této stránce platí o mši slovo Tridentského sněmu: Toto jest ona obět, která nemůže býti poskvrněna žádnou nehodností ani zlobou (XXII, 1). Rovněž tak, ale přece v druhé řadě a nikoli přímými účinky, jest mše svatá prostředkem smíření Boha s lidmi a prostředkem k dosažení milosti, protože jest nejvyšší obětí na usmíření Boha uraženého lidskými hříchy (*sacrificium propitiatorium*) a nejvyšší obětí k vyprošení všech Božích darů *pro člověka* (*sacrificium impetratorium*). Pokud totiž jde o smíření Boha s člověkem, o vyprošení Boží přízně, o promínutí časných trestů za hříchy naše nebo cizí, jest skutečný účinek mše vázán se strany Boží jednak na svobodnou vůli člověka a jeho rozpoložení mravní, jednak na Boží soud, úsudek a úradek. Jestliže na příklad závisí v jiných okolnostech tolik na lidské důvěře v Boha, na pokoře člověka vůči Bohu, na Boží lásce k člověku a Boží prozřetelnosti, pak i užitečnost mše svaté pro člověka závisí na těchto a podobných předpokladech.

Ale i objektivně jest ovoce nekrvavé oběti na oltáři různé, různě veliké a různě jisté, podle toho, kdo ji Bohu podává a o jaké ovoce běží. Pokud jde o hlavního obětníka, Krista samého, jest cena mše svaté nekonečná, jak svým obsahem, tak i svým původcem a zásluhou. Její účinek bohooslavný a bohuděkovný jest nejenom nekonečný, nýbrž i neomylný, což platí ovšem, pokud se Krista týče, také o zadostčinícím a výprosném účinku mše. Pro člověka však jsou všechny tyto účinky konečné, ovoce mše svaté

jest fakticky omezené. To platí i o účincích prvního druhu, ačkoli právě nejcennější užitek, zásluha pro věčnost skrze nejvyšší bohopoctu, jest člověku ve mši otevřena nejvíce a přístupna nejjistěji. Zadostčinící účinek mše jest mimo to omezen také počtem osob neb úmyslů, za které se zvlášť obětuje (aplikuje), takže není v tomto směru jedno, je-li mše sloužena za jednu či více osob. Naproti tomu není vyprošující síla mše vázána na osobu, za niž se přináší, nýbrž zůstává neztenčeně platná pro všechny, za něž se kněz ve mši modlí. Různým způsobem dosahuje účinků mše kněz, který ji celebrique, Církev, jejímž jménem vykonává kněz svou funkci, věřící, za něž se slouží, a ostatní, kteří jí obcují nebo při ní pomáhají. Věřící, za něhož se mše aplikuje, dosahuje zvláštního ovoce mše svaté přímo z ustanovení Kristova a z kněžského výkonu svátostného, rovněž nezávisle na své hodnosti a na svém přičinění; ale může je rozmnožiti osobní svatostí, zbožností a modlitbou (opere operantis). Na těchto podmínkách zejména závisí, zda a jak jest mše svatá pro kněze nebo pro věřící, kteří v ní mají účast, čin záslužný, zadostčinící a výprosný, zda a pokud jest mše pro křesťana větší dobrý skutek nežli jiné dobré skutky. Jestliže příprava na modlitbu jest podmínkou její větší účinnosti, čím více příprava kněze neb věřícího na velikou Modlitbu mše? - Co se týče Církve, ta arci nezískává mši svatou žádné osobní zásluhy nebo účinku zadostčinícího, protože jich jednak nepotřebuje, jednak jich ani není schopna. Ale každou mši vyprošuje Církev od Boha milostí stejným způsobem jako svátostinami (quasi opere operato).

Jiné povahy než účinky mše svaté jsou účinky svatého přijímání, účinky přijetí hotové svátosti Eucharistie ve mši svaté nebo mimo mši svatou. Stran přijímání Eucharistie třeba znáti podmínky platného udělování i hodného přistupování dříve, než přikročíme k výpočtu blahodárných účinků, jež v duši zanechává. Přijímání Eucharistie může řádně udíleti kněz nebo biskup, který jest jediný platný

proměňovatel chleba a vína v Tělo a Krev Páně. Mimořádným rozdavačem Eucharistie (podobně jako křtu) jest jáhen, protože má první nezrušitelný stupeň svátosti svěcení kněžstva. Je zřejmo, že výhradní právo kněze ke konsekraci a řádné právo k udělování Eucharistie vyznačuje nejvíce jeho postavení prostředníka, který jest nejenom obětníkem, nýbrž i duchovním pastýřem duší, jež krmí netoliko božským učením víry a svatým pokrmem kázně a milosti, nýbrž i samým Tělem Božím, které se nepochopitelnou shovívavostí a oddaností svěřuje jeho rukám. Přijímáti Eucharistii, a to svátostně a duchovně zároveň, může toliko každý živý pokřtěný, dítě stejně jako dospělý člověk. Nevinné děti a dospělí, kteří nikdy nepřišli k užívání rozumu, přijímají Eucharistii vždycky hodně a s užitkem. U dospělých se žádá k hodnému a prospěšnému přijetí Eucharistie úmysl přijímáti, uvedení duše v stav milosti skrze zpytování a svátost pokání, a úplný půst těla od půlnoci toho dne, kdy se má přijímání konati. Ačkoli jest přijímání Eucharistie obvyčejně nutné k udržení milosti posvěcující, jest její nezbytnost k spáse jen mravní, nikoli naprostá. Příkaz přijímáti Eucharistii jest ovšem božský, ale vyjímáje zvláštní případy, učiní božskému přikázání zadost, kdo přijímá podle ustanovení a příkazu Církve, tedy aspoň jedenkrát do roka, u příležitosti jiných svátostí a v nebezpečení smrti. Právě že Eucharistie je svátost lásky, mají k jejímu častému přijímání vybízeti hlavně důvody lásky a touhy po spojení s Bohem, nikoli jen pohnutka strohého příkazu. Neboť ovoce svatého přijímání jest tak sladké a skvělé, že více než cokoli jiného má vábiti a přitahovati duše, aby běžely za Kristem a dávaly se sytiti jím samým a jeho nevypověditelnou dobrotou.

O bohatosti plodů svatého přijímání praví Římský katechismus, že jsou nesmírné a že jich není možno vypočítati. *Základní účinek přijetí Eucharistie jest, že se Kristus celý, jako Bůh a Člověk, jako Obětník a Obět, dává za pokrm a za nápoj duši,*

nikoli aby podstata božského pokrmu a nápoje přešla v podstatu přijímajícího, nýbrž spíše, aby ten, jenž přijímá, přijímal čím dál tím více jeho duchovní podobu, jeho mravy, jeho zásluhy. *Svátostný styk* (unio sacramentalis) věřícího s Kristem začíná požitím způsob a končí jejich chemickým rozkladem. Je to skutečné bezprostřední spojení člověka s eucharistickými způsoby a spojení zprostředkované s Tělem Páně, s jeho duší i s jeho božstvím. U křesťana hodně přijímajícího bere tento svátostný styk na sebe ihned charakter nadpřirozeně duchovního láskyplného spojení s Kristem, které přetrvává způsoby a naše dřívější láskyplné spojení s Kristem upevňuje, sesiluje, stupňuje a zdokonaluje. Ačkoli toto ze svátosti pocházející láskyplné spojení není fyzické, nýbrž jen morální, přece spočívá na spojení tělesně-podstatném, na pravé inkorporaci Kristově v člověku, a jest po Kristově inkarnaci ze všech spojení tvora s Bohem spojení nejvyšší a nejvšestrannější, které může býti převyšeno jenom nebeským spojením v druhém životě. Mimo vyličený základní účinek má přijímání Eucharistie ještě *troje účinky další*, které ze základního vyplývají a s ním více nebo méně, vždycky nebo často jsou spojeny.

Prvou skupinu těchto dalších účinků lze zahrnouti slovem „zvýšení duchovního života“. Trvalý duchovní život záleží v trvalých stavech milosti a ctnosti, přítomný duchovní život v jejich ustavičném vzrůstu, zejména ve stálém vzrůstu lásky k Bohu, v níž všechno kotví a vrcholí. Hodným přijímáním Eucharistie se stavy milosti a ctnosti, získané jinými svátostmi a dobrými skutky, oživují a rozmnožují, upevňují a zdokonalují, a spolu se uděluje svátostná milost eucharistická, totiž právo na ten druh milosti pomáhající, jejímž účelem jest rozmnožení trvalé lásky k Bohu a roznícení lásky přítomné za týmž účelem. Toto vše se děje působením samé svátosti (ex opere operato), bez zvláštního přičinění toho, jenž hodně přijímá. Zde jest vidět obzvláště zřetelně, oč vyniká Eucharistie nad ostatní svátosti obsa-

hem i zaměřením. Kristovo Tělo živí duše k větší milování Boha viditelného i neviditelného, peč o vždy větší duchovní spojení člověka s Bohem sk lásku.

Z prvé skupiny průvodních účinků svatého přijímání vyplývají dále ony, *které vzdalují od d zlo, jež odporuje jejímu láskyplnému spojení s Kristem*. Tomuto spojení odporuje hřích těžký, jenž podstatnou překážkou duchovního života a jenž posléze vyvrací z kořene, když připravil člov o víru. Eucharistie však jest určena k tomu, aby duchovní život v člověku udržovala. Proto chrání č věka, který ji hodně přijímá, aby do těžké viny upadl, buďto tím, že pokušení od něho vzdal nebo že mu dává sílu, aby odolal, nebo že jej nouká, aby si včas větší sílu vyprosil. Ježto hř všední brání tomu, aby láskyplné spojení d s Kristem bylo dokonalé, shlazuje svaté přijímá a to i přímo působením svátosti, ony všední hříc na nichž přijímající vnitřně nelpí. Z téže přič způsobuje Eucharistie setrvání v milosti posvě jící, která jest podmínkou spojení s Kristem i na věčnosti, a Eucharistie jest tudíž také záruk závdavkem a předzvěstí nebeské blaženosti. Ča tresty za hříchy, které byly odpuštěny, nebrání konalému spojení duše s Kristem; proto se ne pouštějí bez rozdílu pouhým přijetím Eucharis nýbrž hlavně nepřímo přičiněním přijímající tak jako vůbec dobrými skutky. Naproti tomu klizuje hodné přijetí Eucharistie z duše ony sklo jež jsou láskyplnému spojení s Bohem nebezpeč nechuť k dobrému, duchovní skleslost, nepokoj s ce, duševní bezútěšnost, námahu a omrzelost. Sv přijímání jest duchovní hostina; duše se raduje ní, a po ní se cítí dosti silna, aby čelila všem zl náladám, rozmarům a pokušením.

Svaté přijímání Těla Kristova působí kone obdivuhodně i na naše tělo. To se děje netoliko přímo, přetékaající čistou radostí duše, která je s lem podstatně spojena, nýbrž také přímo přijet

Těla Kristova do našeho těla. Tento blahodárný vliv není omezen na dobu trvání posvátných způsob. Dotyk s nejsvětějším Tělem Páně má spíše za následek, že i po porušení způsob trvá mravně-duchovní spojení našeho těla s Božím Tělem, protože požíváním těla Kristova dostává naše tělo vyšší důstojnost, nabývá vyššího posvěcení, ocítá se v opravdovém mystickém příbuzenství s Tělem Kristovým, tak jako fysické tělo vůbec nabývá urozenosti dobrým původem, zdravou krví a přiměřenou potravou. Kristus považuje pak naše tělo za své a vytváří v něm podobnost svého Těla nesmrtelného a oslaveného, jak dušením zlé žádostivosti a vítězním nad pokušeními těla, tak propůjčováním práva na vzkříšení a na všechny milosti, potřebné k jeho dosažení. Všecky tyto účinky právě tak jako mnohé dříve uvedené připouštějí různé stupně, a závisejí v pestré míře na duchovní dispoziici křesťana, který Eucharistii přijímá. Všechny dochází pouze ten, kdo jest co možná nejlépe připraven, to jest, kdo i nejmenší překážky, stojící v cestě nevýslovné působnosti Oltářní svátosti, odklidí a úmyslům nekonečné Boží lásky nejvíce vyjde vstříc.

Dr. Bedřich Uašek:

SEBEKLAMY

1. Kdo se chce v duchovním životě propracovat výše, cítí, jak velikou překážkou jsou mu sebeklamy. Čím více se člověk přičiňuje, tím více se mu sebeklamy vtírají do duše. Nikdo není před nimi jist: ani laik ve světě, ani řeholník nebo řeholnice, ani kněz, lhotejno zda mladičký kněz začátečník či vysoký církevní hodnostář. Sebeklamy působí v duchovním životě zmatek; jako působí zmatek hodinky, které ukazují nesprávně, nebo jako nepravdivelné zrcadlo nepodává mi věrně obrazu osoby, zrovna tak působí sebeklamy, že nevidím věci tak, jak jsou ve skutečnosti, nýbrž pokřivené, skreslené,

nepravdivé. Pak se na př. pokládáme za lepší a schopnější, než skutečně jsme. Byvše uvedeni sebeklamy na nesprávné cesty, jednáme a nutně se setkáváme s nezdary, a trápíme se, že nám svět nechce rozumět; nechápeme světa a svět nechápe nás. Pak utkvíme ve svém duchovním životě na jednostrannostech, nesprávnostech, naivnostech a zlobíme se, že svět - a právě i dobré živly ve světě - nemá dost respektu k našemu duchovnímu životu, nebo že snad dokonce, pod dojmem takových nesprávností, jaké vidí na nás, v nichž vidí typ představitelů duchovního života, zaujímá odmítavé stanovisko k duchovnímu životu vůbec. Když jsme podlehlí sebeklamům, nejsme takoví, jací býti máme, prohřešujeme se proti pravdě, a pravda je věc tak svatá a tak nutná, že hříchy proti ní se těžce mstí. Bůh je Pravda a chce, aby jeho vyznavači měli pravdu v takové úctě, v jaké ji má On sám. Sebeklam je hřích proti pravdě, jest poddávání se falši, šálení, bludu. V zápětí každé viny proti pravdě kráčí trest. Bůh nikdy nestrpí, aby beztrestně bylo zneuctíváno jedno z nejmilejších Jeho dítek, pravda; nemůže ani trpět, aby byla zneuctívána sebeklamy.

Kdo dovede jen vylíčiti, jakou překážkou a jakým nebezpečím jsou pro duchovní život tyto sebeklamy!

2. V nejrozmanitějších podobách projevují se sebeklamy v duchovním životě. Uvedu *několik ukázek*. Kdo se umí poctivě dívat do svého svědomí a kdo si všímá náboženského života kolem sebe, snadno si doplní ukázky další.

Jsou lidé, kteří jsou skálopevně přesvědčeni o tom, že jsou dobrými katolíky; a jak je jejich život po mnohé stránce pohanský!

Jsou lidé, kteří jsou do duše přesvědčeni, že milují Boha nade všechno; a jaké světské pohnutky u nich rozhodují při praktickém jednání!

Myslí si, že vedou opravdový duchovní život; a zatím je to snad jen zevnější náboženský formalismus, život se ve skutečnosti řídí jen přirozenými pozemskými zásadami.

Domnívá se, že srdce je již cele proniknuto Bohem; a bývá v něm někdy ještě taková žalostná směs nábožnosti a světáckosti!

Namlouvá si, že se nechává při všem vésti věcnými a objektivními hledisky; a nepozoruje, jak marnivost a samolibost je pořád ještě tak rozhodujícím činitelem v jednání.

Chtěl by míti duchovního vedoucího, ale běda, když by tento chtěl vésti jinak, než jak chce on sám.

Je o sobě přesvědčen, že je pokorný; ale jaká nedůtklivost, jaká pýcha, jaká neposlušnost je u něho přioděna rouškou pokory!

Říká si, že musí míti správný úsudek o lidech; ale kolik chorobného a lučavkovitého kritikaření, kolik hříchů proti lásce se touto formulí zakrývá!

Říká se, že hledá radu, a hledá ji u kdekoho; ale je to u něho ve skutečnosti jen pýcha, která se chce u jiných jen blýskat tím, co chystá, a dává jiným cítit, jak je důležitý.

Modlí se; ale šilhá, zda jiní s obdivem naň hledí, nebo aspoň jako farizej v chrámě je v modlitbě na výsost uspokojen sám sebou.

Říká, že už svou hněvivost zkontroloval; a jak ještě hněv často u něho řádí.

Jak dovede si u sebe omlouvati své nečisté známosti, své naruživosti v jídle, pití, kouření, jaké důvody dovede si v hlavě snášeti, že to, co dělá, v jeho případě není vlastně hřích, nebo že nikdo nesmí po něm žádati, aby si odřekl to a to. Instinktivně a křečovitě odvrací svůj duchovní zrak od takových míst ve svědomí, kde tuší, že by mohl zahlédnouti své chyby. Jak se přese všechny své chyby úzkostlivě namáhá, aby sám sobě dokázal, že je vlastně lepší než jiní. Vykládá o sobě; ale tak, že líčí vždy jen své dobré stránky, a zamlčuje své slabiny.

U některých duší mohou sebeklamy býti ještě osudnější.

Pokládá se za povolána k vysokému mystickému životu a ke zvláštním milostem; a dosud v sobě neumrtvil ani nejnebezpečnějších náklonností a vášní.

Vžil se do myšlenky, že jest určen k tomu, aby byl velkým reformátorem v Církvi; a dosud prodělal taktak začátky duchovního života a teprve se začíná v nadpřirozeném životě sotva držeti na nohou.

Pokládá se za mravokárce celého světa a za přísného soudce živý i mrtvých; a neuvážil, že slovo Kristovo o obílených hrobech (Mat. 23, 27) se vztahuje dosud ve velké míře i na něho.

Nebezpečí sebeklamů bývá zvýšeno i tím, že se k nim přidružuje i přetvářka navenek. Přetvářky, falše, neupřímnosti, nepoctivosti je ve světě tolik! Kolik lidí, mladých i starých, chce se před jinými zdáti hezcími, krásnějšími, mladšími, lepšími, zbožnějšími, bohatšími, ušlechtilejšími, než jsou ve skutečnosti! Herec na jevišti nejeví se obecnstvu tak, jak ve skutečnosti jest; hraje svou úlohu. Podobně veliká část lidí nespokojuje se tím, aby vystupovala v životě tak, jak opravdu je, nýbrž cítí vnitřní tlak, aby je jiní viděli v příznivějším světle - dělají stále herce, hrají svou úlohu. - Ale tato přetvářka působí zpětným odrazem na duši. Některý lhář lže tak důkladně, že nakonec je někdy tím popleten i sám a bere své lži vážně jako pravdu; a člověk, který se přetváří, aby sugeroval nepravdy a nadsázky jiným, dost často nakonec sugeruje sebeklam i sobě. Bloudil v houštinách přetvářky a zabloudil nezachránitelně v labyrintu sebeklamů.

Jsou ještě některé okolnosti, které zvyšují nebezpečí sebeklamů. Daří se jim nejlépe v sousedství dobra. Kde je mnoho dobra, tam můžeme s jistotou očekávat, že se začnou ukazovati sebeklamy, jako na zdravém jeteli se zachycují cizopasně byliny. Kolik sebeklamů se věší na př. na modlitbu, zvláště na modlitbu rozjímavou! Není milosti, zvláště vyšší milosti, aby se k ní hned netlačily sebeklamy, jako se mouchy slétají k talíři s medem. Není věku, který by byl zajištěn před sebeklamy; ba mnohdy se dokonce zdá, že se stoupajícím věkem je jim člověk přístupnější stále více.

Sebeklamy jsou jedno z těžkých břemen, která musí nésti naše ubohá pozemská existence dědičným hříchem porušená. Někdo trpí jimi více, jiný méně, někdo strašně, jiný jen nepatrně. Ale náklonnost k nim nosíme v sobě všichni.

3. *Jak je to jen možné, že jsme tak přístupni sebeklamům?*

Prvá příčina je v nás samých.

Náš rozum bývá mnohdy slabý a nedovede vždycky poznati skutečnost správně. Ostatně člověku nebývá ani příjemno vždycky, aby poznal ryzí skutečnost, když je v ní něco, co nám nelahodí. Je velkým neštěstím doby, že zpytování svědomí upadlo do nevážnosti. Je pravda, zpytovati svědomí není příjemná věc, jako není příjemná věc patřiti na hnísající nebo krvácející ránu; jako není příjemné dotýkati se nejbolavějších míst. Ale upřímné zpytování je zdravá věc a vysvobodí nás z omylů. Zpytování svědomí je pro duši jako zdravý rezný chléb: ten nemá sice pikantní chuť jako delikatesy, ale je zdravý a silivý. Tak zpytování svědomí je silou duše, ukazuje nám pravý náš stav, ukazuje nám i naši bídu a v čem si zvláště musíme dávatí pozor a strhuje masku sebeklamům.

I naše *vůle* mívá vinu na sebeklamech. Ochotně věří to, co je jí příjemné, a ráda se tím obírá a opět a opět se tím obírá. Lahodí jí, když fantasie tyto příjemné věci zveličuje a přikrašluje. Naopak je jí nemilé, když se má obíratí věcmi nepříjemnými a hledí jim uniknouti, jak jen může. Co hoví ctižádosti, marnivosti, ješitnosti, při tom prodlévá se zálibou. Co by s sebou neslo pokoření, zahanbení, obtíž, takové myšlenky hledí z nitra vypudit.

Sebeklamy v nás živí i *svět*. Jmenuji aspoň jedno: lichocení. Mnoho lidí je přístupno lichocení. A svět umí lichotit! Člověk uvěří, a jako pavučiny se tvoří pak v duši sebeklamy. Nejedem člověk zdá se již tak upevněný v dobrém; a přece žízní po tom, aby se jeho dílo uznalo, a více, aby se mu lichotilo. Ubozí takoví lidé, kteří si světem dají nasadit brýle

mámení! Zvláště lidé na význačných místech musejí se mítí velmi na pozoru, aby jich lichotníci nezkazili. - Nejedem člověk dále má zas veliké nebezpečí ve své rodině. Ta v něm vidí svou modlu, a zbožňuje jej tak, že je to přímo modloslužba. V takovém ovzduší ztratí člověk snadno autokritiku a vžije se v sebeklamy, často vůbec nevyléčitelné.

Nebezpečím bývá i *ďábel*, a to hlavně tím, že vzrušuje fantasii, takže je pod vlivem přeludů, často vábivých, okouzlujících a skoro až neodolatelných. Jindy nás žene ke spěchu v jednání, protože ví, že jedním z největších nepřátel velkých věcí bývá neuvážený kvap. Jindy nám takřka žene prach do očí, aby člověk ve věcech duchovních viděl nesprávně: „Co je blízké, zdá se vzdáleným, co vzdálené, blízkým. Co je slabé, jeví se silným, a naopak. Světlo se zdá temnotou, temnota světlem. Co mělo zůstatí skryté, to se rozhlašuje, co se mělo vědětí, to se utají.“ (F. W. Faber). I v této otázce platí: „Bratří, bděte, neboť protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází, koho by pozřel“ (I. Petr. 6, 8-9).

4. Po tom, co bylo řečeno, není třeba ze široka dokazovati *zhoubnost sebeklamů*. Svět sebeklamů je svět nepravdy, bludu, lži. A na tom člověk pak buduje svůj duchovní život! Vidí věci a osoby v nesprávném světle. Jde za nesprávnými cíli. Nutným důsledkem je nezdár a fiasko. A sebeklamy jako býlí a bodláčí rychle se rozrůstají v našem nitru, ztěžují vzrůst ctností a rozvracejí náš duchovní život.

Že tak mnoho duší nábožensky zakrsalo a nezachratitelně zakrsalo, to bylo v četných případech zaviněno i tím, že nebyly dost opatrné na sebeklamy a ty znemožňovaly jim správné stanovisko a jako rakovina hlodaly jim na všech ctnostech.

Bývá vždy kletbou, když se opustí svatá Boží pravda.

5. *Kterými prostředky se uchráníme sebeklamů?*

Předně musíme mítí posvátnou úctu k *pravdě a prostotě*. Musí v nás býti cosi ze Spasitelovy duše,

která měla takovou lásku k prostinké pravdě, že nejenom sám byl pravda, nýbrž chtěl mít i kolem sebe osobnosti, které pokorně celou duší milovaly prostou pravdu - Panna Maria, sv. Josef, pastýři, mudrci, Simeon, Anna, Jan Křtitel, apoštolé - a nenáviděl a potíral farizejství, jeho dvojakost, neupřímnost, lstivost, lež. Když chce velmi vyznamenati člověka, pronese o něm chválu: „Hle, pravý člověk, v němž není lsti“ (Jan 1, 47). - Musíme pamatovati na to, že máme býti obrazem Božím, a Bůh že je pravda a miluje pravdu a nenávidí lež. Bohem inspirovaný pisatel knihy Přísloví (3, 3) dobře ví, čeho člověk potřebuje: „Milosrdenství a pravda nechť tě neopouštějí!“ Je sice pravda. Člověk dokonale pravdivý a pravdomluvný je zjevem velmi řídkým. Ale musí býti naší snahou, abychom jako děti Boží žili v ovzduší pravdy, neboť pravda je život, lež je smrt. Jedním z důvodů, že peklo je tak hrozné, je to, že v pekle není pravdy.

Druhým prostředkem jest cvik v dobrém *zpytování svědomí*. Kdo je zvyklý upřímně a každodenně uvědomovati si své chyby, ten snáze se ubrání, aby sebeklamy se mu neusídlily v duši. Ovšem, aby člověk vytrval ve zpytování svědomí, k tomu je potřeba mužnosti.

Dobře nám poslouží, máme-li zkušeného *duchovního vedoucího*, rozumného, který dobře vycítí, co po nás žádati může, co ne, neohroženého, který nám netrpí libůstek a sebeklamů, a pevného a důsledného, který nedělá ústupků naší náladovosti.

Dvě *pobožnosti* se v boji proti sebeklamům zvláště osvědčují: cvik v přítomnosti Boží a pobožnost k svatému andělu strážci. Neboť sebeklamy nejbujněji se rozmáhají v přítmí snů a myšlenka na přítomnost Boží a na anděla strážce nás vyvádí z tohoto přítmí.

A konečně nedocenitelné služby nám koná v té věci, když si navyknememe vzbuzovati *dobrý úmysl* a když tento dobrý úmysl častěji přes den obnovujeme.

P. Dr. Silvestr Braitto:

V TEBE, BOŽE, JSEM DOUFAL!

(Mystická cesta 13.)

I ctnost naděje potřebuje svého pasivního očišťování, aby to byla ctnost dokonalého spočinutí duše v Bohu. Naděje mnohých lidí trpívá dvojitou chybou. Buď je příliš hmotnou, nebo není dosti naprostou vůči Bohu. Není dokonalou každá naděje, která se stále dovolává Boží moci a spoléhá na Boží přispění. Mohl bych každému říci: Podle toho, co očekáváš od Boha, můžeš si sám určit, jak daleko nebo vysoko stojíš v duchovním ohledu. Znáám dosti křesťanů, kteří se honosí nebo kteří jsou od druhých vynášeni pro pevnou a neochvějnou důvěru v Pána. Ale trochu se jen zadívejte na to, co od Boha očekávají, a poznáte, že tito lidé potřebují nutně zkoušky, očištění, že totiž celé jejich náboženství, celý jejich náboženský život potřebuje očištění, protože si představují Boha jen jako hospodáře, který nemá nic jiného na starosti, než hmotné a časné záležitosti několika lidí. Očekávají sice také nebeské království, ale zdá se, jako by si tam sami vystačili se svou ctností a jako by to nebeské království očekávali spíše jen jako nádavkem ke království pozemskému, o které v první řadě stojí.

Dále příliš spoléhají ve svém díle spasení a snahy o dokonalost na svou ctnost, na svou dobrou vůli a na sílu své dobré vůle. Tak je člověk, který se třeba i zdá býti duchovní, stále schoulen do sebe, a k Bohu se obrací jen jako zvenčí a občas. Má-li takový křesťan býti cele přistrčen k Bohu, spojen s ním dokonale, potřebuje býti osvobozen od očekávání časnosti a od spočinutí v sobě na cestě k Bohu.

I ctnost naděje musí projíti očišťujícím ohněm, pasivním očišťováním. Naděje je totiž sestra víry a lásky, dává sílu víře i lásce, aby člověk směřoval jistě k poznatému a milovanému Bohu, aby se opřel ne o svou jistotu, nýbrž o jistotu Boha samého, ve

víře, aby se opřel o světlo a jistotu Boží pravdomluvnosti a v naději aby se opřel o věrnost a všemohoucnost lásky a pomoci Boží, o sílu a věrnost a lásku moci Boží.

Čím temnější úzkost z propasti naší bídy, tím pevnější přivnutí k Bohu. Proto také nás tím účinněji Bůh může nésti, posvěcovati, čím více se jen jemu a cele jemu a celé jeho moci a věrnosti otevřeme. Tak nám nakonec neuškodí ani ona temná noc naděje.

Jen se opřeme přitom o Boha a nedejme se zmásti zkouškou.

Jansenisté a kvietisté radili tu krutou léčbu v úzkostech o spasení, abychom se úplně zřekli svého spasení, abychom vůbec na ně nemyslili, aby nám bylo docela jedno, zda budem spasení, zda dojdeme dokonalosti nebo ne. Právem zavrhla Církev věty Molinosovy a Fenelonovy i Arnauldovy (Denz. 1232, 1335, 1338.) Ty věty radily, aby nikdo, kdo se odevzdal zcela Bohu, nemyslel ani na spasení ani na zatracení ani na dokonalost ani na spasení. Některé výroky svatých se podobají těmto zavrženým výrokům, jako na příklad výrok svaté Terezie, že miluje Boha ne proto, že odměňuje nebem dobré nebo trestá peklem ty, kteří ho nemilují, nýbrž že miluje Boha jediné proto, že je dobrý. Co je tu zavrženo v tomto kvietismu? Omyl tak zvané čiré lásky k Bohu, jako by bylo možné nebo snad dokonce nutné člověku úplně zapomenouti na svou spásu, na to, že je Bůh naším dobrem. To je naprosto nemožné. Nemůžeš, když je Bůh dobro, nemůžeš si odmysliti, že je tvým dobrem také, dobrem oblažujícím, a proto že musíš k němu směřovati a že on tě také jednou oblaží, že je a bude tvou blažeností. Ale jedno je možné, i když se to zdánlivě podobá tomuto kvietismu, a můžeš to prováděti docela v duchu očišťování naděje. Abys nemyslel tolik na své spasení a vyvolení s hlediska předurčení. Aby ses více snažil o Boží slávu, o plnění jeho vůle, než o to, zda tě Bůh chce zatratiti. V takových chvílích zkoušky abys odvrátil pozornost

od sebe a vrhl se docela do Božího náručí. To pak není kvietismus, nýbrž vzbuzení vrcholného úkonu ctnosti naděje, naděje očištné, která již nehledá jen sebe, jen časného poklidu, nýbrž oddává se, dává se, otevírá se docela a naprosto Bohu. Ctnost naděje doufá v Boží pomoc a sílu Boží pomoci na těžké a nebezpečné cestě spasení. Naděje se opírá o věrnost a moc Boha volajícího a slibujícího pomoc všem, které volá. Někdy ale, jak jsem již řekl, zůstává naděje příliš u časných věcí, u prostředků, kterých potřebujeme, abychom klidněji šli k Bohu. Nedobírá se všech pokladů a veškerých hlubin ctnosti naděje, která očekává od Boha, že on sám si nás přitáhne k sobě, že on si nás sám ochrání, zvítězí v nás a přivede k sobě, k nejužšímu spojení celé naší bytosti s ním.

Proto nám někdy bere Bůh všechno, co jsme tak žíznivě a jednostranně, až nebezpečně jednostranně očekávali od věrného a všemohoucího Boha. Bere nám pozemské, časné statky, bere nám naše postavení, naši práci, bere nám to, v čem jsme nalézali uspokojení, i to dobré, v čem jsme se ale příliš utápěli mimo Boha a vedle Boha, abychom si uvědomili, že máme od Boha očekávat ještě jiné statky, ještě jiné poklady, že naše naděje má růsti ve šlechtnosti, čistotě a ryzosti i v hloubce. Tato naděje se někdy tak žalostně scvrkává na očekávání pozemského, časného požehnání, že všechno ostatní jako by záviselo jedině na nás. Proto, zatím co nám Bůh odnímá všechno pozemské, když se znovu ozývá hlad po nebi, po Bohu, po vroucím spojení s ním, po těsném přivnutí se k němu, zatím co všechno zklamalo, při tom všem ještě musí naše naděje projít trpkou zkouškou. Příliš sis zahrával s královstvím tohoto světa pro sebe, příliš sis celé náboženství skládal do jakési idylické pohody požehnání časného při určité, nebezpečné míře duchovního života, než aby ti nechal Bůh opět tvé očekávání Božího duchovního království jen tak jako něco klidňoučkého a roztomilého.

Pojednou začínáš viděti celou svou bídu, slabost, ubohost vůči věčnému spasení. Satan ti ukazuje všechny tvé chyby, všechny tvé hříchy, slabost, takže setizdá. Žety přece nemůžeš dojít k tomuto svatému vznešenému Bohu. Křesťan tu prochází obyčejně zkouškami úzkostí z vyvolení, z předurčení. Skoro všichni svatí prošli těmito mukami a hrůzami. A i když si zvolili řešení nethomistické v této otázce, jejich boj nebyl ukončen.

Tak zkouší nejprve Bůh odnětím skoro všeho pozemského a časného, abys byl připraven k uvěření, že tak jak jsi bezmocný v ohledu časném, tak jsi i v ohledu nadpřirozeném. Abys nečekal království Boží od království tohoto světa, od jeho prostředků a moci, abys nečekal království Boží právě v této časné moci, nýbrž poznal, že si Bůh vyvolil podle slov svatého Pavla ubohé a opovržené, aby ukázal, že On je síla, která vítězí v duších, a nic časného, nic z toho, več tolikrát katolíci ve svých podnicích důvěřovali.

Máš dále prožiti opravdu svou bezmocnost, slabost, nedostatečnost. Čím více a upřímněji ji prožiješ, čím více budeš všechno od Boha očekávat ve svém spasení, tím více se mu otevřeš, odevzdáš a oddáš a tím pak jsi připravenější, aby si tě on sám nesl, aby tě on sám sebou naplnil. Příliš ses ještě stále stavěl na vlastní nohy v duchovním životě, příliš od sebe očekával své spasení i svou dokonalost. Proto pojednou prožíváš strašně svou ubohost, tak strašně ji prožíváš, že se tě až zmocňuje zoufalství, že nebudeš, že nemůžeš ty se svou bídou a ubohostí býti spasen. Jak ty by ses mohl odvážit přiblížit se nějak, dokonce snad důvěrně, k Bohu svatému a dokonalému!

Zde nepomůže nic jiného, nežli se opřít o Boha samého a volati k němu v pokoře: Ano, nic nejsem, nic neumím než se zahubiti, ale právě proto od tebe všechno očekávám. Při své ubohosti volám k tobě, protože jsi přišel zachrániti hříšníky. Právě pro hříšníky jsi přišel. Nazvali tě přítelem hříšníků.

Když jsi ustanovoval svátost pokání, ukázal jsi své rány v rukou a v nohou, abys ukázal, že můžeme očekávat odpuštění všech hříchů od nesmírnosti tvé svaté lásky. Svatá Terezie Ježíškova tu znovu připomíná, abychom se důvěryplně vrhli Bohu jako Otci do náruče, abychom opřeli svou jistotu, jistotu svého očekávání a své důvěry, o svatou skutečnost, že Bůh je Otcem pečlivým a dobrým, Otcem věrným a mocným. Ano, my se dovedeme zahubiti, kdyby naše spasení a naše dokonalost záležela jenom na nás, že by to bylo smutné, ale na štěstí naše spasení a naše dokonalost jest v rukou jeho a v rukou naší naděje v něho. Proto je třeba otevřít se slepě svaté naději. Zavři oči nad sebou, nad svou ubohostí, a otevři je nad Boží věrností, nad Boží mocí. Nech působiti v sobě dar poznání, abys poznal sice hranice tvorů, ale také nesmírnost moci Boží. Tak naplní tvou duši hluboký pokoj a mír a zároveň i svaté pochopení všech zkoušek, všeho, čím tě Pán očisťuje, proč ti co odnímá, abys měl nakonec jen jeho, jen v něm svou jistotu. Teď člověk zatouží po kříži a utrpení, aby ještě více se mohl a musil opřít o jedinou svou jistotu v Bohu. Rozumí kříži i svatému pokoji, protože rozumí kříži v pokoji; ví, že vede k pokoji, a čím více zkoušek se na duši shrne, tím jistěji cítí přítomnost Boží pomoci. Nechtěla by míti ani trochu méně zápasu, je vděčna Bohu, že může pro něho něco vykonati, pro něho projítí temnotou, že může prožívat velké rušné doby, protože se v nich zvláště ukazuje Boží pořádková moc a láska.

Teď se nebudeš tolik vraceti k sobě, tolik se zabývat sebou v duchovním životě a s ní tolik na sebe spoléhat, nýbrž vrhneš se docela bezelstně, velkodušně do Boží náruče, jako dítě budeš volati celou bytostí Bohu: Já ti věřím, já ti důvěřuji. Čím méně sobě, tím více tobě. Čím více vidím svou slabost, tím se mi zřetelněji jeví tvá moc a v tvé moci vidím zároveň i tvou věrnost a tvou lásku. To vše teď duše nejenom poznává myšlenkově, nýbrž také proží-

vá zkušenostně. Okouší tuto Boží moc, okouší ji jako nesmírně blízkou, jako přebývající a působící v sobě.

To je již jiná naděje, nežli jen naděje přízemní, časná a skoro výlučně sobecká, to je naděje vidící očima své sestry víry a rozbíhající se kroky své sestry lásky k Bohu. Dává sílu a všemohoucnost Boží věrné lásky lásce naší, jež okusí tuto nesmírnost. Duše se koupe v této jistotě, jest dokonale Boží, jest pevně zakotvena v Bohu. Bůh může tajuplně, nesmírně intimně v duši působiti. Nic ze mne mu ve mně nepřekáží, ani lidsky chápána naděje.

Dominik Pecka:

PODSTATA KŘESŤANSTVÍ

Podstata křesťanství bývá chápána jednostranně a částkově: buď se podstata křesťanství spatřuje v učení, že Bůh jest náš Otec a my jeho děti, nebo v příkazu lásky k bližnímu; buď se říká, že jádro křesťanství jest ve zdůraznění hodnoty a důstojnosti lidské osobnosti, nebo zase ve zdůraznění nadosobního společenství věřících; jednou se vytyčuje názorová stránka a tvrdí se, že křesťanství jest nábožensko-filosofická nauka, vzniklá dokonce náhodným jakýmsi sloučením myšlenkových prvků hellenistických, judaistických a latinských, jindy se hledí na stránku mravní a tvrdí se, že křesťanství jest především reforma člověka a společnosti.

Tyto a podobné výměry jsou vadné nejen pro svoji jednostrannost a neúplnost, nýbrž hlavně proto, že vycházejí ze snahy převést křesťanství na předpoklady pouze přirozené a určití je pojmy jako světový názor, filosofie, ethika, reforma: avšak každý takový pojem jest jen jakési prokrustovské lože, do něhož lze snad vměstnati ten neb onen prvek křesťanství, ne však křesťanství celé.

Podstata křesťanství jest nové bytí vyrůstající ze spojení Boha a člověka v Kristu Ježíši. V Kristu

Ježíši sestupuje Bůh k člověku, aby v témž Kristu Ježíši mohl člověk vystoupiti k Bohu. Vtělením se zaštěpuje Kristus v lidstvo a stává se jeho Hlavou, čině nás účastnými otcovství Božího, takže Bůh nám není jen Bohem, nýbrž i Otcem podobně jako jest Otcem svému Synu. To pak neznamená jen nový poměr člověka k Bohu, nýbrž i nový poměr člověka k člověku: jakožto dítky jednoho a téhož Otce jsme navzájem bratří a sestry v Kristu Ježíši.

Křesťanství jest náboženství a život, či lépe náboženství v životě a život v náboženství. Jako každý život má křesťanství schopnost a snahu šířiti se a růsti: a poněvadž jest určeno lidem, jest jeho konečným cílem zbožstiti celé lidstvo a posvětit všichni stránky lidského života a všechny vztahy lidské. Křesťanství jest svou povahou obecné či katolické. Odklon od katolicity, popření obecného určení křesťanství, znamenalo by popření samé jeho podstaty. Od této ideové či virtuální katolicity jest třeba rozlišovati katolicitu aktuální, to jest, trvání křesťanství po všechny časy a jeho postupné šíření mezi lidmi a národy, jež závisí jednak na řízení Boží prozřetelnosti, jednak na svobodném rozhodování lidském.

Křesťanství jest nadpřirozený život: Kristus jest vinný kmen, věřící jsou ratolesti - míza nadpřirozeného života tryskající ze zdrojů svátostných duchovně oživuje ty, kteří s Kristem jsou spojeni.

Kristus jest dokonalý obraz Otce a křesťanská mravnost není nic jiného než napodobení tohoto obrazu sebezáporem a nesením kříže. Je možno, že ta neb ona zásada evangelia se vyskytuje i v naukách starých filosofů a etiků: původnost křesťanství není ani tak v nauce, poněvadž Kristus sám prohlašuje, že nepřišel zrušit zákon a proroky, jako v životě milosti: nové a podstatné v křesťanství, před Kristem nebývalé, jest vykoupení, odpuštění, smír s Otcem v Kristu, Prostředníku mezi Bohem a lidmi.

Žádný z prvků, jež tvoří podstatu křesťanství, ať

nauka, ať mravní hodnoty, ať synovství Boží, ať bratrství lidské, ať nadpřirozený život milosti, nemůže býti osamocen a odloučen od Krista, aby se mohlo říci, že ta osamocená a od Krista odloučená věc je křesťanství. Křesťanství jest Kristus sám. Učení jest křesťanské, pokud vychází z jeho úst. Mravnost jest křesťanská, pokud jest napodobením jeho příkladu. Milost jest vnitřní síla křesťanství, pokud On nám ji zasloužil. Církev jest křesťanská, pokud jest její hlavou. Bez Krista není křesťanství. On jediný ukazuje a určuje, co jest křesťanství. A proto není možno podati nějaký abstraktní výměr křesťanství, poněvadž žádný takový výměr nemůže obsáhnouti konkrétní dějinnou osobnost Ježíše Krista.

Křesťanství jest Kristus. A Kristus jest vtělený Bůh - a z toho plyne, že křesťanství jest něco absolutního. Není jiné cesty spasení, než jest cesta kříže Kristova. Není dokonalejší nauky, než jest jeho nauka. A není jiného života, než jest život prýstící z jeho ran. Jeho jest to slovo svrchované, výsostné a královské: „Já jsem cesta a pravda a život.“ (Jan 14, 6.)

Býti křesťanem neznamená řídit se nějakými poučkami; býti křesťanem znamená vzdáti se sebe, a podrobiti se Kristu. Podrobiti se nějakému zákonu nebo obecně uznané zásadě není člověku těžké, poněvadž má přitom pocit, že zůstává „svým“. Ale podrobiti se „jiné“ osobě jest mu za těžko, poněvadž se mu zdá, že ztrácí sebe. Proto je dosti lidí, kteří za správnou uznávají tu neb onu zásadu evangelia, ale jinak mají proti křesťanství tisíce výhrad. Ale to je veliký paradox křesťanství: „Neboť kdo by chtěl život svůj zachovati, ztratí jej, kdo by však ztratil život svůj pro mne, zachová jej.“ (Luk. 9, 24) Odpor proti Kristu jest odpor proti Absolutnu - odpor předpověděný Simeonem: „Hle, tento jest ustanoven k pádu a povstání mnohých v Izraeli a na znamení, jemuž budou odpírati.“ (Luk. 2, 34.)

POZNÁMKY O CÍRKVI

Viditelná.

Na Církev možno se dívatí dogmaticky a hledatí její podstatu, blížití se uctivě k ní jako k jednomu k tajemství víry jak ji probíráme apologeticky, abychom ukázali, že ona je zprostředkovatelkou, uskutečňovatelkou Ježíšova zjevení našeho společného povolání Božího synovství. Pak máme ještě třetí hledisko, empirické, církevních dějin. Z osudů Církve z toho, že nic ji nezničilo, nezkazilo, že ze všeho vítězně obohaceně vyrostla, můžeme usuzovati, že je v ní božský věčný, nezníčitelný prvek. Ale to vidíme vždy až po delší době. Přítomnost sama nám tento důkaz vždycky neodhalí.

Ale přesto ať nás nemýlí nic lidského v Církvi. Je uskutečněna v lidech, kterým Bůh ponechává nedotčenou celou jejich svobodu. Milost Boží působí způsobem přiměřeným lidem; nejprve vnitřně a přípravně a po delší teprve připravě se její vnitřní působení projevuje navenek.

Protože jest uskutečněna v lidech, sdílí všechny osudy lidské ubohosti a slabosti. Protože podává lidem Boží milost, podává je viditelně, obléká nejhlubší tajemství lidskými formami. Protože shromažďuje lidi jako svobodné děti Boží, neznásilňuje je v jejich projevech a přijímá nejrozumnější dobové viditelné lidské podoby a metody zbožnosti.

Proto a tím je Kristova, který svou Církev chtěl mítí takovou lidskou rodinou v povolání sice a v působení Božího synovství, ale uskutečněného v lidech a lidem úměrnými prostředky. Proto má svátosti: viditelná znamení, působící neviditelnou milost, dogmata, vyjadřující pokud možno lidsky nejpřesněji nevystižitelné pravdy, proto má vnější pravidla chránící všem tajemnou svobodu dítek Božích.

Kristus je hlavou a úhelným kamenem Církve. Je Bůh člověk. V něm se viditelně Bůh zjevil. Opačnou cestou učiní lidi účastné Božího neviditelného synovství. Proto je to jeho Církev, která se snaží pokorně uskutečňovati v lidech lidskými formami ono neviditelné a Boží. Ta, která je vidí

telná v lidech, akci posvěcování a neviditelná ve vnitřním proměnění lidí - Božích dětí!

Protože má Církev uskutečňovati království Boží, přistupují k ní také pokušení jako k její Hlavě: pokušení slávy, pokušení moci, pokušení použití její síly ke službě jen a především tomuto světu, třeba i v tom, co má dobrého, ale jen přirozeného. Protože má uskutečňovati vládu Boží v duších, nutně ji čas od času chápeme jako nebezpečí pro tento svět, protože leckdo z jejích vedoucích a učících použije duchovní její moci k moci časné a protože v jiných zase odmítá vše, co svět oceňuje, protože její cíl stále mluví o jiném světě, o království Božím, nebeském, proto je Církev Kristova jako její Mistr stále v opovržení u pyšných, u těch, kteří věří jen v království tohoto světa. Tak je nechápána a pronásledována těmi, kteří by z ní chtěli mítí také vhodný prostředek ke království tohoto světa, nebo kteří v ní vidí zásadní nepřítelkyni tohoto království. Proto nese hanbu a kříž Kristův až do konce věků. A tím je právě Kristovou! - *Brailo*.

Kristus a Církev.

Církev začala Vtělením Spasitelovým. Tím, že se stal Ježíš člověkem, mohli my jsme vstoupiti, my, jichž člověčenství nesl, do svaté společnosti povolanych za děti Boží. Neboť toto je Církev.

Obětí na kříži zjednal nám Ježíš tento nový život, naše synovství Boží. Církvi se tu dostalo vykoupení a milosti pložení synovství Božího v duších povolanych. Ježíš nás vykoupil silou svého Božství v našem člověčenství. To, co bylo počato v útrobach Matky Boží, bylo zrozeno z otevřeného boku Spasitelova. Tak se nedá odloučiti Maria Panna od Církve, protože se nedá odloučiti od Církve Kristovo Vtělení, uskutečněné v jejím lůně a Maria Panna od tohoto tajemství Vtělení.

Církev vyšla z otevřeného boku Kristova jako nová Eva z boku nového Adama. Vyletěla jako čistá holubička ze soutěsky boku Páně, z onoho foramine petras, o kterém mluví Písmo. Proto ji zvěstoval Duch svatý světu svým sestoupením na apoštoly. Duch svatý je Duch Otce a Syna. Otec miloval svět ve svém Synu. Duch svatý uzavírá vnitřní život

Nejsvětější Trojice. I v Církvi svaté. I On se musí ve všem jevit jako láska Boha k nám a nás k Bohu.

Teď holubička Boží - Církve - poletuje nad vodami potopy a čeká teprve na své spočinutí, až opadnou vody pozemského putování skrze slzy a vlny života. Nemůže se zastavit a ustrnouti. Všechno je v ní živé, i věčně nezměnitelné pravdy. I v poznávání jich je život a pohyb, protože se může měnit stále k lepšímu naše pronikání tajemství Božích a stále dokonalejší naplňování svatých pravd v našem životě.

Braitó.

Učící a slyšící.

Církve je volajícím hlasem neviditelného Božího povolání k Božímu synovství. U sv. Jana (XVII: 14) mluví Kristus o svých jako o těch, které mu Otec dal. Svatý Pavel nazývá křesťany lidem, miláčky, dětmi živého Boha, povolányými ke svatosti (*vocati sancti*). (Řím. VIII; 28 - XI. 24 a 26.) Ale, aby mohli věřící přijmouti toto poselství, musí jim být zvěstováno a zvěstovat je může ten, kdo je k tomu poslán (Řím. X; 14). Tak je víra ze slyšení. Kázání se pak děje těmi, kterým Kristus to poručil (Řím. X; 17).

Boží poselství se děje vždy skrze vyvolené proroky, učitele, apoštoly. Jen k nim mluví Bůh přímo. K ostatním skrze tyto vyvolené a poslané. I to je známkou pravé Církve Kristovy, která dále posílá vyvolené s určením, aby hlásali všem jejich povolání k Božímu synovství. Kdo přijmou toto poselství, žijí pak svůj vlastní život Božích dětí, důvěrně obeznámených s Božími tajemstvími. Bůh v nich mluví, protože není v nás Bůh ani cizí ani mrtvý. Ale nežli se někdo stane Božím dítětem viditelné rodiny Božích dětí, musí projít viditelným otcovstvím zvěstovatelů Evangelia. Tím, že přijímají od zvěstovatelů své povolání, přijímají rodinný ráz tohoto království. Tím pak, ale pak teprve, také se Bůh otvírá těm, kdo se takto stali jeho dětmi, příslušníky jeho rodiny na zemi. To je hierarchie a její smysl: hlásati a dávat synovství Boží duchovním otcovstvím a přísluhou tajemství Kristových. - *Braitó.*

~~~~~
Nevezmeš jména Božího nadarmo!

BARBEY D'AUREVILLY, UMĚNÍ A KONGREGACE SVATÉHO OFFICIA

Barbey d'Aurevilly je francouzský romanopisec minulého století. Kdo by upíral kladné hodnoty jeho uměleckému dílu? Nás však zajímá nyní spíše jeho stanovisko umělce k morálce v umění, a to tím více, že Barbey d'Aurevilly se nazývá katolíkem a za takového je také pokládán. - Kongregace svatého Officia je nejvyšší církevní úřad, řekli bychom nejvyšší papežské ministerstvo, jehož úkolem je bdíti jménem papežovým nad čistotou víry a mravů katolického věřícího křesťana. Výnosy Kongregace svatého Officia jsou nepochybně závazné pro každého katolíka. a smýšlí-li někdo jinak než smýšlí tato posvátná Kongregace. není rozhodně jeho smýšlení v souhlasu se svolením Církve - non sentit cum Ecclesia.

Nezabývali bychom se Barbeyem d'Aurevilly. kdyby jeho názory, málo shodné s názory Církve v ohledu morálky v umění, neměly neblahý vliv na smýšlení katolíků u nás. Jeho spisy byly přeloženy. jeho spisy byly čteny. Nebyl však každý import z Francie blahodárný na tvoření české mentality. Barbey podává své názory na poměr morálky a umění. zabývá se otázkou, zda katolickému autoru je dovoleno zcela volně líčit hřích, a jsou i u nás jednotlivci, a není jich málo, kteří jsou přesvědčeni, že tato otázka je od dob předmluvy Barbeye d'Aurevilly k jeho *Staré milence* vyřešena jednou provždy. Není pochyby, že toto vyřešení by bylo pro nás velmi potěšitelné, protože v této otázce tápe ne jeden upřímný člověk, jenže katolíka, který čte toto definitivní vyřešení Barbeyovo, vzrůstá se stále hlubší podezření, zda toto vyřešení odpovídá duchu Církve a proto duchu křesťanskému.

Nuže, Barbey d'Aurevilly píše na zmíněném místě: „Katolicství nemá nic upejpavého, stydlavého, pedantského, neklidného. Katolicismus miluje všechna umění a přijímá beze strachu jejich odvahu. Připouští jejich vášně a jejich obrazy, věda, že možno z nich těžiti poučení. Kdy zapověděl katolicismus vyprávěti vášnivý čin sebe krutější, těžiti z jeho pathetických účinků, osvětlovati propast lidského srdce, i když byla v hlubinách jeho krev a rmut? Nikdy! Naopak. Vše dovolil, avšak s podmíněnou výhradou, že román nebude nikdy propagandou neřesti nebo hlásáním bludu. Že si nikdy nedo-

volí hlásati, že dobro je zlem a zlo dobrem a že nebude po způsobu sofistů hájiti nauk sprostých a zvrhlých. S touto výhradou dokonce dovolil katolicismus líčiti neřest a blud v jejich činech a projevech a líčiti je v pravé podobě.“

Kdy a kde dala katolická Církev toto dovolení literátům, se tu nepraví. Nevíme o něm. Víme však, kdy dala zákaz.

Tvrzení Barbeyovo je na první pohled velmi přesvědčivé. Chválí Církev, že není upejpavá a nemá v sobě nic pedantského, jako by si chtěl získati její souhlas k tomu, co řekne o jejím domnělém názoru na poměr umění a morálky. Církev však nikdy nepřikývla slovům autora *Staré milenky*. Jestliže mlčela k některým výstřelkům v tomto ohledu, nedala tím ještě souhlas, tím méně tak dokonalý souhlas, jaký předpokládá Barbey.

Zato však promluvila Církev zcela zřetelně v této otázce a rozřešila ji opravdu jednou provždy, a její řešení je diametrálně odlišné od řešení Barbeyova. Nač bychom mluvili sami, když můžeme mluvit slovy Kongregace svatého Officia, která bdí nad čistotou víry a mravů? Dne 3. května 1927 posílá tato posvátná Kongregace instrukci všem biskupům katolického světa a v ní dává směrnice, podle nichž mají místní biskupové každý v okruhu své působnosti pracovati proti literatuře, která není v souladu s duchem křesťanské mravouky. Zásady zde pronesené jsou závazné pro každého, kdo se chce honositi titulem katolíka.

„Velmi mnozí spisovatelé,“ praví se tam, „popisují skvělými obrazy nečisté skutky; jakékoliv necudnosti buď zakryté nebo otevřeně a nestydatě vypravují, bez ohledu na jakýkoliv zákon cudnosti; s určitou jemnou analysou popisují tělesné neřesti, i ty nejhorší, a zdobí je všemi svůdnostmi a příkrasami řeči, takže už nic nezůstává v mravním životě nedotčeno. Každý vidí, jak je to všechno zhoubné, zvláště mládeži, které činí žár věku těžší zdrženlivost. Tyto knihy však, často nepatrné velikosti a laciné, jsou vykládány u knihkupců, na náměstích, na nádražích, podivuhodně rychle se dostávají všem do rukou a uvádějí křesťanské rodiny často do velkých a žalostných nebezpečí. Kdo neví, jak mocně se vzněcuje takovouto literaturou obraznost, jak prudce se zapaluje nezřízená žádostivost, jak srdce je strháváno do bahna hanebnosti . . . ?“

To je stav, který konstatujeme všichni. Těžko se může ospravedlnit, kdo o něm nechce vědět a kdo různými sofismaty se pokouší obhájit literaturu tohoto druhu. „Nikdo ať nenamítá,“ praví se tam dále, „že v mnohých těchto knihách je krásná a ozdobná řeč, která zasluhuje chválu, že se tam skvěle učí psychologii, odpovídající dnešním výzkumům, a že necudné rozkoše jsou tím zavrhovány, že jsou vyjadřovány jakožto ohavné, jakými jsou, nebo že bývají někdy ukazovány ve spojitosti s nepokojem svědomí, nebo že vychází najevo, jak často na místo svrchovaného potěšení hanebného přichází pláč jistého pokání. Neboť ani elegance slohu, ani vědění lékařské nebo filosofické - jestliže jest obsaženo v tomto druhu literatury - ani úmysl spisovatelů, ať je jakýkoliv, nemohou zabránit, aby čtenáři, kteří jsou obyčejně velmi křehcí a velmi nakloněni k nečistotě pro porušenou přirozenost, nedali se pozvolna zaplésti v léčky nečistých stránek a nepřevrátili svou mysl a neporušili srdce...“

Kongregace svatého Officia však jde ještě dále, když ukazuje, jak pro katolíka i v tomto ohledu platí zásady evangelia. „Ostatně není se třeba divit,“ praví, „že svět, který hledá své až k pohrdání Bohem, těší se těmito knihami a šíří je; velmi žalostné však je, že spisovatelé, kteří se honosí křesťanským jménem, pěstují takovouto zhoubnou literaturu. Zdaž může někdo odporovat zásadám evangelické mravnosti a lnout k Ježíši Kristu, který přikazuje všem, aby tělo s jeho neřestmi a žádostmi křížovali? Kdo chce přijít za mnou, praví, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mě. Mat. 16, 24. Vidíme, jak mnozí spisovatelé ve své odvážlivosti a necudnosti zašli tak daleko, že právě ony neřesti svými knihami mezi lidem rozsévají, jež apoštol zakázal jen jmenovati mezi křesťany: Smilstvo pak a veškera nečistota... nebudiž ani jmenována mezi vámi, jak se sluší na svaté. Efes. 5, 3. Nechť pochopí tito konečně, že nemohou sloužit dvěma pány, Bohu a žádostivosti, náboženství a necudnosti. Kdo není se mnou, praví Pán Ježíš, proti mně jest. Mat. 12, 30. A jistě nejsou s Ježíšem Kristem spisovatelé, porušující nečistými líčenými mravy, jež jsou skutečným základem občanské i rodinné společnosti.“

Takové je tedy řešení Církve. Roma locuta, causa finita. Jakmile tato autorita, to jest papež a Řím, rozsoudila, je tím

věc umění a mravnosti vyřešena jednou provždy. Promluvil-li Barbey d'Aurevilly, nemusí býti jeho slovo definitivním řešením, zvláště když jde o otázky, jež souvisejí s křesťanskou mravoukou. Katolík zná jen jedno řešení definitivní: to, které podala Církev svým učitelským úřadem. Vyřeší-li Církev tu neb onu otázku, pak může říci, že je to řešení jednou provždy. Citovaná slova církevní autority o poměru mezi uměním a morálkou a o tom, co je a co není katolickému spisovateli dovoleno, jsou zcela jasná. Není to názor nějaké theologické školy, není to mínění několika inkvisitorských dominikánů, nejsou to slova nějakého skřehotavého mnicha dávného středověku, ba nejsou to slova ani církevní autority XIII. věku - i když autorita Církve je vždy stejně a provždy závazná - jsou to slova Církve, a to dnešní Církve, která vidí vždy jasně a rozhoduje vždy moudře, majíc na mysli jen blaho nesmrtelných duší. Je sice možno tato kategorická slova Církve v otázce umění a mravnosti neznat, je možno jich nedbat a je odmítat, ale není možno se při tom nazývat katolickým spisovatelem, nebo řekněme to ještě jasněji, není možno se zvat katolíkem vůbec. - *R. Dacík.*

HISTORICKÁ PRAVDA V HISTORICKÉM ROMÁNĚ

Dnešní doba si libuje v životopisech, a to zvláště umělců. Jinak se ovšem staví k biografii umělcové vědec, školený historik, a opět jinak básník.

Jistě nevybočuje z poslání katolického časopisu, který pečuje o prohloubení náboženského života v řadách věřících, vyšetřiti poměr historické pravdy k tvorbě románové.

Romanopisec je ve své básnické tvorbě volný; může tedy své obrazotvornosti povolití uzdu. Volnost však neznamená bezuzdnost. Proto nutno výslovně podotknuti: romanopisec je ve své tvorbě básnické vázán jednak současným stavem politickým a sociálním, jednak pouty náboženskými.

Romanopisec, který by při své tvorbě básnické nechtěl šetřiti současného stavu politického a sociálního, by se stal buřičem, útočníkem na platný a všeobecně zavedený řád, ba i zločincem, neboť svou tvorbou by podkopával základy lidské společnosti, klid a mír v řadách lidstva. Takovým buřičem byl v jistém období svého života na př. známý ruský spisovatel Tolstoj.

Romanopisec je však vázán i pouty náboženskými. Mínění, naprosto mylné, ba i nesmyslné, že katolický básník se nemusí při své tvorbě básnické dáti ovlivňovati svým svatým náboženstvím, se nedá srovnati s katolickou naukou. Kolik těžkých pohrom měl tento názor v zápětí pro náš celý národ!

Co žádá náboženství od katolického romanopisce?

Všeobecně možno říci: katolické přesvědčení náboženské musí proniknouti celou tvorbu umělcovu, asi tak jako kvas těsto.

První, a to základní požadavek náboženství vůči románové tvorbě básnickově je *spravedlnost*. Právě tato spravedlnost nutí umělce, aby při líčení historického dění rozdělával s úzkostlivou svědomitostí světlo a stín. Každá záliba, předkládati svým čtenářům především smutné příběhy z mravního a náboženského života osob, které vystupují v jeho díle, je počinání přímo nekřesťanské, vždyť není člověka, který by byl tak ve vleku svých vášní, že by celý jeho život, celé jeho vystupování nejevilo sebemenších stop světlých stránek. Proč zatajiti jeho byt i sebeskromnější dobré stránky, když i jeho slabosti a křehkosti byly přivedeny na „boží světlo“? To by nebylo spravedlivé! Nelze pochybovati o tom, že právě soustavné uplatnění spravedlnosti při tvorbě románové je básníkovi nedocenitelnou pomůckou, neboť uchrání ho od zhoubné jednostrannosti, do které by mohl snadno zabřednouti.

Goethe nazývá svědomí „die Sonne unseres Sittentages“. Svědomí je tedy podle něho sluncem, jež osvětluje cesty našeho mravního jednání. Právě takovým sluncem, které romanopisci jasné osvětluje cesty, kudy se má bráti jeho románová tvorba, je spravedlnost. Slýcháváme často oprávněný stesk: Odkud tolik děl, které nestaví, ale bortí? Odpověď je snadná: Mnohému spisovateli nesvítí do jeho duše, do jeho pracovny spravedlnost. Rozmanitá hesla, leckdy i velmi pochybné ceny, někdy i různé, prý moderní proudy, které nejen ovlivňují, ale přímo řídí celou tvorbu básnickou - toť klíč, který nám sdostatek vysvětluje mnohý zjev v katolickém písemnictví.

Snahou každého katolického romanopisce musí býti podati svým čtenářům neskreslenou pravdu o osobnostech, které nám ve svém díle chce nakresliti. Romanopisec má sice svým dílem především baviti, rozptylovati, ale to smí jen historickou

pravdou. Tato pravda však neleží na silnici, takže každý ji může pohodlně zdvihnouti; jako zlato je totiž ukryto v nitru země, právě tak je i historická pravda často zahalená. Skutečnou, nezfalšovanou a neskreslenou pravdu historickou najíti, ji míti, z ní čerpati a básnicky ji zpracovati - toť největší štěstí, toť drahocenný poklad pro každého romanopisce.

Spravedlnost při románové tvorbě vede básníka jaksi samostatně k vědecké přesnosti a důkladnosti. Spravedlivý romanopisec by musel sama sebe vinit přímo ze zločinu, spáchaného na svém vzácném umění, kdyby začal tvořiti své dílo, dříve než se důkladně a všestranně vědecky vyzbrojí, a to hlubokým ponořením se do oné doby, o které chce psáti. Stálá snaha zadost učiniti spravedlnosti přivede romanopisce k tomu, že nám ve svém díle nepodává jen výstižný obraz o vývoji, po případě o úpadku svého hrdiny, nýbrž rozprává celé pozadí slávy a úpadku, v kterém vyrůstají, se skví a klesají osobnosti jeho díla, vždyť přednosti a slabosti, hříchy a ctnosti každé významné osoby jsou ve svém vzniku a vývoji nerozlučně spojeny se svou dobou.

Kdo opominul nebo kdo nedovedl ukázati, jak právě celá osobnost, její přednosti a její chyby více méně přímo vyrostly z rámce současného dění historického, provinil by se tím proti spravedlnosti. A jeho obraz, který podává ve svém díle, . . . ? Ten je nepravdivý, nevěrný a neshoduje se s historicky zajištěnými skutečnostmi. Čím lépe vystihne básník celého ducha doby, o které chce psáti, a ovšem v jejím rámci i osobnost svého hrdiny, tím celé jeho líčení bude pravdivější a věrnější.

Tedy jen *pravdou* smí básník bavit!

Smí však romanopisec při své tvorbě románové *básnicky* zpracovati i historicky zjištěné skutečnosti?

Nelze pochybovati o tom, že i se stanoviska katolické mravovědy je básnické zpracování historických fakt přípustné. Ale básník musí úzkostlivě toho dbáti, aby svým básnickým zpracováním nesetřel z osobnosti, kterou líčí, onen základní ráz, který jí dává neskreslená, svědomitá a vědecky odůvodněná historiografie. Romanopisec, který básnicky zpracuje postavu minulosti, nesmí ani dobu, o které pojednává, ani osobu, kterou nám ve svém díle kreslí, přizpůsobovati současným směrům, a tím méně ovšem vlastnímu myšlenkovému názoru. Právem jsme proto Jiráskovi vytýkali leckterá vybo-

čení, neboť tento jinak po stránce literární jistě významný romanopisec přenášel na dobu, kterou nám ve svých románech líčí, ba i na osoby, o kterých pojednává, některé myšlenkové proudy své doby, bohužel velmi povrchní a jednostranné, nebo i vlastní své přesvědčení, které dosti často se přímo rozcházelo s vážnou vědou historickou. Stačí uvést, jak nespravedlivě skreslil úctyhodnou postavu pražského arcibiskupa Jana z Jenštejna, v kterém viděl nestranný a svědomitý odborník genia, nikoliv - jak Jirásek nám chce namluviti - přemrštěnce.

Co bychom řekli romanopisci, který by ve své tvorbě básnické popíral, ignoroval skvělé výsledky dnešní vědy technické? S útrpným úsměvem bychom jeho dílo odložili. Ergo!

Výmluva: „Nepíši dějiny, píši romány“. nepřesvědčuje, neboť katolický romanopisec je zavázán podati proud děje *v duchu* nezfalšovaných, historickou vědou přesně zjištěných skutečností. Zjištěná fakta historická jsou romanopisci jakýmsi kolejnicemi, po kterých se obrazotvornost romanopiscova může volně rozběhnouti. Každé vybočení z těchto kolejnic je vždy velkou pohromou pro celé básnické dílo. Romanopisec, který nechce psáti *v duchu* skutečností přesně zjištěných historickou vědou, není ani oprávněn vybrati si z dějin osobnosti, jichž život pak básnicky hodlá zpracovati. Zvoliti si při tvorbě románové látky historickou, a nebýti odhodlán psáti přísně a svědomitě *v duchu* historickou vědou zjištěném, je zneužívání dějin. Každé zneužívání však je i hříchem!

Spravedlnost, správně pochopená a soustavně provedená, uschopní romanopisce řešiti leckdy svízelnou otázku oportunity, zda totiž je přípustné líčiti příběh nevkusný nebo i nemravný. Právě jako spravedlnost uchrání romanopisce před každou zálibou nebo jednostranností při líčení pohoršlivých událostí, podobně vybrousí všestranně uplatněná spravedlnost jemnocit každého básníka, takže poměrně snadno rozpozná, zda a do jaké míry je líčení smutných příhod ze života mravního a náboženského oportunní čili ne. Zbytečné, zvláště co do šířky mohutné líčení zkaženosti, nemravnosti, nevěrnosti a podobných zjevů ze života lidského není nic jiného než hříšné vybičování smyslnosti. Romanopisec si musí vždy toho býti dobře vědom: román není jakousi římskou arénou, kde čtenář stále a stále musí hleděti na události, jež dráždivě působí na

hrubé pudy. Kdo by nevěděl, že se stálým líčením nemravných, smyslných výjevů otupuje cit čtenářův? Proto by si měl každý romanopisec důkladně přečísti Jørgensenovu povídku „Stin“, kde známý spisovatel názorně vystihuje mravní odpovědnost autorů, jichž spisy svádějí, otravují, ničí...

Pokud i smutné příběhy ze života mravního vhodně doplňují obraz doby neb osobnosti, nelze básníka vinit z neopatrnosti, pokud ovšem líčení je v mezích křesťanské stydlivosti a slušnosti. Román se nesmí nikdy a za žádných okolností státi hlasatelem nemravnosti, propagandou neřestí. Takový román by nebyl hoden, aby byl vydán tiskem.

Právě při líčení smutných příhod ze života mravního neb i náboženského musí tvůrce historického románu přiměřeně vykresliti i pozadí, z kterého vyrostly tyto stíny. Vždyť jen správně vystihnuté pozadí nám umožňuje spravedlivě posouditi stín a světlo, neřest a ctnost. Obraz osobnosti bez historického pozadí, byť i sebe mistrnějším slohem podaný, zůstává vždy jen ubohým a nespravedlivým pokusem.

Katolický romanopisec nesmí nikdy zapomenouti, že svým dílem, zvláště jde-li o historický román, stává se svému národu i učitelem, vždyť široké vrstvy lidu čerpají své znalosti dějepisné většinou jen z historických románů. Nelze než přisvědčiti, viní-li se Jirásek, že svými romány historickými vykonal v řadách českého lidu dílo přímo zákazonosné, neboť mnozí viděli v jeho spisech výsledky historicky zjištěných skutečností a přehlédli, že básník, jsa více veden svým osobním, leckdy nepropracovaným a mylným pojetím než kritickou historiografií, vytvořil díla naskrz skreslená.

Nutno též připomenouti, že široké vrstvy prostého lidu nedovedou rozlišovati mezi osobou a věcí; tím se stává, že लेकर stín, který padá vlastně jen na některou osobu, přenášejí nevědomky i na věc. Není těžko si představití ono hluboké zklamání, které může vyvolati i nebezpečné otřesy v životě náboženském i mravním, jestliže čtenář, který se nemohl soustavně zabývati studiem dějin, čte historický román, v kterém romanopisec buď nanáší jednostranně jen stíny nebo s příliš malou dávkou spravedlnosti a jemnosti pro oportunitu líčí mravní propast a mravní bídu.

Žádný jen poněkud málo soudný člověk nemůže pochybovati, že na každém romanopisci spočívá velká, ba nesmírná

odpovědnost. Kterýsi spisovatel napsal výmluvnou povídku o spisovateli a vrahu, kteří oba v záhrobní trpí; ale spisovatel trpí mnohem více než vrah. Proč? Poněvadž svými spisy zabil mnohem více lidí než vrah. Nedivme se proto. říkali-li naši předkové: „Calamus calamitatum auctor“ A věru. .! Pero způsobilo na světě již příšerné pohromy!

Každému romanopisci platí proto slova: „Namoč dříve pero své do svého svědomí, a teprve potom do kalamáře.“

P. Uavřinec Rabas O.M.Cap.

EIRONEIA

V obyčejném jazyce rozumíme pod slovem ironie prostě posměšek; tedy nápadnou nějakou nepřiměřenost. Neboť pocit směšna je v zásadě pocitem nepřiměřenosti. Proto ostatně je tak těžko zesměšnit nějakou věc zcela podlou - neboť její složky vesměs jsou sebe důstojné - kdežto věc dobrá, když někde nedostihne své úrovně, je snadno směšná; a tato skutečnost někdy v životě činí lepší věci snáze zranitelnými směchem, nežli jsou ty, kde už se ničemu nedivíte. Než toto mimochodem. Co se však ironie týče, vysvětlují nám autoři starořeckých studií zejména příkladem Sokratovým, že je to posměšek zvláštní, podobný tomu obratu řeči, jenž slove meiosis. Je to umenšení - na rozdíl od přehnání. Kdežto tedy přehánění ten, jenž táhne na lov s puškou a pistolí, tesákem a křivákem, aby se vrátil s kapitální třasořitkou, ironisuje lovec, jenž ohlásí jakéhosi vrabce a přitáhne plameňáka. A je také pravda, že ironie má schopnost neobyčejně vydražďovat své oběti. Této nevole máme příklad už v Bibli. „Copak jsem já pes,“ řval obr, „že jdeš na mne s holí?“ Ale stačila. A tento slohový obrat je značně oblíben u katolických autorů; už proto, že opačný obrat, totiž přehánění, katolické kulturní tradici není po chuti.

Katolík nepovykuje, spíše šepce a pousmívá se. Pochopitelně druzí na základě toho vytvořili typ úlisného skrčence se sklopenýma očima a neupřímným úsměvem. Pochopitelně - neboť za katolickým úsměvem se často skrývá něco jiného... je to někdy úsměv čínského mandarína, jenž sedí se skříženými nohama tiše a pozoruje rozčilení „ryšavého ďábla“. Uveďme nějaký příklad. V minulém století jakýsi pohlavár francouzských liberálů pronesl, že prý Řím je cítit mrtvolou.

Katolický autor mu odvětil asi v ten smysl, že je to jistě asi pravda. Je cítit mrtvolou . . . zajisté, ale musíme si ujasnit, co tak vlastně rozumíme pod slovem mrtvý. Já, prý, jsem ten článek četl pod sochou sv. Petra, který tady byl ukřižován před 1800 lety a může tedy dobře být označen jako mrtvý - a přece - a přece . . . ! Ostatně tento více napovídající než provolávající sloh má nejvyšší příklad. „Nebudu se hádati ani křičeti, aniž kdo uslyší na náměstích hlas jeho,“ cituje evangelista prorocství. Tak se to tedy dělává. Vejděte, na příklad, o nešporách do katedrály. Uvidíte, schované ve vyřezávaných lavicích, řadu starců; jsou zabořeni do kožíšků a za jednotvárného nápěvu varhan pomalu, verš za veršem, nehýbajíce se něco zpívají. Zatím jeden z nich v těžké kápi, krok za krokem, provázen ministranty, chodí s kadidelníci a pravidelně, beze spěchu, za cinkání řetízků ji pohybuje. Kadidlo v šedomodrých vlnách stoupá klidně vzhůru a zachycuje šikmé paprsky slunce, ztlumeného barevnými okny; v prostore, pohroužené v klid a mír, přeplněné památkami zašlých století, mezi zčernalými obrazy a skvrnitým mramorem poloseřetělých náhrobků starců s tvářemi nehybnými, jako ospalými, nezřetelně prozpěvují s dlouhými pomlčkami starobylé verše žalmů a chvalozpěvů . . .

„Fecit potentiam in brachio suo“ - tlumená ozvěna varhan, cinkání řetízků, záblesky brokátu a zlata v temných stallách - „dispersit superbos mente cordis sui“. Jako byste netušeně byl sáhl na elektrické vedení, slyšíte najednou co se to zpívá: v hučení vzdutého moře se řítí vozy a koně faraonovy, zkrvavená pěna Tibery strhává kupy těl pod milvijským mostem, řady okřídlených kopinníků klusají kolem kapličky, z níž jim žehná P. Marek Avianský, jásajícími davy Římanů se vrací řvou zástupy a duní děla Andělského hradu . . . doznívá ohlas varhan, hasnou paprsky barvitého světla na zlacení barokních řezeb, z modravého stínu oblaků kadidla sotva zní stařecké hlasy, zdušeně odřikávající: „... sicut locutus est ad patres nostros . . . in saecula.“

těžký kočár se shrbeným bílým stařečkem - evviva Pio VII.!

Ostatně celé křesťanské zjevení je ironie. Epifamie - Zjevení Boha ve slávě - toť, jak historikové učí, pojem převzatý od slavných vjezdů seleukovských a ptolemaiovských králů. jako byl onen vjezd. kdy královna Kleopatra jela vstříc An-

toniovi. Její loď, poháněná zlacenými vesly krásných otrokyní, dýchala růžovým olejem a drahými pryskyřicemi; za zvuku fléten a kytar čeřila vlny Orontu... Naše Zjevení Páně má dějištěm chlív venkovského městečka. Není divno, že jsou pořád lidé, kteří tomu vtipu nechtějí rozumět. S duchaplnými tvářemi se ptají: „Copak dělá Tesař?“ - jako se ptal onen filosofický císař, autor metafysického výkladu o králi Slunci.

Jindřich Středa.

Pracovna

KŘÍŽ NAD VODOU

Jedna z nejstarších křesťanských památek je tak zvaný list svatého apoštola Barnabáše, jenž jest ovocem katechetické školy alexandrijské. V ní čteme mnoho o vztahu kříže a vody světa a hříchu. „Blahoslavení ti, kteří doufajíce v kříž sestupují do vody.“

Spasitel to vyřkl takto: Doufejte ve mne, já jsem přemohl svět! Přemohl svět křížem a vždycky znovu je přemáhán křížem. Křížem Kristovým a spojením našeho životního kříže s křížem Páně.

Jen ten, kdo přijme kříž Páně, kdo mu porozumí, neutone ve vodách světa. Kříž ční nad těmito vodami jako záchranné břevno. V něm rozumíme všemu Božímu řízení i vlastnímu kříži. Bez kříže Páně neznáme nesmírnou Boží lásku. V kříži ale o ní čteme velmi bohatě a zřetelně. Víme, že tomuto Bohu, tomuto Otci, obětujícímu vlastního Syna, můžeme věřit. Můžeme mu věřit i ve svých zápasech. Víme, že nás nemají a nemohou zdeptati. Proto je přijímáme s okem vidoucím vítězství kříže a tím i vítězství naší touhy po štěstí.

V kříži Páně vidíme, že i my můžeme zvítěziti nad vodami hříchu a světa a jejich lákadel. Z kříže Páně rozlévá se síla proti nejprudším příbojům světa. Kříž Páně nás unese, unese všechny naše slabosti i tíhu sklonů, pokušení a zápasů vnitřních. Jen je složme všechny jako na jistou lodičku. Lodička Kristova kříže nás unese se vším břemenem naší lásky. Tak se přichyt kříže a - neutoneš ani v sobě, ani v hříchu.

Braitto.

ZDRAVÁ ZBOŽNOST

Nábožnost podrobuje člověka Bohu a zbožnost podává celého člověka radostně a ochotně službě Boží. Zdůrazňují: celého člověka. Tedy i jeho tělo. Tak se jeví a musí jevití nábožnost i zbožnost i navenek, i vnějším způsobem. Proto má nábožnost i zbožnost tolik způsobů, tolik projevů, tolik vnějších projevů a způsobů, kolik je lidí nebo aspoň kolik je dob, kolik je náboženských určujících duchů, kolik je aspoň národů.

Nedivte se, protestanté, že nábožnost a zbožnost lidu a lidí jeví tolik různých forem, a nepohoršujte se nad nálezký lidskými. Naopak, to by byl nálezeček lidský, chtít omezovat lidskou přirozenost v tom, co má zdravého nebo křesťanstvím vyléčeného, když se snaží i vnějším a proto nejrozumnějším způsobem, jak to právě odpovídá náladě, duchu, způsobům a možnostem doby a lidí v době vyjádřit svou vnitřní poddanost Bohu, což je jen jedna stránka náboženství. Protože jsme lidmi s tělem a s duší, i tělo i vnější v nábožnosti a zbožnosti má své právo. Proto různé obřady, proto i také určitý řád v těchto obřadech a proto různé symboly vnitřních stavů zbožné duše.

A druhá tvář pravé a zdravé zbožnosti jest zbožnost druživá, spolčivá. Nejsme osamoceni v ničem, ani před Bohem. Před ním ještě méně než před čímkoliv a kýmkoliv jiným. V něm právě jsme v křesťanství povoláni k velké rodině Božích dětí. Proto i toto povolání všech za Boží děti musí být nějak vyjádřeno i navenek, i společným způsobem zbožnosti a ve formách zbožnosti. Protože tvoříme rodinu, i tato rodina má své povinnosti klanění, úcty a oslavy společného Otce, Boha, před nímž stojí rodina lidské i církevní společnosti. Proto osamocení křesťan je velmi špatný křesťan. Vlastně vůbec není křesťan. Není správné, když se křesťan vůbec nechce zúčastnit společné modlitby, když stále se nervosně vyhýbá společnému a říká, že se nejlépe pomodlí, když je sám v kostele. Jako se nesmíš vylučovat v ničem ze své pospolitosti, do které jsi zasazen, tak nemáš se vylučovat ani z pospolitosti křesťanské, do které jsi také pevně zasazen jako úd do rodiny. Vedle toho si ovšem můžeš najít tiché chvíle, kdy stojíš sám před Bohem, ale ani v těch tichých chvílích

nesmíš býti tak sobecky sám, že bys zapomněl úplně na své bratry a sestry, spojené s tebou v povolání k Božímu synovství. I v tiché soukromé modlitbě musíš po vzoru modlitby Otčenáše nésti před Boha potřeby, lásku a touhu všech ostatních. - *Brailo*.

JE TI ODPUŠTĚNO

Spasitel stanul uprostřed svých učedníků. ukázal jim své ruce a svůj bok (Jan 20, 20.) a potom dechl na ně a pravil: Přijměte Ducha svatého. Komu hříchy odpustíte, odpuštěny jsou... Duch svatý, stravující oheň lásky a rány Kristovy. Dvě záruky odpuštění. Kristus dýchá na apoštoly. Zase užívá viditelného znamení k naznačení neviditelného Ducha svatého. Duch svatý spolu působil při svatém vtělení Syna Božího. V jeho síle se tedy zase lidem vrací ztracené nebo oslabené synovství Boží.

Rány Páně: zdroj odpuštění. Ukazuje své rány, kterými nám získal odpuštění. Ukazuje své probodené srdce co znamení své skryté lásky dále hořící. Ta láska dovedla se obětovati až k potupné smrti za všechny. Proto můžeme od této svaté rány, od rány lásky, od ran zadostčinící oběti očekávati veškeré odpuštění.

Ukazuje apoštolům své rány, aby si byli vědomi, když k nim přijdou hříšníci, že On za všechny zaplatil a že proto jejich jediné právo na rány Páně je, aby rozdávali a rozdávali svaté odpuštění všem, kteří přijdou s důvěrou skryti své hříchy do ran Páně. Aby si byli vždycky toho vědomi, že On za ubohé hříšníky zemřel. Nemají práva býti tvrdí před zejíci ranami Páně. Nesmějí dříve býti spokojeni, pokud i oni nemají rány ve svých rukou a srdci, rány lásky obětavé a sežehující ke všem bratřím.

V síle svých svatých ran dává Mistr moc odpouštět hříchy. Proto se spolehni s důvěrou o tuto sílu ran Páně. Je všemohoucí. Vždyť je to síla Bohočlověka! Nemůžeš si nikdy zoufati a nikdy se malomyslně a úzkostlivě ohlížeti stále zpět na své hříchy, když víš o ranách Páně. Proto je ukazuje při ustanovení svátosti pokání. Pro apoštoly i pro nás. Pro apoštoly, aby se i oni snažili tak otevřít srdce a rozevřít paže k zadostčinící a obětující lásce jako Mistr. Pro nás, aby-

chom důvěřovali v moc krve Páně, jejíž už jedna jediná krpě stačila obmýti hříchy celého světa. - *Braitto*.

MYSTIKA SVATÉHO KŘTU

Dedit aquae quod dedit matri. Vtělení Kristovo pokračuje v nás svými požehnanými účinky. Neměl zůstat Kristus jediným Synem Božím. Maria dala proto světu Ježíše, aby se ostatní lidé mohli státi podobnými syny Božími. Proto zpívá církevní liturgie při svěcení křestní vody o matce milosti a immaculatus fontis uterus - neposkvrněné lůno vody. Zrodili jsme se nejenom jako Boží děti, ale jako synové Boží. Kristova, Božího, vtěleného synovství.

Prvotný křest se děl hlavně ponořením. Svatý Pavel z toho vyvozuje životadárnou symboliku. Pod vodou mizí dítě lidské. Je ponořeno do utrpení Páně a do jeho smrti. Tak jsme byli podle svatého Pavla pokřtěni ve smrt Kristovu. Ve výkupnou smrt, ve smrt oběti z lásky.

Tak se má státi v síle tohoto zrození z Krista obětovaného láskou k Otci i křesťan knězem, posvěcujícím celý svůj život v jedinou oběť lásky skrze poslušnost k Otci, která vedla Spasitele až k obětování vlastního života, a to v takových mukách.

Je škoda, že si křesťané více neuvědomují tuto hloubku svatého křtu. Němečtí liturgisté a průkopníci nových cest v pastorálce hodně zdůrazňovali duchovní bohatství svatého křtu. Je třeba o tomto tajemství často kázat, přednášet i psát. Použití i svatého křtu k několika aspoň slovům k okolostojícím, aby nezůstalo udílení této svátosti prázdným obřadem, kterému málo lidí již rozumí. Je třeba usilovné a soustavné práce, umějící použití každé příležitosti k tomu, abychom naplnili celý život věřících porozuměním svatých tajemství a svátostí. Aby nešel skutečný jejich život jen po okraji víry, aby nebyla jen jako dekorací, stále méně srozumitelnější „skutečného“ všedního života. Nepochopí-li křesťané křest jako základ nového života a povinnosti, podle tohoto základu vytvářeti celý život, nepochopí a neuchopí křesťanští rodičové celou svou povinnost křesťanské, nadpřirozené výchovy dětí Božích, zrozených na křtu svatém. - *Braitto*.

Zásady

ZÁSVĚTNÁ MODLITBA,

kteřou v pětadvacátém výročí fatimského zjevení zasvětil sv. Otec Pius XII. lidstvo Srdci Panny Marie.

Neposkvrněná Panno Maria - Matko Boží a Královno nebeská, - Pomocnice křesťanů a Smírkyně hříšníků, - před Tvým trůnem pokorně klekáme - ubezpečení, že dříve jdeme milosrdenství, získáme milost i potřebnou pomoc ve svých tísňích. - Hřešili jsme, odmítali jsme nabízené milosti, - nejsme hodni slitování Božího. Doufáme však v nesmírnou dobrotu Tvého mateřského srdce. Ty, naše dobrá Matko, nemůžeš se odciziti Svým dětkám - zmař v nás všechnu naši nehodnost. Ó, Maria, Útočiště naše, - k Tvému mateřskému Srdci se utíkáme, - Tvému mateřskému Srdci se svěřujeme, obětuujeme a zasvěcujeme. Tobě zasvěcujeme duši i tělo, - vše, co je nám drahé, - své rodiny, - svou farní osadu, - svou vlast, - svůj národ.

Aby toto naše zasvěcení bylo účinné a trvalé, - obnovujeme dnes do Tvých rukou svoje křestní sliby a předsevzetí, která jsme učinili při svém prvním svatém přijímání. Zavazujeme se, že budeme zachovávat přikázání Boží i církevní, že budeme poslušni Náměstka Kristova a svých duchovních pastýřů.

Chceme svá srdce odpoutávat ode všeho, co se Tobě nelíbí, chceme svá smýšlení uvést v souhlas se smýšlením Tvým, své snahy a zájmy v soulad s Tvým srdcem. Přejeme si vroucně, aby naše srdce se stala svatyněmi smíru, ohnisky bliženské lásky a apoštolátu. Chceme udržovat čistotu srdce a rozněcovat svou lásku k Bohu horlivou modlitbou a častým přijímáním svatých svátostí.

Maria, Královno srdcí, přijmi naše srdce, naše rodiny, naši osadu, náš národ a vlast pod svoji ma-

teřskou ochranu, neboť Tobě nyní plně náležíme. Se svým Synem nás smiř, Synu svému nás poroučej, Synu svému nás obětuj. Královno míru, vypros národům mír . . . Buď i zbloudilým a nevěřícím Prostřednicí milosti, - aby i oni v Tobě poznali dobrou, milující Matku a došli záchrany v Srdci Ježíšově. Učiň, ó Maria, aby královskou vládou Tvého srdce přišlo k nám království Srdce Ježíšova, abychom všichni, sjednoceni v pravé víře a svaté lásce, - pěli s Tebou radostné Magnificat vděčnosti a neskonale chvály. Amen.

Sladké Srdce Mariino, budiž naší spásou . . .

Sv. Ignác:

LIST TRALLSKÝM

Ignác, jinak Theoforos, milované od Boha Otce, Ježíše Krista, svaté Církvi v Trallách v Asii, vyvolené a bohabojné, požívající pokoje v těle a krvi a umučení Ježíše Krista, naděje naší, že budeme pro pro něho vzkříšeni. Pozdravuji ji v její úplnosti apoštolským způsobem a přeji všecko nejlepší.

1. Jak se dovídám, žijete trvale bezúhonně a v celé šíři křesťansky; že křesťanství je u vás ne něco naučeného, nýbrž že je máte přímo v krvi, jak mi vyložil váš biskup Polybios, který se dostavil z vůle Boží a Ježíše Krista do Smyrny, a tak se se mnou spoutaným pro Ježíše Krista radoval, že v něm vidím celou vaši církev. Setkal jsem se u něho s bohumilou přízní, i zdálo se mi, jako bych se tím setkal s vámi, které znám jako následovníky Boží.

2. Ježto jste totiž poddáni svému biskupu jako Ježíši Kristu, vidím, že nežijete lidsky, avšak životem Ježíše Krista, který za vás zemřel, abyste uvěřili v jeho smrt a tak unikli smrti. Opravdu, je nutno - jak také děláte - abyste nečinili nic bez biskupa, nýbrž podřídili se jemu i kněžím jako apoštolům Ježíše Krista, naší naděje, s nímž kéž na věky žijeme. Také jáhny, ježto jsou to jáhni - přísluho-

vatelé tajemství Ježíše Krista, mají mít všichni všemožně v svrchované úctě. Nejsou to přece přísluhovatelé jídlem a nápojem, nýbrž dělníci církve Boží - mají se tedy chránit zlé pověsti jako ohně.

3. Rovněž ať mají všichni jáhny v úctě jako ustanovené Ježíšem Kristem, a biskupa jako samého Ježíše Krista, Syna Otcova, a kněze jako sbor Boží a jako shromáždění apoštolů. Mimo tyto církve neexistuje. Jsem jist, že jste o tom přesvědčeni. Dostal jsem přece a ještě mám u sebe živý vzor vaší lásky ve vašem biskupu, jehož pouhé vystupování je výmluvné a jeho kouzlem je dobrota. Jak máme za to, váží si ho i nevěřící, kterým také imponuje, jak já se o sebe nebojím. - Ale že se vám o tom rozepisuji - aby to snad nevypadlo, jako bych já odsouzenec vám chtěl poroučet jako apoštol!

4. Leccos vím v Bohu - avšak mírním se, abych na chloubu nezahynul. Nyní se věru mám spíše co obávat a ne přikyvovat lidem, kteří mě nadýmají. Ti, kdo mě chválí, mrskají mě. Rád sice trpím, jenomže nevím, zda jsem hoden. Na příklad moje vášnivost je leckomu neznáma, a mne krutě trýzní. Je mi tedy třeba umírněnosti, kterou je rozdrčen kníže tohoto světa.

5. Nemohl bych se vám snad rozepsat o nebeských věcech? Avšak bojím se, abych vám maličkým leda neuškodil. Promiňte mi to; snad byste pak na to nestačili a zalekli byste se. Ostatně, ani já nejsem schopen již tím, že jsem zajatec, chápat nebeské věci a řady andělské a sbory a zřízení panstev, věci viditelné i neviditelné. V těchto věcech jsem i já dosud žákem. Mnoho nám chybí, abychom se nechybili Boha.

6. Zapřisahám vás - ne já, ale láska Ježíše Krista - živte se jenom křesťanskou stravou a chraňte se potměšilé byliny bludařství. Ti přimíchávají jed k Ježíši Kristu, jakmile si získají plnou důvěru, jako ti, co podávají smrtící jed v medovině, a člověk nic netušící se s chutí napije a zatím si pochutnává na tom, co ho vraždí.

7. Varujte se takových. Dokážete to, nezpyšníte-li a budete-li nerozlučně lnout k Bohu Ježíši Kristu a k biskupovi a k apoštolským ustanovením. Kdo je u oltáře, je čistý, kdežto kdo je mimo, není čistý; t. j. kdo něco dělá bez ohledu na biskupa, kněžstvo a jáhny, ten není čistý ve svědomí.

8. Ne, že bych u vás věděl o něčem takovém - ale varuji vás předem, miláckové moji, předvídaje ďáblovy úklady. Nuže, osvojte si tichost a obnovte se věrou, která jest tělo Páně, a láskou, která jest krev Ježíše Krista. Nikdo z vás neměj nic proti svému bližnímu. Nedávejte pohanům záminku, aby se pro několik nemoudrých mohli rouhat celé církvi Boží. „Běda tomu, či bláznovství svádí lidi k rouhání mému jménu!“

9. Buďte hlui, když vám někdo mluví o Ježíši Kristu jinak, než že je z rodu Davidova, syn Marii, který se skutečně narodil, jedl a pil, skutečně byl pronásledován za Pontského Piláta, skutečně byl ukřižován a zemřel před zraky nebešťanů, pozemšťanů i pekelníků; který i vstal skutečně z mrtvých, když jej vzkřísil jeho Otec, stejně jako i nás, kteří v něho věříme, podobně jako jeho vzkřísí jeho Otec v Kristu Ježíši, bez něhož nemáme pravého života.

10. Jestliže tedy, jak praví někteří ateisté, t. j. nevěřící, trpěl jenom zdánlivě (a zatím spíše oni sami existují jenom zdánlivě!) - k čemu pak jsem já v poutech? Proč toužím po zápase s šelmami? Tak já marně umírám. A pak nezbyvá, než že mluvím nepravdu o Pánu.

11. Utíkejte před těmi zrůdnými zákrsky, rodícími smrtonosné plody, kterých kdo jen okusí, ihned je po něm. To přece nejsou štěpy Otcovy. Kdyby byly, vypadaly by jako haluze kříže a jejich ovoce by nepodléhalo zkáze. Tím křížem a svým utrpením vábí vás, svoje údy. A hlava se přece nemůže narodit bez údů, když Bůh slibuje jednotu, která je On sám.

12. Pozdravuji vás ze Smyrny spolu s přítomný-

mi církvemi Božími, kteří mě svrchovaně občerstvili na těle i na duchu. Zapřísahají vás moje okovy, které nosím pro Ježíše Krista, a modlím se, abych i. čl podíl v Bohu; zůstávejte svorní a vytrvale se modlete za sebe navzájem! Je povinností každého z vás a zvláště kněží, dělat radost biskupovi ke cti Otcově, Ježíše Krista a apoštolů. Chtěl bych, abyste mne z lásky poslechli, abych to nenapsal a pak nebyl svědkem proti vám. Modlete se i za mne: potřebuji pro milosrdenství Boží vaši lásky, abych byl uznán za hodna dostat podíl, který mám již na dosah ruky, abych ho nebyl neschopen.

13. Pozdravuje vás láska Smyrňanů a Efezanů. Pamatujte ve svých modlitbách na syrskou církev, po které se nezasluhuji ani jmenovat, jsem poslední z nich. Mějte se dobře v Ježíši Kristu, buďte podřízeni biskupovi jako (živému) příkázání, jakož i kněžstvu. A všichni se navzájem milujte nerozdílným srdcem. Ať posiluje mého ducha váš dobrý příklad nejen pro tuto chvíli, ale i tehdy, až se budu ubírat k Bohu. Teď ještě jsem v nebezpečí; avšak věrný je Otec v Ježíši Kristu, aby splnil mou žádost i vaši. V něm kéž jste jednou shledáni bez poskvrny.

P. Dr. Silvestr M. Brait O. P.:

BŮH, OTEC BOŽÍHO SYNOVSTVÍ

(Kurs duchovního života pro začátečníky 4.)

I.

Je Otec již jako náš tvůrce.

Tak, jak nás Bůh stvořil, totiž ke svému obrazu a ke svému podobenství, ukazuje, že Bůh chce, abychom měli k němu živý, důvěrný a blízký poměr, jako má obraz ke svému vzoru, jako má tvor, vyjadřující všechny dokonalosti, totiž základní dokonalosti svého tvůrce. Stvořil nás ke svému obrazu, sebe, jenž je čirý duch. Třebaže nás stvořil

s lidským tělem, učinil nás účastny také svého ducha. Dal nám rozum a vůli, a náš rozum vyslal k poznání veškeré pravdy. To i on poznává veškerou pravdu. Poznává totiž sama sebe, jenž je pravda sama. Miluje sebe, protože poznává sebe, poznává sebe jako nejdokonalejší dobro, jako dobro samo. Nás pak stvořil s hladem a žízní po věčné pravdě a po věčném štěstí. Stvořil nás tak, abychom celým svým životem hledali tuto věčnou pravdu a toto věčné štěstí, protože i v tom nás učinil podobné sobě, i v tom jsme jeho dětmi, jeho syny, že jsme svobodni, že nejdeme jako němá tvář puzeni tím, co slouží k udržení naší přirozenosti. My máme hledati, naléztí a pak objímati a prožívatí své dobro jako své štěstí. Dal nám rozum, abychom mohli svobodně hledati svůj cíl a aby naše zamilování si jeho bylo podobně dobrovolné, jako je dobrovolné u něho. A zároveň je v nás něco z oné svaté nutnosti, Bůh totiž nemůže nemilovati sebe a podobně my nemůžeme aspoň nechtítí svého štěstí. V tom všem jsme krásnými obrazy a otisky jeho vlastního ducha, jeho vlastního života. Tím ukázal, že chce, abychom měli k němu hodně vroucí a blízký, hodně příbuzenský poměr spřízněného tvora, jenž žije podobně, jako žije on. A to je právě myšlenka otcovství, že otec vtiskuje svou bytost, své hlavní základní skutečnosti, že vtiskuje svému dítěti. Tím již jako by naznačil, k čemu nás volá. Ne že bychom z toho mohli vyvozovati nějaký závazek s Božího hlediska anebo nějaký nárok s hlediska svého, nýbrž že to otevření k veškeré pravdě a k veškerému dobru ukazuje na náš božský původ a tedy také na božské nějaké určení, že nemáme aspoň jítí slepě kolem něho, nýbrž že náš úkol je v přiblížení se naší svobodné bytosti k němu.

Další náznak, že Bůh nám chce býti otcem, jest jeho péče o celé naše usídlení na zemi a v životě. Tak chápějme slova Kristova o pečující lásce otcově, jenž se stará o lilie polní, o ptáče na střeše. Kristus o tom nikdy nemluví jinak, než ve spojitosti

s vlastním poznáním Boha Otce, s vlastní tedy také starostí člověka o vlastní svůj cíl a vlastní poslání člověka na zemi. Spasitel ukazuje, jak se nebeský Otec stará i ve hmotných záležitostech o nás jako o své děti. Tak se o nás stará, abychom se nemusili ztráceti jenom ve hmotných starostech, jen v boji o udržení hmotného života. Ježíš zvedá výše naše oči od těch starostí. Říká, že o tyto věci nemáme tak pečovat, jako by to byl jediný smysl a starost našeho života, nýbrž že máme hledati království Boží. Tedy, i toto otcovství i tato otcovská starost Boží znamená více nežli jen a jen pravdu, že Bůh se stará o lidi, že se stará o jejich hmotné zabezpečení. Kristus sám říká: Když se stará Otec nebeský tak o ptáče, čím více o nás, protože oč větší cenu máme my nežli to ptáče. Pak vidíme, že toto znamená otcovská péče Boží ve hmotném ohledu: Stará se, protože nám dal více, protože nás povolal ke svému království, k životu společenství Boha s člověkem a člověka s Bohem.

II.

To ukazují i jeho přikázání. Desatero. První zjevení. Proč nenechal nás Bůh samy hledati? Protože nás nechtěl nechat samotné blouditi. Když první člověk dovedl zablouditi při tolika darech, co teprve my, porušení prvním odbojem prvního člověka? Proto Bůh nenechává nás samotné hledati. Vrývá do lidské přirozenosti onen zákon mravní, dává mu svědomí, které diktuje člověku, jak má jednati. A pak, když člověk i tento tak vrytý a proto přirozený hlas volající člověka k mravnosti, když člověk ohlušil svým prvním hříchem, ještě jednou slavnostně připomíná a opakuje svou vůli. Dává svá přikázání. Od prvních dob bojuje člověk se svým Bohem o jeho přikázání. Bojoval již v ráji o jeho základní přikázání lásky a důvěry, která dovede uznati Boha tak dobrého za svého Pána. Od té chvíle se stále opakuje neklid v lidské duši vůči přikázáním. Onen duch svatý

svobody, který Bůh dal člověku, aby se svobodně a z lásky rozhodl pro svého Boha, člověk tohoto ducha svobody použil k tomu, aby pro svou touhu po nekonečném snažil se sám pro sebe urvat tuto nekonečnost, sám sebe pokládati za nejvyššího, za Boha. Bůh znal člověka, znal věci, které stvořil tak jako člověka, a proto, aby člověk nebloudil, aby se nedal zlákat svou svobodou a touhou po nekonečném štěstí, dal nám svá přikázání. Znamenají omezování, znamenají trýznění, poručníkování člověka? Mnozí lidé se tak dívají na přikázání, jako na omezování své svobody. Zapomínají, že svoboda neznamená nevázanost, že neznamená moci konati zlo, protože to by svoboda znamenala možnost se ztratiti. Svoboda ale dítěte Božího, jak ukazují přikázání, znamená opět jen svobodu moci konati dobro, moci velmi svobodně, velmi intensivně konati dobro. To opět připomíná, že Bůh nás nechtěl nechat jen snad nahodile hledati a najíti štěstí, že všechny určil k nalezení štěstí největšího, že měl s člověkem své velké a krásné plány a proto mu dal přikázání. Přikázání jsou otcovské pokyny, otcovské vyznačkování cesty pro poutníka bloudícího daleko od otcovského domu, aby konečně jednou přišel opravdu domů a aby na té cestě nezabloudil. I tím ukazuje, že nás chce míti více než obyčejnými tvory, když nám dává svou moudrostí tento zákon, abychom došli k němu. Všechny skutečnosti, všechny hodnoty, všechny okolnosti v našem životě, které nás mohou potkati, se kterými se můžeme střetnouti, ve kterých musíme rozhodovati, jak jich užijeme, tak přesně napřed určil a stanovil, abychom jich mohli užítí dobře a nemusili se vůbec zmýlit. Kdyby nechtěl nás míti pro sebe, kdyby nechtěl, abychom spolupracovali i vědomě, jako svobodné jeho děti na jeho plánech, nedával by nám do našeho rozumu hledajícího a usuzujícího svá přikázání, nýbrž dal by je do tíhnutí naší přirozenosti, do našich sklonů a pudů. Jen Otec mluví o svých věcech s dětmi jako rovný skoro s rovným.

Jenom s poddaným se mluví co nejméně. Ti jsou vedeni. Ti mají jen pravidla. Příkázání ale Boží jsou pravidla zároveň s dary a jasně směřující k dosažení krásného cíle skrze ně v otcově náručí.

Proto žádá Spasitel od svých, kteří chtějí být Božími dětmi, aby nejprve plnili vůli nebeského Otce. Tu přišel sám plnit a hledat. Jeho slávu přišel obnovit na zemi, kdo plní jeho vůli, je jeho matkou, je jeho miláčkem; v takovém člověku přebývá jako ve svém příbytku. To je tedy smysl všech příkázání. Tak žij a jednej, chceš-li jít k Bohu a nechceš utonouti v těch stvořených věcech. Proto tě učí modliti se k Otcí: Buď vůle tvá, a končí svůj život vítězným voláním: Je dokonáno, je dokonána, naplněna vůle Boží.

A vedle toho je naším Otcem vším, co sesílá a dopouští. Milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému, protože Bůh sám, který nás miluje a zná všechny věci, ví, co každému slouží k dobrému a k nejlepšímu. Proto křesťan důvěruje, klidně přijímá všechno z rukou Božích. Ale největší důkaz, že nás chce Bůh mít svými dětmi ve vlastním slova smyslu, je to, že nám poslal svého jednorozeného Syna. To, že se vtělil, že přijal naše člověčenství, dokazuje nám, že chtěl tomuto našemu člověčenství dát své synovství. Proč by jinak spojoval vlastního svého Syna s námi? Proč by tento Syn jeho za nás v hrozných mukách umíral? To, jak se spojil těsně, důvěrně a nerozlučně Ježíš, jednorozený Syn Boží, s námi, s naším člověčenstvím, ukazuje, že tak, jak se spojil jeho Syn s námi, tak se také chce spojit s námi On, Otec. Syn se proto stal člověkem, aby se člověk mohl stát jeho synem. Tak všechno směřovalo k tomu, naše stvoření, příkázání Boží, vedení lidu izraelského, vedení křesťanů slzavým údolím, zakotvení celého lidstva v synovství, v božském synovství Ježíšově, ukazuje jasně, že máme být více než tvory, že máme být domácími Páně, dětmi jeho.

Když nám dal Syna svého a synovství jeho, co

by nechtěl dáti, co by nám odepřel? Jak by mohl lhostejně rozhoditi náš život, jak by nebylo v této lásce a v tomto plánu naprosto jisté, že všechno směřuje a může v lásce Boží směřovati jediné k tomu, abychom mohli žíti a rozvinouti se jako Boží děti, že nám chce býti láskyplným a pečlivým Otcem? Všechno je připraveno k tomu, abychom mohli uvěřiti této nesmírné pravdě a aby nás všechno mohlo na cestě této pravdy vésti.

V něm máme přístup k Otci, v něm jsme byli uvedeni k Otci, jím jsme byli poučeni o Otci, v něm se stále vracíme k Otci, v něm máme sílu, abychom mohli podobně, jako byl jeho život, jedinou cestou k Otci, aby se takto uskutečnil i náš život, jako jediná cesta k Otci. Když se nebeský Otec takřka rozdělil s námi o svého Syna a když se Syn rozdělil opět s námi o svého Otce, nemůže býti pochybnosti, že náš život má teď znamenati něco docela jiného nežli jen život k zemi odsouzeného tvora, člověka tohoto života a tohoto světa. K Otci má směřovati můj život, má se státi cestou k nejtěsnějšímu spojení s Otcem, k nejtěsnějšímu přivnutí celého našeho života k Otci. Otec a já k němu, to má býti jediným smyslem života, který On mi dal a obnovil ve svém jednorozeném Synu, Ježíši Kristu.

Jindřich Středa:

O VŠEOBSÁHLOSTI VELIKONOC

Obávám se, že mnozí, nechtějící v chladném kostele vyslechnout dvanáct prorocství na Bílou sobotu, zapochybovali, proč musí být čteny; že mnohým je nápadná délka velikonočního chvalozpěvu a velkopátečních modliteb. A přece právě v těchto dlouhých obřadných textech je nám zjevován celý všeobšhlý význam velikonoc.

Ne nadarmo zajisté Církev ve slavnou chvíli, kdy si zpřítomňuje obět na kříži, pravzor, pramen a obsah veškeré bohoslužby, před veřejným klaněním

svatému kříži zachovává i v latinském obřadu starobylou ektenii. Modlí se za celou Církev: avšak ne-liko za všechny církevní hodnosti, za papeže, biskupy, kněze, jáhny, podjáhny, přísluhovatele, vymítače, předčitatele, dveřníky; netoliko za všechny nějak se odříkající a trpící: za vyznavače, panny, vdovy, pocestné, nemocné, plavce, zarmoucené, pracující; nýbrž za celé lidstvo, jež má být do Církve pojato. Modlí se tedy v této osídlenské modlitbě nejdříve, ve čtvrté prosbě, za mečníka Církve; potom za ty, jimž se víra teprve hlásá; za bludaře a rozkolníky; za národ, jenž se zpronevěřil zaslíbení; a za osvobození pohanů od služby obrazům. Pojavši takto všechny stavy lidstva, ob- jímá dále velikonoční liturgie všechny věky jeho dějin. A ukazuje, kterak řád spásy je vlastním je- jich obsahem.

Začíná tedy tajemnými zbytky pravěku; jako ka- menné postavy babylonských reliefů zvedají se před námi přízraky obrů ze zapomenutých říší a za- padlých zemí. „Tam byli oni, zvaní obry, kteří byli od počátku, postavy velké . . .“ Jako zjevení učí- něné mezi nimi, nebo ještě mezi staršími nějaký- mi jeskynními pralidmi zní lapidárně oproštěné věty knihy Bytí: jako by Bůh promlouval k li- dem, sotva umějícím mluvit, a chtěl jim vysvětlit tajemství stvoření. „A řekl Bůh: Buďtež učiněna světla na nebi, aby svítila na obloze nebe, a osvět- lovala zemi. A stalo se tak. A učinil Bůh dvě světla veliká: světlo větší, aby ovládalo den, a světlo men- ší, aby ovládalo noc; a hvězdy. A uviděl Bůh, že je to dobré. A stal se večer a ráno, den čtvrtý.“

Potom vyvádí Hospodin služebníka svého z Ur v zemi chaldejské, a dává mu zaslíbení. A Církev znovu a znovu v této velikonoční liturgii zdůrazňu- je svůj nepřetržitý svazek s tímto zaslíbením; za- žádných okolností nezapře ani jediné čárky z dějin řádu spásy, z předobrazů vykoupení, ze svých po- svátých knih. Naopak, v proroctvích připomíná si hlavní okamžiky těchto předobrazných dějin:

zpívá dojemnou onu a obraznou píseň: „Vinice učiněna jest miláčkově v rohu, v místěčku úrodném . . . neboť vinice Hospodina zástupů je dům lidu Božího.“ Tento je význam slov symbolu: „qui locutus est per prophetas.“ To zase není náhodný obrat, nýbrž znamená: jediné je zjevení všech dob, a my je máme nepřetržené, z nás jako z kamenů Bůh vzbudil syny zaslíbení. Tento tedy je význam čtvrté profecie a následující modlitby; zato profecie dvanáctá zase navazuje svazek se světovými dějinami, představujíc nám oslnivý dvůr Nabo-kudurri-ussurův. A nádherná odpověď tří mládenců nás uvádí do ovzduší prvních století našeho letopočtu, které prozařuje chvalo zpěv Květné neděle, kde jako bychom viděli okamžitý snímek z nějakého římského soudu. Quia illud magnum Unigeniti tui nomen . . . libera voce confitentur! - Velikonoční chlozpěvy Bílé soboty už jsou z doby křesťanského řádu, která nám také zanechala tak krásné ilustrace praeconia. Řád ten mluví nejen ze slov, předcházejících zasažení kadidla do svíce, nýbrž i z vynechané prosby. A jestliže ono pomlčení sluší vykládat podle Dan. VII. a Zjev. XVII., tedy epištola Bílé soboty otvírá rozhled do nejzazší budoucnosti, rozhrnuje vidění konce: „Když Kristus se zjeví, život váš, tehdy i vy se s ním zjevíte ve slávě.“

Je tedy křesťanství mythologickou kosmogonií? Vede nás jeho obřadnost od babylonských bájí k perské apokalypse? Vidíme jen stín Gilgameši a Šaošyanta? „A ten, jenž viděl, svědectví vydal, a právě jest svědectví jeho; a on ví, že právě věci mluví, abyste i vy uvěřili.“

Je tedy dějinnou, faktickou, fysickou pravdou smrt i zmrtvýchvstání: takovou skutečností, jako těžký kámen na hrobě. Neméně skutečné jsou i prazvěsti lidstva, tvořící k dílu spásy vstup. Pravda, nejsou psány mluvou geologických učebnic. Jsou dochovány v nadlidsky-dětské řeči, v níž si je po staletí podávali nevím jací chlupatí skrčenci, v níž je podědili praotcové, kteří na blatech Eufratu vystavěli

první města a chrámy, v níž je konečně našel svatopisec. Ale proč Církev v soumraku svého vele-svátku dává zaznívat těmto zvěstem ze zašlých světů? Nejen proto, aby prohlásila, že je věčná, aby promluvila jako Boží Moudrost: „Od věčnosti ustanovena jsem, od věků, prve nežli země byla; nebyly ještě propasti, a již jsem počata byla; před pahorky já jsem se rodila. Nebesa když zakládal, byla jsem tam; když oblohu utvrzoval nahoře“ ... a někteří dnešní - úplně nekatoličtí - badatelé tvrdí, že zvěst o potopě, která se právě čte mezi prorocstvími, vypravuje o zániku měsíce, který před tímto osvětloval zemi ...

Ale lidstvo nestačí církevní oslavě. Velikonoce se vztahují na celý vesmír. Tak to vyslovuje liturgie, tak to opisuje česká píseň:

*„Ušel se, říše nebeská,
andělská i archandělská
i všecka obloha zemská!“*

Neboť Kristus podle slov sv. Pavla „jest hlavou těla Církve, neboť se Bohu zalíbilo, aby v něm přebývala všecka Plnost (pléróma - dokonalost oboženého a duchovního tvorstva) a aby skrze něj smířil všechno s sebou, uveda v pokoj krví kříže jeho i co je na zemi i co je na nebesích.“ A Otcové církevní se ptají, zda velikonoce jsou svátkem spíše andělským nebo lidským: neboť andělé tak se radují z dokonalého onoho projevu lásky Boží ke tvorstvu, jímž jeho umučení se jeví. A poněvadž člověk zase je hlavou a představitelem tvorstva viditelného, proto jeho spasení je požehnáním celého viditelného všehomíra. To Církev v bohoslužbě velikonoční nejen vyslovuje, nýbrž i projevuje, ponechavši v ní starobylá žehnání. Žehná se voda a oheň, oheň vykřesaný z křemene, na památku stařiny, kdy jiného ohně nebylo; žehnají se svíce a pokrmy, plody země; dechnutím při svěcení vody posvěcuje se vzduch. Všecky čtyři živly, od ďábelského vlivu hříchu osvo-

božené, věnují se bohoslužbě, a průvod vzkříšení, vyšed pod širým nebem, zve souhvězdí a mlhoviny netušených světů k vesmírné radosti. „Ó vpravdě blažená noc, kdy nebeské s pozemským, s lidským božské se pojí!“ A posvětivši vodu ke křtu, k obrodě duší, Církev zapěje litanie. Řeckým „Kyrie“, které připomíná první doby jednosvorné Církve, zahajuje modlitbu, v níž koná přehlídku svých před Bohem nejslavnějších dětí; vzpomíná na věrné dušičky; a vrací se k potřebám všeho lidstva. Již za mše slavně dává trojnásob hláholit mnohotisíciletému Alleluja - a jaké chvály jí ještě zbývají? Bohoslužba Bílé soboty, Veliké noci, nemůže končit jinak nežli chvalozpěvem Té, která je radostí a korunou vesmíru, která je v prvozjevení oslavena, která je neposkvrněně zachována ještě před vykopením, která má na něm podíl spoluvykupitelky, která nám prostředkuje všechny milosti z něho plynoucí. Když spasený svět, když Církev má chválit vzkříšeného Spasitele, musí chválu vyslovit nejvyšetější z tvorů, sláva světa, chrám Ducha svatého, matka Církve, matka Kristova. „Vesel se, nebes královno!“ pozdravuje ji Církev: a její hlas dovršuje obřady jitra vzkříšení: Magnificat anima mea Dominum . . .

Dominik Pecka:

ČLOVĚK - OBRAZ BOŽÍ

„Učiňme člověka k obrazu a podobnosti svému.“ (Gen. 1, 26.) Tak řekl Tvůrce hodlaje stvořit člověka. Člověk jest obraz Boží. Písmo nepraví, že do člověka byl vložen obraz Boží nebo že člověku byl dán obraz Boží, nýbrž praví, že člověk byl k obrazu Božímu učiněn. To znamená, že člověk jest obrazem Božím, a ještě přesněji: že celý člověk jest obrazem Božím.

Obraz není jen podobnost. Obraz jest hmotné, smyslové a názorné vyjádření podobnosti. Obraz

nemůže býti něco ryze duchového. Obraz jest idea vtělená v hmotu. Je-li člověk obrazem Božím, znamená to nejen že člověk jest také podle těla obrazem Božím, nýbrž že člověk jest obrazem Božím především podle těla. Tělo člověka není hmota jako jiná hmota. Také není tělo člověka tělo jako jiné tělo. Tělesnost člověka jest zcela proniknuta duchem. Není to tělesnost zvířecí, nýbrž právě lidská tělesnost, která se specificky liší od tělesnosti pouze živočišné. Tělo lidské jest tělo produchovělé, duší oživené a duší vyzařující. Tělo lidské není jen vnější šat duše, nýbrž „výtvor“ duše, která je podstatně oživuje a vnitřně utváří. Tělo bez duše, samo sebou a o sobě, ovšem není obrazem Božím, poněvadž jest pouhou hmotou.

Otcové přednější nazývají člověka plastickým, to jest tvárným a ústrojným obrazem Božím. Jako Bůh dává stvořeným věcem bytí a podstatný tvar, tak i duše jest podstatným tvarem těla. A jako Bůh živým bytostem dává život, tak i duše dává tělu život vegetativní a animální. A jako věci stvořené jsou stopou a odleskem krásy Boží, tak i tělo jest přirozeným projevem krásy a dokonalosti duše. A jako jest Bůh konečným smyslem a cílem všeho stvořeného, tak i duše je vnitřním smyslem a cílem těla. Těchto vlastností lidské duše nemá čirý duch. Poměr čirého ducha k hmotě jest jen vnější a neústrojný. Vzhledem k své oživující síle a svému poměru k hmotě jest tedy lidská duše v tom právě obrazem Božím.

Uvažující o pádu andělů, vyslovují někteří Otcové domněnku, že hřích andělů byl hřích nenávisti k člověku. Bylo-li andělům zjeveno, že Bohočlověk jest ustanoven králem andělů a že tedy mají Bohočlověka uctívati jako svého Boha, lze se domnívati, že to bylo pro ně zkouškou, v níž všichni plně neobstáli a že jejich odboj byl v podstatě odboj proti mysteriu Vtělení.

Obraz Boží v těle zdůrazňují Otcové přednější, zejména Irenaeus, Justinus a Tertullianus, hlav-

ně z toho důvodu, že mají co činiti s gnostiky, kteří tělo znehodnocovali a prohlašovali za něco Bohu odporujícího.

Platonisující Otcové období ponicejského vidí obraz Boží především v duši, v člověku vnitřním, v mysli, jež jest schopna poznávati pravdu a rozeznávati dobro a zlo. Tak píše svatý Augustin: „Kde byl učiněn člověk k obrazu Božímu? V rozumu, v mysli, ve vnitřním člověku, v tom, že chápe pravdu, rozpoznává spravedlnost, poznává, od koho byl učiněn a jest schopen chváliti Stvořitele svého.“ (*In epist. Joannis*, cap. 4., tract. VIII.; podobně: *In Ps. 29*, enarr. II., *De civ. Dei* XI. 1.) Ovšem řekne-li se duše, jest míněn celý člověk, poněvadž bez duše je člověk jen prach. Tak praví svatý Ambrož: „Duše naše jest k obrazu Božímu: v ní jest celý člověk, poněvadž bez ní nejsi nic, jsi prach a v prach se navrátíš.“ (*Hexameron* 1, 6. c. 7.)

Jelikož tělo jest obrazem Božím jen ve spojení s duší a jelikož jest nebezpečí, že by tělo bylo pokládáno ne za smyslové podobenství bytosti duchové, nýbrž za podobenství stejnorodého a rovněž tělesného pravzoru, stalo se zvykem pokládati za obraz Boží v člověku jen to, co jest v něm přímým odleskem bytosti božské, totiž duši. Ale jest to jen zvyk. A konečně zvyk neodpovídající přesně slovům Písma. Nečteme tam: „Učiňme člověka, aby v něm byl náš obraz,“ nýbrž: „Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému.“

Gnostické vyvyšování duše a ponižování těla vedlo k přímému rozlučování duše a těla. Philo a po něm všichni neplatonikové vidí člověka jako bytost ryze dvojitou. Před vtělením jest duše monas. Spojí-li se s tělem, vzniká dyas. Tělo jako tělo jest základem duše a zřídlem zla. Kdo se narodí jako člověk, již jest hříšníkem, poněvadž má tělo. Hřích není úkon svobodného ducha, nýbrž nezbytný úděl lidské přirozenosti. A proto má člověk podle Philona přinášeti Pánu oběti smírné již proto, že jest

člověkem (*ὁ ἡττομένης ἐν τῷ*), (*De victimis*. Mangey II. 249.)

Výraz „tělo hříchu“ se ovšem vyskytuje i v Novém Zákoně (Řím. 8, 3 sq). Tělo se staví v protivu k duchu: „Tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu.“ (Gal. 5, 17.) Avšak toto tělo hříchu, jak vykládají Holsten a Lüdemann, není totožné s látkou těla jako takovou, sice jinak by každý člověk již svou přirozeností byl i původcem hříchu. Hřích nepřišel na svět stvořením člověka, nýbrž neposlušností prvního člověka, jak vysvětluje svatý Pavel. (Řím. 5, 12.) A tak onen odpor ducha proti tělu a těla proti duchu není bytnostní, nýbrž jen mravní.

Po stránce mravní se jeví v člověku síla vzestupná: člověk jest zduchovnění těla. Ale jeví se v něm i síla sestupná: člověk jest ztělesnění ducha. A proto se zdá, že člověk není bytostí naprosto jednotnou, nýbrž bytostí disharmonickou: „Tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu - ti totiž jsou proti sobě.“ (Gal. 5, 17.) Jsou proti sobě a každý z nich brání vykonati, k čemu se člověk kloní z podnětu druhého. Tělo bojuje proti duchu smyslností, únavou, nemocí. Duch bojuje proti tělu neklidem, nenasytnou zvědavostí, pýchou, chtivostí a ctižádostí. Kdyby bylo možno, zmařilo by tělo ducha. A kdyby možno bylo, zmařil by duch tělo. Opět ovšem z porušenosti po prvním hříchu.

Avšak tato mravní rozeklanost člověka nesmí sváděti k domněnce, že člověk jest bytost ontologicky rozštěpená: nikoliv - člověk jest jednota duchově tělesná, bytost, která sice zasahuje do dvojí oblasti bytí, do oblasti duchové i hmotné, ale nenáleží do žádné z nich výhradně a cele. Spojení pak duše a těla v člověku jest třeba chápati jako spojení přirozené a ústrojné, poněvadž duše jest útvarným prvkem těla. A celý člověk, jako duchově tělesná jednota jest obrazem Božím. Duše jest obrazem Božím přímo, tělo pak nepřímě, pokud totiž tělo duši oživené jest výrazem těla.

Je-li celý člověk obrazem Božím, není potřebí

stůj co stůj zatracovati anthropomorfní představy o Bohu. Představuje-li si dítě Boha jako vznešeného starce, jest to ovšem představa naivní a nedokonalá. Ale není to představa zcela a naprosto zavřitelná a špatná. Duše jest obraz Boha a tělo jest obraz duše. Toť vše. Představovati si Boha přesně podle vkusu platoniků znamená konec konců nepředstavovati si nic. Neboť kde je důkaz, že my lidé jako bytosti duchově tělesné si dovedeme přímou a dokonale představit něco ryze duchového? A jaká chyba to jest, představujeme-li si věci duchové prostřednictvím věcí hmotných?

I náboženské umění výtvarné jest anthropomorfní. Modlářské - řeknou obrazoborci; hmotařské - řeknou spiritualisté; pohanské - řeknou kalvinisté. Zobrazí-li malíř Boha jako vznešeného krále, není to ani modlářské, ani hmotařské, ani pohanské. Je to lidské - a lépe řečeno: cele lidské. Myslí-li si obrazoborec, že podoba Boha jest Bůh, a spiritualista, že hmota nemůže vyjádřit ducha, a kalvinista, že pravé křesťanství jest protitělesná duchovost, nevydávají svědectví ani o Bohu, ani o duchu, nýbrž jen o sobě.

Svědectví Boží bylo dáno na březích jordánských: Otec promluvil lidským hlasem, Syn v těle sestupoval do vody, Duch pak se zjevil v podobě holubice. Byla to theofanie tělesná a smyslová. Kdyby měly býti potlačeny smysly, musil by býti potlačen člověk. Ale člověk nemůže býti potlačen, poněvadž jest obrazem Božím. Bůh písma se zjevuje člověku ve viditelných symbolech. A vytváří-li člověk symbol, aby se povznesl k Bohu, jest to věc výsostně lidská a proto Bohu milá. Jest to umění.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

P. Silo. M. Braito O. P.

PASIVNÍ OČIŠŤOVÁNÍ LÁSKY

(Kurs mystického života 14.)

Celá naše dokonalost záleží zde na zemi v lásce, v nadpřirozené lásce k Bohu a k bližnímu. Obě tyto lásky tvoří jakousi jednotu, neboť Bůh tak spojil bližního s námi a se svými plány, protože všechny chce tak spasiti jako nás, že je nemožné milovati Boha a nemilovati i bližního, jehož Bůh tak těsně spojil svou láskou s námi. Láska nadpřirozená totiž jest nám jednak vlita od Boha - jako ostatně všechny nadpřirozené ctnosti, ale mimo to ještě si jí nás Bůh sám přitahuje k sobě, ne abychom to či ono vykonali, nýbrž abychom mu všechno dali, abychom mu dali celou svou bytost a prvé místo v celém svém životě, abychom ho milovali tak, jak on sebe miluje, totiž nade všechno.

Nade všechno! Jak máme daleko do této lásky! Nikdy jej nebudeme milovati tak, že bychom jej nemohli milovati dokonaleji.

Ale jedno aspoň můžeme: zdokonaliti svou lásku na nejvyšší míru. Tu nám opět přichází Bůh sám na pomoc. Neumíme sami ze sebe dobře Boha milovati. A tak jako sám vlévá lásku nám do duše, tak také sám zase chce tuto lásku očistiti. Naše úloha v tomto očišťování záleží v klidném a pokorném, oddaném a pohotovém nošení všech hořkostí, zkoušek a uskutečňování pak toho, k čemu nás pudí takto očištěná láska.

Mnoho nedokonalostí lpí na lásce duší, které sice Boha milují, ale od nichž chce Bůh býti milován úměrně k tolika milostem a ke své neskonalé velebnosti. Naše láska k Bohu i k bližnímu trpí mnohými kazy, které se zdají patřiti k lásce, které se někdy zdají býti i pravými vlastnostmi dokonalé lásky, ale nejsou ničím jiným nežli plísni na stromě lásky. Tak láska k Bohu bývá tolikráte dárková, chtějící stále vychutnávat jak jistotu své lásky, tak také její

citovou, útěchuplnou sladkost. Tato láska bývá tak často nakloněna k tomu, čekati za každý úkon lásky nějakou odměnu od Boha, nějaký cítěný Boží úsměv.

Láska k bližnímu podobně potřebuje očišťování. Naše láska k bližnímu je vystavena velkým nebezpečím, že se stane slabostí, že bude příliš shovívavou k omylům, ke slabostem a k chybám bližních. To je ona nezdravá smířlivost, která za cenu, aby se někdo neurazil nebo nezarmoutil, neumí říci mužné ne, neumí říci statečně své mínění, vytknouti chybu, upozorniti na omyly. Pak se stává, že lidé chybující nebo bloudící jsou ukolébáni falešnou jistotou, jako by byli na správné cestě. Protože jest to u lidí poctivě se snažících o dokonalost, bývá taková slabost a shovívavost, všechno omlouvající, všechno dobře vysvětlující, nebezpečnou pro ryzost víry, mravního smýšlení a podobně. Tak chybují duchovní přátelé umělců, kteří jsou tak jemnocitní vůči svým přátelům, že kryjí všechny jejich chyby. Nic jim neumějí vytknouti, všechno omluví, takže pak oni umělci si všechno dovolí, opření o jistotu svých dobrých zbožných duchovních Otců, kteří jim svým mlčením, svou takto nedokonalou špatnou láskou, dávají potvrzení na jejich omyly. Tak nesmí jednati skutečná dokonalá láska, slevovati něco z ryzosti víry, z přísnosti mravních zásad. To není pravá láska, která nechá chybovati z bázně, aby někoho nezarmoutila, nezranila. Třeba umět zraniti a zarmoutiti, jako svatý Pavel píše ke Korintským, pro napravení našich bližních. Divná láska, která, aby nepostavila lidi do tvrdého boje o dokonalé, říká polovičatému, neúplnému, nepřesnému dostatečné.

Jindy opět je láska k Bohu mnohých duší tak nevyrovnanou, že se zdráhají posloužiti svým bližním, že neumějí vyvážiti lásku k Bohu a k bližnímu. Váhají posloužiti láskou svým bratřím, protože se právě opájejí svou soukromou pobožností, svým vlastním ohněm zbožnosti.

Tato láska potřebuje zdokonalení. Protože Bůh

je duch, musí býti naše láska k němu co nejvíce zduchovněna. Protože jen on smí býti cílem naší lásky, je třeba ji učiniti hodně nezištnou. A protože, co platno člověku, kdyby celý svět získal za cenu škody své duše, nesmí chtít získávati své bližní za cenu škody na duši své či jejich, za cenu celé pravdy a plné dokonalosti.

Bůh začíná velmi opatrně a moudře. Dá nejprve procítit, prožít Boží nesmírnost a láskyhodnost. Člověk si uvědomí, jak nesmírné lásky je Bůh hoden. Také nám ukáže, jaká byla láska Spasitelova k duším, jak on dovedl duše vésti pevně i láskyplně, takže pak duše pojednou uvidí nicotu celé své dosavadní lásky k Bohu i k bližnímu. Pojednou se duši zdá, že Boha vůbec nemiluje, že je mu strašně jenom nevděčná. Bůh se teď vzdaluje, nedává se tušiti. Zbavuje duše útěchy a hlavně jistoty lásky. Celá láska se duši zdá prázdná a ubohá, někdy připadá duši až rouháním. Duše se zachvěje před myšlenkou, že by měla něco, co chtěla, říkati té své ubohosti „láska“. Zdá se jí, že je již zavržena. Nastávají těžká pokušení, že je člověk zavržen, že nic jiného mu nepatří, než aby byl zavržen. Nebo se zase duši zdá, že ji Bůh zkouší nespravedlivě, že za tolik „lásky“, za tolik dokonalé lásky že ji takto pronásleduje. Duši se chce reptati, že se jí Bůh neukazuje jako láskyplný Otec, nýbrž že se jí jeví jako přísný Pán.

Duše si má těmito zkouškami uvědomiti slabiny své ctnosti, své lásky, aby věděla, v čem ji má ještě očistiti, upevniti, v čem má býti ještě velkodušnější, nezištnější, duchovnější.

Při všech těchto temnotách duše není odloučena od Pána. Na dně duše je si jista sladkou přítomností Páně a nedobývá si násilně jeho sladkosti, protože ví, že jí nezasluhuje a že láska musí umět kráčet i v temnotách. Duše se nevymotá ze všech těchto zkoušek, temnot a hrůz jinak, než když se dokonale ztíší v Bohu, než když se mu úplně oddá a oddá, tak jak ji chce Bůh sám vésti, Miluje

Boha tak, jak jí to Bůh dává a ničemu se nediví z dlaně Boží. To již není jen pasivní odevzdanost, resignace, nýbrž vítězná oddanost. Jsem tvá, udělej si se mnou, co chceš. Mne neošálíš svými zkouškami, zachce se jí říkat naivně s jedním mystikem. Já vím, žeš láska, ať se tváříš svými zkouškami, jak chceš.

Duše se sice zmítá v ohni nespokojenosti s dosavadní láskou, ale také je šířána touhou nekonečně Boha milovati, tak jak to prohlásila svatá Terezie Ježíškova, tak mnoho, skoro k šílenství, jak ještě nikým nebyl Bůh milován. A to jest její slastí, tento oheň svaté nespokojenosti s dosavadní láskou, oheň touhy palčivé po veškeré lásce.

Duše by nejraději shořela láskou. Někdy se rozlítí láska mystiků na tělo, že je tak bídým nástrojem a dochází k projevům vášnivé askese, jako u bl. Jindřicha Suso. Jiní se zase nabízejí jako vrcholná oběť smíru. Když se zamyslí nad láskou Boží, nad jeho dobrotou, která nám všechno dala. nad zlobou lidí, kteří mu tak málo nebo zle splácejí, a nad láskou oběti Spasitelovy, zatouží vroucně také se takto zcela dáti Pánu, zcela shořeti láskou. Tak se nabízejí tyto duše v oběť smíru. Nemělo by se s touto svatou obětí jen tak lehkomyšlně zacházeti, jak se stalo módou v posledních dobách. Bez duchovního Otce neměl by se každý odvažovat nabízetí sebe v oběť smírnou, když sám nedovede ještě ani podat lásku obyčejnou, obyčejně dokonalou.

Když se takto zcela otevřela, oddala Bohu, a jak jen dovedla, vyloučila sebe z lásky, nadchází jednota přetvářející, o které mluví svatý Jan v Živém plameni a svatá Terezie v IX. komnatě Hradu nitra. Neboť již nic nestojí dokonalému spojení v cestě. Ani v lásce. Láskou se spojuje zde na zemi duše s Bohem a když je tato láska již očištěna od lidského a je naplněna božskou dokonalostí, může nastati spojení lásky božské a lásky Boží v nás. Duše teď cítí, jako sladkostí lásky *per quendam dulcedinem amoris quasi experimentaliter*, že Bůh

je tajemně, intimně v duši... Proto se mylí P. Mager ve své knize *Mystik* ve statí Hl. Thomas und Mystik, že svatý Tomáš nemluví o zkušenostním poznání Boha a že nemluví vůbec o mystice P. Garrigou Lagrange ve svých knihách o mystickém životě. Místo toho staví Mager jakési psychologické nadpřirozeno, které s nadpřirozenem, aspoň jak je popisuje a jak bývá často od podobných autorů popisováno, nemá nic společného, protože rozdělování duše na anima a spiritus, a prohlašovat, že mystika je ve spiritibus, v duchu, v poznání zkušenostním bez jakéhokoliv zásahu schopností duše zcela jen v její podstatě přímým okoušením, je omyl. Svatý Tomáš věru dobře věděl, proč mluví i o poznání quasi experimentálním, proč tam vkládá slůvko quasi, skoro, jakoby...

Teď již nic duši nevyruší, ani opakované zkoušení lásky, ani nepochopení, třeba se strany představených spolubližných neb i zpovědníka. Duše ví, čím je, komu patří a koho miluje. Každá zkouška jen více rozhoří v ní plamen lásky.

P. Prokop Švach O. P.:

APOŠTOLÁT DOVRŠENÝ

Bylo již řečeno, že apoštolát měl svůj smysl a hlavní účel teprve po odchodu Kristově, protože jeho cílem bylo svědčiti o něm a mluvit v jeho jménu. Proto také není možno si učiniti přesný obraz o apoštolátu, jak se nám jeví jen v evangeliích, kde se podává spíše přípravná fáze apoštolátu, který ještě nebyl dovršen oním posvěcením shůry, jehož se apoštolům dostalo skrze Ducha svatého, jež jim zaslíbil Kristus. Zjevení Boží se podávalo lidem po částech a i díla Boží se uskutečňují podle plánu v čase. Jestliže smysl Vtělení není jiný, než aby člověk byl povýšen k důstojnosti dítky Božího, můžeme říci obdobně, že apoštolát byl k tomu určen, aby i člověk se mohl účastnit práce v díle Božím,

nad což „není nic božstějšího“.¹ I apoštolům se dostalo k tomu přípravy v životě s Kristem, kde byli zvlášť poučováni o království Božím, ale vyvrcholení apoštolátu nastalo teprve o křesťanských Letnicích, kdy apoštolé byli naplněni milostí, utvrzeni v dobrém a zahrnuti rozličnými charismaty, aby se stali dokonalými učiteli Církve.

Křesťanské Letnice, o nichž se dovídáme ve Skutcích apoštolů, jsou opravdu dnem posvěcení apoštolátu v jeho celistvosti. Byl to den, na který Kristus připravoval své apoštoly jako na chvíli, kdy se jim dostane síly Ducha sv.: „... obdržíte sílu Ducha svatého, který přijde na vás, a budete mi svědky v Jerusalemě a po celém Judsku a Samařsku až do končin země.“² Tento okamžik měl Kristus na mysli, když před odchodem na kříž řekl apoštolům: „A já budu prositi Otce, a dá vám jiného Utěšitele, aby byl s vámi na věky, Ducha pravdy, ježž svět nemůže přijmouti, protože jej nevidí ani nezná. Vy však jej poznáte, protože u vás bude zůstávati a ve vás bude.“³ Tento Duch pravdy měl doplniti to, co Kristus sděloval apoštolům, ale ještě těžko chápavým a příliš pozemským. „Utěšitel, Duch svatý, ježž Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám já řekl.“⁴ Před svým nanebevstoupením neopomenul Ježíš ještě jim připomenouti tento okamžik, kdy budou naplněni Duchem svatým, shrnuje před nimi znova jejich poslání: „Řekl jim: Toto jsou řeči, ježž jsem k vám mluvil, když jsem ještě byl s vámi, že se musí vyplniti všechno napsané o mně v zákoně Mojžíšově, v prorocích a žalmech. Tu jim otevřel smysl, aby pochopili Písma. A řekl jim, že tak bylo napsáno, aby Kristus trpěl, a vstal z mrtvých třetího dne, a aby bylo hlášáno pokání v jeho jménu na odpuštění hříchů ve všech národech. počínaje od

¹ Diviš, Círk. Hierarchie. III.

² Skut. ap. I, 8.

³ Jan. I4, 16.

⁴ Jan. 14. 25.

Jerusalema. Vy jste svědci toho. A hle, já posílám slib Otce svého na vás. Vy pak zůstaňte v městě, dokud nebudete oděni mocí shůry.“⁵ Jako by zde bylo stručně shrnuto celé poslání apoštolů i s jejich přípravou a dokončením ve dni Letnic.

Uskutečnění tohoto slibu Kristova podávají Skutky apoštolů, kde je popsána podivuhodná událost svátku křesťanských Letnic, jež znamenají počátek šíření díla Kristova v duších. Kristus splnil své viditelné poslání na zemi. Odchází, aby neviditelně působil ve svém díle až do konce věků a aby šíření účinků výkupného poslání přenechal Duchu síly a pravdy, jenž přeměňuje srdce, jak se to událo v den jeho seslání. „A když se naplnil den Letnic, byli všichni pohromadě na jednom místě. A stal se náhle s nebe hluk jako by ženoucího se silného větru a naplnil celý dům, kde byli usazení, a zjevily se jim dělicí se jazyky jako by oheň, a usadil se na každém z nich, a začali mluvit jinými hlasy, jak ten Duch jim dává vypovídat.“⁶ Toto stručné, ale tak výrazné líčení značí též onu přeměnu, jež se udála s apoštoly. Znamená vyplnění slibu Kristova o křtu v Duchu svatém a o posvěcení v pravdě, o nebeské posile. Svátky hojného seslání Ducha svatého byli počátkem neohroženého hlásání evangelia po celém světě, ale též zažehnání srdcí ohněm Ducha Božího i jeho tajemného působení v duších. „Křesťanské Letnice se sesláním Ducha svatého jsou opravdu posledním dokončením a korunou díla naší spásy. Duch svatý totiž, seslaný Pánem vyvýšeným, je nejvyšší dar, zcela zvlášť mesiášský. Duch Utěšitel od té chvíle řídí apoštoly, posvěcuje církev, šíří evangelium po celém světě. Slavné Letnice jsou božskou promulgací spásy.“⁷

Jak je vidět z blízké souvislosti této perikopy, jsou mezi těmi, kdož obdrželi tento mesiášský dar, především apoštolé. Nejen že dříve jim to bylo za-

⁵ Luk. 24, 44.

⁶ Skutky, 2, 1-4.

⁷ Vosté. Actus apostolorum. Romae. 1931 p. 7.

slíbeno, nýbrž je to vidět i z té skutečnosti, že předtím se dala volba nového apoštola, již řídil Petr. Je proto tento svátek též dovršením apoštolátu, aby mohl být vhodným nástrojem šíření evangelia. Je jisto, že apoštolé jako soukromé osoby již byli dávno obdařeni různými milostmi ze svého styku s Kristem, ale okamžik Letnic znamená vybavení apoštolů všemi potřebnými milostmi a charismaty, jako učitelů víry, jako pokračovatelů Krista a pastýřů Církve. Proto píše na př. sv. Řehoř Veliký: „Je třeba vědět, že ti, kdož dříve měli Ducha svatého, aby sami žili nevinně, a prospěli některým kázáním, přesto po vzkříšení Páně zjevně obdrželi (Ducha svatého), aby mohli prospěti ne některým, nýbrž mnohým.“⁸ Podobně mluví o tom sv. Tomáš, když vysvětluje, že apoštolé přijali již dříve svátost biřmování: „a ti (apoštolé) ačkoliv dříve již měli Ducha svatého v daru milosti, jímž byli zdokonalováni tomu, co náleželo k jejich jednotlivým osobám, přece také v den Letnic obdrželi Ducha svatého, ale v daru milosti, jímž byli zdokonalováni k hlásání víry ke spáse jiných.“⁹

Letnice znamenají pro apoštoly nejen posvěcení, nýbrž též posílení v chápání království Božího, jež Kristus hlásal. Za jehož života byli mnohokrát nakloněni vidět je tak pozemsky, jak bylo skresleno v pojmech Židů i v jeho očekávání. Proto vedle poučování, jež dával Kristus zvlášť apoštolům, byly to i výtky. Letnice jako svátky Ducha, učícího veškeré pravdě, znamenaly konec i možnosti takového lidského pojmání díla Kristova. Ukázalo se, že království Kristovo je především v duších. Proto možno tyto svátky nazvat pro apoštoly posvěcením v pravdě, jehož se jim dostalo skrze Ducha svatého, jenž jim byl zaslíben především jako Duch pravdy. Za tuto hodinu udělení Ducha pravdy, v němž měli pochopit celý smysl díla Kristova i své-

⁸ S. Gregorius M., XL Hom. in Evang. lib. II, hom. XXVI. ML, LXXV, 1199.

⁹ S. Thomas, In 4 Dist., dist. 7, qu. 1. a. 2.

ho posláni v jeho jménu, prosil o ně Kristus, když se modlil za apoštoly ve své velekněžské modlitbě k svému Otci: „Posvět je v pravdě.“¹⁰ Bylo jim třeba tohoto posvěcení v pravdě, neboť napřed museli pochopit, že jejich posláni, i když je na tomto světě, není ze světa, nýbrž proti světu, pokud se tento ztotožňuje se zásadami, jež jsou proti Kristu. Jak jim to zase řekl jejich Mistr: „Já jsem jim dal slovo tvé, a svět je nenáviděl, protože nejsou ze světa, jako já nejsem ze světa.“¹¹ Bez těchto Letnic by zůstali apoštolé dále nakloněni k pozemskému chápání díla Kristova i svého posláni a byli by se dále přeli o pozemské vyhlídky a přední místa v tomto pozemsky chápaném království Kristově. Bylo třeba šířícího a přetvářejícího ohně Ducha Letnic, aby nastala v mysli a v srdci apoštolů ona duchovní přeměna, jež by je uzpůsobila k práci v šíření evangelia bez pozemských zájmů. Proto apoštolé, kteří se přeli o první místa, patří do stadia učedníků Kristových ještě nepřetvořených, nedoučených a nechápavých, čího Ducha jsou. Z toho také vyplývá, že pojem apoštolů jako prostých rybářů a nevzdělaných lidí, s nímž se také někdy pracuje, není pojem celistvý, nýbrž jen počáteční, nedokonalý. Apoštol jako skutečný vyslanec Kristův, nejen pověřený z autority, nýbrž též vybavený všemi schopnostmi a dary, jež byly nezbytné k jeho úřadu, je teprve po Letnicích. Proto také konečný obraz apoštolů se jeví teprve tehdy, když se vyplnilo všechno, co Kristus apoštolům zaslíbil. Je to podivuhodný plán skutků Božích, a je těžko určovati, proč Kristus vyvrcholil své dílo teprve Letnicemi. Ale nezapomeňme, že Letnice byly svátkem žní, Kristus rozséval, pracoval, dal však sklízeti účinky svého díla Ducha pravdy skrze apoštoly jako jeho nástroje. Sv. Jan Chrysostom o tom píše: „Když totiž je očistil obětí, tu se snesl Duch svatý. Proč nesestoupil, když s nimi byl Ježíš? Protože

¹⁰ Jan. 17. 17.

¹¹ Jan. 17. 14.

jestě nebyla přinesena oběť. Když však již hřích byl zničen a oni byvše poslání v nebezpečí, se připravovali do bitev, bylo třeba seslati povzbuzovatele.“¹²

Dříve než rozebereme podrobněji dary, jež přijali apoštolé v den Letnic, můžeme všeobecně říci, že byli především naplnění milostí, jež je činila schopnými nástroji hlásání evangelia. A dále to bylo posílení v pravdě, především uschopnění rozumu k poznání pravd, jež měli hlásati, a posílení vůle, aby radostně bojovali za tuto pravdu. To měl Kristus na mysli, když řekl apoštolům: „Nyní to nemůžete snést. Když však přijde onen Duch pravdy, naučí vás veškeré pravdě.“¹³ Tato přeměna se také skutečně udála a svědčí o ní činnost apoštolů. Z bázlivých učedníků, zapírajících Krista nebo se ustrašeně schovávajících, bezradně stojících nad dílem Kristovým, jež zdánlivě zaniklo, se stali neohrožení hlasatelé Krista. „A s velkou mocí vydávali apoštolé svědectví o vzkříšení Ježíše Krista, Pána našeho, a velká milost byla v nich ve všech.“¹⁴ A sv. Klement Římský píše: „Apoštolé byli pro nás učiněni Pánem Ježíšem Kristem hlasateli evangelia, a Ježíš byl poslán Bohem. Kristus tedy od Boha a apoštolé od Krista. A obojí bylo zařízeno z vůle Boží. A tak tedy přijavše rozkazy a oděni vzkříšením Pána našeho Ježíše Krista plnou jistotou, posílení byvše slovem Božím, s jistou důvěrou v Ducha svatého vykročili hlásat příchod království Božího.“¹⁵

Můžeme tedy dodat, že pojem apoštolů nechápatých a prostých, je pojem počáteční a lze ho užítí jen apologeticky, když se odezírá od oné pomoci Ducha pravdy a jeho síly, jíž se dostalo v hojnosti apoštolům o Letnicích. Celistvý theologický pojem však je poněkud jiný, že totiž apoštolé se stali v den

² Sv. Jan Zlat. In Ioan. Homil. LXXV. MG LIX. 403.

¹² Jan, 16, 12.

¹³ Skutky. 4, 33.

¹⁴ Sv. Klement Ř. I. Cor. XLII. 1-3, 113.

Letnic osvěcenými učiteli víry, jejichž prvenství v přínosu pravdy Boží je hned po Kristu-Učiteli. O tom napsal sv. Jan Zlatoústý: „Učedníci dosud byli bázlivi, dříve než poznali, co bylo třeba, a dříve než byli obdařeni darem Ducha svatého. Potom však byli udatnější než lvi.“¹⁶

P. Ant. Čala O. P.:

SVÁTOSTINY, KTERÉ MAJÍ VZTAH K EUCHARISTII.

(Pokračování.)

§ 3. SVÁTOSTINY, KTERÉ SE KONAJÍ MIMO MŠI SV.

Kromě jmenovaných svátostin, které mají vztah k Eucharistii, ale konají se při mši svaté, jsou též svátostiny, které mají vztah k Eucharistii, ale konají se mimo mši sv. Takové jsou na př. svěcení zvonů, kalichů, kněžských rouch, oltářních pláten, umývání nohou, svěcení varhan, svěcení kostela.

1. Svěcení zvonů.

Zvony smí světit jen biskup nebo papežem zplnomocněný kněz. Svěcení začíná modlitbou sedmi žalmů kajících, jimiž je Bůh vzýván, aby nepatřil na naše hříchy, aby se nad námi slitoval a vyslyšel prosby Církve.

Po těchto žalmech biskup posvětit vodu zvláštní modlitbou a pak začne *omývat zvon*; klerici pak pokračují v umývání, až je umyt celý zvon uvnitř i zevně a lněnou utěrkou osušen. Při tom se biskup s kleriky modlí šest žalmů (ž. 145-150), v nichž je všechno tvorstvo vybízeno k chvále a oslavě nejdobrotivějšího a všemohoucího Boha.

Po omýtí je zvon *mazán posvěceným olejem*. Biskup činí olejem nemocných na vnější straně zvonu sedm křížů a na vnitřní straně svatým křížem čtyři kříže. Přitom se modlí žalm 28., v němž je

¹⁶ Sv. Jan Zlat., In Ioan, hom. LXXVI, MG, LIX, 410.

sedmkrát zmínka o hlasu Páně (jímž je zde zvč a dvě modlitby, v nichž prosí Boha, aby pro t mazání svatým olejem a křížmem všichni, kteří volání tohoto zvonu se sejdou, byli osvobozeni c všeho zlého a posvěceni milostí Ducha svatého, jímž obrazem jest olej.

Když jest zvon pomazán svatým olejem, příkr biskup k *okuřování zvonu*; dává na žhavé uhlí n teřidoušku, kadidlo a myrhu a postaví pak kadid nici pod zvon, který se naplní vonným dýme Význam tohoto okuřování je především očistr ale mimo to má být tímto okuřováním vzdána p cta pomazanému zvonu, a má jim být také vyjá řeno blahodárné působení posvěceného zvonu. J ko vonné obláčky kadidla stoupají vzhůru, tak i zvuk zvonu mají se naše myšlenky pozvedat k B hu. - Při okuřování zvonu se biskup modlí žalm 7 a modlitbu, v níž prosí o Boží pomoc a ochrai proti všemu zlému.

Nakonec čte jáhen evangelium o návštěvě J žíšově u Marie a Marty (Luk. 10, 38-42). Ten úryvek evangelia byl vybrán proto, aby věřící připomenul, že hlas zvonů je má odvádět od příliš ných Martiných pozemských starostí a povznáš jejich mysl k věcem nebeským, a že má věřící zvá do chrámu po příkladu Mariině k nohám Páně.

U pohanských národů bylo všeobecné přesvěd čení, že moc zlých duchů, kteří vyvolávají bouř může býti zlomena nějakým rachotem, zvláště du něním nějakého kovu. Církev k odstranění této li dové pověry zavedla v 8. století svěcení zvonů. Mo zapuzovati zlé duchy pak připisovala nikoli zvoněr mrtvého kovu, nýbrž modlitbám a žehnání bisku povu při svěcení zvonů a modlitbám věřících, kter za bouře při zvonění mají vysílat k všemohoucím Bohu. V jiných modlitbách při svěcení zvonů biskup prosí, aby u těch, kteří na hlas zvonů spěcha do chrámu, rozmnožila se víra a zbožnost, aby by uchránění všeho zlého, aby byli posvěceni a setrva v dobrém až do konce.

2. *Svěcení kalichů.*

Kalich a patenu světí biskup. Po několika modlitbách biskup pomaže svatým křížem napřed patenu: při tom připomíná, že „patena je svěcena k tomu, aby se na ní lámalo tělo Pána našeho Ježíše Krista, jenž podstoupil smrt kříže za spásu nás všech“, a „k tomu, aby se na ní rozdávala Eucharistie, jež obsahuje Toho, jenž se na dřevě kříže obětoval za spásu všech“.

Když biskup světí kalich, prosí Boha, „aby tento kalich požehnal a posvětil, jako posvětil kalich velekněze Melchisedecha, neboť ani umění, ani drahocenný kov, z něhož je zhotoven, nestačí k tomu, aby jej učinily hodným oltáře“. Pak biskup maže kalich uvnitř svatým křížem, při čemž se znovu modlí o požehnání a posvěcení kalicha a vyjadřuje též jeho symbolismus: kalich je novým hrobem, do něhož bude položen Pán Ježíš, a paténa představuje náhrobní kámen, jímž byl hrob uzavřen.

Ciboře, lunuly, monstrance nejsou svěceny sv. křížem, nýbrž jen prostým žehnáním. Kromě ordináře mohou je světit pro svůj kostel též faráři a řeholní představení. Toto svěcení, nutné k tomu, aby se oněch věcí mohlo používat k bohoslužbám, je zřejmě též svátostina.

3. *Svěcení kněžských rouch a oltářních pláten.*

Tato svěcení mohou kromě ordináře konat pro svůj kostel faráři a řeholní představení.

Při svěcení kněžských rouch v jedné modlitbě se praví: „Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi skrze Mojžíše, služebníka svého, ke cti a slávě svého jména nařídil zhotovovati velekněžská a kněžská či levitská roucha, aby v nich vykonávali svůj úřad, vyslyš milostivě naše prosby, a tato kněžská roucha svou nebeskou milostí, nesmírným požehnáním pro naši pokornou službu rač očistiti, požehnati a posvětit, aby pro bohopoctu a pro posvátná tajemství byla způsobilá a požehnaná, a aby také tvoji vele-

kněží či levitů, odění těmito posvátnými rouchy, zasloužili býti chráněni a ostříhání od všech nástrah a pokušení zlých duchů; a dej, aby tvým tajemstvím vhodně a hodně sloužili a k nim lnuli, a aby v nich, tobě se líbíce, zbožně vytrvali.“

Církev při svěcení oltářních rouch si napřed připomíná, že Bůh zjevil Mojžíšovi všechno, co se týkalo výzdoby svatyně a posvátných oltářních rouch, a že jeho sestra Marie je vlastníma rukama tkala pro bohoslužebné potřeby; a pak Církev prosí Boha, aby požehnal a posvětil ona roucha, na nichž bude spočívat tělo Páně na oltáři.

Při svěcení korporálu Církev prosí podobně a dodává, že „toto plátno jest jako nová rouška, jež bude zahalovat tělo a krev Páně“. Je známo, že korporál v dřívějších dobách býval tak velký, že jím byl zahalen celý kalich. Teprve později z korporálu vznikla pala k zakrývání kalicha; a proto se k svěcení paly používá téhož formuláře jako k svěcení korporálu.

4. Umývání nohou.

Ke mši svaté lze zařaditi též obřad umývání nohou, jež Ježíš Kristus sám konal při poslední večeři, a jež Církev přijala jako svátostinu a jež opakuje vždy na Zelený čtvrtek. Tento obřad značí čistotu, lásku a pokoru, jež křesťané mají míti, chtějí-li se účastnit svaté Hostiny.

Umývání nohou se koná nyní mimo mši svatou, obyčejně odpoledne; ale zpívá se při něm evangelium ze mše sv. Zeleného čtvrtku, kde se líčí, jak Božský Spasitel umýval nohy apoštolům.

5. Svěcení varhan.

Svěcení varhan začíná výstižně žalmem 150., v němž je všechno tvorstvo vybízeno k oslavě Boha, zvláště pak lidé jsou zváni, aby velebili Pána různými nástroji, mimo jiné též píšťalami.

Pak následuje modlitba:

„Bože, jenž jsi skrze služebníka svého Mojžíše

přikázal zhotoviti rohy k troubení při obětech, jež měly býti přinášeny tvému jménu, a jenž jsi chtěl, aby tvé jméno bylo od tvých synů oslavováno rohy a cymbály, požehnej, prosíme, tyto varhany, věnované tvé počtě; a dej, aby tvoji věřící, pějice duchovní zpěvy na zemi, zasloužili dojítí radosti věčné v nebi.“

(Pokračování.)

Dr. Pavel Škrabal O. P.:

SVĚTLO SVĚTA

Poznání je jako světlo člověka, přivádějícího jej k neviditelným věcem. Může ho vésti až k poznání Boha, jenž je nejméně viditelný, jak praví apoštol k Římanům, že „neviditelné vlastnosti Boží od stvoření světa spatřují se, jsouce poznávány z věcí stvořených“. Je to řečeno všeobecně na způsob zásady. Všichni tvorové bez výjimky nesou na sobě světelný odraz některé Boží vlastnosti. Poznáním možno jej odhaliti a po něm vystoupiti až k samému neviditelnému Bohu. Někdo by mohl být pokoušen k tvrzení, že apoštol zdědil tuto zásadu po filosofech třeba řeckých. Jeho výchova však a školení vedou spíše k Písmu svatému, v němž neviditelné vlastnosti Boží obvykle jsou opěvovány věcmi viditelnými. V Písmě svatém ovšem mluví se k lidem, kteří uznávali jednoho neviditelného Boha. Zdá se proto, že apoštol za svého působení v prostředí, oduševnělém řeckou filosofií, formuloval shora řečenou zásadu, vycházející od praxe v Písmě svatém.

V listě k Židům mluví zase o jiné cestě, po níž k nám přichází známost Boha. Hned na začátku listu praví: „Druhdy Bůh mnohokrát a různým způsobem mluvil k otcům skrze proroky.“ Ti proroci byli lidé a mluvili k lidem, co Bůh jim sdělil, že jim mají zjevit. Dálo se to různým způsobem, jak je to vhodné lidskému poznání, který jednoduché pravdy přijímá rozložené. Slovo prorokům od Boha

sdělované bylo jednoduché jako světlo. Když však mělo být sděleno lidem, bylo oděno do symbolů obrazů, prostě do lidské mluvy, která užívá viditelných věcí, aby vyjádřila a přivedla k poznání neviditelného slova od Boha. A takto se zachytilo i v viditelných věcech, pokud jsou tyto v lidském poznání, a na nich zůstává v Písmě svatém. Mnoho cest je tajemných, tato však cesta, jak Bůh zjevu člověku svou pravdu, je nejtajemnější. A přece je ještě prostší než cesta světla.

Sv. Jan miluje ony cesty slova a působení Božího z neviditelného světa do světa viditelného. Obírá jimi hned na počátku svého evangelia, když představí působení Slova Božího na svět či na lidstvo přebývajících na zemi, zatím co Ono dle u Boha i v nebi. Je to cesta, již lze vhodně trochu vyjádřit i hymnicky. V druhém verši svého hymnu praví tedy o Slově: „V něm byl život a život byl světle lidí.“ Vychází tedy od Slova, které má život. Následně život Slova je přece pravda. Ovšem je rozdíl mezi pravdou vyslovenou člověkem a mezi pravdou vyslovenou Slovem. Boží slovo totiž působí život, i když je slovo lidské. Ono pak Slovo je Bohem. Pro sdělení-li pravdu, sděluje tím i život. A právě o to jde Janovi, totiž o sdělování lidem toho, co má Slovo. Rozumí se tím pak vše, co kdy Bůh člověku sdělil, aby ho k nadpřirozenému povznesení vedl, tedy jeho slova, přízeň, řízení a ochrana, počínajíc rájem. A ta cesta nebo způsob, jakým se dobrodružství Slova lidem dostávalo? To jest, jako když se sděluje slovo. A to stačí, aby člověk, odkázaný na obrazné vyjádření pravdy a milosti z nadpřirozeného světa, viděl, oč jde. Že totiž toho života dostává se jen tím. Toto porozumění působí užití obrazu světla.

Je v tom trochu tragiky - ta však také přispívá k pochopení toho, oč nám jde - když potom Jan pokračuje: „A světlo ve tmě svítí a tma je nepojal. Oním světlem má být vyjádřen blahodárný vliv, jaký chce mít Slovo ve své štědrosti na lidstvo. I když to znamená nový život, jímž se přiblíží Slovo

Ona tma pak, jak je patrné, pochází od lidí. Ne lidé sami jsou tmou, ale jejich chování k dobrodiním Slova. Žijí totiž a činí pravý opak toho, co si přeje Slovo. V tom chování lidstva jest jakýsi útěk před pravdou a dobrem. Kdo však chce utéci světlu, uchyluje se nutně do tmy. Kdo nechce tajemství od Boha, nepřijde ani k poznání Boha. Kdo nechce milost od něho, zůstává v hříchu a trestu. Přes toto chování se lidstva blahodárný vliv Slova trvá dále. Ne z nutnosti, jinak by tmu odstranilo násilně. Lidé je mají totiž dobrovolně přijati. Lidé je však nepojali či nepřijali. - Tu je objasněna cesta vlivu Slova na lidstvo záporně, totiž se strany těch, kteří je nepřijímají nebo lhostejně se k němu chovají. Slovo se totiž nevnučuje. Může je pak lidstvo přijmouti v tom stavu, v němž se tehdy nacházelo? (Jsme totiž ještě v době před vtělením Slova.) Takovou otázkou není ospravedlněna slabost jeho dáti se povznést k podobnému životu, jaký má Slovo. Ona slabost a nevěle trvá dále, ale také ochota Slova nepřestává. V tom již není pouze dobrá vůle, ale také velké milosrdenství k lidstvu.

Uvažující o těchto Janových verších o Slově, u něhož jest život, který je ochotno sdělit lidstvu, vzpomínáme si na něco podobného v žalmu 35, 10: „U Tebe je pramen života a ve Tvém světle vidíme světlo.“ Je to opět obrazně řečeno o Hospodinu jako dárce a uchovateli života na zemi. V tom se právě ukazuje velká jeho přízeň k lidstvu. Život jeví se jako něco krásného a milého jako světlo. Jako by život vycházel ze světla. Praví-li pak žalmista: „ve tvém světle vidíme světlo“, míní tím, že tehdy, kdy Bůh přeje tomuto našemu životu, daří se mu dobře. Vždyť u Boha je život a my, trvající pod jeho blahodárnou tvůrčí mocí, život si uchováváme a v něm pevníme. Je to tak milé a pravdivé, jako když světlo sílí a vše činí zřejmějším. Těžké je říci, jak dalece tu žalmista myslel i na účast na nadpřirozeném životě. Není to však těžké říci o Slově u Jana, u něhož je život, který je světlem lidí. Tu bychom se

spíše mohli ptáti, zdali evangelista měl na zřeteli i tento přirozený život. Ten již zahrnul do oněch slov: „a vše povstalo skrze ně“. Tu se tedy dotýká účasti na životě nadpřirozeném, zobrazeném přijímáním světla. Tím obrazem je lidské chápavosti jakoby otevřena brána k přijetí pravdy a milosti nabízené.

Kdyby nebylo onoho obvinění lidstva ze tmy, vše by se zdálo tak krásné a milé, takřka jako krásný sen. Toto snění však vyloučil evangelista, když pak slavnostně prohlásil: „A Slovo stalo se tělem a přebývalo mezi námi.“ To Slovo tedy, které až doposud působilo na lidstvo z nepostřehnutelných dálek, přijalo tělo. V tomto smrtelném těle však zůstalo tím, čím bylo od počátku. Jeho blahosklonnost a ochota učiniti lidstvo účastným života, který byl u něho od věčnosti, ukázala se lidem viditelně. Pro nic jiného nepřebývalo mezi smrtelníky. Světlo nemohlo se více přiblížit. To je tedy něco jiného, než co se praví o Bohu v 1 Tim. 6, 16: „Jediný mocný, Král králů a Pán panujících, který jediný má nesmrtelnost a přebývá ve světle nepřístupném.“ Apoštol chtěl zde obrazně vyjádřit nekonečnou povznesečnost neviditelného a svatého Boha nade všechno stvoření. Ne že by příbytkem Božím bylo nějaké světlo a teprve ne, že nějaké nehmotné světlo patří k Boží podstatě nebo jest jeho vlastností. Je to jen obraz, v němž člověk lépe chápe pravdu o vznešenosti Boží. Světlo je totiž nade tmou a nad světlem je ještě Bůh. A čím více jde ke světlu, tím více se uniká smrti. Světlu se tu rozumí, pokud je pro nás obraz života. Proto se praví o Bohu, že u něho je nesmrtelnost, a proto k němu nemůže ani zdání tmy. Mimo Boha i nesmrtelní duchové mají před Bohem aspoň toto zdání tmy. Po tomto ukazuje se tím dojemnější snížení se Slova k přebývání mezi smrtelníky. Vždyť Slovo bylo Bohem a tedy jediné mělo nesmrtelnost. Přijalo však tělo, to jest lidskou smrtelnost, aby v něm přebývajíc bylo lidem světlem či dárce nového života, počátku věčnosti. Z ne-

přístupného světla přišlo k lidem smrtelným, oděných ve tmě, samo oděno smrtelností. V té smrtelnosti však jest světlem, dávajíc lidem život. Toto smrtelné tělo je ta nejbližší cesta, po níž jde pravda a milost z plnosti Slova ke člověku. Bližší cestu už není možné si myslit.

Ježíš Kristus to všechno o sobě věděl. Byl si vědom svého poslání k lidem a toho, co má a co jim může sdělit. O svém poslání a působení užil pak známého již obrazu světla. Tak praví u Jana 8, 12 k protivníkům: „Já jsem světlo světa. Kdo mne následuje, nebude chodit ve tmě, nýbrž bude mít světlo života.“ Nezatajil tedy, kdo jest a jaké má poslání. Lidem je světlem, aby je obdaroval. Lidem stvořeným k poznání pravdy a povoláním k životu, jaký je u Boha. A opět se vylučuje všechno nucení. Chce-li být totiž někdo účasten těchto dobrodiní Ježíše Krista, musí jej následovat, to znamená dobrovolně za ním jít. Jde pak k němu ten, kdo v něho uvěří. Následuje ho ten, kdo cele otvírá své nitro jeho vlivu. A nikdy to nechce odvolat, poněvadž nikde jinde už hledat nechce. Tak, jak to pravil Petr za všechny: „Pane, ke komu půjdeme, ty máš slova života věčného.“ Takový již nechodí ve tmě, vždyť svým smýšlením a jednáním podobá se Kristu, který jest jen světlo. Naopak bude mít světlo života. Ukáže se totiž, že má nový život, který jest jako světlo v životě přirozeném. Od takového následovníka Kristova vzdalují se stále více a více stíny smrti. Jde a tíhne k životu věčnému, který je u Boha. A takto přijde k dokonalé podobnosti s ním skrze lidskou přirozenost vtěleného Slova.

Podobně vyjádřil se Ježíš Kristus o způsobu sdělování svých dobrodiní u příležitosti uzdravení slepého. Učedníci se tehdy ptali ohledně onoho slepce: „Mistře, kdo zhřešil, zda tento či rodiče jeho, že se slepý narodil?“ A Ježíš jim odpověděl: „Ani tento nezhrěšil ani rodiče jeho, nýbrž aby se zjevily skutky Boží na něm. Já musím konati skutky toho, který mne poslal, pokud je den; přichází noc, kdy nikdo

nemůže konat. Pokud jsem na světě, jsem světlo světa.“ Slepota, jíž chtěl onoho člověka zbavit, dala mu příležitost opět se vyjádřit o svém poslání. V jeho slovech však nachází se již něco bolestného, totiž připomínka jeho smrti. Blížící se smrt totiž znamená ona slova: „přichází noc, kdy nikdo nemůže konat“. Smrtí pak přestane i působení Světla v pozemském jeho přebývání mezi lidmi. Ono působení se tu jeví jako prokazování dobrodiní.

Již předcházející slova obsahují jakési vybídnutí, aby lidé použili pozemského působení Kristova ke svému dobru. Naléhavěji k tomu vybízel Ježíš Kristus po další předpovědi své smrti, která již není daleko. Na otázku lidu: „Kdo je ten syn člověka, který má být povýšen na kříž,“ nepřimo odpověděl: „Ještě krátký čas je světlo mezi vámi. Chodíte, pokud máte světlo. Věřte ve světlo, aby vás nezachvátila tma. Akdo chodí ve tmě, neví, kam jde. Dokud máte světlo, věřte ve světlo, abyste byli účastni světla.“ Ježíš Kristus to řekl krátce před svým utrpením. Ani vědomí blízkosti smrti neumenšilo plnění jeho poslání býti lidem světlem. I ty poslední chvíle jeho pozemského života patří lidem. Mají jich použít pro sebe. Zve je k tomu on sám, v očekávání velmi blízkého utrpení a smrti. Až do konce totiž třeba býti pod blahodárným a životodárným vlivem učení a skutků Páně. Kdo nevytrvá až do konce, dokud světlo ještě působí, vydává se v nebezpečí, že to světlo ztratí úplně. Potom mu nezbývá než tma, nepochopení totiž zjevení Božího skrze Krista a neporozumění, pozbytí smyslu pro účast na životě u Boha. Někdo pak opravdu neví, kam jde. Dokud však někdo žije ve víře, jíž se vnímá světlo Kristovo, má zároveň všechny naděje býti účasten dober tohoto světla, jímž je nový život, jaký je u Boha. Pro toho cesta z nadpřirozena je stále otevřená.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

UNIVERSITNÍ PROFESOR MODERNÍ DOBY NA OLTÁŘI

Třetího ledna konalo se v přítomnosti sv. Otce čtení tří důležitých dekretů kongregace posv. obřadů, kterým se přikročuje k blízkému prohlášení za blahoslavené universitního profesora Římského práva v Pavii Contardo Ferrini, pak dvou mučedníků v Číně za boxerského povstání roku 1900 a pak indiánské dívky Kateřiny Tekakvuity.

Dekret o ctihodném sluhovi Božím Contardu Ferrini praví: Spravedlnost jest podle slov svatého Augustina ctnost, která dává jednomu každému, co jeho jest (De civitate Dei, kn. XIX hl. 21), a svatý Tomáš, který ještě přesněji vysvětluje klasickou definici Ulpianovu, učil: Spravedlnost jest zběhllost, kterou kdo přiděluje s pevnou a trvalou vůlí každému, co mu přísluší (2. II. q. 58). Protože nemožno docílit v lidské společnosti pokoje řádu, aby nebylo každému zaručeno jeho právo, říká se správně, že spravedlnost jest základem států. Spravedlnost, praví přiléhavě sv. Bruno z Asti, jest dostatečně zřejmá ze zákonů vladařů, z kánonů a nařízení svatých, jež byla dána k jejímu udržení. Proto je právní věda něco tak výborného, protože směřuje k obecnému dobru společnosti, když učí dávati každému, co mu patří.

Právo se označovalo jako umění dobrého a patřičného. Ne-ní ale nic dobrého, jak krásně praví Andělský učitel, nemá-li nějakou podobnost s nejvyšším dobrem, jímž jest Bůh. (I. q. 105. a 5.) Dokonalé vyvážení jest jenom v Bohu, z něhož jako z pramene tryskají lidská práva, jež jsou tím dokonalejší, čím více se shodují s božským právem. Mezi lidskými pak právními zařízeními má prvé místo římské právo, jehož moudrost všichni obdivují a jež jest vybraným základem právní moudrosti celého světa. Mnozí během věků osvětlili toto právo svými studiemi, ale v naší době platí ctihodný Contardo Ferrini, jenž o něm napsal knihy a konal přednášky na universitách v Messině, Modeně a Pavii, za jednoho z největších znalců římského a byzantského práva.

Ačkoliv jest ctihodný Contardo Ferrini slavný pro lidskou

vědu, jest třeba se na něj dívat ještě jako na většího prokonání všech ctností křesťanských, jak to odpovídá přání svatého Ambrože: Chci, aby učitel zákona byl ve všem dokonalý. Učil nejenom slovem, nýbrž také svými spisy, že antické právo bylo Evangeliiem zdokonaleno. Svými soukromými spisy projevoval dále velmi zbožné, k nadpozemským, nebeským věcem obrácené smýšlení a vybízel jemně své přátele a lidi, spojené s ním společenskými svazky, ke zbožnosti vůči Bohu a k uskutečňování ctností vůči lidem. Ze snahy o křesťanskou dokonalost přihlásil se do Třetího řádu svatého Františka. Aby se mohl svobodněji věnovati studiu a dílům milosrdenství, složil slib svatě čistoty. Jako pravý učenec vynikal ctihodný Contardo Ferrini mimořádnou skromností podle výroku Přísloví: Kde je pokora, tam je i moudrost. Byl naplněn vroucí úctou k nejsvětější Svatosti, před níž dlel v hlubokém nazírání a kterou denně přijímal s velkou vroucností. Plnil slovo Spasitelovo: Ať neví tvá levice, co činí pravice, když podporoval chudé, hlavně pak chudé studenty, ale hlavně vše ve skrytosti. Tyto a jiné ctnosti, které mu za života zjednaly obdiv a úctu, vystupovaly stále více na světlo, hlavně po jeho blažené smrti 15. října 1902, a roznášely jeho pověst svatosti. Ctihodný služebník Boží Pius X. byl sám nakloněn procesu blahořečení Contarda Ferrini. Proto zahájil svou známou autoritou zvěčnělý arcibiskup milánský kardinál Ondřej Ferrari informativní proces k blahořečení, po němž určil sv. Otec Pius XI. blahé paměti vlastnoručním přípisem komisi pro zahájení procesu blahořečení. A když byl šťastně ukončen Apoštolský proces a když byla konána čtyři sedění Kongregace obřadů o ctnostech Contardových, prohlásil, že je plnil v heroickém stupni. Nařídil dál vydati o tom přísný dekret. Dekretem pak z 15. března minulého roku jest se schválením Jeho Svatosti zřejmé, že na přímluvu Contarda Ferrini se staly dva zázraky.

Pro slavnost prohlášení za blahoslaveného zůstává ještě jedna věc, zda totiž po schválení hrdinskosti jeho ctností a potvrzení dvou zázraků může se s jistotou přikročiti k slavnému blahořečení ctihodného sluhy Božího. Tuto otázku předložil podepsaný mluvčí záležitosti dne 9. června minulého roku valnému shromáždění Kongregace obřadů. Kardinálové, oficiálové, preláti a konsultori dali jednohlasně svůj kladný

hlas. Svätý Otec však považoval za svoju povinnosť ešte posečkati, aby modlitbami svými i druhých poznal vôľu Boží. dříve než vyjádří své mínění. Posléze dnes, v neděli na svátek Jména Ježíš, povolal do vatikánského paláce zmíněného kardinála a biskupa z Palestiny, prefekta Kongregace obřadů a mluvčího v procesu blahořečení ctihodného Ferrini zároveň s generálním strážcem víry prelátem Salvatorem Natucci a s. mnou jako sekretářem a po zbožně obětované mši svaté prohlásil, že možno bezpečně přikročiti k slavnému prohlášení za blahoslaveného ctihodného služebníka Božího Con-tardo Ferini. Nařídil, aby tento dekret byl prohlášen a uveřejněn v Aktech Kongregace obřadů.

VNITŘNÍ MISIE

V originelní knize Thilsově: *Mission du clergé*, kterou v tomto čísle recensujeme, se dovídáme zajímavou zprávu, že valné shromáždění francouzských biskupů založilo na podzim 1941 v Lisieux seminář interdiocésní pro výchovu kněží pro vnitřní misii. Francouzští biskupové vyvolili si právě Lisieux, kde odpočívá ta, která prohlásila, že chce celé nebe trávit přímou za kněze. Založili seminář ne pouze pro výchovu kněžských kandidátů, kteří by pak jako kněží konali obvyklé úkony farářů a kaplanů a podobně, nýbrž tento seminář má vychovávat kněze, kteří se chtějí věnovat znovu-pokřesťanění zohanštělé Francie. Má se to díti vnitřní misí, ne snad ve smyslu oněch týdenních cvičení po městech a venkovech, nýbrž ti to kněží mají se věnovat v celé Francii, ve všech diecésích, kde toho právě bude třeba, velkorysým plánem pokřesťanování lidu. Proto i výchova a studium je uzpůsobeno tomuto úkolu. Studium má být co nejsolidnější: ale vedle spekulativní teologie, které se věnuje ještě více místa, nežli v jiných seminářích, bude se věnovat živá pozornost všem dobovým otázkám, dobovým pochybnostem. těžkostem a bude se hledat od teologie spekulativní právě tato odpověď. Bude hledat způsob, jakým se dostati k jednotlivým vrstvám lidu, jak zachytiti a přetvořiti křesťanstvím ony úseky života, které se zdají být pro veřejné prostředí a obecné mínění již zcela ztraceny. Tedy uplatňuje se tu opět princip kerygmatické teologie. Ovšem tu je třeba velké opa-

trnosti, aby lék nezavedl ještě hlouběji do bídy, které chce odpomoci. Kdyby měla vésti v theologické systemisaci jediné okamžitá účelnost, mohlo by se státi, že by přišlo pak volání, že nejučelnější je právě tak naučení se střednímu katechismu, protože beztak více nebude možné lidu hlásati a více také si nepodrží, když vůbec již toto podrží. Nemám, žel, jiných pramenů k poznání metod a cílů tohoto semináře, ale uvádím to jen jako příklad toho, jak se jinde vážně bere přítomné nebezpečí a jak se mu hodlá čeliti. Thils pak také trpce žehrá na to, co se udělalo skoro všude z Katolické akce. Naříká se, že pro neporozumění, hloupou žárlivost a lhostejnost rozlilo se hnutí Katolické akce zase do koleje pastorační, do činnosti náboženského, svátostného života. A zatím účel Katolické akce byl, zapřáhnout laiky do práce, aby vytvořili na svém místě, ve svých povoláních nové křesťanské prostředí, protože toto je největší neštěstí dnešní doby. Proti křesťanství stojí svět se svým totálním prostředím, totálním hodnocením všeho.

Co pomůže míti na příklad náboženské školy, když se na nich bude učit podle liberalistických, laicisačních osnov?! Co pomůže třeba organizace katolických obchodníků, když se ten obchodník bude ve všem řídití ovládající třeba liberalistickou tendencí, tedy něčím zřejmě nekřesťanským, co tak strašně zamořilo celý svět? Prostředí znamená cíl té které společnosti a stavu, jejich prostředky, hodnocení jich, názory, zásady, kterými se oceňuje povolání i celý ostatní život. Tedy, toto prostředí, to je první podmínka k ozdravení, přiznati si, že toto prostředí je dnes na celém světě vše možné a jiné, nežli křesťanské. Tak je třeba vychovávat lidi k novému prostředí, aby si vytvořili kolem sebe, a pak v širších kruzích, nové prostředí stavovské i myšlenkové i hodnotící. K tomu se musí křesťanství nejprve umět přiblížiti se svým poselstvím k lidem dnešním tak, aby je zachytilo, aby je zachytilo v jejich skutečném životě, v jejich těžkostech, aby je dovedlo přesvědčiti, zapáliti, zase nadchnouti pro Kristovu pravdu jako něco životného, něco, co se dá uskutečniti i v jejich prostředí a povolání, co je třeba takto uskutečniti, aby tento stav ozdravěl.

Tak je nutné reaktivovat myšlenku Katolické akce, aby to nebyla akce kněžská, pletení se kněžím do pastorage, nýbrž nejprve výchova, pak ale ovšem vrůst těchto myšlenek, vý-

chovou takto načerpaných, do lidské společnosti na tom místě, na kterém působí laik, vědomý si svého poslání obroditi prostředí, ve kterém žije, či stvořiti nové prostředí. Je to práce zdoluhavá, ale nutná, a přinese ovoce snad také později, tak pozdě, jak přinesla své ovoce renesance, která dozrála až teprve novodobým liberalismem. Ovoce takového renesančního liberalismu máme u umělců, kteří si říkají katolíci, kteří jimi chtějí upřímně být a při tom nesnesou normy katolické morálky pro umění. Tak jsme zase u onoho trpkého dualismu; dva světy, náboženství jako soukromé záležitosti, a pak věci stavovské, odborné, které se řídí a musejí řídit docela jinými zásadami. Pak jsme svědky toho, že umělci slující jako katolíci, docela nic nedbají toho, že rozmazávají hříchy a k tomu kněžské hříchy. Snad, a proč říkat snad, mají dobrý úmysl, chtějí ukázat, jak se Církev vyrůstá ze všeho rmutu a ze vší bídy ponížení, ale tam, kde historismus vidí v Církvi jen stoku neřesti, a proto z toho vyvozuje důsledek, že nemožno jíti za ní, tam je tato metoda krajně nebezpečnou. Žádný křesťan není tak samostatný, aby nebyl povinen své náboženství přelíti do celého svého i stavovského, i odborného života, a podle něho žíti i jednati i tvořiti, když se jedná o umělce. Nestačí jen velebiti kněžství a kněžím konkrétně se vyhýbati, velebiti katolictví jako princip, ale pro ty druhé anebo pro privátní život. Není privátního a není veřejného života, v tom smyslu, že by jedno bylo docela dobré prokvasiti náboženství, ale druhé že musí býti svobodné, má-li dosáhnouti svého cíle. Je pouze jeden cíl pro křesťana, jeden cíl jeho činnosti přirozené i nadpřirozené. Jeden cíl všem prostředkům i hodnotám a tím je pro křesťana připodobnění se nebeskému Otci podle vzoru Bohočlověka, tak jak to učí Ta, které On to svěřil.

Tak se tedy jeví apoštolát, dát celému lidskému životu celý život Božího dítěte. Nic menšího není křesťanství, a nic menšího není smyslem a cílem křesťanství v životě, ve skutečném životě. Tedy nemůžeme jen léčiti symptomy, nýbrž je třeba léčiti kořen nemoci. Kořen nemoci dnešního odkřesťanění lidstva je právě postavení celého člověka a celého jeho života jen na tomto světě, podle lidské přirozenosti, ještě k tomu porušené. A tak je třeba znovu začít učit lidi, co je křesťanství, umět je zapáliti láskou k němu. Tedy, nestačí

odučiti si několik hodin náboženství třeba ve škole, když víme, že celé prostředí dítěte stojí v přímém rozporu s tím, čemu jsme je učili. Je třeba nyní se snažiti pro to dítě vytvořiti nové ovzduší křesťanské, jak se o to pokoušejí ve Francii takovými apotrnázemi, jak se o to pokoušejí salesiáni, jak to dělával sv. Filip Neri. K tomu směřuje právě onen seminář, vychovávati bohoslovce, ne jen aby jako budoucí kněží odkázali to nedělní kázání, vykonali svátostné obřady, psali pečlivě matriky, nýbrž aby se snažili vytvořiti nové prostředí všemi svatými prostředky, které jsou k dispozici, abychom ukázali potřebu tohoto nového prostředí, sami je pomáhali tvořiti a věřící pak samé k tomu přivedli, aby ono nové prostředí vytvářeli. Tu je právě úkol katolíků literátů a jiných umělců, pedagogů, vědců a odborníků nejrůznějších, aby vnášeli do svých oborů ducha Kristova, aby ukázali, že se křesťanství dá i dnes žiti, že se dá uskutečniti, uplatniti na každém místě a že nejenom to, že se dá uskutečniti, nýbrž že pak je křesťanské řešení největším požehnáním jak odborného, tak také celého lidstva. - *Braitó.*

NEDOSTATEČNÉ VZDĚLÁNÍ

náboženské svádí prosté duše velmi snadno k pověrám a blouznivosti náboženské. Už v dobách míru často vzrušovaly východní Galizien zprávy a pověsti o podivných událostech náboženského zanícení, které dávaly podnět i k četným „poutím“ prostého lidu na místa „zázračných“ událostí, nebo k osobám domněle stigmatizovaným. Případy těchto mimořádných náboženských zjevů mezi řeckokatolíky i pravoslavnými se tak množily, že se jimi začaly zabývat i náboženské časopisy ukrajinské. Byl to zvláště přední řecko-katolický redaktor *Dr Kostelnyk*, který se věnoval studiu stigmatizace některých, jak tvrdil, omilostněných osob, většinou prostých venkovských dívek, a snažil se zaujat k nim příznivé stanovisko apologetické, zatím co se strany řeholních kněží basi-liánů se ozývaly hlasy odmítavé nebo aspoň varující před lehkověrností, která snadno může vésti náboženský život prostého lidu na scestí pověry, nehledíc ani k záměrné rafinovanosti oněch nekalých živlů, které jdou všude jen za svou kořistí a prospěchem. Vyrůstala tak jakási neblahá fo-

lie k bolševickému bezvěří. Válečné události, které se potom přehnaly tak radikálně územím východní Galizien, zdánlivě umlčely nejen ony nábožensko-filosofické časopisecké spory, ale i přímé podněty k nim. Bylo to však jen zdání, které vyvrátily oficiální Archieparchální zprávy (Vidomosti) Lvovské už v minulém roce. Lvovský metropolita Ondřej Septickýj učinil v nich rozhodný projev právě ve věci pseudopropoků, kteří v posledních letech povstali v národě ukrajinském v podobě pochybných stigmatiků a stigmatiček. Metropolita zakazuje proto kněžím i věřícím bližší styk s takovými osobami bez zvláštního povolení arcibiskupského ordinariátu. Není dovoleno takové osoby navštěvovati, zváti je do cizích osad, dotazovati se jich ve stavu jejich tak zvané extase, zabývati se jejich předpovědmi a úsudky anebo je dále rozšiřovati. Církevní kruhy zde chrání *náboženské zdraví* prostého lidu, který v dobách válečného neklidu rád se utíká k „mastičkářům“ pověry a podléhá nebezpečné horečce náboženského blouznění a chorobné zvědavosti budoucích věcí.

—a.

VĚRNOST MANŽELSKÁ

Věrnost v manželství má v sobě mnoho mocného, hlubokého, ale s druhé strany také krásného a jemného. Panuje ■ kraluje jako láskyplná vládkyně celým královstvím lásky.

1. Neboť co je vlastně věrnost jiného, ne-li opravdu nábožná úcta k daru, který si dávají manželé navzájem, dar sebe sama, dar svého těla, svého myšlení, svého srdce na celý život, bez jakékoliv výhrady mimo svatá přikázání Boží. Čilost kvetoucího mládí, vznešená elegance, jedinečnost a jemnost chování, vnitřní dobrota duševní, všechny tyto dobré a krásné přitažlivé vlastnosti, které činí mladou dívku nepopsatelně přitažlivou, dobyly si srdce mladého muže a zapálily v něm čistou lásku, planoucí náklonnost a odevzdannost. Marně bychom hledali v přírodě podobné obdoby takového vysloveně poetického vývoje. S druhé strany zase si dívka zamilovala mužnou krásu, hrdý a přímý pohled, pevný a rozhodný krok mužův, o jehož pevné rámě si opře svou slabou ruku na obtížné a tvrdé cestě životem.

V tomto zářivém jaru dovedla láska ovládnouti zrak svou přitažlivou mocí, dovedla dát nejneviditelnějším úkonům

silně zářivý lesk, nejzřetelnější nedokonalost dovedla zakrýti nebo změnit. Je-li slib proveden skutkem a vyjádřen před Bohem, odevzdají se manželé jeden druhému v přirozené, ale posvěcené radosti svého spojení zároveň s ušlechtilou touhou po četném potomstvu. Jest snad toto již věrnost v celé své kráse? Nikoliv, ještě nepodstoupila žádnou zkoušku. Překročí-li ale roky krásu a sny mládí a uberou-li mu něco na jeho svěžesti, dodávají zato zase větší vážnosti a vznešenosti. Rozrůstající se rodina přitíží obtíženým ramenům otcovým. Mateřství se svými námahami, utrpením a odpovědností vyžaduje odvahy. Manželka se musí na poli cti manželské povinnosti chovati neméně hrdinsky, než muž na poli cti svých občanských povinností, dává-li za vlast život v sázku. Objeví-li se potom nutným odloučením, nepřítomností, nuceným odloučením, jak jsme o tom již nedávno mluvili, anebo i jiné delikátní okolnosti, které zavazují k zdrženlivému životu, vyplňují manželé své povinnosti a všechny jejich požadavky a nároky bez váhání, jsouce si vědomi, že tělo jednoho náleží druhému, a bez slabostí a s odhodlaným srdcem zachovávají vážnou kázeň, jejímž zřídlem jest ctnost.

A přijde-li konečně stáří se svými nemocemi, slabostmi, mučivým a bolestným klesáním, kdy tato zla se stupňují a hromadí a kdy tělo bez silného pouta lásky ztrácí někdejší svou přitažlivost, tu se k němu obrací s úsměvem na rtech laskavost s nejvšelejší něžností.

2. Při prvních setkáních v době zasnub se jeví vše většinou v poetických, zářivých barvách. Jeden dává druhému s nemalou ochotou a obrazivostí přívlastky obdivu, nad kterými by se přítomný svědek musel pozastavit se shovívavým úsměvem. Nehleďte příliš na ony malé nářky, které podle latinského básníka jsou mnohem více známkou lásky: *Non bene, si tollas proelia, datur amor*. Bylo to plné a celé společenství ideí a citů v řádu hmotném i duchovním, přirozeném i nadpřirozeném, dokonalá harmonie povah. Míra radosti a lásky propůjčila jejich hovorům bystrost, životnost, žhavost, které osvětlovaly ducha, které daly zářiti pokladu poznání, tehdy ještě skromného pokladu, který však všemi okolnostmi nabýval ceny. To je přitažlivost, to je nadšení, ale nikoliv věrnost.

Toto období života pomíjí. Pomalu se objevují nedostatky.

Nerovnost povah se uplatňuje a stoupá. A snad i chudoba intelektu vystoupí s větší zřetelností. Zápal uhasíná, slepá láska otevírá oči a dostavuje se zklamání. Tu nastává pro pravou a věrnou lásku počátek zkoušky zdatnosti, ale zároveň také jejího kouzla. Ne slepě, vždyť vidí každou z těchto slabostí, ale s láskyplnou trpělivostí přijímá je u vědomí vlastních chyb. S ještě jasnějším zrakem kráčí kupředu, aby pod tvrdým povrchem odkrývala a hodnotila bohaté a cenné poklady dobré vlastnosti úsudku, zdravé mysli, dokonalé zbožnosti. Chce-li tyto dary a ctnosti duševní povznést, je neméně potřeba obratnosti a bdělosti, abychom skryli před cizími zraky mezery a nedostatky inteligence a vědomostí, zvláštnosti nebo tvrdost charakteru. Potom dokážeme při chybných a nepřiměřených výrazech hledati shovívavý výklad a máme radost, nalezneme-li jej. Jsme při tom ochotni viděti věci společné a spojující, a nikoliv rozdělující, a při tom opravovat omyly a klamy s tím větší ochotou a dobrotivostí, která nepohne ani neurazí. Vzdálena toho, dávati si zdání převahy, přivolává jemnost citu radu druhé strany a žádá o ni, při čemž dává najevo, že jestliže dává něco vlastního, má také radost, jestliže může přijímati. Nevidíte, jak se tímto způsobem utváří mezi oběma manžely sjednocení ducha intelektuální a praktické spolupráce, které přivádí jednoho i druhého k oné Pravdě, na které spočívá jednota, k Bohu? Co je to jiného, než věrnost při vzájemném daru myšlení obou manželů?

3. Darovali si srdce navždy. Pro srdce byl především mocný ten popud, který spojil mladé manžely. V jeho oblasti především dochází k dostavujícímu se zklamání hořkosti, protože srdce jest nejcitlivější, ale také nejvíce slepý element v lásce. A také, zůstane-li v prvních zkouškách manželství láska nezměněna, může se citlivost zmenšiti a ztratiti, časem také nutně ztrácí na svém žáru a na svém přehnaném panství, náchylně snadno ke klamu. Potom záleží vše na vytrvalosti a pevnosti v lásce, v denním vzájemném se odevzdávání a je-li třeba v ohotě a plnosti odpouštění. To je zkušební kámen věrnosti.

Byla-li zde od začátku opravdová láska a ne jen egoistická touha po ukojení smyslném, zůstává tato láska v srdci nezměněna a životná a nezmohou ji ani dlouhá léta. Nic není

tak krásné a tak povznášející, nic nezapůsobí tak mocně na lidského ducha, jako pohled na úctyhodné manžely, v jejichž zlaté svatbě je něco klidnějšího, ale také hlubšího, mohli bychom říci jemnějšího, než ve svatbě mladých lidí. Padesát let šli životem v lásce. V práci, v lásce, ve společné modlitbě se stále více poznávali, odkrývali jeden v druhém pravé poklady, pravou krásu, pravý život srdce v báni Boží, a znovu a znovu nacházeli, jak druhému způsobiti radost. Proto dojíká ona jemná pečlivost, pozornost, ona malá překvapení, v nichž může spatřovati dětinskost jen ten, kdo nechápe, že v tom spočívá velkolepost, krása a vznešenost bezmezné lásky. To je věrnost ve vzájemném odevzdání se srdcí.

Šťastní ti snoubenci z vás, kterým bylo a ještě bude dopřáno zažítí něco podobného u svých rodičů. Snad jako děti jste s nimi s láskou a mírností žertovali; ale nyní, v den vaší svatby, spočívá váš zrak v pohnutí u oněch vzpomínek a posvátnou závistí a nadějí, že jednoho dne budete moci poskytnout svým dětem podobnou podívanou. Přejeme vám to a od Boha svoláváme na vás milost dlouhé, bezúhonné a oblažující věrnosti a udělujeme vám z plnosti srdce apoštolské požehnání. *(Z řeči svatého Otce k snoubencům.)*

TRÍSTĚ VÝROČÍ BEATIFIKACE SV. JOSAFATA

biskupa polockého a mučedníka za jednotu Církve, je především užitečno připomněti slovy papeže Pia XI., kterými v encyklice „*Ecclesiam Dei*“ (z 12. listopadu 1923) o třístém výročí mučednické smrti rozvinul program *unijní modlitby*: „Souhlas všech národů v ekumenické (všeobecné) jednotě je na prvním místě *dílem Božím*, a nutno jej hledati jen za pomoci a přispění Božího; proto se *horlivě věnujme modlitbě* po příkladu samého svatého Josafata, jenž pracoval pro jednotu (Církve), opíraje se především o sílu modlitby.“ Je nesporné, že za těch dvacet let se vzrůstem úcty k svatému Josafatu v katolické Církvi východní i západní rostla a sílila myšlenka svaté jednoty. Právem se proto chystá řecko-katolická církev použití letošního jubilea beatifikace svatého Josafata k tomu, aby ještě více uvedla v široké vrstvy věřících známost života modlitby a obětí velikého biskupa a mučedníka a tím zdůraznila i touhu po jednotě Církve. —a.

KAPITOLA SKORO NALÉHAVÁ

Myslí by každý, že všem duchovním správám budou beze všeho směřovatná slova žalmu: Hospodine, miloval jsem ozdobnost domu Tvého. A přece se to zdá být problémem. A jako v evangeliu, počne se pak jeden každý omlouvat. Jeden má nějaké asketické stanovisko k umění vůbec, jakožto k věci fyzické krásy. Druhý nemá peněz a kdyby je sehnal, obrátí je na něco jiného, než na opravu chrámových památek. Třetí myslí, že se musí jít vstříc vkusu lidu a šlechtným dárcům. Čtvrtému - Bůh mu pomoz - se skutečně líbí papírové růže a dečky, vyšité velikými máky. Co se tady může dělat?

Církevní vrchnost už dávno, obecným sněmem tridentským počínajíc, ukládá duchovním pastýřům, aby měli smysl pro křesťanské umění dob skutečně věřících, které tedy náboženské pravdy a city zajisté nejspolehlivěji divákům osvětluje. Je tedy povinností každého sice osadníka, ale tím více duchovního správce, aby znal staré památky a ozdoby svého kostela a pečoval o jejich udržení; a při opravách aby si opatřil restaurátora skutečně svědomitého - jsou i jiní! - a ještě aby na něho dohlížel. Máte-li ještě peníze, napravte chyby předešlých generací: místo pochybné věci nové kupte hezkou starou. Není třeba, aby všichni vetešníci dvou kontinentů prodávali církevní ozdoby pro salonky buržujů.

Je třeba také mít smysl pro upřímné, skutečné lidové umění - a opak. Obrázky s veršíky, které pan Tauchen přídával k svým dobytčím lektvarům, nejsou zajisté tím lidovým vkusem, který by kněz byl povinen respektovat. Když někdo věnuje kostelu ohromný barvotisk zahrady Getsemanské, poněvadž zůstal po tetičce a nevíme, kam s ním, tak farář má plné právo dárce i s darem vyhodit. (Ale slušně, pozn. red.) Vždyť pak musíme myslet na výchovný účinek takového chrámového umění. Postavte do kostela sochu Srdce Páně z ohavné masy, z níž by nikdo nechtěl mít sošky trpaslíků ve své zahradě, pomalovanou jako postavy na jarmareční stfelnici; postavte souměrně na každou stranu oltáře jednu panenku Marii; nechte ještě dvě nebo tři válet v sakristii mezi pavučinami, hadry a zbytky svíček. Nebo se o ty své sošky starejte, ale papírovými růžemi, barevnými žárovkami,

kraječkami, pozlátkem; ponořte svůj kostel a své mariánské pobožnosti do ovzduší dívčí sentimentality, neskutečnosti, neseriosnosti, sladkosti a svátečního nyťí - a pak si přečtěte, co říká básník o těch, „kdož takto z Boha pravdy činí boha klamu“.

Ne, věřte tomu: kde se rozdávají obrázky, z nichž by bylo na nic supovi mrchožroutu (*Gypaetes L.*), kde se šíří písně a modlitbičky, za jejichž češtinu se stydí inteligent, a zanedbává se podstatné, tam vyrostle pokolení neznabohů, kteří při dané příležitosti zahanbili by všechny katalánské milicionáře svými hekatombami kněží. - A sluší upozornit, že vkus naprosto nestojí peníze; bronz může být právě tak příšerný jako sádra - přesvědčte se o tom na mnoha poutních mistech - a co nedovedli staří v katakombách se štětcem a třemi, čtyřmi barvami na omítce! Jen je třeba ten vkus mít; a to, tvrdím, je skoro naléhavé. - *Jindřich Středa.*

POHORŠENÍ SPISOVATELE A NAKLADATELE

Vezmeme-li do rukou tu či onu knihu, která mohla docela dobře zůstat v rukopise nebo ještě lépe v pouhé mohoucnosti, připadají nám často zcela samovolně na mysl hrozná slova Kristova: „Běda světu pro pohoršení! Neboť jest nutno, aby přicházela pohoršení, ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází.“ Kristus je přesvědčen, že pro takového člověka by bylo lépe, aby byl zavěšen kámen na jeho hrdlo a on pohroužen do hlubokého moře. (Mt. XVIII.) Málokdy mluvil Kristus s takovou přísností, s tak krutými vyhrůžkami.

Pohoršení je hřích proti lásce, tedy proti největší ctnosti. Měří-li se velikost hříchu velikostí ctnosti, proti níž je, není pohoršení hříchem malým. Pohoršení je skutek, kterým člověk činí druhého mravně horším. Svádí-li někdo přímo k hříchu, pohoršuje, a jeho počínání je přímo ďábelské, protože jen ďábel touží po tom, aby všichni byli zlí jako on. Člověk může však pohoršovat i nepřímou, třebas i nechtě, když svým neopatrným jednáním se stává příčinou, že druhý hřeší. Křesťan nesmí nikdy říci, jak řekl Kain, když se ho tázal Hospodin na Abela: Jsem já strážcem svého bratra? Jsme opravdu strážci svých bratří, jejich duchovní blaho nám nemůže být lhostejné. Proto není-li nám možno pracovat pozitivně k dob-

ru všech, nesmíme nikdy působit negativně ke zhoršení jejich mravní dokonalosti. Poškodíme-li koho finančně, jsme povinni k náhradě. Jakou náhradu však dá člověk člověku, jehož svým neprozřetelným, nemoudrým nebo dokonce zlým počínáním svedl k hříchu?

Málokterý prostředek pohoršení je dnes tak působivý jako kniha. Nevidí se to, nedbá se o to, mnozí přehlíží pohoršení literatury, omlouvají je, ale zkušenost je svědkem, že nejvíce pádů zvláště mladých lidí musí hledat svou příčinu v knize. Způsob psát o věcech, které nutně pohoršují hlavně mladého člověka, se stal v poslední době tak obecným, že už se takřka nikdo neodvažuje proti němu pozvednout svého hlasu, aby si neodnesl výtku zatuchlého moralisování. Kdo se z těchto lidí zamyslí nad hříchem pohoršení, který se nestává menší tím, že se stal takřka obecným?

Spisovatel napíše historický nebo společenský román a nakladatel jej vydá a posílá svým odběratelům, lidem dobrým a důvěřivým. Proč by nedůvěřovali spisovateli, který se ještě ničeho nedopustil, a proč by nedůvěřovali nakladateli, který jim posílal dosud jen knihy dobré? Zatím však historický či společenský román, který autor napsal a nakladatel vydal, hřeší proti historické pravdě, odkrývá nejtajnější stránky neřestí a líčí ji způsobem, který nemůže nepohoršovat, to jest nepůsobit zhoubně na mravní smýšlení a citění čtenářovo. Jsou jisté věci, příliš intimní, o nichž není radno mluvit na náměstí. Jsou jisté stránky lidského života, které touží zůstat zahaleny. Těžko pracovat s blátem a neumazat si při tom ruce. Těžko pitvat nemravné scény a necítit vlivu jejich omamného pachu na duši a třebaš i na tělo. Svatý Pavel psal o jistých neřestech, že ani jejich jméno nemá být vyslovováno mezi křesťany.

Kniha, obsahující historickou nepravdu neb skreslenou pravdu, kniha urážející křesťanský cit cudností otevřeným líčením nečistých scén, byla dána do rukou velkého množství čtenářů. Ti pak na ni reagovali různým způsobem. Jedni ji přijali s obrovským nadšením, protože odpovídala dokonale jejich mentalitě. Přátelství předpokládá sourodost ducha, shodu myšlení a citění. Druzí ji odložili s odporem; její obsah byl cizí jejich duchu a mravní vyspělosti. Jedni v ní našli určité kladné hodnoty, na příklad umělecké zpracování,

krásku stylu a odezírali ode všech ostatních stránek. Jiní ulpívali na tom, co v ní bylo negativní, a jejich pohoršení se stávalo tím větší, že je sami vyhledávali. Většina však čtla, aniž cítila, jak mnohá myšlenka nesprávná a mnohá myšlenka nečistá se vkrádá do duše, zmocňuje se jí, působí na fantazii - a jak daleko je pak k hříchu?

Mnoho lidí čtlo tuto knihu. Sta, tisíce. Čtli ji nejen lidé vyspělí, v ohledu mravním pevní, na něž nemohla působit zhoubně, i když viděli všechny její stránky negativní, čtli ji i slabší, čtli ji lidé mladí, od nichž ještě nelze žádat mravní dokonalosti. Kolika čtenářům způsobila tato kniha pokušení proti víře, proti mravnosti! Kolik jich podlehlo...

Odpovědnost za knihu, která byla dána do rukou čtenářů, je hrozná. A tuto odpovědnost nese společnou rukou spisovatel a nakladatel. Byla-li kniha taková, že podle obecného mínění je schopna svést k hříchu, jsou odpovědní za všechny hříchy, které byly spáchány její četbou.

Je to věru mnohdy tragické. Kniha je plná řeči o lásce a zatím její spisovatel nemá ani kousek lásky. Čím více o ní mluví, tím méně jí má. Kdyby jí měl, méně by mluvil, protože by vážil slova a hledal jen ta, kterými nemůže pohoršovat. Jen ten pohoršuje, kdo nemá lásky k duším. Skutečná láska počítá s lidskou slabostí, s nebezpečím pohoršení a proto si raději odpírá slovo, které by chtěla vyřknout, aby neublížila duším.

Poškodí-li kdo druhého na majetku či na cti, žádá spravedlnost náhradu způsobené škody. Pohoršení je škoda, způsobená duši bližního, a proto žádá stejným právem, aby byla odčiněna. Čím větší škoda, tím větší nutnost a závaznost ji napravit. Nesnadné je napravovat učiněné pohoršení, ale ne snadnost neosvobozuje ani spisovatele ani nakladatele od upřímné a reální snahy učinit vše, co je v jejich silách. Příkladem spisovatelů musí být onen autor, který veřejně v tisku uznal a vyznal své pochybení, když se mu dostalo náležitého poučení; a nakladateli naznačuje cestu onen šéf podniku, jenž nařídil vydanou knihu rozřezat na balící papír, jakmile seznal, že zanedbal náležitou péči a vydal, co vydat neměl.

R. Dacík.

~~~~~
Nevezmeš jména Božího nadarmo!

V BOHU KDO UMÍ SE DÍVATI NA TVORY

Ve 25. hlavě 2. knihy Dialogů sv. Řehoře líčí světec podivuhodné nazírání sv. Benedikta. Sv. Benedikt vstal dávno před bratřími na jitřní. Stál u okna, pozoroval hru mihotavých hvězd a hovořil s Bohem. Pojednou ho oslnila prudká zář a celý svět se připínal k záři jako slabý paprsek.

Sv. Řehoř vykládá toto zjevení: Duši, která patří na Stvořitele, je přítomno těsně naráz celé stvoření. Aťsi vidí jen maličko z Božího světla, přece se před ním scvrkává všechno stvořené. Neboť světlem nazírání rozšiřuje se prostor uvnitř duše, že duše stojí nad světem, ba, vystupuje i nad sebe. Zatím co ji strhuje Boží světlo, vyrůstá nad sebe a když tak vidí se povznesenou nad sebe, chápe, jak malé je to, co nedovedla pochopiti ve svém nitru . . .”

To je dar umění, umění viděti Tvůrce ve tvorech. Čím rychleji, prostěji, nesložitěji se člověk od tvorů odváží ke Tvůrci, tím je výše v duchovním životě. Tím méně mu škodí styk s tvory. Naopak, vše mu jen zpívá o tom, jenž je ještě lepší a krásnější, proto tím láskyhodnější. Tak se vrací k svatí ke tvorům, ale ne aby s nimi zápasili o lásku k Bohu, nýbrž aby na nich tuto lásku ještě rozžhavovali. Tak rozumíme i asketům, kteří všechno stvořené odhodili, aby je nic nelákalo mimo Boha a od Boha, i týmž asketům, když skládají Sluneční hymnus, hrají si se zvířátky, jako bl. Jindřich Suso.

Duše ponořená do Boha vidí věci v jejich správné podobě i úloze. Ví, že jsou jen paprskem slunce Boží nesmírnosti, ale ví též, že nemá člověka od Boha odváděti, že mu nemá být nástrahou. Bůh nestvořil krásné a dobré věci a nepostavil nás do nich, abychom se v nich zapletli osudově jako v síti a jen s velkou námahou se z nich vypletli, nýbrž, aby byly Jemu k oslavě. A není to sobectví, jak se domnívá theolog českomoravský (Náb. revue č. 1, roč. 15). Nechápejme Boha zase tak příliš anthromorficky a nezlidšujme ještě více již tak dost lidskou řeč theologů. Když řekne theolog, že Bůh stvořil vše ke své oslavě, chce tím vyjádřit, že Bůh jako Nejvyšší a naprostá Bytost, Bytí a Dobro samo nemůže míti nic jině-

ho, než sebe cílem. Jinak by přestal být absolutním Bohem. Bohem vůbec. Ale, to je právě největší štěstí tvorů, že mohou být chválou slávy Páně, jak se modlíme v Gloria: Chválíme tě, dobrořečíme tobě, klaníme se tobě pro velikou slávu tvou!

HORLIVCI NEVRLÍ

Když stoupenci nějaké myšlenky, nějakého směru ustavičně a vytrvale mluví o druhých podrážděně, tvrdě, nelaskavě, když u svých odpůrců neumějí najít zdravého chlupu a když to trvá desítky let a staletí a je to jako mateřské znaménko lidí tohoto či onoho směru, můžeme si klidně říci, že v tom není pravda, že tu nepůsobí Bůh, který je nejenom pravda, nýbrž také láska. Víím, že láska neznámá se mazlí s lidmi; víím, že někdy je největší křesťanskou láskou bacit někomu mezi oči, aby se probral, když všechny jiné životobudiče selhaly, ale zese jen a jen se žlučiti, zlobiti, stále podezírat, hnidy vyhledávati, kárat - ne, to není Kristovo, ne, to není tedy ani křesťanské.

Ovšem z jednotlivcových takových nápadů a metod nemůžete vyvozovati nepravdu jeho poselství, dobře ale můžete z toho vyvoditi, že v něm není ducha Božího, že ho nevede Bůh.

Kdo se totiž oddá Bohu a jeho vedení, toho si nutně přetváří duch Boží, a přetváří si i povahu nejzasmušilejší, aby vydechovala aspoň ve chvílích svého poselství ducha Božího. Není možné, aby ten, kdo se oddá pokorně a poctivě duchu Boha přítomného a působícího v člověku, aby tento člověk nebyl nakonec dokonale přetvořen tímto duchem Božím, působícím v člověku v milosti. Tím se liší od sebe svatý a pouhý mravokárce, světec a pouhý reformátor. Ti se vždycky od sebe nesmírně liší.

Duch Boží i s největší prudkostí myšlenek a nadšení pro ni dovede vdechnouti porozumění, moudře rozlišuje zlobu od slabosti, opatrně vybere vhodné prostředky pro nejrozumnější dobu a pro různé okolnosti. Nevrlý mravokárce a reformátor vidí jen jednostranně určitý zákon, určitou pravdu, jednu pravdu, a teď se touto pravdou jako nějakou smrtící zbraní ohání proti všem; proto oním zákonem jako vražedným kopím ubíjí všechny, kteří se mu nezdají viděti celé spasení.

celou svatost a celé křesťanství v té jedné myšlence a v tom jednom zákoně.

Od takových horlivců se můžeme a máme klidně odvrátiti. Můžeme klidně přejíti jejich poselství. Nejsou posláni Bohem, leda snad jako zkouška trpělivosti pro jeho věrné, leda jako odstrašující příklad, jak nemá se představovati hlasatel Božího poselství. - *Brailo*.

SVÍČKA A SLUNCE

Kdyby lojová svíčka, promiňte to hloupé přirovnání, měla duši, jak by asi dovedla nenávidět slunce! Tuhle pravdu okusili skoro všichni, kteří nějak vynikli nad průměr. Hrstka šlechetných duší je miluje, část hlupáků je zbožňuje a dělá jim tím ostudu, a větší část hlupáků je nenávidí, jak by jen lojová svíčka dovedla nenávidět slunce. Tak se dařilo svatým. Nenáviděli je povrchní, podprůměrní a duchovně zbabělí. Přezdívali jim svatoušků, bláznů. Při nejmenším je měli za pokrytce nebo omezence. Umělci byli nejkrutěji ubíjeni zlými fušery. Běda, když se podprůměrní lidé stanou představenými nadprůměrných a nemají pokory, lásky a úcty k velikosti.

Malicherní ubožáci využijí každé příležitosti, aby pokořili ty, kteří je převyšují. Někdy je to jakási divná zbraň lidí, trpících pocitem méněcennosti. Mstí se na těch, které vidí stát výše. Těžkosti, nástrahy, ústrky jsou jejich odvetou.

Jakmile cítíš v srdci nelibost, nebo třeba jen neklid při pohledu nebo doslechu velikosti, úspěchu, schopnosti svého bližního, ihned se zastav! Jsi na nejhorší cestě k úzkosti, žárlivosti a závisti, na nejhorší cestě ke zlobě, přicházející v rozkvětu a v rozletu tomu, co by tě mohlo přerůst. Tak jsi ovšem též na cestě k bránění vůli Boží, k uhašení jeho Ducha. Ovšem, jen zdánlivě. Božích úmyslů nepřekazíš. Docílíš jen toho, že těm, kteří jsou poznačeni Boží velikostí, bude se tu na zemi kráčet ještě obtížněji. Ale, pak je zároveň tím více přivedeš k tomu, aby se opřeli tím více o Boha a o jeho zvláštní dary. Musejí namáhavěji křesati jiskry svých schopností. Proto tryskají jiskry silnější, proto hoří jejich oheň krásněji, čistěji a trvaleji. Vidíš tedy, že marně žárlíš, marně ukazuješ svou moc. Podívej se, broučku, nemysli si, že svými

tykadýlky převrátíš Boží svět. Oni sice dovedou i komáři pít krev, ale to na ně jednou padne dlaň, nebo mlha nebo žár slunce či co na tu havěť platí, a člověk dále žije ... - *Brailo*.

SÍLA KŘESŤANSTVÍ

Každá myšlenka vede k vytvoření nějakého společenství, po případě i k vytvoření skutečné společnosti. I křesťanství tu stojí jako společenství a jako společnost. Ale i jako společnost stojí ještě jako myšlenka před každou jinou společností. Křesťanství není jen vnější společnost. Společnost Církve shromažďuje lidi se všemi jejich schopnostmi, se všemi jejich pracemi, povoláními, se všemi jejich svazky ve společenství a společnosti. Křesťanství je totiž také myšlenka, která sice shromažďuje lidi ve společnosti Církevní, ale to jí nestačí. Chce přerůst, přerůstává ve skutečnosti všechny ostatní společnosti, do které jsou zasazeni lidé, žijící ve společnosti církevní z tohoto duchovního společenství oněch myšlenek křesťanství. Každá jiná myšlenka vede ke společnosti, k ustavení společnosti, ale zatím co každá jiná myšlenka člověka bere tak cele, že mizí ve společnosti, křesťanství i zde přistupuje a naplňuje lidi takto uchopené, absorbované, zdánlivě naplněné. Křesťanství není totiž jen království Boží viditelné a snaha o viditelné království Boží, nýbrž posláním viditelného království Božího je dávat, rozmnožovat a vracet ono duchovní, vnitřní království, aby Bůh a jeho bohatství a jeho život a jeho zákony kralovaly v duši, jak řekl Spasitel: Království Boží je ve vás.

Tak přistupuje království Boží duchovní skrze království Boží viditelné, skrze jeho učitelskou autoritu přistupuje ke každému jednotlivci; jeho nedovedla žádná myšlenka, byť vydala ze sebe sebedokonalejší společnost, tak naplnit, aby byl nasycen duchovně, aby jí duchovně dostatečně vyrostl. Ukazuje jednotlivcům jejich cenu, jejich cíl, smysl všeho toho, co jim dává společnost, co mohou pro tuto společnost znamenati, co jí mohou dát, čím ji mohou naplnit, očistit. Pokud bude na světě jeden jediný křesťan hodný toho jména a nosící pravdu Páně a život její, potud není svět v bezpečí před touto přetvářející silou křesťanství. Tak křesťanstvo reformuje věčně živým křesťanstvím. Proto i z největšího úpad-

ku křesťanské společnosti nebo viditelné společnosti církevní v mnohých jejích údech vstává vždycky myšlenka Kristova znovu k novému životu. Proto se křesťanstvo tak rychle zotavuje. I to je znamením božského, nezničitelného, vše přemáhajícího života. A toto je síla naše: víra naše. Proto nechává Bůh čas od času rozpadnouti se nejskvělejší podmínky, prostředky, zařízení křesťanů, aby jim ukázal, že to je on, jenž je věčně živý v křesťanství. - *Braitó*.

MODLITBA SOUKROMÁ A LITURGICKÁ

Snad i ty říkáš, anebo jsi říkal dříve, že se nejlépe pomodlíš, když jsi v kostele sám, že tě ty ceremonie ruší a podobně. Jsou v tom dvě nesprávnosti. Nejprve by tě neměly ty obřady rušit, protože můžeš a máš jim rozumět. I když nemáš v rukou misálek, můžeš a mohl bys vědět, že se Církev modlí za všechny a za všechno jménem Ježíše Krista ke cti a slávě Toho, jemuž přísluší nekonečné klanění. To je právě, co umí Církev a co neumíš ty. Proto zde je druhá nesprávnost, že by ses modlil lépe sám, nežli s modlícím se společenstvím.

Liturgická modlitba Církve je modlitbou dokonalou, protože není jen prosbou a k tomu ještě převážně za věci časné, nýbrž je modlitbou klanění, díků, smíru, obětí, zadostiučinění i prosby. Mimo to liturgická modlitba prosí za všechny a o všechno. Všechno, čeho kdokoliv z věřících potřebuje, zahrnuje Církev do svých modliteb. Všechno, pro duši i pro tělo, pro jednotlivce i celé lidstvo. V liturgické modlitbě prosí nejen jednotlivce, nýbrž celá rodina Božích dětí. Každá rodina je povinna jako celek scházeti se v modlitbě rodinné, protože každá rodina má své dary, za které má děkovat, potřeby, ve kterých má volat o pomoc. Proto neříkej, že se pomodlíš nejlépe sám. Nepomodlíš se lépe sám, protože větší osamocený prosebník bývá prosebníkem jen pro sebe a o časné záležitosti. Zapomínává když ne na duchovní, tedy na druhé, anebo zapomíná na nejvznešenější modlitbu, na klanění. A kdyby tvá záliba v soukromé modlitbě stála jako odpor proti společné modlitbě, chybí tvé modlitbě právě ono spojení svatého společenství, které je článkem víry: Věříme v obcování svatých. svatých osob i skutečností. Proto je nut-

ně uplatňovati tuto víru společnou, to jest liturgickou modlitbou, ve které spojuje se Církev bojující se svou Hlavou s Církví vítěznou, pamatující na trpící.

Můžeš a máš ovšem i ty sám se modlití mimo liturgickou modlitbu, ale i tato tvá soukromá modlitba ať nese ráz liturgické modlitby, ať je to modlitba ve spojení s celou Církví se všemi potřebami všech. - *Braitó*.

O OBĚTI

I tímto slovem se pohazuje docela nešetrně. Má býti svrchovaným argumentem při skřípotu nevděku, nebo když si někdo chce vyplakat větší uznání, mluví i o oběti, o tom, jak je jeho oběť málo oceněna... Jindy zase slouží mnohému: příjemně hřející podušku, na které se dá odpočívati jako v bavínech, nebo kterou se dá přikrýti duchovní nebo život nuzota anebo prázdnota. Oběť, oběť - a mnoho lidí se opáť tím, jak se obětovali i jak se obětují.

Oběť je slovo posvátné a je to také zlozvyk tak posvátné slovo stáhnouti do prachu nejvšednějšího dne. Oběť znamená zřeknutí se něčeho pro Boha jako projev uznání Boha co Pán všeho. Ukazujeme, že uznáváme, že si Bůh zaslouhuje od nás všeho, ale že mu dáváme aspoň něco z toho, co nám patří na znamení tohoto uznání, nebo podáváme mu něco a ničím to přitom na znamení, že my sami bychom zasluhovali toto zničení pro své hříchy. A pak mluvíme o oběti z lásky k bližnímu, o oběti rodině, o oběti vůči vlasti. A zde je tehdy oběť, když opravdu podáváme sebe, abychom druhým zajistili a rozmnožili a zkrášlili jeho život, jestliže podáváme něco svého, něco ze sebe, abychom ukázali, že nejsme tu jen sami, že uznáváme nejenom právo těch, kterým a pro které se obětujeme, nýbrž že jsou s námi spojeni určití lidé, který musíme dáti v určitých případech přednost před svým pohodlím, před celistvostí různých svých darů a hodnoty schopností.

Proto není obětí stav duchovní, ve kterém jsme my obhaceni obětí, ve kterém my hledáme obětí obohacení, abychom se totiž pokochali myšlenkou, že jsme tak velcí, tak dobří, že můžeme někoho obdarovati anebo někoho obšťábniti. Není to pravá oběť, jestliže se kocháme při tom především

myšlenkou své dobroty, své dokonalosti. To není pravá oběť, která říká, i když si to nepřiznává, Bohu nebo lidem: Hleďte, jak jsem ušlechtilý, hleďte, koho ve mně máte! Základní známkou každé pravé oběti jest hluboká pokora, která se nenadýmá, nýbrž je si vědoma toho, že koná jen svou povinnost, a že by měla tuto povinnost konati nesmírně dokonaleji a prostěji. Proto zapuzuj od sebe myšlenky ješitné, když něco podáváš Bohu nebo bližnímu, aby sis zbytečně nezkažil svou oběť! - *Braitto*.

PRO MALIČKOST

Známe lidi, kteří dlouho nemohou zapomenouti na maličkosti. Ztratí se jim třeba nějaká drobnost, nepatrná drobnost, všivá denní hloupost a truchlí pro ni, jako ta žena, která ztratila peníz v evangeliu a převrátila na ruby celý dům. Blah. Jindřich Suso šel jednou, a to v době, kdy byl podezírán z velikého hříchu, kdy byl všemi pro pouhé podezření opovrhován, podél domu, z něhož se ozval srdcelomný nářek. Vešel, aby potěšil ženu. Ba, bylo té útěchy věru zapotřebí. Žena ztratila jehlu a nemohla ji nalézt. Blahoslavený Jindřich vychází s úsměvem a jen pro sebe si říká: „Měla bys nésti takový těžký kříž, jako já; copak bys potom řikala?“

Tito človíčky nedovedou se vrátiti do klidu pro takové nepatrnosti. Nedovedou také odpustiti nepatrné křivdy nebo urážky, kolikráte ani ne zle míněné. Proč tolik povyku pro nic za nic? Protože se považují za příliš důležité. Protože milují sebe a všechno své, vyježděný denní pořádek až do nejmenších podrobností, že každé vyšinutí, každá úchyłka je pro ně jakoby smrtelným ohrožením jejich pohodlí, jejich návyků, jejich denního pořádku. •

K pláči a k politování anebo i k smíchu trapná malichernost vůči vznešenému úkolu a cíli, který dal Bůh našemu životu. On a jeho plná dokonalost, on a jen štěstí v něm mohou nás plně uspokojiti a proto se osvobozujeme od takových všedností malostí, nepatrností. Jinak tě třeba jen bolest zubů připraví o rozum. (Však prý mužové hrozně vyvádějí v ordinacích zubních lékařů!) Jinak se přes maličkosti nedostaneš k veliké úloze svého života. I v tom je třeba dbáti

radý svatého Ignáce: Cura minimorum, starati se zde o to, aby nás ta minima, maličkosti nezotročily! - *Braitó.*

CESTA KŘÍŽOVÁ

Rovnou a přímou a širokou cestou se rozhodně nedostaneš domů. Chceš-li se dostat domů, musíš stále přecházeti na křižovatkách. Jen tak, když správně zahneš na křižovatkách, dostaneš se domů. Kdopak staví domovy na širokých cestách? Ani tvůj domov duchovní nestojí na cestě široké a pohodlné. Stále křižovat své cesty, stále až do únavy a až by se tě chtělo zmocňovat omrzení.

Kdo neumí odbočiti se své vychozené cestičky, kdo se děsí, když Bůh zahýbá cestu našeho života, není hoden domova království nebeského. I na to musíš býti vždycky připraven, že ti Bůh odejme sladkou pohodlnost vychozené cestičky. Víím, že je ti na ní již dobře, že na ní znáš každou zmlou a každý nezarovnatelný násyp šterku. Ale cesty tvé nejsou cestami Božími a Boží nejsou cestami tvými. Proto i v tom musíš věřiti svému Otci a býti připraven, že to splete čas od času tvé navyklé oblíbené cestičky. Musíš býti připraven, že tě občas stočí na cesty docela neznámé, na kterých myslíš, že si nikdy nezvykneš, že se na nich nezachodíš. Právě ty tvé těžkosti ukazují, jak byl nutný ten Boží zákrok, aby sis příliš nezvykl na pohodlíčko svých dosavadních cestiček.

To Boží křižování tvých cest je výrazem pravdy Kristovy, že kdo chce býti spasen, musí vzítí či denně brátí na sebe svůj kříž. Když se nám tak pohodlně krásně jde po našich cestách, že si zvykáme na svět, křižuje nás Bůh tím, že nám křižuje naše cesty a cestičky. To je náš kříž, že nás Bůh shání s našich cestiček a učí nás nové námaze, novému navykání, novému snažení. Někomu se to stane kolikráte za život, někomu se tak krásná, vyrovnaná cesta ztratí již navždy s dohledu. Bůh ho stále honí s cestičky na cestičku, stále a stále mu křižuje jeho touhu po spočinutí a po klidu, aby nespočinul v ničem jiném nežli v něm samém. Buď vděčný za tuto svatou péči a kdybys všechno ztratil na takové nečekané zatáčky v křižovatce, to proto. abys tím těsněji se k němu přiblížil!

Braitó.

PŮL KRÁLOVSTVÍ A PROROKOVA HLAVA

Herodes nabídl rozjařen dceři své milostnice všechno, třeba i polovinu království za její pekelný tanec. Ale pekelnice v její matce a v jejím hadím srdci si nepřály nežli hlavy prorokovy na míse.

Lidé, kteří nenávidí, žárlí a závidí, nenajdou v ničem uspokojení, ani radosti nežli v ukojení své zloby, a nenávisťné pomstychtivosti.

Bůh nabízí ne půl, nýbrž celé království, ale to není nic ve srovnání se zadostučiněním zlých srdcí. Hlavu, hlavu nepřijemného člověka na míse. Hlavu jeho úhlavního nepřítele. Ale prorok a kárající napominatel není nepřítelem. Dobře to myslí. Skuhrá při tom, jeho hlas je chraplavý, nemluví v učených periodách. Můj Pane, copak má prorok čas na tyhle kudrlinky? Ale, proto ještě není nepřítel.

Proč mu nerozumíte a proč poukazujete na chyby ve slohu a jeho drsný hlas a nejisté gesto? Vždyť vy víte, že vás miluje, že vás jedinečně upřímně a věčně miluje. To nemilujete obtíže a námahy toho, co vám káže. Nemilujete totiž svou duši a její pravou velikost.

Protože nemilujete království Boží, nechcete je ani celé ani půl. Pro vás je nejdůležitější už nevidět přísné, vyčítavé oči a slyšet drsný hlas. Hlavu, hlavu prorokovu. Lepší jak království. Lepší jak království je vám hřích a pomsta nad tím, kdo vám toto království bere. Ale, nadarmo. Až si pak vezmete celé království hříchů, budou ještě mluvit mrtvé oči proroků ze zapadlých důlků a smrt proroků bude křičet, silněji a naléhavěji a neúprosněji než nejhroznější živý prorok s výčitkou nejbezprostřednější! Nepomůže vám voliti si proroky líbezná a uhlazená s domnělou svatostí učesanou. Zhnušíte si je také. A budou ještě protivnější než proroci Boží!

Braitó.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

HAHN GEORG: *Die abendländische Kirche im Mittelalter*. Ihr äusserer Aufbau. Herder, Freiburg 1942, str. 454, RM 9.60. Vzpomínáme tu na ně Pfeilova díla *Werkbuch der katholischen Religion*, rovněž z nákladu Herderova, nebo díla Alfesova. Stejná obsáhlost látky, stejná praktičnost, stejná bohatost motivů, pramenů. Hahn je sympatický tím, že nepředkládá výsledky svých pracovních hodin v kroužcích svrchovaně dogmaticky, nýbrž tím způsobem, jako by v čtenáři či posluchači chtěl mít spolupracovníka. Proto jsou v této části jeho díla *Werkbuch der Kirchengeschichte* podány vnější osudy středověku západní církve tak názorně, s četnými citáty z pramenů, s dodatky biografickými, rozvrhy, otázkami a úlohami pro praktické použití jak v soukromém studiu, tak v pracovních kroužcích a přednáškách. A podařilo se mu obsáhnouti osudy církve na celém západě, pohanství římské, Germáni, Slované, severské země, všechny boje a s tím související apoštoláty a jejich představitelé. Obrazová část je jen nutným doplňkem tohoto veskrze praktického díla.

THILS: *Mission du clergé*. Desclée, Bruges, 1943. Thils je znám svými studii o známkách Církve, když se snažil dokazovati, že nemožno od této nauky mnoho očekávati pro celý systém nauky o Církvi. Proto překvapuje tato celkem praktická studie o poslání, o novém poslání kněze v novém světě. Jest to studie neobyčejně upřímná, která ukazuje docela nepokrytě, jak strašně stojí dnes proti sobě království Boží a svět a jak je třeba znovu vytvářeti království Boží jako celé prostředí, které dovede zachytiti, naplniti a vésti celého člověka, tak jak je dnes celý řízen tímto světem. Jest to skvělá pastorační studie o Katolické akci, ale velmi otevřená a upřímná a proto tak účelná. Doporučuji její četbu všem, kteří se chtěli a chtějí zabývatí otázkou Katolické akce. - *Braitlo*.

Z RŮZNÝCH POLÍ

HEBBEL FRIEDRICH: *Gygäus prsten*. Vyšehrad, Praha, únor 1943. Motivace, kostra děje a zápletek, podlehčená prostředím antiky, skýtá nesporně úžasné možnosti uplatnit suggestivní sílu slova a poesie, jíž využil Hebbel v míře neobyčejné, ocitnuv se na samých hranicích extrémů - ohromující pravdivosti a nemožnosti. Ale vrací se neočekávaně s těchto vrcholů do světa skutečnosti, jednak zachycuje rozdíl mezi prázdnotou pohanství a bohatstvím křesťanství, jednak uvědomuje si cynismus moderní doby, jako v monologu Kandaulově, vrcholícím slovy „ber vše ... ber vše ... jen spánek

světa nikdy nevyruší!“ Snad pro tuto rozpolcenost si toto drama těžko razilo cestu na jeviště.

SCHULZ KAREL: *Kámen a bolest*. Vydal v říjnu 1942 Vyšehrad v Praze (Katolický literární klub). Michelangelo, Savonarola, Macchiavelli, tyto tři osobnosti, zasazené do bohatého rámce vrcholící renesance. Savonarola proti renesanci. Michelangelo, ryzí květ renesance. Ale v tomto postavení má právě dílo své hlavní kazy. Předně naprosto neschvalujeme tak nahé líčení renesanční bídy Církve. Místy vidíme, že autor jako by vyhledával taková strašná místa hanby v dějinách Církve. O ničemných prelátech, kardinálech a papežích v době renesance víme toho více než dosti. Nebylo třeba s takovou chutí toto bláto přebírat. A hlavně protože není postaveno ani příčinné ani dějinné ani metafysické vyvážení těchto stínů. přilévá kniha Schulzova jen oleje do beztak stále strašícího a řádícího českého historismu, který se těší, když se může nad zlořády v Církvi pohoršiti a upříti tak její autoritu pro všechny věky. Nevyvážil pohanství renesanční ani u laiků ani u papežů a prelátů. Proč? Tak, jak líčí knížata renesanční, filosoфы renesanční, cítíme vřiti v řádčích žhavou sympatií s touto nevázaností voluntarismu, neoplatonismu, pantheisujícího neoplatonismu. Autor sice staví proti sobě toto pohanství a živelnou touhu po obrodě, ale ztělesňuje tuto touhu do skresleného Savonaroly. Neboť Savonarola Schulzův je naprosto a dokonale skreslen. Již to epitheton constans skřehotavý hlas. skřehotavý kazatel. skřehotavá latina, skřehotání žalmů, již to ukazuje na snahu Savonarolu vykresliti jako postavu nepřírozenou. Nepostavil proti sobě pohanské divočení renesance a upřímnou snahu tolika řádů a klášterů o obrodu. Tak je třeba chápati i Savonarolu. Savonarola není ojedinělým případem. Po celé Italii a ve Španělsku i u nás byly reformní kongregace, které zaváděly nejtužší řeholní kázeň, čím strašnější byl úpadek i třeba v nejbližším okolí klášterů, které reformu nepřijaly. Z tohoto prostředí vyrůstá Savonarola. Z prostředí, které cítilo hanbu a ponížení, které na křesťanství nakupila renesance se svým pohanstvím. Savonarola tu nestojí jen proti autoritě Alexandra VI., nýbrž proti způsobu, jakým se svět pohanský zmocnil v Církvi jejích vedoucích míst. Proto užil proti světu téže zbraně a volá na pomoc také braccium saeculare francouzského krále Karla. Byl to jeho tragický omyl, jako byl omyl celý jeho politický zásah do Florencie, ale nechápu, jak může studeně a jizlivě autor odsuzovat krásnou snahu prohlásiti Krista králem Florencie! Michelangelo sám tu nevyrůstá dosti zřetelně. To tím, že velikost Michelangelova není v denních změnách života, v denních všednostech, nýbrž právě v jeho nesmrtelném díle. A to se naprosto nepodařilo Schulzovi, a tím je celé jeho dílo i po stránce umělecké roztrženo. Příliš je zřetelné, že Michelangelo je nesen svou dobou, že ji netvoří, totiž netvoří její příští. V něm doba vrcholí, ale proč

nenechal Michelangela v jeho umění? To má svou cenu, třeba až v budoucnosti se ukazující, ale proč chtít dělat z umělčů historicky tvůrčí osobnosti v jiném než uměleckém smyslu? Kdo kdy odhalí, co se dělo v nitrech geniálních umělců? Nazval bych naivností Michelangelovy meditace nad kamenem, jak je odposlouchává Schulz. Vlastní slůh Schulzův je oslnivý. Je na něm sice znáti silný vliv Durychovy románové mluvy, kterou Durych vytvořil, ale Schulz dovedl si tento slůh ohladiti. Proto se kniha čte lehce, až příliš lehce. Chápu, proč proti Savonarolovi tam stojí ona postava takového svatého prostáčka Fra Timotea. To by se mnohým našim laikům, kteří chtějí býti katolíky i renesančními zároveň, velmi hodilo a líbilo. Takové by nás chtěli míti, naivní, vykládající rozmilé legendy z Fiorettů, ale bojící se sžíravého slova, ostrého pohledu a vztyčeného varovného prstu s výzvou Non licet tibi! Tohleto nesmíte! Píšu tuto kritiku v bolesti, ale i opravdovosti a upřímnosti kněze, který stál a stojí léta v zápase o českou náboženskou duši. Víím, že přemnozí z mladých katolíků nemáte rádi kněze. Ale vězte, že hledajícím nepomůžete jen uměním. Hlavně ne uměním stavěným mimo Krista, že jim nepomůžete odsuzováním nás křičících kněží proti nepravosti a tomuto světu. Nesmíte ani vy Krista s tímto světem, jen natropíte hodně omylů a - historicko-uměleckých románů.

Braitó.

ADALBERT STIFTER: *Tichý hlas*. Vydal Velehrad v Olomouci v prosinci r. 1942. Výbor ze Stifterových přírodních obrázků ani nemusel býti tak obsáhlý, abychom dokonale poznali krásu ticha, samoty, čistoty a nevinnosti rodného šumavského kraje básníkovy, jenž si jej zalidňuje lidmi neskutečnými, vysněnými. Stifterovi lidé jednají tak nezáludně a prostě jako děti, a jeho děti mluví a chovají se zase jako dospělí, a příroda jeho pohled do ráje. Dnes se už nedivíme, proč jsme nedovedli tehdy před lety pochopit, jak nás může učitel nutit k takové četbě: I když je to tvorba čistá, dýšící prostotou až naivní, přece jen ji ocení především čtenáři starší a zkušenější.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Zásady

Sv. Ignác:

LIST DO FILADELFIE

Ignác, jinak Theofor, Církvi Boha Otce a Pána Ježíše Krista ve Filadelfii v Asii, omilostněné a upevněné v jednotě s Bohem, plesající nepřetržitě v utrpení našeho Pána a v jeho vzkříšení mající jistotu o neskonalém milosrdenství. Pozdravuji ji v Krvi Ježíše Krista; ona je mojí věčnou a trvalou radostí, zvláště když jsou zajedno se svým biskupem a s jeho kněžími a jáhny, ustanovenými z rozhodnutí Ježíše Krista, které sám z vlastní vůle upevnil ve stálosti svým svatým Duchem.

1. Vašeho biskupa znám jako muže, který si správu obce neosobil sám či nemá ji od lidí, nýbrž od Boha Otce a Pána Ježíše Krista. Jsem ohromen jeho vlídností: beze slova dokáže víc než druzí planými řečmi. Je zladěn s příkázáními jako se strunami kytara. Proto blahoslaví duše moje jeho zakotvenost v Bohu, neboť vím, že je ctnostný a dokonalý, a jeho neochvějnost a poklidnost člověka žijícího podle srdce Božího.

2. Děti světla a pravdy, střežte se roztržek a špatných nauk; kde je váš pastýř, tam jděte za ním jako ovce. Neboť mnoho vlků, na pohled důvěryhodných, číhá s udicí hříšné rozkoše na závodníky Boží; avšak ve vaší jednotě nemají místa.

3. Zdržujte se škodlivých bylin, které nepěstuje Ježíš Kristus, protože nejsou osení Otcovo. Ne snad že bych byl u vás našel různice, naopak, ryzi čistotu. Vždyť kdo jsou Boží a Ježíše Krista, ti jsou s biskupem; a kdo se dají na pokání a vstoupí do jednoty církve, i ti budou Boží, a tak budou podle Ježíše Krista živi. Nemylte se, bratři moji: kdo odštěpence podporuje, ten království nebeské dě-

dit nebude; a kdo žije v jiném učení, ten není v souhlase s Umučením.

4. Snažte se tedy užívat jediné Eucharistie; vždyť jediné je tělo našeho Pána Ježíše Krista, a jeden kalich pro jedinou jeho krev, jeden oltář, jako jeden biskup s kněžstvem a jáhny, mými spoluslužebníky. Tak abyste, cokoli konáte, konali podle Boha.

5. Bratři moji, přímo přetékám horoucí láskou k vám, a jak překypuji radostí, posiluji vás; vlastně ne já, ale Ježíš Kristus, pro něhož jsem v poustech, a spíše se bojím, že jsem ještě nehotový. Avšak vaše modlitba k Bohu mě dohotoví, abych dosáhl údělu, jehož se mi milostivě dostalo, utíkaje se k evangeliu jako k tělu Ježíšovu (jako k Ježíši osobně přítomnému), a k apoštolům jako ke kněžstvu Církve. Ale i proroky milujme, protože i oni ohlašují evangelium a v Krista doufají a jej čekají, a vírou v něho došli spásy v jednotě s Ježíšem Kristem - byli to zajisté světci hodní lásky a obdivu, dočkali se svědectví od Ježíše Krista a jsou započtení v evangeliu společné nádeje.

6. Jestliže vám někdo vykládá židovství, neposlouchejte ho. Lépe je slyšet člověka obřezaného o křesťanství, než od neobřezaného o židovství. Jestliže však ani jeden ani druhý nehlásá Ježíše Krista, takoví jsou mi náhrobními sloupy a hroby mrtvých, na kterých jsou napsána jenom jména lidí. Střežte se tedy ošidných lstí a úskoků knížete tohoto světa, abyste se neoctli v pasti jeho vychytralosti a neochabli v lásce. Raději buďte všichni jedno nerozděleným srdcem. Já děkuji svému Bohu, že mám čisté svědomí vůči vám, a že nikdo nemůže rozhlašovat tajně ani veřejně, že bych byl komu na obtíž ať v maličkostech nebo ve velkých věcech. A za všechny, mezi kterými jsem mluvil, se modlím, aby to nebylo na svědectví proti nim.

7. Snad mne někteří chtějí oklamat vnějším zdáním; avšak Duch se oklamat nedá, když je od

Boha. Duch ví, odkud přichází a kam jde, a postihuje i skryté věci. Křičel jsem u vás, volal jsem velikým hlasem: Poslouchajte biskupa i kněží a jáhnů. Jedni mě podezřívali, že tak mluvím proto, že jsem předem věděl o roztržce některých. Ale svědkem je mi ten, pro něhož jsem spoután, že jsem lidským vědomím nic nevěděl. Jen Duch mi oznámil a pravil mi: Bez biskupa nic nekonejte, tělo své chovejte jako chrám Boží, milujte jednotu, chraňte se rozkolu, buďte následovníky Ježíše Krista, jako on je Otce svého.

8. Já jsem dělal, co bylo na mně jako na člověku postaveném do jednoty. Kde je rozdvojenost a hněv, tam Bůh nebydlí. Všem, kdo se obrátí, odpustí Pán, jestliže se obrátí k jednotě s Bohem a ke společenství s biskupem. Důvěřuji v milost Ježíše Krista, který vám rozváže jakékoli pouto. Zapřísahám vás, nedejte se vést svárlivostí, nýbrž učením Kristovým. - Slyšel jsem nicméně od některých: Dokud to nenajdu ve Starém Zákoně, nevěřím evangeliu. A když jsem jim říkal, že to tam stojí, odpovídali: To je otázka. Ale mně je starobylostí Ježíš Kristus, nedotknutelným starým podáním jeho kříž a jeho smrt a vzkříšení a víra skrze něho; těmito věcmi chci být na vaši modlitbu ospravedlněn.

9. Vznešení jsou i kněží, ale vznešenější je Velekněz, jemuž je svěřena velesvatyně, jemuž jedinému jsou svěřena tajemství Boží. On jediný je brána k Otci, kterou vcházejí Abraham a Izák a Jakub i proroci a apoštolé i Církev. Všecko to míří k jednotě s Bohem. A výsostný je obsah evangelia, totiž příchod Pána našeho Ježíše Krista, jeho smrt a vzkříšení. Jen jeho zvěstovali milovaní proroci: kdežto evangelium jest uskutečnění nesmrtnosti. Všecko pospolu je výborné, jenom když v lásce věříte.

10. Ježto se dovídám, že zásluhou vaší modlitby a vašeho soucit, jaký máte v Ježíši Kristu, zase se těší pokoji církev v Antiochii Syrské - měli bys-

te - jak se sluší na církev Boží - pověřit nějakého jáhna, aby tam vykonal Boží poselství a ve shromáždění sdílel jejich radost a velebil Jméno. Blažený v Ježíši Kristu, kdo bude pověřen takovou službou; a vy za to rovněž dojdete větší slávy. Jen když budete chtít, není vám to nemožné pro jméno Boží; tak jako okolní církve tam poslaly biskupy, jiné zase kněží a jáhny.

11. Co se týče Filona, jáhna z Kilikie, muže osvědčeného, který mi až dosud slouží z lásky k Bohu spolu s Reem Agathopodem, výborným člověkem, jenž mě provází ze Syrie s nasazením vlastního života - ti vám dávají svědectví, a já děkuji Bohu za vás, že jste je přijali jako i vás Pán. A ti, kdo se k nim nepěkně zachovali, kéž dojdou odpuštění z milosti Ježíše Krista.

Pozdravují vás s láskou bratři z Troady; odtud vám píšu po Burrhovi, kterého posílají se mnou Efezané na důkaz úcty. Nechť je za to uctí Pán Ježíš Kristus, v něhož doufají tělem i duší, vírou, láskou i jednomyslností.

Mějte se dobře v Ježíši Kristu, společné naději naší.

Dr. Pavel Škrabal O. P.:

MAGNIFICAT

Radost a vůbec chvíle vnitřního nadšení navenek projeveného se nejlépe uchovávají v básnické mluvě. Tím lépe, čím samovolněji a bez nucení se tu projeví dojaté nitro. I maličkost v životě může přimět k složení básně nebo písně. Ta malá radost je mnohdy jen příležitostí, aby lidský duch, jež všednost nebo smutek na nějakou dobu umlčel, takto získal svou svobodu a povznesenost. Jde-li pak o velkou věc, pochopenou ovšem, tu opěvuje ji samu. Je totiž mnoho velkých věcí, které zůstávají nepochopeny, zastřeny lidskému duchu, bez účasti lidského nitra. Ponejvíce věci a dění nábo-

ženské. Básnická literatura s náboženským obsahem je poměrně skrovná. Pochází to z malé víry? Či hříšnost zadřhuje proud slov?

Písmo sv. je bohaté na tento druh vyjádření náboženských pravd a skutků Páně. Takové jsou na příklad žalmy, tak mluvili a psali proroci. Jaké pochopení pro Boha a jeho plány v jejich povznesené mluvě! Jaké vnitřní přesvědčení a účast v dílech Božích, ať již uskutečněných nebo v budoucnosti viděných! Tak přirozené a prosté jsou jejich verše, jako by se takové mluvě nikdy nemuseli učit, a zároveň musíme připustit, že je to dílo vyššího ducha, než je lidský. Máme příklad u Anny, matky Samuelovy, prosté zbožné ženy, která, vyprosvívši si ve své neplodnosti od Boha dítě, poděkovala mu pak jakýmsi hymnem (1 Král 2, 1). V něm onu známou pravdu o svatém Bohu, že totiž svou moc ukazuje tím, že se ujímá ponížených a odstrkovaných a takto zahanbuje jejich pánovačné posměvače, vkládá do jednoduchých veršů plných života a zanícenosti. Hymnem tedy vyjádřila svou děkovnou modlitbu, oslavujíc v něm Boží věrnost v řečené pravdě, jak ji sama na sobě zažila. Tak se modlila k Bohu ta, která i v hořkosti a smutku uměla prosit Boha „ve svém srdci, kdy jen rty pohybovala, slyšet ji však nebylo“ (1, 13). Po vyslyšení nemohla již skrýti ve svém nitru velkou radost a vroucí díky k Bohu. A vyjádřila vše básnickou mluvou.

O Panně Marii právem předpokládáme, že dobře znala ony starozákonní zpěvy a básně. Osvojila si je na poutích do Jerusalema k náboženským slavnostem, při nichž žalmy udržovaly věřící ve zbožnosti, budily v nich touhu po přízni Boží a obnovovaly v nich naději ve vyplnění slibů Božích. Doma pak na její duchovní pouti za vykupitelskými dobry udržovaly její svaté nitro v pokorné oddanosti k Bohu proti beznadějnosti z venku. S nimi vyrůstala, v jejich pravdách se vzdělávala a v jejich duchovním vzletu dospívala. Není

to řečeno nadarmo. Pozorujeme totiž, že v jejím chvalozpěvu Magnificat, který pronesla na návštěvě u příbuzné Alžběty po jejím vzácném přivítání, nalézáme motivy zbožnosti a pravdy o tom, jak se Bůh chová k lidem, vyjádřené podobnými výrazy a obrazy, jak je tomu v žalmech a hlavně ve zmíněném chvalozpěvu Annině, s nímž se mnohdy shoduje i v myšlenkovém postupu. V té chvíli, kdy chtěla před Alžbětou pronést slova díky a chvály k Bohu, samovolně přišly jí na mysl myšlenky ze starozákonních zpěvů, jímž navykla. Je však rozdíl mezi radostným čekáním na jedinečný projev přízně Boží v době mesiášské, jímž je prochvěna velká část starozákonní literatury básníků, a mezi radostí, jakou prožívala Panna Maria ve chvíli, kdy se již ony mesiášské naděje vyplňovaly, a to na ní a skrze ni. A touto radostí je prodechnuto Magnificat, v mnohém ohledu tak podobné starozákonním zpěvům, a obsahuje již dokonale a široké pochopení Mariino jak příchodu mesiášské doby, tak jejího významu. A takto je Magnificat nový a samostatný hymnus, do něhož Maria uložila ony radostné city a pochopení vznešeného skutku Božího na ní, jež měla při návštěvě u Alžběty, když ta v ní poznala matku Spasitele světa.

Magnificat je zaznamenáno v evangeliu Lukášově v 1, 46... a je uvedeno prostými slovy: „A řekla Maria: Velebí duše moje Pána...“ Lukáš nepokládal za nutné připomenout, že Maria takto chválila Boha, jsouc naplněna Duchem svatým, jak to řekl o Zachariášově chvalozpěvu „Požehnaný Hospodin“, který takto uvedl: „Zachariáš pak byl naplněn Duchem svatým a prorokoval, řka.“ Po zprávě o andělském zvěstování Marii, kde ona je nazvána „milostí plná, Pán s tebou“, nebylo již třeba zvláště připomínat, že pronesla Magnificat z vnuknutí Ducha svatého. Ostatně samo Magnificat to předpokládá.

Evangelista Lukáš se pokládá po stránce literární za lepšího mezi novozákonními spisovateli.

Magnificat nám zaznamenal v řeckém překladě. Maria jej však pronesla nejspíše ve své řeči rodné, totiž aramejštině, nebo snad i hebrejsky. A tu se snadno ozve otázka, zdali Lukáš při své snaze o libou řečtinu Magnificat neupravil. Není to vyloučeno. Nezdá se to však právě pro onu podobnost jeho slohu se zpěvy starozákonními.

Thema Magnificat se rozvíjí velmi ladně. Na začátku převládá osobní radost Mariina nad jejím povýšením. Ne že by tu ona byla středem. Tím je Bůh v projevu své přízně k ní. Ona je tu však jako vyvolená, od níž Bůh začíná uskutečňovat své dílo spásy. Toto pak bude rozšířeno na všechny, avšak podobným způsobem, jakým se událo na ní. Než i to rozšíření díla spásy bude postupovat mezi národy podle plánu Božího, podle něhož nejprve má být účasten tohoto největšího projevu Boží přízně lid, z něhož pocházela sama Maria. Takto ještě více se ukáže, jak Bůh zůstává věrný svým zaslíbením. - Sledujme tedy Magnificat.

*Ulebi duše moje Pána
a zajásal duch můj v Bohu, mém Spasiteli.
Neboť pohlédl na služebníci svou v ponížení.*

Maria chce důstojně oslavit Boha, do jehož blízkosti byla povznesena. A sotva se k tomu odhodlává v lidském svém úsilí, již omilostněné její nitro v nadšení ducha lehce volí výrazy, jimiž oslavuje Boha. Maria tu vlastně opěvuje své velké štěstí, jímž oplývalo její nitro. Ano, z tohoto prožívaného osobního štěstí plynou slova její chvály k Pánu. V jejích slovech je však zároveň pokorná vděčnost. Jako by její štěstí bylo ohroženo, kdyby nebylo překlenuto touto pokornou vděčností. Takto se nevyprázdnila radostná její slova nikdy. Chválí a děkuje Bohu, který se jí zjevil jako její Spasitel, jenž zabránil všemu, co ji mohlo ohrozit, a takovou přízní ji zahrnul. Tak pokorná je její vděčnost k Bohu, že ani výslovně nejmenuje důstoj-

nost matky Páně, k níž byla povznesena. V tom pojmenování sebe „služebnicí“ jako by se úplně ztrácela, aby tím jasněji vynikla chvála a oslava Boha. Ona, která byla v ponížení, zaujímajíc místo jednotlivce mezi malým lidem nazaretským, najednou byla vyznamenána nade všechny ženy. Ta stará pravda o Bohu, který si všímá malých, jak ji posledně vyjádřil Sir 1, 12, říká: „Jsou lidé zchřadlí, kteří potřebují pomoci; mají nedostatek síly, ale nadbytek bíd. Ale oko Páně hledí na ně dobrotivě a zdvíhá je z jejich ponížení; povyšuje hlavu jejich, a diví se jim mnozí,“ u Panny Marie se ukázala se takovou podivuhodnou přesvědčivostí. Ona ví, z jakého postavení byla vyzdvížena k důstojnosti matky Spasitele a co to znamená v plánech Božích pro budoucí časy. V jakémsi novém radostném překvapení proto pokračuje:

*Hle, vždyť blahoslavít mne budou od nynížška
všechna pokolení,
neboť učinil na mně velké věci Ten, který je mocný;
a On je svatý.*

Již Ažbėta svými slovy k ní: „Požehnaná ty mezi ženami,“ blahoslavila ji pro její povýšení. Nevynikla by pak velikost Marie v pokoře, kdyby k jejím slovům chvály mlčela a nedodala, co v té chvíli poznala, čím totiž bude pro budoucnost všem národům. Nebyla by to také pokora, kdyby místo těchto slov mluvila o své nehodnosti k takové důstojnosti, neboť pokora se straní chvály nejen od jiných, nýbrž i od sebe samé. Kdysi Lea, manželka Jakobova, porodivši syna, blahopřála si: „Toto je pro mne štěstí, neboť blahoslaviti mne budou ženy. A proto ho nazvala Aser“ (Gen. 30, 13). Je to jen náhodná podobnost ve slovech. U Ley jde o obvyklá blahopřání ženě. Slova Mariina jsou však prorocká, odhalující její budoucnost ve všech pokoleních, podobně jako mluvivali proroci. Budou ji blahoslavít nejen z obdivu nad důstojností

a štěstím, jehož se sama stala účastna, nýbrž také proto, že její štěstí znamená i štěstí a povznesení jejich. Oslavující pak ji, budou oslavovat Boha, od něhož pocházejí všechna dobra nové doby vykoupení. Budou ji oslavovat, až poznají „ty velké věci, které na ní učinil mocný Bůh“. Tak diskretně vyjádřila své početí ta, která i po něm zůstala pannou. Je to dílo moci Boží, jak k ní pravil anděl: „Moc Nejvyššího tě zastíní.“ Přidává pak „a On je svatý“, nezapomínajíc ve své zbožnosti na vyvýšenost Boží nade všemi tvory i nad ní, což vystihuje slovo „svatý“. Do takové strhující výše své důstojnosti a svého poslání nás povznesla ze svého ponížení. A nakonec vše zahalila závojem pokory poukazem na Boha mocného a svatého. Přivedla nás k vrcholu své modlitby.

*A milosrdenství jeho od pokolení do pokolení
nad těmi, kteří se Ho bojí.*

Zdá se, jako by tu Maria ustoupila do pozadí a všeobecně opěvovala chování Boží k lidem ve svých vzpomínkách na starozákonní místa s obsahem podobným onomu v žalmu 102, 13: „Jako se slitovává nad dětmi otec, tak Pán nad těmi, kteří se ho bojí.“ Než nejde tu jen o všeobecné připomenutí zásady, jak se Bůh chová ke svým ctitelům na zemi. Takto by se těžko našla souvislost s předcházející částí Magnificat. A jak to, že ona, již budou blahoslavít všechna pokolení pro dobrodiní vykoupení, prokazovaným jako milosrdenství, nezaujímalaby v tom díle místo služebnice a matky Spasitelovy? Předcházející verše dosti vynesly a prohloubily její blízký vztah k Bohu a důstojnost a poslání z něho plynoucí. Z nich je patrné, že ona již nemůže zůstat bez účasti v chování se Boha k lidem v právě se rýsujícím novém období. To chování je vyznačeno jako prokazování milosrdenství. Jen očima milosrdenství se může Bůh dívat na zemi a její obyvatele, chce-li je přivést ke

spáse. Je to milosrdný pohled, když se Bůh ujímá svých ctitelů na zemi, kteří si zakládají jen na tom, že mohou žít oddaně Bohu, zachovávajíce věrně jeho přikázání. A jako u Marie takový pohled Boží vzbudil v jejím nitru velké štěstí a povznesl ji, tak i u všech, na nichž po ní spočine toto milosrdenství, bude znamenat obšťastnění a povznesení z jejich ponížení, když jen mají zájem a hledají, jak by žili oddaně Bohu. Skromné je totiž postavení na zemi těch, kteří se snaží věrně plnit vůli Boží. Bůh však zůstane věrný a prokáže jim svou přízeň, jak to ukázal na Panně Marii. Ona je proto příklad a vzor veliké blahovůle Boží k pokorným a odhodlaným ctitelům jeho na zemi, o něžž se mohou opřít ve své víře a naději ve spásu. Budou-li se ovšem bát Boha, zachovávat totiž nový náboženský řád, na který se tehdy čekalo. To, jak se Bůh zachová, je osvětleno i v dalších verších jinými obrazy.

*Ukázal moc svého ramene;
rozehnal zpuštěné s jejich myšlením v srdci.*

Byli a vždy budou na zemi lidé, kteří se staví nepřátelsky k plánům a zařízením Božím na zemi vzhledem k spáse světa. Prostě je nepřijímají. Již v tom je jejich pýcha. Tento nepříznivý a nepřátelský postoj k ustanovením Božím pro nové období zjeveného náboženství předpovídá již žalm 2. Úmysly Boží však nepřekazí. Přes jejich vůli budou uskutečněny. To je ta síla ramene Páně. Maria, opírajíc se o staré předpovědi a v prorockém vidu, dívá se na vítězství věci Boží s jistotou, jakou má ten, kdo je ve velmi blízkém vztahu k Mocnému, jemuž je slíbeno vítězství. Důvěra ji nezklame.

*Svrhl vládce s trůnu
a povýšil ponížené.*

Je to podobné jako v Sir. 10, 17: „Trůny pyšných vládců zvrací Bůh a posazuje ponížené mís-

to nich“ (srov. Job. 5, 11; 12, 19 a j.). Zde to praví ovšem Maria s dítětem ve svém lůně, o němž předpověděl anděl: „A dá mu Pán Bůh trůn otce jeho Davida a bude kralovati v domě Jakobově na věky a království jeho nebude konce.“ Maria svými slovy, v představách starozákonních, podává tu způsob nastolení nového království Božího. Je to další obraz toho, že se pokorným ctitelům Božím dostane účasti v něm. Ti budou jednou i svědky katastrofálního pádu moci, které se vymkly z řízení moci Boží.

*Hladové nasýtil dobrými věcmi
a bohaté odeslal s prázdnou.*

I tyto verše jsou vzorem biblického básnění, v jakém je Magnificat složeno. To, jak si Bůh počíná, je vyjádřeno dvěma obrazy na sebe odkázanými, aby pravda byla jasněji vyjádřena. Podobně jako v tomto verši chválila Boha i Anna: „Kdo byl dříve syt, za chléb najímá se; kdo však hladověli, jsou syti.“ Tak je tomu v řadě přízně Boží. Té se dostává štědrě těm, kteří, nemohouce naléztí uspokojení v pozemských věcech, v hladu své duše se obracejí k Bohu. A takoví jsou připraveni přijmouti od Boha dobra jeho přízně. Bůh je pak štědrě obdaří, tak je to stanoveno, zatím co ti, jejichž duši na zemi nic nechybí, jsou opomíjeni. Opět si připomeňme, že to praví Panna Maria v tom postavení, v jakém se představila na začátku. Nejprve jako služebnice v ponížení, která touží jen po přízni svého Pána, dále jako matka Spasitele, vděčná Bohu za důstojnost, a konečně jako ta, která bude mít podíl na obšťastnění všech pokolení. Ten způsob pak, jak jí pokorné a hladovějící se dostalo milosrdné přízně Boží, bude zachován i v nové době království Božího: pokorní budou povyšováni a hladovějící nasycováni. Ona je prostě velký vzor pro působení Boží v milosti. Novozákonní dobro, milost, bude mariánsky uzpůsobeno.

*Ujal se služebníka svého Izraele,
rozpomenuv se na milosrdenství.
Jak mluvil k otcům našim
o Abrahamovi a potomstvu jeho věčném.*

Izrael byl služebník Boží, pokud zachoval víru a poslušnost k pravému Bohu, jediný mezi starověkými národy, a pokud přitom sloužil plánu Božmu, podle něhož má vzejít spása pro všechny národy. Maria ví, že tato chvíle přichází, že se Bůh rozpomenul, aby prokázal milosrdenství. V Písmu sv. se praví o Bohu, že se rozpomenul, kdykoliv se chystá po dlouhé cestě zasáhnout ve prospěch svých vyvolených. Na tento zásah Boží, jehož moc a milost Maria již prožívá, čekalo se tak dlouho, stále a staletí. Jí konečně jako první bylo dopřáno zažít kusit ve své mysli štěstí toho Božího rozpomenutí. První byla zahrnuta vznešenými dobry Božího milosrdenství. Nenachází v tom již něco zvláštního, nýbrž něco velmi milého, neboť je to shodné s Božím řízením spásy. Podle tohoto řízení spásy se také vyjadřuje. Mluví jako dcera Izraele, který ze slíbení Boží uchovával. Jednou bylo dáno Abrahamovi, k němuž Hospodin mluvil: „V tobě budou požehnány všechny národy země“ (Gen. 22, 18) potom jeho potomkům různým způsobem připomínáno. Taková je historie toho jednoho zaslíbení. Bylo pak Abrahamovi slíbeno, že připravovanému požehnání přejde a vyplní se na všech národech, které přece podle těla od něho nepocházely. Tak to ani obsah onoho požehnání nebude tělesný a pozemský, nýbrž bude se týkat nejprve duše a jejího života.

Magnificat je oslavou Božího díla spásy z doby, kdy její původce bral na sebe lidské tělo. Maria, jeho matka, sdělila v něm všem věřícím své myšlenky a city jako matka našeho Pána. Již proto nelze její chvalozpěv dosti oceniti. Než i po stránce obsahové podává mnoho pravd o tomto díle, po dlouhou dobu Bohem připravovaném. Vetera

nova jsou v něm podivuhodně zladěna. I tomu se třeba v něm obdivovati, k jakému nadšení ducha přivádí. Ta šíře pochopení a jas čistého srdce! Pohled s vysoké hory uchvacuje, přehled přes dějiny lidstva uklidňuje, avšak pohled z blízkosti Boží a přehled jeho díla v lidských duších zanechá v duši pocit blaženosti. Jsme ještě příliš vzdáleni od Boha, abychom mohli prožít všechno štěstí a radost, jež Panna Maria v něm pro nás uložila, a málo chápeme působení milosti a ducha Božího v nás, abychom poznali celou pravdu Magnificat. Není proto divné, že Magnificat je denní modlitbou Církve, jež je dílem Boží spásy.

P. Dr. Silvestr M. Braitó O. P.:

BUĎTE DOKONALÍ JAKO OTEC VÁŠ

(Kurs pro začátečníky 5.)

Ježíš často připomíná náš poměr k Bohu jakožto k Otci a jeho poměr k nám jako k dětem, a zavazuje napodobování nebeského Otce. Když vyžaduje shovívavost od svých učedníků, dokládá: Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest, protože i on dává vzcházeti slunci na spravedlivé i nespravedlivé. Otec učinil nás účastny své přirozenosti. Tím také svého života. Dvojí pak obsahuje život Boží: jeho vnitřní život a pak jeho tvůrčí činnost navenek. Tou tvůrčí činností se projevuje jeho otcovská péče a láska, nejenom že nás stvořil jako lidi, nýbrž že nás přetvořil posvěcujícím Duchem svatým, vycházejícím z něho a ze Syna. A celý tento vnitřní i vnější život staví nám Ježíš za vzor. Tak jako říká: Pojdte za mnou! - tak také: Jděte za Otcem, snažte se býti tak dokonalí jako on. A toto je život věčný, poznávati Otce a toho, jehož poslal on, Ježíše Krista, a Duch svatý, ten připomíná, osvětčuje v tomto poznávání

Otce a Syna. Tak je celý křesťanský život napo-
dobováním onoho tajuplného života, kterým žije
Otec se Synem a Duchem svatým. Je třeba rozvi-
nouti v sobě onen život, onu účast na životě svého
nebeského Otce. Dítě má dorůsti k Otcí, dítě se má
snažiti žíti životem svého Otce, životem, jehož
Otec je zdrojem.

Toto pak je život nebeského Otce, že poznává
sebe, nejdokonalejší předmět, nejdokonalejším způ-
sobem, a že miluje sebe, jak on lásky nejhodnější
je hoden a schopen. A této nesmírné, nedohledné
výše učinil nás Ježíš účastny. Můžeme poznávati a
milovati Boha, Otce, podobně jako On sebe pozná-
vá a miluje. Proto nám vlil nadpřirozenou víru a
lásku. Víra, láska je účast naše na Božím životě.

Víra není jen souhrnem některých pravd, jen
přijetím některých pravd, nýbrž víra je účastí lid-
ského rozumu na Božím světle a na Božím pozná-
ní, kterým Bůh sám sebe proniká. Tak se dostává
rozumu nesmírného rozletu a nesmírného naplně-
ní. Jak jsme zrozeni pro pravdu, tak tu stojí před
námi Pravda sama, zdroj veškeré pravdy a před-
mět nejbohatší. Kdybychom celým životem hledali
a dobývali se pravdy, nikdy ji nemůžeme vyčerpa-
ti, nikdy pochopiti, nikdy tak obsáhnouti, že bychom
dále nemohli. Život fysický trvá tak dlouho, po-
kud trvá činnost organismu. Duchovní život trvá
tak dlouho, pokud trvá činnost našich duchovních
schopností. Duchovní život roste, pokud roste čin-
nost našich duchovních schopností. A roste tím, že
poznáváme dokonaleji a že poznáváme dokonalejší
předmět. Není ale předmětu dokonalejšího, nežli je
Bůh sám, a to ve svém vnitřním vlastním Trojičném
životě. Toto pak je předmět naší víry. Je to před-
mět, který žije sám v sobě. Nemohli bychom ze se-
be ani tušiti tajuplný předmět, který žije sám v so-
bě, předmět vnitřního božského života, jak žije Otec
se Synem a s Duchem svatým a sám v sobě. Měli
bychom mnoho předmětů na zemi, ale žádný by
nás tak nenaplnil, jako toto spojení našeho rozumu

s nehlubšími Božími tajemstvími. Právě víra nás s nimi spojuje. Ale nesmí zůstat naše víra jen slepým a trpným přijetím těchto pravd. Bůh sám je podává, abychom je mohli prožívat, abychom mohli k nim pronikat, abychom mohli do nich sestupovat. Tak poznává sebe Otec, že sebe chápe, proniká, že nachází ve svém poznání rozkoš a nejvyšší zalíbení. Toto poznání u něho plodí Syna a u nás plodí dokonalé spojení s Bohem. Neboť tam směřuje poznání víry. Může růsti a má růsti. Má se očisťovat od poznání obrazivého, od poznání smyslového procítění a má stále připoutávat jasněji a prostěji podstatu lidské duše k podstatě samého Boha. K tomu jsou dány dary Ducha svatého, aby se člověk takto mohl dáti nésti Bohem, takto nechati unášeti svůj rozum do hlubokostí Božích tajemství. V tom záleží tak zvaný vyšší, mystický život, abychom poznávali stále plněji, stále bohatěji a dokonaleji, aby se náš celý život zvolna stával jediným poznáváním Boha. V tom se snažme napodobiti nebeského Otce, abychom své poznání stále očisťovali od všeho poznávání jiného, než je Bůh. Abychom, co poznáváme, všechno se snažili odvoditi a dovésti k poznání Boha samého, abychom ve všem dovedli čisté stopy Boží a pak přichýlili své srdce právě k tomuto Bohu, o němž stopy mluví. Abychom nezůstávali jenom v poznávání věcí stvořených a k tomu ještě věcí, které mají býti jen pod Boží nohou, nýbrž abychom zvedali svou mysl k poznávání pravdy nejvyššího, aby nám to bylo starostí nejvyšší, jak pronikati ke svatým pravdám. Bez tohoto živelného postoje ke svatým pravdám nemůžeme k nim pronikati a nikdy nebude náš život důstojný Božích dítek, protože by jinak byl cizí onomu životu, kterým žije náš Otec a ke kterému tedy On své děti volá, když nás svými dětmi pojmenoval a učinil.

Snažme se o duchovní, tajemné, životné prožití, vycházející z poznání Boha a jeho vnitřního života. To je poznání mystické, kdy Bůh sám je vlévá,

kdy jsme připraveni k tomu, abychom se otevřeli vlévání Božího poznání. Aby se nám stalo nevyšší slastí toto vnitřní poznávání z hlubin propasti Božích tajemství. Abychom od všeho se vrátili k Bohu a k jeho tajemstvím a nikdy neustrnuli v poznávání tvorů. To není pravé křesťanství, které Bohu dává jen drobty a o všechno se stará ve své poznání, vše chce proniknouti a předmět nejbohatší, tajemství otevřené nejzávratnějším možným sestupováním rozumu k pravdě nechali bycho nepovšimnutý a jen někdy postavili svůj život život své mysli před tyto pravdy, jako když letně zdravíme nám celkem neznámé osoby.

Ano, život z Boha a z jeho tajemství musí státí naším nejvlastnějším, prvním životem, kolem něho se musí stáčet naše snaha. Jak to uskutečňujeme? Častým zamýšlením se nad Božími tajemstvími, nad nesmírností Božích tajemství. Ale nejen pouze hloubáním, nýbrž také vnitřní modlitbou. Když člověk stane v pokoře a třeba oněmí před Bohem, patří na tajemné pravdy, stojí třebas je před nimi a před svým Bohem a nechává Boha v sobě působiti, nechává kanouti do duše světlo Boží, světlo darů Ducha svatého. Tak zvolna se stane Bůh oním hlavním předmětem, co nejdokonalěji pronikavým, čili tvůj život bude podobný životu samého Boha. Bude ho tvá duše poznávat podobně, jako on poznává sebe, na prvním místě, jako on naprosto, tak ty aspoň dokonale, jak je dokonale tu na zemi můžeš, a jak absolutně co dle času a intensity můžeš. I v tom všem je růst. Po rosteš, jestliže se stane Bůh opravdu tvou nejvyšší skutečností, tvým nejvyšším bohatstvím, jestliž přestane býti skutečností mrtvou, pouhým pojmem a stane se živým Bohem, jehož život uchopíš již svým rozumem.

A co teprve tvá vůle a láska! Jak ta teprve zdá na zemi může napodobovati Boží vlastní život. Víra si spíše stahuje Boha k sobě a jen dary Ducha svatého ve chvílích nejvyššího vytržení mystické

ho nás přenášejí do poznání Božího, kdežto v lásce se vlévá Bůh sám, Boží láska sama. Bůh si sám přitahuje duši k sobě. Duše ho objímá tak, jak se jí Bůh sám podává. A v tom pak je vrchol duchovního života, života Božího dítěte. V tom se nejbohatěji předává Boží život, kterým Bůh, dobro samo, sebe nejdokonaleji miluje. V této lásce člověk nejdokonaleji napodobuje svého nebeského Otce. Chce tu totiž varovati před tím zase, jako již tolikrát, abychom neviděli v duchovním životě především sebe, nýbrž Boha, snažiti se v prvé řadě ne o to, abychom byli dokonalí, nýbrž aby on byl oslaven námi podobně, jako je oslaven sám sebou. Bůh nemohl nic stvořit pro něco jiného nežli pro sebe. Proto napodobování Otce vrcholí a musí vyúsťovati v tomto spojení s tím, jak Otec je sám v sobě a sobě svým středem. To ostatní pak vyplývá z toho, abychom se snažili ony dokonalosti, které Bůh projevuje vůči tvorům, otiskovati ve svém životě vnějším, ve svém styku s bližními, ve svém užívání hodnot. Užívati všeho, sebe, věcí a bližních tak, aby nás přivedly co nejbližší k Bohu, abychom jimi oslavili Boha, užili jich, jak Bůh sám chce.

A jako se Bůh projevuje jako péče, láska, shovívavost, trpělivost, odpouštějící láska ke všem tvorům, a jak vidíme, zázračně k nám lidem, abychom takto Boha napodobovali v této lásce k bratřím. I v té být podobni Otcí, protože milujeme jeho, chceme plniti jeho vůli a chovati se ve všem tak, jak on to přikazuje, jak on to svým příkladem ukazuje.

Pak nebude naše touha o dokonalost duchovním sobectvím, shlížením se jen v sobě, nebudeme potom ani tak úzkostliví, neklidní nad svými chybami. Ale to neznamená, že bychom se tím snáze smířili se svými nedostatky. Jen nebudeme sebe viděti v jich odstraňování, nebude nám naše svatost cílem, nýbrž plnění, naplnění jeho vůle a jeho lásky.

Když se takto srovnáme co nejpřesněji s jeho životem, když vyrovnáme do jedné řady s ním svůj

postoj ke tvorům, nebudou nás tvorové odváděti, nýbrž nás naopak těsně přivínou k němu, takže jej budeme o to klidněji, jasněji a bezprostředněji poznávati, když i ve svém vnějším životě, ve svém styku s tvory a hlavně s bližními se vyřídíme podle Boha a podle jeho způsobu jednání.

To nás naopak pak samo bude puditi k následování a napodobování co nejintenzivnějšímu. Když prožijeme vírou zvýšenou a žitou vírou a láskou hořící podobným ohněm jako láska Boha samého k sobě, bude nás to samo již vésti k tomu, abychom i v ostatním se zařídili podle Boha. Budeme cítiti, že se musíme tak od všeho očistiti podle příkázání, neboť k tomu jsou dána, bychom mohli ještě svobodněji, ještě vroucněji a dokonaleji Boha milovati, jen k němu se soustřediti.

Když budeme takto nesobečtí v duchovním životě, vrátí se nám naše velkodušnost způsobem stonásobným. Podobnost s Otcem ve víře a v lásce bude v nás uskutečňovati i ostatní podobnost. Od středu se dostaneme na okraje a na všechny okraje života podobného s Božím životem.

Dr. Bedřich Uašek:

VELKÉ TOUHY

I.

Křesťanem býti znamená nositi v sobě veliké touhy. Křesťanu nestačí skutečnost tak, jak kolem něho jest. Touží po něčem vyšším. A čím důležitějším a vyspělejší katolíkem jest, tím žhavější jest tato touha. Křesťan není uspokojen tím, co zde nalézá; jeho modlitba zní: „Přiď království tvé!“ Kus životního programu mu načrtává svatý Pavel slovy: „Nemáme zde města zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme toho budoucího“ (Žid. 13, 14). Touží, aby nebyl stále tak plný nedokonalostí, jako pořád ješ-

tě je. Aby i ostatní lidé se dostali výše, než jsou nyní. Aby svět kolem něho se poznal a odložil své slabosti a aby nastal lepší řád. A především aby Bohu bylo dáváno s větší ochotou a v dokonalejší míře nač má právo, a aby byl více ctěn a milován.

Kristus jest i v této věci pro křesťana vzorem. Má sice lidské tělo a chodí po zemi a žije jako jiní lidé. Ale duše jeho je plna touhy: touhy po oslavě Boží a po záchraně duší. Nedočkavě touží po chvíli, kdy svým utrpením spasí svět: „Mám pokřtěn býti křtem, a jak jsem tísněn, dokavad se nevykonná!“ (Luk. 12, 50). Při poslední večeři: „S toužebností žádal jsem . . .“ (Luk. 22, 15).

Kdo změří touhy patriarchů po Mesiáši? Jaké úžasné propasti touhy byly duše proroků, „velikých“ i „malých“, duše Zachariášova, Simeonova a všech těch ušlechtilých osobností, které stojí kolem Mesiáše, jako světlý okruh zdobí za jasné noci měsíc? Myslete si říši světců a světic Božích: zdánlivě jsou si podobni, jako se hvězda podobá hvězdě; a přece jaký to pestrý svět nejrozmanitějších ideálů a plánů - každý šel životem jako obdivuhodná pokladnice velké nezdolné touhy! Žádnému z nich to, co bylo kolem nich a jak to bylo kolem nich, nestačilo; chtěli výš!

A chtěli všude i v jiných duších probouzet veliké touhy.

Vezmi na příklad velkého apoštola lidstva svatého Ignáce z Loyoly. Co zamýšlel v prvé řadě svými duchovními cvičeními? Obohatiti rozum hojností nových zajímavých poznatků? Dáti exercitantovi dlouhou řadu praktických pokynů k úspěšnému životu? Nikoliv. V prvé řadě chce probudití touhu postaviti se velkodušně do služeb Božích. Vypěstiti v něm heroický idealismus. Hned v úvodních poznámkách praví: „Tomu, kdo dostává cvičení, velmi prospěje, vstoupí-li do nich s velkodušností a štědrostí k Stvořiteli a Pánu svému, nabízejí mu všechno své chtění a celou svou svobodu, aby jeho

Božská Velebnost použila tak jeho osoby, jak všeho, co má, podle své nejsvětější vůle.“¹

Sv. Terezie španělská ještě i ve své duchovní závěti připomíná svým duchovním dcerám karmelitkám: „Snažte se mítí velké touhy; z toho vzchází pro duši velký prospěch, i tehdy, když byste nemohly jich provést.“² „Bůh pomáhá těm, kdo pro něho podnikají velké věci, a nechybí nikdy těm, kdo skládají v něj svou veškerou důvěru.“³ „Pravidelně Bůh neuděluje docela zvláštních milostí leda těm, kdo dlouho toužili po jeho lásce.“⁴ „Největší strach má ďábel z lidí velkodušných.“⁵

Myšlenky sv. Alfonsa jsou podobné: „Ani jednomu svatému se nepodařilo státí se svatým, neměl-li veliké touhy dospěti k svatosti. Jako ptáci potřebují křídel k tomu, aby létali, tak duše potřebují svatou touhu, mají-li spěti k dokonalosti. Musí se odpoutat od stvořených věcí, přemáhati vášně, přemáhati sebe samy a mnoho trpěti... Sv. Vavřinec Justiniani řekl: „Veliký kus vítězství je touha po vítězství.“ Kdo chce dospěti na vrchol vysoké hory, nikdy se tam nedostane, nebude-li mítí velikou touhu se tam dostat; ta mu dodá odvahy a síly, aby zdolal námahu výstupu.“⁶

Sv. František Saleský: „Naše touha milovat Boha má býti nenasytná, abychom neustále hromadili lásku na lásku. Mé srdce, stvořené, aby milovalo nekonečné dobro, po jaké lásce můžeš toužit, ne-li po této, nejžádoucnější ze všech?“⁷

Velikým hlasatelem touhy jest i sv. Bernard. Uvádím aspoň jediné místo. Lidé velkých plánů a

¹ Duchovní cvičení sv. Ignáce z L., přel. J. Ovečka, 1921. I, 72.

² H. Joly, Sainte Thérèse, 235

³ Sainte Thérèse, Relations I. Oeuvres I, 192, 557

⁴ Sv. Terezie Avilská, cituje sv. Alfons z Lig., Homo apostolicus, Turin. 1890, 732.

⁵ Sv. Terezie, tamtéž.

⁶ Corso di meditazioni... di S. Alfonso M. de Liguori, 1931, I 272-3; sr. jeho Homo apostolicus, uved. vydání 732.

⁷ Franz von Sales, Theotimus oder von der Liebe Gottes (přel. Silbert). Regensburg 1876 II 430-1.

velkých ideálů, kteří „jsou zvyklí odvažovati se větších věcí, neklidem puzení a snažící se, aby pronikli do skrytějších oblastí a dosáhli vyšších cílů a pokusili se o dokonalejší díla... ti odvažují se velikých věcí, protože jsou velicí. A čeho se odvažují, toho dosahují, podle slibu jim daného: „Na kterékoli místo vstoupí vaše noha, bude vaše“ (Deut. 11, 24). Neboť velká víra si zasluhuje velkých věcí, a na které statky Boží postavíš s důvěrou svou ruku, potud budou náležeti tobě... Velkým duším vyjde vstříc Ženich veliký a velké věci učiní jim.“⁸

•

Shrňme.

Bůh nechce, abychom se zahrabali v malichernostech, všednostech, pomíjejícnostech. Chce, abychom upírali svůj zrak k vyšším cílům, k vyšším plánům. Jsme zrozeni pro vyšší úkoly. Nám kyne veliká budoucnost. Náš život má příliš vysokou cenu, byl zaplacen příliš draze Kristem na kříži, bylo by nevýslovně škoda, kdybychom jej zahodili jen za trety a ubohosti. Jako patriarcha Jakob nosil v sobě stále živelnou touhu po svém ztraceném Josefovi a tato touha byla v něm stále živá jako otevřená rána, ze které neustává se valití teplá krev, jako slepý Tobiáš toužil po svém synu, jenž odešel do neznámé ciziny, jako tři králové šli s touhou a důvěrou za tajemnou hvězdou, tak stále máme myslit na lepší život.

Opravdový křesťan jest živý advent: očekávání toho, co přijíti má.

Jen zevšednět mi nedej, Bože! Sursum corda! Vzhůru srdce!

„Dilata cor meum, rozšiř srdce mé,“ bývalo modlitbou svatých.

⁸ S. Bernardus, Sermo 33 in Cant, n. 8, 9, Migne Patr. Lat. 183, 949-950. Sr. i Sermo 43, Migne. Patr. Lat. 183, 665.

II.

Veliké touhy vedou k velikým činům. Velkodušnost a velkorysost v myšlenkách s sebou nese i velkorysost a velkodušnost v jednání.

Nejvelkorysejší jest ovšem jednání Boží, protože i vnitřní život Boží jest nejvelkorysejší. Velkorysost jest charakteristická známka všech skutků Božích. Co Bůh koná, jest velké. Promedituj si dílo stvoření. Řízení světa. Prozřetelnost Boží. Vykoupení. Posvěcení. Poslední věci. Všecko je velkorysé, ze všeho dýchá velikost Boží. V takovém formátu jednati, jako jedná Bůh, nedovede člověk. S obdivem klečíme před nevyzpytatelnou, nesmírnou, nepochopitelnou velikostí Jeho; s obdivem klečíme před každým jednotlivým Jeho dílem. - Rozjímal jsi již - pomaličku, slovo za slovem - větu Jobovu: „On činí věci veliké, nevystižné, obdivuhodné, jichž není počtu?“ (Job. 9, 10).

Velkorysé bylo i všecko jednání vtěleného Syna Božího. Velkodušný byl při zázraku v Káně, při rozmnožení chlebů na poušti, ve všech svých zázracích. Dával neskonale více, než mohli ubozí lidé čekat. Velkorysý byl celý jeho život; tak se ponížil, tak toužil, tak trpěl - a za koho? s jakým zevnějším úspěchem? Velkorysý je ve svém vtělení, působení, utrpení, ve svém oslavení, ve svém životě u Otce, ve svém životě eucharistickém. Tak velkoryse dovede jednati jen Bůh!

Jen alespoň na jediné věci bych rád ukázal velkorysost díla Pána Ježíše: na jeho nejsvětější Krev: „S marnotratnou štědrostí prolil Ježíš Kristus svou krev.“ - Býval šetrný na slova. Mluvíval zřídka a mluvíval velmi stručně. Krátkost jeho působení je nám až nepochopitelná. Instinktem jeho svatosti bylo býti ve skrytu. I jeho zázraků nebylo poměrně mnoho; a pravil, že jeho svatí po něm budou dělati zázraky větší, než byly jeho.

Avšak když proléval krev, byl štědrý, až marnotratný. Jako jeho nedočkavost prolíti jí připomíná

míná nám neodolatelnou touhu nejsvětější Trojice darovati jej tvorům, tak jeho marnotratnost v prolévání krve uvádí nám na mysl přemíru štědrosti a velkorysosti Boží. Ve třídenním svém utrpení proléval ji na nejrozmanitějších místech a nejrozmanitějšími způsoby; a proléval ji, i když již byl mrtev, jako kdyby neměl pokoje, dokud nevycedí poslední krůpěj pro tvory, které tak nevyzpytatelně miloval.

V tomto marnotratném rozdávání své Krve pokračuje až do tohoto dne. Se zvláštní rozkoší patřil již tehdy v duchu na to, jak z této studny vykopení budou se valiti bez ustání bohaté proudy stoletími, jež přijdou. Skoro se zdá, že je zde až cosi jako neuvážené plýtvání nejsvětější Krví. Rozlévá se jako oceán nad světem . . . Zdá se, že nedbala, zda se jí bude používat, zda si jí budou vážit a ji vítati. V proudech se valí sedmi mohutnými proudy svátosti. Protrhává své hráze, jako by nemohl ovládnouti prudkost svých proudů. Rozkládá se jako moře posvěcující milosti nahoře nad Církví. Valí se jako potopa milostí a zavlažuje i pouště, které jsou mimo Církev. Jde ke hříšníkům právě tak jako ke světcům. Nikoliv, vypadá to skoro tak, jako by ji cosi táhlo k hříšníkům ještě více než k jiným lidem. Padá stále jako hojný prudký déšť na vlažné. Zůstává na duších zatvrzelých odpadlíků, jako by doufala, že časem vsákne. Její zázračná působnost v Církvi je doslovně neustávající. Ve svátostech, ve zvláštních milostech, v konversích hodinu co hodinu se opakujících, u nesčetných lůžek umírajících, ve vysvobození z očištění v každém okamžiku, v nesčetných případech rozmnožení milosti u nesčetných duší, sotva rozeznatelných předebrách a nutkáních k víře - tato předraha Krev Ježíšova je mnohotvárným životem světa . . .

Takové je tajemství nejsvětější Krve. Ubohý, hříchem Adamovým padlý svět činí krásnějším, než byl ráj světa starého. Její proudy se vinou všude po celé zemi. Ani břehy Edenu nebyly tak úrodné.

Písmo svaté mluví o hlasu Božím jako o hlasu mnohých vod. Tak je to i s nejsvětější Krví. Má hlas, ježž slyší Bůh, mluví lépe než krev Abelova, obnovuje ztracenou hudbu prvotního stvoření, a to obnovuje ji tak, že ani prvotní hudba nebyla tak vzácná, jako je nyní.

A jako v tomto díle nejsvětější Krve, tak ve všech svých skutcích Syn Boží jest velkorysý.

Velkorysí jsou i všichni, kdo celou duší stojí v řadách Kristových: svatí apoštolé; svatá Marie Magdalena; nesčetní světci a světice Boží. Na nich se splnilo, oč se prosí v Makab. 2, 3: „Dej Bůh vám všem ducha, abyste činili vůli jeho corde magno et animo volenti, velkomyslně a s ochotou.“ Nad jejich dílem možno říci se žalmistou: „Plesá jako rek, když se do běhu dává“. Ž. 18, 6. - Velkorysost nesčetných duší v životě „ve světě“. Někteří svatí - sv. Ondřej Avellini, sv. Terezie Avilská, sv. Johana Františka de Chantal - šli až tak daleko, že nejen věrně zachovávali přikázání Boží, nýbrž že učinili i slib, že ve všech poměrech života vždy zvolí to, co je dokonalejší. A sv. Alfons učinil i zvlášť těžký slib, že nikdy nepromrhá ani maličko času.

Velkodušnými máme tedy býti i my. To znamená, že se nemáme spokojiti jen ubohými a prostředními výkony pro dobro, nýbrž že se máme snažiti o výkony co nejdokonalejší. Žádná oběť nám nemá býti příliš obtížná, když běží o zájmy Boží, o zájmy naší duše, o potřebu bližního. Nemáme se na věci dívati jen z úzkého a malicherného hlediska, nýbrž máme se vždy povznést na hlediska vysoká. Máme si zachovati svatou neodvislost vůči pozemským věcem, bohatství, slávě, zdraví, požitku života, nemáme v nich viděti životní cíl, nýbrž pouhé prostředky k dosažení vyšších cílů, a máme býti odhodláni je zašlápnouti i v prach, když by to bylo žádoucí pro vyšší cíle. Máme se dáti zcela k dispozici Bohu, ať si nás

⁹ F. W. Faber. The Precious Blood. 33-35.

použije pro své služby, jakkoli On uzná za dobré, má býti naší nejvyšší žízni, aby Bůh ode všech a co nejvíce byl poznán, milován, ctěn. Máme pro bližního pracovati nikoli jen potud, pokud je to naší přísnou povinností, nýbrž máme ochotně a radostně a co nejdůmyslněji a metodami co nejlepšími konati vše to, co je bližním k prospěchu pozemskému a zvláště věčnému. Pomáhati nejen ojedinelým individuím, nýbrž i celým skupinám a celku vůbec. Jít především za tím, co je nejdůležitější, co prospívá celku co největšímu, co je nejtrvalejší. Zkrátka oprostiti se z toho, co je malé a nicotné, a všechny energie věnovati tomu, co je velké a nepomíjející.

Ale nezapomínejme: Můžeme konati i věci zdánlivě maličké, v očích světa snad směšně nepatrné, a přece mohou to býti pro nás díla velmi cenná, když je konáme s čistým úmyslem a ve službách velkých cílů. Haléř vdovy měl cenu větší než bohaté dary farizeů, poněvadž byl darován s velkodušným úmyslem. Nerozhoduje jen velikost díla sama o sobě. Rozhoduje - a na prvním místě - smýšlení.

To je tedy účel tohoto pojednání: Vymaňte se z malicherných úmyslů, z malicherných jednání, malicherného používání času, a konejme své životní dílo ve světle velkých cílů. Vysekejme a spalme v zahradě svého jednání všecko houští a křoví práce malicherné, přístipkářské, neužitečné, aby se rodilo na stromech tím více ušlechtilého ovoce. Pozvedněme svůj zrak od toho, co se neodbytně vtírá naším smyslům, co je stínem a pomůckou, k tomu, co je naším věčným a plným životem.

*

Znáš modlitbu těch, kdo prosívají Boha o velkodušnost?

„Věčné Slovo, jednorozený Synu Boží! Nauč nás pravé velkomyslnosti! Nauč nás, abychom tobě sloužili, jak toho právem zasluhuješ: abychom

dávali a nepočítali, abychom bojovali a nedbali ran, abychom pracovali a netoužili po odpočinku, abychom se obětovali a nehledali odměny jiné než vědomí, že jsme vyhověli tvé svaté vůli. Amen.“

Dr. Silv. M. Braito:

VNITŘNÍ MODLITBA A JEJÍ STUPNĚ

(Kurs mystického života 15.)

Moderní teoretikové mystiky se ptají kolikrát, v čem vidí sv. Tomáš a dominikánská škola mystiku? Zajímavé jest, že zmíněný již Mager ve své knize o mystice, ačkoliv mluví o všech školách mystických, o dominikánských přináší jen polemiku s P. Garrigou a k tomu ještě plnou nepochopení jak svatého Tomáše, tak jeho mystiky i mystiky jeho žáků. Stále je třeba proti tomuto proudu zdůraznit, že mystika nebyla objevena v 16. století, že mystika není celá dána jen vysvětlením psychologických pochodů v duši mystikově. Ještě se tážeme, v čem záleží podstatně, čím se živí, čím se zabývá, z čeho žije. A na to odpovídá svatý Tomáš více než hojně. Nejsou to jen traktáty jeho o darech Ducha svatého, nýbrž také celý jeho traktát o milosti a pak o ctnosti lásky, jakož i jeho výklady k Pseudodionysiovi.

Tak je pro svatého Tomáše vrchol duchovního života v lásce, kterou Bůh vlévá do duše, kterou si přetváří duši, takže jest účastna nejenom posvěcující milostí v řádu statickém, nýbrž také na životě Božím, když si Bůh vytváří v duši, aby jej milovala jeho láskou, aby duše žila jeho životem, aby o ní platilo posléze ono veliké Pavlovo: Žiji, ale nežiji už já, nýbrž žije ve mně Kristus. Tato láska sama je vnímavá, zvědavá, má své poznávání okoušením, ale svatý Tomáš je tu velmi opatrný, když nepři-

pustí zde na zemi člověku, aby se tu přímo dotýkal samého Boha v jeho podstatě, aby jej v jeho podstatě okoušel. Proto mluví o poznání quasi experimentálním, ex quadam dulcedine amoris, jak učí (2. II. q. 24 a pak 2. II. q. 44. a. 4. ad 2), kde praví: Jakýmsi spřízněním či spojením s Bohem. Toto souznění (compassio, sympathia) či spříznění nastává láskou, jež nás spojuje s Bohem podle onoho: Kdo přilne k Bohu, stává se jednoho ducha s ním.

Viděli jsme minule, jak si Bůh očišťuje tuto lásku. Očišťuje si ji neobyčejně pečlivě a naléhavě právě proto, že jest taková důležitost této lásky, když v ní je podstata naší dokonalosti na zemi. Ale rozum se pokouší to, co jí láska podává, také pronikati po svém. Láska ostatně nezatouží po nepoznaném. Má-li se rozletět duše láskou tak naprosto, je třeba, aby i poznání bylo Bohem pozvednuto, naplněno, podobně jako láska. Ostatně když láska slastí umdlévá, rozum se snaží nějak to, co láska prožila, přeložiti do své mluvy. Proto těžko odloučiti od sebe obě schopnosti a postavit mystické zážitky jen do jedné schopnosti. Obě nejvyšší naše schopnosti jsou nerozlučně spojeny a navzájem si předávají své zkušenosti.

Když si Bůh očistil nadpřirozenou lásku v člověku, když duše se ve své lásce nechává nésti Bohem, nechává Boha chtíti cokoli a činiti cokoli se sebou, odpovídajíc na všechno Mariiným, Fiat mihi-Staň se mi, když tedy je takto duše láskou spojena s Bohem, protože láska je jednotící, nastává vrchol duchovního života, spojení přetvářející duši. Nežli ale vystoupíme na tento vrcholek, nebude škoditi přehlédnutí ještě jednou stupně vnitřní modlitby.

Vnitřní modlitba je především důvěrný hovor Božího dítěte se svým Otcem, hovor důvěryplný, oddaný, otevírající se slepě a s očekáváním. Člověk může takto důvěrně hovořiti s Bohem, protože Bůh přebývá posvěcující milostí v člověku jako ve svém příbytku, je v něm milostí doma. Není pak v něm nečinně, není v něm jako Bůh cizí, nýbrž je

v člověku právě jako přítel u miláčka, jako otec u svého dítěte, je v člověku jako ve svém svato-stánku. Proto také čeká od člověka, že ani člověk nebude se k němu chovati cize, nýbrž že se bude k němu tuliti, že s ním bude důvěrně obcovati, že s ním bude jednati, s ním intimně důvěryplně hovořiti.

Onou posvěcující milostí stali jsme se totiž účastni Boží přirozenosti. Z toho plyne také účast na jeho životě. Uskutečňuje se nadpřirozenými ctnostmi božskými, vírou, nadějí a láskou. Jimi poznáváme a milujeme Boha podobně, jako on sebe poznává, poznáváme a milujeme Boha jeho poznáním a jeho milováním, totiž účastí na jeho poznávání a milování. Vždyť v duši spravedlivého Otec věčně plodí Syna a z Otce a ze Syna věčně vychází nejsvětější Trojice.

Jak chcete ještě jinak, totiž v jiné linii poznati dokonaleji Boha nežli vystupňovanou účastí na jeho vlastním poznávání a milování? Proč se stále ptáte, kde Tomáš mluví o zkušenostním poznávání Boha? Toto je tedy ono zkušenostní poznávání Boha, protože tu Bůh sám v nás hlavně skrze božské ctnosti a dary Ducha svatého působí účast na svém životě. Jaképak ještě jiné okoušení Boha? Čím? Rozumem? Je ve vlitém nazírání, které naroubováno na víru rozvíjí se dary Ducha svatého ve spočinutí líbezná a důvěrná v Boží jistotě. Vůlí? Dar moudrosti přitáhne člověka tak k Bohu, jakožto k vrcholu, že člověk lne jenom k němu. Pak ho poznává v sobě přítomného, nesmírného, velkého a dobrého. Cítí tuto lásku Boha k sobě a svou k Bohu. Cítí oheň a sladkost této lásky. Protože pak Bůh je láska, přibližují se touto zkušeností nejbliže k okoušení Boha.

Proto je mystický život otevřen všem, kteří jsou v posvěcující milosti. Je to jen vyvrcholení života milosti. Jistě je vyšší tento názor na mystiku nežli stavění mystiky do zcela mimořádného zázračného charismatického zážitku v podstatě duše bez spolu-

práce rozumu, jen v uchopení vůlí a láskou bez představ a bez tvaru. Neodpovídá to dobře celé struktuře lidského způsobu života, kde jsou tyto všechny tři schopnosti, rozum, vůle i smyslová dychtivost (*appetitus sensitivus*) spojeny, protože ony tvoří celého člověka. Aby mohl člověk růsti v této účasti na Božím životě, potřebuje žítí právě vnitřní modlitbou, kterou vrůstá do poznávání a milování Boha z oné vnitřní sourodosti, spřízněnosti s Bohem.

Ukázali jsme, jak se musí nejprve člověk povznášeti nad věci smyslové, aby v nich nehledal cíl a smysl a celé štěstí svého života. To je nejprve úkon askese, aby osvobodila člověka od tíhnutí rozpoutané žádostivosti, která je podporována nevědomostí v rozumu, jenž neví sám ze sebe dobře, co je mu k pravému prospěchu, jenž snadno zamění cíle, podobně jako vůle nerozezná dobře, kde jest pravé dobro člověkovu. Protože je žádostivost porušená, zpěčuje se vedení rozumu i vůle. Zpěčuje se osvětlenému rozumu a posílněné vůli, natož rozumu, tápajícímu svými silami, a vůli, ponechané své vlastní slabosti.

Tak je důležité na začátku naplniti obrazivost, vésti smyslovou dychtivost rozumem, naplněným Božími pravdami, a vůlí, zapálenou láskou k dobrům Božím, které tyto pravdy nám ukazují. Proto je důležité na začátku rozjímání. Duch musí nejprve zvolna uvážiti, rozvážiti, zdůvodniti si pravdy o Bohu a sobě, životě a cíli jeho v tomto Bohu. Musí nejprve rozumem si uvědomiti, co je náš Bůh a jaké proto z toho plynou závazky vůči němu. Proto je dobré, aby ze začátku rozjímal člověk podle přesné osnovy, která mu umožní hodně si ty pravdy ujasniti, uvědomiti je, takřka vstřebati a jimi se naplniti. Proto je také důležité na začátku mítí dobré vodítko k rozjímání, dobrou knihu, podávající dobře členěnou, dobře podanou látku. Neocenitelná je tu osnova exercicií svatého Ignáce.

Když člověk koná poctivě tuto práci, když pro-

žívá všemi schopnostmi svaté pravdy, zjednodušuje se mu pomalu tento styk s Bohem s jeho pravdami. Od pravd přejde člověk zvolna ke středu všech těchto pravd. Rozjímání se stává brzo žhavou zjednodušenou aktivní sebraností, která je přípravou na milost nazírání, v němž poučuje Bůh sám člověka, v němž Bůh nejprve mluví k člověku a člověk mu pak odpovídá. Kdo se hrouží pokorně a pohotově do svatých pravd, toho si Pán povolá a vynese výše. Přijde chvíle, kdy Duch svatý, přebývající v nás, převezme naše vedení. Počne v nás působiti poznávání a milování Boha takové, jakého bychom nebyli schopni ani s obyčejným působením posvěcující milosti v nás. Bůh vlévá nám v tomto stavu láskyplné poznání sebe, podobně jako jeho poznání sebe je láskvolné a láska pronikající sebe. U některých lidí roste více láska, u jiných opět poznávání. Ale obojí musí růsti. Bůh vtahuje si duši dovnitř, dává jí nadpřirozenou usebranost, spočinutí v sobě, spočinutí, které nehledá, nepřemítá, nesrovnává, nýbrž nechává se naplňovati láskou a poznáním. Pokud toho Bůh nevlil člověku, neuházejme svého přemítavého rozjímání. V této vlité sebranosti Bůh zastavuje přemítavé, hledající poznání. Duši se stává při veškeré touze i v normálním nervovém stavu nemožné rozbíhati se po pravdách, ničeho nedobude ze slov, která jindy přetékala bohatstvím. Znamení této vlité modlitby sebranosti, soustředěnosti v Božím poznání jest, že nyní za několik okamžitů hlouběji pronikneme do pravd a více z nich a o nich poznáme, než dříve za mnohá léta snažení. To jest ona nenaučená moudrost prostých, ale Bohu oddaných duší. Další známka: duše hoří vírou a láskou k víře a obětavostí pro víru, její láska je účinná až k hrdinství, velkodušnost tu ukazuje na Boží působení, na působení Boha mimořádně přítomného a působícího v duši. To jest ono poznávání účinky lásky, jak o nich mluví svatý Tomáš. 2. II. q. 180. a. 1. Svatá Terezie mluví skoro Tomášovými slovy, že tato láska vstupuje do

duše s nesmírnou sladkostí. Naplňuje duši slastí a radostí. Život, hl. 27. To je ona vlitá láska, o které mluví Andělský učitel. 1. II. q. 11. a. 2.

Svatý Jan od Kříže nazývá tuto modlitbu nazíravou poznáním lásky, poznání vlité a láskyplné. Noche oscura, kn. II. hl. 18.

Svatá Terezie popisuje stupně této vnitřní modlitby v knize Hrad nitra ve svých sedmi komnatách. Svata Terezie ukazuje, jak si Bůh postupně poutá lidské schopnosti, aby si je naplnil sebou samým. Nejprve je poutána vůle, pak rozum, posléze obrazivost a smyslová dychtivost. Je to sice popisování postupného extensivního zmocňování se Boha člověka, ale i to mnoho poví, je-li to spojeno s jiným znamením, totiž s přijetím pasivního očišťování a se vzrůstem poznávání a milování Boha. Třetí pak známka je vzrůst ve ctnostech a ve vnitřní modlitbě. První stupeň tvoří modlitba klidu. V ní je vázána nejprve vůle. Vůle již nehledá úporně, nechává se zaplavovati prožíváním Boží dobroty jako hlavního a ústředního svého předmětu. Duše cítí velikost Boží dobroty, že to neumí ani vysloviti. Modlitba klidu je přerušována obdobími vyprahlosti a trpnou zkouškou smyslů, aby opravdu jen Bůh, a sice jen duchovní dobro Boží, Bůh v duchovním prožití, jak je ho hodno, aby byl hlavním a výlučným dobrem člověkovým, aby všechno ostatní viděl a oceňoval jenom v něm. Modlitbou klidu, kterou člověk spočine sladce v Bohu jako ve svém středu, je vzrůst ctností, hlavně veliké lásky k Bohu. Duše prožívá nesmírný klid v Bohu, jehož pocítuje jako svého, nesmírně svého, blízko u sebe. Duše je tak vázána Božím působením, že již nechce, vedena Bohem, naplněna Bohem jako dobrem, ničeho, jak to vyjadřuje česká píseň opravdu mystická: „Když tebe mám, všechno mám, celým světem pohrdám.“

Když je duše pokorná k tomuto spoutání vůle, zajímá Bůh poznání, s pamětí i obrazivostí. Nadechází modlitba druhého stupně: modlitba prostého

spojení. Duše již nehledá obrazů a myšlenek o Bohu. Nic ji nevyrušuje. Někdy bývá toto spojení neúplné, že paměť a obrazivost ještě pracují a vyrušují rozum svými vzpomínkami a obrazy. Svatá Terezie (Život, hl. 17.) říká, že si člověk nesmí všimati v tomto stavu ani fantasie, ani paměti jako dvou bláznivých ženských. I v tomto stavu si Bůh očišťuje duši. Člověk je napadán, že se staví svatým. Je nechápan i nejbližšími. Vysmívají se mu jako bláznů. Je pronásledován, přátelé ho opouštějí. Úzkosti vnější i vnitřní ho trýzní. Duše se bojí, aby ji Bůh neopustil nebo aby nepropadla klamu. Rozum je tu tak vázán, že nemůže uchopiti pravdu. Člověk se připadá tak tupý, jako by bez myšlenkv. Protože si člověk má odvkknouti své sebejistotě ve svých vysokých vzletných myšlenkách, aby jeho mysl naplnil teď Bůh sám. Teď duši nikdo nepotěší. Duše se musí spolehnouti jen na milosrdenství Boží. Duše poznává svou bídu a vrhá se slepě jen do náručí Boží. Teď se duši dostává takového poznání Boží velikosti v lásce a dobrotě a moudrosti, že někdy smysly prostě nestačí a nastává extase celková nebo částečná.

Duše je na prahu nejvyšší komnaty, sedmé, na prahu spojení přetvářejícího. Napřed si Bůh ještě očistil nadpřirozenou lásku vyvoleného. Duše se osvobozuje i od jistoty své lásky, od sebezalíbení v této jistotě, někdy se jí zdá, že nemůže konati určité skutky lásky, že vůbec tedy nemá lásky. Tak přichází chvíle, kdy si člověk uvědomuje nesmírnost láskyhodnosti Boží a nesmírnost ubohosti lásky své. Zmírání touhou zemřítí láskou a umírá jen proto, že neumírá. Teď jsou všechny schopnosti lidské vtáženy do středu, kde přebývá nejsvětější Trojice. Duše nabývá mystického poznání tohoto tajemství. Duše již nemůže pochybovati o tajemné přítomnosti a životě všech tří božských osob v sobě. Žije s nimi, obcuje s nimi. Postihuje Boží vnuknutí, že Bůh opravdu v ní je, důvěrně a láskyplně k požívání. Teď vystupují všechny ctnosti k vrcho-

lu hrdinského stupně. Duše dá prostě všechno, nechá Boha prostě působiti všechno v sobě.

Duše žije tím, že Bůh je životem jejího života. Duše hoří touhou, aby všechny přesvědčila o sladkosti lásky Boží a všechny přivedla k veliké jeho lásce. Ví ze zkušenosti, jak láskyhodný je Bůh a ráda by všechny získala pro to, aby věčná láska byla milována tak, jak si toho zasluhuje. Člověk až dosud schoulený v náručí Božím cítí, iak mu narůstají křídla. Chce jíti k duším a také k nim jde. Ani nejpřísnější klausura nezadrží tohoto apoštolského ohně, jímž propuká kontemplace v akci získávající všechny pro kontemplaci. Rozdává z plnosti modlitby, spojené s Bohem, z důvěrného obcování s Bohem poznaným, objatým. Rozdává a musí rozdávat, i kdyby byl jen prostičkou sestrou v klauzúře. Najde si cestu, jak svatá Terezie Ježíškova k duším.

To vše vychází ze skutečnosti Boží, tajemné přítomnosti v člověku posvěcující milosti. Že se všem nedostává vyšších stupňů duchovního života, dlužno přičísti tomu, že většina křesťanů staví sebelásku jakéhokoliv druhu proti tomu, aby se Bůh nestal nadobro nejvyšší láskou a vrcholným předmětem našeho rozumu. Odstraňte sebelásku a otevřeli jste cestu k nejtěsnějšímu spojení všech schopností s Bohem.

Dr. Prokop Švach O. P.:

PLNOST MILOSTI APOŠTOLSKÉHO ÚRADU

Po bohatém vylití Ducha svatého na apoštoly, čímž se stali celými vyslanci Kristovými, je možno nahlédnouti do duše apoštolů a všimnouti si všech výsad, jež jim přinesly letnice jako slíbený dar Kristův. Nejsou sice všechny tyto dary tak přesně vyznačeny v pramenech Písma, přesto však jejich roz-

borem a doplněním, jehož se dohaduje rozum věrou osvícený, je možno sestaviti jakousi mosaiku darů, jež obdržel apoštol. Apoštolát jako úřad Církve nevyžaduje nutně ve svém pojmu posvěcující milost, protože jako poslání jest určen především ke spáse druhých, přesto však si nedovedeme představit apoštolát jinak než jako úkol, který ve skutečnosti zahrnul duši apoštolů určitou plností milosti posvěcující, protože jako charisma byl určen pro blaho druhých, ale vhodně tomu tak nemohlo být, hlavně když se uvažuje o vznešeném poslání apoštolátu a jeho určení v díle spásy. Ani úřad prorocký sám sebou nevyžadoval osobní svatost, přece však ve skutečnosti proroci vynikali nad ostatní i vnitřní spravedlností. Jestliže nemůžeme mluvit o nějakém zvláštním posvěcení apoštolů, jakého se dostalo předchůdci Páně svatému Janu Křtiteli, jenž byl posvěcen v lůně své matky, přece z celého poslání apoštolského vyplývá rozumný závěr, který aspoň všeobecně je založen na svědectví Písma, že i apoštolé se stali účastni velikého posvěcení v řádě milosti hlavně po seslání Ducha sv., takže i u apoštolů lze mluvit o jakési plnosti milosti. Ovšem jen u apoštolů již utvrzených, zcela vybavených všemi dary Božími, kde východisko je den Letnic.

Kázání a křest Janův byl především jako příprava pokání na příchod nového, vnitřního království, jež spočívá hlavně ve vnitřní svatosti, a to především ve vnitřní osobní svatosti, na rozdíl od svatosti starozákonní, jež byla více společenská než osobní. K tomu mělo směřovat poslání apoštolů, aby pokračovali v této myšlence Kristově a aby ji uskutečňovali v duších jednotlivců, že všichni jsou povoláni ke spáse, bez rozdílu osob a příslušníků k určitým národům. Sám předchůdce Páně upozorňuje na svůj přípravný úkol vzhledem ke království Božímu: „Já vás sice křtím vodou k pokání. Ten pak, jenž přijde po mně, je silnější než já . . . on vás bude křtít v Duchu svatém a ohni.“¹ Svatý

¹ Mat. 3, 11.

Lukáš vykládá křest v Duchu svatém a ohni o letnicích: „Přikázal jim, aby z Jerusalema se nevzdalovali, nýbrž aby čekali na zaslíbení Otcovo, o němž jste ode mne slyšeli, totiž že Jan vás křtil vodou, vy však budete pokřtěni v Duchu svatém ne za mnoho těchto dní.“² Sotva lze jinak chápat tato místa, než že se apoštolům dostalo plnosti milosti posvěcující, nutné k vnitřní svatosti apoštolů, neboť Kristus vyžadoval ke vstupu do svého království nové zrození ne podle těla, nýbrž z vody a Ducha svatého, což bylo řečeno o křtu a jeho účincích v díle ospravedlnění.³ Kristus, který se dal pokřtiti křtem Janovým, jistě v prvé řadě udělil svým apoštolům svůj křest jako podmínku vstupu do svého království nebo aspoň jeho účinky, to jest očistění od hříchu a vnitřní ospravedlnění. Podobně odůvodněně usuzujeme, že se apoštolům dostalo utvrzení v milosti v den letnic, kdy přijali Ducha svatého v tak hojné míře. Omezovat tyto dary jen na charismata, by bylo zmenšovat je, protože apoštolát vyžadoval nejprve vnitřní posvěcení, měl-li býti důstojně zastáván. „Mimo milosti zdarma dané, čili charismata, jako je dar jazyků, byla jim v téže době dána věc svátosti biřmování, jak učí svatý Tomáš (III, q. 72, a. 2, ad 1), ta totiž, jež se dává pokřtěným řečenou svátostí, v níž Duch svatý se dává k síle. Ale toto mínění má svůj pevný podklad v příkazu Kristově, jímž nařídil apoštolům, aby zůstali v Jerusalemě, dokud nebudou oděni silou shůry. Co se však týká zvláště apoštolů, přijali ve dni letnic křest Ducha a ohně, předpověděný Janem Křtitelem a Kristem zaslíbený, totiž bohatý vzrůst milosti posvěcující, vynikající poznání křesťanského náboženství, charismata, vhodná k svému úřadu a zvláštní sílu k hlásání víry. To všechno jim Kristus slíbil a oni to na sobě ukázali.“⁴

Kristus vyvolil své apoštoly, aby byli nositeli je-

² Skut. 1, 5.

³ Trident. ses. VI, Denz. 796.

⁴ Camerlynck. Com. in Act. Ap. Brugis. 1910, 121.

ho poslání, jež spočívalo především ve volání všech k vnitřní spravedlnosti, jež vyplývá z poměru přátelství duše k Bohu. Proto také uložil apoštolům, aby byli světly světa a solí země. Apoštoly nazval svými zvláštními přáteli, jimž oznámil nejdůvěrnější tajemství svého poslání a které vysílá, aby přinesli hojný a trvalý užitek: „Vy jste moji přátelé, jestliže činíte, co vám nařizuji. Již vás nenazývám otroky, protože otrok neví, co činí jeho pán; vás jsem nazval přáteli, protože všechny věci, jež jsem uslyšel od svého Otce, jsem vám oznámil. Ne vy jste vyvolili mne, nýbrž já jsem vyvolil vás a postavil jsem vás, abyste šli a nesli užitek a aby váš užitek trval...“⁵

Proto když tyto myšlenky, jež jsou nadhozeny v biblických pramenech, rozvedeme, dospíváme k závěru, že co do stupně a bohatství milosti mají apoštolé prvenství hned po Panně Marii. A je zajímavé, že tyto myšlenky již theologicky rozvinul sv. Tomáš, který poměrně nejvíce napsal i o apoštolech, i když ne soustavně. Jako základ pro své tvrzení o plnosti milosti u apoštolů, ovšem v určitém poměru, položil theologický princip, že čím kdo byl blíže Kristu, tím více čerpal z jeho vlivů, asi tak jako ten, kdo je blíže ohni, více čerpá z jeho tepla a světla. V Kristu vidí vrchol dokonalosti a proto také ti, kdož jemu byli nejbližší, nejvíce dostali z vnitřního posvěcení. A tak v otázce, „Zda Nový Zákon potrvá až do konce světa“, odpovídá Andělský učitel tak, že nejprve ukazuje, že Nový Zákon je stavem dokonalosti a proto zůstává beze změny až do konce světa, a na druhé straně, že jsou v něm stupně účasti na svatosti, pokud totiž někteří více přijali z daru milosti pro určité výsady. „Musí se říci, že stav světa se může měnit dvojmo: jedním způsobem podle různosti zákona, a tak po tomto stavu Nového Zákona nenastoupí žádný jiný stav. Stav Nového Zákona totiž nastoupil po stavu Starého Zákona jako dokonalejší po nejdokonalej-

⁵ Jan 15. 15.

ším. Avšak žádný stav přítomného života nemůže býti dokonalejší než stav Nového Zákona; nic totiž nemůže býti posledního cíli bližšího, než co bezprostředně uvádí k poslednímu cíli. To však činí Nový Zákona, pročez praví apoštol, Žid. 10: „Majíce tedy, bratří, důvěru ve vstup do svatyně v krvi Kristově, vejděme na novou cestu, kterou nám zaslvětila.“ Pročez nemůže býti nějaký dokonalejší stav přítomného života, než stav Nového Zákona: protože tím je každá věc dokonalejší, čím je bližší poslednímu cíli.“ Druhá část téhož článku poučuje o účasti jednotlivců na bohatství Nového Zákona, jež se může měnit podle schopností a vloh poddaných tohoto zákona. „Jiným způsobem, stav lidí se může měniti, pokud lidé se mají různě k témuž zákonu; buď dokonaleji nebo méně dokonale. A tak stav Starého Zákona byl často měněn, ježto někdy zákony byly zachováány dobře, někdy však zcela pomíjeny. Jako také stav Nového Zákona se odlišuje podle různých míst a dob a osob, pokud někteří mají milost Ducha svatého dokonaleji nebo méně dokonale. Nelze však čekati, že bude nějaký stav, který by měl milost Ducha svatého dokonaleji, než byla dosud, a hlavně u apoštolů, kteří „obdrželi prvotiny Ducha svatého“, to jest „i časově dříve a hojněji než ostatní“, jak praví meziřádková glosa“. Proto z této blízkosti apoštolů s Kristem a pro jejich vynikající poslání, jež měli v díle spásy, je třeba klásti apoštoly hned po Panně Marii co do svatosti a plnosti milosti. Pannu Marii pro její neobyčejnou vznešenost a zcela zvláštní blízkost staví důsledně v plnosti milosti na prvé místo. Hned však po Panně Marii apoštoly. Biblický text, jehož se obyčejně při tom dovolává, je text svatého Pavla z listu k Římanům 8, 23, kde apoštol mluví o prvenství Ducha svatého . . . „i my sami, kteří máme prvotiny Ducha“.

Jak již bylo naznačeno, tyto důvody nelze bráti jen s hlediska vhodnosti, nýbrž je to spíše theolo-

* Sv. Tomáš, Sum. Theol. I. II., 106, čl. 4.

gické rozvedení všech těch darů, jichž se apoštolům dostalo. Kristus pečoval o vnitřní svatost apoštolů, a proto také poukázal na zrádce, který byl uprostřed nich, když pravil k apoštolům při umývání nohou: „Vy jste čisti, ale ne všichni. Znal totiž toho, který jej měl zraditi.“⁷ Jestliže před svým odchodem tak důtklivě zdůrazňoval apoštolům, aby zůstávali v něm, měl na mysli především svatost apoštolů a jejich život v něm.“ Tento život svatosti se měl právě zdokonaliti a upevniti po příchodu Ducha svatého a po seslání jeho darů. Mesiášský dar Ducha svatého, jež dal Kristus světu, směřoval především k vnitřnímu posvěcení v milosti, v účasti na království Kristově. Apoštolům se však dostalo prvotín tohoto daru, jež přijali bohatěji vzhledem k svému poslání. Tak na jiném místě rozvádí podobnou myšlenku svatý Tomáš, když vysvětluje text svatého Pavla k Římanům 8, 23: „Pročež také v Apokalypse 21, 14 se popisuje na dvanácti základech města dvanáct jmen apoštolů: protože oni obdrželi mezi ostatními věřícími prvenství v duchovních milostech, podle onoho k Řím. 8, 23: My sami majíce prvotiny Ducha.“⁸

Apoštolát sám sebou se uvádí mezi charismata, mezi milosti, jež jsou určeny ne k posvěcení samého nositele, nýbrž k posvěcení jiných. Přesto však, když se uvažuje o cíli apoštolátu, který je především v tom, aby bylo hlášáno vzkříšení Kristovo jako triumf nad smrtí a nad hříchem, jako zdroj nového života, nelze si mysliti, že apoštolát nebyl tak upraven, aby ve skutečnosti nedal nositeli též vnitřní posvěcení, hlavně když se uvažuje o jiné zásadě, že Bůh dává též vhodné prostředky k provedení cíle, k němuž někoho vyvolil. Proto tedy vznešenost apoštolátu vyžaduje určitou plnost milosti posvěcující, bez níž by byl sice posláním dále, ale posláním jen vnějším, jaksi neživotným, podobal by se zvonu znějícímu nebo kovu zvučícímu. Proto odů-

⁷ Jan. 13, 10.

⁸ Šv. Tomáš, *Expositio in ep. ad Rom. c. XII, lect. 3.*

vodně se klade plnost milosti v duši apoštolů, a to hned po Panně Marii, protože v díle spásy Nového Zákona opravdu nebylo většího poslání po Panně Marii, než byl apoštolát. Tak píše Bainvel, když rozvádí výsady apoštolů: „Jejich přednostní místo v Církvi, jejíž jednou ze známek je svatost, jejich úkol světla světa a soli země, milost prvotin se svou zvláštní účinností, praktická nutnost jejich služby: tyto a jiné důvody téhož druhu nás zavazují připisovat jim utvrzení v milosti, a zdá se, že to je tradiční smýšlení Církve.“⁹ Další rozvinutí této myšlenky o milosti apoštolů a jejich účincích nám dá dokonalejší obraz o těchto výsadách. Zakończme tuto stať stručnými, ale obsažnými a jasnými slovy svatého Tomáše: „Apoštolát důstojně nemůže existovat, leč s předpokladem posvěcující milosti.“¹⁰

P. Uavřinec Rabas, Ord. Min. S. Fr. Capuc.:

PŘEDPOKLADY ZDÁRNÉ SEBEVÝCHOVY NÁBOŽENSKÉ

Jsmo každý jiný, neboť základní ráz celé naší bytosti byl nám Stvořitelem dán do vínku. Proto je jeden stále smutný, záduučivý, jiný zase vznětlivý, ba až útočný, opět jiný zdlouhavý až pohodlný, opět jiný citlivý, jemný. Tuto pestrou směs různých temperamentů možno zpozorovati i v řadách světců a světic. Každý světec je v oboru duchovního života významný hrdina, který se hrdinným bojem probíjoval k vysokým metám křesťanské dokonalosti. A přece - každý z nich měl svůj temperament, svůj charakter, svou povahu. Stačí uvést ohnivého Petra, velkorysého Pavla, hluboce založeného Jana, miláčka Páně.

⁹ Bainvel. Apôtres, Dict. Théol. cathol. t. I. p. 2, V, p. 1655.

¹⁰ Sv. Tomáš, Expositio in ep. s. Pauli, c. I. lect. 4.

Každý ze světců, jak nám je Církev den co den připomíná, byl skutečným hrdinou; přesto vykazovala celková povaha mnohých těchto hrdinů i některé kazy, hrbatosti. Nedivme se! Známe slovo: Nihil humani a me alienum, které platilo i jim. Nikdo z nich se nenarodil jako světec. Že dosáhli dokonalosti a svatosti života v tak hojné míře, nutno si vysvětliti nejen zvláštní milostí Boží, nýbrž i soustavně, statečně a nemilosrdně uskutečněnou sebevýchovou. Probojovali se obětavě - toť onen klíč, který nám vysvětluje, co jim zajistilo takové úspěchy v životě duchovním.

Vyspělost a dokonalost není proto výsadou některých omilostněných duší, nýbrž výsledkem perenného snažení, dlouholeté sebevýchovy, ba cílem a povinností jednoho každého z nás, neboť všem nám patří slova vtělené Moudrosti: „Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý je.“

Vysvětlíme proto předpoklady zdárné sebevýchovy náboženské.

Především je třeba znáti základní rysy svého temperamentu, své povahy. Vždyť každý z nás je jiným člověkem: všichni máme svou povahu, své sklony, svůj způsob činnosti, své vášně, své nálady a své zvyklosti. Zkušenost učí, že každý člověk je pestrá směs různých temperamentů, různých povah. Jsme lidé a proto na každém temperamentě se objevují nějaké chyby, nesrovnalosti, ba i nějaké škodlivé výhonky, což vše může leckdy dosti rušivě zapadnouti do celkového rámce naší osobnosti. Pro další vývoj duchovního života je tato zevrubná znalost celého temperamentu se všemi stíny, odstíny a světlými stránkami nezbytně nutná. Pěstovati soustavný duchovní život bez důkladného sebepoznání, bez všestranného posouzení svých slabostí, bez správného ocenění svých sil a předností znamená stavěti velikou budovu duchovního života na písku.

Temperament svůj však jen stěží poznáš v ruchu a šumu světa, neboť marně bys tam hledal potřeb-

ný klid a nezbytnou sebranost. Nezbyvá proto než aspoň občas odejít do ústraní, kde v tichosti a odloučenosti od světa můžeš podrobiti přísnému rozboru svůj temperament. Taková samota, rozumně a nepřilíš často pěstovaná, má vždy blahodárný vliv na celkový vývoj povahy. Ovšem, člověk se nesmí nikdy státí samotářem. Důležitější než tato samota vnější je tak zvaná samota vnitřní, kde člověk se učí ušebrati se a upřímně a hluboce nahlédnouti do hlubin své duše. Samota vnitřní se dá docela dobře sloučiti s intenzivním plněním svých stavovských povinností.

Samota - toť vzácné zrcadlo, v němž člověk, záleží-li mu na tom, může viděti sama sebe v pravé podobě. Samota - toť kolébka pravého sebepoznání a ryzího charakteru. Proto skuteční velikáni, kteří dali svým vystupováním určitý směr dějinám lidstva, byli vždy velicí milovníci samoty. Naopak neznalost sebe může býti začátkem velké mravní zkázy.

Ký div, že učitelé duchovního života důrazně připomínají každodenní občůzku svým malým vnitřním životem, to jest denní zpytování svědomí, které důkladně a soustavně pěstované, blahodárně ovlivňuje další rozmach duchovního života.

Nestačí však jen snaha po zevrubném poznání svého temperamentu, je třeba svůj temperament vychovávatí.

Co znamená vychovat svůj temperament? Věřící, který touží po prohloubení duchovního života, musí se naučiti, aby celý svůj temperament postavil do služeb, snah a usilování o křesťanskou dokonalost. Jak tuto výchovu temperamentu uskutečniti? Výchova temperamentu se podobá leckdy činnosti zahradníkův. Svědomitý zahradník pečlivě stříhá, co přerůstává, přivazuje, co je útlé, podepírá, co opory potřebuje. Totéž nutno činiti při výchově temperamentu. Temperament nelze odstraniti, předělati, změniti. Proto je úkolem správné a všestranné sebevýchovy jednak využití k prohloubení du-

chovního života všeho, co ušlechtilého temperament v sobě skrývá, jednak pevně držeti na uzdě vše nebezpečné, škodlivé svého temperamentu, pokud to není ještě z temperamentu vymýceno. Takto se poměrně snadno podaří celý temperament uvést na správné koleje, které bezpečně povedou k vysokým metám křesťanské dokonalosti.

Viděl jsi snad horský potok, jak se vši silou cestou necestou žene do údolí? Viděl jsi, jak, nejspoután pevným břehem, působí leckdy dílo zkáznosné? Toť obraz volného, nevychovaného temperamentu. Jak nesmírné škody může na příklad působiti člověk cholerický, jehož temperament nebyl řádně vychován! Pozoruj však horský potok, který lidská ruka pevně sevřela regulovanými břehy! Nestává se takový divoký horský potok leckdy i velikým požehnáním pro celé údolí? Podobně i temperament, byť by vykazoval sebevětší kazy, může se státi pro lidstvo zdrojem velikého požehnání, jestliže je stále a pevně držen na uzdě zásadami naší svaté víry.

Ovšem, nikoliv každý způsob výchovy se hodí pro každý temperament. Je zajímavé sledovati, jak obezřele, s jakým pedagogickým jemnocitem postupoval Kristus Pán při výchově ohnivého Petra a hluboce založeného Jana. Proto je nutno studovati a vyšetřovati, který výchovný prostředek jest nejpřiměřenější povaze toho neb onoho temperamentu.

Temperament musí býti vychován k činům v duchu naší svaté víry, neboť naše svatá víra nežádá od nás ani tak zbožné city, nýbrž především ctnostné činy. Temperament musí býti postaven do služeb osvědčování svaté víry a náboženského přesvědčení případnými skutky. Temperament musí přispěti k tomu, aby člověk zachoval naprostý soulad svého vystupování se zásadami svého náboženství.

Staří říkali: Cokoliv konáš, konej rozumně a přihlížej vždy k cíli. Bylo by osudnou chybou při výchově temperamentu pustiti konečný cíl celého

našeho žití se zřetele. Jaký vlastně je konečný cíl celé sebevýchovy našeho temperamentu? Confor-mari cum Christo - připodobňovati se Kristu! Vždyť Kristus Pán o sobě prohlásil, že je život. Z toho plyne další závazek: zjednat si podrobné znalosti o životě, o vystupování a jednání Krista Pána. Temperament pak má býti k tomu vychován, aby byl nápomocen v uskutečnění ideálů Kristových, vždyť celý náš život musí býti stálé, živé a činné následování Ježíše Krista. A temperament . . . ? Musí se zcela a úplně postavit do služeb onoho vznešeného následování Ježíše Krista. Jistě cíl vysoký! Ale nezapomínejme, neboť vše můžeme v tom, který nás posiluje!

Život

APOŠTOLÁT MODLITBY

(Z řeči svatého Otce k shromáždění asi 7000 členů Apoštolátu modlitby v Itálii.)

Obyčejně nemá svět příliš valnou představu o síle modlitby a o tom, kdo se modlí. Spatřuje v tom obyčejně jen jakési pokojně nábožné, či úzkostně starostlivé, či básnicky vzletné zaměstnání duší, které se obrátily zády k světu, k životu společenskému a sociálnímu, duší, které nazývají mystickými, aniž přitom chápou krásu, velikost a hluboký smysl tohoto slova. Ztratila tedy všechnen smysl a zájem o svět velká mystička Terezie z Avily, jejíž působení vycházelo ze snahy, která ji stále provázela, vyrvati katolické kraje ze spárů šířícího se bludu, který rval šat Nevěsty Kristovy? (Sv. Terezie. Cesta dokonalosti, c. 1). Ostatně jeden výtečník, volnomyšlenkář posledního století povrchního chápání a lehkomyšlných nevědomců v oboru filosofie dal silnou odpověď: „Terezie byla skutečným odpůrcem reformace. Zakládá řád, aby ji mohla přemoci modlitbou, slzami a láskou. Žádné srdce od smrti na kříži na Golgotě nevydalo takový vzdech.“ Modlitba, slzy a

láska jsou opravdu velké věci. Jsou to dary, které při denním konání apoštolátu modlitby podáváte každého rána srdci Ježíšovu prostřednictvím neposkvrněného srdce Mariina. Jsou to dary vašeho srdce srdci Ježíšovu, aby to posílilo vás a celý svět ve strastech a utrpení tohoto života na zemi. Podáváte ji ve spojení s obětí, kterou Ježíš po staletí bez ustání podává na oltáři. Ve spojení s ním může také vaše modlitba odtud ze země dolétnouti až k trůnu nebeského Otce. Nikdy bychom nepochopili charakter a životní sílu Církve, nikdy bychom ani náležitě nezměřili dobrodiní, vzcházející z její činnosti, kdybychom zvlášť nezhodnotili modlitbu a oběti, takovým způsobem věřícími podávané.

Vlastní smysl činnosti Církve je nadpřirozený. Proto také až na druhém břehu vysvitne zřetelně, jaká dobrodiní učinila Církev lidstvu, kolik duší spojila s Kristem pomocí modlitby a oběti Kristovy a věřících, kolik jich dovedla k Bohu a jeho věčnému štěstí. Vám však, moji milovaní synové a dcery, sluší radostné a bezpečné vědomí, že jako družina v minulosti a přední skupina v přítomnosti a budoucnosti budete náležet do počtu těch, kteří svou denní obětí a modlitbou spolupracovali, spolupracují a budou spolupracovati s Kristem na dosažení tak vysokého cíle.

Pravá modlitba křesťanova, které Ježíš všechny učil, která ale zvláštním způsobem patří vám, jest modlitba apoštolátu. Zahrnuje do sebe úctu k nejsvětějšímu jménu Božímu, příchod a šíření jeho království, dětinnou oddanost k nařízením jeho láskyplné prozřetelnosti a k vůli jeho jako Spasitele a Vykupitele, a pak všechny hmotné a duchovní zájmy lidí: denní chléb, odpuštění hříchů, bratrská svornost, která nezná nenávisti a pomsty, pomoc v pokušeních, abychom jim nepodlehli, uchránění přede vším zlým. Odkud prýští toto ohromné množství milostí, ne-li z plnosti pokladnice Boží, z pokladnice Boha, který neváhá prokázat nám tato dobrodiní na naši prosbu? Hledte, proč My v nesmírném neštěstí a krizi lidského pokolení důvěřujeme síle vašich proseb a modliteb ještě více než obratnosti nejmoudřejších státníků a statečnosti nejzdatnějších bojovníků.

Nedosvědčují to snad dějiny každou svou stránkou? Velkým činům nevěsty Kristovy vždy razily a udržovaly cestu modlitba a oběti věřících. Církevní restaurace v XI. století

byla připravována hnutím v Cluny, které začalo již o sto let dříve; bylo to hnutí obratu k vnitřnímu životu, k modlitbě, k čistším a přísnějším mravům, a to připravovalo cestu pro činnost velkých mužů v Církvi s Řehořem VII. v čele. Pohleďte krátce na XVI. století, které bylo pro katolíky tak těžké. Na samém začátku bylo slyšet všude jen nářek nad mravním úpadkem; konec tohoto století však vyznívá rozkvětem Církve, svatosti, jakou jsme zažili jen v nejpříznivějších a nejšťastnějších dobách. Co přivodilo takový podivuhodný obrat? Dějiny jej připisují intensivní činnosti církevní reformy, zvláště dekretům koncilu tridentského. Ale k čemu by byly všechny plány a rozhodnutí reformy bez přípravy, spolupráce a modliteb velikých světců, na něž toto století bylo tak bohaté jako málokteré v církevních dějinách? S údivem se ptáme, jak mohla katolická Francie přežít bouři velké revoluce, která, zdálo se, shladila každou stopu církevního života. Dějinné bádání dalo na to odpověď, že hlavní zásluhu jest tu přičísti zbožnosti a neohrožené víře katolické ženy. Ale to je jen několik příkladů z tisíců. Jestliže dnes vidíme Církev státí před nesmírnými povinnostmi a mnohostrannými úkoly, jako jsou kroky ve prospěch míru, díla lásky bliženské a podpora trpících, misie, přivést nevěřící na víru, odloučené bratry k jednotě Církve, dnešní kulturu k čistotě křesťanských mravů, jak bychom mohli doufat, že zmůže takový ohromný úkol bez falangy modlících se a kajících, bez smírných modliteb a obětí, které se denně vysílají k Bohu? V této řadě stůjte se slibem věrnosti srdci božského Vykupitele. Proste, a bude vám dáno.

Třebaže je krátká, zahrnuje v sobě nedělní orace neomezeně všechny potřeby světa. Na všechny tyto potřeby hledí Spasitel a předkládá je nebeskému Otci v nejmenších podrobnostech, poněvadž všechno, každá věc je mu zvláštním způsobem blízká a způsobuje mu starost, jako kdyby nebylo na světě žádné jiné potřeby. Hleďte, to je váš vzor. Jestliže ubohá lidská přirozenost nestačí na tolik věcí a jestliže váš pohled nedokáže zachytiti v celku každou malou potřebu, dává tu apoštolát modlitby pomoc, která pro vaši horlivost představuje nejen všeobecné zájmy srdce Ježíšova, což jsou pravé zájmy světa, nýbrž mimo to ještě některé zvláštní a určité zájmy přítomné chvíle.

POSTAVENÍ KNĚZE

Zpráva, že v sousední metropoli byla u jednoho oltáře zase zavedena - smím-li tak říci: na zkoušku - mše, při níž kněz stojí za oltářem, nemohla nevzbudit živý zájem v Čechách. Zdá se tedy vhodným uvážit ideový, chcete-li programový smysl tohoto postoje, nejstaršího, ale obnovitelného postoje. Postavení tváří k lidu - tedy postoj západní, je-li chrám normálně orientován - je význačné pro křesťanství původní. Mešní liturgie není daleko vyvinuta od poslední večeře. Kněz s obcí věřících - *omnium circumstantium* - jsou shromáždění kolem stolu, na němž jsou navršeny obětiny: pořádné bochníky chleba a džbány vína, přinesené věřícími. Po důtkách, nění-eucharistii, vzývání-epiklese a slovech Proměnění, Pán je přítomen uprostřed věřících; nebo spíše oni jsou shromáždění v něm. Jsou jakožto církevní obec sami Tělem Kristovým, proniknutým jeho svatým Duchem. Všichni cítí, jak přítomný Kristus svou obec řídí a svým Duchem oživuje: starší čili kněz je zdraví: „Pán s vámi“ - a odpovídají: „I s duchem tvým!“ Jsou jedno tělo a jeden duch, jedno srdce, shromáždění v Pánu ve svátostném obcování. Západní postoj je liturgickou formou denního sv. přijímání čili účasti a společenství Chleba našeho Každodenního a Nadpodstatného, formou spolucelebrace věřících a kněží v Církvi vyznavačů.

Postoj východní je liturgickou formou panující Církve střešovce. Od Konstantina místo hádankových náznaků črtaných na stěny tajných shromaždišť znázorňují Krista a jeho Rodičku slavnostní, zlatoskvoucí mosaiky a ikony; tyto trůní v povýšené apsidě a shlížejí dolů na adoraci zástupů. K nim jako ku zpřítomnění božské moci obracejí se obřady bohoslužby, která se rozvíjí ve složité úkony a umělé zpěvy dlouhých, přesně stanovených východních liturgií. V kněžstvu se odstupňovala hierarchie od patriarchů, ovládajících celé svěstadily, až po skromné oltářníky, a pod těmito ještě stojící nižší kleriky a kostelníky zaměstnává služba bohatých kostelů a lidnatých klášterů. Hierarchická výstavba Církve nad lid pozdvihuje klerus v kněžišti, které odděluje stupně, mřížecancelli, závěsy a konečně dveře ikonostasu. Logicky nad duchovenstvo musí být ještě dalšími stupni pozdvížen oltář: lid vzhlíží ke kněžím, kněží k oltáři, k povýšenému svatostánku,

k vítěznému znamení kříže. k obrazům a sochám svatých na
vnoce nakupených oltářích gotiky a baroka, k obrazu Krista
na klenbě apsidy, an zasedá ve slávě na pravici Otce nebo se
vrací v oblacích nebeských k soudu. Při východním postoji
kněz i lid se sklánějí před velebností Boží; zachovávají záro-
veň řád svých hodností; je to forma Církve vítězoslavné a
kající pokory věřících. zároveň eucharistického kultu a přece
vzácného přijímání.

Reakcí na středověkou nábožnost je reformace. Ta chtěla
navázat svými argumenty a tedy i formami na dobu staro-
křesťanskou, již ovšem skreslila. Rozvrátila hierarchii, od-
stranila klerus, ponechala jen obec a starší. Náboženský sluha
(minister) obce zase zaujímá západní postoj a Večeře Páně se
stává společným jídlem. Než jaký tu rozdíl! Kříže a svaté
obrazy sice zmizely; ale ani na oltáři, vlastně na „stole přijí-
mání“, není přítomný Kristus. Pojem svátostné přítomnosti
zmizel spolu s pojmem živé, nepřetržené, jediné, organické
Církve. V kostele, nebo ve sboru, schází se samostatná obec
samostaných - neomylnou vírou nesvázaných - jedinců k říd-
kým památkám večeře Páně, pravidelně však k poslechu ká-
zání.

Reformace byla přeryvem. po němž duch středověké ná-
božnosti se obrodil a přerodil ve způsobu baroka. Protivou
k prosté bohoslužbě protestantů s jejich antihierarchickými
formami stalo se nyní zdůraznění hierarchie bojovnou zása-
dou katolíků, vyjadřovanou slavnostním kultem baroka. V bo-
hatých kostelích protireformace byl schválně zdůrazněn roz-
díl kleru a lidu; proti reformovanému kazatelství postavena
barokní kostelní hudba, činící liturgická slova zhola nesrozu-
mitelnými. A poněvadž západní postoj reformace měl eucha-
ristii učiniti pouhým tělesným pokrmem, stalo se východní
postavení zásadním projevem víry v Přepodstatnění nejen
u katolíků, nýbrž i u tradicionalistických episkopaliánů.

Nová doba odňala kněžstvu zvláštní společenské postavení.
které mu dal středověk; přizvala laiky k církevní práci mlu-
vou skutečností a hlasem papežů. Denní přijímání, pravidelné
obcování svatým svátostem stalo se rozšířeným katolickým
zvykem; život farní obce stal se aktuální záležitostí. Boho-
služba je předmětem živého zájmu věřících, a celý svátostný
život se jim přibližuje. Všechny okolnosti spolupracují k to-

mu, aby byl obnoven starokřesťanský životní názor. pro k bohoslužba je něčím nesmírně blízkým, ale ne všedním a s ským, nýbrž životodárným a přesahujícím. Čím méně je něž na výzdobu chrámů, tím více svatých je chystáno o řům budoucnosti. I roztržky mezi křesťany mizí, ne prázd mi rozmluvami a úmluvami, nýbrž životností a jedinečn Církve, ozařované jako Město na hoře záblesků dějů. Toť nového a starého života je obnovený západní postoj výraz Pracírkev se vrací. Nejmodernější okolnosti nám zase da valy večerní eucharistii, darují nám latiníkům bezpoch: ještě velikonoční liturgii za svítání; s formami naše doba vá nám obsah, s obsahem formu. Kdyby nevím jaká auto: mínila, že se Církev nemůže vrátit, já tvrdím směle: a pracírkev se vrací! Nemohu sice vlastními slovy sdosta vyličit zřejmé vyhlídky; ani nemohu zde citovat celý žal m na který se pravda odvolali někteří nejpovolanější hlasat církve budoucnosti. Stačí několik slov z něho k vyznač smyslu liturgického a tím celistvého vývoje. „Spravedliví l dou hodovati a se veseliti před zraky Božími: a budou se tě v radosti. Bůh ve svatyni své: Bůh, jenž dává bydleti jed: myslným v domě. Podivuhodný Bůh ve svatých svých. F náš sám dá sílu a statečnost lidu svému. Povstaniž Bůh .

Ne, bohoslužba není ani hříčka, ani odvětví dějepisu, ztráta času a formalita: je to forma jen ve scholastickém s va smyslu. Forma je to, co něčemu dává vlastní bytí; bo služebná forma je vlastní životní zásada Církve. Co je bo služba, co je liturgie, než přebývání Boha mezi námi? Et dimus eum . . . plenum gratiae et veritatis; - *Jindřich Stře*

TRADICE A ŽIVOT

Nikdo nechodí po čtyrech pod záminkou, že chůzi po dv objevili pralidé, že kola jsou pozůstatky z doby kamen vozy že vynalezli už staří Sumerové a že šoféři a montéři u vaji složité technické terminologie, která prostému pasaž nic neznamena. - Za to denně najdete lidi, kteří odmítají l tolické bohosloví z toho důvodu, že náboženství je cit pri tivů, kněží jsou přežitek středověku a scholastická filosofie užívá složité technické terminologie, která prostému san statně myslícímu člověku nic neznamena. A ku podivu je

mnohdy týž člověk, který je nadšen pokroky techniky, a odmítá tradici v náboženství. Ba co dím, často odmítá tradici jménem pokroku.

Nuže, mělo by býti zřejmo, že tradice je totožná s pokrokem v pravém slova smyslu - to jest s nepřetržitým postupným zlepšováním. Pokrok věd matematických nezáleží v tom, že počtář každého dne ráno (pomáhaje si prsty rukou a nohou) zkouší, kolik je pět a sedm; nýbrž v tom, že máe násobilku a mnoho jiných věcí zjištěno ve starých (dílem starořeckých a indických) knihách, pokračuje k novým poznatkům. Staré vymoženosti tedy nejen že nejsou překážkou nových, nýbrž jsou jediným jejich podkladem.

Při tom nutno pamatovat, že věda světská je svou podstatou omylná; že tedy může dospět ku zvevidování svých výsledků. Proti tomu, znamená-li pojem náboženství to, co tím myslí křesťané, totiž zjevení, a neznamená-li tedy bájesloví čili náznakové pohádky ani spekulativní libomudrctví, pak nezbytně náboženství musí v sobě míti záruku neomylnosti, takže pokrok může záležet pouze v obohacování a zvelebování daného, nikdy pak v jeho odstranění. Nepřišel jsem zrušit, ale naplnit, pravil Ten, jehož někteří chtěli přihlásit mezi buřiče a převratníky. Avšak záruka neomylnosti nemůže ležeti jen v nauce samé, (jež by se jinak musela omezit na logické samozřejmosti), nýbrž musí být dána v nějakém Zřízení; a to tím spíše, že křesťanské náboženství čili Blahověst je netoliko učení, nýbrž i cesta ke spáse; je cesta, pravda i život. Je tedy potřebí nějakého ústavu spásy; a tento se jmenuje Církev. To znamená dům Páně - Kyriaké, nebo sněm povolanych - Eklésia.

Z toho plyne, že tradice je totožná s trváním života v Církvi, života daného Duchem panujícím a životodárným; s neomylným řádným učitelstvím nepřestávajícím, totožné Kristovy Církve. Tu nutno upozorniti na omyl, ve který upadli v různém způsobu modernisté z prostředí katolíků a podobní jim autoři z prostředí pravověrného. Tradice není věc neživá, uskladená jednou provždy v dílech církevních Otců a v usnesení sedmi (nebo jak jiné církve myslí, dvou nebo tří) sněmů. Tím méně pak je tradice takto vyhraněná mrtvým materiálem a jakousi res nullius, kterou by směl každý požívat po svém; a za podmínky, že zachová slovní znění sně-

movních usnesení nebo dokonce jen se na ně zběžně odvolá a tu a tam udá některý ten patristický citát, smí si dělat co chce. Právě tento modernism, hlásající, že do zděděných textů lze vložit jakýkoli smysl, rovná se popření samého základu i církevní tradice, i křesťanského vyznání vůbec. Modernista v podstatě nevěří, že je nějaká definitivní, Bohem zjevená a zaručená pravda. Zpravidla jde dál, a za chvíli zabředne do noetiky a prohlásí, že není žádné pravdy vůbec.

Opačný je smysl tradicionalismu. Katolík naprosto nepopírá, že lze pravdu lépe poznat, a logickým myšlením lépe rozvinout. Katolíci se vystavili kritikám, a dokonce i oprávněným kritikám, poněvadž nechtěli setrvat na prvotných poznatcích původní Církve, nýbrž rozvinuli je - scholastikou a jinak - v celé naukové soustavě; poněvadž vědecky zpracovávali kasuistiku, mezinárodní právo, nauku o hříchu dědičném a sto jiných oborů věrouky a mravouky. Ale katolík staví na daných poznatcích dál, poněvadž je považuje za spolehlivý základ. Zásadou tradicionalismu i v čistě světských věcech je víra v lidský rozum, a v rozumné uspořádání světa. Můj děd mne poučil, že duby nerostou ve stínu, a dovolával se své zkušenosti; nesázím tedy dubů do stínu. Ale kdyby můj děd byl šilený, nebo kdyby duby rostly brzy na výsluní, brzy v jeskyních a rodily tu žaludy, tu broskve anebo salámy - pak by postřehy mého děda neměly pro mne významu, a nesázal bych žaludy, z nichž mohl by vzejít libovolně dub, jablko nebo piano. Proto právě tradicionalista miluje Prostopravdu, loci communes, přísloví; a buřič, kterého toto nudí, miluje paradoxa. Velcí kritikové, kteří předvíдали slabiny liberalismu, mluvili proto zejména o liberálním irrealismu. Než to jsou známé věci.

Zde nutno říci jen to, že v Církvi má tradice své místo a fortiori; v Církvi nejenže se stírá zkušenost tisíciletí, nýbrž Božské vedení zaručuje správnost tohoto nahromadění, pravost tohoto obohacení. Proto katolická Církve jednak sice nic nemění na usneseních dřívějších sněmů, ale také svolává stále sněmy nové. A prohlašuje na nich pravdy, které se mohou nejvíce zřejmě danými v textu Písma. Církve počítá se zaslíbením: Jiného Utěšitele dám vám... a naučí vás všemu. Pro katolíka církevní stařina není odkazem minulosti, scil. mrtvé, nýbrž zkušeností vlastního života. Katolík ví, že nepromlouvá

k němu učitel spolehlivější, ale ani méně spolehlivý než k domu setníka Kornelia. Tradice není ulpění, nýbrž pokračování; není ustrnutí, nýbrž vzrůst; není mrtvá ruka, nýbrž život. Život-Kristus, týž včera i dnes i na věky.

Z toho dvojí naučení. Tradice spočívá na totožnosti; a proto církev, která nemá nepřervané souvislosti s apoštoly, nemůže mít tradici, ač si může dějepisným a богословným bádáním osvojit prvky církevní stařiny. Neboť tradice není mrtvý předmět, který si možno opatřit a nabýt ho, kdy si přeji; nýbrž živá souvislost, kterou máme nebo nemáme. Dále je z toho pochopitelné, proč u katolíků je (poměrně) tak málo starožitnictví. Kdežto tradicionalističtí episkopaliáni prohlásili od středověku jediného nového svatého (sv. Karla mučedníka) a i tuto kanonisaci z politických důvodů zase zapřeli, katolíci řadí vedle sebe světce z dvaceti století. P. Pro vedle sv. Štěpána; a proč ne? Jejich činnost je skutečně, ne pomyslně a fiktivně, totožná. Rozumí se, že katolíci se sveřepou energií vyklizují novodobost na způsob filmového promítání v kostelích - krátce všechen snobism dolů a smím-li tak říci, salonní bolševism. Ale jinak naprosto nepomýšlejí, aby se nějak převlékali za lidi byvších století. Totiž ano, převlékají se kněží do zděděných rouch, a nechce se jim po způsobu modernistických duchovních nosit kravaty; za to místo sutany rádi nosí kalhoty a provozují třebas i kopanou. Katolická Církev nemá zapotřebí ani se líčit, aby se zdála mladší, ani se převlékat, aby se zdála stará. Jsme, jací jsme.

Ano, řekne liberální vousáč, jsme pořád stejní; v autu nebo ve vzducholodi zůstane dominikán stejným pochopem inkvisice, třebas mu poměry v této pastorační metodě bránily. - Milý příteli! - starej se o své vlastní postavení v moderním světě. A ohledně nás pamatuj si jedno: jsme přežitěk. A přežitěk, to je zřízení, které už leccos přežilo. - Ba jo.

Jindřich Středa.

ZE ZÁPISNÍKU STARÉHO PROFESORA

Je školní úloha z matematiky. Za deset minut bude zvonit. Sextán Vodička má dosud jen první příklad. Vtom mu podstrčí spolužák papírek s druhým příkladem. Nic jiného nečekejme, než že sextán Vodička bez odkladu a bez nejmenších

výčitek svědomí ukryje papírek pod pijavý papír a začne opisovat. Je možno se mravně rozhořčiti a říci, že sextán Vodička je lenoch, podvodník a darmojed. Ale také je nutno se tázati, který student na jeho místě by jednal jinak. A jednal-li by, je nutno přiznati, že by to byl mravní hrdina. Jenže v tom je ten vtíp: kdyby sextán Vodička byl hrdina, učil by se a nepotřeboval by opisovat. Z toho je vidět, proč v žádné příručce kasuistiky se neřeší případ podobný případu sextána Vodičky. Zato tam najdete třeba případ klempíře, který jednou rukou se drží okapu a druhou drží svého učedníka: i uvažuje se, má-li klempíř pustit učedníka a sám se zachránit. či mají-li oba padnout do hlubiny.

*

Jeden student si definoval filosofii jako vědu, která činí nejasným, co by jinak bylo jasné. Ponecháme-li stranou otázku, je-li něco jasné i bez filosofie, můžeme říci, že výrok onoho studenta je poněkud ozvěnou Faustova *ach*, vyjadřujícího zklamání nad výsledky studia na čtyřech fakultách. Student ten nevydává svědectví o filosofii, nýbrž o sobě jakožto tvorů nevzdělávajícím se ve škole rozumu, ale chodícím za školu srdce.

*

Máme vyspělou hygienu pokrmovou a naše nejvšednější hovory se stkví znalostmi vitaminové abecedy. To je zcela pěkné a potěšitelné. Ale málo potěšitelné jest, že nemáme ponětí o hygieně ducha. Nepřipustili bychom, aby něco nezdравého a škodlivého přišlo do žaludku. Ale domníváme se, že duše snese vše i co do množství i co do jakosti: čteme bez míry a čteme bez výběru. Jsme geniové péče o tělo, ale idioti péče o duši.

*

Lidem po čtyřicítce radí doktor Hollander, aby jedli třikrát méně než dotud, zato však třikrát lepší věci. Troufal bych si jeho radu rozšířiti i na obor stravy duševní: čtete třikrát méně a třikrát lepší věci - a to všichni, před čtyřicítkou i po čtyřicítce!

*

Biolog má svá pokusná zvířata: myši, králíky, morčata a psy. Hůře je na tom lékař: chce-li vyzkoušet nový objev nebo

naléztí nový lék, musí jej vyzkoušeti na sobě. Tak vypíjí Max Pettenkofer čistou kulturu choleryových bacilů, která mu byla poslána z Hamburгу, kde řádila choleryová epidemie, aby dokázal, že kromě přítomnosti bacilů v těle je třeba jiných okolností, aby se nákaza v těle rozšířila. Tak vdechuje W. T. G. Morton různé plyny, většinou otravné, aby našel omamující látku, které by se dalo užívat k narkose.

Nejhůře je na tom filosof: nemůže vštípití svoji nauku morčeti a pak pozorovati účinky na jeho vzrůstu, trávení, pohyblivosti a jiných úkonech životních, ani nemůže svými okamžitými nápady naočkovat králíka a ověřit si, že ty nápady jsou správné a zdravé - a dokonce nemůže po způsobu vivisektorů zkoumati vliv určitých ideí na výkonnost psiho pankreatu. Není pokusného zvířete filosofického. Názory filosofů se mohou zkoušet jen na lidech anebo zůstávají nevyzkoušeny. A zkoušejí se, jak známo, se skrupulemi daleko menšími, než jsou skrupule pohodných, rasů a řezníků. Proti pokusům s živými zvířaty se přece jen tu a tam ozve námitka nějakého okresního sdružení na ochranu zvířat, nad útrapami živočichů za živa pitvaných přece jen uroní nějakou tu slzu stará milovnice psů a koček - ale kdo se kdy chvěl o čtenáře Zolovy a Franceovy? Každý filosof života by měl své učení vyzkoušet především sám na sobě. A vše, co očekáváme od takového filosofa, jest soulad myšlenky a života. Filosof života, který se oddává výstřednostem a hlásá přírodní neporušenost, kradе vzácné přístroje a dělá se mluvčím poctivosti, přiblíží, jak chudá služka pro jeho krádež jde do vězení, a káže obecnou lásku lidskou, dává své děti do nalezince a prohlašuje, že otec, který neplní otcovských povinností, nezaslouží otcem býti nazýván - takový filosof života může sloužiti za příklad lidské ubohosti a nedokonalosti nebo za příklad přetvářky a pokrytectví, ale byť se jmenoval Jean Jacques Rousseau, nemůže býti učitelem života, poněvadž sám na sobě neosvědčil. čemu chtěl naučiti jiné.

*

A přece víme o jednom zvířeti, které by mohlo míti jakýsi význam ve filosofii. Ale není to osel, bajkařský symbol hlouposti, k němuž netřeba již co přidávati: je to zebra. Ukažte zebrou filosofům. Optimisté praví, že je to zvíře bílé černě pruhované, kdežto pesimisté tvrdí, že je to zvíře černě pru-

hované bíle. Zebře je to jedno, co o ní říkají filosofové, ale je to zvíře půvabné a poskakující svižně a pohazující bujnou hřívou chválí Hospodina, svého Tvůrce. - A. P.

MORÁLKA A UMĚNÍ

Leckterý umělec se vzpírá tomu, aby mu morálka, přesně řečeno katolická morálka, předpisovala v jeho tvoření. Představuje si morálku jako princip přicházející zevně, hledící post factum podle svého klíče třídit na díla mravná a nemravná, nebo radící, aby to či ono slovo, obraz, tvar byly opomenuty právě z příkazu mravnosti, že by to či ono slovo, obraz, mohly někoho pohoršit. Tvrdí, že jejich tvorba je tak niterná, intuitivní, že nemohou dbát při ní nějakých vnějších pravidel dogmatických nebo morálních.

Vezmu to proto z jiného konce, protože z tohoto bychom se asi nedomluvili. V letech katolické literární moderny u nás - a ještě dnes tvoří někteří velební páni verše, které se dokonce rýmují, a povídky, které dokonce i dobře pro věcího člověka dopadnou - vytýkali literátům doby, že jejich postava mluví nemravně, rouhavě a kacířsky. Proti nim postavili protipostavy, které mluví svatě, nábožně a mravně. Domnívali se, že tvoří katolickou poesii, literaturu. To byl zase opačný extrém. Lidé, kteří měli theologické vědomosti, vzali zevní formu literární a domnívali se, že tvoří katolickou literaturu. Omyl je na obou stranách. Aby byl někdo katolíkem umělcem, musí být obojí: i dobrým katolíkem i dobrým umělcem. Když pak je dobrým katolíkem, to znamená, aby byl proniknut, prosycen katolickými věroučnými i mravoučnými zásadami, aby byl jimi takřka překrven, takže když pak bude tvořit ze své plnosti duchovní, bude tvořit také z plnosti duchovní, věroučné a mravoučné. Nebude se teprve dívat po příručkách morálky a hledat rady u známých kněží, smí-li to a ono. Jeho svědomí bude jedním ze spolutvůrců jeho uměleckého díla.

Tak si vysvětlíte, proč málokdy má co Církev z konvertujících umělců. Nebo proč každou chvíli u nich klopýtnou věrouka nebo mravouka. Přijali rychle a nedosti hluboce katolické učení. Nedoučili se, nepřetvořili jimi svůj duchovní tvůrčí fond a proto tolik rozpačitosti pak nad díly konvertitů. Katolík umělec ví, že člověk je tvor nakloněný ke zlému a že

není dovoleno umělecky rozdmýchávat to, co docela prosaicky již v člověku bouří. Umělec katolík ví, že píše pro své bratry zraněné v nevědomosti, slabosti a žádostivosti a že nemůže proto prokreslovati lidskou špatnost, nejenom že by to mohlo někoho pohoršiti, to by bylo zase vnější morální pravidlo, ale že jest to surové otvírati lidské rány, patlati se v tom, zač se lidé cítící svou porušenost a zraněnost stydí. Když potřebuje špatnost pro pozadí své malby jako antithesu, musí ten jasný protiklad postavití dobře, včas a přesvědčivě, a nesmí si libovati v líčení špatnosti, aby se nad ní nakonec sice pohoršil a ji odsoudil, ale zároveň tím také ji ukazoval jako v panoptiku, zvláštní oddělení: Pro dospělé! - *Brailo*.

„PRAVDA UMĚLECKÁ“ A PRAVDA OBEČNÁ

„Umělecká pravda“ je pojem, s nímž se dnes často setkáme ve výkladech o umění a zejména v pokusech obhajovat jistě umělecká díla. Duchu filosoficky školenému je to na první pohled pojem trochu podezřelý; zdá se, jako by v něm byla zahrnuta jakási neupřímná relativistická výhrada mnohosti pravd - jako by se tím spojením slov naznačovalo, že může existovat jakási separátní pravda, která není vázána zákony pravdy obecné.

Nemyslím, že by něco takového bylo nutně zahrnuto v definici pravdy umělecké, jež má být ve správném pojetí spíše zdůrazněním, že umění má svůj vlastní způsob, pokud jde o výraz pravdy; na druhé straně je však fakt, že se tohoto pojmu vskutku zneužívá k tomu, aby se ze zjevné úchyvky v řádu umění učinil princip a aby se pouhá libovůle povýšila na zákon. A protože se v poslední době něco takového objevilo i v souvislosti s hodnocením jistých děl katolických umělců, nebude bez užitku všimnouti si blíže otázky, jaký je smysl pojmu „umělecká pravda“ a co všechno v sobě tento pojem zahrnuje.

Že krása a umění mají vskutku prvotní a trvalý vztah k pravdě, je věc samozřejmá. Krása je v přímém vztahu k dokonalosti věcí, jsouc jejím odleskem, její manifestací; a dokonalost v sobě zahrnuje nutně pravdivost věci ve výsostném smyslu - v tom smyslu, že věc je vskutku sama sebou v naprosté plnosti svých podstatných přívlastků a vztahů. Není pro umění jiné krásy, než je ta, která je dána v řádu skuteč-

nosti v celém jejím rozsahu; a vlastní smysl umění je v tom, že tuto krásu zjevuje v celé její plnosti a síle. To je první základní skutečnost a první smysl pravdivosti umění - pravdivosti ve vztahu k předmětu.

Druhá základní skutečnost se týká vlastního způsobu, jakým umění může uskutečňovat svůj cíl. Je-li umění zjevením, viditelným výrazem, „zobrazením“ krásy či dokonalosti objektivního řádu, je zřejmo, že má co činiti na prvním místě s duchovní stránkou skutečnosti, kterou je možno vyjadřovati, a teprve na druhém místě s její vnější stránkou. Krása, která je v podstatě věcí, je pro ni tím vlastním předmětem; vnější výraz, vnější podoba věci, je prostředkem, jehož umění používá k realizaci předmětu. Z toho vyplývá důležitý závěr pro otázku, jaký je vlastní specifický smysl pravdivosti v umění. Je zřejmo, že se takto nemůže brát za měřítko umělecké pravdivosti pouhý souhlas s vnější stránkou věci - pouhý stupeň věrnosti, s níž umělecké dílo „opisuje“ skutečnost v jejích pomíjivých podrobnostech, v náhodných vlastnostech jejího vnějšku - nýbrž že hlavním kritériem této pravdivosti bude souhlas s vnitřním, duchovním řádem věcí. To hlavní, čeho budeme požadovat třeba na romanopisci - a zejména na romanopisci, který si klade vysoký cíl, třeba na takovém Durychovi, Křelinovi nebo Schulzovi - nebude, aby nám popsal věrně a úplně všechny jednotlivosti nějakého charakteru nebo nějakého děje, nýbrž aby nám pod obrazem vnější podoby dovedl zjevit, zpřítomnit, „zobrazit“ podstatný vztah člověka nebo příběhu k duchovním zákonům života, jež se v něm projevují.

Tím je dána zásadní odpověď nejen na otázku uměleckého realismu, nýbrž i na otázku poměru umění k morálce. A to je právě ta otázka, v níž se nejčastěji uplatňuje úsilí vytvořit jakýsi partikulární pojem umělecké pravdy, aby tak bylo možno prakticky morálku z umění vyloučit. Proto si musíme všimnouti zvláště této souvislosti našeho zkoumání.

Jako hlavní partikularistický důvod se obyčejně zde uplatňuje námitka, že morální zřetеле znamenají jakýsi vnější zásah do umění - že se zde zvenčí ukládá jakýsi zvláštní závazek umění, které je přece svéprávné a řídí se vlastními immanentními principy. Tato námitka je ve skutečnosti neblahým omylem, který vyplývá z povrchního a kusého chápání umě-

ní - z chápání, které vlastně nehájí svrchovanost a svéprávnost umění, nýbrž ji snižuje a znehodnocuje. Vždyť ve skutečnosti není vůbec třeba „zavádět“ do umění morální principy, aby byl doložen pravý vztah umění k morálce; stačí k tomu jen rozvést důsledky těch principů, k nimž docházíme zkoumáním samé povahy umění.

Je totiž základním omylem tvrdit, že morální skutečnost je něco, co je mimo meze umění. Mravní řád je přece podstatnou částí řádu života zrovna tak, ba ještě více než kterýkoliv jiný princip hmotný nebo duševní. Člověk, který je středem universálního řádu stvoření, je přece jakožto člověk především bytostí morální; a umění, jež je zaměřeno k dokonalosti řádu, k plnosti řádu v tom, co má nejvzácnějšího a nejvýznamnějšího, musí být zaměřeno primérně k této skutečnosti; vyjadřuje-li tvarem vnitřní vztahy, vnitřní zákonitosti řádu, musí už tím právě zabírat také vztahy morální. Slovem, morální vztah je dán v samých předpokladech umění, protože je podstatnou složkou lidského života. a nemůže být vyloučen, protože by tím umění ubíralo skutečnosti na její plnosti; a není to tedy něco, co by bylo ukládáno zvenčí.

To je tedy třetí základní přívlastek umělecké pravdy: že zahrnuje pravdu morální. To však není ještě všechno. Poněvadž umění směřuje k plnosti a dokonalosti reality, půjde mu i v tomto vztahu k morálnímu řádu především o to, co je v morálním řádu skutečností základní - o to, co je podstatným prvkem člověka v řádu morálním. Tímto podstatným prvkem je duchovní zápas člověka - zápas věrnosti, kázně, poslušnosti a všech ostatních morálních sil s porušeností jakožto následkem prvotního Pádu člověka - úsilí přemoci prostředky morálního řádu všechny ty temné, zálučné síly, které se v člověku samém nebo mimo něj snaží člověka strhnout s jeho cesty k pravému lidskému údělu ve věčnosti. A tento boj se tedy musí nutně odrážet i v umělecké pravdě. Nebude možno umělci líčit člověka jen v rovině živočišnosti, nebude však také moci zůstat pravdivým a přitom líčit člověka jen v jeho libovůli, bez vztahu k příkazům morálního řádu. To by bylo počínání falešné, ba obłudné.

To platí pro všechny oblasti morální skutečnosti. A platí to tedy také tam, kde to klade na umělce největší požadavky - v oblasti života smyslového. a především tam, kde jde

o nejsilnější vášni přirozenosti - lásku tělesnou. Právě zde dochází nejčastěji k nedorozumení ve jménu umělecké svobody; neboť zde duchovní stránka přirozenosti vstupuje v nejtěsnější styk se smyslovou naléhavostí a je tedy přirozené, že se umělec cítí nejvíce přitahován a nejvíce váben k svrchovanému gestu právě zde. Ale zde se také vynořuje zvláště naléhavě morální příkaz v podobě principu studu, který klade pevnou mez zjevování jistých věcí. A to může umělec málo ukázněný snadno přijímat jako nenáležitou překážku, která se staví v cestu jeho vůli po zjevování; a ocitá se pak snadno v pokušení, prostě vyloučiti stud z procesu tvoření - „přemáhat stud mocí a krásou“, jak to bylo kdysi přehnaně formulováno.

Je třeba říkat po všem, co bylo uvedeno, že by to bylo počinání svrchovaně osudné? Ani stud přece není nic, co by bylo teprve nějak zvenčí vkládáno do toho řádu skutečnosti, z něhož umělec vychází. Naopak, je to něco, co je dáno přímo v lidské přirozenosti jako její podstatný rys, jako nezbytný prvek její morální rovnováhy. Není to nic jiného než zákonitě a přirozeně uplatnění základního principu duchovního boje v oblasti života smyslového. Tak jako je člověku ukládána kázeň v jiných věcech pro jeho porušenost, je ukládána kázeň studu člověku v oblasti vášně, kde je tíha porušenosti zvláště naléhavá, protože zasahuje nejsilnější stránku jeho tělesnosti. Ale - a to je zvláště důležité pro umění - tak jako v jiných oblastech není morální kázeň jen záporným, vylučujícím prostředkem, nýbrž i prostředkem ke kladnému růstu - tak je tomu i zde. Není to jen úkon, jímž člověk uznává porušenost a odvrací se od ní, ale je to úkon pokání, úkon očišťující, jenž obnovuje sílu člověka v tom, co je pro něho nejdůležitější - ve věcech duchovních.

A tento význam kladné tvořivé síly má stud ve zvláštním stupni pro umělce a jeho umění. Není pro něho jen nezbytnou podmínkou zachování vnitřní pravdivosti - není jen něčím, co náleží podstatně k pravdě života a nemůže být vyloučeno z pravdy umění, nemá-li se ta pravda proměnit v ilusi - nýbrž je to také tvořivý prvek, jenž očišťuje umělcův zrak a činí jej vnímavým pro nejhlubší vztahy řádu života - jako zase naopak nedbá-li umělec těchto věcí, ztrácí mnoho ze síly a jasu pravé duchovní zkušenosti.

V tom je tedy pravý smysl vztahu umění a morálky. Není pak zřejmo, že neexistuje žádný základní rozpor mezi morálkou a uměním právě proto, že jsou ty dvě věci v tvořivém vztahu? A že naopak o rozporu lze mluvit právě tam, kde se chce morální skutečnost z umění vyloučit pod záminkou nějaké partikulární „umělecké pravdy“? *Timotheus Uodicka.*

Pracovna

MYSLÍŠ TO DOOPRAVDY?

Zachvěla jste se hrůzou, píšete mi, když jste nedávno si uvědomila, jak opovážlivě mnohdy ujišťujeme Boha, jak mnohomluvně a vysoko tyčíme svou zbožnost. Píšete mi, že jste se zachvěla v hloubi duše nad větou: Nechci, Pane, nic než tebe... Před vaším zrakem povstala jako hradba všeho toho, co ještě chcete proti Pánu, nebo vedle něho, takže On není opravdu ještě tvou jedinou láskou... Takových slov a vět odvážných je mnoho v našich modlitbách a písních... Jen tak namátkou: Ty jediná jsi touha má... Na světě jiného nic nežádám... Vracím se v ten zlý svět... Je to pravda? A smíme se tak tedy modlit?

To, že jste si s bázní uvědomila, jak je daleko skutečnost našeho života od těchto velkých slov, je správné užívání těchto slov. Nemodlete se, nezpívejte ta slova s hlučným sebezaľíbením a spokojeností s tak vynikající svou svatostí. Nevěřte citu, který vás nese rytmem oněch velkých slov. Řekněte si pokorně: Kéž bys byl mým jediným potěšením... Tolik toužím po tom, abych si na světě opravdu ničeho jiného, než tebe, Pane, nežádala... Vím, to je cíl křesťanského života, aby mi všechno zhořklo v Tobě, jediné lásce.

Jakmile si toto uvědomíte, pak se modlete a zpívejte dále. Jen se tím vždycky pozvednete k nové snaze a ještě vroucnější touze. Ale nevěřte těm slovům o sobě. Opakujte je pokorně po svatých a zanícených křesťanech.

Konečně modlete se a zpívejte to jménem všech svatých duší. A s pravdivostí těchto velkých slov o nich a u nich spojte aspoň pravdivost své upřímné touhy po lásce nesmírné a

čisté, jakou si On, svatý a dobrý, zasluhuje. Ne každá úzkost nás smí zajmouti. Nechte modliti se svého Prostředníka, Ježíše Krista, Jeho proste a Ducha svatého proste, aby se modlili ve vás. On vás naučí správně se modliti a uskutečňovati, co on sám vložil a vloží do našich srdcí. Pak se modlete již bez úzkosti. - *Braitto*.

LÉČENÍ SUBTILNÍ SEBELÁSKY

V úkonech ctností jsou dvě věci. Ctnostný úkon a uvědomění si tohoto úkonu a jeho ctnostnosti. Člověk, hlavně na začátku duchovní dráhy cítí velkou útěchu ne snad z toho, že koná duchovní skutky, že jedná ctnostně, nýbrž z citění oné vznešenosti a ušlechtilosti, která naplňuje člověka, který se věnuje oněm skutkům. A sem se může vplížit velmi snadno jemná sebeláska.

Člověk snadno přilne spíše k této své, osobní, okoušené jistotě z konané ctnosti, což se může velmi snadno zvrhnouti k radosti nad *svou* ctností. Člověk klade příliš sebe na význačné místo v konání ctností, místo aby hleděl nejprve a především a vůbec na to, že má ctnostnými skutky prostě oslavit Boha, vyplniti jeho vůli a připodobniti se tak jeho životu, totiž jeho dokonalostem.

Nesmí býti prvním cílem ctnosti, vůbec nesmí býti jejím cílem, aby se člověk opájel vědomím své vznešenosti a dobroty pro ni. Člověk může míti radost z krásy ctnosti, ale musí se vystříhati sebelalibení pro tuto ctnost. Ctnost totiž nezáleží ve spokojenosti, kterou cítíme, ani v pocitu radosti, že konáme ctnost, nýbrž prostě v poctivém plnění vůle Boží, které uskutečňujeme úkonem ctnosti.

Proto zkouší Bůh duši stoupající ve ctnosti. Odejme jí vědomí blaživé a radostné vědomí ctnosti i zalíbení v ní a radosti nad tím, že ji konáme. Tak očišťuje její ctnost, aby člověk nenacházel uspokojení a zalíbení v sobě, když ji plní, a aby ctnostně jednal bez této odměny. Duši se zdá, že nekoná ctností, nemá ctností. Jedna po druhé se jí ztrácí před očima. Zbývá jen se skloniti ve své nicotě, vytrvati v plnění Boží vůle i bez odměny tak samozřejmé, jakou je sladké uspokojení z vědomí naplněné povinnosti. Když toto člověk umí, nezdrží jej již nic, ani ona jemná sebeláska. - *Braitto*.

MODLITBA RETNÁ

Učitelé duchovního života rozlišují modlitbu vnitřní proti modlitbě retné. Jest to ovšem pojmenování velmi nedostatečné a nevystižné. Má-li býti retná modlitba dobrou, i ona musí býti vnitřní, rozjímavou, jinak by byla papouškováním, něčím nedůstojným Boha i člověka. A i vnitřní modlitba nezůstává jen retnou. Ve chvílích nejvroucnějšího rozletu duše přelévá své nadšení i své mluvě, která ji pomáhá svatými, chcete-li tedy retnými výkřiky.

Proč o tom píší? Abych předešel nebezpečí, které vždycky přinášelo ve všech stoletích každé vřelejší hnutí duchovního života. Lidé, oddávající se vnitřní modlitbě, se domnívají, že smí či musí podceňovati modlitbu retnou jako něco jich nedůstojného, co je jen pro začátečníky.

Každá modlitba musí býti „vnitřní“, t. j. duch musí vésti, zapalovati a naplňovati slova. Vždyť ta slova chtějí směřovati k Bohu. I retná modlitba smí být jen hovorem tvora s Tvůrcem, dítěte s Otcem! Když nám dal Bůh řeč, aby vyjadřovala naše myšlenky, nechť slouží k vyjádření myšlenek nejvyšších. Řekneš ovšem, že Bůh je duch a stačí proto vnitřní hovor - bez vnějších slov. Bohu ano, ale ne tobě. Nejprve, když je řeč Božím darem, musí se všemi Božími dary také Bohu sloužiti. Dík, dobrá retná modlitba naladí, připraví, naplní duši, aby pak měl duch připraveno s čím obcovati s Bohem-Duchem. Člověk není jen duch. Je duch a tělo, a takový musí být též náš styk s Bohem. Bůh sám připjal nejduchovnější dary na vnější obřady a slova. Proto ať nepropadnou zbožní věřící téhle jakési monofysitské tendenci. Ať celý člověk oslavuje Pána, s duchem i s tělem, když celý jest od něho stvořen, aby celý byl slávou Páně! - *Braitto*.

LIDÉ BOŽÍ JAKO ÚTOČIŠTĚ

Vypravoval mi jeden z mých známých v pokorné prostotě, jak za světové války byl pevně odevzdán do vůle Boží a jist si jeho ochranou i v nejprudších bojích. Jeho kamarádi se choulili kolem něho, jisti, že s ním se jim nic nestane. Na to jsem si vzpomněl, když si mi kdosi stěžoval, že má málo času na různé úkony zbožnosti, protože se k němu stále uchyluje tolik lidí o pomoc, radu a útěchu. Divil se tomu docela upřímně, co u něho lidé hledají a lekal se, co že jim dá.

Kdo buď ztratil důvěru v Boží přítomnost, nebo komu se tento Bůh důvěrně blízký odmlčel, instinktivně touží po tom, aby se mohl ohřát u někoho, u koho cítí jistotu Boží přítomnosti a blízkost jeho lásky. Kolem takového člověka sletují se duše žízlivé jako včelíčky kolem sladkých květů. A nesmí se uzavřít, musí dávat, dávat klid a mír a jistotu Boží lásky a svaté jeho tušené a žité přítomnosti. Má se stát svým bližním ostrůvkem bezpečnosti v bouři, v temnotě, dokud se nevyčásí, dokud zase nevzejde slunko. Neboj se, že se k tobě přiblíží pokušení ješitnosti, marnivosti a pýchy, tak velká milost jistoty a blízkosti a prožití sladkosti jeho přece stojí za to, abys trochu bojoval s nepřitelem o pokoru v tomto významění. Věř, že pokora neznamena zavírání očí před Božími dary. Pokora je, jak říká krásně a prostičce svatá Terezie Ježíškova, pravda. Pravdivost vnitřní ukáže člověku, co mu Bůh svěřil, ale také že On a jen On toto člověku svěřil. Tak ho uchrání před malichernou ješitností. Tak milost Boží nebyla ti dána jen pro tebe. Žijeme přece ve svatém společenství a spojení se všemi a proto, cokoliv přijímáme, vždycky i pro druhé přijímáme, a když kolem nás je tolik bez světla a jistoty, jest úkol našeho světla rozlévat se na druhé. Vždyť člověk, uzavřený v temné kobce svých pochyb, nejistoty a opuštěnosti, hledá žízlivě každou skulinku, kudy se dere paprsek Boží. Tak sviň tedy světlo vaše před lidmi, aby oslavovali Otce vašeho, jenž je v nebesích. - *Braitó*.

ZBOŽNÍ V PROTIVENSTVÍCH

Mám to skoro vyzkoušené, že když nezbožní a při tom dokonce křesťansky se tváří lidé pronásledují lidi zbožné, že obvykle oni zbožní mají pravdu proti křesťanům rozumným, nepřehánějícím a střízlivým.

Jakmile někdo začne vám vykládat, aby vás odvrátil od vroucnějšího duchovního života: Já jsem *také* věřící, já jsem také zbožný, ale nejsem fanatik, nesmíme přehánět, vězte, že není ani zbožný, ani věřící, nýbrž že je to prostě člověk tohoto světa, který věří v království tohoto světa a náboženství je mu něco velice mlhavého. Kdyby totiž byl věřící a kdyby byl zbožný, musil by vědět, že Bůh je všechno, a že třeba mu dáti všechno a že pokud mu nedáme všechno, nedali jsme mu ničeho. Takový člověk, ačkoliv zdůrazňuje, že je zbožný bez

fanatismu, jest přece jen fanatikem, protože vyznává fanatismus u prostřednosti, přízemnosti, jen této země a toto je fanatismus velmi sveřepý, který dovede pronásledovat všechny, kteří chtějí se nějak rozletět nad zem.

Toto pronásledování je ovšem nejtrpčí a nejprudší zároveň, protože se děje od těch, kteří zdánlivě bydlí pod jednou střechou Hospodinova domu s námi, kteří jsou zdánlivě stejného základního smýšlení. Ale ne, nejsou, jakmile mohou se domnívati, že by něco pro Boha mohlo býti příliš, že Pán Bůh toho tolik nežádá. To je fráze zlořečená, neblahá a nešťastná. Jejím jménem pronásledují „také zbožní“ ony „přepjaté zbožné“. Kdyby stíhali zbožné pro zanedbávání jejich stavovských povinností, pro nějaké směšné vnější formy jejich zbožnosti, mluvili by jménem zdravé zbožnosti, ale jakmile kárají ty, kteří si vykonají celou svou povinnost, a ještě lépe než kárající třeba, jakmile jejich zbožnost, ač je bohatá, neuf nápadná a titěrná, je pronásledování jen výkřikem světa, žárlicího na to, že někdo nechce páliť zároveň dvě svíčky, světu a Pánu Bohu. Zbožní si pak mají jen povzdychnouti a říci si: Vím, komu jsem uvěřil! - *Braitó*.

ÚKLAD NEJOBECNĚJŠÍ A NEJNEBEZPEČNĚJŠÍ

V řeholi svatého Augustina čteme: Pýcha však i dobrým skutkům činí úklady, aby je zničila . . . A druhým takovým nepřítelem obecným a nebezpečným jest sebeláska, sestřenice pýchy.

Není stavu duchovního tak vznešeného, není skutku tak čistého a pokory tak poníženého, aby se jich nemohla zmocniti sebeláska a hlavně aby jim sebeláska neukládala. Tak se mnohý snaží o vnější, zdůrazňují o vnější projevy svatosti, jak o tom čte v různých životopisech, protože by ráda pro sebe, pro svou osobu byla ušlechtilou, čistou, velkou a svatou. A to je zmatení nejhorší. Svatý je právě ten, jenž o tom ničeho neví, kdo o tom nemluví, kdo si nefíká stále, že chce býti svatým a dospěti ke svatosti, nýbrž ten, kdo prostě plní vůli Boží, jak ji najde a kde ji najde, a nepátrá stále, zda se tomu jeho stavu již říká anebo může říkat svatost.

Ona sebeláska zkřiví docela zrcadlo duchovního života. Může učiniti duši i dokonale farizejskou, že bude sháněti vnější formy a viděti v tom podstatné a bude zanedbávat podstatné.

Tak se třeba u osob řeholních celá dokonalost řeholní zvrhne ve zdůrazňování řeholního šatu nebo jeho částí, nosí všechno podle předpisu, jen to hlavní nenosí, totiž lásku. Neboť sebelásce se věru líbí vynikati nad druhé spíše touto vnější věrností a přesností, nežli láskou, která mnoho stojí. Podobně zase jiného vede sebeláska, totiž jeho vrozená ledabylost k zanedbávání oněch vnějších forem a libuje si v tom, že nelze na formách, že jest od nich dokonale osvobozena. I to je beláska, které se nelíbí pořádek, přesnost, a libuje si rá v této jakési romantičnosti, nežli v pracné věrnosti. Jiné nechutí k veřejnosti a domnívá se, že je svatost v tom, prchá před veškerým stykem se světem i tam, když jej posílá, když mu dal hřivny, aby jimi dobýval Božího lovství. Domnívá se, že jedná dobře a lépe než ti, kteří stále někde štvou. Povahy aktivní, výbojné svádí naproti mu sebeláska, aby šly za tím, co vyhovuje jejich povaze i v hdy, kdy Bůh od nich žádá sebranost, klid pro načerpání nových sil, aby se ztišil u nohou Páně, aby nebyl jen horlitel volající druhé k Bohu, nýbrž aby sám nacházel chvíle nejkrásnější a nejmilovanější u nohou Páně.

Sebeláska dovede obléci nejružnější podobu, horlivosti, sebranosti, útěku ze světa a zapírání, odříkavosti, přesnosti, statečnosti, upřímnosti. Všude na ni musíš dávat pozor. Každá povaha je jí nějak ohrožena, aby totiž člověk svou povahou a sklony své povahy nehledal jen sebe, aby nepřehnal sklony své povahy v jednostrannost. Jednostrannost jest právě známka řádící sebelásky. Máš si býti vědom, že dokonalý, Boží člověk má mít zladěno všechno v sobě, celou svou činnost a proto především i své schopnosti, aby se ve svém životě nedal vésti jen svými libostmi a nelibostmi, nýbrž vůlí Boží. Sebeláska zastírá právě tuto vůli Boží, takže i když ji člověk vidí, vidí ji jakoby pod závojem své sebelásky, tedy skreslenou podle toho, jak se to sebelásce právě hodí. Radívá se hledati hlavní chybu a bojovati proti ní. Radím: Hledej svou formu sebelásky. Tou se totiž projevuje tvá hlavní chyba, že se neovládáš, nekázníš, nevychovááš, nezapíráš, protože příliš a špatně, nezřízeně skrze sebelásku miluješ sebe. Bojuj statečně a vytrvale a s otevřeným hledím, s jasným, upřímným pohledem na sebe. Jen tehdy, bude-li se umenšovati sebeláska, poroste v tobě láska Boží a naopak. - *Braitto*.

Zásady

Sv. Ignác:

LIST SMYRŇANŮM

Ignác, jinak Theofor, církvi Boha Otce a milového Ježíše Krista, omilostněné všemi dary, plné y a lásky, obšťastněné všemi zvláštními milostí církvi Boha důstojné a plodné na svatost, církvi Smyrně v Asii v čistém Duchu a Slovu Božím echno nejlepší.

1. Velebím Ježíše Krista Boha, že vám dal takovou moudrost. Poznal jsem totiž, že jste dokonalí v neochvějné víře jako přibití na kříž Pána Ježíše Krista tělem i duší, a upevnění v lásce krví Kristovou, nezvratně přesvědčení o našem Pánu, že je vskutku z rodu Davidova podle těla, a Syn Boží z vůle a moci Boží, že se opravdu narodil z Panny, byl pokřtěn od Jana, a aby naplnil veškerou spravedlnost, opravdu byl za Pontského Piláta a tetrarchy Heroda za nás přibit v těle. Z toho Plodu pocházíme i my, z jeho blahoslaveného utrpení, když svým zmrtvýchvstáním na věky zdvihl prapor pro své svaté a své věrné, ať ze Židů nebo z pohanů, v jednom těle své Církve.

2. A to všechno trpěl pro nás, abychom byli spaseni. A trpěl doopravdy, jako i doopravdy sám sebe vykřísil, a ne jak říkají jistí nevěrci, že prý trpěl jen zdánlivě (to spíš oni jsou jen zdánlivě!); a jak smýšlejí, tak pochodí: jako beztělí budou a jako přeludy.

3. Já přece vím, že i po zmrtvýchvstání byl v těle, a věřím, že je podnes. Když přišel k družině Petrově, pravil jim: Sáhňte si, ohmatejte mě, a uvidíte, že nejsem nehmotný přelud. A ihned ho ohmatali a uvěřili, přesvědčení o jeho těle i duchu. A kvůli tomu samou smrtí pohrdli, a zvítězili nad

smrtí. A pak po zmrtvýchvstání jedl s nimi a pil jako kdo má tělo, i když duchem byl sjednocen s Otcem.

4. Na tyto věci vás upozorňuji, miláčkové, přesto že vím, že i vy jste téhož názoru. Ale to vás předem varuji před šelmami v lidské podobě, které nejenom nesmíte přijímat, ale podle možnosti s nimi vůbec nepřicházejte do styku, leda se za ně modlete, kdyby se snad obrátili - což ovšem není jen tak. Nad tím má moc jen Ježíš Kristus, pravý náš život. - Jestli totiž tyto věci jenom na oko náš Pán vykonal, pak jsem i já jen na oko spoután. A nač jsem se pak vydával na pospas smrti, ohni, meči, divě zvěři? Ale blízko meče - blízko Bohu, na dosah šelem na dosah Boha; jen když je to ve jménu Ježíše Krista. Abych byl umučen jako on, všechno vydržím, ježto mi dodává síly on, jenž se stal dokonalým člověkem.

5. Jeho někteří lidé z nevědomosti popírají, či spíše jsou popření od něho, když jsou raději advokáty smrti než pravdy; ty nepřesvědčili ani proroci, ani Zákon Mojžíšův, dokonce dosud ani evangelium ani utrpení jednoho každého z nás. Oni totiž i o nás mají stejné mínění. Co já z toho mám, když mne někdo vychvaluje, a Pánu mému se rouhá, neuznává, že měl skutečné tělo! Kdo tohle neuzná, ten ho docela zapřel a sám je skutečná mrtvola. Jména jejich, zpronevěřilců, neuznávám za vhodné uvádět. Ale kéž bych se nemusel o nich ani zmiňovat, dokud nezmění smýšlení o Utrpení, které je naše vzkříšení.

6. Nikdo se nedej oklamat. I kdyby nebešťané, i kdyby vznešení andělé, i kdyby knížata viditelná nebo neviditelná - kdyby neuvěřili v krev Kristovu, i ty čeká soud. „Kdo můžeš pochopiti, pochop.“ Pro místo se nikdo nenadýmej; všechno je víra a láska, nad něž není nic. Všimněte si lidí, kteří mají jiné mínění o dané nám milosti Ježíše Krista, jak se protiví Duchu Božímu! O hostinu lásky se takoví nestarají, ani o vdovu ani o sirotka, ani o utiskova-

něho ani o zajatce či propuštěného, ani o hladovějícího nebo o žízňícího.

7. Eucharistie a modlitby se straní, protože neuznávají, že Eucharistie je tělo Spasitele našeho Ježíše Krista, které trpělo za naše hříchy a které Otec dobrotivý vzkřísil. Popěrači toho daru Božího v disputacích umírají. A potřebovali by hodů lásky, aby jednou vstali z mrtvých.

Takových lidí se musíte stranit, a ani soukromě o nich nemluvit ani veřejně; hleďte si raději proroctvů, a zvláště evangelia, v němž se nám jasně podává Umučení, a skrze ně je nezvratně dokázáno. A rozkolů se varujte jako počátků neblahých věcí.

8. Všichni buďte zajedno s biskupem, jako Ježíš Kristus s Otcem; a s kněžstvem jako s apoštoly, a jáhny ctěte jako ustanovení Boží. Nikdo bez biskupa nedělej nic, co se týká Církve. Jen tu Eucharistii pokládejte za pravou, kterou slaví biskup anebo koho on pověří. Kde se ukáže biskup, tam budiž lid, stejně jako kde je Kristus, tam je katolická církev. Bez biskupa se nesmí ani křtít ani slavit hody lásky; a naopak co on schválí, to je Bohu milé, takže je bezpečné a platné všechno, co se pak dělá.

9. Bylo by záhodno, abychom se už jednou vzpamatovali a pokud ještě máme čas, obrátili se k Bohu. Dobře je Boha i biskupa ctít. Kdo ctí biskupa, je ctěn od Boha; kdo činí něco napříč biskupovi, kóří se ďáblu. - Nuže, vším dobrým oplývejte v milosti; jste toho hodni. Všemohně jste mě občerstvili, kéž i vás Ježíš Kristus. Přítomného i nepřítomného jste mě milovali. Zaplať vám Bůh, dosáhnete ho, když ve všem pro něho vytrváte.

10. K Filonovi a k Rheu Agathopodovi, kteří přišli se mnou z lásky k Bohu, pěkně jste se zachovali, že jste je přijali jako pomocníky Krista Boha; však také děkuji Pánu za vás, že jste si jich všemožně hleděli. Nic se vám z toho neztratí. Kéž jsem vám k radosti já i moje pouta, kterými jste nepohrdli a nestyděli jste se za ně. Zato se nebude za vás stydět dokonalá věrnost sama, Ježíš Kristus.

11. Modlitba vaše dospěla do církve antiošské v Syrii, odkud jsem byl odveden spoután božskými pouty; všechny je pozdravuji, ač nejsem hoden být odtamtud, ač jsem poslední z nich. Neboť z Vůle jsem byl tím poctěn, nikoliv podle mého hodnocení, nýbrž z milosti Boží, kterou si přeji dostat dokonale, abych vaší modlitbou dosáhl Boha. Než aby bylo vaše dílo dovršeno, na zemi i na nebi, bylo by záhodno, aby vaše církev určila ke cti Boží posvátného posla, který by šel do Syrie a tlumočil jim vaši radost nad tím, že mohou zase žít v pokoji, že znovu nabyli vlastní velikosti, že jejich tělo je opět zceleno. A zdá se mi vhodné poslat někoho z vašich lidí s psaním, aby s nimi oslavil uklidnění po bouři z vůle Boží, a že již dopluli do přístavu na vaše modlitby. Jste dokonalí, tedy dokonale ty věci promyslete. Jen chtít činit dobro, Bůh je ochoten vám je umožnit.

12. Pozdravují vás s láskou bratři v Troadě, odkud vám též píšu po Burhovi, kterého jste poslali se mnou spolu s bratřími svými Efezany a v němž mám velkou oporu. Kéž by jej všichni následovali, jeho, vzor služby Bohu. Odplatí mu milost za všechno. - Pozdravuji veledušojného biskupa a dušojné kněžstvo, spoluslužebníky moje jáhny, a vás každého zvlášť a všechny pospolu ve jménu Ježíše Krista, a v jeho těle a v jeho krvi, umučení i vzkříšení tělesném i duchovním, v jednotě Boha s vámi. Přeji vám milost, smilování, pokoj a setrvání až do konce.

13. Pozdravuji též domy bratří svých se ženami a dětmi, i panny nazývané vdovy. Buďte silní v síle Otcově. Pozdravuje vás Filon, je tu se mnou. Pozdravuji dům Tavie, které vyprošuji upevnění ve víře i v lásce přirozené i duchovní. Pozdravuji i Alku, milovanou tu osobu, a nesrovnatelného Dafna, Eutekna a všechny každého zvlášť. Mějte se dobře v milosti Boží.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

p Dr Silvestr M. Braitl O. P.:

DÍTĚ ODCHÁZÍ OD SVÉHO OTCE

(Kurs duchovního života pro začátečníky 6.)

Ježíš sám líčí hřích lidský jako odchod z otcovského domu. O tom mluví krásné podobenství o marnotratném synu. Je totiž hřích nejprve urážkou dobrého Otce, urážkou lásky otcovské, odchodem z jeho domu a ztrátou jeho lásky i účasti na jeho životě.

Mluví se o hříchu nejruznějším způsobem; s hlediska rozumového jest to přestoupení zákona věčné moudrosti, s hlediska lidské společnosti jest to ohrožení její, dále jest to nevděk tvora, jest to vzpoura, jest to urážka, jest to příčina hořkého utrpení Ježíše Krista a důvod k trestům časným i věčným. Tak se můžeme nejruznějším způsobem dívat na hřích. Ale málo lidí se na hřích dovede podívat s hlediska naší křesťanské podstaty. Hřích by byl i bez Božího synovství. Víme, hřích je nejprve přestoupení zákona Božího. Když ale je křesťanství ve své podstatě, ve svém středu a nejprve a především účastí na Božím synovství, je třeba všechno, celý křesťanský život, všechny hodnoty i pahodnoty posuzovati s tohoto hlediska.

Je přece dokonalejší dívat se na hřích ne s hlediska svého, osobního a sobeckého, že by nás mohl poskvřniti, že by nás ale také mohl učiniti na věky nešťastnými, nýbrž s té stránky, jak máme ke všemu státí, ke všemu totiž přistupovati s hlediska nejsvětější skutečnosti pro nás, že jsme Boží děti. On nás zahrnul tolika dary, ne pouze abychom měli tento život. Vidíme, že sice přirozený řád existuje sám o sobě, ale Bůh jej povýšil k řádu nadpřirozenému. Přirozené má býti podnožím, přípravou, přísluhou, stupněm a pomocníkem k rozvinutí života nadpřirozeného. Proto nám dal tolik darů, nejenom abychom si podle nich založili a upravili svůj přirozený život, ačkoliv i ten by se pak musil - a kde není poznání nadpřirozeného, musí i dnes ještě - řídití

podle přirozeného zákona mravního. Ale, když nás Bůh povolal k nadpřirozenému, všechno, i věci stvořené i přikázání o věcech stvořených mají sloužiti tomuto nejvyššímu určení, tomuto nadpřirozenému vynesení, takže pak hřích nabývá u křesťana nové tvářnosti a nové zloby. Dítě nechce uznati nejenom Pána, nýbrž Otce, dítě nechce uznati Boží moudrost, nechce užívat stvořeného, jak Bůh určil, a tím se zdráhá jíti k Otcí. Tím si ale také zahrazuje cestu, kterou by se jediné mohlo dostat k Otcí.

Bůh vše stanovil tak, aby všechno sloužilo jeho svatým plánům. Proto jeho vůle projevená v přikázáních je projevem jeho svaté moudrosti, jeho velebnosti, která sebe samu musí nesmírně milovati a musí všechno určit a řídit tak, aby všechno jí sloužilo, aby ji všechno oslavilo. Hřích je tedy postavením se proti této vůli Boží, která musí sebe milovati a všechno k sobě vésti. Nemůže žíti životem svého Otce, životem účasti na jeho životě, kdo nechce žíti s Bohem ve středu svých zájmů a všeho stvoření i sama sebe, kdo sebe staví za cíl sebe.

To je tedy nejprve hřích: nevděk vůči Otcí. Otec vše tak ve světě i v životě a tíhnutí člověka uspořádal a podal lék v poslušnosti svého vlastního jednorozeného Syna, aby člověk mohl jíti k Otcí, aby mohl svůj život naplniti tím nejvyšším, aby se nemusil ztráceti v čemkoliv stvořeném. K sobě a pro sebe, ke spočinutí v sobě, ke spočinutí co nejbohatšímu povýšil Bůh člověka a všechno tak uspořádal, aby skrze všechno a vším mohl takto člověk k Bohu stoupati.

Tak je hřích nerozum. Hříchem jedná nerozumně Boží dítě, když chce sobě a svému štěstí, své cestě lépe rozuměti nežli jeho Otec sám. Nerozum to jest, protože si to člověk zbytečně jen všechno komplikuje a ztěžuje si svou cestu ke štěstí. Kdyby ale si lidé aspoň vzali příklad, odstrašující příklad a poučení ze všech těch hledačů štěstí, ze všech těch potulných hledačů nových cisteren. Kdyby si vzaly Boží děti příklad ze všech marnotratných synů, kte-

ří probili své největší bohatství, totiž lásku Otce, totiž to, že mohli přebývat jako doma v jeho stánku, aby pak byli všemi a vším opuštěni a aby ani mláta vepřů se jim nedostávalo!

Bůh tak zařídil člověka, že každé provinění proti zákonu otcovskému ho pronásleduje jako stín nespokojení, jako stín vědomí, že bloudí, že je na falešné cestě, že se potácí v poušti!

Otec všeho, dárce všeho, jenž všechno stvořil k tomu, aby oslavil sebe a naším spojením, spojením naší vůle, chtějící uposlechnutím tohoto uspořádání tvorů a jich užívání přispívati k uskutečňování těchto plánů Božích, aby oblažil také nás a vynesl nás způsobem myslitelně nejvyšším. Člověk smí na sebe mysliti teprve ve druhé řadě. Nejprve musí Jemu všechno sloužiti. Chce-li se člověk hříchem vymknouti tomuto určení k Boží oslavě, dává přednost sobě a svým choutkám před Bohem, jakožto naším jediným cílem. Staví sebe na místo Boží, dává přednost svému myšlení před nekonečnou moudrostí Boží. Nazýváme to urážkou. Jistě se to nemůže Boha dotknouti. Ale dotýká se to slávy Boží ve tvorech, ve kterých a kterými má vzdáti Bohu čest jako prvnímu Pánu a poslednímu cíli všeho. Člověk neuráží Boha samého v sobě, protože v tom je Pán neurazitelný, ale uráží člověk svého Otce ve tvorech, v jeho otcovské péči a v určení, které otcovská láska nám i všem stvořeným věcem dala, aby všechno plnilo to, co Pán sám v sobě plní, když sebe a svou vůli nade všechno miluje.

Tím se odcizuje člověk strašně svému Otci. Tím se již přestává k němu chovati jako k Otci, když opovrhne tímto životem z Otce, v němž On sám sobě je štěstím, v němž On sám sebe dokonale a naprosto miluje. Kdo nemiluje Boha nade všechno, ztrácí podíl a účast na tomto Božím životě, kterým je naprostá Boží láska k sobě jako k nejdokonalejšímu. Tím přestává žítí člověk jako Boží dítě a potlouká se po džunglích své hlouposti, své nepravosti, svého lidsky omezeného hledání štěstí.

Neznám většího neštěstí, nežli když člověk ztratí těžkým hříchem toto své Boží synovství, tuto účast na Božím životě, v němž je Bůh sám o sobě cílem a štěstím.

Kdo dává sobě přednost před Bohem, své vůli před vůlí Otcovou, přestává býti jeho dítětem a klesá zase na dítě lidské, na dítě porušeného přirozeného řádu. Zdůrazňuji: na dítě porušeného přirozeného řádu, na dítě, které opovrhne nadpřirozeným povýšením a spokojuje se ne s řádem přirozeným, nýbrž s porušeným řádem přirozeným, ve kterém stojí vzpoura a odboj tvora proti Tvůrci, protože tím je dnes označena lidská přirozenost. tím je označena skrze dědičný hřích, jenž znamená především odboj proti Pánu, proti Otcovi. Člověk chce sám ze sebe žít, podle svého rozumu, jak on si rozumí, bez ohledu na Boží prvenství. Těžký hřích sluje proto hříchem smrtelným, že zabíjí v nás tento život Božího dítěte. To je také ztráta milosti. Bůh může milovati jen to, co slouží jeho velebnosti, co samo směřuje k němu, co ho chce jako svrchovaného Pána. Milost jest účast na oné Boží přirozenosti. Když se ale člověk hříchem postaví proti přirozenosti Boží, aby se přikrčil k přirozenosti své, k přirozenosti porušené. Bůh, Otec, nemůže již míti zalíbení na takovém dítěti. Jest to dítě znetvořené, nemocné, hříchem těžkým i mrtvé.

To je hřích odcizování se Bohu a hřích smrtelný - rozchod s Otcem, odejití z otcovského domu a odvrát k prostopášnictví neřestí a k vepřům, k požitkům nejubožejších a nejnižších.

Proto je smutno v duši hříšníka a nezná hříšník pravé radosti, především onen hříšník, který již jednou okusil, jak sladký a dobrý je Bůh. Kdo jednou se zkolébal v otcovském náručí, nemůže si odpčinouti v žádném jiném náručí. Všude jinde bude v cizině, všude jinde také najde nepochopení, protože podle těch círů přece jen pozná svět dítě z lepší rodiny. Nedůvěra světa k těm, kteří byli hýčkanými Božími dětmi, otráví i to, co hodí z mi-

losti těmto uprchlíkům z otcovského domu. Víte dobře, že marnotratný syn si žádal nasytiti se mlátem vepřů, ale nikdo mu ho nedával. Ani toho mláta nakonec svět nedopřeje těm, kteří přišli v pozdější hodinu na trh marnosti.

Ale nejbolestnější je, že Bůh ukázal svou nesmírnou lásku Otce k dítěti, i hříšnému, tím, že za ně vydal svého jednorozeného Syna, aby zaň zaplatil. aby ho přivedl zpět a aby mu dal síly žítí již pak nadále jako Boží dítě. I po tomto důkazu otcovské lásky Boží má člověk ještě odvahu hřešiti? Ani takový důkaz nepochopitelné Boží lásky člověku nestačí, ani ten je nemá strhnouti zpět od propasti hříchu? Nevděk dovede býti sprostý a hnusný. Sprostý a hnusný je neděk dítěte Božího. Nevděk totiž nevidí, zapomíná na všechno, nebere ohled na nic a nestydí se za svou ohavnost.

Hřích nevidí ani přirozené dary, ani povýšení člověka k vlastnímu Božímu životu, ale nevidí ani slzy a krev a rány a zsinlost a lásku, kterými nás jednorozený Syn Boží hledal, našel a uzdravil a jako dobrý pastýř přivedl na svých rozbolavělých ramenou nazpět.

Pak se nemůže diviti Boží dítě, když Otec všechno učinil, aby dítě přesvědčil o své lásce, o tom, kde je jeho štěstí, že Otec musí trestati odbojné, vzpurné dítě. A to je trest nejstrašnější, že vytrvalé prchajícímu dítěti z otcovského domu po posledním takovém útěku zavře navždy bránu svého otcovského domu, bránu do svého srdce. A víš, co znamená blouditi bez domova? Bez jeho jistoty, bez tepla jeho lásky? To je peklo. Ne hlavně pro muka stvořená, nýbrž proto, že peklem musí blouditi daleko od domova a od Otce.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

BOŽÍ PŘÍTEL

Krásnou větu napsal sv. Tomáš: Jako duše je život těla, tak přátelství Boží je život duše. Pokusíme se tedy shrnout nauku Andělského učitele o tom, jaký je - řekli bychom duchovní profil - přítele Božího. Nejdříve si však stanovíme, co je přítel lidský. Jaká je podstata přirozeného přátelství.

Už Aristoteles poznal, že ne každé milování je přátelství, nýbrž jen milování blahovolné, v němž chceme druhému dobro pro něho samého. Proto není možno mluvit o přátelství při milování věci neživých. Neboť tu není vzájemná láska, ani chtění jejich dobra; vždyť by bylo směšné chtít, aby se víno mělo dobře, leda chce-li někdo, aby se uchovalo, aby se sám později měl dobře. Avšak to už je milování žádostivé, a ne blahovolné. Příteli však přejeme dobro pro něho samého, a ne pro sebe. Proto také Filosof říká, že málo pravých přátelství je u starců a také u mladíků. Starci prý totiž většinou zařizují všechno k svému užitku, mladíci zase k svému potěšení.

Avšak přátelství je jen jedna stránka přátelství. Druhá ustavující složka, naprosto nezbytná v přátelství, je vzájemnost v milování. Nutná podmínka pro vzájemnost v milování však je, že přátelé musejí mít spolu v něčem nějaké společenství, a tím se stávají sobě navzájem podobní. Tak na společném rodinném původu je založeno přátelství pokrevenské, na společné obci a všem, co s tím souvisí, spočívá přátelství občanské, a pod.

To je přátelství s hlediska přirozeného. Můžeme mít obdobné přátelství s Bohem? Můžeme přenášet zásady lidského přátelství na lásku k Bohu? - Můžeme. Vždyť přátelství je nejdokonalejší láska. jaké je lidská duše schopna, je to vznět duše, na kterém je nejméně nedokonalostí ze všech hnutí lidského srdce k jiným živým bytostem. - Je jisté, že

Boží přátelství není společenství, které by mělo nutný základ v lidské přirozenosti. Člověk sám od sebe se totiž nemůže vyšinouti do nadpřirozeného řádu. Je to tedy zvláštní milost, dar Boží, když chce nás Bůh mít svými přáteli.

Jak se však obdobně vyplní ony tři podmínky přátelství, jak je uvádí sv. Tomáš, totiž vzájemné blahovolné milování, mající základ v nějakém společenství?

Sv. Tomáš říká, že člověk miluje Boha pro něho, to je blahovolnou láskou, a Bůh miluje člověka jako podmět, kterému chce blaženost, a tím se stává blahovolná láska vzájemnou; a společenství, které Boha a člověka pojí, je společenství blaženosti zde na světě skrze milost a v naději, ve vlasti pak ve skutečnosti.

Druhou a třetí podmínku našeho přátelství s Bohem chápeme snáze; těžko se však zdá porozumět, jak my jako přátelé Boží můžeme Bohu přátí dobro. Kardinál Cajetanus krásně na to odpovídá: „Když slyšíš, že v přátelské lásce chceme Bohu dobro pro něj samého, věz, že jsou dvojí Boží dobra: jedna v něm samém, druhá k němu. Dobra, která jsou v něm, totiž jeho život, moudrost, moc, dobrota, spravedlnost, milosrdenství a taková, ta dobra nejsou nic jiného než sám Bůh, a ta z lásky chceme Bohu, protože se nám líbí, že Bůh je takový, jaký je. - Dobra pak, která jsou k Bohu, jako čest, vláda, poslušnost, a krátce vše, co se děje k jeho slávě, z lásky tak chceme Bohu, že nejen se nám líbí, že ta dobra jsou, nýbrž toužíme, aby byla a rostla, staráme se, aby byla, radujeme se z nich, když jsou, a máme zármutek, když nejsou, bojíme se, aby se neztratila, dostupujeme na odpůrce těch dober atd.“

Vidíme tedy, že mezi Bohem a lidmi je možné skutečné přátelství. Jak nyní tento náš poměr s Bohem vypadá ve skutečnosti? - Ty podmínky, které uvádí Andělský učitel v 2. II. 23, I, rozvádí v dalších člancích a hned ukazuje, jak se jeví v přátelství Božím.

První podmínka je, že přátelství může být jen mezi rovnými. A protože mezi námi a Bohem zela nekonečná propast, stal se Bůh člověkem. Stal se jedním z nás, prvorozeným mezi bratry, a jeho milostí máme účast v přirozenosti Boží a tím i v přátelství Božím. Sv. Pavel píše Korinťanům: „Věrný je Bůh, který vás povolal ke společenství Syna svého Ježíše Krista.“

Příteli je dále vlastní, že chce žít s přítelem a důvěrně s ním obcuje. Je však možné důvěrnější obcování než to, jež máme s Kristem v eucharistii, kde on bere na sebe způsoby chleba a vína a tím přechází přímo do naší krve a duše? A i v ostatních svátostech to společenství a obcování je tak dokonalé, jak může vymyslet jen Boží láska.

Přátelství také působí, že ti dva mají takřka jednu vůli a jedno srdce. Totéž - ještě mnohokrát umocněno - nacházíme v přátelství Božím: „Začkoli budete prositi Otce ve jménu mém, dá vám.“ Bůh plní vůli svých tvorů, kteří jsou jeho přáteli. A na slova knězova „Toto je tělo mé“ sestupuje Syn Boží na oltář. Je tedy zřejmé, že i se strany člověka nutná podmínka Božího přátelství je plnit vůli Boží: „Miluje-li mě kdo, přikázání má zachovává.“

Přátelé si dále svěřují svá tajemství. A i zde nám hned napadnou slova Božského Spasitele z velekněžské modlitby: „Kdo mě miluje, i já jej budu milovati a zjevím se mu.“ A dále: „Již vás nenazývám služebníky, neboť služebník neví, co činí pán jeho. ale nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všecko, co jsem slyšel od Otce.“

Přátelství se musí vždy také projevovat navenek. A i v tom překonal Kristus Pán nekonečně všechna lidská přátelství, protože nemá nikdo větší lásku než ten, kdo dá život za své přátele.

Konečně poslední podmínka pravého, dokonalého přátelství mezi lidmi je, že nemůže být mezi mnohými. Ale to je pouze pro naši omezenost časovou a prostorovou a pro ohraničenost a konečnost lidských schopností. To však neplatí v přátelství Božím.

Sirachovec napsal: „Přítel věrný je záštita mocná, a kdo ho našel, našel poklad. Přitele věrného nelze se dokoupiti, nelze dosti odvážit zлата ni stříbra za dobrotu věrnosti jeho. Kdo se bojí Boha, bude mít také přátelství dobré.“ - Platí-li tato slova o přátelství lidském, oč více možno je přisoudit přátelství Božímu!

Naše přátelství s Bohem, uzavřené na křtu svatém, kdy se nám dostalo milosti posvěcující a božské lásky, od kdy nejsvětější Trojice novým a zvláštním způsobem v nás přebývá, má zde na zemi stále růst - a bude růsti tím rychleji, čím blíže budeme Bohu - až k oné dokonalé shodě naší vůle s vůlí Boží, jakou vidíme u světců, kteří Bohu nic neodepřeli a jimž také Bůh nic neodmítl; to přátelství má ustavičně růst k životu v Bohu, s Bohem a z Boha, k životu, který je jitřenkou a úsvitem onoho věčného dne, kdy tušení lásky a naděje ustoupí jasnému patření na trojjediného Boha, onu jednotu bytí, myšlení a milování nám zde nepochopitelnou, a nastane ničím nezkalená radost ze spočinutí v nejvyšším Dobru.

P. Dr Silvestr M. Braito O. P.:

PŘEBÝVÁNÍ NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE KE SPOJENÍ PŘETVÁŘEJÍCÍMU

(Kurs mystického života 16.)

Mystikové se shodují v tom, že vyšší duchovní život záleží v jakémsi okoušení, zakoušení Boha. Vyzvedá se proti svatému Tomáši, že mystikové novější proti němu postavili vysvětlení, co se děje v duši v tomto okoušení. Ale daleko důležitější jest, jak se toto okoušení uskutečňuje, za jakých okolností a podmínek, jaké dogmatické skutečnosti jsou tu podkladem tohoto těsnějšího spojení s Bohem.

Svatý Tomáš buduje svou nauku o zvláštním spojení s Bohem v mystickém životě na tajuplném pře-

bývání Boha v nás, jenž přebývá v nás, aby se nám dával.

Písmo svaté připíná tajemnou zvláštní přítomnost svatých osob v člověku na lásku. Proto se mluví při této příležitosti zvláště o Duchu svatém, který vychází jako láska a je vyslán zvláště k nám.

Ve 14. hlavě svatého Jana čteme o tom několik výroků. Tak ve verši 23.: Miluje-li mne kdo, slova má bude zachovávat a já a Otec přijdeme k němu a příbytek si u něho učiníme; ve verši 15.: Milujte-li mne, zachovávejte má přikázání. A já budu prositi Otce a jiného Utěšitele vám dá, aby zůstal s vámi vždycky. A Jan 26.: Duch svatý seslaný, jež Otec pošle vám ve jménu mém, vyučí vás všemu a připomene vám vše, cokoliv jsem říkal vám.

I. Jan 4, 16.: Bůh je láska, a kdo přebývá v lásce, v Bohu přebývá a Bůh v něm. K Řím. pak praví svatý Pavel: Naděje nezklame, protože láska Boží rozlita jest v srdcích našich Duchem svatým, jenž dán jest nám.

I. Kor. 3, 16.: Což nevíte, že jste chrámem Božím a že Duch svatý přebývá ve vás?

Jest to docela jiná přítomnost, nežli jest ona, kterou je Bůh ve všech věcech jako jejich ustavičný Tvůrce a Zachovatel. Není to jen spojení touhy, která si touhou přitahuje, zpřítomňuje milovaný předmět. Jest to přítomnost docela zvláštní, ve které Bůh se předává člověku v lásce, aby ho člověk požíval. Proto se připomíná v tomto zvláštním přebývání Boha v nás především Duch svatý, jemuž přísluší, aby byl dán, poslán, aby byl láskou, protože on je dárce darů, hlavně moudrosti, a pak tvůrcem lásky, jimiž, totiž moudrostí a láskou, člověk jaksi postihuje Boha přítomného v sobě.

Theoretikové mystiky mluví rádi o experimentálním poznání Boha, ale svatý Tomáš je opatrný a mluví o poznání quasiexperimentálním. Tak je neinformovaností tvrditi, že svatý Tomáš nemluví o mystice, protože nemluví o poznání experimentálním, nýbrž jen o kontemplaci, podobně jako prý

dominikánští theoretikové mluví jen o kontemplaci a ne o mystickém okoušení Boha, a proto že nelze tu mluvit o vlastní mystice. Jest to poznání zkušenostní, protože duše poznává Boha ne již jako něco cizího, vzdáleného, nýbrž jako nesmírně důvěrně blízko v nás otcovsky, přátelsky přebývajících, jako něco, co se nám podává k okoušení, k poznání lásky. Ale přidává svatý Tomáš to slůvko quasi experimentalis (I Sent. dist. 14. a. 2. a. 2. ad 3.), protože nepostihujeme zde na zemi Boha přímo v něm samém, nýbrž v úkonu lásky žhavé poznáváme, jak že je v nás, tak také že je v nás nesmírně důvěrně. Teprve ve slávě postihneme Boha přímo. Zde na zemi nemáme k tomu prostředků. Nemáme tu ještě světla slávy a žádná idea a žádné okoušení v lásce, kterou on v nás působí, ani v odrazu lásky jeho k nám nemůžeme poznati rovnocenně s Bohem samým jeho samého.

V odpovědi na druhou námitku tamtéž praví, že Duch svatý je dán duši tak, aby ho mohla mít, obejmouti. Protože zde na zemi se nám podává v milosti a pak na milosti budovaném požívání. Duch svatý totiž zasévá do duše lásku a moudrost, jichž požíváme a jimiž ovšem již bez zvrátneho soudu ho požíváme a v něm okoušením jeho krásných darů poznáváme, Bůh totiž je pravda a láska a darem moudrosti ho poznáváme tak, jak On, Pravda, sebe dokonale poznává, a láskou jím vlitou, okoušenou, právě jako jím vlitou, jej poznáváme, jej, jenž jest Láska. Na tomto místě praví výslovně Andělský učitel, že to, čeho v tomto tajemném objetí prožíváme a okoušíme, není Bůh sám v sobě, nýbrž onen dar lásky a moudrosti, Duch svatý vychází jako láska a proto, když se nám Bůh dává v lásce a jako láska, připisujeme to právě Duchu svatému, jenž je jako zosobněná láska zárukou našeho dědictví, totiž synovství, zárukou, že jsme Boží, když se v nás tak důvěrně odráží vlastní život Boží moudrosti a lásky.

V Summě se pak Andělský učitel vrací k tomuto

předmětu, že totiž Duch svatý je k nám poslán, když je totiž novým způsobem v nás, a je naším darem, jestliže jej dokonale máme. A obojí je stavěno na skutečnosti, že Bůh je ve spravedlivých ještě novým způsobem, který se liší od obyčejného způsobu, kterým je Bůh jako Tvůrce ve všech věcech. Duše má v sobě Boha jako předmět, kterého má poznávat a okoušet právě v onom přebývání, právě jakožto intimně přátelsky přebývajícího v nás, že jej má tak poznávat, jako poznává svou myšlenku, jako objímá svou lásku. (I. q. 43. a. 3.)

To již není poznávání úsudkové, přemítající a skládající, nýbrž poznávání onou vnitřní sourodostí, vnitřní spřízněností s Bohem, jenž jest láska a moudrost. Člověk právě svou vroucí láskou k Bohu působenou mimořádně v člověku poznává Boha, jenž je láskou, a proto se láskou a moudrostí nedokonaleji projevuje, když se dá poznati jako láska nová, silná a blízká. Touto blízkostí, jakoby vnitřní sourodostí a spřízněností ho poznává, podobně jako člověk čistý oceňuje věci týkající se svaté čistoty právě svým vychovaným smyslem pro čistotu, takže oceňuje věci podle toho, jak jsou cizí nebo vlastní oné již s člověkem srostlé čistotě.

Čím více se nechává člověk ve všem nésti a vésti oním duchem moudrosti a lásky ve svém hodnocení a oceňování všeho ve svém životě, tím více v něm působí tajuplně Bůh, tím ale také stále více v tomto odevzdávání se Božímu působení poznává člověk Boha jako sladce a nesmírně blízko přítomného v sobě. To již není poznávání hledající, skládající, nýbrž poznání oním vnitřním ohněm a teplem, čili, jak říká Andělský učitel na zmíněném již místě, *ex quadam dulcedine amoris*, jakousi sladkostí v duši hořící lásky . . .

Bůh mluví ke každé duši, která se mu aspoň nějak oddá. Duch svatý zašeptne občas i v duši začátečnickově, ale pokud se člověk honí za starostmi a roztržitostmi, umlčí křik jeho zájmů Boží hlas. Proto je třeba askese, aby se člověk zkáznil, aby utišil

křičící vášně. Aby to Bůh duši urychlil, sesílá jí na začátku duchovní dráhy určité úlevy, sladké útěchy. Ale duše si navyká na tuto stravu tak, že nevidí Boha pro jeho sladkosti, zapomíná na jejich smysl a účel, že mají totiž člověka připoutati k Bohu. Místo toho by se člověk připoutal k dílům Božím, k jeho účinkům. Tak je třeba dalšího očišťování, aby člověk hledal Boha v duchu a v pravdě. Když teď již člověk hledá celé své duchovní štěstí v duchovním uchopení Boha, vyvstává nové nebezpečí, aby nespolehl člověk při tomto pronikání k Bohu jen na své světlo a na své vlastní síly. Musí tedy být očištěn tím, že mu Bůh dá okusiti, jak nedovede žádné stvořené slovo vyjádřiti přesně a dokonale Boží plnost a jeho tajemství, aby se člověk nechal vésti v tomto pronikání k Bohu, v tomto poznávání Boha jen jeho světlem, aby se nechal zaplaviti Božím poznáním a Boží láskou, jak Bůh sám sebe poznává a miluje.

Čili, člověk má býti tak Bohem naplněn, že poznává a miluje samým Bohem a že to ví a cítí a okouší. A v tom je vrchol duchovního života, to je ona deificatio, obožení, jak směle mluví mystikové, unio transformativa, jak neméně směle mluví svatý Jan od Kříže, jednota přetvářející lidskou činnost na činnost takměř Boží. Svatý Jan od Kříže nazývá tento stav dokonalým duchovním stavem, jenž záleží v dokonalém uchopení Boha. A toho se člověk nedopracuje sám, to musí působiti právě Bůh sám v nás. Jen Bůh může v nás působiti dokonalou lásku. Protože pak láska a poznání jsou těsně spjaty, tak jak jen Duch svatý jako zosobněná láska může v nás tuto lásku Boží působiti, proto ji připisujeme působení Ducha svatého. A protože o Duchu svatém řekl Spasitel, že nás vyučí veškeré pravdě, také jen jeho darem moudrosti dostane se nám moudrosti Boží, onoho svrchovaného poznání, které je v nás působeno samým Duchem svatým jako účast naše na jeho moudrosti, na jeho poznání. V Duchovní písni mluví o duchovním životě jako o postupu sedmi komnata-

mi, jež postupně obsazujeme postupným oddáním se sedmi darům Ducha svatého. Až teprve když duše cítí, že usuzuje o všem docela novým světlem a s docela jiných vrcholů, teprve tehdy že je důvěrně blízko svého Boha.

Ve Výstupu znovu praví svatý Jan (kn. II. hl. 27.), že čím je duše čistší a osvobozenější ve své víře a lásce, tím více ji Duch svatý vede a osvětluje a sděluje jí nové dary. To tedy znamená totéž, co říká svatý Tomáš o lásce a poznávání duše skrze Boha tajemně přítomného v člověku, skrze Ducha svatého, jenž je touto přítomnou láskou Otce a Syna.

A v Živém plameni: Všechna hnutí, úkony a sklonky, které duše kdysi přijala od svého zdroje nadpřirozeného života, jsou v tomto spojení přetvořeny ve hnutí božské, zemřelé sebelásce a žijící v Bohu. Duše se stala skutečným dítětem Božím, jest celá jakoby oživena Duchem svatým. Jak učí svatý Pavel: Ti, kteří jsou vedeni Duchem Božím, jsou syny Božími (Řím. 8, 14).

Střed duše je Bůh. Když dosáhne duše toho, že láska a poznání Boží se stává poznáváním a milováním proměněné duše, stal se Bůh nejvlastnějším jejím středem. V tomto okamžiku je duše celá naplněna, přetvořena v celé své činnosti činnostmi Boží. Bůh působí tu přímo na podstatu duše, na její vrcholek, do něhož jsou zasazeny rozum a vůle. Tak poznává duše podstatu své duše, podstatu Boží přítomnou v sobě. Všechno ostatní ztrácí teď již pro ni význam. Ničeho se nebojí, všechno dovede obětovat, všeho se odváží.

Jen málo duší dostupuje až sem, k onomu mystickému zasnoubení duše s Bohem. Ale protože to všechno je působeno na základě posvěcující milosti, která je základem našeho, a to jakéhokoliv nadpřirozeného spojení s Bohem, protože ona je základní nadpřirozená naše účast, každému, kdo je v posvěcující milosti, jest volná i tato závratná výše. Kdo se nechá vésti Duchem svatým, kdo se mu otvírá dokonale, kdo se nechává zaplavovat celou Boží

laskou a všemi jejími důsledky. nenajde ani tuto mystickou bránu uzavřenu.

Konstantin Miklík CSsR:

IAKÉ CTNOSTI UKAZUJE JEŽÍŠ VE SVÁTOSTI OLTÁŘNÍ

Z úvahy o Eucharistii, která jest nejznamenitějším prostředkem k sjednocování lidí s Bohem, vyplývá jako pravda samozřejmá, že Kristově účinné snaze po uskutečnění této jednoty má odpovídati cosi se strany člověka. Toto cosi záleží nejenom v přijímání Eucharistie, a to v přijímání takovém, aby bylo dosaženo posvátného účelu, nýbrž i v tom, co má následovati, v dobrém vděku za nesmírný dar, v lásce za lásku, v oběti za obět, v *úsilí o dosažení podobnosti s Tím, jenž se stal naším vzorem*, naším pravzorem, nejvyšším pomyslitelným obrazem naší dokonalosti. Syn Boží, Ježíš Kristus, jest netoliko sjednocen s Otcem jako Bůh; i jako člověk je s ním sjednocen kromě osobního spojení mravní dobrotou lidské vůle: láskou božského člověka, poslušností k Božím přikázáním, poslušností k Božskému poslání. Poslání každého člověka, jeho zvláštní povolání, jeho zvláštní stav uprostřed nespočetných jiných lidských stavů jsou určovány Otcem, a tento Otec určil i Synu člověka jeho zvláštní povolání vykupitelské, s jeho zvláštními ctnostmi a povinnostmi mimo obecné povinnosti lidské. Podle toho můžeme i u člověka Ježíše mluvit o jeho lidských ctnostech jako to činíme u jiných svatých. Avšak ctnosti Ježíšovy liší se přece svým stylem a svou časovou i mravní rozsažností od ctností jiných lidí, nehledě ani k tomu, že právě pro tento rozdíl má Ježíš všechny ctnosti všech lidí i andělů, i když jich skutkem neuplatňuje, protože koná skutkem ctnosti svého povolání zvláštního.

Jmenujeme-li ctností sklon konati mravní dobro.

je zřejmo, že lze rozeznávat i tolik ctností, kolik lze rozeznávat druhů mravního dobra. Čím více nutí dobrý sklon člověka, aby mravní dobro konal, a čím častěji přechází tento sklon v sám dobrý kon, tím větší, silnější a hlubší je ctnost. Jest na bile dni, že časový rozdíl mezi schopností a činem, pokud se týče ctností, Vykupiteli přiměřených. mizí pro naprostou dokonalost Ježíšovu, která nepřipouští mezer, i když jest v člověku Ježíši rozdíl mezi možnostmi a konem, protože tento rozdíl jest bez výminky v povaze každého stvoření. Na první pohled tedy vidíme, že ctnosti světců jsou jen velmi vzdálené podobnosti s ctnostmi božského Člověka, i když se tyto podobnosti pořád mohou zesilovati, pořád více přibližovati ideálu. Již z tohoto důvodu se možno domysleti, že ctnosti Ježíšovy jsou čímsi nesmírně životnějším, než jsou ctnosti světců. Ale ony jsou i vnitřně plnější, složitější i hlubší, rozlévající se zevně nebo vynořující se na povrch podle potřeby, podobně jako vulkán, který nikdy neustává ve své činnosti, ale který má své doby okázalých vystoupení z hloubek. Chceme-li tedy mluvit o ctnostech Ježíšových, jak se projevují ve velebné Svátosti oltářní, a chceme-li z toho bráti podnět k jejich následování, mějme především na zřeteli, že *Ježíš spíše žije v Eucharistii mravní dobro, než aby měl k němu sklony*. Kromě této podivuhodné skutečnosti lze však zjistiti jinou, snad ještě podivuhodnější, že Ježíš prožívá v Svátosti znovu všechny způsoby svého života mimoeucharistického, života ctnosti uskutečňované bez přestávky, tedy rostlé, žijící a trvající jako sám oživující princip.

Způsoby Kristova života, prožívané znovu v Eucharistii, nesou na sobě známky svrchované ctnosti nejen svým vnějším rázem, nýbrž i tajemstvími, která zjevují, a vlastnostmi, které ukazují. Též bezprostředními cíli, kterých dosahuje tento život, právě tak, jako cílem posledním, jež sleduje, osvědčuje Ježíš, že ctnost jest jeho život a jeho život mravní dobro. Velebná Svátost jest věrný a doko-

nalý obraz veškerého života Ježíšova, a jest potěšitelné, že se problém následování Krista zjednodušuje pro nás tím, že charakter mimoeucharistického života Kristova jest týž jako ráz a způsob jeho života v Eucharistii. Jest třeba vystihnouti mravní povahu Ježíšova života vůbec, abychom viděli, že *Ježíšův život ctnosti, jenž předchází život slávy, trvá v Eucharistii v původní svěžesti*, síle a osobité kráse, tak jak se ukazoval, ano i ukazuje v jeho životě mimosvátostném. Jest to život mravní síly, tak dobře naznačovaný silou muže (virtus), život, který se musí líbiti zdravé mysli (areté), život, hodný cti a vážnosti (ctnost), život, který jest k něčemu, který něco dovede, který dochází cíle. Takový život, kdysi časově oddělený a zevně charakterizovaný sedmým způsobem, ohraničený neb korunovaný sedmým tajemstvím, ozdobený a provázený sedmým znakem, dokonávající sedmé dílo vykupitelské za účelem nejtěsnější jednoty Boha s lidmi a lidí s Bohem, takový život žil Ježíš mimo Eucharistii a takový žije v Eucharistii.

Různý způsob života Ježíšova jest navenek určen rozvojem jeho lidské přirozenosti. Jest to život počatého, život dítěte, život jinocha a zralého muže, život k smrti, život po smrti a život do konce věků. Život v lůně matky jest život zvláštní bezmocnosti člověka. Jest to život podstatné závislosti, život zajatce a vězně, život beze světla denního, bez dojmů a beze zpráv o vnějším světě. Pokud jde o Ježíše, totiž o osobu Ježíšovu, jest to život úmyslný a vyvolený, dobrovolný a chtěný: Ježíš chce sám žíti nejprve takto, v matce, kterou si zvolil, v matce, již miluje dříve, než ho porodila na svět. Jest to nejubožejší lidský život, a Slovo chce tento život žíti, aby mu nic nechybělo z běd lidského života. A přesto jest život Ježíšův v lůně Matčiny život oživující: rozdává milosti napořád, dává tajemná poznání a tajemnou radost, tajemnou sílu a tajemnou ctnost, povzbuzuje k jásetu všecy, kdo se mu blíží, proměňuje tajemně všecy, kdo jsou mu blízko. V tom

a ve vůli Otcově, jenž chce, aby Ježíš žil lidský život od nejprvnějších záblesků, jest jediná útěcha, kterou si umíme živě představit v životě Vykupitele již počatého a žijícího, ale ještě nenarozeného. Vše ostatní jest nemohoucnost, ale neporovnatelně větší než u jiného dozrávajícího matčina plodu. Ježíš v lůně matky užívá rozumu: proto trpí svou tísní svou chudobou, svým očekáváním zrození. Jeho vykupitelské touze jsou položeny překážky, které zdolává poslušností. Jediná možnost, jak ukojiti vykupitelskou touhu v lůně matčině, jest nejhlubší ponížení a nejtišší modlitba za lidstvo. Kdo nevidí, že právě takový jest život Ježíšův ve svatostánku, jenže jest ještě nepostižitelnější lidskému zraku, ještě méně dosažitelný jakémukoli lidskému nástroji? V Eucharistii žádný lékař nedovede vyjmouti Ježíše z lůna jeho Matky, ač není pochyby o tom, že toto lůno jest na věky jeho trůnem, jeho nejmilejším lůžkem odpočinku, jeho slávou i ctí, jeho svědectvím i památkou jeho lidských počátků. Není možno si mysliti, aby pominulo cokoli svatého a krásného z toho, co jednou Ježíš měl, co mu patřilo, v čem se mu líbilo, s čím byl spojen nerozlučně tak velkou řadu dní, co udávalo stupeň jeho blahovoleného sestoupení podle onoho verše ambrosiánského chvalozpěvu: Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis uterum: Ty chtěje vzíti na sebe člověka, abys jej spasil, nezhrozil ses vstoupiti v panenský život!

Po životě v útrobě matčině žil Ježíš život dítěte na Božím světle. Musil se naroditi, musil se podrobiti tolika lidským potřebám, tolik kontrastujícím se stavem bezstarostného klidu života předcházejícího. Kdežto na cestě člověka k jeho narození má Stvořitel podíl největší a nejzřetelnější, zdá se, jako by na jeho vývoji po narození měla takoruka výhradní podíl jeho matka. Ona jest určena od Boha k tomu, aby byla k službám vyvíjejícího se rozumného živočicha k samostatné lidské formě, a s ní se dělí Bůh o účast na vytvoření svého uměleckého

díla dávaje jí radost z vykonané spolupráce a neostýchaje se prohlašovati ústy svých apoštolů, že žena bude spasena rozením dětí. Dokud člověk nevšel z mateřského lůna a nestal se viditelně bytostí rozdílnou od bytosti matčiny, dotud není jasno, že se člověk bez matky obejítí nemůže. Ponížení a slabost narozeného jest ještě větší (možno-li tak říci) než nízkost a slabost tvora vůbec, protože jest možno býti stvořen v dokonalosti a blaženosti. A jest-liže může býti a jest rozkoší svatého člověčenství Ježíšova, že se uznává za pouhé stvoření, tolik vzdálené od dokonalosti božství, přece nelze popřít, že tisícírá závislost narozeného na matce je svízelná, který bylo možno odvrátiti od lidské přirozenosti, kdyby ho nebyla stanovila vůle Otcova právě tak, jako život počatého v živém hrobě matčina těla. Nicméně jest život Ježíše narozeného slastí jeho Matky a radostí všech, kdo se radují z živého lidského dítěte, radostí tím větší, čím více je zřejmo a patrné, že dítě Ježíš jest dítě vskutku lidské a přece božské. Tato poslední okolnost je činí milování hodným bez míry, a všechno teplo vánoc vyvěrá z ní, a jeho Matka jest ctěna, milována a znázorňována právem jako nejblaženější z matek. Právě svou dětskou závislostí činí Ježíš svou Matku neodlučitelnou od našeho náboženství, a v žádné podobě nevystupuje Maria tak bezpečně v středu naší víry jako v podobě Madony s Děťátkem. Toto Dítě jest vládce světa. Ale jest možno je spatřiti bez loktů Mariiných a bez jejího klína, abychom cítili, že jeho vláda jest pevná a šťastná a že přišlo svět spasit a nikoli soudit? Nuže, lokty Mariiny a její klín jsou obrazem svátostných způsobů, od nichž Ježíš eucharistický nemůže býti odloučen, její mateřská moc a péče naznačují moc a péči kněze, a dětství Ježíšovo jest obraz velebné Svátosti a Matky Boží v Církvi. Ježíš eucharistický žije vskutku život velmi podobný tomu, jaký žil kdysi v náručí své Matěře, pod dotekem jejích prstů a pod září jejích očí. To byl takořka celý jeho tehdejší svět, jako jest při-

tomnost kněze takoruka jediná přítomnost, která s Eucharistií souvisí vždycky najisto a nezměnitelně.

Třetí život, jež Ježíš žil na tomto světě, byl život dospělého jinocha v přítomí rodičovského domku. Byl to život nejpodivuhodnější ze všech jeho životů, blízký cíle a vzdálený od cíle. Jako nezkrátil Otec dobu čekání Ježíšova v mateřském lůně, tak nezkrátil ani dobu jeho skrytého života jakožto života příprav. Naše lidská moudrost chtěla by usplíšiti jeho vstup do veřejnosti, zabezpečiti delším působením jeho úspěch.

Ježíš však nespěchá. Spíše si přivlastňuje lidské přesvědčení Mariino a Josefovo, podle něhož ještě nepřišel čas k veřejnému vystoupení, třebaž už nyní žasnou učitelé Zákona nad jeho moudrostí, jeho otázkami i odpovědmi. Skrytost jinošského života Ježíšova jest tím podivuhodnější, že se zdálo, jako by zrovna čekal na okamžik své zákonné dospělosti, a že v jeho slovech, která promluvil k Marii a k Josefovi, bylo skoro cítiti protest proti názoru, jako by ještě podléhal domácí péči a dozoru svých rodičů. Ježíš byl dospělý, mohl činiti, co chtěl. Zvolil však ještě delší život skrytosti, než byl ten, který uplynul od jeho narození do jeho dospělosti, a ponechal si pro své veřejné působení času málo. Zachoval pravidlo přípravy, i když věděl, že mu nebude na dlouho přáno vykonávati učitelský úřad. Život jinocha Ježíše byl takto plný nadpřirozených zásad, vzdorujících i nejlepší lidské moudrosti, a právě takový jest i jeho život v nejsvětější Svátosti oltární. Nejprve bylo možné, aby ten, jenž učinil svět a byl pánem světa, dělal po dlouhá léta tesařského učně a tovaryše v dílně. Máme se diviti, že tentýž Pán světa žije ukryt ve Svátosti, že tu bydlí věčně na zapřenou, že není nic viděti z jeho božského původu, ba ani nic z jeho pozemské urozenosti? Ovšem, jeho skrytost svátostná jest větší, než byla ona učňovská a tovaryšská. Jeho domek jest ještě menší a jeho roucho ještě tenší, takže ani nejslidi-
vější zraky zvědavců nemohou, leda skrze prosvíta-

vou oponu víry, uzříti jeho mladistvou tvář, slyšeti sladká slova jeho rtů. Jest však zde a je spokojen, a není zde mrzutý stářím, spíše je svěží láskou, půvabem a družností, jaké příslušejí mládí. A ačkoli si nelibuje v tom, aby byl zavržen, neznám a neuznán, přece bydlí v úzké a neznámé uličce, obyčejný svým sousedům a nevyhledáván cizími v obdivuhodné prostotě vnějších mravů, aby se nikdo nemohl cítiti na světě prostším a méně váženým než On

Čtvrtý život žil Ježíš v plné zralosti mužného věku, a to byl život jeho konečného povolání. Život tento se jmenuje život veřejné činnosti. Věk, který ji obecně připouští, byl právě ten, v němž Ježíš opustil otcovský dům, aby od té chvíle myslil jen na svého pravého Otce a plnil úkoly, které mu svěřil. Veřejná činnost byla několikery úřad mesiášský: úřad kazatelský či prorocký, úřad kněžský čili prostřednický, úřad pastýřský či královský. Tento trojí úřad zastával Ježíš v době své veřejné činnosti: neboť konal mnoho věcí, jež spadají do některé z těchto pravomocí. Nebyl jen hlasatelem radostného poselství o novém království Božím na zemi i na nebi: vymítal i zlé duchy z posedlých těl, odpouštěl hříchy a proměňoval duše, připravoval pastýře a chystal svátosti, uzdravoval nemocné a těšil zarmoucené; ano, těšil je takovým způsobem, že i vlastní stvořitelské moci používal, aby povolal znovu k životu ty, jejichž ztráta byla příčinou zármutku. Jest pravda, že některé stěžejní úkoly kněžské a královské odsunul na dobu nepříliš dalekou: jako krvavou oběť svého života za spásu lidí, ustanovení oběti nekrvavé a mnohých svátostí, ustanovení Petra hlavou Církve podle slibu, který mu učinil dříve, vydání rozkazů k duchovnímu dobytí světa a k jeho nadpřirozenému řízení. Naopak zase učil Ježíš své věrné i ostatní lidstvo také v době svého utrpení, svého vstání z mrtvých i svého života nebeského. Ale úřad kazatelský byl v době jeho veřejné činnosti úřad hlavní; byl to základní pilíř

nového náboženství, a zázračná dobrodiní, která v té době Kristus prokazoval, směřovala především k potvrzení jeho božské věrohodnosti a k snazšímu přesvědčení i získání lidských srdcí. Nelze popřít, že i život Kristův v Eucharistii jest život velkého kazatele pro ty, kteří věří. Je to ovšem jiný způsob kázání, než jaký pěstoval Kristus v těle smrtelném; ale není třeba říkati, že jest méně účinný, nýbrž jen že se již neobrací k začátečníkům. Pokročilí podléhají nepřemožitelné výmluvnosti Mlčícího, docházejí jeho nových a četných slitování, jsou zahrnováni skvostnými dary jeho milosti. Vyznání, která učinila z víry kazatelství, nemohou se pochlubiti opravdovými lidskými kazateli evangelních paradoxů, protože jim chybí opravdovost a celá pravda. Katolická Církev však měla a má vždycky nebeské kazatele světce a nad to nade vše Krista, kážícího a prorokujícího z ústřední svátosti.

Po veřejné činnosti následovaly v životě Ježíšově utrpení a smrt. To byl od Otce předurčený závěr vykupitelského díla, svorník velkolepé stavby. Bylo třeba oběti, smiřující Boha navždy a za všechny, a bylo třeba i doplňujícího kázání ne již slovy, jako příkladem. Celé utrpení Kristovo jest příklad, který táhne. Žádal-li Kristus, aby se člověk odřekl k vůli němu i života, chtěl-li, aby každý bral na se kříž každého dne a šel za Kristem, musil On prvý nésti svůj kříž a umřít na něm. Nemusil vybrati zrovna kříž nejtěžší, ale On si jej vybral z poslušnosti k Otci a z nesmírné lásky k lidem, aby je vykoupil nadbytečně, aby povzbudil k svému následování i ty, na které dolehne kříž těžký a velmi těžký, který není snadno nésti. Jeho lidská přirozenost si nelibovala v utrpení: spíše se ho hrozila a před ním se trásla. Ale jeho láska vykupitelská neměla pokoje, a On byl soužen touhou po křtu krve, dokud se nevykonal právě tak obřadně jako křest, kterým se dal pokřtiti v řece Jordánu. Vzpomínka na tuto oběť, kterou podstoupil za lidstvo z lásky, byla tak drahá jeho srdci, že si umínil oběť opakovati a uči-

niti ji svým trvalým stavem. Nemělo to býti utrpení krvavé a stav hanby fysické, ale měla to býti oběť stejné ceny a stav ponížení stejné účinnosti. Máe svatá jest táž oběť jako oběť na kříži, a Ježíš dlící pod způsoby nalézá se v ponižujícím stavu mystické smrti. O hanbu a zklamání má postaráno: rozum tisíců brojí proti způsobu eucharistického zjevení. Ale i vůle těch, kteří věří, jest pro Krista ustavičným zklamáním, protože mu věnují málo lásky, vděčnosti a pozornosti. Pouze ti, kteří rozjímají o kříži, rozjímají i o jeho novém druhu umírání; a jako jsou dojímaní k útrpnosti jeho mukami viditelnými, tak jsou rozjitřováni k lásce jeho rovnocennou obětí nekrvavou. Rozdělení jeho duše a těla jest naznačeno nejenom mší svatou, nýbrž i tajemným životem pod způsoby, které jsou jako hrob tesaný ve skále. Žádný pohyb, žádný projev spojených podstat v člověku není ve Svátosti možný. Jest tu jen nekonečný klid Božího hrobu po obřadech Velkého pátku, klid doufanlivé Bílé soboty před vzkříšením. Rozdíl je ten, že ve Svátosti dlí celý živý Ježíš s tělem i s duší, kdežto v hrobě dlelo jen ctihodné mrtvé tělo, spojené s božstvím. A více: počátek, střed i konec, ba i další pokračování života Spasitelova vidí Církev opakovaně v Eucharistii. A vzpomíná-li na Advent a Jesle, na Egypt i Nazaret, na Chrám i na Poušť, na Půst i Evangelium, na Jerusalema i Boží hrob, klade všechny tyto věci v blízkost Eucharistie, protože v ní ožívá všecko.

Fysická smrt Kristova trvala neobyčejně krátce. Po třech dnech, počítáme-li začátky dnů za celé dni, vstal z hrobu a žil ještě čtyřicet dnů na této zemi. Jeho smrt i jeho zmrtvýchvstání nebyly jen prozatímní, nýbrž konečné; a v tomto smyslu nebylo nikdy člověka, jenž by byl chodil jako On po zemi v oslaveném těle, a k tomu ještě po čas tak značně dlouhý. Nikdo z lidí, kteří doposud žili, nebude tak krátce podroben nadvládě smrti, a nikdo nebude po smrti tak dlouho prodlévati na zemi jako Ježíš, který zde zůstal netoliko čtyřicet dní, nýbrž až do

skonání všeho. Umožnila mu to Eucharistie, nyní až do konce svátost Těla oslaveného, spojeného s duší která již požívá odměny. Ale jako Ježíš vzkříšený zůstal na zemi ještě několik týdnů k dobudování Církve, tak i nyní v Eucharistii se odnáší všechna jeho péče k tomuto jeho jedinému zájmu. Jako Duch pravdy, kterého slíbil, připomíná i On sám Církvě vše, co už jednou řekl. Síla a zdraví církevní nauky prýští odtud, síla a zdraví křesťanské duše pochází z Eucharistie jako božského pokrmu a božského léku. Jenom Církev jest příčinou, že Ježíš oddaluje svůj odchod k Otcí, a jenom Církev jest důvodem, pro nějž zůstává trvale na oltářích chrámů. Ježíš neodchází se světa dříve, dokud svátosti nejsou pevně ustanoveny, dokud není dána moc odpuštění hříchů před Přijímáním, dokud není Církev postavena na Skále a dokud Skála není postavena na Kristu, dokud nejsou dány rozkazy k mystickému podrobení světa královně Církvě. Jestliže však i v nebi pečuje Kristus o svou Chof a mluví o ní neustále s Otcem, jest mítí za to, že tím více myslí na ni na zemi a že jen proto zůstává nadále mezi námi, aby žil pro nás a nám na blízku. Dána jest mu všeliká moc na nebi i na zemi. Obojí moci užívá pro rozšíření Církve, pro její slávu i její spasení.

Posléze žije Kristus život slávy v nebi, ale jest to tentýž Pán, jenž sdílí s námi naše vyhnanství. Nepochybujeme o tom, že jest rozdíl mezi tímto dvojím životem. Ale nepřiklánějme se k názoru, že Ježíš odložil vykupitelského ducha milosrdenství a oblékl ducha přísně soudcovského; že srdce slitovné zaměnil za srdce hrdé, ač by měl na to právo a ač mu to budou vytýkati jeho nepřátelé. Ježíš žijící v nebeské slávě má přesně tytéž sklony jako Ježíš žijící v šeru svátosti. Žije v jasných výšinách nebes jako v pozemských nížinách způsob. Není povýšený k duším ho milujícím ani na nebeském trůnu, ani v svátostném skrytu. Známe-li Ježíše v tichu svato-stánku, nemějme obav, že ho nepoznáme, až přijde

soudit svět. Přejde tak, jak jsme jej viděli do nebe odcházeti. Viděli jsme ho však odcházeti plného lásky k svým přátelům, k dobrým mužům a dobrým ženám, ke všem, kteří mu zůstali věrni přes všechny zkoušky i všechny pády, buď v nevinosti, nebo v kajícím, buď v bázni, nebo v odhodlání hrdinném a velkodušném. Věříme, že rozdíl Ježíše v slávě a ve svátosti neelí k našemu potrestání, nýbrž k našemu pozdvižení z prachu. Že lesk, který jej odívá na nebesích, padá i na nás, klečící před posvěceným a proměněným Chlebem!

Co činí Ježíš v tomto svém novém a velmi dlouhém životě? Raduje se z věčné slávy, ale mimo to má největší péči o trojí církev. Prvé již náleží cele a navždy. Druhé jest cílem, kterého bude jistě dosaženo. Třetí církvi sesílá na zem Ducha pravdy a lásky, největší dar, kterého je schopen a který mu všechno nahradí a vrátí. U Otce oroduje Kristus za církev trpící i bojující, ukazuje Otcí své rány, jež utržil za lidi. Tak nám jej líčí Apoštol, a tak jest to bezpečně podle pravdy. Ale On také každého jednotlivce povzbuzuje a posiluje k nadřirozenému boji až do konečného vítězství. Tak jej vidí Štěpán v otvírajících se nebesích: Ježíš povstává z trůnu na pravici Boží, napomíná k vytrvalosti a slibuje odměnu. Totéž činí Kristus v Eucharistii: Rozdává Ducha svatého a všechny jeho dary, přimlouvá se u Otce také s této země, těší sklíčené a pronásledované a udílí milost setrvání.

Kromě života fysického žil Kristus již na zemi a žije v nebi život mystický, a to v několikerém smyslu. Na zemi žil život blaženého patření, který mu náležel ještě před skončením pozemské dráhy právem osobního spojení s božskou přirozeností. Byl to život nejskutečnější, ale ze všech nejskrytější; jeho největším mysteriem jest Velký pátek, pocit opuštění od Boha, který nikdy ani na okamžik neodstoupil od trpící osoby Kristovy. Lidé však nepozorovali z tohoto jedinečného života Ježíšova téměř nic, vyjma ojedinělé narážky, kterým nerozuměli.

Kromě toho žil Kristus na zemi ještě mystický život vinného kmene, živícího ratolesti. Nebyl to život pouhého vnějšího přátelství s vyvolenými lidmi, neboť o přátelích nemůžeme beze všeho říkat, že jsou tělem našeho těla, větve mi našeho pně. Přátelé mohou činiti bez nás mnoho, ne-li všechno. Kristus však říká apoštolům, že bez něho nemohou učiniti nic. Nemohou vskutku bez něho učiniti nic, pokud jde o mystický život duše, a již tehdy bylo malé shromáždění apoštolů mystickým tělem Syna Božího, počátkem a zárodkem Církve. V nebi není život blaženého patření, jež tam Kristus žije z titulu odměny, žádným tajemstvím, protože patří k podstatě právě této odměny. Ale jeho mystický život v lidech trvá dále a rozvíjí se co do vnější velikosti i posloupné dokonalosti. Kristus žije, trpí i vítězí ve svých údech, protože hlava trpí a cítí s ostatním tělem. „Šavle, proč mne pronásleduješ?“ - táže se Ježíš s místa své blaženosti. A aby nebylo pochybnosti, že je to On, opakuje: „Já jsem Ježíš, jehož ty pronásleduješ!“ - Mystické utrpení Kristovo v Církvi (zrovna tak, jako jeho úspěchy) jest arci věc nám nepochopitelná. Ale právě tak nepochopitelná a jistá věc jest mystická smrt Kristova v Eucharistii, a to především smrt jeho vlastní. V Eucharistii však Kristus žije, zápasí a vítězí mysticky ve svém těle, k němuž náležejí všechny dítky Boží. Lidé mohou věděti o tomto mystickém životě jenom z víry, ale nemohou jej pronikat, ani sledovati jeho průběh. Eucharistie však jest Kristův mystický život dvojnásobně: mystický (tajemný) život Krista fysického, a mystický (duchovní) život Krista mystického.

Prvý začíná a končí každého dne, každé vteřiny a na každém místě. Je to zvláštní, protože jeho život v nebi není tím nikterak přerušován ani oslabován. Mystický život Krista eucharistického začíná však spojením duše a těla, ani se nekončí jejich rozloučením. Začíná se a končí Tělem a Krví, které vstupují na svět a mizejí se světa, ale vždy-

cky spojeny s duší Kristovou a s osobou Kristovou. Začíná tedy a končí tím, co má Kristus z Marie Panny, nikoli tím, co má z okamžitého nového stvoření od Otce. *Druhý* život jest pravý život Církve, která má zde na světě svou živou hlavu, a sama jsouc tělesem čili viditelnou společností, má za hlavu ne pouze ducha Kristova, nýbrž celého Krista i s jeho lidským tělem. Jsou-li obzvláště svátostí projevem a podmínkou církevního života, jest hlavní původce i působitel svátostí živý Kristus v Eucharistii. Jsou-li přesto služebníci Kristovi praví udělovatelé svátostí, je to jen důkaz, že jsou živými nástroji živého tělesa, že jejich ruce a jejich jazyk patří živému mystickému Kristu, a že i jejich vůle a jejich rozum patří k tomuto živému tajemství Hlavy a jí podrobeného Ústrojí. Platí-li toto vůbec o všech svátostech a o celé církevní pravomoci, platí to zvláště plnou měrou o Eucharistii samé. Neboť ona jest náplní života v nejvznešenějším smyslu, obsahujíc všechny jeho formy v největší úplnosti možné na tomto světě. Život Ježíšův uchovává v ní všechny své podoby, a jest tajemstvím Božím, která věc nahradí Eucharistii po té, až poslední mše bude dosloužena, poslední hostie požitá a poslední kalich spásy dopit. (Pokračování.)

Dr. Prokop Švach O. P.:

SVATOST APOŠTOLŮ

Určitá plnost milosti v duši apoštolů vyplývá z jejich vynikajícího poslání, jež měli v díle Božím. Rovněž z blízkosti, v jaké žili s Kristem. Tato plnost milosti však měla v duši apoštolů své účinky, jež se projevovaly v jejich duši především tím, že apoštolé byli utvrzeni milostí v dobrém a proto také požívali od svého utvrzení jakéhosi stupně nezhřešitelnosti.

Důvody pro tvrzení, že apoštolé byli posilněni

v dobrém a že se stali jakýmsi způsobem nezhřešitelní, nejsou jiné, než ty, jež byly uvedeny ve stati o plnosti milosti v duši apoštolů. Je to vlastně jen důsledek předchozí kapitoly. Plnost milosti jak posvěcující, tak pomáhající, již se dostalo apoštolům v den seslání Ducha svatého, měla vliv též na život apoštolů, takže jejich schopnosti byly silou milosti pozvednuty. Kladný výsledek milosti v duši apoštolů se projevoval v podobě ctností, jimž apoštolé oplývali. V negativním smyslu milost působila, že apoštolé byli chráněni před hříchem. Jestliže úkolem milosti v duši je, aby upravila poměr člověka k Bohu tak, aby byl dobře k němu zařízen jako svému poslednímu cíli a aby k tomu též směřovaly jeho skutky, plnost milosti, již se dostalo apoštolům, působila v nich tyto účinky daleko více, čím bohatěji byli obdařeni těmito nadpřirozenými dary. Nejen jejich duše byla dobře upravena k Bohu, nýbrž též jejich schopnosti byly ovládnuty milostí, která v nich působila nejen chtění dobra, nýbrž též jeho uskutečňování, takže ve skutečnosti pod vlivem milosti apoštolé se nemohli odklonit od nadpřirozeného cíle. Nebylo to sice naprosté utvrzení, ani úplná nezhřešitelnost, nýbrž jen do jisté míry. Jsou zajímavá slova svatého Tomáše o této věci: „Dary milosti nesledují řád přírody z nutnosti. A proto, ačkoliv lidská přirozenost není důstojnější než andělská, přece některému člověku byla udělena větší milost než nějakému andělu, jako blahoslavené Panně a Kristu. Utvrzení v dobrém pak příslušelo blahoslavené Panně, protože byla matkou božské moudrosti, do níž nic nečistého nevchází, jak ~~se~~ praví Moudr. 7. Podobně se na apoštoly slušelo, protože byli jakoby základ a opora celé církevní budovy, pročť museli býti silní.“¹

Odůvodnění této výsady zase vyplývá z cíle apoštolského poslání. Je sice těžko najít výslovný text v Písmě pro takové tvrzení, ale možno jej zahléd-

¹ Svatý Tomáš. De veritate, qu. XXIV, a. 9, 2.

nout v milostech a výsadách, jež obdrželi apoštolé v den letnic. Je to také obsaženo v cíli apoštolátu. Všeobecná theologická zásada je, že když si Bůh zvolí k nějakému úřadu někoho, že mu k tomu dá též potřebné prostředky a schopnosti. Vznešenost apoštolského poslání to vyžaduje, svatost apoštolů to potvrzuje a účta, jaké se v prvotní církvi apoštolé těšili u svých věřících o tom svědčí, rovněž mínění, jaké o sobě zanechal apoštolát v dějinách Církve. Utvrzení v dobrém je rozvinutím milosti, jíž se apoštolům bohatě dostalo při prvotinách Ducha svatého. Tato milost, podobně jako v duši Panny Marie, nebyla u apoštolů nečinná, nýbrž se projevovala ve skutcích podle milosti, a čím větší je milost, tím silnější je snaha po dobru a vzdálenější možnost k opaku, ke hříchu.

Proto také další důsledek tohoto bohatství milosti v duši apoštolů je nezhřešitelnost. Právě proto, že milostí byly schopnosti apoštolů uzpůsobovány k činnosti, upravené podle nadpřirozeného cíle, protože milost soustřeďovala jejich činnost k tomuto cíli. Čím více byly schopnosti apoštolů vedeny k nadpřirozené činnosti, tím více byly nejen zacíleny k duchovnímu dobru, nýbrž též posilovány v dobrém a vzdalovány od možnosti odklonu od tohoto cíle, tedy možnosti ke hříchu. Když svatý Tomáš rozebírá text Písma, kde sv. Pavel praví, že přišel do Jerusalema podle zjevení,² dovozuje z toho, že všechny úkony a hnutí apoštolů byly podle vnuknutí Božího. „Pohnutku pak popisuje, když praví: podle zjevení, to jest jak mu to Bůh zjevil a nařídil, aby přišel do Jerusalema. Z toho lze učiniti závěr, že všechny úkony a pohyby apoštolů byly z popudu Ducha svatého.“³ Je jisto, že apoštolé jako učitelé víry byli stále pod vedením Božím, jak to také vyjadřuje apoštol Pavel, když vybízí věřící, aby jeho slovo přijali tak, jak je ve skutečnosti, jako slovo Boží.⁴

² Galat. 2, 2.

³ Sv. Tomáš. *Expositio in s. Pauli epist., Ad Galat., c. II. 1.*

⁴ I. Thesal. 2, 14.

Že lze něco podobného souditi též o jejich činnosti, to vysvítá z bohatství milosti, jehož se jim dostalo. Sv. Petr v případě Ananiáše a Safíry řekl, že nesselhali člověku, když mu řekli nepravdu. nýbrž že oklamali Ducha svatého.⁵

Není bez zajímavosti, že sv. Tomáš by rád položil u apoštolů podobnou nezhřešitelnost, jako byla u Panny Marie, to jest, že ve skutečnosti apoštolé po svém utvrzení nemohli chybit nejen těžkým proviněním, jež vylučovala jejich důstojnost a svatost, nýbrž ani lehkým hříchem, kdyby nenašel v Písmě jiný text, který ho od takového tvrzení odradil. Z úcty k biblickému textu nešel dále ve svém názoru na velikost a svatost apoštolátu. Pro styk apoštola Petra s pohaný, začez byl kárán sv. Pavlem, se mu zdá, že sv. Petr chybil aspoň lehce, „protože v kánickém Písmě, v němž nelze věfiti něčemu nesprávnému, se praví, že Petr zasloužil pokárání“.⁶ Víme, že tento text byl podkladem pro tvrzení Reuse a Strause, že křesťanství vzniklo spojením dvou směrů, jež si z počátku odporovaly, petrinismu a paulinismu, proti vnikajícímu gnosticismu, ačkoliv se jedná ve skutečnosti v daném textu jen o disciplinární rozpor mezi sv. Petrem a Pavlem, jak postupovati v přijímání pohanů s ohledem na mojžišský zákon. Jestliže je pochybné, zda se v tomto textu jedná o nějaké mravní pochybení u sv. Petra, tím méně lze z toho vyvozovati to, co tvrdí jmenovaní racionalisté, protože nešlo mezi dvěma apoštoly o nějaký zásadní naukový rozpor, nýbrž jen o otázku kázně, lépe řečeno jejího provedení.

Nebyl to však jediný text, který měl vliv na utváření názoru o nezhřešitelnosti apoštolů. Poslechněme si dále: „Musí se říci, že po milosti Ducha svatého na žádný způsob nezhřešili smrtelně apoštolé, a to měli mocí božskou, jež je utvrdila, podle Žalmu 74, 4: „Já jsem utvrdil jeho sloupy.“ Zhřešili

⁵ Skutky apošt. 5, 3.

⁶ Svatý Tomáš, Sum. Theol. I., II., ot. CIII., čl. 14., k 2.

však lehce a to měli z lidské křehkosti, podle I. Jan. 18: „Jestliže řekneme, že nemáme hříchu (totiž všedního), sami sebe klameme a není v nás pravdy.“⁷ Podobně psal též sv. Řehoř Veliký ve svém výkladu na evangelia: „Ani ti nemohli býti bez hříchu, kteří se oddávali nebeskému vyučování, podle svědectví Jana, který praví: „Jestliže řekneme, že nemáme hříchu, . . .“⁸ Ve všech těchto textech je zdůrazněno ono utvrzení v dobrém. takže ve skutečnosti možnost smrtelného hříchu je vyloučena, i když se připouští možnost všedního hříchu, který však neodlučuje od posledního cíle. A ačkoliv, jak uvidíme v jiných textech, nepřipouští sv. Tomáš srovnávání apoštolů ve svatosti s jinými světci kromě hned po Panně Marii, přece, když mluví o nezhřešitelnosti, klade je na tentýž stupeň, jako je Jeremiáš a sv. Jan Křtitel, jež nazývá „posvěcenými v lůně“. „Můžeme říci, že je nějaký stav, v němž nemohl býti smrtelný hřích, nýbrž jen všední, jako u posvěcených v lůně, totiž u Jeremiáše, Jana Křtitele a apoštolů, o nichž se praví v Žalmu 74, 4: „Já jsem utvrdil jeho sloupy.“ O nich se věří, že byli utvrzeni milostí, takže nemohli smrtelně hřešit, nýbrž pouze lehce.“⁹ Nikterak však nelze výraz „posvěcení v lůně“ vztahovat na apoštoly, nýbrž ze souvislosti je patrné, že apoštolé obdrželi posvěcení teprve po utvrzení v milosti. Také nikde neučí sv. Tomáš, že byli apoštolé již v lůně posvěcení jako sv. Jan Křtitel. Nebylo důvodu k takovému tvrzení a ani žádného biblického textu, který by o něčem podobném svědčil.

Bohatost milosti, kterou obdrželi apoštolé, se projevila v duši apoštolů v podobě jejich velké svatosti, jež není ničím jiným než rozvinutím všech darů Božích v duši k dokonalosti. Plnost milosti vytvořila v duši apoštolů vynikající posvěcení, jemuž není

⁷ Týž, *Expos.*, Gal. c. II., lect. 11.

⁸ Svatý Řehoř V.: XL. Homil. in Evang., homil. XXX. ML., LXXVI., 1224.

⁹ Svatý Tomáš. De mal., qu. VII., a. 7. ad 8.

rovno u ostatních světců po Panně Marii. To proto, že apoštolé jako spolupracovníci díla Božího na zemi v posvěcení duší měli přední úlohu, již předčila jediné důstojnost mateřství Božího u Panny Marie. Ale právě proto, že byli v Novém Zákoně, tedy již ve stavu dokonalosti, hned po Panně Marii, nejbližší Kristu, proto také obdrželi nejvíce od něho. Zde je třeba se dívat na čas Kristův jako na vrchol vyzařování milosti, asi jako když slunce stojí nejvýše. Proto žádný ze světců Starého Zákona se nemohl vyrovnati apoštolům, a rovněž žádný z Nového Zákona po apoštolech, protože nebyl žádný tak blízko Kristu. A je zase povšimnutí hodné, že sv. Tomáš nedovoluje srovnávat co do svatosti ani sv. Josefa s apoštoly ani sv. Jana Křtitele. Jestliže tento světec je nazván mezi prvními z lidských zrozců, je to proto, že byl posvěcen v lůně své matky jako předchůdce Páně, jehož úkolem bylo připravovati cestu na příchod Kristův. Ale sv. Jan Křtitel patřil mezi světce Starého Zákona; v něm vyvrcholila svatost starozákonní. Proroky Nového Zákona, tedy času plnosti a dokonalosti, se stali apoštolé. A protože byli přímými spolupracovníky v díle Božím, sloupy Církve a prvotiny Ducha, proto se stali nositeli velké svatosti. To je vlastně jen účinek hojnosti milosti, již se dostalo apoštolům. Nelze s nimi srovnávat svatost ani sv. Josefa, i když je nad veškeru pochybnost, že byla veliká, jakož i jeho úloha vzhledem ke Kristu a k Panně Marii. Přesto však sv. Josef nevystupuje ve své důstojnosti tak, jako apoštolé, jejichž poslání bylo rázu veřejného, kteří měli býti nástroji zjevení Božího, jeho šíření i jeho dovršení. Svatost apoštolů je tedy svatost učitelů víry, zakladatelů Církve a vyslanců Kristových, světla světa a soli země. Proto také odměna svatosti, jež je sláva blaženého patření, bude velká, vynikající nad ostatní, tedy po Panně Marii. A zde jsou neobyčejně silná slova obdivovatele apoštolů sv. Tomáše, když píše neobvykle rázně: „Z toho je zřejmá pošetilost oněch (ne-li blud), kteří se odvažují některé světce

srovnávati s apoštoly v milosti a ve slávě.¹⁰ Vyňata je vždy Panna Maria, i když to není učiněno zde; je to však známo a patrné z jiných textů. A ještě: „A ačkoliv všem světcům v hojnosti udělí bohatství slávy, daleko více jí udělí apoštolům.“¹¹ Právě proto, že svatostí vynikli nad jiné světce. Nejen že přijali více, nýbrž také, že silou milosti si dobyli více a zasloužili více, protože byli postaveni do velkých bojů v šíření království Kristova jako první zápasníci a přední bojovníci. Milost byla základem svatosti, ale též posilou v bojích, jež pro větší milost nebyly menší. Proto tedy tím větší byla odměna slávy, v níž se rozrůstala milost jako símě života věčného. Větší odměna také proto, že byla úměrnější pracím a zásluhám v díle šíření království Božího. Tak se vnitřně jeví apoštolé opravdu jako předáci, knížata, sloupy evangelického života, jeho svatosti, utvrzení v dobrém, vzdálení vlivem milosti možnosti odklonit se od cíle, odměnění vynikající odměnou. Svatost, která měla být též příkladem. „Tito tedy se nazývají knížaty, protože první obdrželi dary Ducha svatého. Řím. 8: „Nejen však oni, nýbrž i my, mající prvotiny Ducha“ - časově dříve, nad jiné bohatěji. Proto, jako blahoslavené Panně se žádná žena nevyrovná, tak ani žádný světec se nemůže s apoštoly srovnávat nebo se jim vyrovnati.“¹² Čím větší příčina, tím silnější účinek. Plnost milosti apoštolů byla příčinou větší svatosti, ctnosti a proto také odměny. „Velikost ctnosti se totiž ukazuje v účinku, pročť čím větší účinek božské síly je v někom, tím větší se tam jeví síla Boží, ačkoliv sama v sobě je jedna a nerozdělená. A proto, poněvadž je v apoštolech větší účinek božské síly, proto v nich je velikost ctnosti.“¹³

¹⁰ Svatý Tomáš. Expositio in o. s. Pauli ep. Ad Ephes. c. I., lect. III.

¹¹ Tamtéž, c. I., lect. VI.

¹² Svatý Tomáš, In psalmos. (Psal. 44 in fine.)

¹³ Týž, Expos., Ad Ephes., c. I., lect. VI.

Dominik Pecka:

VÝCHOVA JAKO VĚDA A UMĚNÍ

I.

Věda o výchově se zakládá na vědě o člověku. Pedagogie jest sice věda, ale ne věda nezávislá. Nemůžeme říci, co jest výchova a jaká má býti výchova, nevíme-li nebo nechceme-li věděti, co je člověk.

Člověk není bytostí osamocenou v řádu přírodním, nýbrž je zapojen do jeho dějství a zákonitosti. Přesto není jeho život pouhou výslednicí sil fysikochemických: člověk jest více než pouhá věc hmotná, neboť jest osobou, tedy něčím o sobě, něčím pro sebe a něčím v sobě. Nebe andělů, nebe hvězd, voje bouří, zasněný růst a uvadání rostlin, hlad a žízeň, boje, vítězství a umírání zvířat, ba i zásvit vlastního života Božího, tedy vše, co dýchá v kosmu, jest v náznaku soustředěno v lidském tvorů. Stavba atomů, prazákony života, přírody i ducha, to vše jest obsaženo v člověku.

Člověk jest bytostí zdánlivě plnou protiv, totiž bytostí tělesnou i duchovou, smrtelnou i nesmrtelnou, svobodnou i nesvobodnou, individuální i sociální, ale přes základní podvojnost duše a těla jest a cítí se člověk bytostí jednotnou: duše a tělo nestojí od přirozenosti proti sobě nepřátelsky, jelikož vytvářejí ústrojnou jednotu, která není ani pouhou duší ani pouhým tělem, nýbrž člověkem. Proto také výměr: člověk se skládá z duše a těla není dosti výstižný a dal podnět k strohému dualismu, ba dokonce byl oporou jednostranného chápání člověka. Spiritualistický monismus vidí v člověku jen ducha a podceňuje stránku tělesnou; naproti tomu monismus materialistický uznává v člověku jen stránku hmotnou a nevidí stránku duchovou.

Současné nauky o člověku kolísají právě mezi spiritualistickým a materialistickým pojetím člověka. Ani jedno, ani druhé pojetí není pravdivé výlučně. A tak má pravdu Pascal: Vynáší-li se člověk,

ponižují jej; ponižuje-li se, vynáším jej. Kárám stejně i ty, kdo si umínili chváliti člověka, i ty, kdo jej chtějí kárati. (*Myšlenky* fr. 420, 421.)

Pokouší-li se moderní filosof o jednotný výklad člověka, vynucuje si zpravidla tu jednotnost tím, že zdůrazňuje jednu a pomíjí druhou stránku lidské bytosti. Spiritualisté zdůrazňují duchovost člověka a stránku hmotnou pokládají za něco vedlejšího, co nenáleží k podstatě člověka. Vidí jen lidskou vznešenost. A poněvadž nechtějí viděti to, co jest tělesné a smyslové, snadno jim mizí i hranice mezi božským a lidským - a tak upadají do pantheistické, člověka zbožšťující mythologie: člověk jest jim bohem. Materialisté pak za původní a vlastní považují stránku tělesnou v člověku a duch jest jim jen průvodním zjevem hmotného dějství životního. Člověk se jim jeví jen jako zvíře lišící se od jiných zvířat jen tím, že má vyvinutější mozek a jemnější nervstvo: vyšší úkony ducha, umění, vzdělanost a náboženství jsou jim jen jakousi nadstavbou pudů, ať už se za nejdůležitější a nejprvotnější pokládá pud potravní, nebo pud sexuální, nebo pud po uplatnění - vždy se duch vykládá jako pouhá odvození na dění hmotného.

Materialistické chápání člověka se opíralo ponejvíce o dohady a domněnky věd přírodních. Ale právě v těchto vědách jest materialismus již překonán. Tušení, že člověk jest něco „vyššího“, není prost ani největší cynik. Právě duch člověka, rozumnost a svoboda lidské přirozenosti, to, co odlišuje člověka od tvorů nižších, ukazuje nejzřetelněji, že člověk se nemůže ztotožniti s hmotou nemyslicí, nesvobodnou a netvůrčí. Ale ovšem také se nemůže pokládati za čirého ducha. I když je schopen ovládati nižší stránku své přirozenosti, přece s ní zůstává nerozlučně spjat, neboť k podstatě lidské duše náleží schopnost ke spojení s tělem: duše lne k tělu a tělo lne k duši.

Člověk jest bytost záhadná, v níž se vyvažuje množství různorodých prvků. Jest v něm totiž jed-

nota. A po této stránce mnohem lépe znají člověka umělci a mystikové než vědci. Psychologové a sociologové, chtějí-li říci něco hlubšího o člověku, odvolávají se obyčejně na svatého Augustina, Shakespeara, Dostojevského, Kierkegaarda, Prousta, neboť z jejich postav a postřehů vychází zcela jiný obraz člověka, než jaký nám podala materialistická věda. „Člověk nesmírně převyšuje člověka“, praví Pascal a myslí tu na člověka blížícího se k výšinám mravní dokonalosti. Člověk je schopen jíti nad sebe, překonati přírodu i život: a tato schopnost není vysvětlitelná s hlediska číře přírodního.

Člověk může býti vystižen dvěma ideami:

a) ideou mikrokosmu: člověk totiž zahrnuje v sobě všechny stupně stvořeného bytí - jest hmotou, jest organismem, jest živočichem, jest duchem, čili jest světem v malém. Ale ničím z toho není vyloučen. A také nemůže býti vysvětlen jen z některé takové vrstvy bytí, ačkoliv je všechny v sobě obsahuje:

b) ideou obrazu Božího: člověk jest bytost rozumná a svobodná: a touto duchovní stránkou, svým osobním životem se podobá Bohu. To nejvyšší v člověku, poznání a svobodné rozhodování, ho uschopňuje i k tomu, aby poznával a miloval svého Tvůrce a toužil po dokonalosti. Člověk je tvor, který doveďe býti nespokojen sám se sebou. Neulpívá na tom, čeho dosáhl, nýbrž touží po vyšším. Přirozenost člověka je zaměřena k dokonalosti: Něčím krásným jest člověk, je-li člověkem. říkali řeční filosofové.

Podle toho, zač pokládáme člověka a v čem vidíme jeho cíl, určujeme, jaký má býti, a snažíme se učiniti jej takovým. Základním heslem vši výchovy jest: Werde, der du bist! Staň se tím, čím jsi! To znamená především, že celého člověka je třeba vychovávat, nikoliv pouze část.

Zdá se, že většina našich pedagogů je stále v situaci oněch slepců v bajce, kterým byl přiveden slon, aby jej ohmatali a tak se s ním seznámili. Jeden mu sáhl na chobot a řekl, že slon jest jako větev; jiný mu ohmatl ucho a prohlásil, že slon jest

jako lopata; další ohmatal nohu a tvrdil, že slon jest jako sloup; poslední pak se dotkl ocasu a pravil, že slon jest jako kořen. Ti slepci měli pravdu o částech slona, ale ne o slonu celém. Tak jsou mezi vychovateli lidé, kteří myslí, že člověk jest jen rozum, nebo jen paměť, nebo jen vůle, nebo jen cit, nebo jen tělo. Celého člověka je třeba vychovávat. nejen část. Nejen tělo, ale i duši. Nejen paměť a rozum, ale i vůli a cit. Výchova musí býti zaměřena k celosti, úměrná všem složkám lidské bytosti. Pouhé vzdělání rozumu není výchova, nýbrž vyučování. Cvičení těla samo o sobě není výchova, nýbrž tělocvik. Je-li hlavním obsahem výchovy ve škole vyučování různým předmětům a trochu tělocviku k tomu, není to zdaleka výchova, nýbrž jednostranné pěstění stránky rozumové a fysických schopností těla, jako by člověk byl descartesovský *homme-machine*, to jest stroj těla ovládaný rozumem. Člověk jest více než to: jest i bytost činná a cítící. Proto nestačí, aby mu byly vštěpovány určité vědomosti a žádalo se od něho, aby si je jakž takž pamatoval, nýbrž je třeba pěstiti i jeho vlohy volní, citové, estetické, mravní a náboženské. Je třeba vychovati člověka, ne zkomolence v podobě buď bezduchého atleta nebo bezkrevného knihomola.

Tento požadavek výchovy celostní či integrální nemá nic společného s ilusí, že by bylo možno nebo žádoucno vychovati člověka universálního, to jest všestranně dokonalého nebo ideálně harmonického. Není dáno člověku, aby měl smysl pro všechny životní hodnoty a ani nemá sil, aby je všechny uskutečnil. Zcela jistě však se srovnává s požadavkem výchovy celostní, aby člověk, který je správně vychováván, byl otevřen a přístupen všem hodnotám a zvláště aby uměl hodnotám vyšším dávati přednost před nižšími.

V knize *Lebensformen* určuje Eduard Spranger šest základních forem životních, zakládajících se na šesti hodnotách, totiž na vědě, umění, hospodářství, společenství, státu a náboženství. Těmto hodnotám

odpovídá šest typů duchovních: člověk theoretický, člověk estetický, člověk ekonomický, člověk sociální, člověk politický a člověk náboženský. I když není možno, aby člověk uskutečnil všechny hodnoty, jest možno, aby k nim měl kladný poměr. A jest to právě typ náboženský, který jest nejlépe uzpůsoben k zájmu o vše dobré a krásné na světě. V náboženství se všechny hodnoty pojí v celek: věda, neboť pravé vědění vede k Bohu; umění, neboť pravé umění povznáší od věcí smyslových k věcem nadmyslným; hospodářství, neboť hmotné statky v ruce člověka náboženského jsou prostředkem ke konání dobrých skutků a dosažení vyšších cílů; společnost, neboť náboženství ukládá milovati člověka v Bohu a Boha v člověku; stát, neboť duchovní a mravní řád náboženský jest základem řádu společenského. A tak jest zdůvodněn požadavek výchovy náboženské jakožto základu dobré výchovy celostní, neboť člověk náboženský má kladný poměr ke všem hodnotám životním, a to ne snad jen v oblasti myšlení, nýbrž i v oblasti činnosti, poněvadž nepřijímá život jen jako dar, nýbrž i jako mravní úkol. A všechny krásy jsou mu zrcadlem krásy Boží a všechna dobra a všechny hodnoty jsou mu stupni, po kterých vystupuje k Dobru nejvyššímu, Hodnotě hodnot. k Bohu.

Největším proviněním proti postulátu výchovy celostní jest jednostranná výchova mravní, založená na dílčím chápání duševně-mravního ustrojení člověka. Člověk jest bytost schopná dobra i zla. Pokládati člověka za bytost od přirozenosti dobrou, která snad teprve stykem s lidmi se kazí, jest naturalistický blud Rousseauův, jehož theologickým předznamením bylo již v pátém století kacířství pelagiánské. Stačí přece pozorovati nejmenší děti, nedotčené dosud stykem s lidmi, abychom poznali, že sobectví, zloba, smyslnost, vzdor a jiné zlé vášně nejsou vlastnosti získané nebo naučené, nýbrž jaksí dané. A naopak právě tak bludné jest vidět s Lutherem a Kalvínem v člověku bytost cele zkaženou

a hříšnou, která není schopna dobra, a všechno úsilí lidské o dobro si vysvětlovati s La Rochefoucauldem jako maskování egoismu a nízkosti.

Na těchto dvou bludech stojí dvojí bludná pedagogie: a) naturalistická, která úkol výchovný spatřuje nanejvýš v odklizení překážek přirozeného vývoje a neuznává potřebu kázně, poslušnosti a autority; b) puritánská, která hlavní úkol svůj vidí v hlídání a omezování dítěte, v zákazech a trestech, jsouc ovládána zásadní nedůvěrou k člověku.

Nad tyto krajnosti se povznáší pedagogie křesťanského realismu, jež usiluje chápati člověka, jaký jest se všemi svými přednostmi i nedostatky, možnostmi dobra i zla. Avšak pedagogie tato nepokládá dobro a zlo za činitele rovnomocné, nýbrž uvědomuje si, že zlo vlastně není realita, nýbrž spíše jakési neskutečno a mravní vakuum vznikající nepřítomností nebo nedostatečností dobra a ctnosti. Proto se snaží buditi v duši lásku k ctnosti a naplniti ji mravním idealismem. Předpokládá, že duše zanícená touhou po dokonalosti jest imunní proti svodům zla. Pouhými zákazy a tresty nelze nikoho vychovati. Metoda zákazová dosahuje jen jednoho výsledku, a to pochybného a záporného: propůjčuje zlu půvab zakázaného ovoce.

II.

Pedagogie není jen věda, nýbrž i umění. Ve vychovatelství jest to podobně jako v lékařství. Mohl by někdo míti veliké znalosti z theoretické medicíny a přece nebýti dobrým lékařem. Léčiti nemocné jest umění, ars medicinae, jež spočívá ve schopnosti užítí výsledků vědeckého badání v určitém konkrétním případě. Neobejdeme se ve výchově bez znalosti psychologie, ale spoléháme-li jen na teorii, snadno upadneme do omylů, jichž ani psychologové se nedovedli vystříhati právě proto, že byli jen theoretiky a dbali víc na knihy než na zkušenost a pozorování. Víme na příklad, jak jednostranné byly jejich názory, založené na statistikách a dotazní-

kových akcích. Takové věci by měly cenu, kdyby mladý člověk vždy sám sobě rozuměl a kdyby duše byla stavbou pro sebe cele uzavřenou. Dotazníky předpokládají obyčejně jasnost, jíž tázaný nemá a která se otázkami jaksí uměle vyvolává. Nepřihlíží se k individuálním okolnostem, jež je třeba znáti, má-li se někomu rozuměti. Dotazníky se zpracovávají tak, že se údaje rozsekávají podle určitých hledisk, takže osobní svědectví, byť souvisle psané, zcela zaniká. Proto někteří psychologové hledají přirozenější zdroje poznání duševního života dětí a mládeže - a to jsou autobiografie, deníky a literární pokusy mladých. Autobiografie má svůj nedostatek v tom, že autor vidí své životní osudy se stanoviska zralosti a klidu: jest tedy v pokušení zdůrazňovati to, co v retrospektivě se mu jeví býti důležitým, i to, co jej může učiniti zajímavým, takže jeho svědectví jest spíše obrazem přítomnosti než minulosti. Goldbeckovi abiturienti se vzpírali psáti vlastní životopis na vyzvání a to z obavy, aby se neprozradili. „Tak toho nechte,“ řekl jim Goldbeck, „co mi o sobě říci *můžete*, mne nezajímá.“ To platí i o denících, na jejichž základu pracovala Charlotte Bühlerová, o dopisech a jiných soukromých projevech. Deníky si zpravidla píší lidé nezajímaví. Literární tvoření mladých by mohlo býti dobrou látkou pro poznání psychologie mládí, kdyby bylo vždy původní a čiře expresivní. Mladí lidé si libují často v pouhém napodobování literárních výtvorů, které se jim líbily, bez skutečného prožití. Zřídka znají pravou podstatu poesie, tvoří často čistě konstruktivně, ne z vnitřního zanícení.

Nejdůležitějším zdrojem poznání, jaká mládež jest, jest konec konců vlastní pozorování. Kdo chce mládež znáti a vésti, musí míti, řekl bych, dar oka. Umět usoudit z nepatrných náznaků, slov, gest, pozdravů, písní, zábav a zálib na povahu a sklony mladého člověka - toť veliký dar, jehož není dopráno každému. Málo oceněným pramenem moudrosti vychovatelské jsou vzpomínky na vlastní dět-

ství a školní léta. Mnozí pedagogové jako by přicházeli do školy bez nich. Vychovávají patrně jen podle nějakých příruček. Ale život sám jest první, jedinečná a nenahraditelná příručka pedagogiky. A kdo z ní neumí nic vyčíst, nevyčte ani z papírů nic. Není to snad ani tak složité: napodobit to, co se nám líbilo u našich vlastních vychovatelů, a vystříhat se toho, co se nám na nich nelíbilo. Co vnuklo největšímu vychovateli devatenáctého věku, svatému Janu Boscovi, myšlenku státi se pedagogem? Jako malý hošík potkal jednou kněze a pozdravil ho s nadšením své dětské vroucnosti. Ale kněz ten si ho hrubě nevšiml. Malý Jeník se ptal matky, proč kněz nemá rád chlapce. Odpověděla mu, že kněz má jiné starosti, než aby se bavil s chlapci. A tehdy zatoužil malý Jan Bosco státi se knězem a dělati radost chlapcům. A tu je také vysvětlení, proč mnozí nerozumějí psychologii dětí a mládeže vůbec. Poznání není totiž úkon jen čistě rozumový, jak se obvykle myslívá, neboť k tomu, abychom něco poznali, jest potřebí zájmu a zájem jest plodem duchovní sourodosti, příbuznosti a souznění. A tak lze říci, že ve vychovatelství platí: věda bez umění jest málo. A bez lásky docela nic.

Pedagogická láska, která jest principem výchovy, není eros, ani sublimovaný ne. Eros je totiž tušivé hledání hodnoty v člověku. Eros odhaluje hodnoty, které již jsou zde, kdežto láska pedagogická odhaluje pouhé možnosti hodnot, které mají teprve býti vytvořeny. Jest tedy lásku pedagogickou přidružení k typu lásky sociální: není to eros, nýbrž caritas. Eros se vzpíná po někom, kdo by byl doplněním vlastní nedokonalosti. Caritas se sklání k někomu, kdo je nevědomý a ubohý. Caritas je dokonalost, která povznáší z nedokonalosti.

A to už ukazuje, co je nejhlubším tajemstvím výchovy: je to tajemství osobnosti. Tajemství výchovy jest v sebevýchově. Jen ten, kdo sám sebe vychovává, je schopen vychovávat jiné. Vychovati sebe znamená státi se osobností. Důležitý rozdíl: osobou

se člověk rodí, osobností se stává. Osobností jest jen ten, kdo ze sebe něco udělal. Jen ten, kdo na sobě ustavičně pracuje, kdo denně se cvičí v tvrdé škole sebevýchovy, jest vskutku osobností. A jen ten dovede vychovávat. Bylo nesčetněkrát zjištěno, že mládež nejde tak za ideami, jako za osobnostmi. To znamená, že nevychováváme jen tím, co říkáme. doporučujeme nebo zakazujeme, nýbrž především tím, co *jsme*. „To, co jsi, mluví tak hlasitě, že nejslyším, co povídáš“ - praví Emerson.

Cílem práce výchovné jest uskutečnění odhalené možnosti hodnot. To neznamená, že výchova jest proces čistě vybavovací. V každé živé bytosti jest soubor sil a schopností, avšak teprve výchovou lze jim dát určité tvary a vycvičiti je k určitým účelům. Pokud je výchova tvořivá, jest vždy v určitém smyslu násilná, poněvadž je zásahem do lidského života a vzrůstu. Výchova je dobrodružství. Člověk jest si jist, že je něco pravda a má odvahu říci to dítěti. Člověk jest si jist, že je něco dobré, a má odvahu žádati to od dítěte. Všechna výchova jest tudíž autoritativní a dogmatická. Vychovatel, který není dogmatický a autoritativní, jest vychovatel, jenž nevychovává.

I když se výchova zakládá na autoritě, není autorita cílem výchovy, nýbrž toliko jejím prostředkem. Autorita není pro toho, kdo vychovává, nýbrž pro toho, nad kým jest ustanovena. Poslušnost není ctností, jež by se měla pěstiti pouhým uplatňováním autority. Autorita se nesmí dětské duši vnucovat, nýbrž musí se v dětské duši budovat. Cílem výchovy není zlomit vůli dítěte. Mnohé přílišné zdůrazňování autority ve výchově pochází vlastně ze slabosti. Kdo jest si jist svým postavením jako vychovatel, nemusí to dokazovati násilím: násilí jest tu jen postup slabosti, jež napodobuje sílu.

Výchova k vnější poslušnosti je bezcenná dresura. Tou se může na příklad docílit, aby se student ve škole choval slušně. Stačí to? Je vychován? Ano, je vychován pro školu. Pro život ne. Podívejme se

jen. co dělá mimo školu! Přesvědčme se, jak smýšlí a jak cítí - a uvidíme hned, je-li vychován.

Vrchol výchovy jest učiniti výchovu zbytečnou. Ba více: učiniti i vychovatele zbytečným. Výchova musí směřovati k samostatnosti. Kdo je vychován, nepotřebuje již vychovatele. Dovede se vychovávat sám. Výchova, která není zároveň návodem k sebevýchově, není výchovou.

Od autority musí výchova směřovati k svobodě. Autority, kolik je potřeba, svobody, pokud možno - to je zásada rozumného vychovatele. Ale dáti dítěti svobodu a nic více jest nejhorší způsob výchovy. Na podkladě svobody musíme dávatí dětem hodnoty. Ty jsou jim cílem. Mládež chce krásu, dobro, velikost, moudrost a pravdu. Je zcela záhubné nabízetí jí na té cestě místo hodnot jakési užitečné navyklosti, liberální názory, přiboudlou snášenlivost a elegantní skepsi. Nejhlubší touha mládeže jest touha po růstu. Ne svoboda sama podporuje růst, nýbrž moudré spojení svobody a autority.

Jsou vychovatelé, kteří se vzdávají půdy autority a myslí, že nejlépe vychovají své svěřence, budou-li jim dělat kamarády. To znamená, že jim pak nedovedou nic více dáti než jiní kamarádi. A tak mladí vyrůstají bez otců, duchovní sirotci. Jest obecným omylem v západním světě domnívati se, že mládež chce svobodu stůj co stůj. Říkávalo se v období liberalismu: musíme míti svobodnější, nezávislejší mladé pokolení. A proto se bojovalo proti víře v autority. A pravda jest, že mladá duše po ničem tak netouží, jako po někom, ke komu by mohla přilnout celou svou životní vírou, po někom moudrém, silném a zralém. Touží po autoritě, ovšem ne po autoritě oficielní, dané a vnucující se, po autoritě, která jest sobě sama cílem, nýbrž po autoritě, která jest dárkyní hodnot a která znamená službu nejvyšší.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Z ŘEČI SVATÉHO OTCE K DUCHOVNÍM SPRÁVCŮM A KAZATELŮM ŘÍMSKÝM

Jako každoročně, přijal i letos svatý Otec ve zvláštní audienci duchovní správce a kazatele římské a měl při tom k nim obsáhlou řeč, jež se svým obsahem organicky řadí k nedávné řeči o apoštolátu modlitby. Poukázav nejprve velmi přiléhavě na protiklad dobra a zla, předložil nástupce Petruův posluchačům obraz, jak se to jeví v praktickém životě: Vedle katolíků uvědomělých a vytrvale činných je nemalý počet takových, kteří se starají více o zájmy hmotné než o duchovní a kteří si již zvykli na toto odloučení života náboženského od občanského a sociálního: „Proto stále vzrůstá počet těch, kteří se již nemodlí, kteří již nepozvednou k Bohu jediné myšlenky. Již jsme řekli, že Církev moderního člověka ve velkoměstě je vlastně jako kinematograf. To slovo může mít jako paradox velmi špatný příděch, a také tomu tak skutečně je. Vy ale víte, kolik smutné pravdy, hořkých plodů a spletitého nebezpečí se temně skrývá a hromadí v pozadí oné věty. A takové smutné a zarážející okolnosti, co říkají a čeho se dožadují na každém apoštolátě? Představují zánik a nedbání péče o duše a o Boha u křesťanského lidu a volají po odstranění zla.

Přibližují cestu, kterou jest jíti za odstraněním tohoto škodlivého stavu, cestu, která dá znovu vzniknouti především ve svědomí mužů blahodárnému a nutnému přesvědčení, že modlitba je nejen povinnost ducha, nýbrž také čestný závazek. A zpívá-li všechno viditelné stvoření od vysokosti nebes až k samé zemi chválu Boží mohutnými akordy, které zaznívají vznešenou harmonií všemi prostory světovými, jak by se mohl člověk, jemuž Bůh propůjčil dar „patřiti jasně na jeho moc a božství v jeho dílech“ (Řím 1, 20.), vyřazovati z velkého choru nebes a všeho tvorstva kolem a považovati se za prosta povinnosti velebiti Boha, klaněti se mu a chváliti ho? Řekněte při kázání svým posluchačům, že člověk, který jediný mezi tvory, majícími tělo, má účast na vyšší schopnosti po-

znati a pochopiti velkolepost viditelného světa a přiblížiti se pomocí viditelných věcí k neviditelnému světu, že je za takovou přednost povinen díkem nejvyššímu Dárci všeho dobra. Připomeňte věřícím, jak Bůh sám ukázal vzory nejlepších modlitby již ve Starém Zákoně, především v Zalmeh a v knihách Moudrosti, v hymnech, které představují nejvyšší vzlety duše k chvále Stvořitelově. Řekněte věřícím, že podle zřejmého úradku Božího je člověk k tomu určen a že lidské osudy nejsou ani na nejmenší okamžik ponechány pouhé náhodě. a je-li všechno v celé přírodě řízeno božskou Prozřetelností, že především vše, co se týče člověka, jest poddáno řízení skryté a obzvláštní moudrosti, neboť mezi všemi tvory jest člověk jediný, v němž Bůh chce získati nejvyšší slávy. (Bossuet. *Elévations sur les mystères*, IV. 5.)

Modlitba je dar, který neponižuje a nepokořuje. ale povznáší a dodává velikosti. Nejskvělejší umělci, mistři duševního světa, představovaného obrazem, nevytvořili nic, co by více obsáhlo ducha, nežli právě motiv člověka modlícího se. V tomto postavení modlícího se ukazuje člověk svou největší ušlechtilost, takže zde máme jednoznačně potvrzena slova, že „člověk jest veliký jen tehdy, když klečí“ Nebo nerostou snad ve vašich očích a ve vaší úctě velicí mužové, význačné osobnosti, státní ministři, vidíte-li je v pokoře klečeti před Bohem při náboženských úkonech, při křtech a zasedáních? Takovéto přesvědčení v dřívějších dobách bylo samozřejmostí. A musíme-li si dnes stěžovati, že tomu tak není, pak je tím vinen zhoubný vliv racionalismu, materialismu, nevěrecké pseudofilosofie, pro niž modlitba znamená něco podřadného, nemožného, bezvýznamného.

Nemálo je takových křesťanů, kteří jsou ovšem věřící, ale život jejich modlitby se spokojí spíše s vnějšími úkony, uspokojí se poutí k milostnému obrazu, občasnou návštěvou poutního místa ani ne tak ze zbožnosti a duchovní horlivosti, jako aby si vyprošovali pomoc v čistě lidských záležitostech. Jsou ovšem chvalitebné takovéto zvyky, jsou-li konány ve správném smyslu a bez pověrčivosti, s naprostým podrobením se vůli Boží. Ale to není lepší část, ani v tom nelze hledat celý život křesťana. Co tedy musíte činiti? Musíte vyložit věřícím, že i když dost často také můžeme a musíme prosit o „denní chléb“ a potřeby tohoto života, že v modlitbě milosti. vzata-

lující se k životu pozemskému a časnému, jsou za milostmi duchovními. Dále, že v modlitbě o pomíjející statky tohoto života pozemského si nikdo nemůže být jist, že bude vyslyšen, protože neví, zda to, oč prosí, může dostačiti k jeho nejvyššímu cíli. Proto to musíme ponechati s vírou a pokorou nejsvětější vůli Boží, který ví, co nám lépe prospěje pro tento a pro onen život. Tedy v každém křesťanském životě musí býti na prvním místě modlitba klanění se Bohu a modlitba prosby o nadpřirozené a věčné statky. „Naše vlast je v nebesích.“ (Fil. 3, 20.) Tam nahoru musejí směřovat naše myšlenky a touhy a s té výše musíme přijímat do sebe van věčnosti s takou vírou, která všechno přemáhá, která dodávala odvahu prvním křesťanům uprostřed pronásledování a útisku.

Odtud rozšiřuje se světlo jiné pravdy, kterou má vaše slovo zapustiti do ducha a myšlení křesťanů. Je to katolické učení, že nikdo bez milosti natrvalo nemůže zachovávat příkázání Boží a vystříhat se těžkého hříchu. Na druhé straně vyžaduje ale Bůh od nás, jestliže nám bez našeho přičinění vychází vstříc svou milostí, podle zásad vykupitelského díla, abychom s ním spolupůsobili sami především modlitbou. *Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem.* A tu můžeme bezpečně říci, že ta věta vůbec neztrácí na ceně, jestliže dáme místo výrazu „milost“ slovo „modlitba“ a řekneme: Nikdo nemůže bez modlitby natrvalo zachovat příkázání Boží a vystříhat se těžkého hříchu. Zeptejte se, milí synové, u kolika křesťanů je tato zádná a životní zásada opravdu při životě a kolik jich opravdu žije v jejím světle a kolik jich řídí své myšlenky, své city a své skutky podle ní. Nabádáte-li věřící k pravé modlitbě, připomeňte jim tyto nepopíratelné a základní zásady osobního náboženského života.

Zmínili jsme se o určité třídě lidí, kteří kladou hranice mezi život náboženský a občanský. Jsou to lidé, kteří každou neděli se objeví jako křesťané v kostele, ale v ostatním čase není na nich pozorovati ani nejmenší známky jejich náboženského a křesťanského založení. Jako zastánci odloučení života od náboženství, světa od Církve, žijí dvojím, navzájem si odporujícím životem, který kolísá mezi Bohem a nepřátelským životem, smutný zážitek zlaicisovaného veřejného života. Odporuje něco katolickému mravu více než toto praktické rozštěpení? Takovému způsobu života vypoví Cír-

kev houževnatý boj. aby, jsouc si vědoma svého duchovního postoje, vypěstila celého člověka ve všech vztazích denního života. protože člověk má jedinou duši, která byla krvi Kristovou spasena a povolána k synovství Božímu pro všechny okolnosti a změny života jak soukromého, tak veřejného. Proto podle přikázání Božího a zákona Kristova začíná Církev s výchovou křesťanů uvnitř pomocí modlitby. Vznešená a božská je její výchova a její pedagogické metody, které se vrací k samým prvotním začátkům. Vezměte a čtěte listy svatého Pavla a povšimněte si v nich především poslední kapitoly s praktickými směrnicemi, a pohledte, jak staví apoštol každou jednotlivou věc do vůle Boží, smysl vykupení, modlitbu věřícího, tělo a duši, jednání a opomenutí, dokonce jídlo a pití. „Ať jíte nebo pijete, nebo konáte něco jiného, všechno ke cti Boží.“ (1. Kor. 10, 31.) Celý sociální život, manželství a rodinu, manžela a manželku, rodiče a děti, pána a služebníka, i veřejný život až k posledním úkolům státu: „Můžeme se modlití smírné modlitby, prosebné modlitby, za královnu a za všechnu vrchnost, aby mohli vésti pokojný a klidný život ve vši zbožnosti a uctivosti.“ (1. Tim. 2, 1-2.) A nakonec vše souhrnně: „Vždy, cokoliv mluvíte nebo konáte, konejte všechno ve jménu Pána Ježíše Krista, a děkujte skrze něho Bohu Otci.“ (Kol. 3, 17.)

Lidem, kteří pokládají modlitbu a myšlenky na Boha za druhou přirozenost a jimž se to stalo denní potravou, jak to má také u opravdových křesťanů být a jak tomu učí také apoštol, nemůže se stát, že by v nějaké životní situaci nejednali podle zákona Božího a že by si nestanovili předsevzetí jemu odporující, ať už jde o obyčejné věci nebo o veliká rozhodnutí ve veřejném životě. Ona tvoří dobrou živnou půdu, usilujeme-li o obnovu světa v duchu Kristově. Z takto silných modlicích se křesťanů musíte, milovaní synové, ve své apoštolské práci vytvořiti a připraviti zástup, naplněný náboženským duchem.“

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

KATOLICKÝ SPISOVATEL PÍŠE O CÍRKVI

Každý dar zavazuje. A čím větší dar dostal člověk od Boha, tím větší závazek přijal. Více bude jednou žádat Bůh od toho, komu dal pět hřiven, než od člověka s hřivnou jedinou. A běda tomu, kdo bude nalezen, že svých hřiven neužil nebo zneužil, neboť dary Boží možno nechat ležet ladem a možno jich také zneužívat.

Spisovatel katolík je člověk, jemuž se dostalo dvojího daru, ze kterého vydá jednou počet: dostalo se mu zvláštní schopnosti vidět, pronikat do věcí a umět vyjadřovat výsledky svého vidění. A v tom se rovná každému jinému spisovateli, třebaš nevěřícímu. Bůh může rozdávat své dary, komu chce a jak chce a dostane-li se člověku jeho přízně, ať přirozené nebo nadpřirozené, je vždy povinen z ní vydat počet. Spisovatel katolík má však ještě něco více: má nadpřirozený dar víry, který je nepochybně větší, než schopnost básnická a spisovatelská. Je sice pravda, že básníci jsou třídou svrchovaně vzácnou, a zajisté je třeba velké režie božské k vypěstění básníka, ale jistě ne tolik, jako k vypěstění bytosti predestinované k slávě věčné, protože světec je více než básník, tak jako víra, východisko svatosti, a nadpřirozený dar umění Ducha svatého je nekonečně více než umění básnické a schopnost spisovatelská, jež jsou řádu přirozeného. Proto spisovatel katolík, který se umí dívat na věci nejen přirozenou schopností básnickou, nýbrž i hlubokým pohledem víry, vedené nadpřirozenými dary Ducha svatého, vidí mnohem více a rozumí dokonaleji tomu, co vidí. To ovšem znamená, že víra musí být živá, správně orientovaná a musí udávat praktický směr jak myšlení, tak činnosti věřícího spisovatele.

Promítneme-li si tyto zásady na případ, kdy spisovatel katolík píše o Církvi, dospějeme k velmi zajímavým důsledkům, jež mají dalekosáhlý význam praktický. Je zcela samozřejmé, že i katolický spisovatel bude psát o Církvi podle toho, jaký má o ní pojem, jakou má k ní úctu, co v ní ve skutečnosti vidí a jak s ní cítí. Tak jako spisovatel nevěřící může zanedbat svůj přirozený dar, tak spisovatel katolík může zanedbat buď svůj přirozený talent nebo nadpřirozený pohled víry. Chce-li psát katolický spisovatel o Církvi a chce-li jednat jako katolík, pak musí mít především náležité pojetí

tohoto boholidského organismu. této Věčnosti v čase, jak nazval Církev Sertillanges. V Církvi se stýká v tajemné jednotě lidské s božským a nepochopí tuto organizaci, kdo nepochopí současně a plně obě složky. Církev je tajemný Kristus. žijící během věků a rozdávající ze své plnosti všem, kdo se s ní sjednotí ve víře a lásce. Církev není jen organizací lidí jako každý jiný společenský útvar; Církev je svrchovanou osobností a katolík se dívá na Církev jako na svou Matku, která ho zrodila na křtu, odchovala mlékem modliteb a svátostí a pečuje o něj až do posledního dechu. ba ani tehdy na něj nezapomíná, když odešel s tohoto světa, aby přešel z jejích řad bojujících do řad členů trpících či oslavených u trůnu Božího. Tajemné společenství v Kristově milosti spojuje všechny vyvolené Boží v Církvi Kristově. Katolíku je Církev opravdu matkou, k níž chová city synovské úcty a lásky. I katolíku spisovateli musí být Církev matkou, chce-li být jejím věrným synem. To je pak východisko jeho postoje k Církvi i tehdy, když se rozhodne o ní psát. Může psát syn o matce tak, aby ji špinil, vynášel její chyby a hříchy?

Každá matka může chybovat a také chybuje. Církev je sice božská svým původem, ale je lidská svými členy. Její učení bylo vždy svaté, ale nebyli vždy svatí všichni její vyznavači. Chybila nejednou ve svých údech pozemských, chybila i ve své pozemské hlavě. I papež, hlava Církve, je schopn hříchu. Hřeší-li matka, může syn skrývat její hřích anebo může jej odhalovat a roznášet. vyprávět o něm všem, kdo jsou ochotni poslouchat, třebaže nemusejí o něm vědět. Skrývá-li syn hřích své matky, zaslouží si pochvaly všech lidí, kteří rozumějí slovům svatého Pavla: Láska přikrývá množství hříchů. Ve druhém případě bude odsouzen všemi, kdo mají smysl pro spravedlnost a kdo cítí s matkou hřešící. Hřeší-li kdo, neztrácí tím ještě práva na čest a dobré jméno a matka chybující zůstává stále matkou a syn je jí povinen vždy úctou a láskou.

Odtud vychází katolický spisovatel, mluví-li o Církvi, musí-li se snad dotknout určitých období jejích dějin, kdy propast hříchu volala více než kdy jindy po propasti milosti. Církev je mu osobností dražší nad všechny jiné osobnosti a proto tak, jako by se neodvážil brodit se v močálu hříchu své matky, která snad hřešila, tak se nebude brodit v hříchu

matky Církve. A to i tehdy, když jde o historii dávných dob. Neboť pro nás Církev stále žije, neumírá a nerodí se znova. Církev renesance je touž matkou všech věřících jako Církev dvacátého století. Katolík ji miluje i tehdy, když druzí, její nepřátelé připomínají její viny a hříchy, cítí s ní, ale ne-odvažoval by se nikdy strhávat obvazy s jejích ran nebo snad chtít ukazovat její velikost tím, že odhalí stíny její lidské stránky.

Čím větší dar, tím větší závaznost povinnosti. Dal-li Bůh básníku schopnosti, které nedal druhým, dal mu je především pro druhé. Je zcela zbytečná otázka, zda umění má být tendenční. Je-li smyslem daru zdarma daného služba druhým, pak je celý problém jasný. Co na tom, zda spisovatel sleduje přímo určitou tendenci nebo ne: jeho úkolem je sloužit, učit, vést. Je-li katolíkem, nemůže v poslední řadě nepřivádět k Bohu. A nevede-li svým dílem k Bohu, vede jen a jen k ďáblu.

Jinými slovy: spisovatel katolík svým dílem o Církvi má vzbudit v čtenáři úctu a lásku k ní. Dosáhne-li opaku, je nutně jeho dílo pochybené. Že by toho však dosáhl dílem, ve kterém odhalí všechnu její lidskou bídu a neukáže ani, jak je tato bída nekonečně vyvážena plody svatosti, jež prýští z její stránky božské, možno zcela právem pochybovat. Nevede-li spisovatel katolík svým dílem o Církvi čtenáře k Církvi, vede jej pravděpodobně k jejím nepřítelům. Pro katolického spisovatele není otázka umění problémem věčně nerozluštěným, jenže luští tento problém poněkud jinak než ti, kdo jsou vzdáleni ducha Kristova a proto také ducha jeho Církve. Ovšem, umělec nemá práva skreslovat a křivit pravdu ani pro nejvznešenější cíl. Je zcela jasné, že vybízet umělce ke lži, žádati na něm, aby neřestí a úpadek oslazoval, je věcí více než absurdní. Je však povinen spisovatel vůbec líčit neřestí? Nebude-li je líčit, nemusí je oslazovat. Není-li dovoleno neřest konat, není dovoleno ji ani líčit takovým způsobem, aby se stala druhému kamenem úrazu. A lze snad syn, jestliže není ochoten každému líčit hřích své matky? Katolíku je Církev matkou, kterou miluje více než kohokoliv jiného. Nuže, mluví-li o ní, mluví jen to, co je pravdivé, a mluví tak, aby přivedl svou řeč i jiné k její lásce. Jinak nemá jeho řeč smyslu. - *R. Dacík*.

MYŠLENKY O CÍRKVI

1 *Skutečná jednotu.*

Ježíš se modlil, abychom my všichni jedno byli. Nejrůznějším spojením vykládali tuto jednotu. Měli ji za neviditelné spojení v neviditelném předurčení, v jednostejném chápání vykoupení skrze víru v přivlastnění zásluh Spasitelových. v jednotě přijetí Kristových myšlenek. pak hlavních myšlenek, až nakonec ve spojení se všemi. kdo se vůbec nějak hlásí ke Kristu.

Ale Ježíš docela zřetelně naznačuje, o jakou jednotu jde. Církev jest jedno pole, jedna síť, jedna svatební hostina a jedno město. a pak hlavně jest jedna onou jednotou, kterou jest spojen Ježíš se svým Otcem. V jedné podstatě. A neobvyčejně reálně. Tak skutečné má být spojení naší jednoty. Nejvýš skutečné. V jednotě Trojice jest spojen Kristus se svým Otcem. v jednotě mnohých údů jednoho těla - tělesa my mnozí tvoříme jednu skutečnou jednotu. Jaká jest jednotu lidí na zemi? Nutně viditelná. Viditelné pak jednotě říkáme společnost. To cítili ostatně i všichni, kteří prohlašovali jednotu v neviditelném předurčení neb neviditelné víře či svatosti. Shromažďovali lidi, přesvědčené o své příslušnosti k neviditelné jednotě, v jednotu velmi viditelnou a neobvyčejně podrobně do jednotlivostí zorganizovanou co jednotu. - *Braitu.*

2 *Kristus v Církvi.*

I takové označení Církve můžete najít, že jest pokračováním Vtělení Kristova, že je pokračováním Krista. Je to duchaplné. ale jako každá duchaplnost jen napolovic pravdivé a správné.

Je to správné potud, že Kristus jest nerozlučně spojen se svou Církví tak, že ji stále oživuje, že dává nadpřirozený život a nadpřirozenou cenu, svou cenu, ze své oběti, našim obětím i modlitbám i ostatním dobrým. z Něho dobrým, skutkům. Tak je pravdou, že se svými věrnými dále v Církvi modlí, v nich trpí a obětuje se i klaní Otcí.

Tu k nám přistupuje Kristova moc kněžská, učitelská a pastýřská, tedy Kristova moc v Církvi, tedy Kristus v Církvi. a osvětčuje nás, přivtělené ke Kristovu Božímu synovství,

k Jeho Božskému životu. zvedá. vrací k onomu životu. Znovu nás jím naplňuje.

Zase v nás Kristus žije, zase se v nás modlí a obětuje a rozdává skutky lásky k Otcí a k bližnímu. Je i v těch, kteří si zachovali už jen mrtvou víru, která zní jako dávná ozvěna, kteří se drží Kristovou milostí aspoň onoho přivtělení k Němu. I to jest od Něho, i to On působí. Ovšem, není to plnost Kristova. Celá masa hříšníků v Církvi žije takto z Krista, ale nemůžeme říci, že by byla pokračováním Kristova Vtělení neb rozšířením Jeho osobnosti. K Církvi ale dále patří, až do posledního jejich „ne“ k volání Krista v Církvi.

Čím více člověk vniká do temnoty a tajuplnosti svatých pravd, tím větší má jistotu v temnotě a tajuplnosti, a nesaží se hledati palčivého světla duchaplnosti, která nakonec spíše zahaluje ještě větší temnotou, která však není božská, nýbrž lidská. - *Braito*.

3 *Církev Matka tvým domovem.*

Kardinál Newmann psal ještě před konversí o Církvi: Co je naším útočištěm? Ne rámě člověka v těle a krvi, ne hlas přítele s dobrým obličejem. Pravou vlastí je ta, kterou nám dal Bůh ve své Církvi, v onom svatém městě, ve kterém si zvolil svůj příbytek, ona neviditelná hora, s níž andělé patří na nás vše pronikajícíma očima a kde nás volají hlasy mrtvých. (P. P. Scrm. IV. p. 19 b.)

Bůh, domov náš, se vtělil a přivtělil si svou Církev. Je v ní a do ní složil celou svou lásku, své útěchy, své milosti. Do oné viditelné, která dává neviditelné, a neviditelné i viditelné spojuje v Jedno viditelné i neviditelné. Lid kolem nás i daleko od nás, jejich bolesti, oběti, slzy, lásku viditelnou i neviditelnou. Svatí nad námi neviditelní, s viditelným pozůstatkem jejich viditelné lásky k Bohu i k bratřím. Všecky zápasy, všecky slzy, všechna krev, všechna povstání z pádů a všechny rozlety lásky, všechna vítězící síla vyšly z této Církve a zase se do ní vlévají.

A to je naše Církev. Z ní máme žítí. Necítíš, jakým je toto všechno domovem? Nehyne láska apoštolů, horoucnost kajících, modlitby svatých prosebníků, mučednictví víry, lásky a čistoty. To vše, co by tě hledalo, kdyby o tobě vě-

dělo za živa, dnes o tobě ví a nabízí se ti v Církvi, ve které trvá všechna láska a všechny oběti, spojené s Obětí věčné ceny, Ježíše Krista. To všechno je tvé. Všechna věrnost, láska a obětavé porozumění. A toto všechno vyrostlo z Církve viditelné, ve které i ty jsi, a ve které toto všechno dále trvá, aby ti, kdo jsou v Církvi, z toho všeho mohli žít. Takhle proživej svou církev! Nebude ti pak jen spolkem a kněžskou. čistě lidskou společností. Bude ti domovem. jak to chtěl Ježíš.

Braito.

4. Známká jednoty.

Jedno mají býti všichni z vůle Kristovy a proto jen ta církev je Kristova, ve které je dokonalá jednota ve všem. Církev katolická je Kristova, protože je nejvíce jedna, totiž je jednotná v sobě, v celém svém zřízení, v celém svém životě. Zatím co pro jiné je jednotlivé osvětčování Ducha svatého, ona celá je osvětčována jedním Duchem svatým, jenž mluví skrze jednu autoritu, jako mluvil skrze jednoho Ježíše Krista a jediného jeho zástupce. Církev katolická je si toho vědoma, že je vybudována na jednotě hierarchické, která vrcholí v hlavě, ve skále, v nejvyšším pastýři, klíčníku, utvzovatelí bratří. Jest tak jedna, že nepřipouští vedle sebe žádné jiné společnosti, jako by i ona mohla býti Kristova. Jest tak jedna, že chce býti pro všechny národy, že má pro všechny lidi všech dob jedny prostředky spasení, jedno evangelium. jeden jeho výklad, jedny svátosti a i jeden obřad při udílení. Jest jedna tak, že všechny odštěpené, odloučené sektářské společnosti stojí proti ní v nesvaté jednotě. jakmile ona prohlásí svou jednotu a jedinečnost.

Každá jiná náboženská společnost, která se nazývá křesťanská, má v sobě jeden nebo více zárodků dalšího štěpení. nemá jednotící autority, zaručující jednotu učení, jednotu společné snahy tíhnutí v jednotu, buď vnitřní, jako u protestantů, pro které je jen vagní. neviditelná, jednotu všech předurčených nebo svatých a pod., nebo vnější, jako jednota východních církví, která je vázána na kraje, národy nebo státy. V tom všem nemožno viděti onu velkou, tajuplnou i viditelnou. viditelnými znameními od Krista určenou jednotu Církve Kristovy, nemůžeme v tom viděti shahu o to, aby všichni jedno byli. jak dal do vínku sám Kristus své Církvi. Žádná jiná církev nechce, aby byla nějaká jedna

jediná Církev. vyjímajíc Církev katolickou. Protože ale Kristus rozhodně chtěl, aby jeho království bylo jedno, jednotné a jediné, proto jen Církev katolická je jeho. A nemůže nás zmásti tak zvané ekumenické hnutí, protože to je v jádře snaha nahraditi tuto jednotu viditelnou neviditelných statků jak jí učí Církev katolická, nějakou jednotou volnější, která opět v sobě skrývá možnosti štěpení, která jest jednotou jen povrchní, zahrnující, a ne organickou. - *Brailo*.

VÝKLAD LITURGICKÝCH ZPĚVŮ 28., 29. A 30. ČERVNA

... quod priores sancti non dubitaverunt futurum, Ecclesia tua magna iam ex parte cognoscit impletum. (Modlitba na Bílou sobotu.)

„Řekl Pán Petrovi: Když jsi byl mladší, opásával ses a chodil jsi, kam jsi chtěl; když však zestárneš, vztáhneš ruce své a jiný tě opáše a povede, kam ty nechceš...“ - Není pochybnosti, že slovo to se netýče jen osoby apoštola Petra, nýbrž i Petra živého v nástupcích. - Mladé papežství zřídilo si panování světské, avšak všichni nejlepší horlitélé středověké Církve, zejména františkánští oprávcí, ale i mravokárci z řad dominikánských, očekávali s důvěrou obrat. Čekali Andělského papeže a vymanění papežství ze světských starostí. A proto liturgie na onu předpověď odpovídá, že slovo Páně splňuje celý běh světa: „Nebesa vypravují slávu Boží; a dílo rukou jeho zvěstuje obloha.“ Je známo, že žalm citovaný v introitu musí být vždy pro správné pochopení čten celý; nejinak introit svatopetrské vigilie. Žalm 18. tedy komentuje historii Petra v nástupcích, a tyto osudy, a činí závěr: Rozsudky Hospodinovy přímé, obveselující srdce; soudy Hospodinovy pravé, ospravedlněné v sobě. A hned vykládá další žalm: „Mně pak příliš počtění jsou přátelé tvoji, Bože; příliš posíleno je knížetství jejich.“ Toto je stížnost, kterou s určitou jednotvárností vyjádřili jáhen Arius, cařihradský Nestorius, alexandrijský Cyrus, a mnoho jiných heresiarchů, než i jejich ochráncové: Apostata, Koprionymos, Bardas a mnozí jiní. Nezůstalo se strany těchto při pouhém stesku, nýbrž byla učiněna vhodná opatření; a výsledek udává introit 29tého: „Nyní vím vpravdě, že poslal Hospodin anděla svého; a vytrhl mne... ze všeho očekávání lidu židovského.“ Komentář dává bání synagogy, kterou za vyvrcho-

lení éry liberální zřídili v Římě zednářští Židé, naproti báni svatopetrské: chodili potom s liberální spodinou pořádat potupné průvody před sv. Petra. A introit poznamenává: ty znáš sezení mé a Vstání mé". Co je to? To je týž verš, kterým ve velikonočním introitu Kristus ohlašuje své zmrtvýchvstání Otci. Týž verš, pravím, zde líčí soustavné děje jeho náměstka. Zalm další udává činnost těchto náměstků. "... pamětlivi budou jména tvého, Hospodine, ve všelikém potomstvu a pokolení..." - Kdežto tedy jiné křesťanské obce se budou ztrácet ve spekulacích, jaký je rozdíl mezi Kristovým duchem a Kristovým učením, jaký je smysl slova Trojice, když v Trojici se nevěří, a pohřížení v takové volné bohosloví užijí církve se rodit a zanikat jako travu polní: o jediné Církvi praví týž žalm: „Za otce tvé narodili se ti synové; proto národové budou tě vyznávat.“ Proto, poněvadž vidí, že zde nepřerušeně jedno pokolení po druhém jednotejně věří totéž, a vítá téhož náměstka dalšími slovy zpěvu: „Tu es Petrus..." Proto ti, kdož vcházejí do tohoto obcování, mohou zvolat slovy svatého Pavla v intróitu jeho svátku: „Vím, komu jsem uvěřil, a jistý jsem..." Toto poznání je něco docela jiného, nežli ony dumy a dohady. Ono sice přináší i některé nevýhody; avšak o těch mluví zpěv k přijímání: „Vy pak, kteří jste opustili vše a následovali mne, stonásob dostanete, a budete mítí život věčný..."

O STARÝCH OBŘADECH

Katolická obezřetnost vyžaduje, aby i tak živelné, nutné a dobré hnutí, jako je liturgické, dbalo svých mezí. Neboť naše rozumnost nikdy nezapomíná, že forma a povaha každé věci jsou dány právě jejím vymezením a ohraničením; když se toho nedbá, věc ztratí své obrysy, rozplyne se v niveč nebo je i zvrácena v pravý opak. Nejinak je tomu u liturgického hnutí.

Jaká je jeho podstata? Uvědomujeme si jednotu Církve od počátku až po naše dni. Uvědomujeme si, že rozvoj Církve a její tradice, zejména však hlas Církve v obřadech, jsou řízeny Duchem svatým. Z toho pak dovozujeme, že poznáním prvotního bohoslužebného života Církve hlouběji vnikneme do jejího Ducha; a zároveň že nalezneme i praktické náměty pro naléhavé úkoly dnešní Církve. Bohoslužebným obecným

životem chceme spíše než osobními pobožnostmi pěstovat vědomí a prožití církevního obcování. Slovem. obcování svatých a sjednocení všeho v Kristu je vůdčí myšlenkou liturgického hnutí.

Již je zřejmo, že účelu tohoto žádoucího hnutí odporuje vše, co by naopak rušilo ono vědomí jednoty. - To tedy platí jak časově, tak místně. Nutno zajisté v prvé řadě říci, že čistota slohová a dějinná je velikou příkrasou, ale že přes to čistota jednotlivého místního obřadu nesmí býti chápána jako něco naprostého. Tak zajisté nesmysleli Otcové. Jestliže za starodávna folik obřadů, modliteb, svátků, přešlo z liturgie alexandrijské do galikánské, z této, z africké, z jerusalemské do římské, z římské zase do galikánské, ze syrské do cařihradské atd.; tedy zajisté se neprotiví starocírkevnímu duchu, když jeden kraj od druhého přejímá nábožné zvyky. Je tu ovšem třeba dbát, aby se tak zbytečně nezaváděl nový zvyk místo stejně vhodného starého, a také aby nový zvyk byl sám v sobě nejen neškodný, nýbrž i významný a tradičním pořádkům odpovídající. Tato hlediska však platí stejně i při novinkách uvnitř jediné obřadní oblasti.

A o tomto nutno za druhé říci, že nelze obyčej prostě odmištat, poněvadž je nový. Ano, je naší povinností (naší, to jest nejen snad mnichů, nýbrž i vzdělaných laiků) znát podle možnosti liturgickou stařinu. Ale má být jasno, že naše použití této znalosti bude odlišné od sektantského. Rozkolník, vědomý si, že se jeho obec někdy od jednoty odchýlila, bude hledat pravdu ve starožitnické rekonstrukci daného období minulosti. Katolík, cítící jednotu své Církve od počátku i nyní i vždycky, bude spoléhat na ustavičné řízení Ducha svatého. Nové liturgické rozvoje, nová věroučná vymezení jsou katolíku stejně svatá jako obdobné památky otcovských věků: neboť nás neučí po Lvu III. Lev XIII., po Piu I. Pius XII. Nikoliv: skrze různé papeže mluví k Otcům efeským, k Otcům vatikánským, k nám a k posledním lidem hořící země koule týž Petr. S Duchem svatým my sice spolupracujeme; tedy zdokonalujeme obřady a učme se proto znát stařinu; ale se stejnou pozorností naslouchejme dnešnímu hlasu, i bohoslužebnému hlasu, naší Církve. Je to stará Církev, různými hlasy slavící téhož Boha nyní, po všechny dni, až do skonání světa...

Pracovna

TY MNE VEDEŠ

Vím, žeš ve mně, a žeš ve mně a v celém mém životě svou svatou moudrostí, že mne tudíž také vedeš. Sám. Proto se oddávám vedení Tvého hlasu, Tebe, živě přítomného ve mně, mluvícího ve mně dary Ducha svatého, který má podle slibu Ježíšova připomenouti veškerou pravdu. A Ty mne vedeš tak, jak jde můj život, krok za krokem. Jako mi nedáváš celý život najednou, ani najednou mi neukazuješ mých cest v tomto mém životě. Vedeš mne od okamžiku k okamžiku. Jest to tak krásné. Žiji jako děcko, které nepřemýšlí tuze o budoucnosti a krok za krokem se nechá otcem vésti a naplňovati úkoly i dary. Jako žebráček, který nesmí mnoho myslit na budoucnost, ale žít z ruky do úst. Z ruky Boží do věčných úst.

Proto také si nechci dělat velké plány do budoucna. Tolikrát Jsi mi teď ukázal, že dovedeš škrtat mé plány a místo nich položit plány své. A pokud neodtáhnu ty své plány, budou pro mne Tvé plány nečitelné a nesrozumitelné. Chci klidně zahazovati a měniti své plány, jakmile se zjeví svaté pokyny, nejsvětější plány Tvé.

Ovšem, to musím býti bedlivý k Tvému hlasu a ke Tvému řízení. Důvěra v Tebe za všech okolností dá toto pochopení a porozumění plánům Tvým.

Já vím, že bloudím nocí daleko od domova a že ta cesta k Tobě domů je ještě daleká. Proto chci hleděti jen na první nejbližší krok a na Tvou svatou vůli pro tento nejbližší krok.

Veď mne, já Ti věřím. - *Braitto.*

SÁM

Zanaříkal sis, bratře, ve svém posledním listě, žeš strašně sám. Chtěl jsem Ti napsat k potěše: Milý příteli; ale pak jsem to škrtl. Nevím, čím to, že jsem sice měl mnoho nepřátel, uvědomělých a neúprosně nepřátelských nepřátel, ale o pravém příteli nikdy jsem nemohl mluvit. Proto ani Tobě

k radosti nebudu přilhávatí toto krásné slovo. Přátelství znamená spojení dvou podobných, chtějících si dobro. Vždycky chybí aspoň na jedné straně jedno z toho trojho neb dokonalost jednoho z nich. Proto nečekej ani ode mne takovou pomoc, která by z Tebe sňala celou Tvou tíži. Chci Ti dobro, a nejvyšší! Jsme si hodně blízcí, i spojení v mnohém dost, ale ne dosti natolik, aby ses mohl o mne zcela opřít.

Jsem jen ubohý člověk, vlekoucí těžce sám uzlíček své bídy; jak chceš tedy, abych s Tebe sňal tíhu Tvé samoty?! To by byla nejčernější zrada na Tvé čekání přátelství. Nemohu Ti dát naplnění Tebe. A kdybych se Ti podal, věz, že by to byla náhražka onoho jediného potřebného.

A tak je velkým dobrodiním Božím trpká opuštěnost i osamocenost. Jen ji nezbfídit zase hledáním unavujících ohlušujících prostředků. Kocovina po opojení k vůli bolesti jest ještě krutější, než bolest sama. Musíš být sám, má-li s Tvá duše důvěrně přiblížiti k Bohu, dohovoreti se s Ním: porozuměti si, jak praví Následování Krista: Necht' m zmknou všichni tvorové. Ty, Pane, sám mluv ke mně! Pán sám bude mluviti k Tobě, až Ty budeš sám, klidně i důvěřivě sám, v žíznivém očekávání sám. Sám s Ním!

A potom přijď, a On Sám nás učiní přáteli, v Sobě, do konale a čistě v bohatém vzájemném sdělování, nejen přán (tedy v přání účinném!) si Dobra nejvyššího, společného, i proto v nejdokonalejším spojení. - *Braito.*

BŮH ANEBŮ MĚ SPASENÍ?

Kvictisté se domnívají, že jest člověku možná taková láska k Bohu, že by mu bylo naprosto lhostejné jeho vlastn spasení. Ale to by bylo pramalou oslavou Boží. Když j Dobro samo a Láska sama, musí oblažovat, a spojení s Ním musí být blažeností.

Jen nesmíš chtít nejprve sebe a svou blaženost pro ni, jen pro ni, a abys jí dosáhl, když to jinak nejde - splniti Boží přikázání, tak že by sis prostě zaplatil vstupné do nebe. Neb je Bůh. Ale Bůh jest více než jen nebe pro mne. On j Dobro Sám pro Sebe. A všechno musí nejprve k Němu směřovat. Jeho dokonalost, nesmírnost, přesažnost si zasluhuje abychom jí především sloužili a plnili projevy její vůle.

Tak to krásně říká stará formulka ignaciánská: Člověk je na světě, aby Boha poznával, miloval, a tak na věky spasen byl. To není egocentrismus, nýbrž naopak soustředění celého života, poznání a vůle na Boha.

Když čteme stále a stále opakované heslo v dominikánských stanovách: *Salus animarum*, spása duší, opět to není *anthropocentrismus*, není středem vši práce člověk, mající býti spasen, nýbrž Bůh, mající býti oslaven, Jenž má býti dán k poznání a k plnění Jeho vůle mají býti lidé vedeni, aby se pro ně Bůh stal začátkem a koncem všeho. Tak budou spaseni. Ono heslo: *Salus animarum*, spása duší, jest především pohled zdola nahoru, jako: *Omnia ad majorem Dei gloriam* jest zase pohled shora dolů. Ale v řádném odstupu jest to asi jedno: Ano, pro Něho k Němu! - *Braitto*.

HLEDEJTE NEJPRVE KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ

Hledejte nejprve království Boží a toto všechno ostatní bude vám přidáno. Tato slova Spasitelova se uplatňují jak o Církvi, tak o všech jejích bojovnících a služebnících. Svátí Církve Boží žijí v pohrdání a v hadrech a jejich ostatky jsou líbány v zlatohlavech a hedvábí. Čím méně hledá Církve majetek a moc, tím více se jí ho i proti její vůli dostává, kdežto čím více někdo z jejích služebníků počítá s mocí zlata, tím nešťastnější jsou všechny jeho počiny v tomto ohledu. Ti, kteří neznali ničeho než peněz a smáli se ve své bohorovnosti dobrodinců a majitelů statků, jichž byli jen správci, všem pošetilým podnikavcům a horlivcům, ukázali se jako naivní útrpnosti hodní hlupáci, kteří věcem hmotným ještě méně rozuměli nežli ti, kteří chtěli oněmi penězi vykonati něco velkého pro království Boží, ovšem nerentabilního v očích těchto hospodářů.

Kolikráte byli velcí služebníci Boží navštíveni pokušením, aby si také započítali, aby si také něco předem vypočítávali, zařizovali a připravovali. kolikráte i k nim se připlížilo jako pokušení pozlátko prvního úspěchu těch, kteří si na ohni apoštolátu přihřívají polívčičku své osobičky, ale pak velkodušně odstrčili toto subtilní pokušení a rozhodli se dále nepočítati, dále si nic nepřipravovat, nebudovat podstavec pro svou osobní velikost. A Bůh požehnal jejich dílu právě v tom,

v čem bylo nepočítající, v čem tak silně důvěřovalo v si moudrosti Boží Prozřetelnosti a myšlenky jeho království

Všechno ostatní vám Pán přidá, ale ani s tím nepočítejte. Ani s tímto počítáním nezačínajte svou službu, protože to byla opět vypočítavost. Je třeba vytříti smirkovým papírem sebelásku, toto věčné Já, které se vtírá i do nejsvětější práce a do nejduchovnějších starostí podniků. - *Braitto*.

DOMOV V BOHU OTCI

Lidé, kteří tolik očekávali od světa, hledají si něco jiného, co by nezahladilo, nezklamalo, kde by mohli klidně spočinout. Hledají domov. Tak dokazují velmi přesvědčivě, že duše potřebuje Boha, v němž by měla domov, ale naprosto jistě, protože mnohý člověk se zklamal i ve svém vlastním domově.

Bůh je vlastní domov náš. K domovu patří rodiče, jejich péče a láska, sourozenci, společné nesení starostí, vzájemné působení radosti, jistota pomoci a ochrany v nebezpečích, zkouškách, a proto jistota bezpečnosti. To vše máš v Bohu Svrchovaně. On je Tvým Otcem. A se svatými a bližními máš společný život. V Bohu máme ono velké společenství svatých, všech jejich bolestí, prací i radostí. On je Tvo ochranou, útěchou, a proto skutečnou hlubinou bezpečnosti.

Vžívej se do této krásné nejenom myšlenky, nýbrž tak skutečnosti, že v Bohu máš svůj pravý domov, domov vždycky otevřený a ochotný přijmouti tě s čímkoliv přijdeš obtížen. Domov rozumějícího srdce otcovské Boží lásky, které neumí zranit útěchou nedostatečnou a ochranou neúplnou, jak jest u každé jiné lásky. Z tohoto domova budeš vycházet vždycky silný a odhodlaný a odpočínutý i klidný do zápasu všedního dne. Myšlenka na domov v Bohu tě vždycky vzpruží a pozvedne. - *Braitto*.

Nevezmeš jména Božího nadarmo

Zásady

Sv. Ignác:

LIST POLYKARPOVI

Ignác, jinak Theofor, Polykarpovi, biskupu smyrenskému, či spíše poddanému biskupa Boha Otce a Pána našeho Ježíše Krista - všechno nejlepší.

1. Znáš tvého ducha nábožného, ustáleného jako na nepohnuté skále, a proto vroucně děkuji za to, že se mi dostalo cti uviděti tvou svatou tvář. - Kéž bych jí užil v Bohu! Zapřísahám tě pro milost, ve kterou jsi oděn, přidej ještě ve svém běhu a nutce všechny k úsilí o spásu. Haj své místo se vši obezřelostí přirozenou i duchovní. A o jednotu pečuj, nad níž nic není lepšího. Všecko snášej, jako i tebe Pán. Ke všem buď mírný v lásce, jak i činiš. Modlitbám se oddávej bez ustání. Pros o ještě větší moudrost, než máš. Bdi, maje ducha neúnavného. S každým jednotlivcem mluv po způsobu Božím. A snášej slabosti všech jako dokonalý zápasník. Kde větší námaha, hojný zisk.

2. Jen dobré učedníky kdybys miloval, nemáš zásluhy; raději ohroženější získávej dobrotou. Nevychová se každá rána stejnou náplastí. Návaly horečky tiš mokřými obklady. Chytrý buď jako had ve všem a bezelstný jako holubice. Proto jsi z těla a duše, abys to, co bije do očí, přemáhal vlností; kdežto to, co není vidět, pros, aby ti bylo zjeveno, tak aby ti nic nechybělo a abys měl všechny dary v hojnosti. Dnešní doba tě potřebuje jako kormidelník větry a jako trosečník přístav, aby dosáhla Boha. Střízlivý buď jako Boží bojovník; odplata - nesmrtelnost a život věčný, o němž i ty máš naprostou jistotu. Jsem celý tvůj, i ta pouta moje, která sis zamiloval.

3. Lidé na pohled hodnověrní a učící odlišné na-

uky, ti ať tě nezaleknou. Stůj pevně, jako když se buší na kovadlinu. To umí jen veliký bojovník, vydižet rány a zvítězit. A obzvláště pro Boha musím všechno snést, aby i on snášel nás. Buď ještě více energický, než jsi. Odposlouchávej dobu a poměry. A toho, jenž je nad dobu, očekávej, neviditelného, ale k vůli nám viditelného, nehmatatelného, netrpného, ale k vůli nám podrobujícího se utrpení a trpícího nevýslovná muka.

4. Vdovy ať nejsou zanedbávány. Po Pánu buď ty jejich živitelem. Nic ať se neděje bez tvých pokynů, ale ty zase nic nedělej bez Božích; jako že neděláš, jsa v dobrém ustálen. Hojněji ať se konají shromáždění. Svolávej tam všechny jednotlivě. Na otroky a otrokyně nehleď svrchu; oni zase ovšem ať se nevynášejí, naopak ke cti a chvále Boží ať slouží co nejlépe, aby lepší svobody dosáhli od Boha. A ať se nedomáhají vykoupení na náklad obce, aby se nestali otroky chtivosti.

5. Pokoutních věcí se varuj; spíše proti nim dělej kázání. Sestrám mým vyřiď, nechť milují Pána a nechť žijí se svými muži spokojeny tělem i duchem. Rovněž i bratřím mým oznam ve jménu Ježíše Krista, aby milovali svoje ženy jako Pán Církev. Je-li kdo schopen vytrvat v čistotě ke cti Pána těla našeho, nechť setrvá skromně. Kdyby si na tom zakládal, je po něm veta; a kdyby se vypínal i nad biskupa, je ztracen. Je třeba, aby ženi-chové a nevěsty uzavírali sňatek s úchvalou biskupovou, aby manželství bylo z vůle Boží a ne z vášně. Všechno ať se děje k oslavě Boží.

6. Hleďte si biskupa, aby i Bůh vás. Horoucně milujte lidi poddané biskupovi, kněžím a jáhnům. S těmi kéž by se mi dostalo podílu v Bohu. Spolupracujte, spolutrpte, spolu odpočívejte a spolu vstávejte jako Boží správcové a přátelé a dělníci. Hleďte se líbiti tomu, pro koho bojujete a od něhož dostáváte žold. Nikdo z vás ať není desertérem. Křest váš ať vám zůstane zbrojí, víru mějte za přílbu, lásku za kopí, trpělivost jako brnění,

Úspory vaše jsou vaše dobré skutky, tedy ať si zahospodaříte slušný kapitál. A buďte jedni k druhým velkodušni a dobrotivi, jako Bůh k vám. Kéž bych byl s vámi na věky.

7. Jakmile církev antiošská v Asii požívá na vaši modlitbu zase pokoje, jak se dovídám, i já jsem nyní klidnější v Boží bezstarostnosti; jen abych umučením Boha dosáhl, abych na vzkříšení vystoupil jako váš žák. Bylo by dobře, nejdůstojnější Polykarpe, svolat slovutnou radu a vyvoliti někoho velmi u vás oblíbeného, kdo by se mohl nazývat Božím závodníkem, a toho pověřiti čestným úkolem, aby se odebral do Syrie, aby tam slavně projevil vaši neúnavnou lásku - k slávě Kristově. Křesťan není sám svým pánem, nýbrž věnuje se celý Bohu. A tento skutek Boží bude i váš, když jej pro něho vykonáte. Neboť jsem si jist, že jste z milosti ochotni k takovému dobrému nábožnému skutku. Ježto znám vaše úsilí o dokonalost, jen několika slovy vás upozorňuji.

8. Bohužel, už nestačím napsat všem církvím, poněvadž musím nakvap odplout z Troady do Neapole, jak zní rozkaz; napíšeš, prosím tě, sousedním církvím, muži podle srdce Božího, aby i oni učinili totéž. Kdo mohou, nechť pošlou posly, jiní aspoň list po lidech, které ty posíláš, a tak si získáš slávu tím nepomíjejícím skutkem, jak zasluhuješ.

Pozdravuji všechny, každého zvlášť a paní Eutropovou s celým domem jejím i s dětmi. Pozdravuji milovaného Attala. Pozdravuji toho, kdo bude poctěn poselstvím do Syrie. Milost bude ustavičně s ním i s Polykarpem jej posílajícím. Přeji vám, abyste se měli dobře v Bohu našem Ježíši Kristu, v němž nechť zůstáváte v jednotě s Bohem a s biskupem. Pozdravuji Alku, drahé mi jméno.

Mějte se dobře v Pánu!

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

P. Silv. M. Braitto:

NÁVRAT K OTCI

(Kurs pro začátečníky 7.)

Vypravované již podobenství o marnotratném synu obsahuje nejenom neblahou událost opuštění otcovského domu, nýbrž také návratu nezdárného syna. Návrat domů jako k otci, návrat domů před záhubou. Návrat domů jakožto do jediného útočiště před záhubou.

Když promrhal člověk své synovství, svůj synovský podíl daleko od svého Otce, neměl by již nikdy práva na opětné přijetí, jako neměl člověk práva na to, že nás Otec jmenoval dětmi, že nás jimi učinil; ještě méně máme práva na to, aby nám bylo vráceno ztracené synovství. A přece nám je Bůh vrací a chce nám je vraceti tolikrát. Mnohým lidem bylo tolikrát vráceno!

Jednorozený Syn Boží, bratr náš, Ježíš Kristus, zaplatil totiž za nás více než nadbytečně. Zaplatil za hříchy celého světa právě věčnou cenou obětování sebe, Bohočlověka, nebeského, jednorozeného Syna. V jeho synovství máme stále přístup k Otci i po kolikeré zradě. Když jsme ztratili svůj život Božího dítěte, ještě není vše ztraceno. Můžeme ho znovu nabýt v Ježíši. A když jsme svými všedními hříchy oslabili toto své synovství, že stojí mezi otcovskou láskou a naším synovstvím kolikrát jako temné mračno množství našich tak zvaných všedních hříchů, i proti tomuto neštěstí stojí tu lék pokání. Vždyť nás přišel Ježíš hledati. Hříšníky. Ty zve k sobě nejsladčeji, zve je vytrvale, jim nabízí všechnu svou krev i sílu své krve. Je přítelem hříšníků, jen není přítelem hříchů. Proto chce býti přítelem hříšníků, protože je nepřitelem hříchu.

Ježíš volá k sobě hříšníky a hříšnice, volá k sobě všechny unavené a zatěžkané, všechny žízňící. Volá je všechny, aby jim vrátil život Božích dětí. Vždyť proto přišel na svět jednou a proto stojí před Otcem na věky jeho svatá krev, aby nám bylo

svaté synovství vráceno, a to tak dlouho, dokud naše zloba neřekne poslední „Ne“ na poslední pozvání jeho lásky, pokud se dítě neodcizí nadobro a nepečetí věčností své odcizení povolání za Boží děti.

Tak rozumíme svátosti pokání. Co svážete na zemi, na nebi bude svázáno nebo rozvázáno; komu odpustí rozdavatelé a přísluhovatelé tajemství Kristových, tomu bude odpuštěno.

Boží dítě, které věří v sílu krve Páně, v jeho odpuštění a v odpouštějící lásku Otcovu, vždycky se může vrátiti. Máme svátost, která vrací totiž život Božích dětí, svátost pokání. Není to jenom svátost smazání hříchů, nýbrž též svátost, udělující nový život, vracející život Božího dítěte. Proto musíme přistoupiti k svátosti pokání tak jako k závazku, snažiti se nyní o život z tohoto synovství a o uchování a rozmnožení a zesílení tohoto ztraceného a znovu nabytého synovství.

Když volá Ježíš hříšníky k sobě a když je přijímá, napomíná je také, aby již nehřešili. To je to jediné, co od nich žádá, aby vstali k novému životu v síle odpuštění, kterého se jim právě dostalo. Neboť chtěl, nejenom abychom život měli, nýbrž abychom jej měli v hojnosti.

Není tedy ve svátosti všechno učiněno tím, že je nám odpuštěno, nýbrž všechno odpuštěním teprve začíná. Začíná totiž nový život a tento život se musí teprve rozvinouti.

Tedy to znamená, že náš návrat nesmí býti sobecký, jen aby nám bylo odpuštěno, abychom odložili se sebe ohavnost hříchu, která nás dusí, která nám vhání stud do tváře, nýbrž že se musíme vrátiti k Otcí, že musíme uchopiti onen nový život, který nám Ježíš opět podává, a začíti opět nový poměr důvěrného synovství vůči nebeskému Otcí, život lásky, život poslušné lásky ke všemu, co Otec od nás žádá, život poslušné lásky, aby Bůh byl oslaven, abychom v novém životě z přikázání a podle přikázání oslavili Boha.

Pouhým odložením hříchů není vše učiněno. I to sluje svátosti *pokání* a ne pouze zpovědi. To jen předpokladem, jenž má ukázati, co jsme b který nám má postaviti před oči, čím jsme by co nám zase bude darováno; ne, abychom m lehkomylně se odvrátiti od minulosti.

A i to vyznání musí býti ve vědomí, že jsme O urazili, že to nebyl malý přečin, jehož jsme se pustili. Marnotratný syn vchází do sebe. Srovná otcovu lásku s tím, jak se vůči ní zachoval. Má člověk pevně povstati z hříchu a odvrátiti se něho, potřebuje si uvědomiti celou hrůzu a tíhu ny. K tomu je zpytování svědomí, k tomu je v znání, aby jeho hřích stál vždycky proti člově Proto srovnávej, když přistupuješ ke svátosti p kání, srovnávej vše, co ti bylo Otcem dáno, srovnávej i předrahou krev Páně, všechny jeho milo ti, jeho podivuhodné vedení, aby sis uvědomil, tvé hříchy jsou těžkým proviněním proti Otcu a i to, čemu se říká všední hřích, u tebe, Božího c těte, bylo urážkou této otcovské lásky a že ani př všední urážku nesmí dobré dítě přecházeti klidn

Právě toto světlo otcovské lásky a tvého povol ní za Boží dítě ukáže ti hřích v pravém světle, t prve ona ti vrhne ostré světlo na všechna tvá p vinění. Uvidíš lásku, péči, dobrotu, a tu tepr se v tobě pohnou sladké slzy kajícího, pokár které ti vdechnou svatou lítost. Ach, jak jsem s Pane, odplatil za tolik tvé lásky! Zároveň s tím v tobě otevře otázka: A co učiním? On chce j jedno: abys vstal. Vstal ze své bídy, vstal od své vin. Ale odhodlaně a statečně. Otec totiž ti neopouští proto, abys založil malomyslně ruce anel aby sis řekl: Odpustil jednou, odpustí vícekrát. Nesmíš nikdy domyslití konec prvního odpuště Věz, že je dosti silné již první odpuštění, abys m v jeho síle žíti dále a trvale jako jeho dítě. Sám sebe jsi sice slabý, ale síla jeho odpouštějící otcovské lásky je nesmírná, nekonečná. Dovede si udržeti, když i ty učiníš, co na tobě jest, jestli

i ty vstaneš s celou posvátnou rozhodností, jak si zasluhuje odpuštění dobrého Otce. Vstal totiž syn a rozběhl se k otci. K Otci, u něhož je tak dobře, že i pouhý nádeník i duše nejprostší na nejnižším stupni duchovního života má dostatek bílého chleba, dostatek bílého chleba sladké živné milosti. Půjdu k Otci, u něhož je dobře býti a od něhož odejítí je pošetilostí největší.

A pak musíš přijít a vyznati se ze svého provinění. I to je jeho dobrodiní. Člověku se uleví teprve tehdy, jestliže může složit svou tíhu před někým, kdo se mu nevysměje, kdo jej pochopí. Kdo jej přijme. On jediný dovede všechno pochopiti a každého přijmouti. Proto ti nabízí možnost vyznati se před jeho zástupcem, před zástupcem jeho otcovství, který proto také sluje Pater, Otec. Máš přijít k němu, aby ses vyznal, ale také abys jej mohl osloviti tím sladkým slovem Otče! Aby sis uvědomil, že mu tak zase můžeš říkati, že tě proto k sobě zve, abys mu takto mohl říkati, abys sám nabyt vyznáním ujištění, že mu budeš moci nyní zase takto říkati.

Máš předstoupiti před něho a vyznati, že nejsi již hoden slouti a býti jeho synem. Bez pokorného vyznání a uznání tvé ničemnosti nebude štípen tvůj nový život a rozhodnutí k novému životu na pevný a odolný kmen. Potom tím více si musíš vážit milosti odpuštění a navrácení synovské důstojnosti, synovského místa. To ostatní pak učiní již sám nebeský Otec, a je to krásné. Stačí jen převésti na pole posvěcující milosti, nového života krásné obrazy podobenství marnotratného syna.

To první je, že tě a všechny vracející se přijímá Otec nebeský s nesmírnou láskou. Nevyčítá. Stačí hříchy na ty výčitky. On se naopak raduje. Jeho přijetí je láskyplné a radostiplné. Proto se nemusíš obávati, ale proto si také musíš nesmírně vážit Otcova odpuštění. Tak málokdo dovede odpouštět a přijímat vracející se. Nový šat dává Otec a prsten jako synu královskému na ruku. To ti dává

Otec. Prsten dědictví své celé slávy a celého svého štěstí. Jsi zase doma a všechno otcovo ti patří. Novým šatem nové milosti tě zase přioděje. Všechno, co jsi promarnil, všechno ti vrací. Vrací ti i ony drobné milosti, které jsi poztrácel drobnými blouděními od otcovského domu. Vrací ti milosti, ale s nesmírnou slávou. S radostí celého nebeského dvorstva a hlavně s radostí Ježíše Krista, jehož člověčenství obětované se raduje, že opět jeden očištěn, posvěcen a zachráněn jeho prolitou krví.

Proto se vracej klidně a s důvěrou. Jako tě čeká v Otcově náručí Otcova radost nad marnotratným, ale vracejícím se synem, tak také přichystej svému Otci srdce plné radosti. Jak musíš přistupovati s lítostí nad svými hříchy a s bolestí nad svým nevděkem, tak zase rozechvěj se posvátnou radostí, že máš tak dobrého Otce. Věř jeho odpuštění a již se nevracej k minulosti, leda abys milosrdenství Hospodinovo opěvoval na věky. Nezachmuřuj se nad minulostí, nedoluj zbytečně v černém kameni hříchů minulosti. Když Otec odpouští a s radostí odpouští, také ty s radostí přijímej jeho odpuštění.

Otec nebeský svolává hudbu, aby oslavila návrat. Otec ti chystá nesmírně mnoho tiché, svaté radosti, jestliže se budeš u něho cítiti opravdu doma. Musíš se ponořiti živě do krásné myšlenky, že jsi doma, že ti opravdu zase patří příbytek nebeského Otce, že je zase tvá jeho svatá, dobrá náruč. To ti také pomůže, aby se ti odvážněji a statečněji bojovalo proti lákadlům. Přijdou za tebou, jako neřesti Augustinovy, budou tě lákati, budou ti ukazovati, co vše jsi opustil, že když ony tě opustily, že to nebylo tak míněno, že ses již stal obtížný, že jsi nedovedl dobře užívat, ale tomu že by ses přece zase jen mohl naučiti.

Když ale zakotvíš v otcovské lásce, která tě zase přijala, a když živě prožiješ, co jest Otec a jeho domov, odoláš snadno těmto lákáním. Čím pevněji přilneš k Otci, tím snáze odoláš. Pevným předsevzetím a odhodláním, když víš, co je hřích a co je

Otec, vyzbrojíš se do svých zápasů o domov, jež tě ještě několikrát přepadnou. Když se dáš sevřít do náručí Otcovy vůle, nic tě z ní nevyrvе.

P. dr. Reginald Dacik O. P.:

VLIV PANNY MARIE NA DUCHOVNÍ ŽIVOT

Není pochyby, že Panna Maria je důležitým činitelem na cestě katolické zbožnosti. Ať sledujeme dějiny svatosti Církve nebo jednotlivých duší, setkáme se s ní na každém kroku. Nelze si představit katolického světce bez veliké lásky k Marii, takže otázka poměru duchovního člověka k Marii v katolické zbožnosti je současně otázkou jeho pokroku na cestě svatosti. Jak v katolické teologii, tak v katolické mystice zaujímá Maria zcela zvláštní místo: Společnice Kristova v díle vykoupení je společníci vykoupených poutníků věčnosti v díle posvěcení. A tak jako skrze ni přišel Bůh k člověku, tak jen skrze ni se může člověk dostat k Bohu. Velikost jejího významu v díle Božím - a svatost je jistě dílo Boží par excellence - je patrna nejlépe z toho, že Církev vztahuje na ni slova knihy Přísloví, řečená o Boží moudrosti:

*Pán měl mě na počátku díla svého,
prve než byl co učinil, od pradávna.
Od věčnosti ustanovena jsem,
od věků, prve nežli země byla . . .
Nyní tedy, děti, poslyšte mne!
Blahoslavení, kteří dbají cest mých!
Blaze člověku, který poslouchá mne,
který u dveří mých každý den bdí,
pozor dává u veřejí bran mých.
Neboť kdo mne najde, nalezne život
a dojde požehnání od Hospodina.*

VIII. 22-35.

Maria byla od věčnosti v myšlence Boží jako cesta, kterou půjde nesmírně mnoho duší k svému Bohu. *Dilem věčného úradku* ji nazval svatý Bernard.¹ Měl jistě na mysli její tajemný vliv na vytváření Krista v duších vykoupených, pohlížel na ni jako na Bohem daný prostředek k dosažení úzkého spojení s ním, prostředek, jehož uchopení znamená jistý pokrok, netečnost k němu však jistou smrt.

Úcta a láska k Marii není proto jakýmkoliv prostředkem na cestě k Bohu, jehož člověk může použít nebo může také nepoužít. Maria je prostředkem nutným, takže bez ní dojíti nelze. Byl to jistě krutý omyl protestantismu, když se zbavil úcty mariánské. V té chvíli, kdy zamítl Marii, počal pozvolna zamítat i Krista-Boha, a z celého křesťanství mu zbylo trochu strohé mravouky, založené na principech zcela laických. Nelze beztestně odmítat úctu té, kterou zahrnul úctou a láskou sám Bůh. - Je to však také krutý omyl katolíků, když se buď bojí dát Marii, co jí náleží, aby snad neukřivdili Kristu, nebo z nedostatku hlubšího pochopení pravého postavení Panny Marie v díle spásy člověka vytvářejí ze svého poměru k ní jakýsi stav nezdravé náboženské citovosti, zavánějící mnohdy pověrou.² Jedni i druzí musejí pochopit především velikost svaté Panny a její úlohu v díle našeho nadpřirozeného posvěcení, aby k ní zaujali náležitý poměr, který by byl vedoucím motivem na cestě jejich osobní svatosti.

¹ Opus aeterni consilii. Sermo 2. de Pentec.

² Církev katolická trpí v tomto ohledu velmi mnoho; znamená to však, že vždy souhlasí s takovouto nezdravou sentimentální zbožností, která je velmi daleka pravého poměru k Panně Marii. Netřeba zde uvádět konkrétní případy; jsou dosti časté a dosti známé. Víme velmi dobře, že lidová zbožnost nevědomých jednotlivců i z řad katolíků nebývá mnohdy daleka skutečné pověry. I nejkrásnější dílo dovede člověk pokazit a zbavit jeho pravé krásy a velikosti.

I. VÝCHODISKO NAŠEHO POMERU K MARIÍ

Východiskem našeho poměru k Marii jest víra v její úzký vztah k vykoupení a spáse člověka. Celá křesťanská tradice nazývá svatou Pannu *prostřednicí* mezi Bohem a člověkem. Až do příchodu protestantismu nikdo se nad tímto titulem nepohoršoval, věřícím se jevil jako zcela přirozený, samozřejmý po tom, co učinil Bůh Marii a co dala Maria nám.

Titul prostřednice rozvádějí jiná dvě slova: *spoluvykupitelka* neboli *společnice* Kristova v díle vykoupení a rozdatelka všech milostí. Právě tato dvě slova určují vztah svaté Panny k nám, ale také náš poměr k ní. Čím více kdo pochopí tato dvě slova, tím hlubší bude mít podklad pro vytvoření náležitého poměru k Marii. Pojem *spoluvykupitelky* má na mysli získání milosti, která je základem spásy, titul *rozdatelky* uvažuje místo, jaké má Maria dnes v záležitostech spásy všech vyvolených.

Spoluvykupitelka. - „Jeden zajisté jest Bůh, jeden též prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Ježíš Kristus, jenž dal sebe sama ve výkupné za všechny,“ psal svatý Pavel. (II. Tim. II., 5.) „Neboť Bůh skrze Krista smířil svět se sebou“ (II. Kor. V. 19), takže jedině Kristus je pravým a skutečným prostředníkem mezi Bohem a člověkem a proto mohl o sobě říci, že je *Cestou*, po které lze přijíti k Otci. Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze něho (Jan XIV. 6) a proto nikdo se nestává svatým a nikdo nepokračuje na cestě svatosti, nejde-li s ním a skrze něho. Ježíš Kristus vše vykupující a posvěcující obětí zjednal mír mezi Bohem a člověkem a stal se jediným mostem, on, velekněz Nového Zákona, po němž lze vystoupiti k nebi přes propast bídy lidského hříchu. V jeho milosti je pramen svatosti všech svatých, a jen ti, kdo se zrodili z krve jeho otevřeného boku, smějí se nazývat dětmi Božími.

Je-li však Kristus jediným prostředníkem v plném významu slova, neznamená to, že nemohou býti jiní prostředníci, pokud pomáhají, spolupracují na vytvoření dokonalého spojení člověka s Bohem. „Nic nepřekáží, aby se z části někteří jiní mohli zváti prostředníky mezi Bohem a lidmi, pokud totiž spolupracují ke spojení lidí s Bohem přípravně nebo služebně,“ praví svatý Tomáš.³ To jsou prostředníci druhotní, podřízení jedinému prostředníku mezi nebem a zemí, Ježíši Kristu. Spolupracují s ním, v jeho moci, s jeho posláním, k cílům, pro které pracoval on. Mezi těmito druhotnými prostředníky, proroky a kněžími Starého i Nového Zákona vyniká jistě Maria, která byla, jak praví svatý Albert Veliký, vyvolena Bohem nejen k tomu, aby byla služebnicí, nýbrž aby byla zcela zvláštním způsobem přidružena k dílu vykoupění a aby pomáhala k jeho uskutečnění.⁴ Maria, dcera lidská, která se dotýká svým Božím mateřstvím hranic samého božství, sjednotila se v myšlení a v životě, v práci a utrpení s Ježíšem Kristem tak dokonale, že ji smíme zcela právem nazývat společnicí v jeho díle vykoupění lidstva neboli spoluvykupitelkou. Tak se stává prostřednicí v získání všech milostí, které jsou východiskem našeho posvěcení.

V tajemné chvíli zvěstování vstupuje Maria svým odevzdaným *Staň se* jako spolupracovnice Boží a společnice Kristova na cestu, která povede na Kalvarii bolesti a utrpením, ale také na horu slávy, ze které bude těžit veškeré lidstvo. Vyjednávání svatě Panny s andělem, na jehož výsledek čekala země i nebe, je nejzávažnějším okamžikem v životě Marii. Dříve než se vtělí Syn Boží a začne dílo záchrany lidstva, je třeba Mariina souhlasu. Anděl jde pro tento souhlas, na nějž čeká Bůh. A v tomto souhlasu k početí Syna Božího přijímá Maria vše-

³ Theol. summa, III. ot. 26. čl. 1.

⁴ Non est assumpta in ministerium a Domino, sed in consortium et adiutorium. Mariale, q. 42.

chna utrpení a všechny bolesti, které s sebou ponese vykupitelské dílo jejího Syna. V tom okamžiku, kdy říká své *fiat*, přijímá už napřed ony chvíle, které budou zaplacený krví jejího srdce a slzami jejích očí. V souhlase stát se matkou Boží, přijímá však Maria také hodnost Kristovy spolupracovnice, spoluprostřednice a spoluvykupitelky, neboť matka Hlavy tajemného těla je také duchovní matkou všech údů.

Právě tuto myšlenku zdůrazňují často svatí Otcové, když rozvádějí srovnání Krista s Adamem a Marie s Evou. Mělo-li lidstvo dostat v Kristu, novém Adamovi, původce nového života milosti, mělo dostat v Marii novou matku. Maria se nazývá novou Evou, to jest matkou všech lidí, protože to, co znamená Eva pro život lidstva podle těla, znamená Maria pro život duše. Dárkyně Syna Božího je dárkyní života duše veškerého lidstva. A svatí Otcové upozorňují i na mnohé jiné podobnosti mezi Evou, matkou všech živých podle těla, a Marií, matkou všech živých podle duše. Eva, svedena padlým andělem v podobě hada, odvrací se od Boha a táhne za sebou všechny své potomky, Maria přijímá slova dobrého anděla a vrací lidstvu milost, ztracenou v ráji. První žena zaprodává člověka peklu, druhá žena ho vysvobozuje z těsných pout satana.⁵

Odhodlána přijmouti všechny důsledky, plynoucí z poslání Matky Boží, stává se Maria společnicí Kristovou a účastní se jeho poslání vykupitelského. Pojem vykoupení je totožný s pojmem osvobození, a to zaplacením požadované ceny. Kristus Vykupitel zaplatil svou vlastní krví odvěky dluh prvního hříchu a všech hříchů, které následovaly po něm. Bolestným utrpením a obětí na kříži podal dostatečnou náhradu Boží spravedlnosti a proto otevřel člověku nebe, uzavřené hříchem, a v milosti, získa-

⁵ Srov. na př. Sv. Irenej, Adv. haer. V. 19, 1; Sv. Albert Vel., Mariale, q. 29, S. 3; Sv. Bernard, Sermo 34. in Assumpt. B. M. V.

né svou obětí, dal mu možnost nového života v Bohu.

Účastnila se Maria i této stránky Kristova poslání? Zjistěte. A právě tato okolnost jí dává plné právo na titul spoluvykupitelky.

Už tím, že svolila stát se matkou Vykupitelovou, pečovala o něj, sloužila mu a stala se společnicí jeho pozemského života, si zasloužila alespoň v širším smyslu tohoto titulu. Není však pochyby, že Maria se účastnila přímo v samém díle vykoupení, to jest přispěla sama k zaplacení dluhu za hřích a proto byla společnicí svého Syna i v jeho nejvlastnějším úkonu vykoupení lidstva. Tak smýšlí celá křesťanská tradice, kterou vyjadřuje jedinečným způsobem papež Benedikt XV., když učí, že blahoslavená Panna spolutrpěla a téměř umřela se svým Synem, když pod křížem se zřekla mateřských práv na něho, aby přispěla k usmíření Boží spravedlnosti. Obětovala svého Syna, podala jej umírajícího jako výkupnou cenu Bohu a proto můžeme právem říci, že s Kristem vykoupila lidské pokolení.⁶

Můžeme však jíti ještě dále a tvrdit, že svatá Panna podala Bohu výkupnou oběť nejen svého Syna, nýbrž i své vlastní bolesti a ochotu třebas i umřít spolu s ním. Nikdo nemiloval nikdy Boha tak, jako Maria. A právě tak nikdo neměl po Bohu tolik lásky k člověku, jako svatá Panna. Její čistá duše chápala tajemství hříchu a potřebu náhrady, a její láska k Bohu a člověku toužila se jí účastnit. A tak pod křížem, kde obětuje Bohu bolesti svého Syna, obětuje i bolesti své, klade je na oltář kříže, na němž obětuje její Syn, a zaslouhuje nám spásu spolu s ním. „Poněvadž převyšuje všechny svatosti a spojením s Kristem,“ psal papež Pius X., „přidružená k dílu lidské spásy zasloužila nám, jak praví, podle slušnosti (de congruo), co nám

⁶ 22. III. 1918, Acta Ap. Sed. tom. X. 1918, p. 182, Denz. 3034. Stejně dávno předtím psal sv. Albert Veliký: „Samého Syna svého a Syna Božího svým dobrovolným souhlasem při jeho utrpení za nás za všechny obětovala.“ Mariale, q. 51.

Kristus zasloužil podle přesnosti (de condigno), a je hlavní rozdatelkou milostí.⁷ Milovala nás spolu s Kristem, trpěla za nás spolu s ním a proto také zasluhovala za nás, získávala nám milosti, pomocí nichž se vzdáváme hříchu a nastupujeme cestu k Bohu.

Rozdatelka. - Prostřednictvím Panny v získání milostí je jedno hledisko otázky jejího vlivu na náš duchovní život, který vychází z nadpřirozené milosti. Skutečnost účasti svaté Panny v díle vykoupení by stačilo samo o sobě, aby náš poměr k ní byl co nejvřelejší. Uvážíme-li nad to její vliv na rozdělení milostí, promyslíme-li si nauku, která je v křesťanské tradici vyjádřena větou; všech milostí se nám dostává rukama Panny Marie, pak chápeme, co znamená pro nás svatá Panna na cestě duchovního života. „Podle vůle Boží ničeho se nám nedostává leč skrze Marii,“ psal papež Lev XIII., „takže jako nemůže přijít nikdo k nebeskému Otci leč skrze Syna, podobně nemůže nikdo přijít ke Kristu leč skrze Marii.“⁸

To jsou slova velmi jasná. A sledujeme-li křesťanskou tradici, nabudeme přesvědčení, že nejsou čímsi novým, výplodem poslední doby. Nový je svátek Panny Marie Prostřednice všech milostí, nové jsou kněžské hodinky na tento svátek, ale všimneme-li si jich blíže, shledáme, že jsou složeny z textů, které pamatují mnohá století. Stačí upozornit na překrásné čtení z řeči sv. Efrema Syrského, církevního učitele ze IV. století, v němž se praví: „Tys odstranila všechny slzy s povrchu země, tys naplnila tvorstvo veškerým dobrodiním, nebesťanům jsi přinesla radost, pozemské jsi za-

⁷ Encykl. „Ad diem illum“ 2. II. 1904, Denz. 3034. Conf. Bittremieux, De meditatione universali B. M. V. quoad gratias, Brugis 1926, p. 47 s.

⁸ Mense Octobri, 22. Sept. 1891, Denz. 3033. - Lev XIII. zřejmě navazuje na sv. Bernarda, jenž už dávno před ním řekl: Sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Sermo de aquaeductu, n. 4.

chránila. Skrze tebe máme nejjistější záruku svého zmrtvýchvstání, skrze tebe doufáme, že dosáhne nebeského království. Skrze tebe přicházela, přichází a bude přicházet veškera sláva, čest a svatost od prvního Adama až do skonání světa apoštolům, prorokům, spravedlivým a pokorným srdcem . . .”

Je možno pochybovat o víře nejstarší Církve v prostřednictví svaté Panny v rozdělení všech milostí? A stejně mluví další věky křesťanských dějin. Svatí Otcové a církevní učitelé zdůrazňují, že Maria je milostiplna nejen pro sebe, nýbrž i pro nás. „Je totiž jistá plnost milosti,“ praví sv. Albert Veliký, „která přijímá a nepodržuje si, a to je plnost průtoku. Takto je nejblahoslavenější Panna Maria plná všech milostí do jedné a ty všechny do jedné procházejí jejíma rukama.“⁹ Stejně mluví sv. Bernard, když zdůrazňuje, že Bůh chtěl, abychom měli všechno skrze Marii.

Není tedy milosti, dané člověku, která by neprocházela rukama Mariinýma. Taková je obecná nauka Církve. Ovšem, milost je něco zcela nehmotného a proto jde o metaforu, když pravíme, že prochází rukama Mariinýma. Obsahem této metafory je přesvědčení, že Maria spolupůsobí v rozdělení všech milostí, kterých se nám dostává jakýmkoliv způsobem a kteroukoliv cestou od Boha. Přesné vymezení, v čem spočívá toto spolupůsobení svaté Panny v rozdělení milostí, je úkolem teologie. Dosavadní výsledky jejího zkoumání můžeme krátce shrnout takto:

Všech milostí se nám dostává skrze Pannu Marii, na její přímluvu. To znamená, že podle rozhodnutí Boží prozřetelnosti, nikomu se nedostane žádné milosti, na jejímž udělení by nebyla zúčastněna svatá Panna. Nejde pouze o milost posvěcující nebo pomáhající, nýbrž prostě o všechny milosti nadpřirozeného řádu (nikoliv milosti řádu přirozeného), vlité ctnosti, dary Ducha svatého, jakož

⁹ Mariale q. 164.

i milost setrvání v dobrém až do konce. Ano, můžeme říci, že i časná dobra nebo odvrácení zlého jsou v moci Panny Marie, pokud tyto věci přispívají k naší spáse.

Tento úkol byl Marii svěřen zvláštním rozhodnutím Boží prozřetelnosti. Tak učí křesťanská tradice. Od chvíle jejího nanebevzetí se nikomu nedostalo ani jediné milosti bez jejího prostřednictví. Dante to vyjádřil velmi krásně v Božské komedii:

*Tys velká, vše tvé zmůže pokynutí,
že milost kdo bez tebe v světě žádá,
si přeje lítati však bez perutí.¹⁰*

Jakým způsobem však Maria vykonává tento úkol, je velmi těžko stanovit. Není pochyby, že tak činí svou láskyplnou přímluvou, z níž není nikdo vyňat. Stejně musíme připustit, že má účast v rozdělení milostí svými zásluhami, které spojuje se zásluhami svého Syna. Pravíme-li, že se nám nedostane žádné milosti, v jejíž udělení by nebyla zúčastněna svatá Panna, nechceme tím tvrdit, že se nikomu nedostane milosti, kdo napřed Marii nevězýval. Vždyť i Bůh uděluje milosti těm, kdo k němu nevolali, jako na příklad dětem. Odmítá-li

¹⁰ Ráj, XXXIII, 13. - Velmi výstižný je v tomto ohledu titul, který dávají mnohdy Otcové Panně Marii, když ji nazývají hrdlem mystického těla Církve. Sv. Robert Bellarmin rozvádí toto přirovnání do všech podrobností, když píše: „Kristus je hlavou Církve a Maria je jejím hrdlem. Všechny dary, všechny milosti, všechny nebeské vlivy přicházejí z Krista jako z hlavy, ale všechny přecházejí do těla skrze Marii, tak jako v lidském ústrojí ožívuje hlava údy prostřednictvím krku. Na těle člověka jsou ruce, ramena, nohy, ale je pouze jedna hlava a jeden krk. Tak i v Církvi vidím více apoštolů, více mučedníků, více vyznavačů, více panen, ale jen jeden Syn Boží a jedna Matka Boží... Tak jako úd, který by chtěl přijímat vlivy hlavy, ale odmítal by je mít prostřednictvím krku, uschl by a odumřel; tak i bludaři, kteří očekávají od Krista milost a život, ale nechtějí je přijímat prostřednictvím Královny nebes, zůstávají a zůstanou na věky vyprahlí.“ Concio XLIII, De nativitate B. M. Virginis.

však někdo obrátit se v nouzi o pomoc k Marii, stává se jistě nehodným jejího pohledu, který je vždy milostiplný. Proto můžeme tvrdit, že čím se kdo důvěryplněji obrátí k Marii, tím větší nadějí na vyslyšení může naplnit svou duši, tak jako tím více je člověk hlazen paprsky slunce, čím více se vystaví jejich dopadu.

Uvědomí-li si člověk postavení svaté Panny v plánech Boží prozřetelnosti, jimiž je určována spása a její stupeň všech jednotlivců, pochopí snadno, jak závažné místo musí mít Maria v duchovním životě. Vědomě odmítat Marii by znamenalo uzavřít si cestu k milosti a proto cestu k Bohu vůbec. Netečnost k ní může být jen příčinou duchovního živoření. Vědomí jejího vlivu na náš duchovní život musí nutně vyvolat v duši city hluboké vděčnosti za všechna dobrodiní dnů minulých a city upřímné lásky, která ji ctí a zároveň prosí ve všech potřebách vzhledem k budoucnosti. Vděčnost dovede naklonit vždy k novým darům dobrotitvého dárce a láska je poutem, které trhá pouze nenávisť, odvracející se od toho, kdo byl dříve milován. Láska však je poutem dokonalosti. I láska k Marii, neboť nelze si představit toho, kdo by miloval Marii a nemiloval Ježíše. Jde nyní jen o to, jaké podoby a jakých stupňů má dosáhnout naše láska k Marii vzhledem k tomu, že je naší prostřednicí jak v získávání, tak v rozdělování nadpřirozených milostí, na nichž je vystavěna budova duchovního života.

(Pokračování.)

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Konstantin Miklík:

JAKÉ CTNOSTI UKAZUJE JEŽÍŠ VE SVÁTOSTI OLTÁŘNÍ

(Pokračování.)

Dříve než přikročíme k dalšímu líčení povahy eucharistických ctností Ježíšových, zdá se nám užitečné odbočiti k úvaze o *způsobu, jakým Kristus v eucharistii existuje*. Jest velmi poučný pro poznání pokornosti jeho nynějšího bydlení mezi lidmi a pro úsudek o tom, jak dalece jsme povinni reagovati na toto nejvyšší účelné a účinné chování. Bude tak lépe rozuměti tomu, co jsme již řekli v předcházejících odstavcích, i tomu, co hodláme říci v řádcích, jež budou brzy následovati.

Jisto jest, že Tělo Kristovo v eucharistii jest totéž tělo, které trpělo na kříži a které nyní dlí v nebi. *Nemůže to tedy býti tělo bez rozměrů*, protože smrtelné tělo Ježíšovo nebylo bez rozměrů a oslavené tělo Ježíšovo není rovněž bez rozměrů. Nikdo by se nemohl odvážiti říci, že Kristus není v eucharistii přítomen celý a neporušený, když Tridentský sněm prohlásil opak. Nikdo by nemohl obejítí trojrozměrnost Těla Kristova tvrzením, že duše Kristova není vlastně v eucharistii spojena s jeho tělem, když Tridentský sněm prohlásil, že s ním spojena jest. Jak by mohlo býti přítomno v eucharistii Tělo Kristovo, kdyby vůbec nemělo rozměrů? Není možná existence tělesné podstaty bez vnitřní rozměrnosti; nebyla a nebude nikdy věčně oddělena od podstaty těla. *Unější trojrozměrnost ovšem chybí* Tělu Kristovu v eucharistii, protože by jinak nemohl v každé částičce způsob býti přítomen celý v přirozené nebo i zkrácené velikosti. Vnitřní trojrozměrnost však patří neoddělitelně k přirozenosti těla, poněvadž vyjadřuje jeho tvar a uspořádání, jeho účelnou souvislost mezi částmi účelně rozdělenými a oddělenými, jeho vnitřní pojmové rozdělení na části.

Z tohoto stavu věci však vyplývají mnohé a pozoruhodné důsledky:

1. Jelikož Tělo Kristovo v eucharistii má vnitřní sklad a rozdělení, vnitřní složení a článkování. *nezasahují části tohoto těla do sebe* ani v téže částičce způsoby ani v částičkách sousedících. Není tu žádného zmatku a zkřížení, žádného zkřivení a vyšínutí, žádného pronikání a porušování poměru. Kristus má v eucharistii *všecky vlastnosti těla, které na místě či prostoru nezávisí*: vnitřní i vnější smysly, tělesnou krásu, organické členění i nadpřirozenou slávu.

2. Kristus má pod eucharistickými způsoby všechny své schopnosti jako Bůh i člověk. Může tedy vykonávat i jako člověk veškeru životní činnost, *kteřá není závislá na smyslech*. Ježto však jeho společenství v eucharistii jest totožné s jeho člověčenstvím v nebi, má jeho duše v eucharistii tytéž poznatky a dojmy, *kterých nabývá smyslovou činností mimoeucharistickou v téže době*. Člověk Ježíš má tedy v svátosti oltářní ustavičné blažené patření na slávu božství. Má vědomost blaženou i vlitou, poznává jasně a zřetelně myšlenky i skutky všech lidí. Neunikají mu ani služby a náklonnosti, činy a žádosti, které se odnášejí právě k eucharistii. Žije láskou a blažeností, neustává hořeti lidskými city, protože jsou s ním v nebi.

3. *Eucharistické tělo Kristovo není duch*, protože duch nemá vnitřních rozměrů a není složen z částí. Ježto však Kristus v eucharistii nemá rozměrů vnějších, jest přirozenost jeho těla přítomna celá jak v celku eucharistické způsoby, tak v kterékoli i nejmenší částičce celku. Tento způsob přítomnosti jest vlastní lidské duši, a proto lze říci, že eucharistické tělo Kristovo má zázrakem *účast na některých vlastnostech ducha*.

4. Těch případností, jež souvisejí s vnější rozměrností těl, čili které závisejí na místě či prostoru, Tělo Kristovo v eucharistii nemá. Kristus nezažívá v eucharistii *žádnou místní polohu*, žádný

prostor. Kristus nemá v eucharistii vlastností, jež vyvěrají z vnější rozsažnosti: jeho eucharistické tělo *není dělitelné, není měřitelné, není neprostopné*. Vtěže hostii nebrání rozměrnost Těla Kristova trvání celé rozměrnosti bývalé podstaty chleba.

5. Tělo Kristovo existuje v eucharistii *na způsob podstaty*. Ježto však nejsou zevně trojrozměrné, nezaujímá prostoru a při tom jest přítomno na mnohých místech zároveň, třeba nazvati tento způsob přítomnosti zcela vyjimečným, který nemá příkladu v přirozenosti věcí. Není to přítomnost přirozených těl, ani přítomnost duše neb anděla, nýbrž zvláštní svátostná přítomnost, která je hlubokým tajemstvím.

6. Tělo Kristovo v eucharistii jest *samo o sobě nehybné*, ačkoli jest živé a ačkoli všechna živá tělesa, od rostliny až po člověka, mají sama v sobě schopnost místního pohybu. Tělo Kristovo však není ve Svátosti jako v místě, protože není prostorné a nemá vnější rozlohy. Nemůže se tedy přirozeně hnouti v eucharistii jinak než pohybem způsob, pod nimiž se skrývá. Eucharistické Tělo Kristovo *nepodléhá také žádnému vnějšímu vlivu*, poněvadž není v žádném místě prostoru a tělesa, mohou působiti na jiná tělesa jenom v prostoru. Tam, kde není žádné vnější rozlohy, nemůže býti žádný vnější vliv vykonáván ani přijímán.

7. Tělo Kristovo v eucharistii *nemůže býti přirozeně spatřeno* žádným okem, ani ne okem oslaveným. Tělo Kristovo zevně nepůsobí, nemajíc vnějších rozměrů. Nemůže tudíž působiti na lidské oko tak, aby byly splněny podmínky přirozeného vidění. Zdá se však, že ani absolutní Boží mocí nemůže býti oko uschopněno k vidění eucharistického těla Kristova, protože způsob bydlení Krista v eucharistii jest vůbec mimo předmět smyslového vidění.

8. *Smyslů vnějších Kristus v eucharistii přirozeně užívati nemůže*, protože jejich činnost jest zá-

vislá na prostoru, čili na vnější rozměrnosti smyslů. Kristus tedy nemůže přirozeně slyšeti tělesným ušima jejich hlasité modlitby. Má se všeobecně za to, že Kristus eucharistický může užívatí svých vnějších smyslů způsobem nadpřirozeným. Ale pravděpodobnější jest, že této moci nikdy neužívá, nýbrž že zůstává v spoutaném stavu vězně, který nemá zraku, sluchu, hmatu a vůbec žádného vnějšího smyslu, ačkoli má všechny vnější smyslové ústroje a jest celý, neporušený člověk.

Vraťme se nyní, ve světle tohoto výkladu, ke zkoumání otázky, jaký charakter berou na sebe různé fáze Kristova mravního života, co jest jejich znakem a souhrnem, jejich výsledkem čili zamýšleným nejbližším účelem, jejich posledním cílem čili konečným jejich ovocem. Znakem, rozumíme různé vlastnosti, jež neustále pozorujeme na Kristu v jeho životě; souhrnem či jádrem to, v čem se jeho život soustřeďuje v jednotlivých obdobích, z čeho vyvěrá, čím se vymezuje, nač se může uvéstí zpět. Výsledky rozumíme užitečná díla, jež Ježíš koná tím, že žije svůj zvláštní mravní život, konečným ovocem dílo nejvzácnější, jež uskutečňuje. Přitom opakujeme ještě jednou, že podstata všech těchto věcí je stejná v Kristově životě mimo-eucharistickém jako v jeho životě ve Svátosti.

Mluvíme-li o znacích mravního života Ježíšova a uvidíme-li ihned, že těmi znaky jsou jisté vlastnosti, v nichž poznáváme na první ráz velmi známá jména ctností, neboť to podnětem k domněnce, že sám život Kristův nebyl ještě ctností, nýbrž že potřeboval právě těchto znaků, aby za ctnostný mohl býti uznán. Život Kristův jest učiněná ctnost; vlastnosti, které na něm pozorujeme, jsou, abych tak řekl, zhuštěním ctnostného živlu, a tajemství, která tento život ovládají, jsou jeho zřídlem, vrcholem nebo soustředěním. Vlastnosti, jež vyznačovaly sedmery život božského Člověka na světě a jež vyznačují i jeho život v Eucharistii, jsou na rozdíl od jiných světců a podle zvláštního povolání Vy-

kupitelova tyto: *Byl mlčenlivý, skrytý, mírný, trpělivý, skromný, líbezný a nezištný.* Vše to vycházelo ze základní ctnosti poslušnosti k vykupitelskému poslání, určenému vůlí Otcovou. Neboť Otec, to říkáme hned na počátku této části naší úvahy, jest první cíl všech činů Ježíšových, a viděli jsme již, že mše jest nejvyšší čin Boží oslavy, čin nejvyšší chvály, důkuvzdání, zadostučinění i prosby. Ale nyní si všímáme zvláštního povolání Ježíšova, oné stránky jeho života, která jest obrácena k nám hříšným, takofka k rubu jeho duchovní fysiognomie, míníme-li lícem tu stránku, která jest obrácena k Otcovi. To znamená: viditelné ctnosti Bohočlověka po pádu prvního člověka jsou jiné, než by byly bývaly jeho případné ctnosti, kdyby byl přišel na svět jako nejprzednější ze svých bratrů, kteří by nebyli potřebovali vykoupení. V tom případě mohl božský Člověk býti třeba sdílný a hovorný, velkolepý a okázalý, živý a čilý, rychlý a rozhodný, sebevědomý a velitelský, velebný a nedostupný, dbalý svých práv, nároků i úspěchů. K tomu ke všemu mohl býti i veselý, žertovný, zábavný, duchaplný, ctitel umění, milovník nádhery, přítel všech dobrých způsobů šťastného života. Kristus však přišel na svět jako Spasitel a z tohoto důvodu obdržel podle rozkazu andělova jméno Ježíš. Sjednocení člověka Ježíše s Bohem uskutečňovalo se tedy po morální stránce ustavičnou shodou s vůlí Otcovou, ale nejen obecně, nýbrž i zvláště: s vůlí Otcovou, platnou výhradně pro člověka Ježíše, jakozto spasitele lidského pokolení.

S tohoto hlediska nás nepřekvapuje, vypravují-li omilostněné osoby o životě v domku nazaretském, že Ježíš, Maria a Josef zachovávali *mlčení* více než klášterní. Co jiného mohli býti více přiměřeno rozjímání o úloze vykupitelské a co jiného více odpovídalo Kristovu tajnému patření na bytost Boží, svět krásy bez mezí a bez únavy, s nímž nelze srovnati žádný zájem a žádnou důležitost tohoto světa? *Skrytost* života Kristova byla odraz skry-

tosti jeho božství; Bůh je nám vždycky více skryt než odhalen, vždy více neznám než pochopen. Kristus však byl skryt také pro bezednost úkolu, který měl splniti. Vždycky se velicí mužové skrývali, když měli vykonati něco velmi těžkého a nesnadného, něco, co vyžadovalo soustředění všech sil a celého ducha. *Mírnost* Kristova měla delší kořeny než kterákoli lidská mírnost, protože Kristus nemohl pro své spojení s božstvím chybiti žádnou nemírností, žádným, byť seabemírnějším a omluvitelnějším vybočením z pravé míry, jak v užívání věcí, tak v jejich odmítání. Nic ho vnitřně nepokoušelo a nic ho nepřekvapovalo. Hrubost ho nepřivedla z rovnováhy, nespravedlnost ho nerozvášnila k pomstě, dotěrnost ho neunavila, nenáležitost ho nerozdráždila. Jestliže potřeboval málo k uhažení života a jestliže málo obtěžoval svět svými nároky, byl vskutku stvořen za spasitele všech, a nikdo nemohl říci, že nemá pochopení pro jeho bolesti, nesnáze nebo i slabosti. Srovnajme jeho *trpělivost* s trpělivostí ostatních lidí; měl kdo více práva býti netrpěliv nežli On? A přece jest jeho trpělivost větší než kteréhokoli člověka. Čeká v lůně matky; čeká, až překoná obtíže dětství; čeká v dospělém věku; je trpělivý s učedníky i s nepřátele; je trpělivý v utrpení i umírání; odkládá své nanebevstoupení; je shovívavý i v nebi, až do dnů soudu. Trpělivost je jeho hlavní prostředek, hlavní nástroj jeho vykupitelského usilování. Je vždycky spojena s pokorou či skromností. *Skromnost* Ježíšova má několikerou tvářnost a několikerý důvod. Je to pokora člověčenství vůči nekonečnému Bohu, vůle předčiti všechny v uznání Boží svrchovanosti, vědomí o hodnotě lidské duše a o povolání člověka k nejvyššímu cíli. Nikdo se necítil tak hluboce malý proti Stvořiteli, jako ten, který mu ze stvoření stál nejbliže. Nikdo tak neoceníl pokoru Mariinu, jako Ježíš, protože nikdo tak nechápal spravedlnost tohoto poměru, jako On. Jeho pokorné chování k lidem bylo zároveň trojí ctností: ctílo Otce za

vyvolení svatého člověčenství k nejvyšší osobní jednotě s božstvím; ctílo poslání vykupitelské, které bylo tím vyšší, čím vzácnější byl jeho předmět; ctílo i každého člověka, protože každý byl stvořen od Otce a povolán k tomu, aby přišel k Otcí. Skromnost byla spolu vynikající vykupitelský prostředek: svatost, čistota i pravda Spasitelova stávaly se přístupnými lidské mysli a přitažlivými lidskému srdci jenom skromností Svatého, Čistého a Pravdivého. On sám se toho dovolával, když chtěl získati žáky svému učení: Staňte se žáky mými, protože já jsem učitel ze srdce tichý a pokorný! - *Líbeznost* Ježíšova byla tím podivuhodnější, čím vážněji mu šlo o to, aby Otcova vůle byla plněna na zemi tak jako na nebi. Ani lítostivost jeho pohledu, ani přísnost jeho požadavků neodpuzovala hříšníky od jeho osoby, protože božská добрota zářila na jeho čele a v jeho oku, a půvab dokonalého lidství na jeho tváři. Nejvíce však kotвило tajemství jeho líbeznosti v naprosté *nezištnosti* jeho cílů. Nikdy nemůže býti člověk tak nezištný, jako byl člověk Ježíš. Měl od počátku všecko a nemohl tudíž ničeho získati pro sebe. Měl Boha veskrze, i všecku jeho slávu a radost i blaženost. Nemohl tedy býti zištný; cokoli však činil pro lidi, a zvláště když pro ně činil věci největší a nejtěžší, neslo na sobě pečeť nezištnosti nejen heroické, nýbrž nepochopitelné. To zvláště a myšlenka, že Ježíš nemůže ničeho ztratiti svou přízní k nám, dodává odvahy a důvěry i těm, kteří se cítí příliš vzdáleni od neposkvrněné krásy jeho svatosti.

Vykupitelské povolání Ježíšovo působilo tedy, že všechny jeho přednostní nároky byly od něho samého stlačovány na míru nižší, než by se mohlo očekávatí od toho, který byl od proroků nazván Králem, Mesiášem a Pomazaným. Židé nebyli spokojeni s obrazem takového Mesiáše, jakého viděli v synu Mariinu, a žádným způsobem nechtěli přijmouti božské poučení v této záhadné otázce. Z toho vyplývalo, že ho nechtěli uznati v jeho hodnos-

ti, ani když se k ní hlásil, ani když se toho domáhal přes všechnu svou skromnost, nezištnost a skrytost. Kristus byl ustanoven od Otce králem a měl povinnost hájit své královské důstojnosti. Vskutku byl poslušen i v této věci, a *vždycky jednal důstojně jako král*, jako ten, jenž byl poslán vládnout svému národu i všem národům světa. Dovedl učiniti to, co nikdo nedovede: spojití ponížení s majestátem, ústupky s neústupností. Vždyť umřel za to, že se nezřekl titulu královského, a zpytujeme-li jeho život, poznáme, že si od počátku dal líbiti tolik služeb a projevů, které náleží jenom králům, i když v zápětí osvědčoval prostotu a chudobu nejmenších a odsunoval své panství na dobu, určené k odplatě. Tak měl i On královskou krev, nejstarší rodokmen, nejslavnější předky. Strpěl, aby se nad jeho kolébku skláněli v úctě andělé, pastýři i mágové. Byl předem zvěstován, obdržel předem jméno, byl nazván Bohem jako žádný z knížat. Emanuel (Bůh s námi) vyjadřuje jeho hodnost, Ježíš (Spasitel) jeho jedinečnou budoucnost. Herodes ho hledá jako nápadníka trůnu, Simeon a Anna ho poznávají jako Pomazaného. Ježíš má dvanáct let; dává najevo, že by mohl zůstat v Otcově domě a ujmouti se vlády. Má třicet let, a Otec i Duch mu vydávají svědectví, že je zralý pro nastoupení v království. Hlasy těch, kteří v chrámě učí, žasnou nad ním v jeho dvanácti letech. Hlas volajícího na poušti koří se před ním v jeho třiceti letech. Ježíš si počíná v chrámě jako král, nikdo si netroufá mu vzdorovati. Je pánem soboty jako nikdo z židovských králů. Nemusí platiti daně chrámové, ani On, ani jeho družina, protože králové daně neplatí. Dává, obnovuje a ruší zákony jako nikdo z vladařů země. Poroučí netoliko lidem, nýbrž i andělům i démonům, i nemoem, i živlům přírody, i samé smrti. Dává si říkati Epistata, to jest Příkazateli, Veliteli, Vládcem! Zakládá nové království, které přetrvá a pohltní všecka jiná království. Má svůj dvůr a své hodnostáře, své vyslance i svoje posly; má všudy

své lidi, kterým může poslati vzkazy, a oni je vyplní. Na otázku Pilátovu: Tys tedy král? - odpovídá: Ano, já jsem král! - Nic nezáleží na tom, že je na světě skrovný ve vyžadování královských poct. I největší král se může na okamžik zřici svých výsad, a co jest Ježíšův lidský věk proti jeho věčnosti? Dokonce může strpěti i výsměch svému královskému právu, může si dáti vnutiti posměšné odznaky královské. Má času dost, aby se oblékl v roucho své nádhery, aby si nasadil korunu z hvězd a uchopil žezlo své všemohoucnosti. Mnozí budou říkati, že Kristus nechtěl oslav. Ale ti, kdo se mu vysmívají jako králi, prozrazují, že je skutečný král. Slavil svůj vjezd do svého města sice chudě, ale slavil jej přece: Hle, Král tvůj běře se k tobě tichý, sedě na oslátku! - Knížata kněžská a zákoníci jej napomínají, aby zamezil volání: Hosana Synu Davidovu! - Ale Ježíš to schvaluje a dovolává se proroků. (Mt 21, 15-17.) Umírá jako král, dobývá podsvětí, vítězí nad hrobem, vstupuje nad oblaka jakožto panovník vesmíru, zasedá na trůn vedle Otce, přijde soudit svět jako král věků.

Tentýž král a s týmiž podstatnými rysy nejvyšších předností i nejnižších nároků dlí mezi námi v eucharistii, a bude dlíti až do svého druhého příchodu na svět. Je stejně mlčenlivý, jak býval a jak jest pro nás pozemšťany v nebi. Je dále skryt, jest mírný, trpělivý, pokorný, líbezný a nezištný, ba On jest ještě *mlčenlivější, skrytější, mírnější, trpělivější, skromnější, líbeznější a nezištnější*, ještě zřetelněji poslušen svého vykupitelského poslání, protože ještě pořád chce býti vykupitelem, ještě pořád chce vábiti k sobě nevinné, spravedlivce i hříšníky. Zdá se to vše podivné a nemožné, ale eucharistie je zázrak. Pohleďme zpět na způsob bytí Krista v eucharistii a všimněme si aspoň letmo jeho vykupitelských ctností. Jak odpovídá na prosby tisíců, kteří k němu křičí o pomoc? Mlčí a přikyvuje neviditelně. Jak přichází s nebe na oltář? Mlčky. Jak přijímá hold liturgie, skvostné a

velkolepé projevy oddanosti od své Církve? V majestátním a dobrotivém mlčení. Nic není tak mlčeno jako Velebná svátost, jako není nic tak skrytého a pohříženého v sebe. Je skryto jeho božství, je skryto jeho člověčenství. Jest neproniknutelný způsob jeho svátostného života, ano i sama pravda o tom je skryta milionům lidí, ačkoli jest tak úžasná a vyzývající. Mírnost a shovívavost Spasitelova ve Svátosti jest tak veliká jako jeho láska, která tuto svátost stvořila. A přiměje-li hříšníky k obrácení a k přijímání jeho Těla a Krve, vlévá jim přijetí tohoto léku tutéž mírnost ve všem, mírnost v tom, co vábí člověka, i mírnost k tomu, co ho odpuzuje. Trpělivost Kristova v eucharistii jest zařízena na dlouhé věky: až na jejich konci bude vysvobozena, protože již nebude nač čekati. Ve Svátosti však čekává na své ctitele, snáší urážky těch, kteří v něho věří, i těch, kteří nevěří, nechává se chovati rukama kacířů nebo nehodných sluhů, trpí všechna pokorení nevšímavosti, chladu a nezájmu. Jeho svátostná skromnost jest větší než skromnost nejposlednějšího člověka; a ani Církev, která mu vzdává čest a lne k němu jako k vznešenému Choti, nemůže zrušiti této skromnosti, protože je neodlučitelně přioděna věcmi nejobyčejnějšími. Přes toto roucho prozatímní všednosti jest jeho přitažlivost vskutku nadpřirozená a takřka nevysvětlitelná: chrám bez víry v jeho oltářní svátost je pustý, chrám bez oltářní svátosti je teskný. Je-li však neviditelně přítomen, jest jeho svatyně plná tichého kouzla, a je-li vystaven veřejně zrakům věřících, je-li povýšen maličko od země jako kdysi na kříži, přitahuje všechno k sobě ještě mocněji než na svém mrtvém znamení spásy. Při tom zapomíná zcela na sebe, to jest podstatná známka jeho svátostného sebezapření. Jest ve Svátosti výhradně pro druhé, výhradně z rozkoše lásky, která se dává.

Čím více se zabýváme porovnáváním vlastností života Kristova mimo eucharistii a v eucharistii,

tím více podobností nacházíme. Příčina toho je v hloubce tajemství, jež tento obojí život vyplňují a jež vždy chovají v sobě více, než může poskytnouti povrchní pozorování jejich projevů na venek. *Jednotlivé úseky života Kristova jsou udávány a vymezovány těmito tajemstvími:* život jeho lidského počátku Vtělením a Narozením; život dítěte Obřezáním a Obětováním; život jinocha Nalezením v chrámě a vystoupením Předchůdce, život muže Křtem a Proměněním, život odcházejícího Úzkostí a Smrtí, život oživlého Vzkříšením a Nanebevstoupením, život oslaveného Sosláním Ducha a Příchodem k soudu.

V eucharistii se tajemství *Utělení* naplňuje podobně jako v Marii. Nebylo Ježíše, a stačilo pět slov Mariiných a Ježíš byl počat. *Fiat mihi secundum verbum tuum!* - Není Ježíše na oltáři, ale stačí pět slov kněžských, a Ježíš jest přítomen. *Hoc est enim corpus meum.* V prvním případě dává Maria tělo a krev, Stvořitel duši, a věčné Slovo přijímá v svou osobní jednotu člověka Ježíše; v druhém případě povstává Tělo a Krev mocí slov kněžských, duše a božství jsou spojeny s Tělem a Krví mocí jednoty přirozené a osobní. *Narození* Kristovo zjevilo jeho člověčenství lidstvu, pozdvihování a svátostné způsoby ukazují jeho přítomnost věřícímu lidu.

Obřezáním se odděluje tělo a krev, člověk jest přivtělován k starozákonní církvi. Dvojí konsekraci se odděluje Tělo a Krev, Ježíš se stává tajemným občanem země. *Obětováním* jest Ježíš odevzdáván Bohu, mešní oběti jest Ježíš odevzdáván Otci celý a úplně, jako prvorozený ze svých bratří. Obojí obřad naznačoval utrpení a lopoty útlého věku, právě tak, jako eucharistie naznačuje utrpení božského dítěte.

Ztráta a Nalezení vyjadřují tajemství skrytého života, vystoupení Předchůdcovo, věc, na niž nutno čekati. Ježíš je dospělý a mohl by jednati jako dospělý. On se však spokojuje tím, že to prohlá-

šuje, a ostatek čeká, až jej ohlásí jeho hlasatel. Toto jest odvěký zvyk východních králů, a Ježíš Král ho nechce porušiti. Vždyť úřad Předchůdce byl největší ve Staré Smlouvě! V eucharistii jsme *ztratili* lidskou tvář Ježíšovu a můžeme ji naléztí prozatím jen věrou. V této Svátosti se ztrácí jeho činnost ještě více než v nazaretském domku, a Ježíš je plně v moci svých *předchůdců* kněží, kteří o něm káží a na něj ukazují prstem. Jest v tom jeho ponížení, avšak i jeho královský znak; a třeba skrývá svou slávu, přece přijímá vděčně chudý lesk obřadů, jimiž ho obklopuje pozorná Církev.

Křtem Kristus zahájil svou veřejnou činnost, Proměněním ji uzavřel. Křtem naznačil pohřbení starého člověka, jehož hříchy na se vzal, a tímto obřadem začal pohřbívati starého člověka v lidech, které vykupoval především nebeským učením. *Proměněním* uzavřel hlavní činnost Učitele a předpověděl slávu Trpitele. V eucharistii pohřbívá Kristus dokonale sebe samého, ačkoli i v ní se vynořuje k životu a slávě. Pohřbívá člověka naznačeného vodou v Krvi naznačené vínem, proměňuje všední podstaty v nejbožštější věci. Káže před proměněním, a jeví se všední i po proměnění. Musí býti zmařen, aby místo proměny okamžité mohla nastoupiti proměna trvalá. A je-li eucharistie proměnou k zakrytí, jest také proměnou k oslavení.

Úzkost, napřed jen vzdálená a pak stále živější, naplňovala srdce Vykupitelovo po jeho Proměnění, protože byl člověk. Nikde však se neprojevila jeho poslušnost k vůli Otcově jako v době této úzkosti, v době, kdy ještě mohl uprositi Otce, aby kalich hrůzy od něho odňal. Ve mši svaté zabírá tato doba polovičku mše; tak milá jest Kristu vzpomínka na to, co vytrpěl za lidi, dříve než umřel. Pravda; v eucharistii Kristus nemá již úzkosti žádné. Ale neleží tichá nostalgie na jeho ramenech, když dlí pod způsoby, vzdálenými slávy, uprostřed prázdného prostoru, do něhož nikdo nevzkročí? Co se tkne Smrti Kristovy, ta se obnovuje v eucharis-

tii jakožto nejcennější závěr jeho celoživotního díla. Mše jest mystická smrt, eucharistie jako stav jest rovněž mystická smrt. A urážky, kterých se dostává Kristu ve mši a v eucharistii, zda lze srovnati s něčím menším, než s tím, co musil snést před Golgotou a na Golgotě?

Uzkříšením zahájil Kristus krátké období svého slavného života na zemi. Jeho tělo zduchovnělo, prochází zavřenými dveřmi, netrpí nic a nemůže již býti zabito od nepřátel. Tak jest Kristus i v eucharistii: přehradý prostoru nejsou pro něho překážkou. Jeho poučování je slavné, jako bylo slavné po vzkříšení. Prochází zavřenými dveřmi srdcí, vyzývá k smrti za pravdu, protože nese na odív zářak svého zmrtvýchvstání. Dává se požívat, aby i naše tělo obdrželo zárodek vzkříšení, a vznáší se lehce do nebe spolu s námi, jako ve chvíli svého prvního *Nanebevstoupení*. Dává se nositi v průvodech, bez tíže a za hlaholu zpěvů, které znějí na jeho počest, nebo před skloněnými hlavami, které vědí, že jest na nebi jako na zemi.

Sesláním Ducha svatého započal Ježíš nejdelší dobu své působnosti, která bude překonána jenom časem, jenž nastane teprve po jeho druhém *Příchodu na svět*. Jest to doba působení Kristova v Církvi na zemi, a ta se začíná sesláním Utěšitele a končí příchodem ke konečnému vyrovnání všech protiv mezi světem a Bohem. Kdo jsou jeho, nemusí se báti. Dává v eucharistii Ducha Božího všem, kdo o něj prosí. Bydlí mezi námi jako Přítel, aby nás nemusil zavrhnouti jako Soudce. V eucharistii je s námi na cestě, smíření s ním je snadné, a úzká cesta, která vede k nebi, je v jeho přítomnosti lehká. Je-li svět na nás zlý, máme u něho útočiště ještě zde; čeká až do konce, aby jednou zakročil, poprává času ku pokání nám i světu. Čeká na svůj druhý příchod v nebi i na zemi, a zároveň z obou míst své přítomnosti vyjde do oblak vstříc všemu lidstvu, které v něm uctívalo tichého eucharistického krále.

(Pokračování.)

Jaroslav Durych:

KOŘENY PÝCHY

Všecko zlé se rodí ve tmě a tma jest vše, co jest mimo světlo. Světlo učinil Bůh; to byl první jeho tvůrčí rozkaz, velmi jednoduchý a prostý k vyslovení, ale nikoliv lehký k pochopení, neboť nepochopili jej ani mnozí z andělů. Dílo stvoření se stalo kamenem úrazu už i rozumu andělskému, tím spíše pak rozumu lidskému a také filosofie se dosti obtížně obírá otázkou, proč Bůh stvořil svět, měl-li jej stvořiti či musil-li jej stvořiti, nevznikla-li dílem stvoření nějaká újma Božské Velebnosti a neplynou-li z toho důsledky dosti dalekosáhlé a temné. Zdálo se, a to nikoliv až teprve kacírům v dobách křesťanských, že Bůh jako bytost, svrchovaně úplná, soběstačná, nemůže míti ani tvůrčí žádosti a že každý úkon, tvořící něco nového vně Božské Bytosti, jest s ní nesrovnatelný. To se zdálo andělům, kteří se oddělili a sjednotili v pekle. Lze předpokládati, že své stvoření už v prvním okamžiku považovali za něco, co netřeba přijímati dobrovolně a beze všech výhrad, neboť považovali to za újmu, že byli pouze stvoření, nemohouce vzniknouti sami z vlastní své vůle, a že nevznikli tedy z Boha samého jako nějaké jeho větve a výhonky, nýbrž že byli učiněni z ničeho a tudíž v úplné závislosti na Bohu, proti němuž neměli žádné své vlastní právní moci ani možnosti odvolání a nebyli tedy jako Bůh, ani nebyli jeho nepostradatelnými částmi, nýbrž tvorové se všemi příznaky a závazky tvorů. Nad to však měli rozum velmi jasný a osvědčený, o jehož dokonalosti si člověk nemůže udělati ani představu, a viděli lépe svou závislost a podřízenost, než jak ji vidí člověk, neboť byli to pouzí duchové. Svým stvořením se octli vně Boha, nebyli tedy uvnitř Něho jako v paláci, nýbrž venku a tam si nemohli zařídit své vlastní božství, nýbrž byli tam spíše jako sluhové, stojící v předsíni. Ale kaž-

dá bytost tak či onak touží po svobodě a nerada snáší újmy. Tito duchové pak, kteří jako by ještě na sobě a v sobě cítili žár božského tvůrčího ohně, toužili po svobodě zcela svrchované, ničím neomezené; buď chtěli býti jako Bůh, nebo raději litovali svého vzniku.

My lidé ovšem nemůžeme dokonale pochopiti tehdejší stav odpadlých andělů, neboť jsme omezeni tělem a smrtí. Ale máme pro srovnání jakýsi příklad z lidského života. Stává se někdy, že děti, je-li jim sděleno nepovolaným člověkem, jakým způsobem přišly na svět, pozbudou na dlouhý čas svého dřívějšího blaženého klidu a jsou velice nešťastny. Marně hádají, proč beze své vůle a bez svého souhlasu byly přivedeny na svět a to způsobem, který se jim naprosto nezdá dosti důstojným. Dítě se totiž považuje za jakousi podobu nějakého andílka, postaveného na zemi, a náhle se mu tato představa nejen zhroutí, nýbrž jest vyměněna za představu těžce snesitelnou. Pak nastává melancholie a nechť k životu, ne-li touha po smrti. A to se u lidí někdy opakuje, zvláště u takových, kteří zatouží po tom, aby vynikli a vyrostli do nějaké výše ať v oboru rozumovém nebo citovém, ať to jsou umělci, objevitelé, filosofové, učitelé, nebo i osoby duchovní; často se totiž octnou v místech, kde se domnívali, že strhnou hvězdu s nebe a místo ní popadli jen svou vlastní žalostnou bídu. Pak cítí zklamání, žalost, hrůzu a odpor ke všemu, k sobě samým a také k Bohu. Neboť člověk touží po povýšení a nechce-li býti právě jako Bůh, přece aspoň chce hodně vysoko. Nezdaří-li se mu to, pak vyčítá, a komu jinému než Bohu?

Prvním kamenem úrazu, z něhož pochází všechno pohoršení, bylo tedy stvoření či přesněji řečeno úkon stvoření sám. Tomu podlehli i mnozí z andělů, ač byli stvořeni jako pouzí a nesmrtelní duchové; tím spíše tedy podléhá člověk, který přichází na svět velmi bídne a žalostně. A tu se již projevuje služebnost tvorstva a vůle Boží. Bůh chce a

také vymáhá, aby tvorové přijímali určení, které jim dává, a plnili je podle ustanoveného řádu. Tvor pak to má přijímat i plnit s úplnou odevzdaností do Jeho vůle.

To by se ovšem zdálo velmi jednostranné a obtížné k vyplnění, kdyby se projev Boží vůle omezoval pouze na to. Nebyl by totiž znám účel a nebyla by patrna Boží láska. Ta se projevila teprve tím, že Bůh sám vzal na sebe lidské tělo, i jeho bídu, i jeho smrtelnost a učinil zadost veškeré pýše, veškerému vzdoru, vzteku a nenávisti všeho tvorstva svou smrtí na kříži. Tím bylo dáno křesťanu vše, po čem srdce jeho prahne. Bůh se učinil člověkem a vydal se lidem na milost a nemilost. A jest ještě mnoho tajemství v tom, co Bůh zamýšlí učiniti s člověkem a jakou slávu a důstojenství připravuje duším svých věrných tam na věčnosti, a nebylo by dobré, kdyby lidé toto tajemství znali už za živa. Ale jisto jest, že Bůh jest veliký ve své moci, ve svých úmyslech a ve svém bohatství, které si nenechává na věky sám pro sebe.

Proto jest třeba přijmouti radostně z ruky Boží vše, i nejtrpčí věci, i to, co se zdá nesnesitelné, a právě v tom spatřovati bezpečnou cestu k slávě věčné, která je nade všechno pomyšlení. A zdržovati se pýchy, ať vychází z čehokoliv, a za nic se nepovažovati. A nedomnívati se, že máme to nebo ono, že máme nadání, povolání, vyvolení a podobné věci, neboť to všechno se dává a odnímá, nabývá a ztrácí, kdo stojí, může upadnouti a ztratiti vše, jen doufání v Boha má cenu ustavičnou a čím jsme poníženější, tím jistější jest i spasení naše v den nejspolečnější.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Klement Bochořák:

ZASTAVENÍ

Před sebou Vyznání svatého Augustina, kolem májovou zahradu. Jedna moje částka si žádá nějaké zábavné knížky, třeba básně nebo román, ta druhá se s jemnou radostí pohružuje do zkušeností tohoto Otce církevního, jenž rozpíná klenbu naší nauky. Zvyk spojovat si květen s poesíí je silný. Naléhavější jsou však proudy duchovní záře, co prýští z této zdánlivě nenápadným slovem psané knihy. Cítím to velmi silně a jako nezkušený mladý muž prodělávám teď onen zápas člověka-čtenáře dvacátého století, který se naučil přijímat vše zdánlivě složité, jemuž se literární umění vetřela ve formě symbolu a paradoxu. Je to zápas o pravdu a krásu *bezprostředně* tlumočenou, o pravdu a krásu v *jednotě*. Existoval kdesi daleko člověk, jenž svým hlubokým přemýšlením přišel na to, jak umění posledních staletí pravdu a krásu rozštěpilo; jak totiž začalo chválit neřest, lež a smyslnost, poněvadž začalo nacházet krásu ve zlu, a to v samozřejmém a přímém důsledku popírání Boha. My vlastně ani nechceme věřit, že by velký básník, velký malíř v Boha nevěřil. Ale cítíme, že se k Němu stal vlašným, že ho Bůh *unavil*. Hrozné slovo! Ale v zápětí si vzpomínáme na jednu formulku z obřadu svatého, kdy se kněz táže: „Odříkáš se ďábla? I vši *nádhery* jeho?“ A není-liž právě někdy umění nádherou ďáblou? Kdo čteš, rozuměj. Ono umění, na které myslel onen člověk, když přemýšlel o běhu kulturního světa. Proč by ostatně nemohl ďábel mluvit ústy vysokoškolského profesora nebo slavného pěvce! Je za těžko se o tom zmiňovat, vypadá to jako zloajná jizlivost, ale logika naší víry nás k tomu svádí. Nebuďme ale ironičtí a modleme se za takové.

Vyznání svatého Augustina. To je kniha stále živá i pro chladné věřící. O tom jsme se přesvěd-

čili. I víme, že se bude mnohému po literatuře lač-nému zdát prostinká, fádni. Snad o něco víc komplikovanější než Následování Krista. Jen mnoha místům její třinácté části stěží porozumí. Ale to je- nom proto, že je musí luštit i osvícení theologové. Ale o to nám teď nejde. Tušíme něco jiného. Pů- vodní pramen filosoficko-básnického slova, přímou působnost Slova Božího na slovo lidské, z čehož vznikalo a mělo vznikat veškeré umění. Při mo- derní četbě Vyznání může docela dobře nějakého spisovatele napadnout libé pokušení napsat román o životě sv. Augustina. Domýšlel by se v něm růz- ných psychologických pochodů, díval by se na tuto osobu zrakem moderním, totiž nadbytečně pohrou- ženým do analýsy, které se říká dušezpytná. Posta- vu světcovu by nám takto obracel na ruby, jen to hlavní by asi vynechal. Totiž prostou samozřej- nost těch duševních pochodů, jež není třeba vměst- návát do románů. Vždy žili lidé v první části svého života hříšní a bloudící, v druhé prosyceni pravým křesťanstvím, nestali-li se z nich světci. To je život uvnitř nesmírně dynamický, klokotající nejmož- nějším svárem nitra a světa, vítězství nad zlem, dokonaná cesta k Bohu. Je to lidský typ, starý jak duševní svět a křesťanství samo. Novým spisovate- lům a dnešním čtenářům se však zdá býti typem zastaralým, nudným a tak zvanou novou látku k dílu literárnímu neposkytující. Neboť pro slo- žitost (pro tu zevní) zapomněli jsme na jednodu- chost. Hlubiny křesťanských heroů nelákají. Neboť dušezpytnost se stala vědou přírodní a když příro- da v očích některých přestala býti přímým dílem Boha, Otce Ježíše Krista, šlo se na duši člověka jistým druhem analýsy, která snížila Boha na pou- hou představu člověkovu. Proto hlubiny křesťan- ského heroismu nelákají, poněvadž se nevidí. A po- něvadž věda věří v nové a nové objevy, věří i v náramnou složitost dění světa, zapomínajíc na jádro, centrum života, kde je duše vzhůru obráče- ná, horké nadšení a duchovní vášně pro Stvořitele

všeho dění. Myšlenka nedomyšlená není obětována, je dána spekulaci o tom, jak pěkně bude život vypadat, až věda vše ozřejmí. Ano, filosof a světec v jedné osobě se už teď zdá nemožný. Proto filosof je v představě některých postaven proti světcům a světec je jim na filosofa příliš hloupý, naivní, poněvadž se zapomnělo, že svět ducha je svět jednoty.

A proto budiž pozdravena májová zahrada s knihou Vyznání jednoho, který přišel, aby se stal světce a mudrcem a aby nezapomněl ani na čas, ani na ptactvo a veškeru zvířenu zemskou i podmořskou, jež byly stvořeny v čase Tím, „před nímž nebylo času“. Nezapomněl na člověka v sobě a okolo sebe, na lidstvo, pronikající Láskou „nebesa nesmírné vážnosti“. Jeden z těch, kdož meditují, filosofují a modlí se zároveň.

Prokop Švach O. P.:

UČITELE VÍRY

Jestliže jsme dosud uvažovali o apoštolátu s hlediska vnitřních darů, jež apoštolé přijali k tomu, aby byli důstojnými nástroji zjevení Božího, budeme pozorovati v dalších statích velikost apoštolů jako učitelů víry, což je jejich nejvlastnějším úkolem. Nejvyšším jejich posláním bylo učit národy nauce Kristově a státi se dovršiteli božského zjevení pro lidstvo. Toto poslání, býti nástroji dokončeného veřejného zjevení nauky Boží pro lidstvo, je apoštolům vlastní a je nepřenosné, kdežto jiné úkoly v řízení Církve se předávají dále v Církvi na jiné, kteří jsou jejich nástupci. Jako proroci Starého Zákona byli učiteli svého národa, podobný úkol v míře daleko větší byl svěřen apoštolům. Proroci ohlašovali lidu úradky a tajemství Boží, ale jen přípravně a částečně. Apoštolé se stali nástroji celého zjevení, jež mělo býti dáno lidem. Píše

o tom Schütz: „Podle synoptiků jsou apoštolé výkonnými orgány Božími, jako proroci Starého Zákona . . . Apoštolé a proroci se jeví jako rovnocenné výrazy.“¹ Proto v poslání učiti všechny národy je třeba viděti vrchol apoštolátu, v němž jsou všechny ostatní úkoly, jež svěřil Kristus apoštolům, obsažené, ale jako podřízené. Toto poslání jim Kristus zdůraznil ještě před svým odchodem ze světa: „Byla mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy a učte všechny národy . . .“² V tomto smyslu mluví svatý Pavel o svém poslání, když praví: „Neposlal mne Kristus křtíti, nýbrž kázati.“³ A bylo by škoda opomenout zde citovat slova dávno napsaná, ale stejně přesvědčivá a krásná: „Úkol vyučovati svěřil jim Kristus, aby jej sami vykonávali jako nejhlavnější - tamquam principalissimum“ a z jiného místa téhož autora: „Doporučuje se milost tohoto pověření z velikosti úkolu, jenž je zjevovati a ohlašovati tajemství Boží, jež jsou veliká a záhadná, totiž o velikosti Krista a o spáse věřících skrze něho. O těchto dvou pak jest celé evangelium.“⁴

Jako u proroků se vyžadovalo zjevení božských pravd a osvětlení mysli k úsudku o těchto pravdách, podobně apoštolé byli vyučeni v pravdě a posílení světlem Ducha svatého. Za pozemského života Kristova se jim dostalo zvláštní školy v božských pravdách, když byli nejen intimními svědky jeho života, nýbrž též zvlášť vyučováni v pravdách spásy. Jim bylo řečeno: „Vám je dáno poznati tajemství království nebes, oněm pak to není dáno.“⁵ Není všechno zaznamenáno, do jaké míry Kristus poučoval a zasvěcoval své apoštoly do své nauky a do tajů svého království. Že však tato škola byla důkladná, vysvítá z věty, již Kristus pronesl k a-

¹ Schütz: Apostel und Junger, S. 12, 13.

² Mat. 28, 18.

³ 1. Kor. 1, 17.

⁴ Sv. Tomáš Aq., Sum. Theol. III., qu. LXVII, a. 2, ad 1. a Expositio ad Ephes. III. lect.

⁵ Mat. 13, 10.

poštolům: „Již vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co činí jeho pán; vás jsem nazval přáteli, protože všechno, co jsem uslyšel od svého Otce, oznámil jsem vám.“⁶ Již před svým utrpením měl o ně ještě zvláštní péči a obrátil se na ně ve své velekněžské řeči. Avšak i po svém zmrtvýchvstání ještě poučoval své apoštoly o království Božím: „Ukázal se jim živý po svém utrpení v mnohých důkazech, po čtyřicet dní se jim zjevuje a mluví o království Božím.“⁷ Toto poučování za života Kristova jistě nebylo jen čistě abstraktní, nýbrž tak, jak Kristus učil, v podobenstvích, v obrazech, v alegoriích, příkladem i praktickým způsobem, jednak proto, že to je způsob, který od povídá povaze, a také proto, že apoštolé museli býti pozdě náhle zaučováni do pravd království Božího.

Ale toto poučování, i když důkladné a zvláštní, nedosáhlo ještě svého cíle. Sám Kristus to naznačil apoštolům ve svých slovech k nim: „Ještě vám mám říci mnoho, ale nyní nemůžete snést. Avšak když přijde onen Duch pravdy, naučí vás veškeré pravdě.“⁸ Jako by Kristus ponechal hlavní úkol Duchu pravdy, aby on dovršil v mysli apoštolů poznání veškeré pravdy, již se měli stát učiteli. Jako jeho dílo vyvrcholilo v den letnic, aby se tím naznačila duchovnost jeho království, tak tomu bylo též u apoštolů. Píše o tom sv. Jan Zlatoušlý: „Utěšitel pak, jejž pošle Otec ve jménu mém, vás poučí. Snad jsou vám nyní řečeny nejasné věci, ale onen učitel vás jasně poučí.“ Pak aby nebyli smutní, praví: „Dokud on u nich zůstane a nepřijde Duch, nic velikého nebo vznešeného nebudou moci chápati.“⁹

Můžeme-li nazvat školu Krista-Učitele, v níž zaučoval apoštoly pro plány svého království, přípravnou, je seslání Ducha svatého a jeho vedení pro apoštoly vyvrcholením zjevení a jeho dokon-

⁶ Jan 15, 15.

⁷ Skut. 1, 3.

⁸ Jan 16, 12.

⁹ Sv. Jan Zlat., Homilie LXXVI, MG, LIX, 410.

čením. To jest druhá fáze v přípravě apoštolů na učitele víry. Na tento okamžik Kristus myslel, když pravil apoštolům, že nemohou nyní pochopiti pravdu, že Duch pravdy je uvede do veškeré pravdy. Na něj odkazoval, když řekl apoštolům, aby zůstali v Jerusalemě, dokud nebudou oděni silou shůry. Duch svatý, jenž je Duchem pravdy, se stal od té chvíle vnitřním Učitelem i Osvěcovatelem apoštolů. V nich působil svými rozličnými dary, aby se stali neohroženými šířiteli království Kristova a jeho vnitřního rázu. Kromě toho, že přijali apoštolé různá charismata, jako je dar jazyků, dar proroctví nebo divů, stali se především dokonalými učiteli víry, osvěcenými proroky Nového Zákona. Jako při proroctví se vyžadovalo, aby mysl byla pozdvižena k chápání božských věcí, což se dělo z osvětlení Ducha Božího, podobně u apoštolů nastalo toto pozdvižení schopností k přijetí božských pravd a k neomylnému úsudku o nich. Tak nastal dvojitý úkol vedení Ducha svatého vzhledem k apoštolům. Úkol vyučovati veškeré pravdě, jak to zaslíbil Kristus o Duchu pravdy, a pak vnukati apoštolům všechno, co Kristus řekl apoštolům za svého života. „Utěšitel, Duch svatý, jež pošle Otec v mém jménu, naučí vás všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.“¹⁰ Toto zaslíbení Kristovo se týkalo výlučně apoštolů, jak to vyplývá ze souvislosti biblického vypravování, jak zdůrazňuje Franzlin: „V poslední řeči (Jan XVI., 12-15) Kristus Pán přímo a bezprostředně se obrací na apoštoly osobně a jim slibuje zjevení veškeré pravdy skrze Ducha svatého, jež jim má býti zjevena jako apoštolům, to jest jako jeho vyslancům, nejen k věření a vědění, nýbrž ke kázání a vydávání svědectví.“¹¹

Veškerá pravda, o níž se mluví v biblických textech, je ta, již Bůh chtěl zjevit lidstvu. Nelze tyto texty brát ve smyslu absolutní pravdy, nýbrž té, jež byla nutná ke spáse podle plánů Božích. Nebyli

¹⁰ Jan 14, 26.

¹¹ Franzlin, *De divina traditione et Scriptura*, p. 271.

apoštolé vyučeni nějakým zvláštním způsobem v přirozených pravdách, protože tyto neměly vztahu k poslání apoštolátu. Ani jim nebyly vyjeveny nějaké částečné zvláštní úradky Boží, nýbrž nadpřirozená pravda, týkající se víry a spásy, jak o tom píše svatý Tomáš: „Poučil pak Duch svatý apoštoly o všeliké pravdě vzhledem k těm věcem, jež patří k nutnosti spásy, totiž o tom, co se má věřit a konati; nepoučil však je o všech budoucích příhodách, neboť to jim nepatřilo, podle slov Skutků I. 7: „Není na vás znáti časy nebo okamžiky, jež Otec položil do vlastní moci...“¹²

Jest otázka, zda apoštolé přijali poznání veškeré pravdy, již měli zvěstovati světu, hned o letnicích nebo snad je Duch svatý poučoval až do konce jejich života. Z běžného učení Církve je možno poznat poslední možnost rozsahu zjevení, že totiž bylo skončeno smrtí posledního apoštola. Je uvažováno veřejné zjevení, určené pro Církev. Apoštolům bylo zaslíbeno zjevení veškeré pravdy. V dekretu Lamentabili ze dne 3. července 1907 byla odsouzena Piem X. věta, která odporuje této nauce: „Zjevení, tvořící předmět katolické víry, nebylo dokončeno s apoštoly.“¹³ Není však nikterak určen mezník tohoto zjevení, zda totiž bylo dokončeno již při letnicích nebo bylo doplňováno až do konce života apoštolů. I když zaslíbení Kristovo se odnáší k letnicím, nemusí se brát tento den jako ukončení zjevení, nýbrž jako východisko jeho dovršení. Můžeme říci, že se zdá pravděpodobnější, že se apoštolům dostávalo zjevení i po letnicích. I kdyby se připustilo, že již tehdy se jim dostalo poznání veškeré pravdy, bylo by to možno tvrdit nanejvýše o spekulativním poznání, nikoliv praktickém, protože jsou místa v biblických textech, jež poukazují na to, že prakticky ještě byli apoštolé poučováni i později. Tak na příklad Petr byl poučen viděním živočichů o obrácení pohanů a jejich přijímání do

¹² Sv. Tomáš, Sum. Theol. I, II, q. CVI, a. IV, ad 2.

¹³ Denzinger, Enchir., 2021.

církve. Podobně na příklad různé předpovědi apoštolů v epištolách nebo zjevení v Apokalypsi svědčí o tom, že se dostávalo apoštolům poučování i po letnicích. Tak obrácení svatého Pavla a zjevení Krista, jehož se mu dostalo, se událo teprve po letnicích, když již apoštolé vykonávali svůj úřad. V tomto smyslu můžeme zde citovat slova Lagrange, jenž píše s ohledem na slova zaslíbení veškeré pravdy apoštolům: „Je pravda, že většina katolických autorů (hlavně Franzlin, *De divina traditione*, 20 edit. p. 288 ss.) myslí, že slib zde obsažený jest omezen přesně na apoštoly. Po smrti posledního apoštola nebylo již v Církvi úředního zjevení, určeného pro celou církev; avšak mezi nanebevstoupením a smrtí posledního apoštola Duch svatý jistě zjevil ne-li zcela nové pravdy, aspoň takové, jež by se nemohly odvoditi bez toho ze zjevení učiněného Kristem.“

Tento úkol dovršeného zjevení je tedy apoštolům vlastní. Jím se liší i od ostatních svědků vzkříšení Kristova. Toto poslání, by byli nástroji celé pravdy, již chtěl Bůh zjevit lidstvu, bylo osobní a proto také nesdělitelné. Zjevení Kristovo, oživené, dovršené a doplněné Duchem svatým, bylo spjato s apoštolý a s érou jejich působení.

Život

ZE ZÁPISNÍKU STARÉHO PROFESORA

Stalo se ve třídě VIIIa. Po vyučování zavřel kdosi ústřední topení. Následkem toho tam druhý den nešla pára a byla tam zima k nevydržení. Z toho stížnost v konferenci a návrh, aby se oběžníkem zakázalo žactvu zavíratí radiátory. Ředitel návrh odmítá: „Pravděpodobný účinek zákazu by byl, že by nám to dělali i v ostatních třídách. Nejlépe na to neupozorňovat. Je dost těch neplech, na které přijdou sami.“

*

Jeden profesor štěbetajícím žákyním: „Kdyby bylo léto, poradil bych vám, abyste si ty řeči sušily na zimu. Ale po-něvadž je jaro, hleďte je někam zasít, ale aspoň metr hluboko.“

*

„Prosím, jak dopadla konference?“ vyzvídají žákyně ve IVb. Chvilí váhám a potom se táži hlasem jakoby tajemným: „Umíte mlčet?“ „Ano! Ano!“ křičí celá třída. „Já také,“ odpovídám a zchlazuji tak jejich vyzvídavost na bod mrazu.

*

Jedna mladá paní vypravuje: Jednou, když byla v tercii, rozbila si na chodbě zrcátko. „Budeš mít neštěstí,“ namlouvaly jí spolužačky, až tomu uvěřila a rozbrečela se. Šel mimo pan profesor, třídní. „Proč pláčeš?“ „Prosím, já budu mít neštěstí, rozbila jsem zrcadlo.“ Místo dlouhého poučování jí řekl pan profesor: „Ty trdlo jedno!“ A šel. Od té doby byla vyléčena z jakéhokoliv druhu pověrčivosti.

*

Slovo o bývalém profesorů, který byl přísný a nic než přísný: „Ten měl místo srdce notes.“

*

Má-li nějaký profesor mladického ducha, vysvětlují si to nezasvěcení tím, že je v neustálém styku s mládeží. Takovéto vysvětlování by se mohlo učeně nazvat psychologickým determinismem, založeným na kausálním způsobu myšlení. Myslet kausálně je zcela v pořádku, a domnívat se, že to, s čím jsme denně ve styku, nás ovlivňuje, je zcela oprávněno, zvláště když víme, že lidská duše je přizpůsobivá. Ale proti tomu je třeba říci, že žádný vychovatel není ve škole pouhou fotografickou deskou ani pouhou rezonanční bedničkou. Vychovatel není principem trpným, nýbrž činným a tvůrčím. Učitel, který je jen ozvěnou mládí a ničím více, neučí. A neučí proto, že nemá dosti vnitřní svobody a samostatnosti, aby utvářel a přetvářel k podoběnskví svému. Mládí se tedy ve škole nezískává. Mládí se do školy přináší. Dobrý vychovatel rozumí mládeži ne proto, že stykem s ní omládl, nýbrž proto, že *jest* mlád. Není mu dáno mládnouti ve škole. Stárne-li však a dokonce chce-li stárnouti, budiž, ale to je mu dovoleno jen za školou.

•

Charakterologové rozeznávají všelijaké typy duševní. Ně-
které jejich definice se ujaly, jiné upadly v zapomenutí. Roz-
borem životopisů vynikajících badatelů přírodních dospěl
Wilhelm Ostwald k rozlišení typu klasického a romantické-
ho. (Grosse Männer, 3-4 Aufl., Leipzig 1910, S. 44.) Klasic-
ký typ se vyznačuje vnitřní uzavřeností, věcností a vědeckou
hloubkou. Typ romantický vyniká původností, vynalézavostí
a životností. Klasický typ je zaměřen k hledání pravdy, ro-
mantický k působení na lidi.

Ostwaldovo rozlišení: klasický - romantický převádí C. G.
Jung na svůj oblíbený protiklad: introvertní - extravertní.
Typ klasický je mu typem introvertním, obráceným do sebe,
typ romantický pak typem extravertním, obráceným nave-
nek. (Psychologische Typen. Rascher-Verlag, Zürich und
Leipzig, 10. Taus., 1942, S. 470.)

Člověk obrácený do sebe se nehodí do školy. Je to člověk
věru klasický - a tudíž starý. Dokladů není nedostatek. Helm-
holtz na příklad nebyl dobrým učitelem přes své veliké vě-
dění. Na otázky žáků nikdy neodpovídal hned: obyčejně si
vyžadoval lhůtu k odpovědi. A odpovídal až po několika
dnech, když už zájem žáků byl obrácen jiným směrem, a
dokonce odpovídal způsobem, z něhož bylo zřejmo, že otázce
žáků vůbec neporozuměl. Matematik Gauss měl zvyk říkati
posluchačům, kteří se u něho hlásili do kolegia, že přednášky
se asi konati nebudou, jen aby se jich zbavil a aby pak pro
nedostatek přihlášek nemusil přednášeti.

Do školy patří typ romantický, poněvadž romantika jest
mládí, pohyb, cit, otázka, pochybnost, touha - a život. Klasi-
kové buďtež ponechání svým problémům a retortám - tam
je jejich pravé místo a jejich potěšení: jejich výsadou jest
věděti, právě jako výsadou romantiků jest *pověděti*.

*

Mithridates Eupator, král Pontský, uměl všech dvaadvacet
řečí své země a znal jména všech sedmdesáti tisíc svých vo-
jáků. Zije-li na zemi přibližně dvě miliardy lidí, nejsou to
před Bohem jen zrnka písku, přenášena větrem, ani sváté
listí podzimu, jež pomalu ztlívá, nýbrž jsou to bytosti, jež
Bůh zná a jejichž volání slyší. Bůh jest infinitus intellectui
a zná každého z nás a myslí na každého z nás tak, jako by

jen ten jediný člověk pro něho existoval - po lidsku řečeno. Nevadí, že je nás tu tolik. Péčí o každého jednotlivého člověka se jeho poznání netřísťí a láska nerozptyluje. Lidem, které velmi milujeme, říkáme, že na ně myslíme stále, dnem i nocí. Je to nadsázka, kterou chceme naznačiti velikost a hloubku své lásky. A to, co je v ústech lidských pouhé upřílišení, jest v řeči Boží ryzí skutečnost a pravda:

„Tys pravil Sijjone: Jahve mne opustil, zapomněl na mne Pán.

Zdalipak dovede žena zapomenout na děcko své zrozené?

Kdyby snad mohla ona zapomenout, nejsem s to nikdy zapomenout.

Hle, na mých dlaních jsou vyryty obrysy veškerých hradeb tvých.“ (Is. 49, 14-16.)

Osobní, důvěrný poměr člověka k Bohu by byl pouhou sebeúctěšnou ilusí, kdyby jeho základem nebyla víra v Boží vševědoucnost. Tu je nejlépe viděti, jakému omylu propadli, kdož chtějí odloučiti náboženství od dogmatu a dogma od náboženství. Že Bůh je vševědoucí, je dogmatická skutečnost: teprve když je uznána a věřena, může se rozvíjeti vědomí odpovědnosti k Bohu, jenž proniká srdce i ledví člověka, a důvěra k Otci, jenž miluje dítky své a slyší jejich hlas. - P.

SVATÉ OBRÁZKY

S velkým zájmem jsem si přečetl Wunderleovu studii v druhém čísle časopisu „Zeitschrift für Ascese und Mystik“ o tom, čemu říkáme my „svaté obrázky“.

České obrázkářské vydavatelství mělo kolikráte několik dobrých náběhů, ale vždycky jaksí všem došel dech. Také jsme neuměli konkurovati, či lépe řečeno držeti krok s technickou vyspělostí velkých obrázkářských podniků německých a francouzských, jež u nás hlavně přicházely v úvahu. Takové podniky si ovšem žádají spolupráce celé řady skutečných umělců, grafických odborníků a lidí, plných podnětů, kteří by umělce hledali, jim práci zadávali, a ovšem, což také u českého katolického počínání třeba zvláště podtrhnouti a zdůrazniti, řádně honorovali, protože na tom asi nejčastěji ztroskotalo české náboženské obrázkářství, že to chtěli míti nakladatelé hodně lacino.

Pojem svatého obrázku je lépe vyjádřen německy *Andachtsbild*. Naše české „svatý obrázek“ vyjadřuje celkem malé požadavky umělecké i myšlenkové.

Svaté obrázky a obrazy je třeba vzít nejprve v jejich praktické užítkovosti. Velké obrazy v kostelích mají připomínati velké výjevy z Písma svatého, oblíbené světce, patrony a podobně k následování. Malé obrázky jsou dárky kněží dětem a věřícím, kteří jich pak užívají jako památek, vzpomínek, upomínek nebo jako záložek do kancionálů. Ale vlastní jejich smysl a praktičnost jest v tom, proč Církev po začátečním zdráhání dovolila a pak i doporučovala znázorňování svatých postav a výjevů a podporovala jak umění, tak také rozmnožování a šíření tohoto umění náboženského.

Starý Zákon zakázal sice znázorňovati Hospodina, ale to mělo svůj význam; aby tím totiž Židé nepropadli modloslužbě, která byla velmi nablízku u každé úcty symbolu nebo obrazu, pro příliš lehké zaměňování obrazu se zobrazovaným a od zobrazovaného k zbožštění obrazu samého. Ale nezapomínejme, že Starý Zákon je odvolán ve všech svých obřadních předpisech, ve všech svých dobových a národních předpisech. Proto je také dávno odvolán i zákaz zobrazovati si Boha a jeho vyvolené.

To je třeba říci proti zkostnatělým puritánům z řad protestantských, kteří se pohoršují nad katolickou úctou svatých obrazů. Ovšem, hlavně nerozumějící jí. A nerozumějící hlavně její základní příčině. Pokud se Bůh nevtělil, rozuměli jsme zákazu jej zobrazovat; ale když se vtělil Bůh v Ježíši Kristu a vzal na sebe více než podobu obrazu, když vzal na sebe skutečné člověčenství? Co je proti tomu potom pokus znázorňovati si Toho, jenž měl skutečnou podobu, tvar i barvu i krásu!

V první Církvi, pokud ještě byla přítomnost Ježíše a jeho apoštolů živá a pokud charismata živě přibližovala křesťanům Boha silného a mocného, nebylo třeba těchto obrazů, ale jest zajímavé, jak již velmi záhy propuká u křesťanů touha mít před očima ve skutečné podobě toho, jenž skutečnou podobu nosil. Jest to opojení jistotou, svatou skutečností, že Bůh vzal na sebe podobu člověka, že chodil mezi námi a žil naším životem. Láska k Ježíši vedla k úctě těch, kteří touto láskou k Ježíši vynikali a i krví ji zpečetili. To je původ úcty ke

svatým. Uctíváme v nich sílu a moc Boha. Ježíše Krista.

Tak mají svaté obrazy i obrázky tento jediný smysl: připomenouti nám Boha a jeho lásku, pozvednouti člověkovu mysl k němu, k jeho tajemstvím, přes vzpomínku na jeho velké služebníky, kteří ho vroucně milovali, zapáliti také lásku svou. Tu se liší západní a východní obrázkářství. Východní obrazy jsou ovlivněny platonisující theologií, která hledá především kontemplaci. Proto má ikonografie východní svůj vlastní kodex obrazů, forem a barev. Ve východních obrazech nejde o pozvednutí pobožnosti k nějaké aktivní samostatné zbožnosti, nýbrž východní obraz, jenž se zdá ztrnulým jen povrchním nevědomcům, má člověka vtáhnouti oním klidem, vyrovnaností, odhmotněním přímo do klidu kontemplace, do jakési svaté jednoty s Bohem, třeba i skrze svaté, z nichž u východňanů vydechuje silně nadpřirozené, božské. Východní obrazy uskutečňují to, co prý Rodin určil každému umění, že má hledati v každé tváři věčné. U východních obrazů, ať mají námět jakýkoliv, odráží se Boží jednota, jednota celého Kristova učení.

Naše západnické obrázkářství mělo býti v tomto smyslu nějak oplodněno uměním školy beuronské. Aspoň tak na mne vždy beuronské umění působilo. Ovšem beuronské umění si žádá, abych tak řekl, celého beuronského prostředí. Vytrženo působí jako závan východního samumu.

Prvním úkolem západnického obrázkového a obrazového umění, ačkoliv nakonec také má vésti ke spočinutí, ke spočinutí radostnějšímu a pevnějšímu v Bohu, abych tak řekl aktivistickým, jest, duši zladiti věčným, svatým, nadpřirozeným, božským, duši povznést nad všednost, nad jenom přirozené, povznést duši od světa, od hmoty, od všednosti k Bohu, k věčnému, k věčně krásnému. Proto musí býti zbožné obraznictví a obrázkářství jak uměním vůbec, tak zbožným, to jest ke zbožnosti vedoucím uměním. Když jsem viděl pokusy některých mladých o náboženské motivy, řekl jsem si: Mohl by ses před tím pomodlit? A kdyby ses před tím pomodlil, vznesla by se tvá duše tím k Bohu, vznesla by se radostněji, očištěna, posílena, zjasněna? V každém obrázku musí se nutně odrážeti nadpřirozené, Boží, svaté. Kdo to neumí, kdo nežije duchovně, ať nechá svatých obrázků. Namaluje náboženské motivy, ale nesvatý obrázek či obraz, který

má pozvednouti duši k Bohu. A zase, má-li obrázek zvedn k Bohu, musí vyjadřovati něco z jeho vlastností, jeho c rotu, lásku, krásu, moudrost, pořádanou Prozřetelnost. P ohavnosti, jaké tiskli kramáři pro poutní místa, jsou rou ním. Církevní právo si proto právem žádá, aby i svaté ob ky byly předloženy ke schválení. I ony mají nésti Impri tur! Chystáme také velkou akci náboženského obrázkář Máme vytištěno prozatím 16 druhů a s prodejem počká až jich bude více, aby byla možnost výběru a dalšího plňování. Snad také najdeme několik odborníků, hledajíc ne obchod, nýbrž možnost sloužiti zbožnému lidu hledá obrázků, motivů, umělců a technického provedení. Naše produkční závody jsou tak vyspělé, že mohou uskutečniti k dou techniku. I to bude jeden z úkolů mírových. - *Brailo*

NE POUZE NÁBOŽENSKÁ VÝUKA, NÝBRŽ KŘESŤANSKÁ VÝCHOVA

Je žalostným omylem mnohých našich rodičů a řekně i učitelů náboženství, posvěcených či neposvěcených, že domnívají, že vše bylo vykonáno pro náboženskou přípravu dítěte, když bylo poučeno a vyučeno v náboženství. Pro mnozí rodičové vůbec nespolupracují s knězem a jejich v chova jde docela proti duchu všeho toho, co dítě slyší v n boženství. Takhle se ovšem nikdy nedopracujeme ničeho, n dosáhneme náboženských lidí. Kdyby se jednalo jen o věd ní náboženské! Satana toho ví dosti o Bohu - a rovněž i všichni profesori theologie jsou eo ipso světci, třebaže př svatá jest nauka, kterou hlásají a kterou mají prostudovanu dopodrobna.

Básníci toho také hodně vědí o Bohu, a ne vždycky s tím j jich tajuplným poznáním jde zároveň také do Božích hlub jejich život.

Nestačí jen poučiti dítě o Bohu, ani snad nestačí jen voditi ke svátostem a naučiti je formulkám modlicím. Ani ještě není celá náboženská praxe, o kterou se jedná jakož o lék, který může obroditi křesťanstvím svět. Jedině otevře celého života všem, i nejhlubším tajemstvím křesťanskýi jediné to dovede učiniti ony pravdy životné. Jinak je tu n bezpečí, že to, čemu se děti tak pracně naučily, co nejdřív

zapomenou, ba že to odhodí jaksi radostně jako břemeno, které je nesnesitelně tížilo.

Učitel náboženství tu sice zmůže mnoho, když naučí prakticky děti sebezáporu, lásce vzájemné, svědomitosti a tak dále, podle toho, k čemu má v hodině příležitost a co se mu v ní také naskytne. Ale to ještě není všechno. Hlavním úkolem učitele náboženství jest otevřítí a zapáliti dětské srdce, dětskou mysl smyslem a touhou po pravdě, po kráse, po čistém, vznešeném, řekněme to přímo, po Božím, co nejplněji a nejhlouběji Božím. Když se naučí dítě nebo kterýkoliv začátečník v duchovním životě hledati poctivě to nejčistší, nespokojovati se plevami, neutišovati svého srdce jen povrchnostmi, pak může třeba i na čas mnohé zapomenouti a snad také i zapomene, ale jeho touha po pravdě, po kráse, po dobru nejvyšším, po Božím, ta jej pak sama povede, aby hledal, aby hledal poctivě a aby se otvíral věrně Božímu volání.

A tu rozhodně nestačí jen škola. A když i rodina je netečná, jest třeba uměti najíti mimoškolní kostelní příležitosti, náboženské besídky a podobně, ve kterých by se zapalovala, vychovávala dětská srdce k Bohu, směrem k Bohu, k žizni po Bohu, po jeho pravdě a štěstí. To mu pomůže dostati se ze všech soutěsek, provede je všemi úskalími a vždycky je zase vrátí do domu otcovského. Třeba i na čas zabloudí, ale to, k čemu byl člověk vychován, aby dovedl poctivě vše zhodnotiti, aby ale pak po zhodnocení nezůstal u horšího, aby nezůstal v omylu, jej vždycky přivede kajícně, ale s radostnou kajícností zpět. - *Braitto*.

NĚKOLIK PROSEB ODPŮRCŮM

Je povinností katolických apologetů hájiti naši církev a vyvracetí námitky protivníků. Nevyhýbáme se ovšem této práci a rádi promluvíme o všech pochybnostech a důvodech lidí, kteří nemohou dosud naše učení přijmout. Ale přece jen bychom přitom neradi ztráceli čas, kterého by bylo lze lépe užit. Tak tedy vypočteme některé věci, o kterých neradi debatujeme, a prosíme, aby nám příště příliš často namítány nebyly.

Prosíme na příklad každého, kdo chce polemizovat proti katolíkům: nedělejte námitek v sobě bezvýznamných a nejasných. Neříkejte, že nemůže býti zázraků, poněvadž zkušenost

nám ukazuje pravidelnost přírodních zákonů. Domníváte se snad, že katolíci (Pasteur, Marconi) žijí v ovzduší pohádkových přeměn jako australští primitivové a neumějí pozorovat přírodu?

Dále prosíme: pamatujte si pět minut po sobě, co vlastně chcete namítat a které stanovisko chcete zaujmout. Netěší nás, když chválíte reformátory, že zbavili Církev nálezků lidských, a v témže článku popřete božství Kristovo - takže celá Církev je nálezem lidským. Nebaví nás, když schvalujete mravní úsilí, aby hříchové těžcí byli trestáni, ale hubujete na papeže, kteří si osobovali světskou moc - aby mohli hříchy těžké trestat.

Prosím, neposmívejte se Otcům nicejským, že se hádali o jedinou písmenu. Jediná hláška může něco znamenat: jako když my mluvíme o voze a vy o koze.

Prosím, nemluvte o novém náboženství. Náboženské učení je pravé nebo nepravdivé, a nemá významu debatovat o učení novém. Nebo budete tvrdit, že doba žádá novou odpověď na otázku, kolik je čtyřikrát pět?

A když máte nové náboženství, nechlubte se, že ono vám nechává plnou svobodu přesvědčení. Jaký je význam takové svobody? Zákonodárství vás netresce, budete-li popírat existenci protinožců a tvrdit, že kobyla snáší vejce; ale hodláte opravdu této volnosti užít? Nebudete vděčen zeměpisci a zoologu, který svou autoritou zaručí opak?

Prosíme pěkně: rozmyslete si, zda chcete polemizovat proti katolíkům nebo proti někomu jinému. Nenamítejte nám argumenty proti luteránskému kultu bible, proti kalvínské morálce, proti gnostickému asketismu, proti pohanským pověrám, proti kapitalistické společnosti - vše pod dojmem, že potíráte katolické učení. Když střílíte, mířte do terče a ne na cílného.

Prosíme naléhavě: když nějaké historické tvrzení je zahánějící pro katolické učení nebo katolické tradice, sympatie a osobnosti, nemyslete, že nám je můžete předkládat beze všeho zřetele k dějinnému badání. Berte laskavě ohled na to, když nějaké takové vyprávění je vyvráceno, a nepočínejte si, jako by zdvořilost nás zavazovala poslouchat je opět a opět. Když jste s nějakým faktem dělali ohromně hluku, vezměte to na vědomí, když je dokázán opak, a nedělejte obličeje, jako by vás to už nezajímalo.

Vzpomeňte si, jak proti věrohodnosti bible bylo namítáno, že je v ní řeč o králi Sargonu II., o němž věda nic nevěděla - a! vykopala jeho portret a nápis.

Už nám neříkejte, že čtvrté evangelium není z dob apoštolských. Neříkejte, že sv. Petr nebyl nikdy v Římě, když se právě vykopává jeho hrob.

Nemluvte o „*ius primae noctis*“ středověkých prelátů a pápů, když tato bajka byla předním katolickým polemistou vrácena (s důkazem přímých podvrhů) před asi 90 lety. Neříkejte, že katolíci nesmějí číst bibli - jako byste vy ji četli! - a věřili!! - a že středověká církev ji nedala přeložit do národních jazyků. Neříkejte, že katoličtí kněží jsou vinní upalováním čarodějnic, když papežové v IX. století je výslovně zakazovali a ono se vzmohlo neobyčejně v zápětí reformace - nejhůře v nejkalvínštějším Skotsku. Nepřetiskujte z knihy do knihy líčení směšných ostatků v klášteře doberanském, když tam byly vystaveny pro posměch dávno po reformaci a zrušení tohoto památného kláštera. Nedělejte, jako že vás nezajímá Pekařova korektura předešlých názorů na české náboženské převraty.

Neříkejte, že kněží prodávali rozhřešení, dokonce na hříchy spáchány býti mající, a že za peníze vysvobozovali duše z pekla. Ne proto, že by katolíci zvláště milovali Alexandra VI., ale z lásky k historii popisujte přesně jeho jednání o smírné řešení španělsko-portugalských osadních sporů, a život jeho dcery. Neříkejte, že královna Marie dala zavraždit krále Jindřicha Darnleye, když dotyčné její dopisy jsou prokázaným podvrhem. Neříkejte, že katoličtí rádcové císařovi zaviniili nevinnou smrt Valdštejnovu, jehož zrada je naprosto prokázána. Neříkejte, že na Boyně byli katolíci hanebně poraženi, když proti drtivé přesile provedli skvělý boj na zdrženou.

Nemluvte o katolickém potlačování Indiánů, kteří dosud v milionech žijí v latinské Americe, když byli v nekatolických osadách vyhubeni. Neříkejte, že Ludvík XVI. byl blbec, když obnovil svoje loďstvo tak, že porazil nejsilnější tehdy námořní moc; neříkejte, že ho napadl 10. srpna „lid“, když ho napadli za proletáře a ženy převlečení spiklenci, částečně placení policií poražené moci. Neříkejte, že Filip II. dal zavraždit svého syna pro svobodomyslnost, když tento zhynul šílen-

stvím; neříkejte, že liberální nároky na Španělsko se opírají o pragmatickou sankci Karla IV., která je notorický podvrh; neopakujte o španělské inkvisici všechny povídky placeného agenta Llorenteho.

A vůbec, nemluvte o katolických naukách, když vás nezajímá, jak vypadají. Nemluvte o Neposkvrněném Početí Panny Marie pod dojmem, že je to totéž jako její panenské mateřství; nemluvte o něm, prosíme, tónem žoviálně naladěného přechovávače kradených věcí.

Milujete-li naopak svou osobní důstojnost a nejste-li rád směšný, pak zase k Vám máme prosbu: nepředpovídejte konec katolické Církve. Nepište básně na „posledního papeže“.

A když bude dbáno všech těchto praktických pokynů, uvidíte, že diskuse docela neobyčejně se usnadní; dostaneme se snad k probrání významných námitek. A ty jsou zajímavé. Ale s těmi bezvýznamnými už byste nás nemuseli zdržovat. Pěkně prosíme! - *Jindřich Středa*.

Pracovna

LÉK NA NAŠI NOC A TEMNOTY

Tak usmutkaní byli ti učedníci jdoucí do Emaus. Čekali pozemské mesiášské království a místo toho přišla katastrofa. Kristus jim otvíral Písma, hořela přitom jejich srdce, ale úzkost zůstala a byla vyjádřena slovy: „Pane, zůstaň s námi, neb se připozdívá!“ A Ježíš vešel s nimi, a když jim podal lámaný chléb svatým gestem, po němž vždycky učedníci poznali Pána, když jim podal své tělo, své svaté, z lásky obětované tělo, své vítězné tělo, pojednou jejich temnota se zvedla. Již nepočítali s tím, že se připozdívá a že se den nachyluje. S chvátáním odešli zpět do Jerusalema. Jako by schválně Písmo svaté připomínalo, jak velká to byla vzdálenost.

Ježíš jim ukázal, kde je jejich útěcha, kde bude na věky všechna útěcha všech křesťanů, všech jeho dětí, když budou smutni, když se jim bude zdát, že se stmívá, že se připozdívá, že se den nachyluje, že se připozdívá jejich plánům. jejich nadšení, jejich pracem, jejich úsilí.

Křesťané, co naříkáte, když jste sami, když vám nikdo nerozumí, když vidíte, že jsou rozmetány vaše stavby, snahy, touhy, proč naříkáte, starci, nad sklonem svého života?! Máte chléb, který dovede přetvořiti noc v jasné světlo a unaveným, po dlouhém, třeba celoživotním pochodu říci, jak svatý Martin: Těším se sice na domovinu, ale chceš-li ode mne práci, non recuso laborem - nezříkám se práce; nebo jak svatý Petr: Já jsem sice zkušený rybář a celou noc jsem na tomto jezeře, jež tak dobře znám, i všechny jeho vrtochy a všechny jeho možnosti, ale když Ty říkáš, abych to ještě jednou zkusil, ke Tvému slovu rozestru sítě... To dovedl Petr v síle přítomnosti Páně.

Učedníci v síle přítomnosti svátostného Pokrmu, který jim právě Ježíš podal, dovedli strážiti se sebe i únavu a chmury noci, i hrůzu ze stejné cesty v jednom dni, vrátili se domů ke svým, aby se s nimi rozdělili o radost. Když bude Pán v tobě, pak nebudeš znáti noci ani únavy, On tě ponese, abys mohl chvátati k bratřím se svatým a radostným poselstvím, se svatou službou lásky. Eucharistie, svaté Tělo Páně, toť síla naše, proměňující noc v den a vracející síly umdlenému člověku k neuvěřitelnému. - *Braitó*.

PROSELYTSTVÍ A LÁSKA K BOHU

Nevěřím velice nucení k víře, odpřisaháváním nějakých pravd a podobně. Slabé povahy vám všechno slíbí a všechno odpřisáhnou, aby také všechno v zápětí porušovaly. Pouhé přivádění někoho do houfu, do zástupu, do nějaké konfese podobá se velice onomu starozákonnímu proselytství, které tolik vytýká Spasitel zákoníkům, že zběhají celý svět, aby získali jednoho vyznavače Zákona, a pak aby ho učinili horšího, nežli jsou sami. To je vždy osud těch, kteří nepřivádějí lidi k Bohu, nýbrž do nějaké skupiny, do nějakého spolku, a kteří takhle, třeba jen jako nějakou skupinu, naši skupinu, chápou Církev. Přivésti někoho do Církve je věc velmi odpovědná. To se týká všech církví. Katolická Církev má svaté pravdy, nadpřirozené prostředky a milosti, ale člověk je již tak jednou založen, a český člověk obzvlášť, že se chce ve svém duchovním životě, ve svém náboženském životě opřít o své okolí, řekněme o své nejbližší okolí. Nadarmo jim vy-

kládáte, že Církev vychovala mnoho svatých, že každý, kdo žije podle ní a jejího učení a pod jejím vedením a z jejích svátostí, že každý se stane svatým, když takový ubohý začátečník chce tu svatost konkrétně vedle sebe vidět, takřka ji ohmatat. Proto mají katolíci strašnou odpovědnost, když svým vlažným životem, neodpovídajícím přesvědčením, zakrývají svatou Církev.

Proto, chceme-li přivést v masách odloučené bratry k Církvi, je třeba nejprve obrátit katolíky, je nejprve naučit, přimět žít z víry a přesvědčení, aby vytvořili blahodárné příznivé ovzduší, prostředí pro ty, kteří přijdou a budou se ptát: Máte vy snad, co my hledáme? Nechci tu učit pragmatismu, jako by tam byla pravda, kde je životnost, protože pravda může být životná, ale lidé ničemní, pohodlní, zlí, lenošní; a svatost - ta bolí! Ale pro začátečníky je životnost prvním ukazatelem. Víím, že ne bezpečným, protože zkoumat máme pravdu o sobě, ale co naděláte s lidmi, když již jednou takoví jsou! Tak razím zásadu: Jakmile posvětlíme katolíky misionáři, exerciciemi, častým svatým přijímáním, modlitbou, naučením jich rozjímání, zvroucněním jejich lásky k Bohu a rozvinutím čilé charity, pak jsme otevřeli cestu přemnohým ne k nám, ale k Boží pravdě. A pak teprve musí začít práce. Nesmí nám stačit rozmnožit počet svůj, nýbrž je třeba teď je vést, aby si zdůvodnili svou víru, aby se oddali pak své víře a otevřeli jí celý svůj život, protože jsou přesvědčeni o pravdě, o jediné pravdě. Tedy každý, kdo někoho přivedl do Církve, má nad ním bdět svými modlitbami, obětmi, účinnou láskou a svatostí vlastního života. - *Braitó*.

DOSTÁVÁŠ, ABYS DÁVAL

Tak se již jednou přestaň upejpat vůči Božím radostem, vůči všemu krásnému, láskyplnému, kterým tě Pán obklopuje. Duše potřebuje, hlavně na začátku svého duchovního života, být oblažována ve všech svých schopnostech Boží dobrotou, aby ji nelákaly žádné stvořené věci. Potřebuješ přijímat, abys mohl dávat. Máš okoušet lásku Boží, aby se celá tvá bytost proměnila v jedinou lásku. Proto buď také vnímavý k Božímu hlasu. Naslouchej mu a nevěď stále svou, když on chce k tobě mluvit, nebo když chce třeba tvou duši zladit

a připravit pro sebe a pro své slovo svatým mlčením. I to je od něho, tedy nech, ať je to pro něho, ať i to tě k němu vede, neboť tak je to od Boha myšleno.

A když ti Bůh mnoho dává, ani nezpyšni z toho, ani nemalomysln. Ano, je to proto, že chce mnoho od tebe, že chce všechno od tebe, že chce tebe celého od tebe. Proto ti dává mnoho, aby ti ukázal, jak on je dobrý, a že tedy nesmíš chtít odměňovati svou lásku k němu.

Dává se ti celý, protože chce, aby ses i ty vrhl jemu cele do náručí a na vše mu dal v odpověď: „Hle, já služebnice tvá, staň se mi podle slova tvého,“ „ne jak já, ale jak ty chceš, Pane. Buď vůle tvá . . .“.

Pokud toto nedovedeš, jsi zajatcem, zajatcem nejrůznějších věcí. A máš býti svobodným dítkem Božím, kterému nic nepřekáží, aby se nevrhalo stále a stále vroucněji a úplněji Otci do náručí. A čím více budeš nevšímavý k těmto výzvám k naprosté lásce, tím bude tlumenější Boží hlas. Protože země, která pila mnoho vláhy a nevydala ovoce, bude prokleta. Bůh volá, Bůh trestá, Bůh mluví právě proto, aby ses ty mu otevřel a dal. Někdy Bůh volá opětovně, volá vícekrát, ale pak nastane strašná prázdnota a hluchota. Duše již neslyší Boha, nerozumí mu. Přecházejí radosti, navštívení, šepoty Boží důvěrnosti, ale duši již nic nezachvěje. Dostávala a nedávala. Pila mnoho vláhy, ale nepřinesla ovoce, a tak se jí dostalo osudu prokletého fíkového stromu.

Kristus naznačuje ve svém podobenství o různém osudu božského zrna, že mnozí to zrno Božího povolání udusí ve svých starostech, ve své nedůvěře: jedni koupili pár volů, jiní se právě oženili, a každý měl nějakou výmluvu. Dnes většinou je to povrchnost, přízemnost lidských tužeb a žádostí. Tolika lidem stačí tak bědně málo, a tak málo čekají od Boha, má-li již vůbec nějaký být. Pokoj, slušný prostřední blahobyt, trochu práce, hodně platu, něco obyčejných požitků, jídla, pití, výletů, kina, kouření. To čekají od Boha. Tedy, takový je jejich Bůh, „jejichž Bůh břicho jest“. Jaký kdo je, takového boha si představuje. Těžko proniknouti Bohu svatému, velkému, který chce vychovávat, povznášeti, očišťovati, zvedat k sobě, vynášet člověka, do nitra tohoto člověka. Ten Bůh je na něj ubožáka příliš vysoký. Proto rád říká, když se mu tento živůtek zboří: kdyby nějaký Pán Bůh byl, nemohl by se

na to dívat . . . Zatím měl a mohl ze všeho, i z toho hořkého a nejtrpčího, něco postavit a nechat Boha dostavět vrchol, protože propast bolesti, Bohem dopuštěné, nese s sebou vrcholy velkých hodnot, které chystá oněmi zkouškami. - *Brailo*.

PROSTŘEDNÍKA MAME JEŽÍŠE KRISTA

Jedno z označení kněží je Pontifex, stavitel mostů. Takovým Pontifexem je především Kristus. Všichni ostatní kněží jsou kněžími jenom skrze něho a jím. Jako jeho předobrazy a v síle jeho předobrazení podávali oběť Bohu staří patriarchové a jako údy svatého jediného kněžství Ježíše Krista podávají i dnes kněží novozákonní oběti Bohu a spojují nebe se zemí a zemi s nebem. Právě jako Pontifikové stavějí tento most. Či lépe řečeno: Tento most jest již jednou dán a jenom v Ježíši Kristu je dán a kněžství novozákonní jest zpřítomněním tohoto jediného svatého kněžství Kristova, jest údobstvím a přísluhou a rozdělováním onoho jediného kněžství Kristova. Proto nemají pravdu ti, kteří odmítají prostřednictví nás kněží, že půjdou k Bohu sami . . .

Bůh se vtělil v Ježíši Kristu. Božství Kristovo dalo nekonečnou věčnou cenu všem jeho úkonům. Proto mohl jako pravý člověk a jako skutečný Bůh s nekonečnou cenou svých skutků zaplatiti za nás lidi - své bratry.

Od té doby nemůže nikdo přijíti jinak k Bohu, nežli tak, jak Bůh ukázal, skrze Krista, který je cestou a životem, tím novým životem a cestou k obdržení a udržení tohoto nového života a prosvícení božstvím tohoto nového života.

Proto je nejdůležitější v křesťanském životě si živě uvědomiti toto obecné prostřednictví Kristovo, postaviti se do tohoto prostřednictví a postaviti do něho, do jeho proudu celý svůj život, své práce a svá utrpení spojit s pracemi a s utrpením Ježíše Krista, a modliti se v Ježíši Kristu pro zásluhu Ježíše Krista s jeho synovskou oddaností a v jeho lásce k Otci. Proto je třeba hledati výslovně skrze Krista a přes Krista odpuštění svých hříchů, je třeba skrze Krista předkládati své prosby Bohu, v něm hledati svou sílu v boji o uskutečnění svého synovství Božího.

Toto je základ, střed, cesta, uskutečňování celého duchovního života. Vše ostatní jest dobré, ale podružné. Nejprve a

především je třeba tomuto se naučiti a ve všech ostatních pobožnostech a cestách a metodách hledati jen to, jak se dostat lépe, jistě ke Kristu. To je také jediný smysl zvláštní a pravé pobožnosti bl. Ludvíka Grigniona. To je smysl také veškeré úcty svatých. Ctíme je jakožto ty, kteří tolik Krista milovali a protože Krista milovali a jako ukazatele cesty ke Kristu. Ne abychom si z nich dělali jakési polobohy nebo odborné kanceláře pro své čistě časné a jako časné chápané záležitosti.

To je celý smysl duchovního života: oblékati - až obléci Krista. To je smysl liturgie, skrze Kristovu oběť se obětovat, skrze Kristovu modlitbu se modliti, prožívat v běhu církevního roku nesmírnou lásku Boží, která nám Krista tak blízko podala, abychom my se tak blízko mohli dostat k Bohu.

Proto také zakončuje Církev všechny modlitby: Skrze Krista Pána našeho... A není v žádném jiném jménu spasení, není jiné cesty. Skrze něho a s ním a v něm... Jen v něm přijímá ve spojení s ním Otec naše chvály, jen skrze něho vítězíme, jen s ním vejdemo do svatých tajemství Božích, protože jenom On, který je v lůně Otcově, může nám ho zjevit. Proto, když se i vnitřně modlíš, nebo když třeba jen rozjímáš přemítavě, musíš se postavit živě do Kristovy svaté osvěcující přítomnosti, abys nabył nějakého vůbec světla v propastech tajemství Božích.

Neučiníš krůčku bez Krista, bez živého, vroucího, naprostého, vše pronikajícího přivnutí se ke Kristu v celém svém životě. - *Brailo*.

NEOBEJDEME SE BEZ MARIE PANNY

Tolikráte zdůrazňované úsloví scholastické theologie, že milost neničí přirozenosti, nýbrž ji naopak doplňuje a ji předpokládá, uplatňuje se i v otázce naší úcty k Matce Boží.

Jako nechtěl Bůh v řádu přirozeném ponechat celou úlohu podílu na svém stvořitelském plánu jen muži, tak také nevyloučil ženu ze svého plánu vykupitelského. To nemohou ani nejtvrdší protestanté popřít, že Kristus ukázal, že potřeboval těla k tomu, aby vykoupil božskou mocí, mocí božské osoby lidi s duší a s tělem. skutečného člověka mohl vykoupiti zase jen skutečný člověk a Bůh zároveň.

Matka dává lidské tělo. Matka Maria dala toto lidské tělo Ježíši, svému Synu, Božímu Synu, aby nás vykoupil. Proto jako je Maria matkou Kristovou, tak je matkou všeho křesťovství, dnes říkáme křesťanství. Všichni křesťané vyrostli vykopením obětovaného těla Ježíše Krista. A toto obětované tělo přijal Ježíš od Marie Panny.

Proto jako je Ježíš hlavou nového lidstva, Maria je matkou této hlavy a tak i matkou celého onoho nového lidstva. Jako si Kristus přivtěluje ke svému tajemnému Tělu všechny ty, které si vykoupil a tvoří s nimi jedno tělo jedné lásky k Otci, jednoho Synovství, jež z jeho synovství přirozeného rozlilo se v našem synovství adoptivním, podobně tito všichni Kristovou obětí, obětí jeho těla stali se zároveň duchovními syny Marie Panny. Nevidětí toto, neuznati toto znamená zase starý protestantský omyl, prýšticí z jejich tupého fideismu a biblismu, omyl, který zapomíná, že Písmo svaté neshrnuje všechny pravdy, protože nikde není v Písmu svatém řečeno, že chce obsáhnouti tyto všechny, naopak svatý Jan výslovně podotýká, že toho ví o Ježíši mnohem více, a kdyby to vše chtěl napsati, že by toho svět neobsáhl, omyl, který zapomíná, že i Písmo svaté jest živou knihou, zasazenou do života, že ji prožívala celá pokolení křesťanská v útisku, v bojích, těžkostech, temnotách a že i tento život má svou váhu a že jest nejoprávněnějším výkladem, protože kolektivním náboženským životem křesťanským opřený výklad.

To přece dá zdravý rozum, již pouhý cit mateřské lásky, uznati velký význam mateřské účasti každé matky na životě a matky Ježíšovy na podání, udržování a rozmnožování života, který nám Ježíš přinesl. Vždyť z protestantské mentality vyšly návrhy svátku matek. Proč se tedy zastavují před touto Matkou?

A přitom nezapomínejme, že každé mateřství žádá své oběti, starosti, úzkosti, že ani Maria Panna jich nezůstala ušetřena, že tyto oběti byly nutné a potřebné k člověčenství Kristovu, kterým jsme měli býti vykopeni a že tedy u našeho vykopení stojí také moře slz a bolestí a starostí Mariiných. Obvyčnou matku za to ctíte, a právem. Nad úctou k obětem Matky Boží byste se pohoršovali? Její hrdinství, pohotovost k obětem byste nechtěli uznati, a hlavně byste nechtěli uznat, že jako Bůh ve všem používá příčin prostfedečných, že je to

vyznamenání lidstva a vyznamenáním a povýšením ženy, když pozvedl ženu k účasti na vykupitelském díle, aby nebyla účastna jen rození života, nýbrž také rození nového života.

Braitó.

LITURGIÍ K LÁSCĚ

Liturgie jest úřední bohoslužba Církve, pořádající zpřítomňování jediné oběti Ježíše Krista a naši účast na ní a naše společenství s ní a požívání ovoce jejího ve vině, v manželství, v modlitbě, nemoci a tak dále. Tak jako je Církev tělem Kristovým, které ale tvoříme my všichni, Kristem vykoupení a k němu křtem přivtělení, podobně není možné, když Církev pořádá v tomto těle onu společnou oběť, společné kladení a společnou modlitbu na základě účinnosti Ježíše Krista pro všechny spojené s ním v Církvi, není možné, abychom dobře se zúčastnili této úřední společné modlitby, a přitom si neuvědomili živě a účinně, že cokoliv máme nejenom v ohledu duchovním, nýbrž také v ohledu hmotném, co máme na čase, zdraví, schopnostech, hmotných prostředcích, že to vše máme ve spojení s bratřími. Od Ježíše Krista obdržíme, abychom toho mohli dobře k Boží slávě použítí. Ale v tomto Ježíši Kristu také vidíme, že pro nás není jiného dobrého použití než onoho, jakým Ježíš všechno obětoval a všechno dal všem. On stal se opravdu všechno všem, opustil všechno, rozdělil se o všecek svůj čas, o všechnu svou božskou slávu, o svou čest, o svůj život a o své tělo se svou krví a posléze i o svého Otce.

Jakým právem tedy by ses chtěl ty přibližovati k Bohu, jenž sluje Otec, a k němuž ty sám chceš volati Otče, aniž chceš býti ve všem, ale pravím ve všem, co je ti svěřeno, bratrem vůči všem svým bližním?

Když se říká *Lex orandi lex credendi*, čili modlitba vyjadřuje, co věříš, či co máš věřit, právě tak platí *lex orandi lex vivendi*, modlitba - zákon života. Jinak jest pouhým odříkáváním. A když se modlíš Otče náš, a když se modlíš stále v množném čísle s Církví, neuvědomuješ si, že tedy i v množném čísle bys měl mluvit o svém majetku, o svých schopnostech, o svém čase? Jsi věru jen správce všeho toho, co máš.

Mluvil jsem oněhdy s velkým průmyslníkem, upřímným katolíkem. Mluvíli jsme o tomto kolektivním závazku majet-

ku. o kolektivní funkci majetku pro křesťana. Shodli jsme se v tom, že evangelium sice neřešilo to, čemu se říká sociální otázka, ale že učinilo více, že dalo základy, na kterých se co nejproměnlivější sociální otázky vždycky mohou řešiti a že ty zásady jsou neobyčejně jednoduché k zapamatování i k provádění.

Věru, liturgie je více nežli sentimentální opojení estetických duchů. Liturgie jest tak závazná, jako cokoliv jiného, co Církev předkládá svým dětem. - *Braitó*.

NEPEČUJTE...

Jistě se vám také přihodilo, že to, co jste dovedli dnes unést, když Bůh toho od vás žádal a vy jste se sklonili v důvěře pod jeho vedení, nedovedli jste unést jindy, kdy jste si to chtěli uložit sami z vlastní soukromé horlivosti, že naopak to, čeho jste se včera děsili, dnes, jakmile vůle Boží vám to uložila, vy jste se jí láskyplně podřídili, že jste to vše klidně a krásně unesli. Proto nepřemýšlejte, jak to a ono unesete, až to přijde a kdyby to přišlo. Mnoho lidí se tím zbytečně sužuje, a ty možná také, že se starají, co bude, až bude, kdyby bylo, jak by bylo a podobně... Tak si zbytečně ztrpčují chvíle, kdy to ještě není, a pro samou starost o to, co není, neslyší naléhavé výzvy toho, co je, co Bůh chce, abychom zhodnotili, upotřebili, abychom tak jemu sloužili ve skutečnu.

Hrozíš se toho, co již Církev musila zakusiti, děsíš se vypravování o hrůzách, kterými prošli mučedníci, vyznavači, chvěješ se úzkostí nad boji, které stála panny jejich bělostná čistota. Přenášíš onu velikost a hrůzu do přítomnosti své bídy a ubohosti. Nezapomeň ale, že i Církev i svatí mají *své*, to jest *Boží* chvíle, pro které jsou jim dány zvláštní milosti. Církev mimořádných okamžiků má jistě také mimořádné síly a milosti.

- Proto nikdy ohledně zkoušek se nedívej ani do minulosti na zkoušky druhých, jež by tě snad mohly také stihnouti a jež by tě dnes zastihly slabého, ani do budoucna, co vše by mohlo tvou slabost ohroziti. Dosti má každý den na své zlosti, řekl Spasitel. Teď je čas příhodný, teď je den spasení. Tak jej uchop, jak přichází, jak se ti podává, co právě je od tebe

žádáno. Dostalo se ti milosti právě pro tento den a pro tento okamžik, pro tuto zkoušku. Kdybys chtěl v dnešní síle mysliti na zkoušku budoucnosti, právem by se ti zamotala hlava; a kdybys podobně chtěl se silou dnešní milosti odvažovati vlastních nápadů, možná, že by ti síly vypověděly, nestačily.

Brailo.

PRIMÁT POD ZÁVOJEM

Když křesťané s druhého břehu poukazují na skutečnost, že o Matce Boží je tak málo zaznamenáno v Písmě, zapomínají tito zákoníci novozákonní, kteří mají také spočítané všechny tečky a čárky, jen duch jim přitom uniká, že právě toto ukazuje na pravou velikost Marie Panny, na její blízkost, živou blízkost ke Kristu. Každá matka je blízká životu. Každá žena, která to necítí nebo umlčuje či ohlušuje, je loutkou, ale ne ženou v pravé své důstojnosti. Maria jest k tomu blízká, nejenom životu přirozenému, nejenom životu porušenému smrtí, nýbrž životu samého Bohočlověka, životu plnému lásky Otce i Syna, k životu výkupné smrti. Proto, co by o ní Písmo vyprávělo, když sdělilo, jak počala, porodila a do chrámu přivedla Ježíše, proč by o ní mluvilo dříve, než spojí obět svého mateřského srdce, životadárného srdce s výkupnou, životodárnou smrtí svého Syna?

Mezi všemi svatými, mezi všemi apoštoly Maria uměla nejlépe zmizeti a zmlknouti. Uměla přijmouti ony dvě strašné věty: Co mně a tobě, ženo, a: Kdo to jest má matka? a při tom přece věrně následovati Ježíše, rozuměti slovům, že její Syn teď musí patřiti všem jiným nežli jí, s níž se setká teprve, až všechno řekne a všechno dá, aby si vyžádal ještě jednu svrchovanou obět její, té, která takhle všechno dala, totiž aby spojila obět svého mateřského srdce pod křížem Syna zdánlivě poraženého, prokletého, opuštěného od nebe i od lidí. To, že Maria dovedla ztajiti celý svůj život pod závoj skrytosti a mlčení, jest jejím primátem. Takto to nikdo již po ní neměl. Všichni svatí se o to pokoušeli, toužili po tom, když volali se svatým Janem od Kříže, trpěti a být v opovržení pro tebe . . . , když s hořkou moudrostí radili ke zdánlivé resignaci a ve skutečnosti k nejvyššímu vítězství s autorem Následování: Ama nesciri et pro nihilo reputari . . . Buď rád neznámý a za nic nepovažovaný.

Život je svou povahou něco niterného. Čím je kdo blíže životu, čím vyššímu kdo životu je blíže, tím více mlčí, tím méně mluví. Proto zmlká Tomáš Akvinský ke konci svého života a dívá se s pokornou shovívavostí na celé své dosavadní psané dílo. Proto je také život Panny Marie nejtěsněji spojen s Životem samým, je něco nesmírně ztišeného, skrytého. V tom je nám právě Maria učitelkou, v tomto velkém umění zapadnouti, zmlknouti.

Byl jeden člověk, který o této a podobných otázkách mnoho psal a mluvil. A když se ho dotkla ruka Hospodinova, která zavřela jeho ústa a ochromila jeho srdce a s tím celou jeho pohyblivou živost, protíral si udiven oči, že to takhle vypadá ve skutečnosti. Až teprve když se schouлил důvěryplně do otcovské dlaně Boží, poznal, že v tom je vrchol štěstí, vrchol Kalvarie. ale také zároveň Tábora. To jest, až člověk pochopí, že nakonec od něho Bůh nic nechce, než jeho samého, a že se Bůh nedá oklamati zdánlivým odevzdáváním všeho, času, zdraví, sil, mládí, nadšení, pohodlí. Pokud jsi nedal sebe, nedal jsi nic. A tak ten člověk pak blahověl ruce, která mu zavřela ústa a srazila k nemohoucnosti, protože mohl najíti ne něco jeho, nýbrž Jeho samého. - *Brailo.*

NECHUTNOST FRÁZÍ

Lidé nejprimitivnější jsou lidé frází. Co je fráze? To je maska pro lež, aby tak nepopouzela, aby se neukazovala v celé své sprostotě. Ale, věřte, lepší jsou chudé poctivé šaty, než taková laciná paráda z obchodních domů, kde působí složení, osvětlení, nabarvení a skvělý obal, ale na člověku to pak dopadne strašně olezle. Právě tak se potom vyjímá fráze vedle pravdy a vedle lži. Nejsem z těch, kteří by tvrdili, že by pravda měla choditi jako Nanynka z Knedlíčkovic, ale může být pravda i prostě oblečena, její vnitřní krása přes to vyzařuje. Lež opět může být skvěle nastrojena frází. prázdnota může býti oslnivě navlečena frází, ale nic naplat, ono to není jaksi solidní, trvanlivé a brzo se to ošoupá, brzo to splihne a visí to pak s člověka jako hadry. Na nikom nevydrží fráze dlouho vkusná, krásná. Když ji slyšíš po prvé a nejsi cvičený, může tě taková fráze i ohromiti. Jsou takoví dobří lidé, kterým dovede fráze na chvíli učarovat, ale za chvíli, jakmile

se té fráze dotkne život, nebo jakmile ji někdo nosí do práce a do kostela a do společnosti i do trhu, stane se ošuntělou k vrhnutí.

Běda, když takový člověk do těch frází pak obléká pravdu, nebo dokonce pravdu Boží, když se vydává za horlivého nositele, ochránce a šíitele svaté pravdy Boží. Nikdo nenatropí tolik zla, jako frázista, který si záměrně, že bude apoštolovat, že bude roznášet svaté poselství, a nyní navleče krásné ruce Boží pravdy na ošklivé dráty svých frází. Takový bezduchý krasořečník znechutil pravdu již mnohemu myslícímu člověku, který ale nebyl tak chytrý, aby dovedl odlišit pravdu, která je v sobě krásnou a zůstane krásnou, od těchto hadříků prázdného mluvky i celé křesťanství. Fráze je naučená, odposlouchaná, zůstává na povrchu, nesešupuje do života, pravdy. Podle toho se pozná od skutečného živého slova Pravdy, které je prožité, promodlené a není vysíláno pro blýskání se jeho třpytem. - *Braitto*.

Žeň

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

RAHNER HUGO: *Abendländische Kirchenfreiheit*. Benziger, Einsiedeln, 1943, str. 380, RM 8.20, 9.50. Velkolepé dílo z dějin Církve. Jeho nejpřednější vlastností jest, že se nespokojuje pouze teorií, nýbrž naopak staví přímo na textech. Autor jen doprovází vlastními slovy jednotlivé kapitoly, aby seznámil čtenáře se situacemi a předpoklady probírané otázky. Tak se rozvíjí před zraky čtenářovými mohutný boj o svobodu Církve se všemi záležitostmi, všemi spory, které zanechávaly na těle Církve jizvy, jež dosud snad nebyly ještě zahojeny. Motiv slov „Dávejte císaři, co císařovo jest, a Bohu, co Božího jest“ je tu aplikován na dějiny boje církevní svobody od prvního století až po osmé století, kdy dochází k odštěpení východu a vymanění se západní církve z moci státní. Je to četba vděčná: setkáte se tu se starými texty kázání, modliteb, apologií, soudních protokolů, papežských listů, a z nich, ne ze slov teorie, vyčtete tuto historii boje.

GERARD VRANKEN: *Der gottliche Konkurs zum freien Willensakt des Menschen beim hl. Augustinus*. Herder, Roma, 1943, str. 88, L 32. Důkladná studie Vrankenova neklade si za úkol probrati problém svobodné vůle u sv. Augustina,

nýbrž jde jí především o vývoj Augustinova názoru na tento princip, jemuž Augustin věnoval samostatné dílo. Proto autor také opírá o citáty z jeho děl, a to nikoli podle organického sestavení, nýbrž podle pořadí chronologického. Studie vyniká především jasností metody a závěrů.

LEO WOLPERT: *Pět minut křesťanské nauky*. První díl B. Rupp, Praha, 1942. V kratších skizzech podává autor rozbor katechismové látky, jak ji možno zpracovat v promluvách a kázáních. Velmi chvalitebné je, že nepodává přímo již text promluv, nýbrž jen látku k nim, takže při použití není kazatel otrocky vázán na předlohu.

Z RŮZNÝCH POLÍ

PAOLA DRIGO: *Nevykoupení*. Vyšehrad, Praha, únor 1943. Není nutno přechíst tuto knížku do konce, abychom si mohli přiznati otevřeně, že její překlad neznamená žádný přínos pro českou literaturu. Dočteme-li ji však až do poslední stránky, kde vražda se stává řešením celého toho motivu znásilňování duševního i tělesného, kde soucit s ubožákem je nazván slabostí, pak snadno dojdeme i k pozitivnímu posouzení, t. j. že dílo může znamenat jen mravní zlo u čtenářů, kteří snad nedovedou k četbě přistoupit s náležitým odstupem. To neomluví ani název českého vydání, s funkcí patrně omluvnou a zeslabovací, ani doslov.

HANISCH: *Geschichte Rußlands I*. Herder, Freiburg, 1943, str. 250, RM 6.40. II. vydání. Má jistě svůj význam, že v poměrně krátké době vychází toto dílo v novém vydání. Nebylo to proto, že by je bylo nutno opravovat - nedoznalo totiž v druhém vydání podstatných změn -, nýbrž pro jeho přijetí u čtenářstva. I když sahá tento svazek pouze do konce 18. století, přece jen dává určitý předpokladový základ pro bližší poznání dnešního dění. Odborného čtenáře bude pak udivovat, jak bezpečně ovládá autor látku a jak sevřeně ji dovede podati.

A. G. MURA: *Kvetoucí dvorec*. Vyšehrad, Praha, na jaře 1943. V tomto románu mělo nakladatelství šťastnější ruku při výběru z italského originálu. Hlavně proto, že dílo podává obraz konečné fáze úpadku Sardinie a jejího obyvatelstva, že se dobírá příčin zla a že dává proti nim bojovati silám novým a zdravým. Vnitřní forma díla snad místy je trochu nevybroušena, přesto ale je patrné, jak bylo dílo silně inspirováno a jakou rukou psáno. Svým prostředím je to pro nás novinka.

Dr. VÁCLAV WAGNER: *Pardubice*. Vyšlo v Pokladech národního umění. Opět jedna zdařilá monografie o historii města. A není první v této sbírce, jež si právě takovýmito zdařilými svazky vytvořila již vlastní tradici, která zároveň zavazuje k dalšímu pokračování.

Zásady

SPOLEČENSTVÍ NAŠE

Hlubina chtěla od začátku býti více než časopisem. Hlubina znamená duchovní hnutí, volající všechny křesťany dobré vůle k nejhlubšímu duchovnímu životu.

Shrnuji proto hlavní myšlenky. Tvoří nejenom program, nýbrž i duchovní pouto, svaté naše společenství. Jsou obsahem našeho hnutí. Protože vycházíme z myšlenky prožití svého povolání Božího synovství, tvoříme vzájemně krásnou rodinu, pokračující v krásném hnutí středověkých gotických dominikánských mystiků, kteří volali všechny k nejvyšší lásce, k mystické lásce, a ty, kteří uposlechli jejich sladké volání, nazvali přáteli Božími.

Jinak neshromáždíme lidi svého hnutí v užší formální společenství. Shromažďujeme se na společných bohoslužbách, na přednáškách, duchovních školách, exerciciích, náboženských týdnech. Duchovní otcové hnutí jsou otci této rodiny.

Duchovně jsme velmi těsně a bohatě spojeni:

1. Jsme vděční za velkou milost povolání k synovství Božímu. Tak chceme chápat svůj duchovní život: Dítě obdrželo skrze Ježíše Krista účast na vlastním životě svého nebeského Otce. Tak je Božím dítětem. Jde celým životem k Otci, modlitbou mluví k Otci, pokáním vrací se k Otci, očišťuje je Otec. Uvěří ve všem Otci, všechno od něho očekává, i to nejtěžší: vítězství nad sebou a své spasení.

2. Protože jsem Boží dítě, chci žít z té skutečnosti. Žít z přítomnosti Otce ve mně. Otec je ve mně posvěcující milostí doma, s celou nejsvětější Trojicí. Je ve mně intimně, abych s ním mohl obcovati, hovořiti, s ním se raditi a těšiti. K němu se proto vracím ve svých pracích, utrpeních i radostech. Ve všem se k němu tisknu, co nejčastěji a nejuvědoměleji.

3. *Tak se naučím hravě vnitřní modlitbě, když budu všechno konati v jeho přítomnosti, když se budu této tajuplné jeho přítomnosti ve mně kláněti, ji všechno posvěcovati. Tak se zvolna naučím modlitbě ustavičné. Přesto si ale každý hlubinář učiní pravidlem denně se věnovati určitou dobu této modlitbě.*

4. *Vnitřní modlitbu připravíš rozjímáním, jež naplníš dobrou duchovní četbou. Tuto četbu ti dává Hlubina. Čti ji pozorně a pokorně. Mimo ni pak čti knihy duchovní jejího rázu a ducha, abys nebyl zmaten ve svých cestách. Písmo svaté, hlavně Nový Zákon, ať je tvou denní duchovní stravou.*

5. *Zpytuj denně, nejlépe večer, své svědomí, ale nejenom podle přikázání a hříchů, nýbrž i podle milostí, osvícení, vedení a vnuknutí a podle křesťanských ctností, hlavně pak podle tří božských ctností, abys viděl, jak Otec žije v tobě a jak jsi mu podoben a v čem ještě jsi daleko od něho.*

6. *Tak poznáš své chyby, jizvy, kterými se v tobě projevuje dědičný hřích. Zde pak sobě neustupuj a bojuj vytrvale proti svým špatným návykům, sklonům, vrozeným či získaným chybám. Jednou základní chybou chce v tobě triumfovat sebeláska, jež se nechce dokonale, jak je třeba, podrobiti Bohu. Potírej ji účinnou oddaností vůli Boží a účinnou láskou k bližnímu.*

7. *Tak se naučíš bráti na sebe kříž, protože bez umrtvování toho, co je v tobě porušeného, bez kázně toho, co je v tobě nezdravého, bez potlačování sebelásky, bez uvěření Bohu, že i kříž a utrpení je ti potřebné, abys mohl růsti k Bohu a odvykat všemu, co je menší než On, abys tomu nepropadl, bez toho bys nemohl růsti v lásce, ani dosáhnout spásení, protože spásení je jenom v Kříži, v Kříži Kristově i tvém.*

8. *Tak přijmeš v duchu kajícího nepohodlí, svízele a těžkosti svého povolání, nebudeš se snažit všechny je se sebe strážiti, svaliti na druhé. Budeš se učit nereptati pro ně, neutíkati před nimi, nýbrž*

naopak pro lásku ke kříži Kristovu podáš mu oběti, hlavně nenápadné oběti, které ti tvůj stav dovoluje.

9. Toto všechno hledej v Ježíši Kristu. On je tvým prostředníkem, cestou, pravdou i životem. Všechny jiné cesty a pobožnosti musejí vyústiti v Ježíši Kristu. Tak také tě vede k Ježíši Matka Boží a vroucí úcta k ní. Je tvou prostřednicí k Ježíši, protože jí se nám dostalo Jeho. Přelij svatost všedního dne Matky Boží v nazaretském domě do všedního dne svého povolání a snaž se naučiti se od ní tak věřiti Bohu, jak ona věřila, a tak se státi obětí celým svým životem, jak ona jí byla. Tak porozumíš kříži a budeš umět stát s Ježíšem pod Kalvarií jako ona.

10. Cesta tvé svatosti je stále věrnější, láskyplnější a radostnější plnění svaté a proto i posvěcující vůle Boží. Tu především hledej. Tomu se nauč, v tom je všechno. A této vůli Boží dej všechno, všechny síly, všechny schopnosti. A protože je Bůh hodný nekonečné lásky a my ho nikdy nebudeme moci milovati, jak zasluhuje, zůstává heslem našeho hnutí: „Quantum potes, tantum aude“ - Odvaž se, jak můžeš. Dej všechno, chtěj všechno dát, být cele Boží. Nikdy si nesmíš určovati, kam až smíš a kde již začíná cesta zvlášť vyvolených. Dávej se Bohu velkoduše, nepočítej, nepřemýšlej, a také neodmítej, cokoliv má Pán pro tebe přichystáno.

11. Nezačínej pošilhávat po duchovních vrcholcích, pokud nemáš poctivě opřeny základy a pokud tě Pán sám nepřitahuje. Jakmile ale pocítíš vanutí jeho Ducha, jdi šlechtně a odhodlaně, kam tě Pán vede. Dnes-li uslyšíte hlasu jeho, nezatvrzujte srdcí svých. Ale nepřezkoumávej a nenech si od duchovního otce určovati, na kterém místě stojíš. Neboj se cest Božích, ale nebuď tu ani opovázlivý.

12. Až toto všechno učiníš, pak ještě k tomu ke všemu řekni: „Služebníci neužiteční jsme.“ Hluboká pokora je znamením dětí Božích. Pýcha je nezrušitelné znamení satana a jeho zatracenců.

13. Když jsi tak šťastný, že víš, koho máš ve svém Bohu, když se k němu tak důvěrně víneš, nenechá-

vej si lakotně a bezohledně své štěstí pro sebe. Rozděle se o ně se všemi, s nimiž tě Pán spojí, v rodině, povolání, prostředí. Spolupracuj na hlásání a budování království Božího v duších i ve světě všemi svými schopnostmi, silami, časem, majetkem.

14. Tak uposlechni volání apoštolského třetího řádu svatého Dominika, jenž má svá sdružení obecná, akademická, studentská a kněžská. Ve třetím řádě se plní tvá touha po těsném bratrství v těchto svatých myšlenkách a plánech.

15. Modli se denně za naše svaté společenství. Hlavně při mementu za živé a mrtvé. Jsi-li knězem, výslovně jmenuj i naši rodinu duchovní. Patnáctého v měsíci spoj se s duchovním otcem a všemi dětmi ve společenství Nejsvětější Oběti. Jsi-li knězem, dej tento dar nejvzácnější našemu společenství přátel Božích.

P. Dr. Silvestr M. Braitto O. P.

K. Reymann:

MODLITBA O PRAVÉ DARY

*Otče, hle, my tebe prosíme,
nenechej nás nikdy zmalomyslnět v bolestech,
vždyť ony spolupůsobí na našem spasení.
Proto, hle, skláníme před tebou kolena svá,
Otče Pána našeho Ježíše Krista.
Rač vylít na nás veškeré bohatství své velebnosti
a posilni nás Duchem svým.
Učiň nás vnitřními lidmi,
by Kristus věrou přebýval v nás,
dej, ať jsme pevně do lásky vrostlí a ukořenění
pak porozumíme se všemi svatými,
jaká je délka a hloubka milosti tvé.
Pak poznáme také,
co znamená láska Kristova,
jež všechno myšlení přesahuje,
a nakonec se stane i totò podivuhodné,
že budeme, ó Pane, tebou naprosto naplněni.*

UMUČENÍ SVATÉHO ARCIMUČEDNÍKA IGNÁCE THEOFORA

V době, kdy se ujal římské vlády Trajan, spravoval obezřele antiošskou církev Ignác, žák apoštola Jana, muž veskrze apoštolský. Tak tak vyvážnův z předešlých bouří četných pronásledování za Domiciána, řídil ji jako dobrý kormidelník kormidlem modlitby a postů, a pevnou rukou vyučování, lanem duchovním odolával protivným návalům, s obavami, aby o někoho z malomyslných či prostoduchých nepřišel. Proto také se radoval z nerušeného pokoje církve, když nakrátko povolilo pronásledování; ale zase mu bylo líto, že ještě nedosáhl opravdové lásky ke Kristu, ani úrovně dokonalého učedníka. I přemýšlel o tom, jak by ho vyznání při mučednické smrti více sblížilo s Pánem. Pak ještě několik let zůstal Církvi, a jako Boží lampa osvětloval všechny vykládáním božských Písem - až se mu dostalo, po čem toužil.

2. Trajan potom, devátého roku své vlády, zpyšněl vítězstvím nad Skythy a Dáky a mnoha jinými národy; i domníval se, že mu zbývá k podmanění světa už jen bohabojná družina křesťanů. Proto jim pohrozil pronásledováním, neoddají-li se službě démonům se všemi národy, a nutil všechny nábožně žijící buď obětovat anebo podstoupit smrt.

Tehdy šlechetný Kristův bojovník, boje se o antiošskou církev, sám od sebe se odebral k Trajanovi, který tenkrát právě meškal v Antiochii a chystal se proti Armenii a Parthům. Když stanul před tváří císaře Trajana, oslovil ho císař: Kdo jsi, zloduchu, že se pokoušíš přestupovat naše nařízení a přemlouvat k tomu i druhé, aby pak bídne zahynuli?

Ignác odvětil: Nikdo nejmenuje theofora zloduchem; neboť démoni se odloučili od služebníků Božích. Já jsem jim postrachem; jestliže mne tedy nazýváš zlým vůči zlým duchům, to souhlasím. Mám totiž Krista za nebeského krále, a tak hatím jejich úskoky.

Trajan pravil: A kdo je to theofor?

Ignác: Kdo má Krista v nitru.

Odpověděl na to Trajan: Tak tedy ty si o r
myslíš, že my nemáme v mysli bohy, když v ni
máme i pomocníky proti nepřátelům?

Ignác: Démony pohanů nazýváš bohy? Mýlíš
Jeden je Bůh, který učinil nebe i zemi i moře, a vš
cko, co je v nich; a jeden Kristus Ježíš, Syn Bo
jedinorozený, do jehož království kéž se dostanu.

Trajan pravil: To mluvíš o tom, co byl ukřižov
pod Pontským Pilátem?

Ignác: Ano, o tom, který ukřižoval hříchy m
i s jejich původcem a všecek démonský podvod
zlobu odsoudil, aby po nich šlapali lidé, kteří je
nosí v srdci.

Trajan: Tak ty v sobě nosíš toho Ukřižovanéh

Ignác: Ano; je přece psáno: Bydleti budu v ni
a procházeti se mezi nimi. -

Odsuzujeme Ignáce, prohlašujícího, že v so
nosí Ukřižovaného, aby byl v okovech pod voje
ským dozorem dopraven do velikého Říma, a ta
bude předhozen zvěři na obveselení lidu.

Jakmile svatý mučedník uslyšel tento výrok, i
dostí zajásal: „Děkuji ti, Pane, že jsi mě ráčil p
ctít dokonalou láskou k tobě, a že jsi mě s apoš
lem svým Pavlem spoutal železnými okovy.“ Kd
domluvil, vesele přijal okovy. Pomodlil se nejpr
za svou církev, odporoučel ji v slzách Pánu, a ja
vyhlédnutý beran, vodící ušlechtilé stádo, se z
řecí vojenskou neurvalostí byl odvečen, aby l
krvežíznivé zvěři do Říma dopraven za pokrm.

3. S velikou ochotou a radostí, s dychtivou to
hou po utrpení šel z Antiochie do Seleucie a odt
jel dále na lodi. Když přistal po četných útrapá
v městě Smyrně, s radostnou netrpělivostí vystou
z lodi a chvátal navštívit svatého Polykarpa, sm
renského biskupa, spoluúčedníka. Byli totiž kd
oba učedníky svatého apoštola Jana. U něho se ut
toval, sdílel s ním svoje duchovní dary a milo
vzbudil v něm radost nad svými okovy a prosil

abv spolu s ním bojoval o splnění jeho naděje. A důtklivě o to žádal celou církev. Přijímaly totiž světce v zastoupení svých biskupů a kněží a jáhnů asijské obce a církve - tak všichni k němu spěchali, aby měli také nějaký podíl v jeho duchovním daru. Především pak o to žádal svatého Polykarpa, aby ho šelmy co nejrychleji vzaly s očí světa a tak aby se mohl objevit před tváří Kristovou.

4. Tak mluvil a tak dosvědčoval, a tak se láskou ke Kristu rozšiřoval, jako by už už vcházel do nebe zásluhou dojemného úsilí věřících, modlících se za zdar jeho zápasu. A aby se nějak odvděčil církvím vycházejícím mu ve svých zástupcích vstříc, rozeslal jim děkovné listy, ze kterých kane duchovní milostnost s blahopřáními a povzbuzováním. A pak, když viděl, jak blahovůlí jej všichni zahrnují, obávaje se, aby snad něžná oddanost a bratrskost neochromila jeho roztoužený let k Pánu teď, kdy je pro něho dokořán otevřena brána mučednictví - napsal římské církvi list, jak následuje.

Zde se čte List sv. Ignáce Římanům (viz str. 1.).

5. Ignác veden ze Smyrny do Říma. - Sotva podle svého úmyslu upokojil listem ty z římských bratří, kteří by mu odporovali, vyplul ze Smyrny (vojáci naléhali na Kristonoše, aby si pospíšil a dospěl včas do velikého Říma na veřejné hry, aby mohl být před očima lidu římského předhozen šelmám a tak dosáhl věnce za svůj boj) a dorazil do Troady. Pak byl odtud veden na Neapolis, potom šel na Filippy Macedonií a dále tou částí Epiru, co v ní leží Epi-damnus. Na pobřeží zastihl loď, i plul Jaderským mořem, odtud se dostal do Tyrrhenského, a minuv mnoho ostrovů a měst, jakmile zahlédl Puteoli, sám projevil přání vystoupit, chtěje kráčet po stopách apoštola Pavla. Protože se však náhlý prudký vítr obořil na příď lodi a zabránil přistání, žehnal lásce bratří v tom městě a tak proplul mimo. Pak jsme měli jeden den a tu noc příznivý vítr, i byli jsme hnáni jako šipka - my ovšem neradi, neboť nám bylo těžko u srdce při pomýšlení na brzké rozlouče-

ní s tímto spravedlivým. Avšak jemu se to dařilo podle přání, protože chvátal co nejdříve se odebra ze světa, aby přišel k tomu, koho miluje, k Pánu. A tak když doplul do římských přístavů, blížily se neblahé hry ke konci, což vojáky mrzelo, že se tak opozdili, kdežto biskup jejich nutkání ke spěchu s radostí vyhovoval.

6. Ignác v Římě rozsápán od šelem. - Odtud pak jakmile jsme byli vyloděni v přístavě řečeném Portus (zatím se již roznesla zpráva o svatém mučedníku), šesli jsme se s bratřími plnými bázně i radosti radovali se, že se jim dostalo štěstí setkat se s Theodorem, byli poděšeni, že takový člověk je veden na smrt. Však také jedny chlácholil, aby se uklidnili ty, kteří z horlivosti ujišťovali, že přímějí lid, aby nežádal smrti spravedlivého. Poznal v duchu ihned jejich úmysly, pozdravil je všechny a doprošoval se u nich opravdové lásky obšírněji než v tom dopise a přemluvil je, aby mu nepřekáželi, když spěchá k Pánu. Pak se vrhl se všemi bratřími na kolena a sám se pomodlil k Synu Božímu za církev, za ukončení pronásledování a o vzájemnou lásku bratří - a pak byl spěšně odveden do amfiteatru. Tam byl bez odkladu přivlečen dovnitř podle předchozího pokynu císařova, neboť slavnostní hry se již již chýlily ke konci. (Byl již slavnostní den, jak říkali - latinsky se nazývá třináctý, kdy se sejde nejvíce lidí. I byl předhozen litém šelmám od bezbožníků, takže se splnila svatému mučedníku Ignácovi jeho touha jak stojí v Písmě: „Touha spravedlivého bude splněna“, aby totiž nikomu z bratří nebyl na obtíž k vůli sbírání pozůstatků, tak jak si svůj skon dříve přál v dopise. Z jeho svatých ostatků jenom nejtvrdší kosti zůstaly, a ty byly odneseny do Antiochie a uloženy v plátně ve schránce jako převzácený poklad, pro přízeň mučedníkovu odkázaný té svaté církvi.

7. Toto se sběhlo třináctého před prvním lednem (to jest 20. prosince) za druhého konsulátu Sury Senecia v Římě. Byli jsme při tom očitými svědky

pak jsme doma bděli v slzách celou noc a na kolennou jsme se vroucně modlili k Pánu, aby nás slabé ujistil o tom, co se stalo, a na okamžik jsme usnuli. Jedni jsme ho uviděli, jak stanul u nás a objímal nás, jiní zase, jak se blažený Ignác za nás modlí, a jiní, jak se z něho pot řine od veliké námahy, když přišel před Pána a stanul před ním. Při tom pohledu jsme byli vzrušeni velikou radostí; srovnali jsme vidění se sny a zapěli chválu Bohu, dárce všeho dobrého, a velebili jsme světce. A vám udáváme den a dobu, abychom se ve výročí jeho umučení sešli a projevíli své společenství s tímto zápasníkem a šlechetným svědkem Kristovým, který pošlapal ďábla a běh Kristu milé své touhy dokonál v Ježíši Pánu našem, skrze něhož a s ním budiž Otcí sláva a síla s Duchem svatým na věky. Amen.

P. Silv. M. Braitó:

POKRM NOVÉHO ŽIVOTA

(Kurs duchovního života pro začátečníky 8.)

K udržení a ke vzrůstu života je nutný pokrm. Tak je nutný i nějaký pokrm k udržení a rozmnožení života Božího dítěte. Obětovaným Spasitelovým tělem vyrostl nám nový život Božího dítěte a týmž obětovaným tělem jeho máme růsti a udržeti se ve svém novém životě.

Ježíš to sám prohlásil několikrát, jak při příslibení velebné Svátosti, tak při jejím proměnění, prvním ustanovení při Poslední večeři. Praví výslovně: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pítí jeho krve, nebudete míti života v sobě.“ A potom ještě jednou na podiv svých učedníků nad touto řečí znovu zdůrazňuje: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný... Neboť tělo mé jest opravdu pokrm a krev má je skutečně nápoj...“

Andělský učitel uchopil se slov Spasitelových, kterými nazývá sebe Chlebem sestoupným s nebe, a

praví, že chléb svátostného těla Páně má obdobné účinky v duchovním ohledu, jaké má chléb tělesný v ohledu časném: udržuje, rozmnožuje život a naplňuje lidský život radostí.

Udržuje lidský život, udržuje život Božího dítěte. Pokrm musí býti úměrný životu, a když nám byl vlit nový život skrze Kristovo svátostné tělo, musí býti téhož rázu také pokrm, kterým by se náš život mohl udržeti. Nezapomínejme, že tento život Božích dětí je vydán velkým nebezpečím, mnohým zkouškám, těžkostem a svízelným pozemského života. Tolik pokušení, nástrah, nebezpečí nás oddaluje od našeho Otce, tolik pokušení a nebezpečí útočí na naše synovství, na naše důvěryplné synovství. Potřebujeme proto se posilovati v tomto synovství Tělem, přijímáním Těla, které dovedlo se dáti v synovské oddanosti a lásce, v poslušnosti naprosté až k smrti. Takovou posilu potřebuje naše synovství, protože hřích, jak jsme viděli, je především útok na naše synovství, abychom se chovali k Bohu jako k cizímu, abychom vypověděli jemu synovskou oddanost.

Proto potřebujeme se posilovati pokrmem Božího synovství. Tělo Páně je tělem naším, ale také zároveň tělem jednorozeného vtěleného Božího Syna. Proto když se spojíme s tímto tělem, budeme silni, abychom mohli podobně také všechno Otci dáti jako Ježíš, jenž dovedl býti poslušný až k smrti, a to v největších obětech a požadavcích, které na něho měl nebeský Otec.

Ovšem, to musí býti více než jen pouhé přijímání. Ježíš chce, abychom jej přijímali do svého života jako pokrm, jako denní chléb, jako něco, s čím se spojíme. Je chléb života. Proto je důležité přijímati Ježíše do svého života. Má-li nám býti pokrmem k udržení a rozmnožení života, je třeba jej přijímati opravdu uvědoměle do života, do svého celého života, do života svých denních a skutečných strastí, zkoušek, těžkostí, slabostí, zápasů, do svého povolání i do své povahy, do své rodiny a do své

práce, čili zkrátka přijmouti Ježíše do onoho skutečného života, ve kterém máme uskutečňovati my svůj život Božího dítěte. Potom také bude nám jeho Tělo k udržení a rozmnožení tohoto života. Velebná Svátost sice působí ex opere operato, působí sice svou silou, ale nepůsobí magicky, bez jakékoliv naší spolupráce, nepůsobí jen tím, že je přijata mechanicky. Musíme přijmouti Ježíše tak, jak přijímáme někoho, a ne něco, neboť jeho tělo jest tělem jednorozeného Syna Božího a je vhodné a spravedlivé, abychom toto tělo přijímali tak, jak je, totiž s jeho celým člověčenstvím, ale také spojené s jeho božstvím a dále ještě s celou nejsvětější Trojicí; teprve pak přijímáme opravdu, jestliže jej přijímáme celého tak, jak jest, a jestliže jej přijímáme tak, jak se nám chce dáti, jak chce k nám přijíti. A on chce k nám přijíti právě proto, aby v nás ten nový život rozmnožil a udržel, aby nás naučil žít tak, jak on žil, jako Boží Syn, totiž v dokonalé poslušnosti a lásce k Otci, v lásce a poslušnosti, která ví, co je Otec a jaké lásky je hoden, a která proto také svému nebeskému Otci všechno dá, která pro něho všechno učiní.

V tom je celá naše mravnost, jak jsme viděli, totiž napodobiti Otce v jeho životě. To je náš nadpřirozený život Božího dítěte, že budeme žít podobně, jako Otec žije, jej poznávati a milovati, jako On sebe poznává a miluje, podobně dokonale a podobně naprosto a podobně na prvním místě a celou bytostí, jako On sebe miluje.

To ovšem nedovedeme ze svých sil. To dovedl jedině Ježíš, jednorozený Syn Boží, jen On podal Otci úctu a klanění a lásku a poslušnost jeho hodnou. Proto, když toto je náš nový život, jen On, jenž je jedním z nás a zároveň soupodstatným s Otcem, jen On nám také může dáti a udržeti a rozmnožiti tento nový život, jenž je životem z Otce, životem účasti na jeho vlastním dokonalém životě.

Proto nechápeme stále ještě se houževnatě držící ostych věřících, i tak zvaných dobrých věřících, před

velebnou Svátostí a před častým jejím přijímáním. Stále se ještě setkáváme s jansenistickým názorem na nejsvětější Svátost, patřenou jen okem naší ničemnosti a Boží velebnosti. Stále se setkáváme jen s úctou, někdy jen s domnělou úctou k Tělu Páně. Správně na to odpovídá jeden mystik: Úcta k velebné Svátosti? Uctíš nesmírnou lásku volající k sobě a k požívání jejího těla, uctíš ji jedině tím, že přijdeš co nejčastěji a s největší důvěrou. Jak jinak chceš uctít lásku, která jen čeká, aby se rozdávala? Když Ježíš neváhal za nás vydati své tělo a svou krev, chtěli bychom nyní ze samé úcty nechat takřka nadarmo kanouti tuto krev? Podobali bychom se lidem, kteří ze samé vážnosti k vínu nechťeli by se ho raději ani dotknouti.

A potom, ta slova jsou nesmírně vážná. Nepřístupovati co nejčastěji ke stolu Páně by se nakonec obrátilo ve velmi malou úctu. Řekl Spasitel: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pítí jeho krve, nebudete mítí života v sobě.“ Přeložme si to do všedního dne a do naší ubohosti. Nebudete mítí života v sobě, nebudete žítí jako děti Boží, nýbrž budete hřešiti, budete urážeti Pána. Právě proto nám dává sebe za pokrm, abychom potom mohli a tím právě mohli mítí úctu k Tělu Páně. Čím častěji budeme přistupovati, tím víc porosteme v úctě k jeho svatému Tělu a v úctě k Otci a v lásce k Otci.

Když nám byla dána za cíl celá dokonalost Otce tak, jak ji Ježíš ukazoval na zemi, když se jedná o dokonalost nesmírnou, potřebujeme k tomu pomoci nesmírné síly. Tím je právě jen Tělo Kristovo, obětované v nesmírné lásce k této velebnosti Otce.

Nepřijímáme přece, protože jsme hodni, nýbrž abychom se hodnými stali. Kdyby tu šlo o naši hodnost, nikdo z nás by nesměl nikdy přistoupiti ke stolu Páně. Proto nebylo správné, když se jansenisté zdržovali častějšího svatého přijímání z úcty a když dávali za pokání a za kajícnost vyššího dokonalejšího již stupně zdržování se svatého přijímání.

Nesmíme viděti ve velebné Svátosti jen nesmírnou vznešenost a velebnost Ježíšovu, nýbrž právě onu pokoru, kterou chce býti především naším pokrmem. Proto se také skryl do prostých způsob, abychom se ho neděsili a klidně přistupovali k tak strašnému tajemství.

Přijímáš jej tedy jako pokrm nového života, života Božího dítěte. Proto musíš přijmouti Ježíše do svého skutečného života, jak jsem již naznačil, přijmouti jej do společenství svého života. Nepřijímáti jen povrchně. Nespokoj se tedy jen s tím, že přistoupíš, že jej přijmeš na rty, nýbrž v té chvíli zapomeň na všechno a otevři se celou horoucností celé své bytosti božskému Hostu. Otevři se jemu s celým svým životem a nech jej působiti v sobě. Neboť má v tobě rozmnožiti tvůj život. Otevři jej tedy tak, jak stojí tvůj duchovní život před tebou. Otevři mu všechny své slabosti a snaž se žíti v těchto svých slabostech, ve všech jejich denních zápasech, snaž se v nich žíti ze síly Ježíše, Chleba nového života, jenž přišel k tobě. Nespokoj se proto jen s oněmi několika oficielními slovy modliteb, které odříkáš svému Ježíši těsně po svatém přijímání, nýbrž přes den hlavně žij z něho, jehož jsi přijal. Ve všech svých bojích, těžkostech, pokušeních, bouřích, slabostech, pracech a úzkostech vracej se k němu, vracej se k síle Ježíše svátostného a obcuj se svým Kristem, mluv s ním, otvírej se jemu, pros ho, volej k němu o sílu. Působí ex opere operato, ale to neznamená, že bys mohl jen mechanicky nečinně jej přijmouti.

Mnoho věřících chybuje tím, že přistupují ke stolu Páně jako k nějakému obřadu, k nějaké pobožnosti, jedné z mnohých pobožností. Zde ale jde o více nežli o pobožnost. Také chce býti Ježíš pokrmem nejenom ctnosti nábožnosti a pobožnosti, nýbrž chce býti pokrmem všech tvých ctností, které máš i které máš ještě velmi slabé. Chce býti, jak jsme řekli, pokrmem celého tvého života.

Ve Svátosti oltární vstupuje do tvého nitra ne-

jenom Boží Syn, nýbrž také Otec a Duch svatý. Tak se můžeš vroucně přivinouti i k celé nejsvětější Trojici. I tu musíš vzývat, i v tomto objetí můžeš a měl bys prožívat lásku svého Otce a nabýti nového důvodu k lásce tvé k němu. Když prožiješ tu svatou skutečnost, že to byl On, jenž nám dal svého jednorozeného Syna, uvědomíš si, že to byla také jeho láska, která nám dala jeho svátostné tělo a že jako poslal ve všem Syna pro naše synovství, tak že i toto proměnění a podání svátostného Těla jeho je z Otcovy lásky, abychom mohli se Synem Božím podobně Otce milovat, abychom mohli podobně žít synovským životem Božího dítěte. Vždyť proto Duch svatý spolupůsobil při tvoření svatého Těla Kristova, aby nám bylo dáno, za nás dáno a nám jednou podáno k novému životu. Nezůstávej proto na povrchu svatého přijímání, nýbrž vstup do společenství nového života s Otcem i Synem i Duchem svatým.

P. dr. Reginald Dacík O. P.:

VLIV PANNY MARIE NA DUCHOVNÍ ŽIVOT

(Dokončení.)

II. TŘI STUPNĚ LÁSKY K PANNĚ MARII

Má-li Panna Maria skutečně úkol prostřednice, pak nemůže chtít nic jiného než přivádět nás k Ježíši Kristu, uvádět nás v jeho tajemství, v jeho blízkost. Všechny obavy, že by láska k Marii mohla být překážkou duchovního vzestupu, jsou zcela bezdůvodné a neoprávněné. Ale stejně tak jsou velmi málo podstatné naděje, že by kdo mohl dospět daleko na cestě svatosti bez pomoci svaté Panny. Je jistě možno bez ní dosáhnout jistých stupňů v morálním snažení, ale tyto stupně jsou velmi daleko od skutečné svatosti, která spočívá v lásky-

plném objetí Boha. Smrtelný chlad vychází z každého poměru k Bohu, který není proniknut vroucí láskou k Marii.

Nikdo nevyvodil tak dokonale a do všech podrobností důsledky obecného učení Církve o Marii prostřednici u Prostředníka, jako bl. Ludvík Grignon z Montfortu. Jeho knížky O pravé pobožnosti k Panně Marii a Tajemství Mariino jsou klasickým rozvedením nauky o Marii, prostřednici všech milostí, a ukazují jedinečným způsobem, jaký vliv má mít svatá Panna na náš duchovní život. Jejich vznik v době, kdy jistě nezdravé a kacířské proudy jak v Církvi, tak zvláště mimo Církev útočily na samu podstatu církevního učení o Panně Marii a o jejím významu v úsilí o křesťanskou svatost, je jistě důkazem, jak Bůh pečuje o slávu té, kterou naplnil všemi milostmi. Chtěl-li Bůh ve své moudré prozřetelnosti, aby se nám dostalo všech milostí, tedy i duchovního pokroku prostřednictvím Mariiným, jak zdůrazňoval svatý Bernard, pak jsou zcela logické vývody, ke kterým dospívá bl. Ludvík ve své nauce o našem poměru k svaté Panně. Jen skrze ni přišel Ježíš Kristus k nám a proto jen skrze ni máme právo doufat, že přijdeme my k němu, dosáhneme hlubokého spojení s jeho božstvím.

Bl. Ludvík rozlišuje tři stupně v našem poměru k Panně Marii. Svou povahou se podobají trojímu období v duchovním životě, jak jsme zvyklí je chápat ve smyslu tradičním: období očišťování z hříchů, období osvětlení a upevňování v milosti a konečně období sjednocení s Bohem. Jest třeba upozornit hned na počátku, že světec klade důraz na to, aby náš vztah k Panně Marii, úcta k ní a pobožnost jakožto výraz této úcty byla čímsi zcela vnitřním. Nejde jen o určité pobožnosti, které zůstávají na povrchu; jde o vnitřní přetvoření člověka podle vzoru Mariina ve vědomí, že ona je brnou, kterou se vchází do srdce Ježíšova, k pramenům čirého božství. „Pravá zbožnost k svaté Panně jest vnitřní, to jest vychází z ducha a ze srdce;

vyvěrá z úcty, kterou máme k svaté Panně, ze vznešeného pojetí, které jsme si učinili o jejích velikostech, a z lásky, kterou ji milujeme.“¹¹

Tuto vlastnost právě pobožnosti k svaté Panně musíme mít na mysli, když čteme o jejích stupních, obdobných stupňům duchovního života. Pak nám bude také jasné, že pokrok v úctě k Panně Marii bude zároveň pokrokem křesťanské svatosti vůbec. A poněvadž jít na této cestě s Marií a skrze Marii je jistě bezpečnější a jistější a také snadnější než jít bez ní, chápeme velmi dobře ty, kdo nedůvěřující sobě, své slabosti a ubohosti, dali se vésti Marií.

První stupeň našeho poměru v svaté Panně, jak píše světec, „spočívá v plnění křesťanských povinností, vystříhání se hříchu smrtelného. Pracujeme více z lásky než ze strachu a modlíváme se čas od času k Panně Marii, ctíme ji jako Matku Boží bez nějaké zvláštní úcty k ní.“¹²

To je cesta očištná za doprovodu Panny Marie. Jistěže i ta má mnoho stupňů od vlažné snahy žít v milosti a občasné modlitby k svaté Panně až k upřímnému a vytrvalému boji za čistotu duše a vroucí modlitby k Neposkrvněné zvláště ve chvílích, kdy tělo, svět a ďábel útočí. Na tomto stupni, kdy duše začátečníka je ještě příliš poutána k tomuto světu, často nerozhodná v boji, kdy nechápe ještě propastné hlubiny Božích tajemství, je také její úcta k Marii dosti vratká a povrchní.

Druhý stupeň našeho poměru k Marii podle bl. Ludvíka „spočívá v tom, že máme k svaté Panně city dokonalejší úcty, lásky, důvěry a vážnosti. Dáváme se do jejích bratrstev, modlíme se třetinu nebo celý růženec, ctíme obrazy nebo oltáře Mariiiny, vzdáváme jí veřejně chválu, vstupujeme do jejích družin“. - Na první pohled by se snad zdálo, že jde jen o cosi vnějšího. Nezapomeňme však,

¹¹ O pravé pobožnosti, část I. hl. II. 2.

¹² Tajemství Mariino II. str. 18.

že niternost je podle bl. Ludvíka nutným předpokladem každé pravé pobožnosti k Panně Marii. Úkony, které jmenuje, předpokládají hlubší pochopení velikosti svaté Panny a z něho vycházející vroucnější lásku. Je to pochopení a láska pokročilých v duchovním životě. Proto odpovídá tento stupeň úcty k Panně Marii druhému období v duchovním životě. v němž proniká duše hlouběji v tajemství života Božího, je hojněji osvěcována a posilována milostí a proto schopna skutků, které voní blízkostí Boží.

Třetí stupeň pravé pobožnosti k Panně Marii, odpovídající období dokonalosti, sjednocení s Bohem v duchovním životě, spočívá v tom, „že se zcela úplně dáváme přesvaté Panně, abychom zcela úplně náleželi Ježíši Kristu . . . Pak konáme všechny věci s Marií, v Marii, skrze Marii a pro Marii, abychom je konali dokonaleji s Ježíšem, v Ježíši, skrze Ježíše a pro Ježíše, svůj poslední cíl“.¹³ Taková je cesta dokonalého sjednocení s Bohem prostřednictvím Panny Marie. Světec ujišťuje, že není jiné pobožnosti k svaté Panně, „která by vymáhala na duši více obětí pro Boha, která by ji více zbavovala jí samé a její samolásky, která by ji věrněji uchovávala v milosti a milost v ní, která by ji dokonaleji a snáze sjednocovala s Ježíšem Kristem a konečně která by více oslavovala Boha, více posvěcovala duši a byla prospěšnější bližnímu“.¹⁴

Dát se takovýmto způsobem Marii znamená jít k Bohu touže cestou, kterou on přichází k nám, a spojovat se s ním pomocí onoho prostředku, kterého on používá, když se spojuje s námi. Nauka bl. Ludvíka o úplném odevzdání sebe a všeho svého svaté Panně a skrze ni Ježíši Kristu je samozřejmým důsledkem nauky o Marii jako rozdatelce všech milostí a proto rozdatelce Boha. Jestliže

¹³ O pravé pobožnosti, část II. hl. 1., Tajemství Mariino, III. str. 19.

¹⁴ O pravé pobožnosti, část II. úvod.

Maria nás spojuje milostí s Bohem, pak je samozřejmé, že chceme jít k němu skrze ni.

Není každému dáno *poznat* tuto cestu ke spojení s Bohem skrze Marii, a není každému dáno ji *pochopit*. Poznat a pochopit není totéž, protože mnozí ji poznali, ale nepochopili a proto nepochopili a proto nepřijali. Světec sám praví, že „je možno dojítí spojení s Bohem cestami jinými, ale skrze mnohem více křížů a hrozných trýzní a mnohem četnějšími nesnázemi, které překonáme jen velmi krušně . . . Cestou Mariinou však jdeme volně a klidněji. Jest na ní, pravda, sváděti kruté boje a přemáhati veliké nesnáze, ale tato dobrá Matka a Velitelka bývá tak blízká a přítomna svým věrným služebníkům, by jim svítila v jejich temnotách a v jejich pochybnostech, že opravdu tato panenská cesta, kterou hodláme naléztí Ježíše Krista, je cestou růží a medu ve srovnání s jinými cestami“.¹⁵

Pochopení této cesty není jistě věc malá a rozum lidský sám by nestačil, kdyby nepřispěla milost Boží, udělená Marii. Bl. Ludvík zcela právem vidí tento poměr k Marii v třetím období duchovního života, na cestě spojení duše s Bohem a po předchozí očištění se strany duše a osvětlení se strany Boží. Nelze proto očekávat pochopení tohoto tajemství Mariina od začátečníků a nebylo by ani radno, aby někdo začínal svůj duchovní život pěstováním třetího stupně pobožnosti k Panně Marii. Stavěl by budovu od střechy. Neboť neprošel-li úsilím o zničení hříchů a upřímnou snahou o vypěstování ctností, není ještě uschopněn, aby chápal tajemství cesty spojení s Bohem skrze Marii. Ani zde nesmí člověk předbíhat, nechce-li bloudit. Všichni jsou sice pozváni k vysokým stupňům duchovního života, ale jen málo jedinců uposlechne hlasu milosti a dospěje stavu, o němž možno užít slov sv. Pavla: Nežiji už já, nýbrž žije ve mně Kristus. Tak jako by nebylo radno uvádět začá-

¹⁵ O pravé pobožnosti, část II. hl. II.

tečnický do stavu vlitého nazírání, tak nelze začít duchovní život, potřebující pevných základů věroučných a morálních, pravou pobožností k Panně Marii, jak jí učí bl. Ludvík. Je třeba jisté duchovní zralosti, duchovní vyspělosti, aby mohl člověk chápat tajemství Mariino a aby zařídil svůj duchovní život v jeho světle. Jinak by se mohlo stát, co se stává téměř v každém případě předbírání v duchovním životě, že člověk brzy zanechá toho, co chtěl v nemístné horlivosti konat dříve, než byl schopen příslušnou věc chápat. A odtud pocházejí velké škody, které bývají nezdárka nenapravitelné.

Jestliže však duše opravdu pokračuje v duchovním životě, pak má pokračovat i její láska k Marii a bude pro duši jistě velkým štěstím, když se její vztahy k svaté Panně pozvolna dostanou na cestu naznačenou jejími světci, zvláště bl. Ludvíkem Grignionem. Je to cesta jistě velmi bezpečná, neboť je to cesta s tou, která je prostřednicí milosti a proto prostřednicí duchovního pokroku jakož i oněch stavů vnitřního života, které uvádějí duši v nejtěsnější styk s Bohem na cestě sjednocení.¹⁶

Konstantin Miklík:

JAKÉ ČTNOSTI UKAZUJE JEŽÍŠ VE SVÁTOSTI OLTÁŘNÍ

(Dokončení.)

Čeho dosahuje Kristus Eucharistií, že se odhodlal k životu tak odumřelému a že v něm setrvává až do skonání pomíjejícího času? - Tato otázka nás může zajímat už proto, že poznání výsledků je s to osvět-

¹⁶ Jistě není pobožnost k svaté Panně, jak jí učí bl. Ludvík, nutná ke spáse. Nevím však, zda dojde opravdové svatosti, zda vystoupí na horu spojení s Bohem duše, jež odmítne tuto cestu, kterou Bůh přichází k nám.

liti jejich účinnou příčinu, i když je to příčina mravní, a že odedávna účel zhodnocuje prostředky, jež jsou o sobě lhostejné nebo dobré. Ježíš uskutečňuje v Eucharistii a skrze ni díla, jež vykonal nebo vykonává mimo Eucharistii. *Přišel totiž mezi lidi a stal se člověkem, aby nás učil a aby nám pomáhal.* Jedno se týká našeho rozumu, druhé naší vůle; ale učení není jen to, co oznamuje vznešené pravdy, před nimiž dlužno skloniti hlavu, nebo co prohlašuje závazky, jež nutno plniti. Mnozí slyší pravdu; ale nejsou-li osvícováni uvnitř, jdou kolem ní, jako by neslyšeli. Vedle vnitřní milosti osvícení je třeba také vnitřní milosti povzbuzení, protože bez této posily není člověku možno věřiti a činiti věci nesnadné. Je-li kázání evangelia vnější milost, mající uchvátiti mysl posluchačovu, jest osvědčování evangelní svatosti vnější milost, pomáhající srdci posluchačovu. A tu lze říci, že Ježíš Kristus učinil všecko jako Bůh i Člověk, aby lidi vyučil pravdě a dobru, aby je pohnul k víře a k ctnosti, aby božskou štědrostí, i vlastní obětí přivedl lidi k spáse, to jest k dosažení blaženosti Boží oslavou.

Přišel mezi nás, aby nás učil a nám pomáhal *odříkati se světa* a jeho marností. Dokud byl na světě, dařila se mu jeho snaha poskrovnu. Teprve sesláním svého svatého Ducha zocelil své první stádce, aby žili ve světě proti duchu světa. Duch světa jest to, proti čemu bojoval celý svůj pozemský život, hlásaje proti tomu ducha evangelia. Nyní bojuje v Eucharistii tento boj, a nám, kteří máme vésti válku se světem, s jeho nádherou, pýchou a rozkoší, s jeho názory, které jsou zdánlivě poctivé a dobře odůvodněné, vskutku však bludné, špatné a nebezpečné, nám, kteří patříme k světu a jsme strhováni k následování jeho mravů a návodů, jediné Eucharistie, svátost příkladu a milosti, může dáti sílu k vítězství nad svody světa, nad převahou stáda.

Kristus přišel, aby zlomil vliv ďáblův na člověka a aby nás naučil *ďábla přemáhati*. Náš boj s ďáblem jest těžký, protože ho nevidíme, ačkoli před-

stavuje svět ještě větší, než je svět viditelný. Bojujeme proti neviditelným mocem, proti temnotám, jichž neumíme prohlédnouti. Eucharistie nám dává světlo, abychom nalézali včas tajného nepřítele, a dává nám chléb živý, jenž nás uschopňuje k zápasu s démonickou silou. Ježíš v nás jest onen větší silák z evangelia, jenž poráží Belzebuba a pobírá všecku jeho zbroj, na niž spoléhal. Bez Eucharistie však často podléháme, protože ostatních prostředků spásy užívat neumíme.

Neméně potřebujeme Pomocníka tam, kde my sami stojíme proti sobě, kde naše tělo stojí proti našemu duchu, naše zkaženost proti naší dobré vůli, naše slabost proti naší lepší touze. Tento nepřítel jest krutý, protože je v nás a protože ho tak špatně poznáváme, ježto se domníváme, že je to náš přítel. Není jiné pomoci než postaviti *proti tělu hříšnému* Tělo Boží, proti zkažené krvi Krev Beránkovu, proti ponoukání těla příklad eucharistického odříkání. Naše tělo je zárodek smrti, Tělo Syna Božího je závdavek života. Nebudeme-li jísti Těla Syna člověka a píti jeho Krve, nebudeme míti v sobě života a život v nás nezůstane. Budeme-li se však živiti eucharistickým chlebem, bude nám sama bída našeho těla nástrojem života záslužného.

Kristus přišel, aby nás naučil žíti životem *nadpřirozené lásky*, k Bohu i k bližnímu. Nejde jen o počátky lásky, o spravedlnost, vděčnost nebo náklonnost, nýbrž o lásku dokonalou. K té je potřebí především záliby, a pak blahovůle: dvou věcí, ztělesněných v Eucharistii a udělovaných jenom Bohem, který jest eucharistický, to jest dokonale milý a milující. Řekli jsme již dříve, že Eucharistie je svátost pro rozmnožování lásky, rozmnožování stále a bez konce. To jest privilegium Svátosti oltářní a žádné jiné. Ona je studnice radosti, již se láska živí, studnice bez dna, přístupná každému v každý čas, radostí nikdy nezevšedňující, nikdy neomrzující.

Kristus přišel, aby nám uděloval milost skrze *sedmero svátostí*. Tento počet není zbytečně veliký,

protože je vskutku sedmero ran lidské přirozenosti, které musí býti zhojeny, aby život nebyl nemožný, nebo včas ošetřeny, aby nemohly překážeti v práci. Eucharistie jest jednou ze svátostí: ale ona jest mimo to pokladnicí všech. Jest sídlem Původce svátostí, k ní všechny směřují, z ní berou svou oživující sílu, když se zdá, že už dopůsobily. A čím více a vědoměji se k ní odnášejí a s ní se stýkají, tím zázračněji působí.

Jsou však ještě *jiné potřeby* duchovního života, jimž sedmerá milost svátostná nijak zvlášť zřetelně neodpovídá. Některé z těchto naléhavostí jsou vyjádřeny v třech oracích, jež následují po Agnūs Dei, bezprostředně před Přijímáním. Kristus však přišel, aby upokojoval všechny potřeby lidského nitra, a Eucharistie jest jediná ze sedmi svátostí, která má zřetel i k těmto nevypočitatelným žádostem naší podstaty, jsouc k tomu, aby hojila i tajné nedostatky a utišovala i nejduchovější touhy. Jsou-li všechny svátosti maso, které dává Hospodin jísti večer, to jest k hlavnímu stolu (Ex 16, 8), jest Eucharistie mimo to mana, kterou může lid jísti od rána do večera, kdykoli má hlad (tt). Mana měla chuť bílého koláče s medem (Ex 16, 31); podobně o Eucharistii píše svatá nevěsta Církve: Panem de coelo praestitisti eis, omne delectamentum in se habentem.

Posléze přišel Ježíš na zem, aby v tomto životě smrtelném připravoval *naši nesmrtelnost*. Nikoli pouze blaženou nesmrtelnost naší duše, která jest nesmrtelná od přirozenosti, nýbrž blaženou nesmrtelnost naší celé bytosti, tedy i našeho těla. Kristus vstal z mrtvých, abychom i my vstali z mrtvých. Nevstal-li Kristus z mrtvých, praví Pavel, marné jest kázání naše, marná jest i víra vaše. Ale Kristus vstal a svým vlastním oslaveným Tělem zasévá do našeho těla símě nesmrtelnosti, které vydá plod, až umře. Svaté přijímání jest doba setí, naše vzkříšení bude doba plodu. Tak provází Kristus eucharistický náš život, pomáhaje nám splniti všechny úkoly, k nimž jsme povoláni ve lhůtě zkoušky.

Posledním cílem lásky Ježíšovy, jeho života na zemi, na nebi i v Eucharistii, jest, jak jsme ukázali obšírně v článku předcházejícím, jeho spojení s námi a s Bohem. Spojení s námi v lásce, nás s ním a jeho s námi, toť rozlišující znamení této svátosti, milost nad milost, poklad nad poklady. Není to jen spojení metafysické nebo mystické, nýbrž ještě bližší, těsnější a vroucnější. Mimo Eucharistii jsme totiž spojení s Bohem, mluvíme-li o spojení v nejširším smyslu, různými pouty a svazky. Předně bytím, které máme od něho, které však zůstává stále jeho největším. Za druhé přítomností, kterou dlí i v nás, protože v něm se hýbáme, žijeme i jsme. Za třetí nocí a všemohoucností, kterou nás zachovává a řídí, kterou nás řídí a o nás pečuje, abychom neopadli opět v nic, nebo nebyli hříčkou vesmírného chaosu. Za čtvrté jsme spojení s osobou Vykupitelovou právem, kterého dobyl naším vykopením. Jsme jeho nezávisle na množství milostí, které nám dal, tím pouhým faktem, že za nás dostiučinil a že nás vyrval ďáblu, moha potom naložit s námi podle své libovůle. Za páté jsme spojení s tímtež Vykupitelem milostí, kterou nám zasloužil a daroval. Toto jest jiné dobrodiní než to, kdyby nás byl pouze zbavil věčných muk. Za šesté jsme spojení s Kristem nezrušitelným znamením křtu. Tím jsme se stali díly jeho duchovního těla, naše přináležitost k němu byla zpečetěna. Za sedmé jsme spojení se svým Králem novým nezrušitelným znamením bojovníků: jsme členy jeho družiny, máme přednost, již nenají ti, kdo křtu řádného nepřijali.

Ú Eucharistii jsme však spojení s Bohem a Kristem novými vzácnými způsoby. Předně s božstvím Kristovým, které přijímáme v Eucharistii zároveň s jeho Tělem a Krví. Toto spojení je těsnější než to, jež je způsobováno Boží nesmírností a všestranností; a nezryadřitelný dotyk s Nekonečným v činu a vztahu lásky nemůže býti bez požehnaného vlivu na naše tělo i na naši duši. Za druhé jsme skrze svaté přijímání s osobou Kristovou více a úžeji spojení než

s druhými božskými osobami. Přijímáme zajisté Vtěleného Boha; avšak Vtělený Bůh jest Druhá božská osoba, nikoli První nebo Třetí. Bůh, který s námi zůstává i po ztrávení způsob, jest Bůh v té osobě, která se vtělila a která své vtělení rozšířila skrze Eucharistii. Způsoby, pod nimiž přijímáme, nemají účel hlavní; mají jen zprostředkovati sestoupení celého Bohočlověka k nám i pro chvíli, kdy už samy netrvají. Nicméně způsobuje svaté přijímání také nové spojení naší bytosti s osobou Otce a s osobou Ducha svatého. Božská přirozenost Slova, kterou přijímáme s jeho člověčenstvím, jest totiž jednotna a totožna s přirozeností Prvé a Třetí božské osoby, takže kdo přijímá Syna, nemůže nepřijímati také Otce a Ducha. S člověčenstvím Ježíše Krista pak jsme spojeni skrze Eucharistii trojnásob: s jeho tělem skrze svátostné způsoby; s jeho duší, která zůstává tajemně spojena v lásce s naší duší i po zániku způsob, jako duše zasnoubená s duší, více nebo méně, podle naší svatosti a dokonalosti; posléze je s námi spojen Kristus svou celou lidskou přirozeností, svou osobní návštěvou a přítomností. Ta zůstává v nás své nesmazatelné stopy, i když se svátostné způsoby rozkládají, protože dojem, půvab, vůně a zisk takové návštěvy nemohou býti menší a slabší, než bývají ty, které zanechávají po sobě jiné vynikající a svaté lidské přítomnosti.

Okolnost, že nás Eucharistie spojuje s Kristem a Bohem o mnoho plnější měrou než všechny ostatní věci, přivádí nás k myšlence, že Kristus v Eucharistii má nad ony ctnosti, jež jsou společné jeho životu eucharistickému a mimoeucharistickému, ještě nějakou ctnost obzvláštní, jakousi *specifickou ctnost eucharistickou*, která všechny ostatní proniká a jim vládne, která všechny podrobuje v svou službu a sama je středem všech ctností. Touto ctností jest láska, stále ona vykupitelská láska, která vedla dříve jeho život, ale která nabývá v Eucharistii své zvláštní viditelné vrcholné formy. Jest neodlučná, blahoslonná, obětavá, odevzdaná, štědrá. A všechny tyto

její vlastnosti mají svůj zvláštní charakter, způsobený zvláštním způsobem Kristova života v Eucharistii.

Láska Kristova v Eucharistii jest láska toho, jenž se nemůže odloučiti. Odchází k Otci, nemůže býti jinak. Jeho vyvoleným jest užitečno, aby odešel; neodejde-li, nemůže poslati Ducha, který z nich učiní jiné lidi. A jim jest tolik potřebí, aby již postoupili od dokonalosti dětí k dokonalosti dospělých, od rovin k horám, ode křtu vodou ke křtu krví. Apoštolům jest prospěšno, aby sladké člověčenství Ježíšovo zmizelo jejich očím a aby víra, čistá a pouhá víra řídila jejich skutky. Božskému Člověku však není lehké opustiti své přátele, a nejen ty přátele, které již má, nýbrž i ty, kterých ještě dobude. Proto vymýšlí poslední večeři, která by byla obrazem Večeře Věčné. „Od této chvíle nebudu píti z tohoto plodu vinného kmene až do onoho dne, kdy jej budu píti s vámi nově v království svého Otce!“ (Mt 26, 29; Mk 14, 25.) Tolik se těšil na tento den. Ne proto, že je to den loučení, nýbrž proto, že si zajistí setrvání s námi dříve, nežli se od nás odloučí smrtí, která bude truchlivá nad vše pomyšlení. „S toužebností přál jsem si jísti tohoto beránka s vámi, prve než bych trpěl; neboť pravím vám, že ho již nebudu jísti, dokud se nenaplní v království Božím.“ A tak se divem lásky *nerozlučné* stává poslední večeře večerí nepřestávající, skutečně věrný obraz toho, co jednou přijde, až sláva vystřídá utrpení. Nikdy nebylo slýcháno něco takového v análech lásky; láska Ježíšova nemá sobě rovné.

Jest blahosklonná, jako nebyla žádná láska. Ani minulý život Ježíšův, protože poskytoval útěchu lidské tváře, neprojevil blahosklonnost v tom stupni, jako ji projevuje v Eucharistii. Báli jsme se velebnosti Boží, a jest třeba, abychom se báli. Vždyť bázeň Boží jest až do dneška počátek moudrosti! Ale Bůh stál nejen o naši poslušnost, nýbrž také o naši lásku a o naši poslušnost z lásky. Proto se vtělil. Proto přijal lidskou podobu, abychom s ním mohli

hovořiti jako s člověkem. Člověk miluje člověka, člověk se svěřuje člověku. Syn Boží se vtělil, aby dosáhl lidské lásky, kterou stvořil. Stvoření se má vrátiti k Stvořiteli, a čím se vrátí snadněji než bude-li moci milovati Stvořitele jako sebe, a více než sebe. Neboť i prostá lidská láska jest toho schopna, aby milovala jiného člověka více než sebe. To byl tedy první stupeň Boží blahosklonnosti k lidem. Druhý byl ten, že přišel na svět jako Dítě. Třetí ten, že trpěl a umřel, že trpěl nad všechnu míru a umřel nad všechny smrti. V Eucharistii však jeho *blahosklonnost* dostupuje vrcholu, to jest: sestupuje do nížin nejhlubších. Jsi vinník. Bojíš se nevinnosti Dítěte, bolesti Trpitele a trestů odsouzení. Nuže, Ježíš v Eucharistii se stává ještě nenápadnějším a všednějším, ještě více se spodobuje s věcmi, které tě nestraší. Připamatuj si způsob bydlení Kristova v Svátosti! Není to větší blahosklonnost, než ukázal královský princ Jonathas, předobraz Kristův, pastýřskému synu Davidovi, jehož si oblíbil jako bratra?

Láska Ježíšova v Eucharistii jest obětavá. Toto jest vlastnost lásky věrné a silné, protože o oběť láska slabá, i když jest pravá, často ztroskotá. Ježíš v Eucharistii však jest tak vytrvale obětavý, tak pln záliby pro oběť, jako se nemůže zřici přítomnosti milovaného, což jest příznačný prvek lidské lásky. Ježíš činí oběť a sice nejvyšší oběť, smrt za milovaného, svou stálou ideou, svým životem. Umírá denně, umírá každého okamžiku. Libuje si v tom, co učinil z lásky největšího, neboť většího milování nemá člověk, než když dá život svůj za přátele své. Čí láska se může měřiti s *obětavostí* lásky Ježíšovy v Eucharistii? Který jiný důkaz lásky může hýti spolehlivější, aby větším právem a nárokem mohl volati ten, který miluje: Měj mne vždy v mysli a měj mne vždy v srdci; neboť milost je silnější než rozdělení, a láska hlubší než hrob! Žádný vítr nemůže uhasiti jejího plamene, a žádná voda zatopiti jejího množství. - Ne jedna smrt. ale tisíc smrtí; ne za jednoho, nýbrž za nesčetné: ne jednou za kaž-

dého, nýbrž tisíckrát za všechny. A více než tisíckrát: až do stvoření nového nebe a nové země každého dne a každé vteřiny, za každého i za celek, smrti nejobetavější a nejponíženější, s ochotou nejžhavější a pokorou nejtěžší umírá. Ježíš mysticky na oltářích katolické Církve, pro slávu Boží a pro slávu lidských srdcí!

Nic neunavuje Ježíše v Eucharistii opakování téže oběti; neboť jeho láska k Otci a k nám jest nepochopitelně *odevzdaná*. Ačkoli netrpí ve skutečnosti ani na těle, ani na duši, jest trpnost tím znakem jeho viditelného chování, který bije nejvíce do očí. Není totiž ani tolik činný, abychom mohli vůbec říci, že se nějak chová, že něco činí, že aspoň na něco myslí. Víme ovšem, že bez činnosti není. Víme, že i v eucharistickém stavu jest činný nesmírně. A víme, že jeho octnutí v eucharistickém stavu jest čin bez míry, protože On jest hlavním služebníkem jak mešní oběti, tak oltární Svátosti. Ale nic z jeho činů nemůžeme znamenati, ačkoli jest Člověk a ačkoli jest živ. Naše smysly ho nemohou vysлідiti, protože jeho smysly jsou v naprosté nečinnosti. I rostlina a kámen dávají o sobě věděti, Ježíš eucharistický však dává o sobě vědomost jen zbožštěným stránkám našeho ducha. Jinak jest věznem svátostných způsob, a skrze způsoby zajatcem člověka. Čteme o světcích, že nejvyšším bodem jejich dokonalosti bylo, že se stali hříčkou v rukou Božích. Ježíš překonává i to: stává se hříčkou v rukou kněžských, jest odevzdán v svůj osud, děj se co děj. Nikdy Bůh nežádá od člověka tolik, kolik sám činí, svírán jeho rukama, poslušen jeho hlasu. Jest odevzdán, protože miluje.

Z téže příčiny jest Ježíš v Eucharistii také *štědrý*. Dává v ní své dary; ale ty dává také mimo ni. Jest krajně přístupný, jeho štědrost může býti využita. Ale což nebyl štědrý, dokud chodil po zemi krokem lidské chůze? Kterého ubožáka odmítl, kterého nemocného neuzdravil, kterého posedlého neosvobodil, kterému hříšníku neodpustil? Vskutku neoslyšel žádné prosby, nezdržel se žádného milosrden-

ství. Ale v Eucharistii dává sám sebe, celého a bez výhrady. Dává se v obět celopalu, dává se za pokrm a nápoj přijímajících. Nač vyšetřovati jeho štědrost, když je štědrý celou svou bytostí, kterou dává a protože ji dává? Odepře-li nám i takto něco, nemůže to býti, leč že nám dává cosi lepšího, cosi shodnějšího s ním samým. Jeho štědrost jest nezištná, protože mu nic nechybí. Jest však roztoužená, protože chce znova a znova dávatí všecko. Toto všecko není jen to, co má, nýbrž i to, a především to, co jest. A On jest nepřeborný zdroj dobra, krásy a štěstí. V životě smrtelném dal výkupné jednou: nyní jím plývá, a žertvu doplňuje hostinou. Eucharistie se stává blaženou láskou, tak jako jest evangelium blaženým poselstvím . . .

Josef Dillersberger:

MANŽELSTVÍ A PANENSTVÍ

Kdekoli se v Písmě setkáme s oním slovem o sňatku, jež Kristus uzavírá se svou Církví, nalézáme tu vztah panenský, třebaže se mluví o „manželství“ a „sňatku“. Toliko v listu k Efeským zná apoštol aplikaci této lásky Kristovy k jeho Církvi i na stav manželský. „Mužové, milujte své ženy, jako Kristus miloval Církev . . .“ atd. (Ef. 5; 25.) Teprve zde je umožněno řešení obtížné otázky, kterou nadhodil apoštol v listu ke Korintským. Tam mluvil tak jasně o neslučitelnosti pohlavního skutku s tělem Kristovým, že je možno se vážně ptát, jak se to vlastně má s manželstvím. Aby dokázal, že tělo Kristovo tu není „pro smilství“, pronáší tam Pavel pozoruhodný výrok: „Tělo . . . jest pro Pána a Pán pro tělo.“ (I. Kor. 6; 13.) Je-li tomu tak, musíme se ptát, jak je pak vůbec mezi křesťany manželství možné; neboť v manželství přece není tělo pro Pána, nýbrž pro druhého manžela. To praví i sám apoštol: „Manželka nemá moci nad svým tělem, nýbrž muž její,

podobně ani muž nemá moci nad tělem svým, nýbrž manželka.“ (I. Kor. 7; 4.) Tedy nikoli Pán?

Zde narážíme na vážnou nesnáz, kterou apoštol vlastně v listě ke Korintským neřeší, aspoň ne zcela. Pro člověka mimo manželství je řešení jasné. Neboť poslední důsledek takového apoštolského slova je panenství.

Teprve v listě k Efeským nalézáme pro manžely velmi dobré, hluboké řešení. Zcela jednoznačně zde Pavel určuje poměr „Muž-žena“ podle „Kristus-Církev“. Muž je obrazem Kristovým; proto mají mužové milovati své ženy *jako Kristus Církev* (srv. 3f. 5; 25.). Muž má „živiti a chovati“ ženu jako své vlastní tělo, „*jakož i Kristus Církev svou*“ (v. 29). Pro ženu naproti tomu platí: „Jako Církev jest podlána Kristu, tak i ženy mužům svým ve všem.“ (v. 24.) Tak se naplňuje v manželství, i v manželském konání, ono podivuhodné tajemství, které „je veliké s ohledem na Krista a Církev“. (v. 32.) Niterné, nevyčísitelně hluboké, láskyplné spojení Pána s jeho obcí nabývá slabého, „tělesného“, ale přesto zřejmého „podobenství“ v manželském spojení mezi mužem a ženou. A bystře poznamenává jednou apoštol, že my všichni, a samozřejmě i manželé, „jsme úd jeho těla“. (v. 29.)

Z toho můžeme teď podati řešení. Tělo muže náleží v manželství, jak již dříve řekl apoštol, skutečně nejprve ženě a opačně tělo ženy manželovi. Ježto však toto vzájemné přináležení není u křesťanských manželů určováno pouhou rozkoší a vůlí, nýbrž je nejhlouběji založeno na tom, že dává ve vzájemné lásce výraz lásce Krista a jeho Církve, náleží v křesťanském manželství skutečně tělo Kristovo přece jen zase samému Pánu, jako jeden úd na těle může náležeti k jinému (na př. ruka k paži) a přece oba zase dohromady náleží k tělu. Nemohli by si přece vůbec náležeti, kdyby nebyli odhodláni milovati se tak, jak Kristus miluje Církev: věrně, oddaně a obětavě, ustavičně a nerozlučně! Tím je vlastně podstatné konání v sobě zrušeno. Není to již „nepře-

rušené“ oddání jinému člověku, jak je tomu ve „smilství“. Toto úplné vzájemné oddání, jak je s sebou přináší láska pohlaví, je přece vlastně modlářství, a při obzvlášť silné vášnivě lásce se také docela bezděčně zachází až k používání takových výrazů. Muž „zbožňuje“ svou ženu. Ježto však tělo člověka může bez výhrady náležeti toliko Bohu, musí být toto dávání v manželství nějak „zlomeno“. Nesmí to být úplné darování lidem, nýbrž musí to být zase - oklikou - obětní dar samému Bohu. Tím se stává v křesťanském manželství skrze obraz Krista a jeho Církve. Toto manželství je pak svatyní, v níž muž a žena přinášejí Pánu oběť těla.

Jako Církev čerpá všechnu sílu milostí a všechno požehnání ze svého svazku lásky s Kristem, stalo se i manželské spojení mezi mužem a ženou v křesťanství pramenem vši milosti a všeho požehnání pro manželský život a manželskou lásku: stalo se svátostí! Tím se přiřadilo manželství k tomu nejsvětějšímu, co existuje v křesťanství. Neboť ani to, co přijímáme ve způsobě chleba a vína, není „více“ než svátost. Když bylo jedné Židovce při přípravě ke křtu vyprávěno, že i manželství je svátost, byla tím k smrti poděšena. Kdo je s to pochopiti, co to znamená, že dílo těla je v křesťanství na téže linii jako Kristus ve svátosti, ten nemůže než se děsit nad vznešeností manželského stavu.

Výsostné postavení panenství se dá stěží znázorniti lépe než z této souvislosti. Neboť stav panenský přesahuje manželství, přesahuje svátost. Je to možné? Ano! Svátosti jsou zajisté znamením našeho bohatství, ale jsou zároveň i znamením naší chudoby. Jsme v nich bohatí, protože v nich skutečně a opravdově máme všechny milosti Boží; v jedné z nich dokonce máme samého Pána s jeho tělem a krví. A přece jsme s nimi chudi ve srovnání s pravou skutečností, jež je v samém Bohu. V chudých způsobech těla a vína máme Pána, toliko ve znameních a symbolech, vskutku „v zrcadle a záhadě“ je nán blížký. Přes všechny svátosti je pravda, co prav

Pavel: „Dokud meškáme v těle, jsme vzdáleni od Pána.“ (II. Kor. 5; 6.) Špatnou představu má o nádhře onoho světa ten, kdo si myslí, že ve svátosti má už samo nebe. Proto to také není u svatého Tomáše žádné scholastické puntičkářství, když rozlišuje velmi, velmi jemně a přesně mezi „bytím ve svátosti“ a „bytím ve slávě“. Stanoví tu podstatný rozdíl. Ve svátosti „není“ Kristus týmž způsobem jako v nebi. (Srv. S. Th. III, Q. 76, a. 6.)

Teď je nutno říci něco velikého, ale je to založeno hluboko v křesťanské víře. Jako je Kristus jinak ve svátosti a jinak v nádhře Otcově, tak existuje i rozdíl mezi stavem manželským a panenským v Církvi. Oba totiž jsou založeny na téže skutečnosti z řádu spásy: na manželském svazku mezi Kristem a jeho obcí. Rozdíl, obrovský rozdíl však záleží v tom: že v manželství je *jen* obraz a podobenství, v panenském stavu však *plná pravda a skutečnost*.

V manželství je muž jen „obrazem“ Kristovým, i když je to skrze svátostné posvěcení mnohem více, než jinak my lidé očekáváme od obrazu. A žena představuje nevěstu Krista Pána ve velmi, velmi hlubokém a pravém smyslu. Panenský člověk *je* však bez obrazu a zrcadla - nevěstou Kristovou.

Se zřetelem k podstatě Církve můžeme říci: Církve by se mohla obejít bez manželství, aspoň v době bezprostředně před příchodem Páně. Církve nepotřebuje manželství, jistě však potřebuje manželství nutně Církve, aby mohlo představovati tento veliký obraz Krista a Církve. Bez panství by však Církve vůbec nemohla existovat! Neboť to není žádný obraz, nýbrž pravda a skutečnost, když apoštol nazývá Církve nevěstou Kristovou. Tou je však jen skrze panenské lidi, kteří v ní musejí býti po všechny časy.

Proto vede ze svatyně manželství cesta ještě daleko nahoru, strmá a obtížná, ale dosahující nádherných výšin, tam, kde se nebeská a pozemská Církve stávají jedno, - vede nade všechna svátostná znamení, do samé skutečnosti Boží!

V manželství jest sňatek Kristův - tak jako je On sám ve Svátosti oltářní. již opravdově a skutečně, ale přece ještě skryt v závoji způsob chleba a vína. Ve stavu panenském však je sňatek s Kristem v plné pravdě a skutečnosti, bez závoje a zahalení, čistě a krásně a nádherně, jako Kristus ve slávě Otce! Proto není panenství žádná svátost, jako není již svátostí Kristus v Slávě.

Přel. T. Uodička.

Dr. Pavel Škrabal O. P.:

EVANGELIUM HLÁSANÉ DĚTMI

Poslední cesta Ježíšova z Galileje do Jerusalema vedla přes Zajordánsko, Pereou. Cestou, snad v některém městečku či vesnici, došlo k disputaci s jedním farizejem o nerozlučitelnosti manželské. Ježíš ji rozřešil k dobru ženy. Takového autoritativní ukončení bolestného sporu o manželství mocně zapůsobilo na učedníky a posluchače. U učedníků je to patrné z toho, že se k věci ještě vrátili, když potom vešli do domu, jak má Mk 10, 10. O dojmu zanechaném u prostých posluchačů výslovně se nezmiňuje žádné evangelium. Snad se možno něčeho dohadovat z příběhu, který se hned potom udál. Matky totiž přinášely k němu své děti, aby se jich dotkl. Až doposud evangelia se nezmínila o přímém styku Ježíše s dětmi. Proč až teď matky mu svěřovaly své nejdražší, a to s takovou důvěrou? Ne snad proto, že se jich zastal v otázce o nerozlučitelnosti manželství? Tak by to bylo přirozené. Vždyť nakonec spor byl rozřešen k dobru dětí.

O něco více důvodů bychom měli pro připuštění další možnosti, že totiž milý příběh s dětmi se udál v onom domě, do něhož Pán vešel. Za důkaz se uvádí ta okolnost, že hned po onom příběhu praví se u Mk 10, 17: „... a když vyšli na cestu ...“ K tomu možno přidat i to, že učedníci bránili ženám v přístupu k Pánu, poněvadž se uchýlil do onoho domu, aby si odpočinul.

Děj s dětmi následuje hned po poučení o jedné pravdě. Jindy bychom očekávali uzdravování nemocných. I zde jako by se očekával projev moci Kristovy, ale ne tak nápadný. Ony matky totiž, přitahány dobrotou a laskavostí Mistrovou, přinesly k němu své děti v naději, že dotyk takového dobrého divotvorce uchrání je před zlým pro budoucnost.

Tuto zprávu o dětech mají ve svém evangeliu všichni tři synoptikové. K jejímu probrání poslouží nejlépe líčení Markovo. Na něm je závislý a s ním velmi shoduje i ve slovech Lukáš. U tohoto však děj s dětmi následuje po podobenství o farizeovi a saskávní, jež končí výzvou k pokoře. Co se týká Matouše, u něho je děj s dětmi v téže souvislosti jako u Marka. Má však své popsání děje, a vývod z něho o dispozici těch, kteří chtějí vstoupit do království nebeského, nemá zde (19, 13), nýbrž jinde (18, 1).

Marek tedy takto vypravuje: „A přinášeli mu děti, aby se jich dotkl. Učedníci však rázně odkazovali ty, kteří je přinášeli. Když to Ježíš uviděl, rozmrzel se a řekl jim: „Jen nechte, ať jdou děti ke mně; nebraňte jim! Neboť takovým patří království Boží. Vpravdě pravím vám: Kdokoli nepřijme království Boží jako dítě, nevejde do něho.“ I bral si je do náručí a žehnal jim, vkládaje na ně ruce.“

Ony matky šly se svými dětmi k Mistrovi s důvěrou, že je rád přijme. Nenadály se však, že jim v přístupu někdo bude bránit. Někteří z učedníků totiž pokládali to za nepřípustné, aby se jejich slavný Mistr obíral dětmi, které přece ještě nebyly schopny poslouchat jeho vznešené učení. Až teprve po dvanactém roce byl chlapec uznán za schopného zákonu se učit a jeho závaznost na sebe přijmout. Čemu tedy připouštět k Mistrovi tyto děti! Lukáš pro ně užívá řeckého výrazu *παιδες*, chtěje vyznačiti jejich útlý věk. Takové přinášet k Mistrovi, to je jen naivní nápad oněch matek a zbytečné obtěžování Mistra. Proto jim bránili v přístupu k němu, a to velmi rozhodně.

Tato tvrdost a jakýsi nedostatek lidskosti nelíbil se Kristu Pánu. Marek podotýká, že takové jednání učedníků vzbudilo v něm rozhořčení. Hned a s patřičnou rozhodností se ujal dětí a důrazně řekl, aby jim nebránili přijít k němu. A svůj zákrok odůvodnil tím, že takovým patří království Boží. Při živém líčení Markově možno si tu představit gesto Kristovo, vztahující se na přítomné děti. Oněmi „takoví“ jsou zde tedy nejprve míněny děti. Než nedohlédl plného obsahu Kristových slov, kdo je omezuje jen na děti a vylučuje dospělé. A ještě méně pochopil slova Páně, kdo je vykládá jen o dospělých, stavějících se ke království Božímu jako děti. Vzor, ony děti, v tomto případě by se rozplynul a celý děj s dětmi nakonec by vyzněl naprázdno. Tedy skutečným dětem také patří království Boží. A nepatří zase těm, kteří se nepodobají dětem v tom, jak se chovají ke království Božímu. Neboť podle dětí se měří něčí způsoblost přijmouti království Boží, které se nabízí v Kristově osobnosti jako dar a milost od Boha.

Dítě je prosté a nepočítá se svými zásluhami, když mu dobří lidé projevují svou náklonnost. S jakousi přirozenou samozřejmostí přijímá projevy lásky k sobě a dává se do ochrany velkých. V tom jsou děti vzorem pro dospělé, a to právě nyní, kdy mají přijmouti dar s nebe, království Boží. Kdo z nich se shlíží ve své velikosti, nadarmo očekává milost od Boha, který si libuje v pokorných. A také kdo příliš rozumuje a má přitom málo prosté víry v Ježíše Krista a jeho poslání, zbavuje se účasti v jeho pravdě a vykoupení. A samozřejmě, kdo je již takový, že ničeho nepotřebuje, takže nezatouží po onom zářném projevu lásky Boží k lidstvu v Kristu zjeveném, není před Bohem dítětem, zcela odkázaným na dobrotu a ochranu velkých. A v tomto smyslu býti před Bohem dítětem je nutné pro všechny, kteří chtějí vejíti do království Božího a v Církvi býti účastni jeho dober a těšiti se z nového života. To není jen rada pro některé. Vždyť tu jde o vztah

k Bohu-Dárci, který nemůže býti jiný než vztah dětí k Otci.

Jako na potvrzení svých slov Ježíš si bral děti do náručí a žehnal je. V té chvíli patřil jen jim. Dal jim pak více, než oči matky prosily. Nejen se jich dokl, ale vkládal jim na hlavičky ruce, a tím jim sděloval požehnání ze svého dobrého a milého srdce, jež může vnímat i dítě.

Tento malý příběh s dětmi není jen sentimentální epizodkou v životě Kristově, jíž lze jen přejít a odnést si z ní dojem, jak byl Ježíš milý i k dětem. Tehdy byl Spasitel na cestě do Jerusalema, o níž věděl, že je to jeho poslední cesta na velikonoční svátky. A jako jsou vážná jeho slova o nerozlučitelnosti manželské, tak třeba i vážně se zamyslet nad jeho slovy a chováním k dětem. Připomeňme si jen, jak v tehdejší době dítě bylo málo ceněno, a uznáme, jak se křesťanství zasloužilo o to, aby dítěti bylo dáváno pravé místo jak v rodině, tak v lidské společnosti, a hlavně v jeho vztahu k Bohu. A vždycky se vyskytnou nějaké překážky, bránící dětem v přístupu k Pánu.

Dítě je ještě nedokonalý tvor. Než jako vložil Kristus Pán sílu království Božího do hořčičného zrna, tak do vlastností a chování dětí vložil svoje evangelium o vztahu člověka k Bohu. A takto z dětí učinil apoštoly té pravdy, že, nebudeme-li k Bohu vzhlížet jako děti, nedostane se nám od něho dobrodiní Kristova království. Vždyť Bůh chce, abychom se k němu takto chovali. Nebude pak otázek jako je tato: Proč je ke mně Bůh tak málo štědrý a málo mě chrání?

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

VYNIKAJÍCÍ POZNÁNÍ APOŠTOLŮ

Ve světle víry je třeba se jinak dívat na apoštoly než na prosté a nevzdělané rybáře, když uvážíme plnost darů, jichž se jim dostalo, a jejich poslání, aby byli učitelé víry, u nichž bylo dovršeno zjevení pro všechny věky. Tak na příklad se domníval Günther, že apoštolé nedokonale poznávali nadpřirozené pravdy pro nedostatek filosofického vzdělání. Tento názor však nelze přijmout jako odůvodněný.

Biblické prameny představují apoštoly jako učitele víry, jako ty, kdož byli v nejužším spojení s Kristem-Učitelem, který je zvlášť poučoval a vyjevoval tajemství svého díla. Apoštolům bylo řečeno: „Vám je dáno znáti tajemství království Božího, ostatním pak v podobenstvích...“¹ „Tehdy jim otevřel smysl, aby pochopili Písma.“² Jim oznámil Kristus všechno, co slyšel od svého Otce.³ V listě k Židům je zdůrazněna přednost Nového Zákona jako doby plnosti před Starým. Když je tam řeč o kněžství Kristově, je psáno: „Nyní pak obdržel lepší službu, oč lepší úmluvy je prostředníkem...“⁴ Právě proto, že doba Kristova je co do zjevení vrchol a plnost, proto také apoštolé, kteří byli jako učitelé víry nejblíže Kristu, se stali nejbohatěji účastni nejen milostí, nýbrž též daru poznání tajemství Božích, jak o tom píše výstižně sv. Tomáš, když vykládá text sv. Pavla: A on dal některé jako „apoštoly“ těmito slovy: „Apoštolé jsou postaveni na prvním místě, protože oni měli výsady ve všech darech Kristových. Měli totiž plnost milosti a moudrosti, a to co do zjevení božských tajemství...“⁵

Toto mínění se dá odůvodnit nejen pohledem do

¹ Luk. 8, 10.

² Luk. 24, 45.

³ Jan 15, 15.

⁴ Žid. 8, 6.

⁵ Svatý Tomáš, Expositio, Efes. IV., l. 4.

biblických míst, kde je zdůrazněno přednostní postavení apoštolů jako sloupů a učitelů víry, nýbrž toto přesvědčení se rýsuje již u starších církevních spisovatelů, jako je na př. Origenes nebo Tertulian, pokud se zabývali touto otázkou. Když Origenes vykládá text 4. evangelia 4, 35: „Hle, pravím vám: Pozdvihněte svůj zrak a pozorujte krajiny, že jsou již bílé ke žni“, vidí v Mojžíšovi a v dřívějších prorocích rozsévače zvěsti o příchodu Kristově, v apoštolech pak žence skutečnosti tohoto příchodu. „Krajiny, do nichž byla vhozena semena, jsou Písma Zákona a proroků, jež nebyly bílé, protože nepřijaly přítomnost a příchod Slova (Syna Božího); takovými však jsou těm, kteří byli vyučeni Synem Božím, kteří mu naslouchali, když jim pravil: Pozdvihněte svůj zrak atd.“⁶ V tomto textu se Origenes výslovně zmiňuje též o „přesném prozkoumání a poznání tajemství“, jež bylo vyhrazeno době, v níž žil Kristus, tedy jeho apoštolům. Přesvědčivě píše o vynikajícím poznání apoštolů Tertulian: „Někteří mají ve zvyku říkati, že apoštolé všechno nevěděli, jsouce zmítání touž pošetilostí, s níž všechno sem tam přehazují tvrdíce, že apoštolé všechno věděli, ale že všechno všem nepředali. V obojím podrobují Krista výtce, jako by je méně poučené vyslal nebo málo prosté. Kdo tedy při plném poznání může věřiti, že něco neznali, jež Pán dal jako učitele, jež měl nerozlučně v průvodu, ve cvičení, v obcování, jimž vysvětloval i nejasné věci zvlášť, říká jim, že je jim dáno znáti tajemství, jež nebylo dovoleno poznati lidu? . . . Řekl sice jednou: Mám ještě mnohé věci vám říci, ale nemůžete je nyní snést, avšak přidal: Až přijde onen Duch pravdy, on vás uvede do veškeré pravdy. Ukázal, že nic nebylo neznámo těm, jimž slíbil, že dosáhnou veškeré pravdy skrze Ducha pravdy. A jistě vyplnil slib, neboť Skutky apoštolů dokazují sestoupení Ducha svatého.“⁷

Je jisto, že apoštolé měli dokonalejší poznání

⁶ Origenes, *Com. in Ioan*, XIII, MG XIV, 482.

⁷ Tertulian, *De Praescriptionibus* XXII, ML, II, 39-40.

pravd víry než proroci Starého Zákona, protože zjevení bylo podáváno po částech, až bylo dovršeno v době Kristově a ukončeno smrtí posledního apoštola. Apoštolé poznali tajemství Boží určitěji, blíže a jasněji, zatím co proroci spíše jaksi všeobecně. Zde stačí citovati slova již jasně napsaná a uspořádaná: „Prorokům sice bylo zjeveno v jakési všeobecnosti, apoštolům však jasně a dokonale, a to pro trojí: Za prvé, protože sami apoštolé měli zjevení bezprostředně od Syna Božího, podle Jana 1, 18: Jednorozený Syn, který je v lůně Otcově, sám vypověděl. Proroci však a otcové Starého Zákona byli poučeni anděly nebo nějakými obrazy, pročež se praví Is. VI, 6: Přiletěl ke mně jeden ze Serafínů a v ruce jeho kamínek, ježž kleštěmi vzal z oltáře. A proto apoštolé jasněji obdrželi. Za druhé, protože viděli ne v podobách a záhadách, jako proroci, nýbrž odhalenou tváří slávu Páně pozorující. Luk. X, 23: Blahoslavené oči, jež vidí, co vy vidíte. Za třetí, protože apoštolé byli ustanoveni vykonavateli a rozdělovateli tohoto tajemství a proto bylo třeba, aby byli lépe poučeni než jiní podle Jan. IV, 38: Jiní pracovali a vy jste vešli do jejich prací.“⁸ Zatím co tedy proroci přijímali zjevení po částech, viděli je apoštolé celé a proto také dokonaleji. Proroci zachycovali jen paprsky slunce, zatím co je apoštolé viděli celé v Kristu, když přišel. Jak upozorňuje Jan od sv. Tomáše, v Novém Zákoně se vyžadovala nutnost výslovnější víry, protože zjevení novozákonní je výraznější a plnější. Z toho však následuje též výslovnější podání pravd víry, určitější a jasnější, což však příslušelo pověřeným nástrojům tohoto zjevení, zákonitým učitelům Nového Zákona, apoštolům. Menší poznání zjevení se vyžadovalo ve Starém Zákoně, jenž byl jakoby stínem věcí budoucích, nežli v Novém Zákoně, jenž je dobou světla a plnosti. Proto také učitelé tohoto Zákona vynikají nad ostatní v poznání pravd zjevení. Mimo to zdůrazňuje tentýž vykladač Andělské-

⁸ S. Thomas, *Expositio*, AD Ephes. III, lect. 1.

ho Učitele různost způsobu poznání pravd zjevení. „Mezi jinými rozdíly je také tento mezi našimi apoštoly a starými proroky, že proroci přijímali prorockým světlem poznání budoucích věcí ne habituelně, nýbrž tak, že Bůh skrze ně mluvil Církvi, co bylo vhodné podle času a místa. Avšak ne tak apoštolé, nýbrž oni dostali dar moudrosti a rozumu habituelně s velkou plností k pronikání tajů víry, takže byli dokonalými učiteli trvalým způsobem.“⁹ V biblických pramenech je tato nauka podepřena dvěma skutečnostmi, totiž zevně zvláštním poučováním apoštolů, jehož se jim dostalo od Krista, a vnitřně osvěcováním Ducha svatého, jenž jim byl zaslíben a který působil v jejich duši od letnic. Tak se stali živými nástroji zjevení pro celou církev a pro všechny věky.

Avšak apoštolé předčili v poznání zjevených pravd nejen dřívější proroky, nýbrž co do pronikání tajemství víry nelze s nimi srovnávat nikoho ani do budoucna. „*Officium doctrinae* - úkol vědy“, jenž byl hlavním u apoštolů, obsahoval nejen zjevení celého Starého Zákona, nýbrž také Nového Zákona, takže ani věčně ani dokonaleji nemůže nikdo chápat a pronikat tajemství víry, jakkoliv se to zdá na první pohled divné, když uvážíme nové pravdy, Církvi definované během století a rozvoj nauky tolika církevních učitelů. A přece tento závěr vyplývá logicky z předeslaných zásad. Pius IX. odsoudil větu: „Božské zjevení je nedokonalé a proto je podrobno ustavičnému a neurčitému vývoji, jenž odpovídá pokroku lidského rozumu.“¹⁰

Plyne tento závěr ze skutečnosti, že zjevení Boží bylo dokončeno za života apoštolů. Veškerá pravda, již Bůh chtěl dát lidstvu jako prostředek spásy, byla dána apoštolům podle zaslíbení Kristova. Proto všechny nové pravdy, jež se objevují v životě Církve, nejsou ničím jiným než buď vynesení na

⁹ Ioannes a S. Thoma, Com. in II. II. qu. I. disp. VI, a. II. 5°.

¹⁰ Denzing. Ench. Symb. 1705.

povrch, co již bylo v životě Církve, nebo určitějším a rozšířenějším rozvinutím zjevení, hlavně když bylo napadáno bludaři. Tanqueray soudí, že tato nauka o dovršení zjevení za doby apoštolů, i když nikdy nebyla v této formě výslovně definována, je přece ve skladu obecného učení Církve, takže se může nazvat *de fide*.¹¹ Bylo již řečeno, že Pius IX. odsoudil větu, že zjevení, jež tvoří předmět katolické víry, nebylo dokončeno s apoštoly.

Ale je třeba připustit, že i způsob poznání u apoštolů předčí poznání kohokoliv jiného ve věcech víry. To však nelze chápati, leč jen když se připustí u apoštolů vlitá věda, jejíž původ není přirozený, nýbrž je ze zásahu Božího. Sv. Tomáš praví, že Bůh někdy, aby ukázal svou moc, vlévá nadpřirozeným způsobem i takové pohotovosti, jež se mohou získati přirozeným způsobem a při této příležitosti ukazuje, že apoštolé měli vlitou moudrost: „Jako apoštolům dal poznání Písem a všech jazyků, jež lidé mohou získati studiem nebo zvykem, třebas ne tak dokonale.“¹² A na jiném místě, když vysvětluje slova I. listu ke Korintským: „A kdybych měl proroctví a znal všechna tajemství a všechnu vědu... dodává: buď lidsky získanou, jako měli filosofové, nebo božsky vlitou, jako ji měli apoštolé.“¹³ A Jan od sv. Tomáše píše se vši rozhodností: „V Písmě sv. apoštolé mnohokrát se srovnávají s nebem vysílajícím déšť na zemi a s mraky zavlažujícími ji, ano nazývají se i světlem světa, což všechno bez pochybnosti naznačuje, že v apoštolech bylo nejplnější a nejdokonalejší poznání víry, převyšující všechny jak předchozí, tak následující.“¹⁴

Je však třeba správně chápati toto vyvrcholení poznání víry v apoštolské době. Neznamená to, že čím které století je dále od Kristovy doby, tím je méně vzdělané ve věcech víry. Ani z toho nenásle-

¹¹ Tanqueray, *Synopsis Theol. dogm.* t. II, p. 134.

¹² S. Thomas, I. II., qu. LI, a 4.

¹³ S. Thomas, *Expositio. I. Cor.* XIII, 1. I.

¹⁴ Ioannes a s. Thoma, II. II. qu. I, disp. VI. a. II.

duje, že ti, kteří byli blíže Kristu, nutně měli dokonalejší poznání. Jedná se o zjevení a o apoštoly jako nástroje tohoto zjevení a jeho předání. Je třeba brát toto přirovnání přesně o těch, jichž se týká. A vždy je nutno mít na mysli zjevení ve světle nadpřirozeném. Proto na příklad některé století, jež je vzdálené době Kristově, může mít přesto vzdělanější učitele víry v některém ohledu, může vynikat nad století předchozí, i když nemůže v tomto ohledu předčit apoštolskou dobu, lépe řečeno poznání apoštolů, jež bylo nadpřirozeně vlité a v tomto vyšším světle dokonale vidělo věci víry v jejich celku i souvislosti. Je také jisto, že na příklad scholastičtí učenci, ačkoliv byli o tolik později časově za apoštoly, více toho věděli ve věcech filosofie, metafysiky nebo jiných přírodních věd, nežli apoštolé. Ale v dokonalosti poznání tajemství víry v řadě nadpřirozena je třeba vždycky stavět dříve apoštoly. Výstižně to vyjadřuje Banez, když mluví o tomto vývoji vědy s hlediska přirozeného u pozdějších učitelů: „Proto však se pozdější učitelé nemají více oceňovati. Jsou totiž jako trpaslíci položeni na ramenou obrů a není divu, jestliže výše dosáhnou, když jsou vyzdviženi vysokostí obrů.“¹⁵ A svatý Řehoř Veliký se vyjadřuje: „Neboť co oni (apoštolé) stručně řekli, to tito (pozdější učitelé) vykládáním mnohonásobili . . .“¹⁶

Na podkladě těchto zásad je jasno, že poznání apoštolů předčilo jakkoliv vynikající duchy, jako jsou pozdější církevní učitelé, i nejslavnější, třebas způsob a podání těchto může býti dokonalejší nebo subtilnější. Poznání apoštolů nebylo filosofické ani jen theologické, nýbrž bylo živé a jakoby nadpřirozeně zkušenostní uchopení pravdy Boží, a to konkrétně a skutečně v celé její plnosti.¹⁷ Stali se učiteli všech věků. Viděli s výše dále a hlouběji svou vlitou vědou nežli kdokoliv jiný svou vědou naby-

¹⁵ Banez, II. II. qu. I. a. VII.

¹⁶ S. Gregorius M. Moral. lib. XXVII, ML, LXXVI, 405.

¹⁷ Bainvel, Les Apotres, Dict. theol. cat. t. I. p. 2.

tou, a to jak pro celistvost a jednotu předmětu, tak pro zvláštní světlo, jehož se jim dostalo. Proto jejich poznání bylo „jisté, plné, vynikající“.¹⁸

¹⁸ S. Tomas, Expositio, Ad Ephes. III, l. 1.

Život

ZE ZÁPISNÍKU STARÉHO PROFESORA

Číst noviny je pohodlnější než poslouchat řeči. Z novin si čtenář vybírá, co se mu líbí. Vynechává, co se mu nelíbí. Z řeči si nemůže posluchač vybrat. Musí ji vyslechnout celou, ať se mu líbí nebo ne. Výhoda přednášek v rozhlasu: nelíbí-li se vám, otočte knoflíkem. Umění řečnické je dnes v úpadku. To už je dávno, kdy se řečníci styděli číst své napsané řeči. Jako mladík jsem byl na pohřbu vynikající osobnosti. Řečník si nebyl jist a pomáhal své paměti tím, že nahlížel do papírku, který měl přišpendlen na podšívce cylindru. Když byl v nejlepším, zavanul vítr a papírek uletěl. Jeden ochotný hošík jej polapil a řečníku opět doručil, takže mohl svou řeč dokončiti. Zdali se nebožtík v hrobě obracel, není mi známo. Přesto vzpomínám na toho řečníka s úctou. Muž ten se totiž ještě styděl číst svou řeč. Dnes už se řečníci nestydí číst, ba nestydí se špatně číst lidem to, co si doma napsali, někdy dokonce to, co si doma napsat dali.

*

Základní pravidlo umění kazatelského: říci něco někomu. Stává se však, že kazatel sice říká něco, ale neříká to nikomu. Anebo se stává, že neříká nic a říká to někomu. A konečně se stává, že neříká nic - nikomu.

*

Nicole napsal pojednání, v němž dává rady, jak lze mít prospěch i ze špatných kázání. Lépe by byl učinil, kdyby napsal pojednání o tom, jak to zařídit, aby špatných kázání vůbec nebylo.

*

Kázání je Boží pravda plus člověk plus lidé. Pravda, kazatel, posluchači. Kázání musí býti lidské. Nikdy nesmí li-

lem připadat jako nutné zlo, jako něco, co je třeba přetrpět, přechkati, přeslechnouti. Lidé by se měli na kázání těšiti. Lidé by měli býti na kázání zvědaví. Chyba chyboucí, jsou-li zvědaví jen na to, kdy se ozve Amen.

Jeden kazatel prý si jednou přinesl na kazatelnu housle. Posluchači ho pozorovali napiatě, byliť zvědaví, nač ty housle tam má a co s nimi udělá. Neudělal nic. Kázal a po kázání je zase odnesl. Úskok zbytečný. Leccos by si tak mohl vzít kazatel s sebou na upoutání pozornosti - ale to nejlepší a nejosvědčenější jest - dobrá příprava.

*

O výmluvném řečníku se říká, že mluví jako kniha. Vezme-li se to přísně, není to chvála. Mluva knihy je mluva literární, umělá, strojená, nehovorová. Ta nepatří na řečníšče. Mnohý řečník a mnohý kazatel vsutku mluví jako kniha a dokonce jako velmi nudná kniha.

Přenesme se v duchu do basiliky Pokoje v Hipponu. Je počátek století pátého. Káže svatý Augustin. Posluchači jsou již předem plni zájmu a zvědavosti. Jejich víra i jejich cit spolupracuje s řečníkem. Jsou také nepokojni. Projevují své zrušení a své city s úplnou volností. Je tam šum jako v divadle nebo v cirku. Tleskají, přerušují kazatele. Někteří mu činí námitky, uvádějí místa z bible. Augustin je tak stále ve spojení s posluchačstvem. Všimá si výrazu očí, všimá si každého pohybu publika. Mluví úplně důvěrně. Když se jeho řeč poněkud protáhne, znepokojuje se a chce věděti, zda posluchači nejsou unaveni: tak dlouho tu musili stát! Je čas se sníst. Jsou lačni, žaludek je nepokojný. Tu praví jim laskavým dobráctvím: „Jděte, nejmilejší, posilněte své tělo, aby dobře dostálo povinnosti, a až bude nasyceno, vraťte se sem, abyste požívali pokrmu duchovního!“ Tak to líčí Louis Bertrand ve své knize o svatém Augustinu.

*

Měl jsem několik náboženských přednášek do rozhlasu. Poslouchali mne lidé neznámí a vzdálení. Psali mi a žádali o vysvětlení té neb oné otázky. Přesto dávám přednost posluchačstvu přítomnému. Hlas jest ostatně součástí fyziogno-

mie. A fysiognomie je výraz osobnosti. A nezáleží jen na tom, co se mluví, ale i na tom, kdo mluví a jak mluví.

*

Povídám tu o kazatelích - starý profesor. Řekne mi někdo, abych raději mluvil o věcech školních. Ale vždyť o nich mluvím. Zaměňte jen, pánové, podměty těchto vět. Říkám přece, že profesor má přicházeti do třídy dobře připraven, má mluvití zpaměti, nemá čísti z papírů, nemá nahlížeti do příruček, nemá žáky nuditi, nemá přepínati jejich trpělivost, nemá jim mluvití, jak se říká, přes hlavy, má se vyjadřovati věcně, prostě a jasně, má mluvití, ne přednášeti - a hlavně má mluvití tak, aby žáci nemusili počítati, kolikrát řekne za hodinu tedy a vůbec aby nepozorovali, že mu chybí knoflík u vesty. Mluvím tedy o kazatelích a mám na mysli profesory. Promiňte mi, prosím, tento jinotajnický obrat a úskok profesorsko-kazatelský k získání pozornosti. Vím totiž velmi dobře, že lidé nejraději poslouchají o chybách cizích, ne o svých. - P.

JEŠTĚ PROSÍME

Velice se omlouváme, že jsme posledně podali jen krátký výpočet oněch protikatolických argumentů, které nijak nepřispívají k zajímavosti debaty, poněvadž jejich nepodstatnost je příliš zřejmá. Spěcháme napravit svou chybu a zdvořile vznášíme ještě následující prosby odpůrcům. Neříkejte, že se pračlověk lišil ode dnešního člověka tolik, že nemohl mít náboženství. Jaké je tohle myšlení? Za prvé nevíte naprosto nic o životních zvycích prvních lidí; a odborníci, ti mají každý svůj dohad. Ale vyberte si z nich jeden; rozhodněte se, že pralidé žili v jeskyních, nebo na vrcholcích hor, nebo na stepi, nebo v bahně jako Peiskerovi Praslované, nebo ve vodách, nebo pod stromy nebo na stromech. Katolická věrouka nezakazuje ani toto tvrdit; spíše význam, stromům v biblickém ráji přikládáný, zdál by se pojiti k nim život prvních lidí. Ale co potom? Kdyby nálet vás donutil bydlet v jeskyni, nebo povodeň vás donutila se zdržovat na stromě - pozbyl byste schopnosti myslit, mluvit a chválit Boha? Proč tedy měli pralidé být bez těchto schopností? Proto, prý, že byli i tělesně jinak ustrojeni. Když žili jinak, asi byli jinak ustrojeni; a zase - co potom? Jestliže měli dlouhé

aže ke šplhání, vysedlé čelisti k trhání syrového masa, husou srst proti zimě - jsou to překážky duševního života? Ale třeba dohadů. Afričtí trpaslíci jsou skutečně tělesně rozdílní od ostatních lidí (ohledně kolenních šlach) - a domluvíme se s nimi dobře.

Neříkejte na způsob estétů a vzdělanostních filistrů upatajícího XIX. století, že katolické zjevení je spojeno s historií nezajímavých a ostatně podlých lidiček, s drobnými poměry a neslavnými ději. Neříkejte, že Saulovy oslice a jiné krádeže dobytka se vám nezdají souviseti s Tvůrcem všehomíra, a že nemáte společenských sympatií s Petrem, tak nervosním na dvoře velekněze, a s jeho družinou. Jeden z nich páchl rybami, které celý rok solil, druhý celníci, třetí venkovskou lékárnou; ženský element tohoto spolku představuje hřišnice z Bethanie s lahví masti. Neříkejte takové věci, poněvadž byste dokázal, že jste celou knihu nečetl a nepochopil. „*Suscitans de terra inopem, de stercore erigens pauperem...*“ - je pravda, že katolíci sami jsou zaraženi tímto klíčem záhady (také překládají „*de stercore*“ - z prachu), ale celkem smysl vypravování není tak nejasný. *Quis sicut Dominus Deus noster, qui humilia respicit in caelo et in terra?* ptá se žalmista před oněmi slovy, a hned na to hřmí prchajícím mořem a poskakujícími horami 113. žalmu. Ale toť právě, co se někomu nelíbí. Křesťanství má v sobě určitý prvek vášně (strážení-pathos-passio) určitý neklid, také mravní úsilí: jak daleko jsme od nevzrušeného, jen a jen krásného světa, na nějž svítilo slunce Homérovo! Nutno ale pochopit, co chceme. Křesťanství není čaloun, tkaný pro ozdobu a podle libovolné krasochuti; je pohled na celý svět a celou pravdu. Musíme zodpovědět všechny otázky a sestoupit do všech hlubin. A na stesk Achilleova stínu v Nekyji po slunečním světle odpovídá žalmista: *Non moriar, sed vivam, et narrabo opera Domini.*

Co bychom si přáli. je tohle: aby se neodbývalo náboženství tím, že podle učení nějakého psychoanalytika nebo jiného profesora se dá redukovat na nějaký komplex, nějakou - thymii nebo - osu. Toť by v tom byl čert, aby medik s gymnasijsní znalostí řečtiny nedovedl najít vědecky znějící termín pro něco, čemu nerozumí. Jen se těch výrazů nebojte, a nemyslete, že něco je hanebnou nemocí, poněvadž

se dá takto označit. Nevěříte v Boha, poněvadž (následuje něco, co zní jako refrén z Molièrova baletu lékařů); ale pak také nesmíte dýchat, poněvadž dýchání není než oxydace; nesmíte jíst a pít, poněvadž tím způsobíte peristaltické reflexy! Můžete, pravda, říci, že ač náboženství je duchu tak přirozené, jako jídlo a dýchání tělu, přece nemáte důvěry k lidskému duchu a jeho schopnosti poznat pravdu: čímž by se debata pochopitelně končila.

Neříkejte, že katolická Církev omezuje umění. Omezuje jen umělce, který se chce věnovat výrobě afrodisiak; každé jiné omezování je soukromou záležitostí vkusu toho či onoho katolíka. Nemáte právo protestovat a naříkat na církevní tyranii, když se každé rádobý umění nesetká s hlučným souhlasem všech katolíků; máte ovšem právo se opít, kdyby některý katolík chtěl církevní a duchovní autoritou přikrývat své soukromé, případné neodbornické názory a nápady.

Neříkejte, že náboženství obrací pozornost na záhrobí a nebe, a tím se brání lidem zlepšovat zemi a tento život. Kapitalistická epocha světle ukázala, jaký právě blahobyt obšťastňuje lidstvo, když se každý vrhne na shánění pozemského štěstí.

O lidech, kteří své náboženské protivníky házeli do ohně, do dolů, do vody, neříkejte, že bojovali za svobodu přesvědčení. Zesměšňujete tím velmi opravdové náboženské přesvědčení oněch bojovníků. Cítíte-li pochopitelnou nechuť poučit se ze složitých theologických traktátů, o co vlastně bojovali, tak o nich nepovídejte; mlčte.

Vždycky je lepší mlčet, než vyslovit věc v sobě nesmyslnou nebo dávno vyvrácenou. A přitom víme, že by vás pravda docela zajímala; tedy prosíme a žádáme - nechte si na ni čas, neztrácejte ho řečmi nic neznamenajícími. A najdete pravdu. „Neboť není daleko od nás.“ - *Jindřich Středa*.

NĚKOLIK SLOV O KŘESŤANSKÉM UMĚNÍ

Hledíme-li na díla lidí mladých, kteří se teprve učí, kteří teprve začínají pracovat, kteří teprve vyšli na svoji životní pout, ale jejichž první kroky přece už ukazují pevný směr, tu nám bývá, jako bychom viděli kus do budoucnosti, jinak tak zastřené a tajuplné, a jako bychom v sobě cítili první

hnutí rodících se obav či nadějí. A tak v dnešní době, kdy ve všech zmatcích a nejistotách kolem sebe myslíme už jenom na budoucnost křesťanství, rozhlížíme se také po mladých umělcích, kteří by svými prvními díly slibovali, že do nejistoty příštích dnů povedou odhodlaně dále přeslavné tradice umění křesťanského, tradice jdoucí od umění katakomb přes ikony Byzance a církve východní, přes závratné hlubiny umění gotického, přes Giotta a Fra Angelica, přes Rogera van der Weyden a El Greca, máme-li jmenovati jen nejslavnější mezníky dob dávných. Rozhlížíme-li se po nich, a abychom je snáze a bezpečněji poznali, opakujeme si znaky opravdového umění křesťanského a snášíme poznatky k jeho teorii, k jeho estetice a metafysice, kterou už před námi směle a každý svým způsobem budovali myslitelé jako Sören Kierkegaard, Francis Thompson, Léon Bloy, Francois Mauriac, Giovanni Papini, Theodor Haecker, Romano Guardini, Jaroslav Durych a Jakub Deml.

O křesťanském umění můžeme mluvit asi v trojím smyslu. Za prvé je tu umění, které se jen zcela vnějškově zabývá náboženskými náměty. Takovéto výtvary, s jejichž odstrašujícími příklady se bohužel setkáváme - nejčastěji jako s odkazem druhé poloviny století devatenáctého anebo jako s výplody prvních desetiletí století našeho - ve většině nových chrámů, nezasluhují si ani běžného označení *umění*, a naprosto už ne čestného názvu umění *křesťanského*, a jsou jen smutným svědectvím liberalisticky změšťáčetle vlašné náboženskosti. Dále je tu církevní umění křesťanské, čili umění vázané na tradiční liturgickou symboliku, umění odosobněné a formalitní v nejušlechtilejším slova toho smyslu. A pak je tu vlastní a nejvlastnější umění křesťanské, to jest ono, které předpokládá v tom, jenž je vytváří, plnost křesťanského citění, vědomí spásy, kterou světu přinesla druhá Božská osoba, a posvěcení Boží, umění, jehož vytváření je jatousi pokornou připomínkou genese, tvůrčího díla Stvořitele. Je to umění vyrostlé z milosti trojjediného Boha, živé nadpřirozenými ctnostmi Víry, Naděje a Lásky, umění, které tuší, vyhledává a zachycuje ve viditelném světě prvky absolutna a věčné pravdy. I křesťanské umění, jehož zásady jsme takto poznali a stanovili, se musí znáti k světu, má-li být plné a opravdové, ale k světu, jak byl stvořen Bohem

a nebyl znetvořen pánem hříchu. Jeho dílem není tedy popření světa, nýbrž spíše poznávání Boží velikosti, jak se jeví v díle jeho šesti stvořitelských dní, odhalování skrytých projevů jeho všemohoucnosti a nádhery jeho stvoření, ale také zachycování oněch tajemných zákmitů, které jsou prvním tušením nevýslovné krásy a blaženosti ráje nebeského. Ústředním námětem křesťanského umělce je Ježíš, vtělený Syn Boží, Ježíš ukřižovaný, Ježíš vstávší z mrtvých, a snad je vůbec nejvznešenějším úkolem umění dávat nám tušení věčné přítomnosti a stále současnosti jeho utrpení i jeho zmrtvýchvstání. Hned po Synu Božím předmětem umění křesťanského je jeho nejsvětější Matka, která je s Dítětem v náručí vzorem, podobenstvím a obrazem Církve, nesoucí a uchovávající svatý odkaz Evangelia. Po ní celý kůr světců, obklopující jako nejbohatší a nejskvělejší souhvězdí trůn Hospodinův. A pak člověk, on, který byl učiněn podle podoby Boží, on, pro kterého se Syn Boží tělem stal, aby mu nejsvětější obětí přinesl vykoupení, on, který se svými lidskými bolestmi stává milostí účastníkem utrpení Spasitelova, člověk v žalu, chudobě a ponížení, ale také člověk ve stavu milosti Boží a v plnosti křesťanské důstojnosti. A pak také celá příroda, celý svět, všechno ono stvoření, o kterém sám jeho Tvůrce řekl, že je dobré, ba velmi dobré.

Prvním a hlavním cílem umění je tedy vysledování a znázorňování krásy božského původu. Ale jako je ve světě mravním vedle dobra a dokonalosti také zlo a hřích, tak je i ve světě hmotném vedle krásy také ohyzdnost. Bylo by nesmyslnou lži, kdyby někdo v ethice chtěl popřít také negativní část tohoto rozpětí, ale stejně nesmyslnou lží by bylo, kdyby křesťanský umělec svým dílem soustavně potlačoval vědomí temných prvků světa a jeho dění. Bludem je, předstíratí neskutečný svět absolutní a nepotřísněné krásy, není-li jeho vidina darem nejvyšší milosti Ducha svatého, ale bludem ještě horším, stavěti opak krásy a dobra a čistoty na místo, které mu nepřisluší, anebo jej uměleckým dílem dokonce zpupně oslavovati a zveličovati. Úkol křesťanského umělce, který se odváží na tuto půdu, jest těžký a odpovědný. Ale nikdo ani tam nebude blouditi a tápati, bude-li mu ve všech těchto temnotách vodítkem a cílem krása a dobro a pravda. - *O. F. Babler.*

HISTORICKÝ ROMÁN KARLA SCHULZE

Za poslední léta bychom asi mohli jmenovati u nás málo knih, které by byly vzbudily mezi čtenáři takovou pozornost jako román Karla Schulze. Je zřejmo, že nadšení je více méně všeobecné, že většina lidí pokládá *Kámen a bolest* za dílo silné, mohutné, bohaté a nevím jaké ještě; a že i ti, kdo odmítají Schulzův román, činí tak většinou jen pro způsob, jakým Schulz zachází s historií, ale při tom uznávají ochotně vysokou uměleckou hodnotu tohoto díla, aniž pokládají za nutné ji podrobiti zkoušce. A jen výjimkou najdete někoho, kdo si uvědomuje, že ty dvě věci - způsob, jakým básník pojímá svou látku, a objektivní hodnota díla - spolu těsně souvisejí a že nedostatky v jedné věci nebudou bez významu pro tu druhou. Tím spíše tedy bude užitečné, když si všimneme Schulzova románu blíže právě s tímto zřetelem.

Dvě věci, myslím, není třeba dokládat: za prvé, že Schulz byl skutečný básník, a za druhé, že si položil ve svém díle vysoký umělecký cíl. Na neštěstí však je mezi tím dvojím - mezi jeho básnickým charakterem a jeho básnickým záměrem - nepoměr, tkvící v zásadních věcech. Dosavadní Schulzova tvorba ukázala velmi jasně, že jde o umělce jemného, ba rafinovaného typu, ale dosti omezených formálních možností. Byl básníkem symbolického smyslu věci, vnitřní, duchovní podoby skutečnosti, v níž vynikají základní rysy zákonitosti života oproštěny od nahodilých vnějších rysů životní všednosti. Byl tedy umělcem vyhraněného typu duchovního - typu, který je určen k jistému osamocení, oddálení od vnější skutečnosti, protože pro něho není látkou uměleckého výrazu ten běžný tvar skutečnosti se vši rozmanitostí nahodilých detailů, tak jak se představuje *prima facie* našemu vnímání, nýbrž tvar, který již prošel jistým procesem výběru, oproštění, „filtrace“, chcete-li. Tato skutečnost určuje nutně i výběr formy: „báseň v próze“ v pojetí Baudelairově nebo povídka ve smyslu Schwobově, to jsou formy výpravné prózy, které vyhovují nejlépe umělcům tohoto typu. Naproti tomu si stěžít můžeme představit, že by takový Schwob nebo Baudelaire byli bývali s to napsat román: Villiers de l'Isle - Adam, který se o to pokusil, ztroskotat; podobně Jaroslav Durych, abychom volili příklad domácí. Je to pocho-pitelné, neboť forma románová odpovídá typu právě proti-

chůdnému. Poněvadž podstatou románu je rozvíjení do šířky a rozmanitosti, vyžaduje jeho kompozice uplatnění právě těch vnějších smyslových, detailně charakteristických rysů, jež typ umění symbolického vylučuje ze své látky; a je tedy při nejmenším nesmírně nesnadnou věcí uvést to dvojí v soulad.

A uvědomíme-li si teď, že Schulz si nejen umínil napsat román, a historický román k tomu, ale že při tom byla zřejmě maximální šíře záběru a plnost detailů jeho zvláštní ctižádosti - že měl v úmyslu nejen vyprávěti příběh Michelangelova uměleckého růstu, nýbrž i podati sytý, intenzivní a všestranný obraz historického dění jeho doby - je nám jasno, že si vybral právě tu nejneschůdnější cestu. Pokusil se prostě napsat román, máje předpoklady k symbolické povídce - tím je ve zkratce řečeno vše pro toho, kdo si je vědom mezí této umělecké formy.

Ty meze jsou dány už rozsahem díla. Každá forma má své meze rozsahové; tuto pravdu, kterou zdůraznil už Poe ve svém essayi o kompozici „Havrana“, si uvědomujeme jasně na Schulzově románu. Prostředky, kterými je možno s neobvyčejným účinkem vytvořit sevřenou, ucelenou novelu nebo lyrickou prózu, nejsou únosné pro šestsetstránkový román; a výsledek toho je, že místo souvislého dějového pásma dostaneme pouhý sled jednotlivých uzavřených obrazů. spojených thematicky souvislostí, nebo cosi jako cyklus novel rozvíjejících též námět. Tak to dopadlo kdysi s Durychovým *Blouděním*, a tak to dopadlo i s Schulzovým románem.

To ovšem ještě není samo o sobě to nejhorší, a leckdo by mohl namítnout, že nezáleží na tom, zdali Schulz napsal román v přísném slova smyslu; ba že naopak je zásluhou, vytvořil-li nějakou novou formu. Dobrá, připustíme to - rozebírat takový argument by nebylo zrovna užitečné a věc sama tkví stejně někde jinde než v rozsahu díla - totiž právě v tom zásadním poměru k povaze látky, o němž jsme se už zmínili - v tom nejzákladnějším uchopení a uplatnění tématu. Jak uvést v soulad tu bezprostřední, nestylisovanou, přirozenou mnohotvárnost detailu, jíž si žádá románová forma, s povahou stylu, který směřuje k monotematické, vyhraněné a zjednodušené linii podstatného? Schulz řešil kom-

posičně tuto nesnáz tím, že se, pokud to jen bylo možno, vyhnul přímému způsobu líčení (nazývanému nepřesně a nevkusně také způsobem „referujícím“) a nahradil objektivní epické vyprávění nepřímým způsobem subjektivní reminiscence, zrcadlení událostí v paměti jednajících osob. Převážná část jednotlivých kapitol je vyprávěna tímto způsobem, který podává obraz dojmů o věcech, nikoli věcí samých. Vsunuv takto mezi sebe a ztvárňovanou látku prostředkující prvek, mohl Schulz zůstat věren svému uměleckému ustrojení a při tom vyhovět i aspoň částečně požadavku větší rozmanitosti detailu. Zároveň však tím uškodil svému dílu jiným způsobem.

Neboť něco jiného je použít takové subjektivisace dějového pásma jakožto *jednoho* z více komposičních prostředků v omezené míře a na místě, které si toho organicky vyžaduje k výjimečnému *odlišení* od vyprávění normy; a něco jiného je učiniti z ní hlavní prostředek, uplatňovaný převážně v celé rozloze děje, jak to právě udělal Schulz. I když připustíme sebe více svobody v obměňování základního románového schematu, jedno je třeba mítí vždycky na mysli: že román je celistvé, souvislé vyprávění a že jeho účinnost závisí na tom, pokud jím vskutku jest. Použití jakéhokoli prostředku, jakéhokoli formy, třeba i sebe odlehlejší, je zajisté v románě přípustno - s podmínkou, že tento prostředek nenabude *převahy* nad formou základní. U Schulze však tato podmínka není dodržena. Nejen že užívá reminiscence převážně, ale používá jí s oblibou v její nejsubjektivnější formě - ve vlastním „zpřítomnění“ procesu rozpomínání - nenahrazuje-li ji přímo reprodukcí bezprostředního uvědomování susedného procesu vnímání. Málokdy vidíme vlastně Michelangela před sebou objektivně, jako osobu, kterou vidíme *my* jednati; většinou je nám představován jen jako vzpomínající na děje minulé nebo uvědomující si děj přítomný; jindy je nám zase předváděn nepřímou v nějaké básnické apostrofě nebo zase v jakémisi quasi - dramatickém zpřítomnění děje a podobně. Někdy to zachází až k mezím komiky; jako by autor někdy ani už nedovedl použití přímého výrazu a říci třeba. Michelangelo byl proniknut blažeností, nýbrž jako by místo toho musil předvést Michelangela, prohlašujícího v samomluvě: Náhle se cítím proniknut blažeností ... atd. Nebo

lze jako typickou ukázkou uvést dlouhý monolog o cestě krajinou (str. 112), který je pouhým přepisem objektivního a objektivně viděného obrazu do subjektivního tónu. Důsledek tohoto nadměrného uplatňování subjektivismu - jež vlastně přenáší nenáležitým způsobem prostředky dramatu do románu - je pro umělecký účinek Schulzova románu osudný. Nehledíc k tomu, že subjektivismu, uplatněná na několika stech stranách, musí nutně unavit čtenáře, který si zrovna nelibuje v chorobném psychologismu, znamená takový postup další uvolnění a rozkládání kompoziční jednoty. A to je věc, která se nedá nahradit žádnou „jednotou intonace“, ani žádným opakováním tématických refrénů, jež žurnalistická kritika tak pochvalovala. Fakt je, že čtenář s epickým smyslem nepocituje Schulzův román jako skutečné, organické epické dílo. Přiznám se, že mi bylo někdy skutečnou námahou probíjet se některými pasážemi Schulzova románu, kde člověk ani nezavádí o kousek poctivého vyprávění a kde se mu místo toho dostává jen pomíjivé hry zrcadlových odlesků dojmů a reminiscencí, rozvíjejících se až do únavy.

To všechno se týká především skladebně-technické stránky díla; ale platí to i o jeho duchovní stránce - o básnickové pojetí jeho smyslu, o jeho poměru k historické látce, kterou si obral. Každé dílo svědčí o svém tvůrci; a jestliže struktura Schulzova románu se dá přirovnat k několika zrcadlům, odrážejícím v rovině subjektivnosti nezávisle na sobě toliko různorodé skupiny dojmů o skutečnostech, není to záležitost jen technická. Když už si básník Schulzova typu umínil napsat historický román, musel si ovšem vypomoci takovými prostředky, aby mohl svůj záměr uskutečnit - ale to ještě není odpovědí na tu nejdůležitější otázku, která zní: Proč si vůbec vybral právě takový úkol, který tak málo „sedí“ jeho uměleckému typu? A proč se jej snažil uskutečnit za každou cenu, nepozoruje nebo přehlíží všechny jeho nesnáze? Zřejmě jen proto, že ho látka sama zaujala více než všechno ostatní. Byl to právě ten svár krajní askese a krajního libertinství, jehož neusmířenost a nevyrovnanost tvoří charakteristiku renesančního ducha - byl to právě tento zápas ducha a smyslů, který měl zřejmě pro autora zvláštní kouzlo a zvláštní naléhavost přímo osobní; a proto musilo všechno ostatní ustoupit do pozadí... A jestliže nalézáme tento boj

v Schulzově realisaci nejen jako střetnutí nesmířené, ale přímo nesmířitelné - jestliže u něho osoby a události postupují důsledně k svému krajnímu vybití v naprostém osamocení, kde jedinou formou společenství je ničivá srážka - vymezuje to jen tím zřetelněji vlastní povahu autorovy inspirace i jeho schopnosti viděti věci - neboť ta nesouměřitelnost není dána zvnějšku, nýbrž je vnitřním rysem jeho pojetí. I v něm vládá svár nesmířený a z daných předpokladů nesmířitelný; a proto nemohl dospěti k vyrovnanějšímu a ucelenějšímu pohledu.

A řekněme otevřeně - i k *přirozenějšímu* pohledu na skutečnost. Neboť to, co se vtírá nejnepříjemněji při četbě Schulzova románu, je právě jakási nepřirozená křečovitost, jakési násilné pokrivení, které je základní imanentní vlastností samých zrcadlicích ploch jeho komposice. Ať si vezmeme kteroukoli z hlavních postav románu - mediceské, papeže, Savonarolu, fra Timotea, ba i samého Michelangela - u všech najdeme jakési podivné vyšinutí z rovnováhy, a toto vyšinutí je ku podivu umístěno v samém středu obrazu. Zdá se někdy, jako by části zcela nesourodé - křeč vyšinutí a soulad krásy, šílenství a libeznosti, zločin a čistota - byly úmyslně spolu spojovány nikoli pro pouhý kontrast, nýbrž jako by tvořily skutečný a pravdivý celek života - aniž bychom našli v osnově díla cokoli, co by mohlo dáti pravý smysl této dualitě, jež ponechána sama o sobě není než obludností. Je to ústřední vazba, která tu chybí - místo ní se nám dostává jen zbytečně objemného rámce doby se všemi tradičními senačními rysy, jež nám až přespříliš připomínají Merežkovského. K této nepřirozenosti nutno přiřadit i jistý nedostatek studu ve věcech erotických - viz třeba líčení popravu Gianettiny nebo popis čalounu s obrazem Ariadny nebo exkurs o mužské nahotě. Je to zde ovšem vypracováno se svrchovanou jemností, ale ještě nikdy neodňala žádná subtilita takovým věcem jejich hrubý osten. Že to zachází někdy až do krajnosti, o tom svědčí, že i neživé předměty jsou někdy erotisovány, jako třeba když se popisuje tvar violy, zaoblený jako zvlnění dívčího těla, nyní skáceného surovou rukou, povaleného všem na pospas, vystaveného jejich čekajícím pohledům. *Cui bono?* ptáme se marně nad takovými ukázkami Schulzova lyrismu.

Každé porušení rovnováhy se projevuje zároveň i na opačném pólu; a je jen důsledné, že zmíněným věcem odpovídá nedostatek pravého postřehu i ve věcech vyšších. Nebudeme se zabývatí každou jednotlivostí a ponecháme stranou otázku, do jaké míry vystihl Schulz pravou nebo pravděpodobnou tvářnost Michelangelova uměleckého vývoje - to je otázka pro historika umění; a rovněž necháme stranou jeho pojetí Savonaroly i jeho obraz františkánské prostoty, ačkoli právě zde by bylo možno doložit nejeden rys literární odvozenosti. Všimneme si jen jedné věci, která je přímo drastickým dokumentem Schulzova poměru k historické látce - jeho líčení pověstné pazziovské mše, kterým jeho román začíná.

O poměru básníka k historické pravdě se mohou v jednotlivostech názory rozcházet; domnívám se však, že zachování celkových obrysů a základních znaků jakékoli historické události je samozřejmost, jejíž popření by přivedlo k absurdnosti sám umělcův záměr, poněvadž by vedlo při nejmenším k porušení identity námětu. Vedle toho je tu však příkaz historické spravedlnosti, který zavazuje dáti každé historické osobnosti, co jí náleží, který však zvláště přísně zavazuje k nestrannosti tam, kde jde o osobnosti a děje, jichž příklad, ať dobrý ať špatný, má význam trvalý nebo jichž může býti v nepravém podání zneužito agitačně. To bude platit zajisté zejména o dějinách církevních a v těch zase především o dějinách papežů. Bohužel musím říci, že právě zde Schulz zklamal. Ačkoli je ze spolehlivých historických pramenů známo, že Sixtus IV. výslovně zapověděl zavraždění Medicejských, jež měla v úmyslu pazziovská strana, líčí Schulz události tak, jako by papež byl nejen znal a schvaloval chystanou politickou vraždu, nýbrž jako by byl přímo nařídil její provedení a poslal dokonce předem odpušky (!) pro zúčastněné vrahy! Takové bludné překroucení historické skutečnosti, týkající se hlavy Církve, je čímsi zcela nepochopitelným, zvláště když při tom musíme mít stále na mysli, že jeho původcem je básník katolický. Jak si je máme vysvětlit? Byl snad autor neschopen použít řádných historických pramenů? Nebo snad mu byl Sixtus IV. málo „renesanční“ v měšťáckém smyslu, to jest málo zvrhlý, a „opravil“ tedy takto dějiny, jen aby dosáhl větší hloubky stínu?

ť je tomu jakkoli, ať tu jde o nedostatek soudnosti nebo nedostatek úcty, vždycky je to osudné pro autora i jeho dílo. Dovedl-li takto zacházet s historií, můžeme právem nevěřovat jeho historickému úsudku vůbec - nehledíc k tomu, jaký pohled nám to otvírá do hlubin autorovy inspirace.

Co tedy lze říci úhrnem o Schulzově knize? Jako celek je to dílo nepodařené. Nepodařilo se autorovi dát dílu vnitřní jednotu a zvládnout látku stylem opravdu epickým; přemíra psychologisace a dramatisace, nerušenost pohledu, nevyváženost světla a stínu, konečně vážné pochybení co do historické spravedlnosti - to jsou ve stručném souhrnu jeho nedostatky. Chceme-li hledat u Schulze klady, najdeme je toliko v detailech. Musíme zapomenout na autorovy polyfonní inspirace, abychom mohli vybrat z tlustého svazku několik scén, v nichž umění dosahuje vskutku svého cíle a jež jsou prosty nedostatků. Je charakteristické, že tyto úryvky mají většinou ráz onoho kompozičního útvaru, pro nějž máme dosud jen zeyerovské označení „obnovený obraz“. Zjemnělá, stylizovaná parafráze Kvítků svatého Františka nebo Savonarolova kázání, ironické osvětlení nějaké pasáže ze souborné kroniky nebo lyrická glosa na okraj historického data - to jsou příležitosti, při kterých se dovede plně a kladně uplatnit Schulzovo slovo se vším svým emotivním bohatstvím i svou zjemnělou hrou výrazových korespondencí - tak jak to odpovídá pravé povaze jeho básnické osobnosti. Ale na druhé straně to vede ovšem zase k témuž závěru - že z toho Schulz neměl dělat román, protože k tomu neměl předpoklady.

Vím, že se tento úsudek bude vyjímati velmi příkře proti obecnému nadšení větších i menších čtenářů Schulzova románového umění. Ale čtenářský úspěch zajisté není kritériem objektivního soudu o hodnotě díla. K tomu bych chtěl jenom dodat, že je to úspěch snadno vysvětlitelný a velmi příznačný. Největšího úspěchu již dávno u nás dosahují nikoli díla, v nichž najdeme nejčistší umělecký tvar, nýbrž díla, která působí, ať jakýmkoli způsobem, nejsilněji na všedně-lidskou, citovou stránku čtenáře. A to bývá právě u děl, v nichž látka bohatá drastickými protiklady vášní není dosti umělecky zvládnuta - což je případ Schulzova románu.

A pak, což nevíme až příliš dobře, do jaké míry závisí úspěch díla u čtenáře na velkoleposti autorových aspirací a na obratnosti, s níž dovede příslušná reklama přesvědčiti čtenáře o tom, že aspirace byly proměněny v čin? To tvoří kapitolu pro sebe - ale ovšem kapitolu, jež nemá co dělat s literární kritikou. - *T. Uodička.*

Pracovna

UČ SE DÁVAT BEZ ČEKÁNÍ

Čtu u Nietzscheho: „Ó nespokojenosti všech dávajících...“ Kdo hodně dává, stojí často tvář v tvář tomuto pokušení: neklidu z dobroty, nespokojenosti nad rozdaným svým já. Kolikrát tu stojí člověk se srdcem jakoby vykradeným, s rukama vydrancovanými od ustavičného dávání. A ty ses divil, že může někdo psát o osamocenosti, koho by tolik lidí nosilo na rukou i na srdci. Nediv se, nebij toho smutného poutníka, který sedí u studánky plné vody a plakal by krvavě, protože tolik zpíval o kráse a lahodě té studánky, že přilákal zástupy žiznících a teď jen rozdává a rozdává a čeká, až budou všichni občerstveni. aby si taky načerpal pro svou žízeň.

Je smutný, protože choval třeba nevyslovená přání, aby mu každý z občerstvených dal almužnu vděčné lásky. Ale hleď, ta studánka není tvá, je pro všechny. Copak je to tvá zásluha, že ti ji Pán ukázal? Ukázal ti ji pro druhé. A tak jako ta studánka je pro druhé i ty jsi pro druhé. A jako studánka je Páně, i ty při ní musíš být Páně.

Jen Páně a žiznivých. Pak budeš šťastný, že *smíš* dávat, že dáváš, že obšťastňuješ. Nemůžeš stát u ohně, aby ses neohřál. Nemůžeš sloužit rozdávající lásce, abys sám jí nebyl oblažen. Uvědom si, že když dáváš, že *smíš* dávat i že tedy jsi ty první obdarovaný a že nesmíš dávat lidsky sebe, nýbrž ve spojení s Boží láskou jako její prostředník. Nebudeš nikdy vydrancován, vykraden, ochuzen, oloupen a jak slují všechny ty pocity pokoušející se unaviti dávající, nýbrž každá tvá dobrota jen tě více spojí s Bohem, naplní jeho bo-

hatstvím. Nespokojený dávající je ten, který má všechno odměřeno, i co dává, i svou lásku. Bojí se, že bude obrán a že nebude mít nic a ani vděčnosti a odplacení se nedočká. V Bohu každý dávající roste a je obohacován. Nic tak neroste v duši a nic tak člověka neobohacuje jako v Bohu dávající láska.

Čekati lidskou ozvěnu na Božskou lásku bylo by opravdu snižováním vznešené milosti Boží, která ti dala poslání lidem zvěstovati a zpřítomňovati věčnou Boží dobrotu. A tak zakřikni své hloupoučké srdce, které vzdychá po takových marnostech a vlož je cele do Srdce Páně, které se cele rozdalo do poslední krůpěje krve a otevřelo se pro všechny věky. Jen tak přemůžeš pokušení smutku nad rozdáváním všeho, i třeba sebe sama celého. - *Braitto*.

ÚD ŽIVÉHO TĚLA

Církev nepovstává teprve tím, že ty a on a my jsme se sešli a rozhodli se stvořiti nějakou společnost pěstující určitou, řekněme zde nějak chápanou myšlenku Kristovu. Církev nás přijímá. Stojí tu již před námi. Jde k lidem. Se svým poselstvím. Volá je, nabízí jim své bohatství a chce je přijmouti do svého lůna. Jsme štípeni na ni. Trvá, i když lidé od ní odpadají, „vystupují“. Ale jako se nezmenšuje tím, když z ní vystoupíme, roste, když my rosteme v ní a z ní jejími poklady Kristových zásluh a milostí.

Ale právě proto, že je to společnost povoláných k dětství Božímu, nemůže to býti společnost byrokratická, ve které bychom byli jen údy řízenými, vedenými. Běda rodině, sdružení, kde hlava se chová, jako by tu všichni byli jen pro ni, jako by nikdo jiný ničemu nerozuměl, nic neuměl, jež by nedovedla ostatní zaínteressovati na spolupráci. Buď si každý půjde svou cestičkou, nebo nepůjde nikdo žádnou cestičkou a nechají za sebe myslit a jednat svou hlavu. Škoda tolik sil a dobré vůle, jež by mohly mnoho dobrého vykonati pro cec. Nesmíš chápati Církev jako úřad a spolek, který všechno a své členy učiní, a členové nemají jiné povinnosti, jenom býti členy. Nesmí tak chápati vedoucí církevní úřady své postavení, jako by ony byly celou Církví, protože k ničemu není náš polověřící lid spíše nakloněn, nežli k tomuto chápá-

ní Církve. I obyčejní věřící jsou nejen v Církvi, nýbrž jsou také ne částmi, ne členy, nýbrž údy Církve, tedy Církví, oni spolutvoří Církev.

Když spolutvoří, tedy ji mají spoluvytvářeti. Oběťmi, modlitbami, šířením království Božího. Věříme totiž v obcování a společenství svatých a ve svatou povinnost k bratřím a k pokladu, který v Církvi máme. Nemáme jej pouze pro sebe, nýbrž pro všechny, které nám Pán svěřil, abychom na tržišti jejich duše kupčili se svěcenou hřivnou. - *Braitó*.

PLNĚNÍM VŮLE BOŽÍ K VNITŘNÍ MODLITBĚ

Kdyby chtěl někdo mermomocí recept k vnitřní modlitbě, jak by se k ní jistě dostal, opsal bych mu slova svaté Terezie z Avily: „Pravé spojení lze obdržeti s pomocí Páně, jestliže se poctivě snažíme o spojení své vůle s vůlí Boží... Nedojdeme ke spojení, není-li tu úplného oddání naší vůle do vůle Boží.“ Tak píše svatá Terezie v Hradu nitra, kde věnuje celou kapitolu tomu, že duše dosáhne vnitřní modlitby, spojuje modlitby jen tehdy, jestliže se zcela dokonale spojí s vůlí Boží.

Vnitřní modlitba buduje právě na tomto základním spojení duše s vůlí Boží. Tímto spojením s vůlí Boží přicházíme k oné žádoucí svaté jednotě celé bytosti. Vnitřní modlitba se uskutečňuje pouze v duši, ve které nehlozoí svět a především sebeláska se všemi svými denními malichernými starostmi, plnými nedůvěry k Bohu a zájmu o sebe. Pokud vlastní vůle vede svou, pokud vlastní vůle soustřeďuje na sebe starosti a zájmy člověkovy, těžko se může člověk soustřediti ve vnitřní modlitbě. O nějaké souvislejší, delší vnitřní modlitbě již teprve nemůže býti ani řeči.

Teprve až řekne člověk celou svou duší, všemi svými schopnostmi a hlavně tou nejsilnější, která nejvíce člověka buď přivádí k Bohu nebo odvádí od Boha, teprve až přivine se svou vůlí cele k Bohu, až jedině jeho chce, jeho a jeho svatou vůlí, teprve pak se duše ztiší, teprve pak v něm spočine a bude slyšeti Božího hlasu, bude vnímati jeho přítomnost, bude rozuměti Bohu, přítomnému v člověku.

Jde to docela souběžně: Jak se oddáš Bohu, tak v něm spočineš, tak do něho pronikáš.

Jinak jsou tvé modlitby jen odříkáváním, jen sháňkou o vlastní většinou časné zájmy. Rozhodně nikdy nedojde k vnitřní modlitbě ani k dobré retné modlitbě, kdo nepochopí vůli Boží, která nás spojila s našimi bližními, a chce, abychom je zahrnovali láskou jako Boží děti, abychom jim zastupovali Boží lásku a péči.

Toho pak modlitby jsou dokonalým pokrytectvím, modlitbou farizeů, kteří se modlili, kteří konali i dlouhé modlitby, a přece jim hrozí Spasitel strašným běda právě za ty dlouhé modlitby, které jsou jim potuchlým nástrojem k okrádání chudých a k dobrému živobytí na účet chudých. Pod rouškou dlouhých modliteb že je jim vše dovoleno jako dokonalým a svatým, protože se tolik modlí, dovoluji si pak okrádati své bližní, jim ubližovati, je nemilovati, býti k nim tvrdí a hrubí.

Když si naříkáš, že se nemůžeš dostat k vnitřní modlitbě, prozpytuj své svědomí, zda není zatíženo sebeláskou k bližnímu. Bůh nás všechny spojil v jednu rodinu svých dětí. Proto nemluví leč k těm, kteří žijí jako tyto Boží děti, kteří žijí v lásce ke všem spoludětem Božím a jako děti plní od daně celou Otcovu vůli. Tím odpovídám na mnohé dotazy.

Braitó.

SLUŽBA BOŽÍ VE SVATÉM EFODU

To proroci odhazovali svá roucha a křepčice sloužili Hospodinu. Po nich to zkoušeli blázni a kopírující horlivci. Ale proto se přece jen nestali proroky; a pravdu proti nim měli přece jen ti, kteří slouží Pánu oblečení v efod lněný, opásání přesnými předpisy služby chrámové.

Ježíš chodil do chrámu, účastnil se bohoslužeb od prvního okamžiku své dospělosti podrobené bohoslužbám. Nikdy neodsoudil obřady, nikdy o nich nemluvil tak, jak o nich mluví ti, kteří chtějí býti nejbližší jeho duchu. Poslední večeri sám uspořádal v krásný obřad. V duchu a pravdě třeba se Bohu klaněti, ale touto pravdou jest, že člověk jest duch a tělo, duch v těle, duch, tělem se vyjadřující, duch i tělo službě Boží podrobující, aby sloužilo Bohu, jako sloužilo nečistotě a hříchu.

Obřady, znamení sluje ona účast těla na Boží službě ducha. Duch není vyloučen, duch není omezen obřady. Naopak, má naplňovati tělo a jeho klanění, které jest bez ducha mrtvé a

bezcné. Duch je v nich jako ve formě (ne ve scholastickém smyslu). Nerozlévá se, nerozbihá se, nýbrž zůstává v hranicích toho, co odpovídá člověku, a proto ho skutečně, přirozeně zvedá k Bohu. - *Braitó*.

FORMALISMUS

V našich kostelích se dějí nejružnější pohyby, úklony, pokleky, slova a žehnání. Celý život lidský se snaží podobně s Církví naplniti se náboženskými formami posvátných znamení.

Co bychom si to nepřiznali, že mnoho lidí tu stojí bezradně, bez porozumění, a proto s odmítavým pohrdáním. Nazývají to obřadnictvím, formalismem, prázdnými formulami. Po té stránce se protestantský duch rozmohl u nás velmi značně. Protestantský duch, a potom duch, chtějící mít všechno tak nesložitě jako svůj sport, rodokaps, práci, snídani i požitky.

Ale Bůh, tak jak jest tajuplně nad námi, tak se stejně tajuplně a zároveň skutečně dotýká našeho života svým životem. A při tom bere nás tak, jak jsme, lidi s tělem a duší, přicházející k nejnovějším skutečnostem viditelnými znameními a potřebující vyjadřovati podobně hmotnými znameními skutečnosti nadhmotné. A to jsou svátosti. Ne pouhé prázdné formule, nýbrž znamení, přizpůsobená naší tělesnosti a vyjadřující vhodně pro nás neviditelná sdělení účasti na Božím životě a Božích skutečnostech.

Tato znamení Církve vykládá, učí o nich, ukazuje jejich smysl. Proto pohrdání těmito úkony jako formalismem, kejklemi a podobná rouhání zároveň je vysvědčením duchovní chudoby. Odsuzují něco, co neznají, k čehož pochopení si nedali ani nejmenší práci.

Proto vidíme liturgické hnutí také v tom, že dostáváme do rukou současně s obřadem i hluboká slova, ukazující jeho hluboký smysl. - *Braitó*.

NEMOCNÉ OČI NESNÁŠEJÍ SVĚTLA

Tak to napsal již dávno a z vlastní bolestné zkušenosti sv. Augustin. A ještě hlouběji hledejme příčinu náboženských omylů a náboženské nevědomosti. Kdo jest špatný, řekl Spa-

sitel, nenávidí slunce a nechodí na světlo, aby nebyly zjeveny skutky jeho, protože jsou špatné. A je ještě třetí vysvětlení: Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší... Vy však je neslyšíte, protože z Boha nejste.

V tom všem je kladné i záporné poučení. Záporná stránka jest výstrahou všem křesťanům. Kdo se sžije s hříchem, kdo se sžije hlavně s hříchem pýchy a lži, nemůže vnímati Božího světla, nenávidí Božího světla. Bůh opouští rozum takového člověka, a proto je mu jednak všechno Boží krajně směšné, nepříjemné, odporné, nepřátelské. A jestliže ještě není, tak se tak jistě co nejdříve stane. A jestliže se nestane protivným a odporným to, co je Boží pravdou, kam asi může dojít člověk, který se vydává sám, jen svým holým rozumem ozbrojen, bez světla lásky, s vírou, která je mrtvá, která mu tak tak ozáří nejdůležitější, nejbližší krůčky? Od takových lidí nemůžeme očekávat mnoho světla, mnoho jasných a přesných myšlenek. Proto je v jejich hledání, v jejich slovech, v jejich poučování tolik omylů, tolik chybných kroků. Proto také neumějí podati pravým způsobem Boží pravdy. Podávají je tak, že by ji dovedli všem zoškliviti, kdyby milost Boží, provázající jejich slova ne pro ně, nýbrž pro věřící, nestřežila osudu svaté pravdy, sdělované ústy poskvrněnými a cizími Bohu.

A i když nikoho nechtějí poučovati, sami u sebe jsou temní a bez porozumění svatým pravdám, protože toto dvojí se nesnáší v jedné duši: světlo Boží a temno satanovo. Temno satanovo zasypává duši, která se hříchem jemu otevřela, takže nerozumí ničemu ze svaté pravdy, nevidí oněch pokladů, které jsou v ní ukryty, nesestoupí do jejich propastí a hlubin.

A kladná stránka: Chceš-li si porozuměti s Bohem, chceš-li uměti bližním přiblížiti svaté pravdy, přesvědčiti je o nich životně, tvůj život jim musí odpovídati, musí býti naplněn Bohem. Pak mu lépe porozumíš, pak mnoho porozumíš z toho, co o sobě zjevil. Jakmile je tvá mysl zladěna hlavně dary Ducha svatého, darem poznání, vědění a moudrosti s moudrostí Boží, světlo jeho tě zalije, moc jeho dá ti sestoupiti do svých tajemství. Dá ti také umění, jak moci mluviti dobře a zdravě a účinně o Bohu, aby ti druhí rozuměli, aby ti rozuměli k životnému přiblížení se k Bohu. - *Braitó*.

JEŠTĚ NĚKOLIK MYŠLENEK O EUCHARISTII

Křtem jsme byli přivtěleni ke Kristu, k jeho vykupitelskému tajemství, které jest rozloženo po třech etapách: Utrpení, Zmrtvýchvstání a Nanebevstoupení. Byli jste pokřtěni ve smrt Ježíše Krista. Svatý Pavel připomíná i symboliku křestního obřadu ponoření, kterým mizí člověk pod vodu, jako mizí ve hrobě, aby vstal, podobně jako Kristus, k novému životu.

Eucharistie nejsvětější nám přivtěleným ke Kristu pomáhá uskutečnit v sobě toto trojjediné mysterium vykoupení, které na Kříži bylo zjednáno, Zmrtvýchvstáním potvrzeno a Nanebevstoupením naplněno. Svatá Eucharistie nám pomáhá, abychom dovedli uskutečnit ve svém životě, či ze svého života podobně jedinou obět poslušnosti a lásky k Otci, jako byl celý život Kristův, protože Ježíš neobětoval pouze na Kalvarii, nýbrž od prvního okamžiku své existence v lidském těle a na Kalvarii tuto obět vyvrcholil.

Tak budeme účastni oběti nejsvětější s vroucí prosbou. úpěnlivým křikem k Otci, aby nám dal milost z oběti svého Syna, abychom dovedli podobně proměňovati až proměnit celý svůj život, ten konkrétní, praktický život i se svým povoláním i se svými denními těžkostmi a zápasy v jedinou obět. Ježíšova obět na kříži, zpřítomňovaná na oltáři, nám umožňuje uskutečňovati tento ideál křesťanského života. Proto také přijímáme Eucharistii jako pokrm, jako pokrm onoho nového života, života totiž synovské oddané lásky k Otci, lásky, která vyvěrá z lásky, kterou Bůh sám sebe miluje. Z téhož těla, ze kterého se nám dostalo nového života jakožto principu, dostává se nám možnosti tento život vésti, uskutečňovati v nejrůznějších životních okolnostech, abychom mohli býti skutečnými živými údy mystického těla Kristova, v němž On je hlavou.

Ale když říkáme mystické tělo, tak si uvědomujme, že nejsvětější Svátost nemá významu jen pro nás, jen individuálně, jen čistě osobně. Za všechny byla podána tato obět a všem se denně ještě dnes podává a nabízí, jest to obět, která všechny povolala k synovství Božímu, a proto k velkému bratrství ve společenství synů Božích. Proto byla založena Církev, aby plodila Boží děti, aby je shromažďovala, aby je živila.

A to nejvzácnější, co má k životu, jest právě Tělo Páně. Tak vychází Tělo Páně z jednotící lásky Kristovy, jest uskutečňováno a podáváno Církvi, jejímž hlavním úkolem jest přivést k Otci jeho děti skrze obět a zásluhy a sílu Ježíše Krista. Proto nesmíš jen na sebe mysliti ve Svátosti oltářní, nesmíš se vzpíratí oné jednotící síle, která jest vložena do svaté Oběti a do Těla Páně. Říká svatý Tomáš, že ovocem Eucharistie jest jednota Církve, jakožto mystického těla Kristova. I ty k ní patříš, i ty z ní žiješ a od ní Ježíšovu pravdu a Ježíšovo Tělo přijímáš. Proto máš svatosvatou povinnost, otevřít se všemi svými schopnostmi, svým celým časem, svou celou podstatou, všemi svými dary této jednotící lásce. Čím více chodíš ke svatému přijímání, tím více v tobě musí hořeti tato jednotící síla. Nehoří? Leptáš spíše, žlučíš se spíše? Přijímáš určitě špatně, protože to je pokrm svaté jednoty, a kdo se nesjednocuje s lidmi, ani s Ježíšem se nesjednocuje. Proč potom ale jej přijímáš a denně přijímáš? Zamysli se, zamysli, bratře i sestro, aby ti nebyl tento Pokrm ke smrti! - *Bratito.*

VELKORYSOST V MALICHERNOSTI

O určitých věcech a snahách říkáme, že to jsou velké kroky, že je to velká námaha, hodná lepšího předmětu. Tak známe lidi, kteří vyvíjejí podivuhodné úsilí zabít svůj čas, svou duši, a práci svého bližního velmi soustavnou, vytrvalou, přesně a soustavně sledovanou honbou za maličkostmi, za malichernostmi. Rozlišuji totiž maličkost a malichernost. Maličkosti jsou jen zdánlivé a i sv. Ignác ve svých exerciciích upozorňuje na péči o maličkosti: *Cura minimorum*. Ale, to je péče o maličkosti vzhledem k nesmírnému cíli, v jehož světle se nesmí nic jevití malým.

Malichernost jest shánění maličností bez tohoto cíle. Malichernost jest soustavná snaha, aby ony maličkosti zůstaly maličkostmi. A v tom je někdo virtuosem. Tak nejprve umí znamenitě rozbít svůj čas na tisíce drobnosti. Nevydrží u žádné poctivé práce. Za chvíli jej přestane ihned zajímati. Stíhá své práce a své zájmy rychlostí vřetena.

Protože sám není schopen velkého rozmachu a žárlí na své spolubližní, na jejich úspěchy, provozuje svou velkorysou malichernost vůči svým bližním, hlavně vůči těm, kteří hroží

zastínití jeho bezvýznamnost. Nejprve se snaží se vždycky přihřátí, svéztí se spolu, kde se něco většího děje. Dovede loyálním spolubližním sebrati vítr s plachet. Běda, jestli jej jeho bližní přizve k práci, seznámí s někým. Může být jist, že za chvíli mu známé odcizí, a nehlídá-li si dosti dobře svého místa, že se v něm octne na druhém místě. A protože to ještě není dosti k ubití spolubližního a protože stále ještě vidí, cítí, slyší o přednostech, výkonech a vážnosti svého spolubližního, hledá tedy chyby, nedostatky na díle i osobě svého bližního. A je v tom mistrem. Stává se filtrem, takovým divným filtrem všech nespokojenců s jeho bližním. Na něm se usazují všichni nespokojenci. Aniž by je vyhledával, soustředí se kolem něho. Sami. Cítí duši spřízněnou, u které najdou pochopení pro své antipatie.

Teď hledá chlupy, hnidy, jako pravý čert hnidopich na svých bližních. Nemá větší radosti, než když zase najde nějakou chybu, než když zase jej někdo na podobné pochybení jeho bližního upozorní. To vyrostle zase jeho sebevědomí: Není velký ten jeho bližní, není, protože tolik chyb na něm vidí on i ostatní.

Neumí dobře si vysvětliti nejasný výrok mystiků a básníků. Otvírá je matematickým klíčem a diví se, že v tom někdo něco může vidět. On v tom nevidí prostě nic. Nebo jen nebezpečí, protože jeho zakrnělý duch neumí vidět velikost ve smělosti myšlenek a obrazů.

V duchovním životě pak se rovněž jeho duše uspokojuje tisícerými ryze vnějšími úkony, zvyky, formami. Neumí pochopiti služebnost a nástrojovost těchto zařízení. Jsou mu kánonem nezměnitelným. Nezná zákona výjimky, zákona, který nižší podřizuje vyššímu, zákon jeho smyslu a účelu. Proto je tvrdý a bezohledný a myslí si, že je spravedlivý a horlivý v zachovávaní řádu a kázně. Nevychová osobnosti. Buď zloiní lidi, nebo je zkaží v pokrytce. Pokrytectví se totiž brání zlomení a propadnutí této malichernosti. Malicherný člověk, nedá-li se převychovat, měl by být držen daleko od všech lidí většího rozměru, od každého většího díla, daleko od života. Jinak bude dusiti, unavovati, otravovati celé okolí. - *Braitto*.

.....

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Zásady

Jindřich Středa:

VÍTĚZOSLÁVA DOBRA

Je úplným nepochopením smyslu světla, díváme-li se na předměty kolem sebe. Význam světla zatemňuje, zneuznává a zneuctívá ten, kdo se dívá na jarní louky, na podzimní lesy, na jas duhy nebo na ruměnc žen. Správně užívá světla jedině ten, kdo se bez přestání dívá přímo do slunce. - Takto odsuzují bludaři katolickou pravověrnou úctu svatých, a zajisté odsuzují i svátek Všech svatých, i den věrných Dušiček. A přece jsou to svátky, osvětlující nám mnohé pravdy a oslavující důležitý vzhled ústřední skutečnosti spásy - Církve.

Na den Všech svatých Církve uskutečňuje slovo Bible, že Hospodin požehnal věnci roku. Ke konci roku církevního vydává počet z plodů, dosud uzrálých na stromě hořčičného semene. A přehlédneme-li úrodu těchto plodů, hned nás jedno napadne. Na ulici často potkáte tvora, nad nímž pokrčíte rameny. Nějaký hrbáček, nějaký blbeček, nějaká zřícenina nervů nebo obět neřesti se tu vleče . . . Co si o tom tvorů myslet? Liberální frázista XIX. věku by s lehkostí pronesl: To je Člověk a Občan. Bude-li většina jiných lidí a občanů chtít, může ho udělat senátorem nebo vyslancem, ministrem nebo admirálem. - Tyto obraty řeči se katolíku nejeví užitečnými. On ví, že příroda každému dává svoje místo. Příroda . . . ale nadpřirozeno? Toť něco jiného! Farář arský, nápadný ve škole svou nechapavostí; sv. Lydvina, zalitá hněsem; prosťáček sv. Edvard; shrbený sv. Alfons: ti jsou, kdož jako blýskající plameny se vznesli

*v život věčný,
ohněň jasný
svatého Ducha . . .*

A vedle Spasitele učícího nekorektní úředníček finanční správy; vedle Spasitele ukřižovaného odsouzený lapka! A v jedné řadě s nimi budovatelé zemí a staletí: Helena a Jindřich, Ludvík a Vladimír, Augustin a Zlatoúst, Řehořové a Lvové, Beda, Raymund Nezrozený, František, Dominik, Ignác, Tomáš Morus, Petr Pes, dušechvat Josafat . . . Zde Terezie Veliká, rádkyně králů, tam Terezička Malá, míček Boží; zde Alexěj člověk Boží v podzemním chlívků, tam Karel na trůně zlatých orlů; zde Boris a Glěb z rodu vikingů, tam sv. Pavel, onde oslavenci nagasačtí, jinde sv. Růžena z Limy . . . Přijdou z východu a západu, jak je psáno; přijdou ze všech věků, ze všech tříd, ze všech okolností a vejdou ve slávu.

Toto pak je jediná sláva. I svět sice má svou slávu. I on má slavné lidi a staví jim pomníky. Přejde čas, holubi znečistí pomník, nakonec je odevzdán jiným účelům nebo také s proklínáním hozen do řeky. A tuhle jsme o tom zrovna zase slyšeli. Před časem za jáсотu zednářů obou polokoulí králové svišťů vtáhli do města apoštolských knížat; qui dixerunt: Hereditate possideamus sanctuarium Dei! A jakož psáno jest: posuerunt signa sua, signa; nastavěli svých pomníků nad hroby mučedníků, a na místě apoštolských klíčů se zatřepetal modrý jejich prapor. Nu, byl už zase stažen, netrvalo to mnohem víc jak sedmdesát let. Je dohrán zase jeden kus programu dějin; a když dozněl, v sluch posluchačů zní jednotvárně zase jako po každém čísle znělka: Tu es Petrus . . .

Jediný hlas může nad hroby zpívat: Věčná paměť! Neboť v tomto hlase mají tato slova svůj smysl zvláštní. Nejsou jen svatí vyhlášení, jejichž jména jsou v soupise mučedníků zapsána jako v nezrušitelné skále věčných hor. Jsou i věřící, pro svět

a vědomí všeho lidstva bezejmenní; a také jim ústy kněze, jejich jmen neznalého, zpívá Církev: Věčná paměť! (Jako všemu, co vyhlíží nad úroveň kravského trusu, i tomu se nějaký spisovatel usmál; kterak prý věčná paměť, když...!) Jména jejich jsou v knize Života; jména jejich Ty, Hospodine, víš; a spojují nás s nimi naše modlitby v jedné lásce. Něžnost slovanského jazyka nazývá je dušičkami a nejen že se křesťanský lid nebojí mrtvých (a vůbec, tu křesťanskou hrůzu před kostlivcem oproti pohanskému vlídnému geniu smrti - to jsem zapomněl ve svém katalogu nesmyslů; nevadí, dohoním, je toho víc) křesťanský lid objímá ty, kteří jsou v pokoji, rodinným teplem a důvěrnou láskou.

*Odpočíňte v pokoji
po boji,
věrné dušičky,
království nebeského dědičky...*

Nejsou tyto dva svátky k sobě přidány náhodou, nýbrž jsou jako jeden svátek. A letos k nim tvoří úvod svátek Krista Krále. Hle, král a království! „Království Pravdy a Života; království svatosti a milosti; království spravedlnosti, lásky a míru.“ Tak preface 31. října udává obsah svátků 1. a 2. listopadu; a kterak svážeme svátky ty se svátkem svátků, s velikou nocí? Připamatujeme si a promyslíme chvalozpěv Květné neděle: „Vpravdě důstojno a spravedlivo jest, pravé a spasitelné, abychom Tobě vždy a všude díky vzdávali; Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože; jenž jsi slaven v řadě svých svatých: Tobě zajisté slouží stvoření Tvoje: neboť Tebe za jediného původce a Boha uznávají, a všechno dílo Tvé Tě velebí a blahoslaví Tě svatí Tvoji. Neboť veliké ono Jedno-rozence Tvého jméno... vyznávají. Jehožto provodí andělé i archandělé, trůnové a mocnosti; a se vším vojenstvem nebeského vojska, píseň slávy Tvé propěvují, beze skončení řkouce: Svatý, sva-

tý, svatý, Hospodin Bůh zástupů. Plna jsou nebesa i země slávy Tvé. Hosana na výsostech. Blahoslavený, jenž přichází ve jménu Páně..." K Němu zajiště mají nás přivést tyto svátky; abychom se snažili následovat těch, kteří nás předešli; abychom nad hroby nejen nebyli jako ti, kteří nemají naděje, nýbrž abychom vždy více měli, víru, naději a lásku, abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

O VNITŘNÍ MODLITBĚ

Duše, která touží po dokonalosti křesťanské a která chce okoušeti darů, jež se podávají v dokonalé službě Boží, musí se vynasnažiti, aby se věnovala vnitřní modlitbě. Bez vnitřní modlitby bude jen napolovic dobrá a bude mít jen polovinu duchovního prospěchu, který si přeje. Protože je tedy toto svaté cvičení naprosto nutné k duchovnímu dobru, jest velmi důležité si je hladce osvojiti. Protože je to duchovní pokrm duše, je třeba, aby jeho požívání a užívání nám nepůsobilo těžkosti, aby nám nebylo těžší než požívání pokrmu tělesného.

Bůh vložil podivuhodným řízením své prozřetelnosti radost do všeho, co je nutné k udržení života, a nepatří nikterak k líbeznosti jeho řízení, aby to, co je tak nutné a bez čeho se nemůžeme obejít, bylo těžké a namáhavé. Máme jít k vnitřní modlitbě jako k hostině. Některé horlivé duše spěchají k ní jako špatní na své hostiny nebo plesy; to je ovšem velmi zvláštní milost.

Budeme pokládati vnitřní modlitbu za snadnou, když se na ni nebudeme dívat jako na práci ducha, nýbrž spíše jako na příjemnou zábavu. Proto se musíme přibližovati k Bohu důvěrně a užívati svaté svobody, kterou nám dává naše vlastnost synů Božích. On je náš tvůrce a náš Otec. Můžeme proto k němu jíti, aniž porušíme vhodnost a slušnost s onou prostotou a přímostí, s jakou jdou děti ke svému otci a ke své matce.

Proč se tedy oddávati nejprve těžkému a nadannému obcování s Bohem, jako činí ti, kteří nášejí do vnitřní modlitby tolik strojenosti a looty? Mnozí se při ní hmoždí a trápí. Dělaí z toho píše studium anebo aspoň zaměstnání. Jest sice pravda, že děti také někdy jednají s otcem o záležitostech, ale když jsou malí, v prostotě prvých let jejich hlavní záležitostí jest radost z toho, že vidí otce a zůstávají u dobré matky. To je část jejich života a jejich radosti. Tak bychom podobně měli íti my k Bohu, prostě, láskyplně, se synovskou oddaností, nekalíce nesprávnými pojmy klid a sladkost, kterou máme naléztí v obcování s Bohem.

Bůh chce, abychom jednali s ním tak, jak to odpovídá naší přirozenosti. My jsme ale tak stvoření, že naše obrazivost jest svobodná a přechází od jednoho předmětu ke druhému jako pták, který svobodně létá s jednoho stromu na druhý. Z násilňování obrazivosti, zadržování jí činí vnitřní modlitbu odpornou.

Když budu užívati ve své vnitřní modlitbě této svobody obrazivosti, aniž se při tom proviním na povinné úctě k Bohu, má duše nebude více svírána a bude v pokoji.

Toto je ale možné, protože Bůh je bytost obecná, Stvořitel a Zdroj všech bytí, jenž nás postavil do světa uprostřed nejrůznějších předmětů, v nichž ve všech jest svou podstatou, mocí a přítomností.

To bude naším štěstím, jestliže ony předměty místo aby nás odvracely od Boha, nás ponesou k němu. Naše neštěstí záleží v tom, že ve vnitřní modlitbě předstupují tyto předměty před nás. Obrazivost se tím zabývá, a to nám působí roztržitosti. Když ale uprostřed toho všeho se budeme stále dívati na Boha jako na bytost obecnou, vše, co bude státi před naším zrakem, co se bude představovati našemu duchu, bude nás pozvedati k Bohu, a nebudeme vytrhováni a roztržiti.

Když se ukryji v nějaké zvláštní myšlence, jest tato zvláštní myšlenka roztržitostí vzhledem k prv-

ní. Když se ale zabývám myšlenkou obecnou, nevyruší mne myšlenka částečná. Bůh pak je bytost obecná, jehož mohu postihnouti obecnou myšlenkou a obecným okoušením. Když zachovám v sobě tento stav mysli a toto okoušení Boha v tomto rozpětí obecné bytosti, ať se mi představí jakýkoliv částečný předmět, nebude mi předmětem k roztržitosti. Tak se mi stane vnitřní modlitba sladkou a snadnou. Jen se musím střežiti toho, aby mé zvláštní myšlenky nebyly mimo Boha. Proto musím všechno jaksi viděti v Bohu.

Jsou duše, kterým se stane myšlenka na Boha tak obecnou a důvěrnou, že už je nic nevytrhuje. Nalézají Boha všude a obecná bytost se jim představuje ve všech bytostech částečných. Tak je nic nevzdaluje od Boha. Vnitřní modlitba je jim snadná, protože je obecná a ne omezovaná. Jako když se hraje na loutnu. Tlustá struna, na kterou hraje palec, udává obecný tón, který podpírá různé tóny slabších strun, takže jsou příjemné a milé, když se ovšem shodují s obecným tónem. Podobně, když je myšlenka na Boha obecnou, udržuje vnitřní modlitbu. Ať přijde jakákoliv myšlenka na mysl, když se zladí s obecnou myšlenkou Boží, není rozptýlením, nýbrž skutečnou částí této vnitřní modlitby, jež je tím vyšší, tím sladší a snadnější, čím je obecnější.

Proto je jen třeba se důvěrně sblížit s Bohem, což je dovoleno duši nevinné nebo aspoň kající. Stačí, když se osvobodí od všeho hříšného a když si nemůže nic vytýkati, co by ji postavilo nepříznivě před Bohem. Když je duše takto naladěna, nemusí ani tolik sama sebe zpytovat. Stačí jen, když se pokoří před Bohem a pak se oddá této obecné myšlence na Boha a tak se oddává vnitřní modlitbě a nezneklidňuje se myšlenkami toulavými, které předstupují. Jen je třeba všechny tyto myšlenky odvésti na onu jednu obecnou myšlenku Boží. Když se jenom toto podaří, vnitřní modlitba je již dobrá. Nesmíme poutat ducha nějakým násilím. Stačí zla-

it jej s tónem první struny, kterou rozezvučel sám
úh tím čistším tónem, čím je vyšší a svobodnější.

V tom najdeme radost, pokoj a zdroj všeho dob-
a a předtuchu ráje. Není nic v našem postavení,
o by nám nepomáhalo oddávati se vnitřní modlit-
ě, když nabudeme oné svobody ducha, která do-
ede míti účast na všech věcech, jež nejsou hří-
hem, a jež užívá všeho, aby se duše povznesla
Bohu. Vše možno zladiti s Bohem vyjma hřích.
když odstraníme hřích, celý úkon vnitřní modlit-
y je sladký, rozumný a odpovídající přirozenému
lobru člověka.

Surin: Paní Roussellonové.

P. Silvestr M. Brait O. P.:

MODLITBA, HOVOR DÍTĚTE S OTCEM

(Kurs pro začátečníky 9.)

Bůh je vznešený a nesmírný Pán nebes a země.
Ale vedle toho je a zůstává Otcem. Taková je také
naše modlitba. Modlitba je totiž obcování duše s Bo-
hem. Vyjadřuje obojí stránku našeho poměru k Bo-
hu. Je i klaněním Boží velebnosti, i důvěrným při-
tulením se dítěte k Otci.

Modlitba jest nábožným pozdvižením mysli k Bo-
hu. Když uvážíme svou ubohost, že ve všem závisí-
me na Bohu, že všechno máme od něho, a když po-
patříme na jeho dokonalost a velebnost, cítíme, jak
je daleko, jak je vysoko nad námi i jak jsme ubozí
a daleko od něho. Proto zvedáme svou mysl ubo-
hých červíčků k němu, Pánu nebes a země. Nebylo
by jistě správné zapomínati na svou nepatrnost,
přezíráti ji a navykati si falešné důvěrnosti, která
by ani nebrala ohled na to, jak nesmírně nás Bůh
přesahuje. Stále si musíme býti vědomi toho, že nic
nejsme sami ze sebe a ničeho nemůžeme. Jsme ve
všem na něm odkázáni a o všechno musíme prositi.
To vyzvedá jedna stránka modlitby - modlitba pro-
sebná i modlitba klanění. Tyto dva druhy modlitby

jsou modlitby především retné, modlitby slavnostních okamžiků, modlitby chvil naší nesmírné bídy. Stále je třeba vraceti se k této modlitbě, která se zvedá z prachu nedostatečnosti a potřeby k němu. Ale nezapomeňme na to, že není jen Pánem časných statků. Dává a chce nám dáti nesmírně více nežli pouze tělesné a časné věci.

Učinil nás svými dětmi. To je jeho největší dar. Ve svém zjevení lásky, obětující vlastního Syna, ukázal se nám největší. Nebylo by správné, kdybychom si snad měli méně vážit Boha proto, že se tak snížil, že zničil sama sebe a vzal na sebe naše člověčenství, čili jak říká sv. Pavel, že zničil sama sebe, vzav na sebe podobu otroka. Či oko tvé jest nešlechtné, že já dobrý jsem? Měli bychom Boha méně ctít za to, že se tak k nám sklonil? To je otrocká povaha, která uznává jen pány s důtkami, kteří se nedovedou skloniti před velikostí lásky a lásku považují za slabost. Právě proto, že nám tak ukázal svou nesmírnou dobrotu, právě proto je třeba i této se klaněti. Té nejprve se klaněti, otcovské nepochopitelné lásce a dobrotě Boží. Klaněti se tomu, že On, Pán nebes a země, dovedl se státi člověkem a chodit mezi námi. To je důležité nábožné pozdvižení mysli k Bohu. K tomuto se pozvedejme, kdykoliv si vzpomeneme na své nesmírné vynesení a vyznamenání. Klaněti se Bohu také proto, že je Otec a že je otcovská láska. A když jej prosíme, prositi jej v důvěře právě synovské, v důvěře, která je přesvědčena, že nemůže nám Otec ničeho odepřiti, když nám dal již tuto účast, totiž na svém synovství, když nám Syna svého dal, když nám dal sebe, když nám dal účast na svém životě a na své slávě, že nám také dá všechno, čeho potřebujeme, abychom mohli žíti jako jeho děti, abychom mohli dospěti k němu, až do jeho náručí. Křesťan žijící z vědomí synovství Božího prosí ne již jen jako žebrák, ne již jako sobecký žebrák, který jde k pánu prostě proto, že se mu tam dostane toho, po čem pro svou osobu touží, nýbrž naše prosba k němu musí

ýti prosbou synovské oddanosti a lásky věřící Otcí, isky, která by se chtěla odvděčiti Otcí a žítí jako jeho dítě. Ovšem Boží dítě ví, že se stalo dítětem čisté Boží milosti a že proto samo neuneso tohoto ivota. I musí prositi. Tak jako On nás jednou povedl ke své blízkosti, k blízkosti svého života, že ůžeme žítí takřka v domově jeho srdce, v blízkosti jeho vlastního života, jako nám tento život jednou al, tak také jedině On jej může udržeti, On jedině ů také může dáti vzrůst.

Proto, když prosí, když se zvedá ve vědomí své bohosti přes své synovství, pak prosí především to, aby On jej naučil tomuto životu, aby On tento ivot v nás chránil a aby On jej v nás stále rozmnoval. O to prosí Boží dítě. A všechny ostatní prosy jsou nesený tímto duchem. Pane, dej mi všechno, bych byl a žil jako hodné dítě. Dej mi všechno na ůši, na těle, co k tomu potřebuji. V této prosbě díte je pak obsaženo všechno. Jsou v tom obsaženy časné věci. Dítě Boží ví, že má svůj život Božího ítete uskutečňovati v pozemském životě a že k tomu potřebuje Božího požehnání a Boží pomoci, aby řes všechny denní starosti a trampoty mohl žítí ůstojně ve svém povolání. Prosí i o věci časné, ale rosí nejprve v důvěře, že mu Otec všechno dá, čeo potřebuje, a že když mu sebe a Syna dal, že pak ení, co by mu odepřel, a za druhé prosí v klidné ůvěře, že čehokoliv bude potřebovati v tomto ohleu, že obdrží. Také ovšem ví, že když je nezaslouený onen život Božího dítěte, že je všechno nezasloužené a že je všechno Božím darem a že je nutné to prositi. Proto prosí, v hlubokém vědomí dítěte dkázaného ve všem na Boha, tím spíše v životě odle Božího života, v životě ze synovství Božího.

Ale třebaže je On Pán nebes a země a docela armo z milosti nás povolal ke své účasti, přece ás jen k ní povolal. Nejsme již hosty a cizinci v Boím království, nýbrž jsme domesticí Dei, patříme rodině Boží. On je v nás, jako je otec u svých ětí, je v nás doma. Proto není třeba jen nábožně

se k němu zvedati, nýbrž můžeme z něho žítí, můžeme žítí z oné tajuplné nesmírné jeho blízkosti. Je přesažný, ale je nám také nesmírně blízko. A to je druhá tvář našeho Božího synovství, že není daleko od jednoho každého z nás. V něm totiž žijeme, hýbáme se a jsme. Jsme i jeho pokolení. A ještě více. Tak jsme jeho pokolení, že máme žítí jeho vlastním životem, že máme žítí z něho, že máme žítí v jeho svaté blízkosti. Tím je Otcem především v křesťanství, ne pouze že se o nás stará, nýbrž že nám vdechl společenství svého života.

Tu nabývá náš poměr k Bohu, způsob našeho obcování s Bohem, nové tvářnosti. Nesmírná blízkost a krásná důvěrnost nás volá.

Máme obcovati s ním jako dítě obcuje doma se svým otcem. To je smysl naší modlitby vnitřní. Ne pouze retnou modlitbou, ne pouze modlitbou prosebnou, ne pouze modlitbou klanící se, nýbrž také modlitbou, která se dovede stuliti v dlani otcovské, která umí se svým Otcem krásně, prostince, srdečně obcovati, s ním mluvit, s ním hovořiti, jednati, jako dobré dítě mluví, hovoří se svým otcem.

Nemusíš se teprve pracně k němu zvedati. Stačí, když se ponoříš do této slasti plné blízkosti a podivuhodné jeho zvláštní přítomnosti v sobě.

Radívají duchovní vůdcové žítí v přítomnosti Boží. Je to krásné. Ale to je jen začátek. Nejenom si připomínati, připamatovávat Boží přítomnost, nýbrž tak uchopiti tuto přítomnost, tuto láskyplnou přítomnost Otce u svého dítěte, abychom postavili celý svůj život do této přítomnosti, abychom z ní ustavičně a stále plněji a uvědoměleji žili, abychom stále více ze svého života prozařovali touto podivuhodnou přítomností.

A pak, když stojíme jednou v přítomnosti Boží, pak z této přítomnosti vcházeti k celému svému životu. Proměňovati stále více svůj všední život na jedno svaté a živé vědomí jeho zvláštní otcovské přítomnosti v nás. Nestůj před ním ovšem jen stále jako před cizím majestátem. Stůj před ním jako

řed majestátem otcovské lásky. Aby ses zbavil onečně jednou té chladné obřadnosti, se kterou se většinou i křesťané přibližují k Bohu. Pokud toto neodložíš, nejsi křesťanem, protože křesťan je tvor, který prožil ne pouze theorii, nýbrž i v nejposlednějších podrobnostech svého života krásu přítomnosti Otce v sobě. Uč se důvěrně, synovsky obcovati s Otcem. Uč se mluvit s ním prostě, bez velkých příprav, bez těžkého odění velkých slov. Ty musíš prožít tento svůj poměr dítěte k Otci. Pokud to sám neprožiješ, pokud budeš stále opakovati věty a slova a postoje druhých, nikdy nebudeš dosti Božím dítětem.

Tak si najdi tiché chvílky ve svém životě, kdy budeš prožívat třeba jen tuto jedinou myšlenku, že je dobrým, pečlivým, nesmírným Otcem, jehož láska je sice nepochopitelná, ale právě proto není méně skutečná.

V této myšlence pak se odvážíš všeho v duchovním životě. Tato myšlenka tě pak bude puditi k tomu, aby ses očišťoval, aby ses stále těsněji přivíjel k němu. Nebudeš hledati slov. Budeš předkládati Bohu ne již slova cizí nebo svá, nýbrž své skutečné záležitosti, svůj skutečný život, své starosti, svůj opravdový duchovní stav.

Duše žije nadpřirozeně ze svatých tajemství tak, že je prožívá svou myslí a že se snaží podle nich chtít, podle nich zařídit svůj skutečný život. Soustředí svůj život kolem této pravdy, soustředí patření na všechna Boží tajemství kolem tohoto pro tebe ústředního tajemství. Všechna tajemství Boží se soustřeďují v myšlence, že Bůh chce býti naším Otcem, že nám sebe zjevil proto, abychom nejenom o něm věděli, protože zjevení neznamená jen nás poučiti, nýbrž také nám dáti to, co nám zjevil, a že proto duchovní život neznamená jen rozjímání myslí, rozumem o svatých tajemstvích, nýbrž prožívání je všechna onou svatou, hlubokou láskou, která se odráží v ústředním tajemství zjevení, že totiž Bůh nejenom zjevil pravdy, nýbrž zjevil se-

be, pravdu a že tím zjevením dal nám účast na sobě, pravdě, ne na některých pravdách. Proto všechnu vnitřní modlitbu prožij v této ústřední otázce. Pak najdeš pravá slova, či lépe řečeno, pak ne-najdeš vůbec slov, a to bude na vrcholu, až zmlkneš před svým Bohem a budeš jen láskyplně mu zírat do očí, do jeho svatých tajemství. Až ho budeš objímat v sobě, ne již vztahovat k němu ruce, nýbrž pronikat k němu, do něho, přítomného v sobě. Pak se mu bude důstojně klaněti tvé srdce, tvá mysl, tvá celá bytost. Budeš také dobře věděti, oč máš přitom prositi a jak prositi, jak chtít všchno, abys obdržel a plně objal jeho, jenž je všechno. Nebudeš prositi o to a ono, nýbrž jeho o něho samého.

Dominik Pecka:

KŘESŤAN V CÍRKVI

List Kristiny, královny švédské, papeži Alexandru VII. ze dne 3. listopadu 1655.

Ukázala jsem světu, že jsem z poslušnosti k Vám ráda opustila říši, v níž uctívání Vaší Svatosti náleží mezi neodpustitelné hříchy. Zrušila jsem všechny lidské svazky, abych dokázala, že kladu slávu poslouchati Vás nad slávu nejdůstojnějšího trůnu. Prosím Vaší Svatost vroucně, aby mne i nyní, když jsem zbavena velikostí, přijala s touž otcovskou dobrotivostí, kterou mi dosud prokazovala. Nemám teď již nic, co bych složila k posvěceným nohám Vaší Svatosti, než sebe, svou krev a svůj život, a nabízím Vám to všechno bez výhrady v slepém poslušenství, jímž jsem Vám povinna. Prosím Vás, abyste se mnou naložil, jak uznáte, že bude nejlépe pro blaho naší svaté Církve, již jsem, stejně jako Vaší Svatosti, která jste jedinou a pravou její hlavou, zasvětila vše, co mi zbylo v životě, ve vroucí touze zaslíbiti a věnovati všechno, co mám, výsostné slávě Boží.

Oskar Wertheimer, Kristina Švédská. Jos. R. Vilímek, Praha 1939. str. 180-1.

1. MYSTICKÉ TĚLO

Obvyklá definice Církve: „Církev jest viditelná společnost pravověřících křesťanů, kteří jedno uče-

ní vyznávají, jedněch svátostí užívají a římského papeže za svou nejvyšší viditelnou hlavu uznávají,“ jest definice Církve viditelné, v níž nejsou zahrnuti ti, kteří náleží k Církvi neviditelně, to jest duše v očistci, svatí v nebi a konečně ti, kteří se spojili s Kristem křtem žádosti a náleží tak k Církvi vnitřně, byť ne zjevně a viditelně.

Na základě neúplných definicí je ovšem možno pokládati církev za jakýsi spolek na způsob jiných spolků, sdružení, lig, klubů a organizací, za spolek, do něhož se vstupuje a z něhož se vystupuje, podle toho, jak je kdo spokojen s výborem a předsedou a jak je ochotem platiti spolkové příspěvky.

Církev je zvláštní a jedinečné společenství všech, kdož Boha milují a s Bohem jsou spojeni v Kristu Ježíši na základě křtu vody nebo křtu žádosti nebo křtu krve. Nelze nabýti příslušnosti k Církvi jinak než přivtělením ke Kristu. Křest znamená vnoření. Řecké sloveso baptizein znamená ponořovati. Byli jsme vnořeni v Krista. Stali jsme se jeho údý. Církev je Kristus a věřící. Církev jest společenství všech se všemi v Kristu Ježíši. Církev je druhý Kristus. Církev jest Kristus mystický, Kristus s věřícími tajemně ztotožněný. Trojím symbolem vyjadřuje svatý Pavel tuto skutečnost: tělovým, stavebním a snubním. Tělovým: Církev jest duchovní tělo, jehož hlavou jest Kristus a jehož údý jsou věřící. (I. Kor. 12, 12.) Stavebním: Církev jest chrám, jehož kamenem úhelným jest Kristus, věřící pak kameny živými s ním spojenými. (I. Kor. 3, II. Kor. 5, 16.) Snubním: Církev jest tajemství Kristovy lásky, v němž se Kristus spojuje s věřícími jako ženich s nevěstou. (Ef. 5, 22 sq.) Svatý Pavel vlastně redefinuje: téká od symbolu k symbolu. Církev ani nelze definovati. Pokoušíme-li se definovati církev tak, že řekneme společnost a nejmenujeme Krista, nevylučujeme tak naprosto možnost oddělovati křesťanstvo či věřící od Krista, údý od hlavy, stavbu od základu, nevěstu od ženicha.

Církev je společenství ne mechanické, nýbrž or-

ganické. Církev nemá členy, nýbrž údy. V tomto společenství nejsou duše pouhými částmi celku, nýbrž živoucí jednotou. Na této jednotě se zakládá láska jedněch k druhým: „Neste břemena jeden druhého.“ (Gal. 6, 2.) „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími.“ (Řím. 12, 15.) Na této jednotě se zakládá liturgie jakožto společný úkon všech. V Církvi se nikdo nemodlí „sám“. Všichni se modlíme v Kristu a v něm a skrze něho se všemi údy jeho mystického Těla. Ten smysl má i plurál Otče-náše. Na této jednotě se zakládá myšlenka křesťanského solidarismu. Smysl sociální činnosti lze nejlépe pochopiti ve světle nauky o mystickém Těle. (Encyklika Pia XI. Quadragesimo anno, čl. 90.)

Avšak Církev není společenství čirých duchů. Pokud údy Církve jsou živí lidé na zemi, jest i něčím viditelným, poznatelným, zevním a konkrétním. Církev jest něčím vnitřním a zároveň vnějším. Máme-li na mysli stránku vnější, nazýváme ji společností. Církev jest společenství i společnost. A poměr vnitřní a vnější stránky v Církvi jest třeba chápati tak, že stránka vnější jest výrazem, projevem, ztělesněním stránky vnitřní.

Jako viditelná společnost jest Církev ontologicky i právně dokonalá, poněvadž neslouží jiné společnosti majíc svůj vlastní účel i prostředky k němu. Jako říše Kristova šířící se obrozením z vody a Ducha svatého, vedoucí své údy k spáse nadpřirozenými prostředky milosti a pravdy, s Kristem jakožto svojí neviditelnou hlavou spojená a z Krista božský proud životní síly přijímající jest Církev společností svobodnou: a poněvadž tyto vlastnosti její jsou v Písmě ústy Kristovými jasně vysloveny, není dovoleno ji stavěti na roveň s jakýmkoliv zřízením lidským - a každý pokus podříditi ji ve věcech duchovních vládě světské musí býti pokládán za nespravedlnost a útok na božského jejího zakladatele.

Nemilují-li někteří lidé Církev, jest to tím, že ji pokládají za spolek, za něco lidského, za organizační kněží. A tak vidíme, že ji nechápou, že ji pohrdají

a že ji nenávidí i při své úctě ke Kristu. To je tragické nedorozumění a určité nebezpečnost zejména pro člověka hledajícího. Vlastní podstata Církve jest duchovní a neviditelná. Člověk hledá společenství a nalézá společnost. Hledá Boha a nalézá člověka. Hledá Krista a nalézá církev - církev jako něco viditelného, vnějšího, lidského, porušitelného, církev s její historií, s jejími obřady a zvyky, s jejími zákony a tresty. Nevidí její duši - Krista, vidí jen její Tělo - lidi, Tělo s vráskami a kazy, neduhy a slabostmi. Jak snadno se může dát zmásti vnějšími jejími nedostatky, jak těžké jest mu proniknouti k její skutečnosti vnitřní, aby mohl říci: Tvé Tělo je nevzhledné a černé, ale miluji Tě pro Tvoji Duši, již jest Kristus!

2. MATKA VĚŘÍCÍCH

Věřící křesťan jest k Církvi v poměru dítěte k matce. Matka dává dítěti život, živí je, ošetřuje v nemoci, chrání a pěstí. Církev dává věřícím život nadpřirozený (křest), živí je (Eucharistie), léčí neduhy duše i těla (svátost pokání a pomazání) - a jako pravá matka učí a vychovává: díla Feidiů a Praxitelů jsou pouhými stíny proti velikým charakterům světců, jež Církev vypěstila ve svém lůně.

„Náboženská osobnost“ není myslitelná bez Církve. Bez Církve není evangelia. Bez Církve není kázání. Bez Církve není záruky, že učení Kristovo se hlásá bezbludně. Bez Církve není jistoty, že jsme spojeni s Kristem. Náboženskou osobností může býti jedinec jen v Církvi a skrze církev. Náboženská osobnost jest osobnost církevní, to jest osobnost žijící a rostoucí z živné půdy Církve. Člověk odcírkevněný je náboženský subjektivist, který jest autoritou sám sobě, tudíž člověk odbojný a v podstatě nenáboženský. Ti, kteří předstírají, že by ztratili svou „osobnost“, kdyby se podrobili Církvi, uplatňují vlastně jen svoje odstředivé sklony a prozrazují, že nedorostli oné duchovní a mravní výše, kte-

ré jest třeba k pochopení a prožití duchovního společenství. Chtějí státi o sobě a jíti svou „vlastní“ cestou k Bohu bez „prostředníka“. Toto osamocování má svůj rub: netečnost a lhostejnost k spáse bratří, a svůj základ: pýchu, neboť pýcha záleží právě v tom, že člověk nalézá sílu jen v sobě a tudíž se odlučuje od společenství.

Církev jest Matka věřících. To však neznamená, že se v Církvi projevuje jen prvek lásky. Matka nejen dává život, ale i vychovává, prikazuje, zakazuje, odměňuje a trestá. Matka, která neumí poručit dítěti, nevychovává a není pravou matkou. Mateřství není jen láska. Církev není jen společenství lásky, nýbrž i společenství práva. Proto je v Církvi duchovní moc, autorita, vláda, zákony a předpisy, odměny a tresty. Mateřství Církve se projevuje láskou i právem. Nikdy nebyla Církev jen Církví lásky a nikdy nebyla jen Církví práva - ale vždy byla Církví spásy a řádu.

Pod trestem vyobcování a zavržení věčného přikázal Kristus, abychom poslouchali Církve ve věcech náboženských (Mar. 16, 16.) a disciplinárních (Mat. 18, 17.). „Kdo vás slyší,“ pravil apoštolům, „mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ (Luk. 10, 16.) Výrok ten se ovšem vztahuje i na jejich nástupce. Církev máme poslouchati nejen v neomylných a slavnostních prohlášeních o náboženských pravdách, nýbrž také tehdy, když řádné církevní nebo papežovo učení samo sebou není neomylné. Kdybychom byli povinni poslouchati církevní autority jen tehdy, když je slavnostní a neomylná, snižovali bychom poslušnost k Církvi při nejmenším na stupeň, na němž jest obyčejná poslušnost k autoritě čirě lidské. Rozumný křesťan ví, že církevní autorita svá rozhodnutí dobře rozvažuje a že se radí s odborníky prve, než je vydává. Nesouhlasí-li s rozhodnutím církevním, ví, že také sám jest omylný a že jeho vlastní omyl jest pravdě podobnější. Kdo rozumně a právem se domnívá, že jeho pochybnosti

o správnosti církevního rozhodnutí jsou oprávněny, může je církevní moci přiměřenou formou předložit.

Vzdor proti Církvi, porušování církevní jednoty a kázně jsou hříchy nejen proti Církvi, nýbrž také proti Kristu. Zejména ti, kdož porušují vnitřní jednotu Církve bludem nebo vnější její jednotu rozkolem, dopouštějí se těžkého hříchu proti Kristu, v nějž jsme byli křtem vnitřně tak vštípeni, že jsme se stali jeho údy a spolu s jinými věřícími jedním mystickým Tělem Kristovým. Právem přirovnávají církevní Otcové jednotu Církve ke Kristovu rouchu nesešivanému, jehož ani jeho vrahové se neopovážili rozdělit.

Poslušnost k Církvi jest právě tak známkou pravého křesťana, jako poslušnost k matce známkou dobrého dítěte. A jako matka jest laskavá i přísná, tak i Církev podle slov sv. Augustina jest „jediněm mírná, druhým přísná, nikomu nepřátelská, všem mateřská“. (De Civ. Dei 18, 51.)

3. APOŠTOLÁT

Podstatou křesťanství jest život v milosti, to jest spojení duše s Bohem. Milost je dar. Křesťanství je především dar individuální, udělený člověku pro jeho vlastní spásu křtem svatým. Pečovat o spásu vlastní duše jest první a základní úkol křesťana. Ale není to křesťanství celé. Křesťanství je také dar sociální, to znamená, že úkolem křesťana jest pomáhati k spáse i jiným. Nikdo se nesmí vymlouvati s Kainem: „Zdaliž já jsem strážcem bratra svého?“ Jsi strážcem svého bratra. Jsi odpověden nejen za duši vlastní, nýbrž i za duše bratří. Tento úkol a posila k němu potřebná se uděluje biřmováním. Tato svátost tedy znamená plnost křesťanského života a povolání k apoštolátu. Není bez významu, že biřmování se uděluje vzkládáním ruky podobně jako svěcení kněžské. Biřmováním nabývá duše účasti na kněžství Kristově. V tom smyslu píše svatý Petr

křesťanům maloasijským: „Vy jste rodem vyvoleným, královským kněžstvem, národem svatým.“ (I. Pet. 2, 9.) Apoštolát tedy není jen úkolem kněží, nýbrž úkolem každého uvědomělého křesťana.

A právě láska k Církvi zavazuje křesťana, aby pracoval apoštolsky. Církev jest povinna hlásati víru všem lidem a všem národům. Ale tuto povinnost nemůže plniti bez spolupráce věřících. Věřící může a má s Církví spolupracovati a) modlitbou, b) obětí, c) skutkem.

a) Bůh chce, aby všichni lidé došli spasení. Spásu lidstva by ovšem mohl Bůh dokonati i sám bez lidské účasti. Avšak chce, abychom i my lidé měli podíl na jeho spasném díle. Tvoříme tajemnou jednotu s Kristem, neviditelnou hlavou Církve. On působí v nás a my působíme v něm. Toto spojení věřících s Kristem by bylo možno přirovnati ke spojitým nádobám: je-li více nádob, jež jsou navzájem spojeny, naplněno nějakou tekutinou, znamená to, že tekutina ve všech nádobách stojí ve stejné výši. Přibude-li v jedné nádobě, přibude ihned ve všech ostatních; a naopak, ubude-li v jedné, ubude ve všech. Je-li jedna hlavní, veliká, a přilejeme-li do ní jen kapku, znamená to, že i ve vedlejších nádobách se hladina zvedne, byť velmi nepatrně. Podobně jest to v jednotě duší s Kristem. Žádná duše nekoná nic sama. S ní zároveň to koná Kristus, s ní spolu to konají i jiné duše.

A tak se můžeme účastniti činnosti apoštolské, i když nekážeme, nepovídáme, neučíme a neobracíme věřící, a to modlitbou. Modlíme-li se za spásu lidí, nemodlíme se nadarmo, neboť se modlíme za to, co Bůh chce. Po poslední večeři se modlil Pán: „Otče, chci, aby, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal, by viděli slávu mou, kterou jsi mi dal.“ (Jan 17, 24.) Sjednocení s touto modlitbou Páně máme prositi i my za spásu bratří.

b) Duším můžeme pomáhati také tak, že za ně obětujeme své utrpení. Jsme-li ve stavu milosti Boží a přijde bolest, nemůže zajisté býti bez významu a

ez mravní hodnoty, snášíme-li ji v duchu Kristově spojujeme-li své utrpení s utrpením jeho. Je mož-
o trpěti ďábelsky, filosoficky, křesťansky. Ďábel-
ky trpí, kdo se protiví bolesti a kdo rouhavě vyčítá
bohu, že ji seslal. Filosoficky trpí, kdo se snaží býti
hostejným k bolesti. Křesťansky trpí, kdo se ode-
zdává do vůle Boží, bere svůj kříž na sebe a obě-
uje své utrpení za své bratry. Apoštolát utrpení je
tom, že se křesťan stává účastníkem oběti Kristo-
vy za spásu lidstva přinesené a tak jest hybnou sí-
ou nadpřirozeného řádu podle slov Apoštolových:
„Když jsem sláb, tehda silný jsem.“ (II. Kor. 12, 10.)

c) Slovem a příkladem má křesťan pomáhati du-
ším. A víc příkladem než slovem. Student má býti
apoštolem ve své třídě. Má si býti vědom, že všichni
jeho spolužáci jsou mu Kristem svěření. To nezna-
mená, že by je měl pořád jen poučovati, napomí-
nati a kárati. Slova mnoho neprospívají. Nejlepším
poučením jest příklad. Víme, co působilo na svatě-
ho Augustina: ne slova spolužáků, nýbrž jejich pří-
klad. Proto si říkával: Si potuit hic, si potuit ille,
cur tu non, Augustine? Nelze si představit, že by
ducha tak hrdého, jako byl jeho, byl někdo mohl
získati pro dobro nějakým moralisováním. Ale úsilí
a úspěchy jeho spolužáků mocně ho ovlivňovaly.
Tedy: píle, snaha, laskavost, ochota k pomoci, věr-
nost v přátelství - to mezi studenty jsou nejmocněj-
ší prostředky apoštolátu.

Apoštolát laiků nabyl v poslední době nové for-
my pode jménem katolické akce. Katolická akce
jest spolupráce laiků v hierarchickém apoštolátě.
Úkolem katolické akce jest podle papeže Pia XI.,
jenž k ní dal podnět a základ, vychovati řady zdat-
ných lidí, mužů i žen i mládeže obojího pohlaví,
jimž není nic dražšího a kteří nemají horoucnějšího
přání než míti účast na svatém poslání Církve, aby
pod jejím vedením horlivě šířili království Ježíše
Krista v osobním styku i ve veřejném životě. (Pius
XI. 6. listopadu 1929.) Jak týž svatý Otec upozor-
nil, není katolická akce nic nového, co by bylo bý-

valo dřívejším dobám neznámo; v naší době se ovšem její podstata a její zřízení lépe a zevrubněji vysvětlují. Není pochyby, že katolická akce jest něco více než pouhý laický apoštolát. Laický apoštolát může totiž býti vykonáván i zcela individuálně, bez ohledu na přání církevní vrchnosti. Avšak katolická akce v přesném významu jest laický apoštolát organisovaný a těsně připojený k církevní hierarchii, od níž přijímá všechny směrnice pro svou práci. Tím, že se katolík stane pracovníkem v katolické akci, nenabývá nějakého naprosto nového úkolu či zasvěcení; členstvím a prací v katolické akci utužuje se jen jeho poměr k církevní vrchnosti, jeho apoštolát se stává dokonalejším, protože se v něm chce řídit pokyny církevní hierarchie.

Apoštolát individuální je práce na vlastní pěst, kdežto katolická akce jest úsilí svorné a uspořádané, činnost organisovaná. Touto organisací máme napodobiti samého Boha, jenž svou nekonečnou mocí a moudrostí uspořádal celý vesmír od nejvyšších bytostí až po posledního červíčka. Moudrost, v níž jest původ vesmíru a jeho organického souladu, má nám býti vzorem v uspořádání všech sil k jednomu cíli, totiž k rozšíření království Kristova na zemi.

P. Prokop Švach O. P.:

PLNI CHARISMAT

Letnice přinesly apoštolům posvěcení v pravdě. Byla to však nejen plnost pravdy, již obdrželi, nýbrž též různé jiné milosti v podobě charismat, aby spasitelnou pravdu mohli též vhodně podat, neboť k tomu byli poslání, aby prospěli druhým, poněvadž byli nástroji božského zjevení a úradků. Osobně se jim dostalo plnosti milosti, jež je posvětila, aby byli vhodnými nástroji svého poslání. Ke službě jiným však přijali charismata, což jsou ty dary řádu milosti, jež v první řadě jsou určeny k posvěcení dru-

ých. Dostalo se jim nejen hlubokého poznání a hledu do božské pravdy, nýbrž též pomoci, aby tu o pravdu jiným účinně hlásali a bez bludu podávali a uchovávali. „Poznání, jež někdo přijme od boha, nemůže býti obráceno k užitku druhého leč en mluvou. A poněvadž Duch svatý nemá nedostatku v něčem, co patří k užitku Církve, proto také ořispívá členům Církve v kázání.“¹

Charismaty nazýváme v theologii ony milosti, jež jsou určeny spíše k posvěcení druhých. Jsou to dary zcela závislé na svobodné činnosti Boží: „Duch rozděluje zvláště jednomu každému, jak chce.“² Byly to dary, jež byly určeny především pro dobro a vzdělání věřících. Tato nauka o charismatech se vyskytuje hlavně ve 12. kapitole I. listu ke Korinťanům: „Jednomu každému se dává projev Duchem k užitku. Jednomu totiž se dává Duchem řeč moudrosti, jinému pak řeč poznání podle téhož Ducha, jinému víra v témž Duchu, jinému pak charismata uzdravování v témž jednom Duchu, jinému zase konání zázraků, jinému prorocství, jinému pak rozlišování duchů, jinému dar jazyků, jinému pak vykládání jazyků...“

Není to však jediný text, kde je řeč o těchto darech. V téže kapitole v. 28 zase o nich mluví svatý Pavel, jen s tím rozdílem, že v tomto textu je řeč spíše o úřadech, na něž byly připjaty tyto dary. „Vy jste tělo Kristovo, každý zvlášť pak jeho úd. Některé Bůh ustanovil v církvi předně apoštoly, za druhé proroky, za třetí učitele, jiným dal dar zázraků, jiným uzdravování, pomáhání, vedení správy, rozličných jazyků.“ Zdá se, že na tomto místě apoštolský úřad, ovšem i v širším smyslu, odpovídá charismatům moudrosti. Nově však jsou tu vypočtena charismata pomáhání a vedení správy. Mimo to z listu k Římanům (12, 8) snad je třeba ještě přidati zde neuvedená charismata povzbuzování, udělování almužny a milosrdenství a dar služby (v. 7).

¹ S. Thomas, II. II., qu. CLXXVII, a. 1.

² I. Kor. 12. 11.

Ale s některými podobnými dary se setkáváme již v den letnic u apoštolů. Tak na př. jistě tam byl dar jazyků, jak čteme ve Skutcích ap.: „Byli všichni naplněni Duchem svatým a počali mluvit jinými jazyky.“³ V téže kapitole je řeč též o proroctví. Mimo to se zdá, že moc apoštolů konati divy a zázraky a uzdravovati nemocné odpovídá charismatům divů a uzdravování. Nevíme, v jaké míře a v jakém množství byla udělována jednotlivcům charismata. Nebylo nutné, aby každý dostal jen jedno. Tak na př. milodar jazyků byl někdy spojen s charismatem vykládání řeči.⁴

Z toho, že některá charismata se ukazují již při letnicích a o jiných se dovídáme ze života apoštolů, můžeme soudit, že apoštolé obdrželi v prvé řadě mnoho z těchto charismat, ne-li všechna. Oni totiž přijali prvotiny Ducha, jenž uděluje charismata. Jestliže tyto dary byly dány ke vzdělání věřících, byl to úkol především apoštolů. A jak je vidět z chování sv. Pavla, úřady, s nimiž byly spojeny tyto milodary, byly pod dohledem apoštolů jako předních správců Církve. Byly to vlastně rozšířené úkoly apoštolátu. Proto v původním apoštolátu se jakoby soustřeďovaly všechny tyto milosti. Tak píše na př. Allo: „(Apoštolé) měli být vlastníky charismat ve velké míře, především vyučování a divů, jež byla jen roztroušeně u jiných; „řeč moudrosti“ a když bylo třeba „poznání“, „prorocství“, „zázraky“, „úkoly předsedat a spravovat“ jim příslušely vynikajícím způsobem.“ A něco dále: „Velcí pneumatikové jako apoštolé měli charismata jistě v míře vynikající.“⁵

Jistě se setkáváme u apoštolů s charismatem moudrosti, protože, jak již bylo řečeno, zdá se, že tento milodar byl připojen především k apoštolátu. O jakou jde moudrost a poznání? U sv. Pavla na-

³ Sk. ap. 2. 4.

⁴ I. Kor. 14, 5 a 13.

⁵ Allo: Première Epître aux Corinthiens. Paris 1935, ed. III. p. 336, 7.

lézáme několik slov o moudrosti. „Moudrost také mluvíme, ale mezi dokonalými, ne však moudrost tohoto světa, ani knížat tohoto světa, kteří hynou. Ale mluvíme Boží moudrost, tajemnou, skrytou, kterou připravil Bůh od věčnosti k naší slávě.“⁶ Je to tedy ta moudrost, jež je postavena proti lidské moudrosti, světské. Bude to asi poznání nejvyšších tajemství víry, o nichž lze mluvit mezi dokonalými. Ale v textu o charismatech není zmínka o moudrosti, již měli apoštolé ze zjevení Ducha sv., nýbrž mluví se tam o „řeči moudrosti“. Byla to tedy zvláštní schopnost účinně kázati o nejvyšších tajemstvích víry a nabádati k dokonalému křesťanskému životu. Když sv. Tomáš vykládá tento výraz „řeč“, rozvádí své myšlenky v trojím rozdělení: „Předně tento dar byl dán, aby někdo účinně mluvil, a to za prvé k poučení rozumu, což se děje, když někdo tak mluví, že učí; za druhé k pohnutí vůle, aby totiž rád slyšel slovo Boží; za třetí k tomu, aby někdo miloval ty věci, jež jsou naznačovány slovy, a aby je chtěl vyplnit, což se děje, když někdo tak mluví, že dojímá posluchače.“⁷ Tuto moudrost, lépe řečeno tento dar řeči moudrosti měl sv. Pavel, který napsal: „Také já, když jsem k vám přišel, bratři, nepřišel jsem zvěstovat vám zjevení Boží vysokou řečí nebo moudrostí. Vždyť jsem si umínil, že nebudu vědět nic jiného mezi vámi než Ježíše, a to ukřižovaného. Ano, já v slabosti a v bázni a v mnohých obavách přibyl jsem k vám a nemluvil jsem a nekázal přemlouvavými slovy moudrosti, nýbrž projevy Ducha a moci, aby víra vaše nebyla založena na moudrosti lidské, nýbrž na moci Boží.“⁸

Jiný dar, který byl udělen apoštolům, bylo charisma poznání. Není snadno najít pravý smysl tohoto milodaru. Sv. Tomáš vykládá tento dar tak, že moudrost se vztahovala na poznání božských ta-

⁶ I. Kor. 2, 6, a násl.

⁷ S. Thomas, II. II. qu. CLXXVII, 1.

⁸ I. Kor. 1, 4.

jemství, kdežto poznání na věci lidské: „Za třetí je třeba, aby učitel oplýval též příklady a poznáním účinků, jimiž někdy musí osvětlovat příčiny; a vzhledem k tomu se dává řeč vědění (poznání), jež je poznáním lidských věcí, protože neviditelné věci Boží skrze stvořené jsou rozumem postřehovány.“⁹ Můžeme však říci, že i když poznání tohoto druhu je v pojmu onoho charismatu obsaženo, lépe se tu hodí podle smyslu epištoly výklad takového poznání, jež je obdobné s pojmem moudrosti. Jako totiž charisma moudrosti znamenalo schopnost vykládat věřícím i nejhlubší tajemství víry, tak milodar poznání se odnášel k prostým pravdám víry, jež jsou všem nutné ke spáse. Tak věřící v Korintu, kteří ještě neslyšeli sv. Pavla kázat moudrost Boží, přece již byli od něho vyučeni v základech víry. Byli vyživeni mlékem, nikoliv však ještě hutným pokrmem.¹⁰ Mohli bychom též říci, že to byl zvláštní dar vnikati do pravd víry a jejich souvislosti a současně umění vhodně tyto pravdy podávat.¹¹ Tento dar souvisí pravděpodobně s úřadem učitelů, katechistů. V plnějším smyslu však tento dar byl jistě u apoštolů, jimž náležel úřad učitelů jako prvním, kdežto charismatický úkol vyučování byl spíše ku podpoře apoštolů.

V druhé kategorii jsou charismata, jež sloužila k potvrzení hlásání slova Božího před jinými, aby totiž toto hlásání bylo účinné. K této skupině patří charisma víry, jež se zdá naznačovat onu pevnou, neochvějnou důvěru, s níž člověk je přesvědčen, že Bůh nejen může, nýbrž i chce v tomto okamžiku učiniti zázrak jakéhokoliv druhu. Je to asi ona víra, o níž mluvil Kristus apoštolům: „Amen, pravím vám, kdybyste měli víru jako zrno hořčičné, řeknete této hoře: Přejdi odtud tam, i přejde, a nic vám nebude nemožné.“¹² O daru uzdravování, jenž

⁹ S. Thomas, I. II. qu. CXI. 4.

¹⁰ I. Kor. 3. 2.

¹¹ Hejřl. Dvakrát do Korintu, Olomouc, 1934, str. 100.

¹² Mat. 17, 20.

atří k charismatům, svědčí Skutky apoštolské, jak velké míře se vyskytoval u apoštolů. I dar konání zázraků měli apoštolé. Je pravda, že již předhází dar uzdravování měl zázračný ráz, ale zde se edná spíše o zvláštní tajemnou moc, na př. nad lými duchy, jež mohli vymítat, nebo neškodné brání hadů do rukou, křísení z mrtvých atd.¹³ Můžeme aké říci, že tento dar přinášel apoštolům schopnost, že nejen mohli činiti divy silou své víry nebo uzdravovati nemocné mocí charismatu uzdravování, nýbrž že z nich vyzařovala moc, jež činila divy bez vědomí apoštolů, jak čteme o svatém Petru: „... takže na ulici vynášeli nemocné a kladli na ůžka a nosítka, aby, až by přišel Petr, aspoň jeho tín někoho z nich zastínil a aby byli osvobozeni od vých nemocí.“¹⁴ Něco podobného čteme o sv. Pavlu: „Divy neobyčejné konal Bůh rukama Pavlovými, takže dávali na nemocné utěrky a zástěry s jeho těla, a odcházely od nich nemoci a zlí duchové vycházeli.“¹⁵

Dar prorocství, který je mezi charismaty, sotva nůž být chápán v prvotním významu, protože pověřenými proroky Nového Zákona byli apoštolé, kteří přijímali nové pravdy pro sklad víry. Je to spíše zde schopnost z božské inspirace vykládati nějaký text Písma, především nějaké místo evangelia. Rovněž se zdá, že předpovídání budoucích věcí nemělo při tomto charismatu podstatnou roli.¹⁶ U apoštolů však toto charisma bylo dokonalé, neboť byli vlastními proroky novozákonními. Charisma rozeznávání duchů byla schopnost poznávati tajné věci, rozlišovati, jakým duchem někdo jedná, zda není veden zlým duchem. S tímto charismatem se zdá souviset vypravování o Ananiáši a Safíře.¹⁷

Poslední dva dary, jež vypočítává sv. Pavel v I.

¹³ Skut. ap. 5, 16; 28, 5; 9, 40.

¹⁴ Skut. 5, 5.

¹⁵ Tamt. 19, 11.

¹⁶ Lemmonyer, Epître de S. Paul, 151.

¹⁷ Skut. 5, 1.

Kor., je charisma jazyků a výkladu jazyků. Tento dar mluvit jinými jazyky obdrželi apoštolé již při letnicích, ale sotva je tam řeč o schopnosti mluvit cizím neznámým jazykem, nýbrž se zdá spíše, že toto charisma spočívalo v jakémsi extatickém vytržení myslí, jež se projevovalo navenek cizí řečí, nikoliv však ke kázání, nýbrž k chválení Boha. Toto charisma se zdá totožné s tím, o němž mluví sv. Pavel v I. listě ke Korint. Tam však se praví, že je třeba vykladače tomu, kdo mluví pod vlivem tohoto charismatu, což by se stěží dalo chápat o schopnosti kázat v cizím jazyku slovo Boží. Poněvadž tedy tato extatická řeč byla někdy nesrozumitelná, proto bylo třeba jiného milodaru, totiž výkladu těchto jazyků. Apoštolé měli tento dar, jak se projevilo o letnicích. I sv. Pavel jím oplýval, jak sám za něj děkuje: „Díky Bohu, mluvím jazyky více než vy všichni . . .“¹⁸

V této souvislosti chápeme ještě lépe všechny dary, jež apoštolé obdrželi. Nejen že se jim dostalo moudrosti a poznání Božího v dokonalé míře, nýbrž přijali i zvláštní dary k účinnému hlásání těchto pravd, takže i způsob toho podání byl božského rázu. Jestliže v charismatech se jeví neobyčejné působení Ducha s ohledem na výstavbu Církve, tím výraznější je tato plnost darů u apoštolů, v nichž byla původně, plně a nerozděleně.

F. Jurečka:

LÁSKA JE VYNALÉZAVÁ . . .

V duchovním životě je třeba, abychom se stále nezabývali jen vlastními chybami, ale abychom nezapomínali ani na druhou povinnost křesťanského života: konat dobro. Měli bychom se tak častěji zamyslet nad dobrotou a láskou Boží, jak Bůh od věčnosti myslí na naše zájmy, na naše dobro, na

¹⁸ I. Kor. 14, 18.

naši spásu, abychom se občas zamyslili nad tím, co vše Bůh pro naše zájmy vykonal. A s touto nekonečnou láskou Boží srovnáme pak svou nevděčnost a chladnost a nezájem o věci Boží, o jeho čest a slávu. Není to zarážející sobectví, vidět, co vše Bůh pro naše zájmy vykonal, a při tom stále myslit jen na sebe a nenadchnout se k obětem pro druhého, k práci pro zájmy Boží? Když Bůh neustále myslí na naše zájmy, na naši spásu, neměli bychom i my neustále myslit na čest a slávu Boží? Zamysleme se i nad tím, jak Bůh byl vynalézavým ve své lásce k nám a jak málo jsme vynalézavými my ve své lásce k Bohu, jak jsme neteční k tolikým urázkám Boha a Matky Boží! Neměli bychom se zachvět při té hrozné skutečnosti, že jména Boží a jméno Panny Marie je bráno více z lehkomyšlnosti a hněvu než z lásky a zbožnosti? Neměla by zde naše láska vymyslet něco, jak bychom nahradili tolik urážek? Milujeme Boha? Pak na Něho častěji myslíme, ne častěji, ale neustále. Milujeme svou nebeskou Matku, Pannu Marii, vážíme si požehnání svých rodičů, pak mnohem více si važíme požehnání Panny Marie a nedělejme nic bez požehnání naší nebeské Matky! Milujeme-li Boha a Matku Boží, pak urážka Boha a Panny Marie bolestně se dotkne i nás a naše srdce nám poví hned, že tak to nechat nemůžeme, že se musíme přitulit k své Matce jako hodné dítě a pošeptat jí, že ji milujem. To by měla vymyslet a způsobit naše láska k Bohu a k Panně Marii, Pomocníci křesťanského lidu, že bychom proti braní jména Božího nadarmo postavili život neustálého spojení s Bohem, časté a vroucí střelné modlitbičky. Tak, jak to dělával „náčelník uličníků“, Michal Magone, chovanec svatého Jana Bosca, tak bychom to měli dělat i my! Slyšíme brát jméno Boží a jméno Panny Marie nadarmo? Ach, jak nás to bolí u srdce - a proto cítíme potřebu ukázat Pánu Bohu a Panně Marii, že aspoň my je máme rádi a proto na usmířenou vyšleme hned k nebesům telegram své lás-

ky, vroucí pozdrav v duchu: Pochválen buď Ježíš Kristus, a Maria, Pomocnice křesťanů, oroduj za nás! To by mělo být heslem každého hlubináře, každého milujícího katolíka: Proti braní jména Božího nadarmo budu vysílat k nebi co nejčastěji pozdravy Pánu Ježíši a Panně Marii. Ne, to není maličkost, vyšlete-li k nebi o jeden povzdech více nebo méně, milujete-li Boha vroucí láskou nebo láskou chladnou a lhostejnou ke všem urážkám! Svátá Terezie svými povzdechů a modlitbami obrátila snad tolik duší, co svatý František Xaverský svými nadlidskými námahami! Nezapomínejme ani na slova Lva XIII., který pravil: Svět bude patřit tomu, kdo bude více milovat. Zapalme tedy svá srdce láskou k Bohu a k Panně Marii, udržujme tento plamen stříelnými modlitbami a tak vykonáme pro království Boží více než mnohými slovy a prací! Nespoléhejme ve svém duchovním životě a v bojích o království Boží tolik na sebe, ale více na Boha, na nebeskou Pomocnici a pak se jistě Bůh k naší slabosti sníží a spasí nás a vysvobodí nás z našich slabostí. Nebudme tedy sobci ve svém životě, nemysleme jen na sebe, ale snažme se ukázat, že máme pochopení pro zájmy Boží, že nás bolí nevděk tolika lidí a že jej chceme nahradit svou vroucnější láskou. A nezapomínejme při tom ani na Pannu Marii. Snad i zde pro rozšíření úcty k Panně Marii Pomocnici, Královně posvátného růžence, zmohou více naše stříelné modlitbičky: Maria, Pomocnice křesťanů, oroduj za nás, než kdovíjaké řeči. Svatý Otec zasvětil celý svět do ochrany Panny Marie Pomocnice - pomáhejme tedy svými stříelnými modlitbami splnit slovo sv. Dona Bosca, že přijde doba, kdy každý katolík bude ctitelem Panny Marie Pomocnice. Panna Maria nám otvírá své Neposkvrněné Srdce a chce nás do něho skrýt, ale je potřeba, abychom i my nemyslili jen na svou ubohost a své potřeby, abychom Pannu Marii usmiřovali tou modlitbičkou: Maria, Pomocnice křesťanů, oroduj za nás! Tak naše prá-

e nabude vyšší ceny, tak náš život bude neustálým tlukotem lásky, lásky k Bohu a k Panně Marii . . . a ze všeho přece zůstane jen láska; budeme-li tedy mít lásku již zde na zemi a všeho ostatního e zbavíme, pak nemáme co ztratit . . .

PAPEŽ SOUZEN CÍSAŘEM

Za papeže Liberia (352-366) dosáhlo bludné učení ariánké největšího rozmachu. Na tom měl velikou zásluhu císař ako samovládce a přívrženec arianismu. (Proto také později cho smrtí i arianismus vzal za své.) Ariánští biskupové odoudili Athanasia, neohroženého zastánce církevní orthodocie na východě. Biskupy, kteří neodevzdali proti němu hlas, poslal císař do vyhnanství. Tak se stalo, že již ani jeden biskupský stolec v Evropě nebyl obsazen vlastním biskupem. Zbýval jen biskup římský, který se těšil veliké oblibě u křesťanstva. Aby nepobouřil veřejnost, dal jej císař v noci lsti a násilím odvléci z Říma a předvésti na dvůr do Milána. Stejnogram jejich jednání je zachován v církevních dějinách Theodoretových (II. 16):

Císař Konstantin pravil: „Jste křesťan a jste biskup našeho hlavního města. Mysleli jsme proto, že by bylo záhodno, - a proto jsme Vás sem předvedli - abyste se zřekl společenství s nevyslovitelně opovážlivým smýšlením bezbožného Athanasia. Celý svět je přesvědčen, že by to byl dobrý skutek. A na jedné synodě byl vynesен rozsudek, že na Athanasia jest pohlížeti jako na někoho, kdo jest mimo církev.“

Biskup Liberius pravil: „Císaři, církevní rozsudky musejí být podávány vždy s pečlivou spravedlivostí. Pokládá-li to Vaše zbožnost za dobré, nařídte, aby se sešel soudní tribunál. Bude-li před ním Athanasius shledán za hodna odsouzení, pak by mohl být proti němu vynesен rozsudek podle normy církevního soudnictví. Nikdy ale nelze odsouditi člověka, na kterém jsme právně neshledali viny.“

Císař Konstantin pravil: „Celý svět již odsoudil jeho bezbožné chování. Ale Athanasius se směje celému světu škodolibě do očí!“

Biskup Liberius řekl: „Nikdo z těch, kteří tehdy dali svůj podpis, nebyli přítomni obžalobám. Udělali to jen tak, ze zbabělosti a patolízalství - před Vámi!“

Císař: „Jak to: jen tak, ze zbabělosti, patolízalství?“

Liberius: „Všichni, kteří nemilovali čest před Bohem, dali přednost Vaším úplatkům. Člověka, kterého nikdy nespatriili, odsoudili bez soudního řízení.“

Císař: „Ale na synodě v Tyru byl odsouzen za své osobní přítomnosti a biskupové celého světa na této synodě nad ním vyslovili svůj soud.“

Liberius: „Ne, ještě nikdy nebyl ten muž souzen za své osobní přítomnosti. Všichni, kteří tehdy byli shromážděni, vynesli hlas, když Athanasius byl opustil soudní místnost.“

Eunuch Eusebiův poznamenal: „Na synodě v Tyru bylo mu přece dokázáno, že odpadl od víry.“

Liberius: „Jenom pět biskupů tehdy odevzdalo hlasy, a to byli ti, kteří se plavili společně s Athanasiem do Mareotis. Byli vysláni z Tyru, aby tam sebrali proti němu materiál ve věci obžaloby. Z těchto vyslanců dva již zemřeli, Theogonios a Theodoros. Ostatní tři ještě žijí, Maris, Valens a Ursacius. Na těchto třech vyslancích byl požadován na zasedání v Sardice počet ze zmíněného úkolu. Načež oni podali společné synodě spis, ve kterém prosili za odpuštění pro hanopis, který složili v Mareotis jednostranně proti Athanasiovi. Tuto prosbu mám bezpečně uschovánu. S kterou z těchto dvou stran máme nyní držeti, císaři? S těmi, kteří nejprve odsoudili Athanasia a potom prosili za odpuštění, nebo s těmi, kteří nedávno se vyslovili o tomto jejich odsouzení?“

Biskup Epiktetos pravil: „Ó císaři, Liberius neváží toto velké slovo z důvodů víry nebo církevního práva. Chce se jenom ukázati před senátory v Římě, že přinutil v debatě císaře k zemi.“

Císař řekl Liberiovi: „Kolikátý světadíl Vy vlastně jste, že zůstáváte zcela sám věren bohaprázdné-

au člověku a rušíte tak mír imperia, ba celého světa?“

Liberius: „A i kdybych zde stál sám - věc víry tím nebude slabší! Ve Starém Zákoně to byli také enom tři, kteří odporovali královskému rozkazu!“

Eunuch Eusebiův pravil: „Tak vy tedy děláte našeho císaře Nabuchodonosora?“

Liberius: „Vůbec ne. Vy ovšem odsuzujete tímto svým stanoviskem naprosto povrchně člověka, kterého jsme ještě nesoudili. Nuže, tedy i já jsem toto mínění, že se musí něco státi, a sice toto: Nejprve musí být zhotoven obsáhlý a příhodný pamětnípis, bezpečně obhajující nicejské články víry. Dále nusejí být naši bratři v úřadě zavoláni z vyhnanství a znovu uvedeni do svých biskupských sídel. Kdyby se potom znovu ukázalo, že mužové, kteří způsobují právě v církvích takový zmatek, souhlasí pravdu s apoštolskou vírou, pak se sejdeme všichni v Alexandrii, kde se zdržují jak obžalovaný, tak žalobci se svými právními přáteli. Tam vyšetříme přesně sporný případ a pak o tom jednomyslně rozhodneme.“

Biskup Epiktetos pravil: „Ale ani celé státní jmění nepostačí na to, aby zmohlo takový příval biskupů.“

Liberius: „Církev není odkázána na stát a na jeho pokladnu. Tolik vynášejí jednotlivá biskupství, aby dopravila své biskupy až k moři.“

Císař: „Co bylo jednou provždycky pravoplatně vykonáno, nemůže být nyní dáno znovu do jednání. Většina biskupů již svůj hlas odevzdala. Při tom musí zůstat! Vy jediný jste ještě v oposici, jako přítel toho zločinného člověka.“

Liberius řekl: „Ještě nikdy jsme neslyšeli, že by soudce nazval obžalovaného v jeho nepřítomnosti zločincem, jako by na něm chtěl vykonat soukromou mstu.“

Císař: „Všem dohromady se ten člověk vyškleboval. Ale mně osobně nejvíce! Nejen že byl na nejvyšší uspokojen koncem mého nejstaršího bratra,

popouzel také Konstance blahé paměti znovu a znovu k nepřátelskému smýšlení ke mně, zároveň vyzkoušel, jak dlouho vydržím ve své nevyčerpatelné trpělivosti toto popichování pošťvaného bratra a vlastního štváče. Od té doby nemám pokoje, ani vítězství nad Magnentiem a Silvanem mě už netěší: tento krvežíznivec musí zmizeti s obzoru církve!“

Liberius: „Potom ale nesmíte uspokojiti svou touhu po pomstě pomocí biskupů, císaři! Neboť ruce duchovních musejí zůstat čisté k svatému dílu. Proto ještě jednou: Rozkažte, aby biskupové byli povoláni zpět na svá sídla, líbí-li se Vám. Jestliže se potom ukáže, že souhlasí s dnešním obhájcem v Nicei stanovené jedině pravé víry, pak se můžeme sejít na určitém místě, abychom zajistili mír ve světě. Nikdy ale nesmíme schvalovati pranýřování muže, který se ničeho nedopustil.“

Císař: „Jde nyní jen o jednu otázku: Pošlu Vás nyní zpět do Říma, ale jen tehdy, přijmete-li přátelsky společenství s ostatními církvemi. Nuže tedy, ve jménu dobrého míru, podepište - a vraťte se do Říma!“

Liberius: „Již jsem se rozloučil se svými bratry v Římě. Více jsou pro mě ustanovení církve než pobyt v Římě.“

Císař: „Tedy ne? Máte tři dny na rozmyšlenou. Řeknete-li potom ano a podepíšete-li, můžete se vrátit do Říma. Řeknete-li ne - pak pomyslete na to, kam byste mohl být dopraven!“

Liberius: „Ani tři dny na rozmyšlenou nezmění nic na mém rozhodnutí. Jen mě pošlete, kam chcete!“

Když byl Liberius po třech dnech ještě jednou otázan a nezměnil své rozhodnutí, dal císař rozkaz, aby byl vypovězen do Beröy v Thrakii.

Liberius opustil soudní místnost a císař mu poslal pět set zlatých na cestu. Ale Liberius řekl poslu: „Vezměte a dejte to zpět císaři, potřebuje to na výplatu vojáků.“ Také císařovna mu dala vyplatit stejnou částku. Liberius na to odvětil: „Dejte i to

císaři zpět, potřebuje to k výpravě svých oddílů. A nestojí-li o to císař, dejte to Auxentiovi a Epiketovi - ti mají takové věci rádi!“ Protože nepřijal žádné peníze od Veličenstva, poslal mu eunuch Euebius další částku. Ale Liberius mu vzkázal: „Ty si vyraboval kostely celého světa, a nyní chceš mně ako nějakému zločinci hoditi k nohám nějakou almužnu? Jdi a staň se nejprve křesťanem!“

Aniž něco přijal, byl Liberius za tři dny poslán do vyhnanství.

2. *Uavřinec Rabas O. M. Cap.:*

ZÁKLADNÍ PILÍŘE NÁBOŽENSKÉ SEBEVÝCHOVY

Nábožensko-mravní sebevýchova - toť řezání a vroušení drahokamu. Není pochyby o tom, že jest vůlí našeho Stvořitele, aby každý z nás vytvořil ze sebe nikoliv jen dílo prostřední, nýbrž dílo přímo mistrovské. Ano, dílo mistrovské - toť cíl sebevýchovy náboženské!

A skutečnost . . . ? Hluboká bolest se leckdy vkrálá do naší duše při této vzpomínce, neboť cítíme ten veliký nepoměr mezi cílem a skutečností!

Kde je vina těch žalostných neúspěchů při sebevýchově náboženské?

Chceme-li tuto otázku správně řešiti, musíme si dobře uvědomiti, že při obtížném díle náboženské sebevýchovy mají nám k úspěchu dopomoci dva mocní činitelé: *Milost Boží* a *vůle lidská*.

Milost Boží nechybí nikomu, vždyť každému se otevírá štědrá ruka Boží, komu záleží na rozkvětu a rozmachu náboženského života, vždyť Bůh „chce, aby všichni lidé byli spaseni a přišli k poznání pravdy“ (I. Tim. II. 4.) *Milost Boží* ovšem nekoná vše. Člověk musí spolupracovati s milostí Boží. Bez vlivu milosti Boží nebyly by naše skutky nadpřirozené a bez činnosti vůle lidské nebyly by tyto úkony

lidské, poněvadž jen ten čin možno nazvati činem lidským, který člověk ovládá svým rozumem a svou svobodnou vůlí. Tedy oba činitelé, jak milost Boží, tak i vůle lidská musí splynouti v jeden organický celek. Proto napsal apoštol národů sv. Pavel: „Ale ne já (jsem pracoval), nýbrž milost Boží se mnou.“ (I. Kor. XV, 10.)

Tato milost jest nutná nejen hříšníkově, aby se na ospravedlnění připravil a pokání činil, nýbrž i spravedlivému ke každému spasitelnému úkonu. Pokorně proto vyznává sv. Pavel: „Milostí Boží jsem to, co jsem.“ (I. Kor. XV, 10.) A na jiném místě praví: „Proto není něčím ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst.“ (I. Kor. III, 7.)

Třebaže milost Boží je nezasloužitelná, je přece tak všeobecná, že by bylo přímo rouháním viděti zdroj neúspěchů při náboženské sebevýchově v nedostatku milostí Božích. Bůh rozdává své milosti zcela svobodně podle své neskonalé dobrotivosti a lásky všem, kteří o milost Boží mají skutečně zájem a hodlají s ní spolupracovati.

Nezapomínejme však nikdy, že „každý dar dokonalý jest shůry, sestupuje od Otce světél, u něhož není proměny“. (Sv. Jak. I, 17.) Prosme proto vroucími modlitbami o potřebnou milost, abychom ze sebe vytvořili skutečně mistrovské dílo! Prosíme-li za mrtvé a za živé, modlíme-li se na různé úmysly, proč bychom se neměli modliti o pomoc Boží, která nám je při sebevýchově náboženské naprosto nutná? „Postrádá-li někdo z nás moudrosti - povzbuzuje nás sv. Jakub - žádej (ji) od Boha, jenž dává všem prostě a neomlouvá, a bude mu dáno.“ (I, 5.)

Nesmíme se však domnívati, že milost Boží pozměňuje naši lidskou přirozenost; milost Boží sice povzbuzuje člověka, naplňuje nás mocnou zálibou v dobrém a velkou ošklivostí před zlým. Ale svobodná vůle lidská působením milosti Boží zůstává nedotčena.

A jaký je základní tón lidské přirozenosti? *Slabost*. Zní to sice neuvěřitelně, ale denní zkušenost nás o tom až příliš často poučuje. A pohlédneme jen do svého nitra! Co tam vidíme? Myšlenky a city, které nás vysoko povznášejí k Bohu, ale i takové, které nás leckdy hluboko ponižují. Právě proto se odvážil slavný kazatel francouzský zdánlivě přítrého výroku: „V každém člověku dřímá světec i zločinec.“ Dojímavě lká apoštol národů sv. Pavel: „Vždyť nekonám to, co chci, nýbrž to činím, čeho nenávidím. . . . I nedělám to já, nýbrž hřích, který přebývá ve mně . . . Vždyť nečiním to dobré, které chci, nýbrž konám to zlé, kterého nechci. . . . Libuji si totiž v zákoně Božím podle člověka vnitřního, ale vidím jiný zákon v údech svých, který bojuje proti zákonu mysli mé a jímá mně pod zákon hříchu, jenž jest v údech mých. Já nešťastný člověk! Kdo mě vysvobodí z těla smrti této?“ (Řím. VII, 17-24.)

Nedivme se proto, slyšíme-li nářky, že nám vyrostá pokolení „s dětskou vůlí“, neboť člověk svou netečností, svým nezájmem o nábožensko-mravní život leckdy panství této nám všem vrozené slabosti ještě upevňuje, rozšiřuje. Slabost to je, která nám brání jmenovati hřích a neřest jejich pravým jménem. Slabost to je, která nám bere odvahu si statečně říci: Ovládej se! Bojuj! Slabost to je, která nám vnucuje přesvědčení, že sebeovládání, boj s vášněmi je počínání nepřirozené a přežitě.

Tato slabost zavinila tři zákeřné choroby, které zvláště v řadách dospívající mládeže příšerně řádí. A jména těchto chorob? Nemohu. Již je pozdě. Jsem příliš slabý.

1. *Choroba mnohých: Nemohu!*

V ráji namlouval lživý ďábel Evě: „Nikterak nezemřete! Otevrou se oči vaše a budete jako bohové, poznávající dobré i zlé.“ (Gen. III, 3.) Podobně i dnes ještě našeptává úhlavní nepřítel lidstva ďábel nezkušenému, moderními hesly znavenému člověku: Nemůžeš! Nestačíš! Nedovedeš!

Nemůžeš se přece zřici té zábavy, toho výletu, toho přítele! Co by tomu řekli tvoji kolegové? Nemůžeš přece veřejně projevovati své náboženské přesvědčení! Co by si o tobě pomyslili lidé?

Nestačíš v sobě udusiti tuto vášeň, vždyť patří k tvé přirozenosti! Nestačíš vykořeniti tyto neblahé sklony, vždyť jsi je zdědil po svých předcích! Nestačíš na vítězný boj se svými nedokonalostmi, chybami! Darmo by ses namáhal.

Nedovedeš zadost učiniti všem požadavkům své svaté víry, vždyť tvá výchova náboženská byla tak chabá. Nedovedeš se vyšinouti na vyšší úroveň nábožensko-mravního života, vždyť okolí, v kterém žiješ, tě jen láká, vábí, svádí. Pošetilče, čím chceš uskutečniti své vysoké ideály náboženské? Jdi raději vyšlapanou cestičkou! Každému není přisouzena ctnost.

2. Zoufalý výkřik mnohých: Již je pozdě!

Není pro mne záchrany! Není pro mne ctnosti! Není pro mne čistoty! Není pro mne bezúhonnosti! Pro mne je jen hřích a neřest. Nač bojovati? Nač usilovati? Nač se modliti? Vše je již ztraceno! Jsem jako dávno pokácený strom, kterému již nikdo nevrátí život.

3. Omyl mnohých: Jsem příliš slabý!

Jsem příliš slabý a proto mi nezbývá než útek z bojiště. Nezbývá než se vydati všem sklonům a vášním na milost. Nemohu se zapíráti! Nemohu si všelicos odepřít! Musím zůstatí tím, čím jsem, vždyť člověk se nedá předčlati. Jsem příliš slabý, vášně a sklony příliš mocné, obrazotvornost příliš bujná.

A přece! Můžeš! Není pozdě! Jsi dosti silný!

Jistě? Ano, zcela jistě! Věčně pravdivá zůstanou slova Písma svatého: „Před člověkem jest život a smrt, dobré i zlé, co se mu zalíbí, bude mu dáno.“ (Sir. XV, 18.)

Je proto zkázonosnou lží, našeptává-li ti ďábel, že nemůžeš, nestačíš, nedovedeš se dopracovati vyšší úrovně náboženského života!

Je proto *osudným omylem*, domníváš-li se, že je již pozdě zušlechtiti svou celou pravdu, napravití chyby minulosti.

Je proto *hrozným sebeklamem*, namlouváš-li si, že jsi příliš slabý vítězně dokončiti boj proti svým chybám, slabostem a náklonnostem.

Člověk, který je zcela pod vládou své slabosti, potřebuje léku, který by mu odkryl tu nebezpečnou lež, že nemůže, který by ho vyvedl z osudného omylu, že je již příliš pozdě, který by ho vyléčil z hrozného sebeklamu, že je příliš slabý. A který lék skrývá v sobě tuto zázračnou moc? Nutno zdůrazniti, že je třeba celé řady léků: víry, modlitby, statečnosti a neústupnosti, čtby.

1. *Úiry* je nešťastníkovi třeba, a to víry, že i on je povolán k životu bezúhonnému, že i v jeho životě může nastati rozmach a rozkvět náboženského života, že i jemu se dostává vždy dostatečných sil a milostí. Člověku, kterému se podaří naplniti duši svou skálopevnou vírou v úspěch, v pokrok v životě náboženském, platí slova: Jdi v pokoji cestou svého žití, víra tvá tě uzdravila.

2. *Modlitba* v nesnázích a obtížích duchovního života je jako vydatný pramen, který vydává stále nové proudy čerstvé vody. Již pěvec Boží David se modlil: „Volám k tobě, zjednej mi vysvobození, abych ostříhal tvých příkázání.“ (Žalm, 118, 146.) Neprosil sám apoštol národů sv. Pavel, a to třikráte, aby „osten pro tělo, anděl satanův“ (II. Kor. XII, 8.) odstoupil od něho? A Bůh ho vyslyšel, ale nikoliv odnětím onoho neduhu, oné slabosti, nýbrž udělením milosti potřebné k tomu, aby překonal všechny překážky, které z této slabosti vzešly.

3. *Statečnosti a neústupnosti* je třeba, aby boj o rozmach a rozkvět náboženského života byl vítězně dobojován. Kde je boj a zápas, tam je třeba statečnosti a neústupnosti. Kde není statečnosti a neústupnosti, tam je porážka a záhuba.

Jsou věci ve světě, o kterých ti svědomí velí: Jsi povinen! Máš! Nuže, vzchop se! Zmuž se! Řekni

ono statečné a rozhodné slovo: Ano, půjdu! Ano, učiním!

Vyskytnou se ovšem ve světě i věci, před kterými tě svědomí varuje: Nesmíš! Je ti zakázáno! Tak zní jeho nezměnitelný povel. Co učiníš? Povstaň k boji a řekni ono vítězné slovo: Odejdi, satane! Nebudu a nechci tobě sloužiti.

Život náš se leckdy podobá plavbě na rozbouřeném moři. A my jsme bázlivi plavci: každého větríku se bojíme; každého mračna se hrozíme; každá vlna, která rozkolébá lodičku našeho života, nám nahání strach a úzkost. A proč se bojíme? Proč jsme naplněni hrůzou a úzkostí? Proč se oddáváme malomyslnosti? Vždyť věrný je Bůh a nedovolí, aby ty nesnáze v nábožensko-mravním životě přesahovaly naše síly. Nevíš, že Písmo svaté praví: „Blahoslavený člověk, jenž vytrvá v pokušení, neboť když bude zkušén, obdrží korunu života, kterou Bůh zaslíbil těm, kteří ho milují.“ (Jak. I, 12.)

4. *Náboženské četby* je bezpodmínečně třeba tomu, komu leží na srdci rozkvět náboženského života. Nutno se především zahlbovati do četby životopisů velkých mužů a žen, kteří museli vyspělost svého náboženského života, nadzemskou krásu svých ctností vybojovati urputným bojem. Pro posílnění chabé vůle není nic prospěšnějšího než taková četba o životě těchto prostých, čistých a hrdiných velikánů, neboť bezděky se při takové četbě vynořuje myšlenka: Mohli oni a ony; proč nemůžeš i ty?

Tedy pryč s každou malomyslností, pryč s každým plahočením v prostřednosti! Duch, který nevzlétá, jest odsouzen plaziti se. A proto denně výš na strmé cestě k výšinám mravní bezúhonnosti, náboženské vyspělosti. Založme v sobě život vyšší, život duchovní, jehož kořeny tkví v Bohu; vše ostatní bude nám něčím mimořádným, postradatelným, vedlejším. Per aspera ad astra!

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

ZE ZÁPISNÍKU STARÉHO PROFESORA

Když jsem šel jednou na procházku, uviděl jsem u silnice nějaké chlapce hrát kopanou. Už zdáli mne udivovalo, že neslyším křik a obvyklé živočišopisné tituly. Když jsem přišel blíže, shledal jsem, že ti hoši jsou hluchoněmi. Byli to chovanci z blízkého ústavu. A tak jsem byl, jak se říká, o jednu ilusi chudší - ale o jedno poznání bohatší: že je lépe být hluchoněmý než řvát a nadávat.

*

Jarmilka se věší mamince na krk: „Mami, já tě mám ráda jak celý svět.“ Potom se jí zdá, že je to málo, i dodává: „Mami, já tě mám ráda jak celý svět a ještě jednu vesnici.“ A ještě stupňuje: „Mami, já tě mám ráda jak celý svět a ještě jednu vesnici a ještě jeden dům.“ Za chvíli vidíme tu lásku ve skutečnosti. Maminka vaří večeři. „Jarmilko, skoč mi do sklepa a dones trochu dříví!“ Jarmilka: „Mami, já nevím, kde to je!“ Maminka: „Hned u schodů napravo.“ Jarmilka: „Mami, je tam tma!“ Maminka: „Tak si vezmi baterku!“ Jarmilka: „Mami, ať jde Pepík!“ Maminka: „Pepík není ještě doma.“ Jarmilka: „Mami, já musím kreslit!“

Ošklivé děcko, že? Jenže tu ošklivinu děláme všichni, címe-li Boha jen ústy - neboť láska je čin.

*

Láska se nedá ničím nahradit. Nedá se nahradit rozumem. Ryzí rozum vede k vypočítavému sobectví. Není rozumového důvodu, který by mne nutkal, abych se zřekl osobního zájmu ve prospěch bližního. Obětavou službu bližnímu označuje ryzí rozum jako hloupost. Řídí-li se někdo jen a jen rozumem a ničím jiným, stane se chladným egoistou. Láska se nedá nahradití vůlí. Vůle nemá sílu ze sebe, nýbrž z pohnutek, které na ni působí. Vůle je dřevo, které nehřeje, není-li zapáleno.

Střed bytosti lidské není mozek, nýbrž srdce. Proto Bůh nežádá, abychom ho snad celým rozumem chápali, nýbrž žádá, abychom ho celým srdcem milovali.

*

Byl jsem před lety na výletě s oktavány. Zašli jsme si i do hospody. Ani jeden si neporučil víno nebo pivo, všichni si objednávali buď mléko nebo limonádu. A přece mezi hlavními pijáky vína dob minulých uvádí Friedrich von Basser-mann-Jordan právě studenty. (*Geschichte des Weinbaus*, Frankfurter Verlagsanstalt, Frankfurt am Main 1923, p. 1180 sq.) Ve století sedmnáctém byly dokonce v oblibě disertace o víně a o pití vína. Adepti lékařství dokazovali ve svých vědeckých rozpravách, že pití piva je škodlivější pro větší obsah vody než pití vína, ba že i z vody se může člověk opít, i když je to jinak neuvěřitelně (etiam si praeter expectationem sit id audire). Já nevím, ale mohu dosvědčiti, že řečení oktavání se z mléka a limonády, přes velký obsah vody, neopili. Ale veselí byli a já s nimi.

*

Těm, kteří nepohrdají vínem, budiž uvedeno na paměť, že víno se pije ze sudu, obitého obručemi. A obruč představuje kázeň, střídmost, poslušnost a pokoru. Tak hlásá starý nápis na jednom sudě:

*Das Band zum stillen Andacht-Leben,
das theure Wort von Gott gegeben,
ist, was das edle Seelen-Nass
im Herten muß genau beschliessen -
fehlt es, so wird die Krafft verfließen
und bleibt der Mensch - ein leeres Fass.*

*Tichého rozjímání páska,
slovo, jež dala Boží láska,
toť, čím kvas duše v obruč vkut,
by sevřen, vyzrál k pravé kráse -
když chybí, síla vylévá se
a zbývá člověk - prázdný sud.*

*

V knize *Diesel, osobnost, dílo a osud* (Praha, Orbis 1943) vylíčil syn vynálezcův Eugen nejen jeho životní dílo, ale nastínil i svůj osobní poměr k otci. Právě v Eugena skládal Rudolf Diesel naději, že bude jeho pokračovatelem. Eugena však přitahovalo umění a literatura. Na otcovu námitku:

„Vždyť je na světě dost umění,“ odpověděl syn: „Ale vždyť e na světě dost strojů.“

Synové nejdou vždy stopami otců. Synové vojáků se stávají kněžími, synové inženýrů básníky a synové řezníků hudebními skladateli. Říkává se, že jablko nepadá daleko od stromu. Ale jsou stromy, které svá semena svěřují větru.

Mohli bychom se tázati, proč právě otcové brání synům zvoliti si odlišné povolání a ne matky? Souvisí to s mužským specialismem. Žena je universálnější než muž. Matka v rodině je kuchařkou, pradlenou, vychovatelkou, učitelkou, ošetrovatelkou, lékařkou, zповědníkem, soudcem a kdož ví, čím ještě. Žena má širší srdce než muž a tudíž větší porozumění pro potřeby a náklonnosti dětí. Žena se zajímá o všechno a dovede porozumět všemu. Muž se zajímá jen o věci svého oboru. Sejde-li se žena s ženou, mají si vždycky co povídati: o dětech, o domácnosti, o životě. Nazývá se to povíдавostí. Možná, že je to jen sdílnost. Sejde-li se muž s mužem, rozumějí si, jen pokud mají týž obor. Je-li však jeden králíkář a druhý kaktusář, nemají si vůbec co říci.

*

Jako mladík prý říkával Gounod: Já. Jako dospělý muž: Já a Mozart. A jako stařec: Mozart. Mládí je rozpuk, rozlet a kypění sil. Mladý člověk myslí, že dokáže všechno a že zmistruje život. Odtud jeho sebevědomí. Ve věku zralosti usuzuje střízlivěji. Vidí nepoměr mezi tím, čeho chtěl dosáhnouti, a tím, čeho vskutku dosáhl. Poznává také, že i ta troška jeho vědění a umění stojí na práci jiných. A ve stáří, kdy síly vypovídají, je člověk dalek sebepečování a dospívá k pokoře sokratovského: Víím, že nic nevím. Mládí vidí vše pod sebou, dospělost vedle sebe, stáří nad sebou. I v životě náboženském se to tak jeví. V mládí: Já. Ve věku zralosti: Já a Bůh. A ve stáří: Bůh. - P.

KE KOSTELNÍMU ZPĚVU

Pod značkou „Varhaník“ se nedávno zmínil pan redaktor o varhaníku, který hrál fortissimo ještě tehdy, když kněz začal stupňovou modlitbu. Zajímalo by zjistit, jak dlouho prováděl předeheru a co hrál ke mši svaté. Zde nejvíce varhaníci chybují, zapomínají na svůj úkol přiblížit lid co nej-

více posvátnému obřadu kněze zpěvem lidu, a to tak, aby vždy sloka mešní písně odpovídala úkonu a tak účast na mši svaté byla také platnou. Protahují zbytečně mezihru, do níž velmi často zazní známá arie z nějakého šlágru, a i když hrají mešní píseň, polovinu slov vynechají, a tak jsme často svědky, že lid zpívá sloky mešní písně v pořadí po sobě bez zájmu, jak dalece mše svatá pokročila. Pak ovšem není vy-
stižen smysl této písně. Většinou slýcháme dosud v našich chrámech zpívati ke mši svaté písně libovolné s výmluvou, že to lid rád zpívá. Věřím tomu, ale zde je vkus lidu zka-
žen, a či vinou? Lid je poučení přístupný a vysvětlí-li se čas-
těji při promluvě či kázání, co se má zpívati ke mši svaté a
jak se má zpívati, rád uposlechne, jen záleží zase na varha-
níku, aby svůj úkol správně pochopil. Dnes, kdy máme takový poklad mešních písní ke každé příležitosti v Boží cestě, proč otálet a je nenacvičiti? Mnoho se kritisovalo, ale tam, kde místo kritiky se tyto písně nacvičovaly a také zpívaly, nikomu ani nenapadne vraceti se ke starým zlovykům.

Kde ale máme bráti poučení, neboť učit se musíme stále a mnoho chyb se dělá z neznalosti? Máme jediný časopis pro katolickou hudbu posvátnou a liturgii, „Cyril“, vycházející již 69 roků. Kolik kněží a laiků jej zná a odebírá? Kolik farních úřadů, jejichž je povinností jej odebírat a dáti čísti varhaníkovi, jej odebírá a také předplácí? Málo pochopení na místech, jimž přísluší rozhodovati o lidovém zpěvu při mši svaté! V letošním ročníku uveřejňuje zajímavé „obrázky z kůru“ náš hudební skladatel Vojtěch Říhovský. Jsou to skutečně prožitě „obrázky“, a poučné. Tu by právě měli varhaníci čerpat vědomosti, vždyť učit se musíme stále a chybami se člověk učí!

A proto jedinou prosbu vznáším k těm, kteří doprovázejí zpěv lidu při mši svaté: hrejte tak, aby zpěv lidu byl ve stálém spojení s Obětí kněze, sledujte jej pozorně a když je potřeba, zkratte přede hry a mezihry na nejnutnější míru.

T. D.

Z ŘEČI SVATÉHO OTCE K SNOUBENCŮM

Z darů, které si, milovaní snoubenci, vzájemně dáváte, které vám společně slouží k ozdobě vašeho domova a které ode-
vzdáte svým dětem a budoucím generacím, nic tak neobohatí,

ozdobí a nezúrodní vaši domácnost a rodinný život, jako oklad ctností. Dobré, přirozené, od rodičů a předků zděděné loby se dobrým jednáním časem změni v ctnosti nadpřirozené, jaké jste přijali u křtitelnice, kam vás po narození přivesli sami vaši rodiče. Tyto ctnosti, které přirovnáváme ke větinám, k lilii čistoty, růži lásky a fialce pokory, musí být žstovány a opatrovány při rodinném krbu.

Vyskytnou se však nevzdělani nebo povrchní jednotlivci, i jen líní a myslící na to, jak by si ušetřili každou námahu, ti vám řeknou, k čemu že to je, taková starost o ctnosti. Iadpřirozené ctnosti jsou přece dary milosti Boží. K čemu e tu třeba ještě práce lidské, a jakou účinnost může mít taové jednání tam, kde jest působení božské? Na to my přece emáme žádný vliv. - To jest křivé myšlení, jak sami můžete ycítit. Odpovíte se sv. Pavlem: „Milostí Páně jsem, co jsem, jeho milost ve mně nebyla nadarmo“ (Kor. 1. 15, 10). Bůh amozřejmě sám vlévá do duše podstatně nadpřirozené ctnosti íry, naděje a lásky. On sám jistě dává vzrůst na přirozených tnostech ctnostem Kristovým, které jim sdělují božský život tak je utvářejí v právě tolik ctností nadpřirozených. Jak by edy mohl někdo říci, že takové Boží květiny se dají srovnati ubohými umělými květinami z hedvábí a papíru, které jsou ez života, bez vůně a neplodné? Nevadnou sice, zůstávají ak, jak byly udělány. Neumírají, neboť aby umřely, musely y nejdříve žít. Přirozené květiny v naší zahradce jsou doela jinak citlivé. Vítr je vysušuje, zimou mrznou, jsou citlihé jak na nadbytek, tak na nedostatek slunce nebo deště. Proto musí o ně zahradník pečlivě dbát, chránit je. Nutně musejí být pěstovány.

Podobně, protože věci pozemské nikdy nejsou dokonalým brazem věcí božských, vyžadují i nadpřirozené květy, který-ni zdobí nebeský Otec kolébku novorozenat, dobrou péči, aby ezahynuly. A ještě více je toho třeba pro rozvinutí a dozrání ejich plodů. Mají však nad zahradními plody pozemského idolí převahu, že jsou totiž určeny k věčnému životu, i když sou také vystaveny smrti, že jsou určeny k neomezenému ozvinutí svého jasu, a vadnutí u nich není smutnou předvěstí plodu. Jsou povolány k tomu, aby rostly, až se zalíbí božskému Zahradníkovi utrhnouti je, aby pak věčně zdobily ajskou zahradu a naplňovaly ji příjemnou vůní. Jak tedy

musíme pěstovati ctnosti? Stejně jako květiny. Květiny musíme chrániti před příčinami smrti, podporovati jejich klíčení a růst. Moudrá a dovedná péče dokáže jim dodati krásné vlastnosti jiných. Stejně je tomu u nadpřirozených květů, u ctností. Vy, mladí manželé, nesnažili jste se snad ode dne svého zasnoubení až do dne svatby přinášeti svým nevěstám květiny? Krásné nebo skromné květiny, které vypučely na stonku, byly vloženy do vázy s čistou vodou, kde potom nepozorovaně brzy uvadly. Pak jste jim přinesli zase nové, čerstvější. A zanedlouho budete sázet květiny přímo někde v domě, buď v zahrádce, nebo jen v květináči za oknem, a budete je zalévat. Potom budete téměř s úzkostlivou péčí pozorovat vyrážení prvního zeleného klíčku, vzrůst stonku, vývoj pupence a konečně rozvití květu. S jakou péčí je budete opatrovat!

Jistě odepře Pán Bůh svou milost nejednomu nevěstičímu. Ale jako neomezený Pán darů milosti může mu je za ctnostné jednání uděliti mimořádným způsobem. Podle normálního řádu jeho Prozřetelnosti vykvete pravý ctnostný život k naprosté zralosti, když při křtu byly do duše dítěte zapuštěny ctnosti, tam, kde se budou jako v dobré půdě zdárně vyvíjeti, budou-li pěstovány s velkou pečlivostí.

Bůh, který stvořil zem se všemi životními potřebami, slunce, které svítí a zahřívá rostliny, déšť a rosu, která je občerstvuje, stvořil také lidskou přirozenost, duši, kterou spojuje s tělem utvořeným v těle mateřském. Tato přirozenost jest bohatá říše země s dobrými vlohami a sklony. Této přirozenosti On propůjčuje světlo rozumu, teplo, sílu vůle a citu. Do této říše, do tohoto světla a tepla vkládá nadpřirozené ctnosti, oduševňuje je božským životem, vkládá je tam jako skryté klíčky a zesílá slunce, déšť a rosu své milosti, aby výchova ctností a ctnosti samy činily pokroky a rozvíjely se. Ale zde jest k tomu naprosto nutné, aby člověk spolupracoval s dary a působením Božím. Zde musíme především jmenovati od prvního okamžiku výchovu dítěte otcem a matkou, a dále osobní souhlas se strany dítěte samého, když konečně dospěje v mladého člověka a muže.

Je-li spolupůsobení rodičů s tvůrčí mocí Boží dáti život příštímu vyvolenému pro nebe jedním z nejpodivuhodnějších úradků Prozřetelnosti, ke cti lidí, není ještě podivuhodnější jejich spolupůsobení na vzdělání křesťana? Toto spolupůso-

ení jest tak opravdové a skutečné, že katolický spisovatel napsal skvělou knihu o matkách světců. Kteří rodičové, hodní tohoto jména, by si nevážili tuto velkou čest?

Především však musíte sami v sobě pěstovat ctnost. Vaše oslání, váš stav to vyžaduje. Čím více dokonalosti a svatosti duších rodičů, tím jemnější a bohatější je výchova dětí.

Děti jsou jako „strom na břehu potoků, který přináší ve svůj čas ovoce a jehož listí nevadné“ (Ž. 1, 3). A jaký vliv na vás budou mít, milovaní snoubenci, mravy a zvyky, které jste měli od narození před zraky! Nezapomínejte, že příklad působí na ty malé tvorečky již ve věku, kdy dovedou již poslušiti vaše ústní pokyny. Ale i když připustíme, že Bůh nadradí mimořádnými dary milostí nedostatky výchovy, jak mohou být ctnosti domácího života stejné, když, zatím co v srdci dítěte kvetou, v srdci otce nebo matky jsou zvadlé nebo uschlé? Proto máte povinnost chrániti jak dítě, tak sebe. Řeďte vším, co by mohlo uvést v nebezpečí ctnostný křesťanský život váš a vašich dětí. Dále přede vším, co by mohlo zatemnit nebo otfásti vaši vírou a vírou vašich dětí, co by mohlo poskvřniti čistotu vaši a vašich dětí. Jak jsou politováníhodní ti, kteří právě v těchto věcech nemají vědomí odpovědnosti a neohlízejí se na zlo, které způsobují sobě a nevinným tvorům, které přivedli na svět. Nedbají-li nebezpečí při tak mnohých neopatrnostech při četbě, při návštěvě divadla a pod., nepočítají-li s tím, že jednou fantasie a smyslost v duši a srdci dospívajícího člověka oživí, co od malička něl před očima, aniž tomu rozuměl. Varovati se nestačí, musíme se vědomě vystavovati slunci, světlu a teplu křesťanského učení, hledati rosu a déšť jeho milosti, abychom tím dosáhli života, rozvinutí a síly. Ale ještě mnoho jiného nutno učiniti. Kdyby nebylo dědičného hříchu, uložil by Bůh otci a matce jako našim prarodičům, aby obdělávali zemi, pěstovali na ní květy a plody, ale tak, že by je práce povznášela, nebyla by jim na obtíž (sv. Tom. I. p. q. 102 a 3). Ale hřích, na který se všeobecně zapomíná, dělá práci těžkou. Příroda a země vyžadují, aby byly obdělávány v potu tváře. Musíme bez ustání pracovat, zlé sklony ničit a vykořeňovat. Přemáhat klíčky břemen a škodlivých vlivů. Jest žádoucí, aby byly odstraněny odchylky i nejlepších sklonnů, to jest uvedeny na právnou kolej.

A tato práce se táhne celým našim životem, je při nás při konání denních prací a propůjčuje jim již sama platnou cenu a tím krásu a kouzlo. Kéž by váš domov zásluhou vaší snahy toužil se stát podobným rodině nazaretské, státi se zahradou, v které by Pán a Mistr chtěl pěstovat lilie! Sestup jako rosa na ni jeho blahodárné požehnání, a My k zástavě toho udělujeme vám z plna srdce své otcovské apoštolské požehnání.

POJEM SBORNOSTI

Je známo z dějin, kterak pojem Církve jakožto zřízení božského, na lidských nálezcích nezávislého, je nerozlučně spojen s její hierarchickou výstavbou: kterak zejména apoštolská posloupnost jejích biskupů je jednou ze záruk její skutečné totožnosti. Poněvadž pak bludaři Západu opětovně na tyto podstatné rysy Církve útočili, chtějíce na místo Církve Ježíšem Kristem založené a nástupci jeho apoštolů spravované postavití libovolný chaos dobrovolných spolků, vedených kazateli a funkcionáři povolnými - proti znění Písma - ne od Boha, nýbrž od lidí: proto katolická Církev na dvou velkých sněmích novověku - na tridentském a na vatikánském - zdůraznila funkci hierarchie (kterézto slovo znamená řecky: svatá vláda), tedy kněžství, velekněžství a papeže římského, ne sice svátostně, zato však učitelsky povzneseného nad svoje jednotlivé spolubiskupy, a nutného náčelníka jejich celistvého sboru - obecného sněmu. Z toho, a z různých okolností společenských dějin pak vznikl dojem, jakoby nekněží byli v Církvi živlem zcela trpným, pouhým předmětem církevního života, zatím co by podstatou Církve a Církví ve vlastním slova smyslu byli kněží neb i jediný papež.

Dojem ten, rozumí se, je stejně falešný jako blud opačný. Nazývá-li zajisté apoštol věřící královským kněžstvem: tedy nutno sice uznat, že jsou všichni tak málo doslova kněžími, jako jsou doslova králi; ale rovněž nutno pochopit, že apoštol nemluví darmo, a že všichni v určitém smyslu, ale skutečně kněžími jsou. V jakém smyslu, to jasnými slovy praví liturgie: mluví o „všech kolemstojících, za něž Tobě přinášíme, nebo kteří Ti přinášejí tuto oběť chvály . . . tuto tedy oběť služebnosti naší, než i celé čeledi Svě . . .“ Tu tedy možno sledovat spoluúčast věřících na mešní oběti, pro níž ovšem nezbytným liturgem je vždy posvěcený kněz. A Církev výslovně

ředepisuje, aby pravidelně mše se nekonala bez zástupce lidu ministranta) - jakož pak v právním životě nalézá různé způsoby pro podobnou spoluúčast.

Je pravda, že Církev tyto způsoby obměňuje - k čemuž má lné a nesporné právo: nebo v čem záleží pastýřský úřad? - odle dob a poměrů, podle osob a sklonů. Když totiž Pius X. e Francii odmítl organizační formy vládou chtěné, tedy tak činil ne proto, že by takové organizace světského práva byly amy v sobě naprosto nemyslitelné v Církvi, nýbrž proto, že yl znám úmysl zednářské a bezbožnické vlády, užití jich rozvrácení a rozložení Církve. Za jiných poměrů a psychologických předpokladů by podobné organizace možná mohly onat funkci opačnou a pravým církevním duchem řízenou. Jež jakkoli je tomu, je pravda, že praktické provedení spolupráce laiků je mnohdy obtížnou a složitou, poněvadž vážnou životní otázkou.

Stalo se však, že tato otázka byla učiněna jakýmsi heslem, dež měl být spatřen význačný a nepříznivý rys katolické írkvě. Když totiž Pius IX. psal Východanům o sjednocení, atriarchové ve své odpovědi chopili se výrazu papežova „povátná vláda“, a jakoby tu nešlo o starocírkevní pojem hierarchie (jak jsme řekli: svatá vláda), položili důraz na protivu mezi poutem vlády a podřízenosti, pojícím latiniky, a outem lásky, pojícím Východany. Šíříce se o tomto námětu, romluvili o úkolu celého křesťanského lidu při zachování íry, o jeho působení z vlastního popudu při udržení církevního života slova, jednak zcela odpovídající dějinám východních církví, jednak ale také věroučně správně chápatelná. Víkdo zajisté podobnou činnost věřících neodmítá. Než slova a dostala význam složitý, výklad ještě nad původní svůj mysl protiřímský, výklad konečně závadný; a ten zde chce ne vypsát.

Jeden, a to nejdůležitější směr novějšího východního boholoví je totiž úplně ovládnán pojmem sbornosti. Sbornost byla činěna specifickým znakem východního křesťanstva; dostala si tři různé smysly (obecnost čili katolicita; sněmovní, sborová zásada čili konciliarita; celistvost čili soubornost církevního života ve smyslu námi vyličené spolupráce); byla slavena se zánícením a hrdostí. Proč ne? Všechny tři zmíněné mysly jsou velmi pravověrné zásady, správně-li se pochopí;

těž o jejich spojení možno podniknout nejpłodnější úvahy. A vskutku, mnohé z úvah těch mohou být vzorem, a i přímým podnětem pro církevní spisovatele a pracovníky latinské; sami se k podobným výpůjčkám přiznáváme. Jenže vývoj onoho pojmu byl částečně dosti neutěšený. Jednak tu byl vliv západních filosofů: jejich úvahy o celistvosti, jejich historiosofické elukubrace, na nichž východní autoři horlivě stavěli dále. Šířili se o rozdílu mezi Západem a Východem více než bylo třeba; dokonce rozdily tvořili, kde jich dotud vidět nebylo. V tom sice měli mnoho předchůdců, ale žádný příklad nemůže omluvit takovou práci na prohlubování příkopů! Při tom se také dávali ovlivňovat nekatolickými bohoslovci Západu, kteří ovšem mohli jen přispět k dovršení zmatku. Došlo k tomu, že se sbornost stala - budiž mi ten výraz prominut - učiněným zaříkadlem; pojmem, který znamená všechno a nic, ale rozhodně nic katolického, nic obecného a tradičního.

Prakticky se to vyjádřilo tím, že bohoslovný zájem laiků - o sobě tolik vítaný, vždyť laik laikovi často dovede vysvětlit stanovisko Církve lépe než kněz, příliš zvyklý na odbornou řeč bohovědných vzdělavců - zájem laiků tedy že se zvrhl v odstrkování duchovenstva a v podnikavou nevázanost literátů. Pro katolíky zejména bylo pohoršením, když Východané přes několikérý rozběh nedokázali nic udělat ohledně duchovní hodnosti autora, skoro notoricky nepravověrného. Na vysvětlení byla uváděna jeho učenost a nábožnost. Připusťme, že je zbožný jako Tertullian, geniální jako Origenes: nemůže-li být bludný jako oni? Bylo by sotva přehnáno mluvit zde o terorisoání biskupů spisovateli. Jakmile však začaly mizet hranice mezi bohoslovím a písemnictvím, bylo nevyhnutelné, že i autoři beze všeho církevního ducha se do těchto otázek vložili. Kde milovníci sbornosti mluví o církevním lidu, o církevním národě, tam je pro různé žurnalisty hříčkou přeslechnout to „církevní“ a rozepsat se o náboženství, úplně závislém na vůli lidu, na vkusu národa, na zájmech panovníků, nebo v moderní době na pokrokovém prostocviku inteligentů. Takové příhody se přiházejí pojůmům, nedosti vymezeným.

Mluvíme naprázdno? Pronášíme bezpodstatné obavy? Zde nekatolický autor, známý „Novým středověkem“; zde jeho

ova: „Tvrditi, že neomylná autorita spočívá na Církvi jakožto celku, na církevní sbornosti, znamená přímo, že není neomylného sudiště . . . Nikdo neví, co za nějakou dobu uzná církevní vědomí za pravé či nepravé.“ Pomíjím, že tímto se přímo podtíná obvyklá argumentace o nepřipustnosti připomenení „filioque“ v symbolu; ale co by takovým větám byli ekli Otcové nicejští? Co apoštolové? „Zlíbilo se Duchu svatému a nám . . .“ Není neomylného sudiště!

Nesmí nás napadnouti tvrdit, jako by takové učení bylo znaným nebo i převládajícím na Východě. Naopak, setkává se s povinným odporem; ale odpor ten nedovede promluvení autoritativním hlasem. A to, rozumí se, omlouvá velice i zmíněné autory. „Vydává-li neurčitý hlas polnice . . .“ nebo biskup, tu se může zmýlit i věřící, který je pln církevních citů, kněz horlící o církevní podání. Chceme tak věřit; ostatně

nesoudíme srdce, nýbrž projevy. Neboť, co se svědomí autorů dotýče: patrně může být, že autor, který se prořekne ve ložité otázce, je lepším křesťanem nežli ten, který nechá otázku otázkou a nebloudí, poněvadž se nehne. Ale nelze odmítnouti dojem, že někteří autoři - snad ve snaze, dodatí ájmu svým spisům - rozepsali se nazdařbůh: postavme originelní nápady a uvidíme, co z toho bude. Ať si odborní církevníci s tím poradí jak dovedou. A pokusí-li se někdo z nich ložiti meze těmto náboženským essayistům, tak ho nazveme /elkým inkvisitorem.

Ale konečně, ať už jest oprávněna ta či ona kritika - nyní jde o to, co máme dělati my. A je ovšem zřejmo, že v prvéadě musíme uvést v život tři zásady církevního života, hesle sbornosti obsažené. To je ve skutečnosti zajisté těžká a obsažná práce; v podstatě ale je to věc, ukládaná nám nezbytně samými základy našeho církevního života. Není proto také třeba, abych široce rozváděl jednotlivosti těchto kolů. nasnadě jsoucích.

O sbornosti naší Církve jakožto Církve obecné čili katolické, jsme zde už častěji mluvili. Upozorníme tentokrát, že neadarmo vyznání víry užívá názvu „Církev obecná“ čili sborná, a ne názvu osídleuská, čili Církev všeho okrsku zemského. Jsou, kteří tyto názvy mají za docela souznačné; čímž nejsou. Ekumenicita, osídleuskost je zajisté oblíbený termín, kteří mají neústrojný pojem o Církvi. Ekumenická mů-

že být obec, řekněme methodistická, rozprostřená po celé zeměkouli, ale nevhodná k pojetí všech národů; ekumenický může být tím spíše nejednotný spolek náboženských obcí; osídlená konečně může být Církev, pojatá jako zřízení více méně lidské, spojené s Bohem *toliko* věrou. Sborná, obecná, katolická, celistvá je Církev, mající pojmouti všechny národy a věky; Církev sbírající je v jedinou obec, v jediný celek; Církev, jsoucí nejen shromáždění věřících, nýbrž v Duchu svatém také svátostné Tělo Kristovo, a jakožto taková, jakožto jediné, s člověčenstvem souvěké a Vtělením uskutečněné zřízení spásy, vztahující svou posvěcující působnost (mimo jiné také svátostinami) nejen na okrsek zemský, nýbrž na celý vesmír.

Za druhé tedy jde o zásadu sbornosti, jakožto o konciliaritu, o životnost obecných sněmů církevních. Mělo by být více než jasno, že Církev katolická se svými dvaceti obecnými sněmy má, měřena zásadou konciliarity, přednost před „církví sedmi sněmů“ - ale nejde jen o to. Nejde zajisté vůbec o to, v duchu nějaké řevnivosti si něco vyčítat. Jde naopak o to, pomáhat si při oživování společných zásad a při jejich udržování. Že jde o toto, plyne z předešlého. Slyšeli jsme zajisté právě, co autor, hájící zásadu sbornosti - a není sám! - tvrdí o autoritě obecných sněmů. Víme dále, kterak jiní jeho přátelé popírají jejich možnost. Jestli tedy jedni tvrdí, že koncilů nemá a nemůže být, druzí, že jejich snesení musí být ratifikována církevním lidem (který na celém Východě *nadšeně* ratifikoval snesení Léstika) - pak věru můžeme o konciliaritu dostat strach. Není strachu. Tradice konciliarity bude neomylně do konce věků uchována. Bude uchována tam, kam se o záštitu tradic pravověří obraceli svatí Athanasius, Jan Zlatoústý, Theodor Studita. Neboť co? Je pravda, že katolíci proti východnímu vyvyšování sněmovní zásady ukládají této zásadě meze nepostradatelným předsednictvím neomylného papeže. Ale proč? Poněvadž se předsvědčili o nutnosti takových vymezení (vymezení právní, a ne omezení - neboť náš sněm je zajisté neomylný a svrchovaný) tím, že v XV. století během jednoho pokolení slavili dva sněmy. Tedy naše omezení plynou ne z umrtvení, nýbrž ze životnosti konciliarity v katolické Církvi.

Dále sbornost musí být uskutečněna jakožto soubornost a

elistvost církevního ústrojí, jakožto živé spojení pastýřů a pastvy, jakožto spolukněžství a nějak i spoluúčitelství všech lidí Církve. Provedení této zásady je v rukou nás laiků. Nebylo zajisté lze důrazněji nás k vybudování této spoluúčasti vybízet, nežli činil slavné paměti papež Pius XI. Možno snad diskutovat o jednotlivých činech tohoto papeže, ale nutno říci, že s rozhodností genia viděl význam dvou prací: práce sjednocovací a obecné činnosti laiků. Zde už všechno záleží na těchto samých. Všechny potřebné směrnice jsou v oněch pramenech vši pravdy, v Písmu a v podání. Tradice nás učí, že dokud byli mezi věřícími svědkové a vyznavači, tehdy byli mezi nimi i Duchem svatým nadšení proroci, omilostnění divotvorci, vážení starci a poustevníci. Písmo pak nás učí, abychom si nehledali první místa. To je velmi jasné poučení. Zavádění obecné činnosti věřících nebude vypadat tak, že laikové budou hledat všemožná práva, a co já vím, zastoupení na nějakých synodách; a kněží že budou počítat s nepřátelstvím kleriků a laiků jako s daným faktem, a obhajovat svá stavovská práva. O právech bude méně řeči, jakkoli se katolíci obávají vši neforemnosti. Kněží, i tak zavaleni prací, budou ji nabízet věřícím; věřící se pro svou činnost budou kněžského vedení dovolávat. Ale nesluší se, abych zde líčil, co je v Písmě, na příklad u svatého Pavla, nade vše zřetelněji vypsáno: „Jeden druhého břemena neste, a tak naplníte zákon Kristův.“

Takto sbornost uskutečňující, budeme s to také poučovat ty, kteří se o ni jinde zajímají. Neboť málo nebo nic by nebylo platno poukazovat na chyby v nauce; vše lze získat i sobě samým nejvíce prospět, bude-li možno říci: „Zde je ta zásada živá, zde je pramen a základ té zásady, zde naděje jejího rozvoje. Pojdte tedy, libo-li vám, a promluve si s námi o jejím naukovém smyslu.“

Nelze, pravím, přehnat vzájemný prospěch toho. Nám neškodí si uvědomit, že církevní život je něco více než určitá spolková činnost s doprovodem varhan; druhým také bude pomoheno, když sbornost z časopiseckých a čajových potlachů bude postavena na zem. A třebaš na nezdrtitelný základ čedičové dlažby starých silnic, vedoucích do prvého Říma. Ano - lze získat vše, jen dokážeme-li uvést v život své základní povinnosti.

Vím dobře, že proti předpovědím takového úspěchu vytáhne do pole kontingent frázistů - v němž kulturní historické dělají službu štábu - a zaúpí: Pomyslete přece na úpí-
ný rozdíl mentality! Pomyslete na nepřeklenutelné rozdíly, které nikdy . . . Víme. A nutno říci, že se nám velice přejedly takové výklady. Byly oba biskupské stolce svatého Petra, byly obce, jimž psal svatý Pavel, ve dvou světech nebo v jednom? Nechť tedy umlknou literáti a nechť zazní: V jednu svatou, obecnou a apoštolskou . . . - *Jindřich Středa*.

HLEDÁNÍ PRAVDY

Poslání a metoda apologetiky.

Nesmí se spokojiti slepě přijatými zásadami, které nejsou nic jiného, než konvenční fráze, jednou pojaté a na věky držené nápady, okamžitá řešení. Hledání pravdy se musí snažiti najíti plnou skutečnost u všech věcí, jejich souvislosti i cíl. A když se o Nejvyšší skutečnosti, Bohu, podávají nějaké pravdy, nemůže se hledač pravdy spokojiti se žádným jiným principem než s tímto: Boha poznám z jeho stop; a tedy i ze skutečnosti jeho přítomnosti ve mně. A když se jedná o pravdy jeho skrytého, vnitřního života, musejí býti tyto pravdy Bohem zjeveny, to jest, tak božsky, aby byl vyloučen lidský omyl nebo přelud. Každá pravda musí býti co nejvěrnější odlesk skutečnosti v mysli, co nejvíce oproštěná od všeho osobního zdání, povrchního zjištění a primitivního vyjádření. Když se jedná o nadpřirozenou pravdu, musí býti hledání a poznání pravdy osvobozeno od veškeré snahy stáhnouti si nadpřirozené přirozeným chápáním, přirozeným vyjádřením, přirozeným zdůvodněním.

Božské, nadpřirozené pravdy musejí býti božsky zdůvodněny. V nich a při jejich zjevení musí se Bůh božsky projevit. To se děje: ukázáním Jeho moci: zázraky a proroctví; věčností těch pravd: životnost a trvání jejich přes největší těžkosti; nadlidskou silou: svatí, heroismus, krása života z nich.

A protože se jedná o pravdy pro náš intelekt, musejí tyto nadpřirozené pravdy nésti přirozenou strukturu každé pravdy: soulad, rozumnost, stopy skutečnosti, uspokojující naši touhu po skutečnosti, stopy božské skutečnosti, uspokojující

nekonečnou touhu, vloženou v nás Bohem, nekonečnou skutečností.

V tomto hledání je pokrok. Musí býti. Nejnižší stupeň tohoto hledání je uchopení něčeho jako pravdy, protože to odpovídá mé touze. Teď se jedná o to, aby ses nespokojil jen s povrchním zjištěním tohoto naplnění nižších tužeb. Nejvyšší pravdy o Bohu musejí odpovídati tvým nejvyšším touhám po nejdokonalším uchopení Nejvyšší skutečnosti. A protože tvé touhy jsou měřítkem velmi nejistým, jest třeba ještě ke zjištění pravdivosti pravdy o Bohu objektivního zaručení a prokázání, a když se jedná o nadpřirozené pravdy, tedy o objektivně nadpřirozené, a ne pouze subjektivně zaručené nadpřirozené božskosti těchto pravd, nadpřirozenosti jejich obsahu, sdělení i vyjádření. Teprve tak jsou ony pravdy věřitelné nadpřirozeně i přirozeně, protože obsahu pravdy musí odpovídati její sdělení, vyjádření i přijetí.

Braitto.

Pracovna

SNOUBENEC KRVE

Ještě několik slov k turistům v mystice. Není mystikou: opájení se svými city, duchovním nevyslovitelným přítímím, ploužení ve stínu polonáboženských, polosentimentálních mlhovin, není mystikou hledání sebe, snaha o laciné uchopení Boha, Boha nejtajemnějšího, prostředky nejprimitivnějšími. Kdo z křesťanů říká mystika, říká tajemství Ježíše Krista. A kdo říká Ježíš Kristus, nutně dostává v odpověď: A to Ukřižovaný. Ukřižovaný Kristus stojí ve středu celého křesťanství. Musí státi i ve středu křesťanské mystiky. Co hledáš v čemkoliv jiném Boha, když se Bůh ukázal v lidském těle, a to v poníženém, opovrženém, ukřižovaném lidském těle. Tak musí státi tato hanba kříže, pohoršení a bláznovství kříže ve středu každé křesťanské mystiky. Chceš se dostat k Bohu, co nejbliže k Bohu? To ti Bůh ukázal, jak se nám chce dávat, tak jak se nám zjevil, na kříži v obětovaném lidském těle. Ačkoliv byl Bohem, vzal na sebe podobu otroka. Tak nemůže

býti snoubencem Ukřižované lásky, kdo nechce být podobně s ním ukřižován. Ale ne, abys básnil o tom, že chceš být obětí, při první pak povzdychával a hleděl se z ní obratnou chytrostí, diplomatickým otáčením se mezi lidmi a věcmi vyklíčkovati, abys, až se z toho šťastně vytočíš, mohl zase srdce-ryvně básniti o tom, jak rád bys chtěl být obětí.

Slovo Pavlovo, kterým vyjadřuje vrchol křesťanského a tedy i mystického života, Žije ve mně Kristus, musí znamenati: Žije ve mně Kristus ukřižovaný. Žije ve mně jeho oddanost ke kříži, k Otci, k lidem a k vůli Otcově, že všechno jí dám.

Tak je Církev věčně snoubenkou krve, snoubenkou Ukřižovaného. Proto byla stále někde pronásledována, nenáviděna, tupena. Neboť jest snoubenkou toho, jenž zemřel jako odsouzený, prokletý a vyvržený co vyvrhel za městskou branou . . . daleko od všech slušných lidí.

Proto jak je sladkou rozkoší poznamenána láska božského snoubence duší, tak zkrvavuje skráň každé snoubenky, která se přivine s upřímností k Němu krví svou, bolestí svou, bolestným stiskem.

Nechceš-li této lásce rozuměti takto, až do oněch krvavých důsledků, nech toho raději zavčas. Chceš-li však, a jen se bojíš, pak ho pros, aby ti dal srdce podobně statečné, jako bylo srdce jeho. - *Braitó*.

ON SI TOHO ZASLUHUJE...

Aby ses mu celý otevřel, aby ses mu celý dal. A vyprázdnil se napřed ode všeho, co není On, a hlavně od sebe samého. Vždyť ty nejsi vrchol všeho, ani střed a cíl všeho. Všechno s tebou běží kamsi do jiného středu, oné stvořené jednosti, a v této nahotě jednosti volá i tato stvořená jednost po jiné jednosti, nestvořené, která teprve zatemňuje smutek v sebe uzavřené, ale nedokonalé jednosti.

Když jsi takto stvořen a takto postaven, nechceš-li ztratiti svůj jedině správný směr, musíš také sám dobrovolně i se své strany zaměřiti sebe a všechno své k němu. Jemu se sice nikdo nevymkne, i kdo se bouří rozumem a vůlí proti němu, nakonec i touto svou vzpourou zapadá do jeho svatých plánů, ale On chce, abychom mu sloužili dobrovolně, abychom svou dobrovolnou láskou a dobrovolným otevřením rozumu

e k němu rozběhli. K němu jako ke svému středu. Od sebe ako od toho, co by mohlo vnést zmatek a rozvrat do tohoto colotání bytosti, která jen v něm může najíti spočinutí.

On si toho tedy zasluhuje, abys ty, jenž nejsi sám sebou. ani od sebe, ani pro sebe, aby ses tedy otevřel jemu, jako svému středu, cíli a pánu. Abys stále prchal před křečovitým smršťováním své bytosti okolo sebe, protože to nutně znamená scvrknutí se celé tvé bytosti. Teprve v něm jsi ve svém středu, v plnosti správného proudění života. A také teprve On tebe naplní.

Ne, abys proto Boha především miloval, že tě naplní, ne aby ses jemu a ne sobě otevřel, že ty jen bereš a ochuzuješ se a On tě jen naplňuje, ne, nýbrž proto, že On si toho zasluhuje, abys stál před ním s celým svým životem, stále prázdnější sebe a stále více jeho, plnější dychtivosti, aby On rostl, aby byl stále více tvým Pánem, stále více ve tvém naprostém oddání se jemu.

Teprve takto stojíš v pravé jednotě a teprve teď jsi blízkv Bohu, jenž všechno stvořil, když stvořil, jak jen pro sebe mohl stvořiti, protože nemohl to vše nikomu, žádnému jinému středu vydati, již v zájmu stvořeného, než sobě. A teď ti už také bude vše lhostejné svatou lhostejností, život nebo smrt, práce nebo klid. Jsi v něm a pro něj! Na čem ještě jiném ti může záležeti? - *Brailo*.

PÝCHA A MYSTIKA

Maličkým se zjevuje Pán. Rozhodně ne těm, kteří se chtějí zmocniti Boha a jeho nejhlubších tajemství proto, aby vyrostli ze své nicoty a bídy. Pociťují ji jako křivdu, jako něco nespravedlivého. Chtějí se dobrati Boha, aby vyšli ze „země své“. To jsou ti, kteří papouškují o „božském já“, o svém „nadjá“, kteří chtějí v sobě objeviti částčku, jiskru božství. Proto „koncentrují“, pořádají mystické dýchánky, mluví sentimentálně a unyle o neurčitém Bohu. Jejich poměr k Bohu je celkem nezávazný. Pohodlný. Z katolictví si vyberou několik laciných vět (jsou laciné svým vytržením z krvavě vážné celoživotní souvislosti), opovažují se choditi i ke stolu Páně. Ovšem, bez svátosti pokání. Oni jsou čisti. Služky sice kruté trápí, dovedou se hádat o šesták na zelenině, pomlou-

vají a nactiutrhají, třeba i kněžím, kteří se opovíží dotknouti se jejich směšného a kacířského „duchovního“ života. V jádře jsou to ovšem ateisté. Liberalismus jejich náboženské praxe a života ukazuje, že si z náboženství berou jen dekoraci, která sluší usedlým milostpaním a z Boha si činí služebníčka. Proto jsou jejich tak zvané mystické zážitky ilusí, směšnou hrou, opíjením se slovy. A že si přitom zapalují vonná dřívka a koncentrují na umbelic Budhův, to již patří k režii kavárensko-salonní mystiky. A teď si vedle toho vezměte mystiky (Ó, oni si moc rádi sami říkají mystikové, shánějí mystické knihy a pěstují mystiku. Na to bych zapomněl!), kteří krutě procítí svou vzdálenost od nesmírného, velebného Boha a s odhodlanou hrdinností křížují v sobě vše, co se Bohu nelíbí, kteří cítí, že Bůh je jediné potřebné, a proto vše ostatní odhazují, kteří vědí, že Bůh je nejvyšší Pán, a proto se všeho vzdávají, aby jemu jedinému sloužili. A oni, mystikové slovíček, chtějí se postavit vedle těchto mystiků obětí, krve a hrdinství! Pravý mystik hledá Boha. Ovšem že v něm najde očištěného a povznešeného i sebe. Falešný mystik hledá sebe a říká tomu hledat Boha. Nenajde ovšem nakonec ani sebe. Boha tím méně. Ta jejich mystika se podobá tomu, co jsme nazývali ve studentské nevděčnosti „co týden dal“ nebo týdenní přehled. A zatím to byla sekaná pečeně. V téhle ale sekanici jest opravdu vše, co který nezávazný náboženský myslitel našel. Výsledek je zkažená duchovní chuť. Pro pravou, pokornou a hrdinnou důvěrnost s Bohem, velkým a svatým, nemají po této krmi samozvaní mystikové ani chuti, ani smyslu. Přitom je katechismus tak jednoduchý, živný a vznešený. - *Braitó*.

ZEMŘÍTI MUSÍ, KDO VIDĚL BOHA

Tak byli přesvědčeni ve Starém Zákoně. Že člověk, červíček, musí zemřít hrůzou při spatření jen cípu Božího majestátu. Bůh ale přichází v Novém Zákoně spojený s lidskou přirozeností a Kristus umírá, aby se již člověk nebál Boha. Ale stejně zůstává pravdou, že kdo užíval Boha, musí zemřít.

Proto se nedivte asketům, mystikům a světcům, kteří se všeho zbavují a všemu umírají, takže se to povrchním lidem zdá přemrštěností. Viděli Boha, zahlédli ho v jeho svatém

lovčeství, v jeho ponížení i v nepochopitelné lásce. Proto e modlí: Dej mi zemřítí, Pane, pro tebe, jako tys zemřel áskou pro mne! Nic jim není pro Boha příliš drahé, všemu lovedli. musili zemřítí. Láska Krista, kterou viděli, je k to- nu pudila.

Více vžívati se do nesmírné dobroty Boha. Spasitele naše- io! Nepřecházeti církevní rok jen hodováním, mlsáním du- hovním i tělesným! Úžasná nesmírnost Epifamie, Zjevení se boha našeho, si vyžádala zvláštního svátku. Ale nezdravá idovost pseudoliturgická dusí tolikrát mohutné prožití ne- mírnosti zjevení se Boha našeho v lidském těle. Ošumělé linkání veršovaček mnohých koled, kde se neomylně rýmuje tále stejně Jezulátko-Pacholátko, na seně, zkroušeně, kolébá en dítě, nosí mu dary, rozvádí do šíře až nemožné pastorel- í motivy, svátek Zjevení se Boha našeho překřtí na svátek ívatých tří králů a tak polehoučku stává se v liturgii ne- kodnou, nevyruší duši do dna touhou podobně dáti všechno božimu Synu, jako On nám všechno dal. Víím, že se více idí za to na mne oboří, ale ať je to jednou vyřčeno.

Kdo zahlédl jednou děle Boha ve svém duchovním životě, do se ho tajuplně dotkl svým tušením, podobně rád dá vše- hno za tento slastiplný okamžik. Bůh a okoušení jeho svaté lízkosti stálo vždycky mystikům za to, zemřítí čemukoliv, šemu, i pozemskému životu. Nezemře-li naše zrno v Boží ze- ni, nevzejde v plnosti Božího synovství. Dej všechno a na- deš všechno, ale teprve až opravdu dáš všechno. Náš Boží ivot, uchopení onoho jediného Potřebného, se platí jedinou áncí, smrtí sobě. - *Braitó*.

ÁSKA K BLIŽNÍMU V BOHU

Kdo se chce oddati Bohu, najde v něm při tomto oddání lížního. Už ne jeho pokušení, nýbrž jeho výzvu a úkol. Tak bůh miloval svět, že neušetřil proň svého vlastního Syna. bůh stále zahrnuje svět svou dojemnou péčí. Proto nemůže boha milovati, kdo nemiluje celou jeho lásku zároveň. A my šichni, všichni lidé jsme předmětem Boží lásky.

Proto, když křesťan dává, nedává v pyšné shovívavosti a lahosklonnosti tvora polichoceního, že může rozdávatí, že e tak veliký, že může rozdávatí (něco obdobného, jako hru-

bé marnotratnictví zbohatlíků, neboť „oni na to mají“), nebo nedává proto, aby si zavazoval k osobní vděčnosti obdarované. Všechno to není křesťanská láska. Křesťanská láska následuje dávání nekonečně dobrého Boha, jenž dává ne aby se obohatil, nýbrž protože je dobrý, protože obšťastňovat je krásné, Boží, protože je to přikázání Páně, aby ten, kdo má, byl pamětliv, že to má ve spojení s druhými a tedy i pro ně.

Křesťan, milující opravdu Boha, přijímá Boží dary pokorně skrze své bližní a klidně a vděčně se nechá obdarovávat i jejich láskou a dobrotou. Dovede býti vděčný za každý pohled věrného zvířete, za každý milý úsměv květin, za každý záblesk slunce. A hlavně za každé dobré lidské slovo, za každý jejich úsměv a projev dobroty. I v tom je láska k bližnímu, umět se nechat jimi podarovat, potěšit a pohladiť. Jen duchové tvrdí, pyšní, nemilující Boha, nikoho nepotřebují a nestojí o lásku. Je to veliká neláska nechť se nechat zahrnout láskou, podarovat dobrotou bližních.

Kdo je pevně a hluboce spojen s Bohem, vidí v něm vůli všechny zahrnout láskou. Protože pak miluje Boha, radostně se uchopí té veliké milosti, že smí rozdávat tuto Boží lásku svým spolubratřím, že smí mít účast na rozdávající dobrotě Boží. Chce býti jako svatá Terezie z Avily otrokyní celého světa, protože je otrokyní Boží.

Proto je člověk, milující Boha, bez pohoršení nad lidskými nedostatky třeba i v Církvi. Ví, že i on je povolán, aby svou účinnou láskou odpomáhal těmto nedostatkům. Pohoršiti se nad nimi, odvrátiti se pyšně od nich a utéci z nedokonalé společnosti je projevem nelásky. Láska totiž líčí, pomáhá a je šťastna, že smí pomáhat a tak rozdávat Boží dobrotu.

Braitto.

ODVAŽ SE, JAK MŮŽEŠ...

Před Bohem stojíme sice jako jeho žebrácci, ale také jako nádoba, kterou může Pán stále, do nekonečna rozšiřovati a zároveň do nekonečna naplňovati. Naše potencialita je naším štěstím. Ne že bychom si ji mohli sami naplniti, nýbrž že On je nekonečně bohatý, mocný a plný. Scholastikové mluví o potentia oboedientialis. O tom, že jsme schopni poslechnouti Boha, naplnění býti Bohem, býti jím povznešení. Nekonečná je jeho schopnost nás vynést, obohatit. Neskon-

čená je pak i možnost pro nás. Proto se ničeho nezříkej a nelekej se ani nejvyššího stupně svatosti. Ke každému tě může povolát a pro každý má milosti a potřebné síly.

Není správné zakřikování duší jak v jejich touhách, tak v jejich rozletech. Nikdy neříkejte nikomu: Tak nesmíš vysoko toužiti! Svou silou jistě ne. Ale smíš toužiti po všemohoucí síle Boží, po tom, aby Bůh vykonal celý zázrak své posvěcující síly a moci. Spasitel sám ti postavil vrchol své lásky: Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích jest dokonalý! Nikdy nenaplníme příliš veliké přikázání lásky z celého srdce, ze vší síly a ze vší mysli. Správně praví svatý Tomáš, že jediná míra lásky jest býti bez míry. Když je Bůh nekonečné lásky hoden a když v tom je celá svatost, milovati ho, jak jen můžeme, kdo by směl chtít zastavovat duši a mluvit opovržlivě a opovážlivě zároveň o přemrštěnosti mystiky, jako by byla luxusem a stačila jen plnit „přikázání“? Vždyť mystika není nic jiného, než co nejdokonalejší snaha o naplnění základního přikázání, lásky totiž naprosté.

Nezacíliš-li k nejvyššímu, ani prostředního tu nezasáhneš! Kdo nepostupuje, ustupuje. Kdo nechce býti svatým, nebude ani prostředním křesťanem. - *Braito*.

JEN JEŽÍŠ

Ježíš znamená všechno: Boha i nás. Naši bídu i nezměřenost Božího slitování. A tak je dobře, že jsme ztratili své jméno, ne člověka, nýbrž hříšníka. To bylo naše vlastní jméno a je a zůstává vlastním jménem těch, kteří odvrhnou Ježíše. Mohou sice konat i přirozeně dobré skutky, může v nich působiti vliv a výchova tisícileté tradice, ale jsou hříšníky a nic jim nepomůže říkati, že nikoho neoloupili, nezavraždili, že žádné hříchy nemají, tím méně aby byli *hříšníky*. Jsou hříšníky a proviňují se stokrát za den proti hlasu svého lepšího určení, proti Božímu volání, proti tomu, co by je mohlo zušlechtit a pozvednout, proti svým bližním, proti jejich potřebám a úzkostem.

Ale věřící ví dobře, že ztratil toto své jméno hříšníka a že ho Ježíš přioděl svatým jménem svým. Neboť křesťan dnes je pro Ježíše. V Ježíši najde Boha i sebe. Najde všechno. Najde nový život ze svého Ježíše. Křesťan se jmenuje

po Kristu, po Ježíši. Má jej oblékatí, následovati, proměňovati sebe v něho, dorůstat k němu. Našel nové jméno a nové povolání, protože staré vše již přešlo.

Není jiné cesty. Všechny ostatní cesty vedou do pekel bolesti a muk, kterým budeme drásat sebe i druhé, protože tyto všechny cesty jsou odstředivé a působí chaos a motolici. Jen Ježíš jako Bůh je síla dostředivá, jednotící, spojující všechny v jednom největším, nejplnějším a nejkrásnějším, z něhož všichni mohou žítí, v němž je pro všechny dosti místa. Ovšem, to musíme hledati Ježíše v Ježíši, a ne skrze něho svou slávu a moc a království tohoto světa a ovládnutí tohoto času jeho věčnou láskou. Když vezmeme doslova jen Ježíše, musíme se v něm všichni obejmout a všichni si porozumět!

V něm jest odpověď na všechny otázky, světlo pro všechny temnoty, síla pro všechno odvážení se, vítězství pro všechny katastrofy. Jen ho poznej a sestup do jeho ran, do jeho lásky, do jeho vtělení i smrti! Porozumíš Bohu, porozumíš sobě, porozumíš všemu. A to už je štěstí! - *Braitó.*

Žeň

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

A. ANDREY: *Der Heilige unter uns*. Rex-Verlag, Luzern, 1942, str. 256. Nové zpracování životopisu středověkého světce švýcarského. Literatura o něm je již velmi rozsáhlá, a přece tato postava stále láká znovu a znovu, neboť představuje světce pro tuto zemi typického. Autor se pokusil napsat dílo poutavé a přece jen opírající se o historická fakta. Úkolu se zhostil ve větší části se zdarem, neboť jeho četba je opravdu poutavá. Jen místy se mu nepodařilo dobře odlišit události historicky ověřené od těch, které k postavě Niklause von Flüe přidala lidová zbožnost, zdobící si své svaté legendami. Přesto že tento světec žil na začátku patnáctého století, nerozpakuje se autor nazvati jej světcem „mezi námi“, neboť jeho postava je i dnes stále živá. Nebyl totiž světcem, který žil mimo svět, jak se tomu dnes obvykle rozumí. Žil poctivě svůj tvrdý život sedláka, hospo-

572

áře, pečujícího o blaho rodiny, obce i státu, staral se o ro-
dinu právě tak jako o svou duši. Ale dovedl poslechnout vo-
ání Božího, ať jej volalo kamkoliv a kdykoliv, třebaš mu-
el vše opustit, vše, i co miloval na tomto světě nejvíce.

FRANZ BÜRKLI: *Handbuch der Katechetik*. Benziger,
Linsiedeln, 1943, stran 336, Fr 11.40. Dílo Bürkliho pře-
evším neznamená žádnou praktickou pomůcku pro učitele
náboženství; a ani jí nechce být. Autor také ukazuje na ne-
ezpečí takových pomůcek, kde je látka již připravena a
eká jen na přednes. Učitel náboženství dnes musí vycházet
nových hledisek, než tomu bylo dosud. Tímto hlediskem
e autoru na příklad analyza dnešní doby, dnešní nábožen-
ká krise, z níž musí vyjít katolické náboženství jako živé a
edoucí. Proto katecheta musí znát nemoci dnešního člověka
musí pracovat pro jeho zdraví, a to účinně, metodami,
teré budou vyhovovat jeho duchovním základům a předpo-
ladům. Je to kniha velmi podnětná a živá, zpracovávající
bsáhlou odbornou literaturu posledních let.

BERNARDINO LLORCA S. J.: *Manual de historia ecle-
iástica*. Barcelona, 1942. Jen letmý pohled do knihy jasně
ukazuje, že P. Bernardino Llorca jest autor zcela svéráz-
ý. Již rozčlenění církevních dějin ukazuje odborníka na
lovo vzatého. Marň bychom hledali šablonovitě, duchu dě-
in ani ne zcela odpovídající dělení církevních dějin na tři
dbodí: staro-, středo- a novověk. Nejde tedy vyšlapanou
estičkou, nýbrž razí si svou cestu. P. Llorca dělí dějiny Cír-
ve na čtyři veliká období: I. Věk starý (1-681). II. Věk
třední (681-1303). III. Věk moderní (1303-1648). IV. Věk
oučasný (1648-1942). Toto rozčlenění jednotlivých období
dějinách Církve připomíná dělení, které uplatňuje Kirsch
e svých čtyřsvazkových dějinách církevních. Nechceme
vrdit, že tím celý složitý problém jest uspokojivým způso-
em rozřešen. Ale vážný pokus, vyřešiti tento problém, musí
tomto postupu každý spatřiti. (Srovnej: K. Heussi, *Alter-
um, Mittelalter u. Neuzeit in der Kirchengeschichte*, Tübin-
en 1921.) Nejběžnější příručky, sepsané Marxem-Pangerlem,
Frier 1935, nebo Knöpflerem, Freiburg 1920, se k takovému
adikálnímu postupu neodvážily. Velikou předností celého
líla je jasný přehled. Události významné, důležité jsou vy-
ištěny velmi úhledným tiskem, podrobnosti petitem. Lite-
aturu, kterou uvádí P. Llorca, je - uvažme, že máme před
ebou vysokoškolskou učebnici - neobyčejně bohatá. Autor
uvádí i méně významné práce, jako na příklad při líčení
nutí husitského, Stejskal, *Le procès de Joh. Hus*. P. 1923.

(Str. 502.) Jedna věc se nám však méně zamlouvá: Autor cituje mnoho, cituje přesně, tedy jméno autora, název dějepisného díla, rok, kdy dílo vyšlo. Ale v mnohých případech neuvádí místo, kde dějepisné dílo vyšlo, což jistě není postup nejlepším. Autor podává o jednotlivých událostech velmi objektivní, vědecky odůvodněný obraz. Možno bez nadsázky říci: Jako lékárník váží každý gram léku, podobně váží P. Llorca každé slovo, čímž však není řečeno, že pisatel přijímá veškeré názory P. Llorcy. Jedno přání však máme: Při druhém vydání, které jistě na sebe nedá dlouho čekat, je rozhodně nutné dějiny raného středověku poněkud prohloubiti, a to především vnitřní dějiny tohoto období. Mnohé zjevy dějin novověkých možno jen tehdy podrobně a správně posouditi, jestliže jsme správně pochopili myšlenkové proudy raného středověku. Mnohé zjevy moderní se začaly roditi již ve XIII. století. - *P. Uavřinec Rabas, O. M. Cap.*

Miscelanea historiae pontificiae. Vol. VII. Xenia Piana. Herder, Roma 1943, L. 100. Sedmý svazek historické fakulty při papežské universitě Gregoriánské v Římě. Na sborníku spolupracovali profesori této fakulty a pak někteří doktorandi této fakulty. Velmi cenná jest historicko-ecklesiologická studie Hertlingova „Communio und Primat“. Ukazuje, jak právě primát apoštolského stolce římského zaručuje dokonalé spojení všech údů tajemného těla Kristova. Po stránce historické jsou mistrně zpracovány nejstarší církevní doklady o primátě. Kirschbaumova studie srovnává dva názory o dělení svatých ostatků knížat apoštolských. Salesián Castano píše o Piu IV. a jeho zásahu do velmi živé a debatované otázky na tridentském koncilu ohledně povinnosti biskupů sídliti na svém biskupském místě. Velmi cenný příspěvek k dějinám náboženským a sociálním v Jižní Americe jest práce Lopeteguioho o svěcení mestizů a o stanovisku papeže Řehoře XIII. k této otázce. Staříčský Grisar obohatil historickou vědu studií věru brilantní o papežských financích a nepotismu za papeže, kterému se nepotismus vytýká nejsilněji, totiž za Urbana VIII. Ve sborníku je ještě řada jiných studií. Celek je dílem opravdu šťastným a všechny části jsou velmi poctivě a pečlivě vypracovány. Proto znamenají skutečné obohacení vědy církevních dějin.

~~~~~
Nevezmeš jména Božího nadarmo!

MOMME NISSEN: *Die eine Kirche*. Benziger, Einsiedeln, 1943, stran 192, cena Fr 5.20. Momme Nissen jako convertita a malíř, který se stýkal s lidmi plnými dobré vůle a hledajícími pravdu a jistotu, kde pravdu naléztí, píše tuto novou svou knihu. Hluboce mne dojala a přečetl jsem ji s láskou na posezení. Je to skutečná synthesa dominikánského ducha v chápání Církve a získávání lidí pro ni a pro lásku k ní. Kniha je šťastným souhrnem všech možných hledisek, kterými se možno dívat na Církev. Hlavním ale hlediskem je zachytiti těžkosti dnešního člověka, které mu vyrostly z předpokladů z doby příliš lidského chápání Církve a ukázati Církev v její skutečné božské kráse, ukázati její božskou, kterou nic lidského nedovede zastříti, ale kterou také nic nedovede dnešnímu člověku nahraditi. Kniha je psána spíše pro ty, kteří stojí na opačném břehu. Je psána s nevýslovným taktem a jemnou snahou o pochopení.

HENRI DE LUBAC: *Katholizismus als Gemeinschaft*. Benziger, Einsiedeln, 1943, stran 425, cena Fr 14.40. Lubac je jedním ze slavných theologů, kteří se zabývají poslední dobou otázkou Církve. Ve smíšeném Švýcarsku obzvláště chápeme vydání této knihy autora, který se tolik snaží o to, aby přiblížil jednu svatou Církev všem, i těm a hlavně těm, kteří ji neznají, kteří se bojí její jednoty a hledají místo jednoty katolické jednotu ekumenickou, jak krásně o tom píše článek Středův v tomto čísle Hlubiny. Lubac pracoval již několikrát na různých sbornících o Církvi a toto je jeho hlavní dílo. Zná dobře východní křesťany, zná také dobře bolesti křesťanů evangelických. A nad to miluje vroucně dobře poznanou Církev katolickou. Je důkladně vyzbrojen znalostí nauky o Církvi u svatých Otců, zná dobře, co vše o Církvi řekli středověcí theologové. Stále zdůrazňuje, že by Církev bez vnitřní náplně povolání k duchovnímu životu účasti na synovství Božím byla jen kultovou společností, ale toto že z ní činí společnost nejpevnější a nejkrásnější, ale zároveň společnost dokonale navenek vyjádřenou. Ideálem této knihy je ukázat, že Kristus měl především tuto myšlenku při budování Církve, aby byla královstvím Božím a proto jedním a jediným královstvím Božím. Ukazuje, že proto ona je Církev Kristova, ve které tato touha po jedinstvu a jedinečnosti je nejsilnější a nejživější a nejvěcnější zároveň uskutečňována. Velmi cenný je dodatek historicky spořádaných textů svatých Otců o této základní podmínce Církve, o její jednotě.

Z RŮZNÝCH POLÍ

I. R. MALÁ: *Klub Klubko*. Vydal v létě 1943 Vyšehrad v Praze. Román I. R. Malé zavádí čtenáře do ženského světa ženských problémů, které jsou zároveň problémy lidsky obecnými: víra v Boha a její základy, křesťanská mravnost, ctnosti, boj se světem. Tím se stává knížka apologií těchto věcí.

NINA SVOBODOVÁ: *Světelný mrak*. Na jaře 1943 vydalo nakladatelství Vyšehrad v Praze. Nadšená ctitelka gotické Italie se ponořila do osudů malíře Andrea di Cione a jeho prostředí a vytěžila z nich látku pro oslavný obraz křesťanského umění středověku „barev přelíbezných“. Její obdiv, který věnuje dílu Orcagnovu, je „příliš svrchovaný“ a horoucnost příliš spontánní, než aby se dílo dalo nazvat prostě románem a jako takové být posuzováno. Nazveme je raději písní, oslavnou písní, obdobnou písní lidové. Právě tak, jako je vidět, s jakým nadšením a nezáladností podává události života Orcagnova, tak zase na druhé straně je vidět, co píše a lásky k předmětu bylo třeba k získání znalostí tolika podrobností, s nimiž se zde setkáváme. Pro poznání uměleckého díla Andrey di Cione, zvaného Orcagna, má ovšem význam neocenitelný, neboť naň vrhá opravdu „zdroj světla přejasný“.

DOMINIK PECKA: *Umění stárnouti za školou*. Vydalo na jaře 1943 nakladatelství Vyšehrad v Praze. Humor, ano, jenže zde je ještě víc. Peckův humor v této sbírce středškolských perliček není samoučelný. Je zaměřen všeobecně, a to velmi vtipně, k pravdě životní. Formou je blízký mládí, jemuž je především určen, a obsahem obohacující. Nelze dosti doporučiti. Ostatně naši čtenáři již znají z Hlubiny Peckovy postřehy ze střední školy.

Nevezmeš jména Božího nadarmo!

Žásady

O POTŘEBĚ PRAVÉHO POZNÁNÍ BOHA A SEBE

Nedivte se, synové moji nejdražší, že jsem vám neodepsala již na několik listů, jež jste mi poslali: neboť jsem tak vázána, že nemohu ani posílat listy, ani vám ani někomu jinému, ani nemohu promlouvat duchovní slova, kromě těchto všedních. A nečší mne na celém světě říkati nic jiného, než toto dvojí: poznávati Boha a sebe - to jest, ležeti neustále ve svém žaláři a nikdy ze svého žaláře nevycházeti. A vyjde-li ze svého žaláře, snaží se s bolestí a s pravou zkroušeností opět se do svého žaláře navrátiti. Jsem přesvědčena, že kdo nedovede ležet a býti ve svém žaláři, nemá a nemůže žádati vyššího dobra a nemá je vyhledávati.

Ó moji předrazí synové, k čemu je všechno zjevení, všechno vidění, všecken cit, všechna sladkost; k čemu všechna moudrost, všechno povznesení, všechna kontemplace, nemá-li člověk pravé poznání Boha a sebe? Vpravdě vám pravím, že k ničemu. A proto se divím, že si ode mne žádáte listů, protože nevidím, že by vás můj list nebo má slova měla či mohla potěšiti; a také nevidím, že byste z toho mohli čerpat nějakou útěchu, kterou vám může dáti jen toto poznání. O tom mne těší mluvit, o jiném nikoli; a ve všem jest mi uloženo mlčení, jen v tomto nikoli. Prosím vás naléhavě, proste Boha, aby dal mně i všemu lidu to světlo a dal nám v tom navždy setrvati. Ještě vám řeknu tolik: Vidění nestvořeného, láska, jež povstává z vidění nestvořeného, střeží vidění; protože však i sama láska často nestřeží dobře tajemství vidění, protože láska je tak utvořena, že se rozšiřuje: proto byla ustanovena jiná stráž, jako jest svatá horlivost, jež vzniká

z pravého nazírání a jež střeží lépe než láska. A proto bedlivé střežení, jež koná horlivost, činí z jistého nejisté a z bílého černé. A k tomu ještě samo nazírání povstává, majíc po boku lásku a horlivost, a střeží sama sebe. A proto mne mějte omluvu, synové moji, protože to jest ono pouto, jež mi uložilo a ukládá mlčení.

(Z listu bl. Anděly z Foligna přel. T. Uodička.)

Uěra Lhotská:

VÁNOČNÍ

Pláč a nárek byl u otců i dětí. Touha po Slíbeném. A otcové říkali dětem: Přijde. Přijde jednoho dne, až k půlnoci čas dospěje. Přijde. S rozepjatýma rukama, s očima zrudlýma od slz čekání doufali.

A přišel. Vyslyšel nárek dětí a naději otců. Položen v ubohost slámy počal spásu světa. Zaradovali se nesmírně otcové i děti.

Přišel i k nám. K tobě, ke mně, bratře, sestro.

Právě k nám přišel. Což tak velká byla naše touha? Náš nárek a slzy? Vždyť tolik lidí kolem nás žádá si mnohem bolestněji a upřímněji.

Vždyť tolik jich pláče a čeká horoucněji.

A ne k nim, ale k nám přišel. Právě k tobě, ke mně, bratře, sestro. K nám nehodným.

Až hodina půlnoční padne do ticha, skloňme se, bratře, sestro, v díku za Příchod, jehož hodni nejsme.

A prodlužme tuto chvíli na celý život, aby celý byl neustálým díkem.

Připravte se. Připravte se! Neboť přichází král mocný. Dítě. Ne, není třeba vyslat jen silné a krásné. Není třeba odít se v zlatohlav.

Je třeba jen stát se - dítětem. Neboť oslava Příchodu je svátkem dětí. Královou mocí již děti dorostou v muže statečné do dne velkopátečního.

Chvějící se tělíčko bylo položeno rukama znave-

é Matky v lože jeslí. Zrodil se, světe, Bůh. Bez alvy královského hradu. Nepřišel do kmentu a broátu kolébky cedrové, do komnat vonících růžemi eriškými. Do ubohého chléva, do chladu noci, do prostoty, ba do špíny. Tak přišel kdysi. Tak přichází i nyní.

Pokládá se do jeslí lidského srdce. Nežádá ani eď vůně sladkosti a teplo horoucí lásky. Vždyť k ne-nocným přišel. Srdce může být ubohé a zchladlé ve tmě noci, která je pohltila, aby nocí světlo dala.

Žádá jen jedno. Aby jej lidské srdce přijalo tak samozřejmě jako mlčenlivý chlév, bez reptání a odmluv, bez nevole, že je rušena pohodlná nečinnost špíny.

Všemohoucí přichází malý na svět. Tak malý, že každé srdce jej může přijmout. Tak malý, že se vejde i tam, kde je nejvíc kalu a nečistoty. Malý koutek mu postací, docela malý . . . A malý se bude rozrůstat v rozměry převeliké, až do rozměrů dospělého muže, jehož cesta vede na místo lebčí. A dne čtyřicátého na nebesa vstoupí, aby s ním i každé lidské srdce své slávy došlo.

V chudobě leží Dítě na slámě. Neznámi a opuštění, ba pronásledováni jsou ti, kdož u něho této noci stáli. A tvého srdce se zmocňuje lítost. Dítěte je ti líto, Matky i pěstouna. Holost kolem nich tě bolí. Bratře, chceš-li ty se mu klanět, chceš-li se stát jedním z těch, kteří je chovali v loktech, pak nebudeš žít jinak. Úděl bídy, chudoby, pronásledování je dán těm, kdož Dítě nesou.

Vždyť vánoce nejsou idyla. Jsou velkou skutečností příchodu Syna. Chceš ještě nést Dítě?

Nad růžovostí dětského úsměvu stojí Panna. Jak dávno je tomu, co řekla andělskému poslu své odhodlané ano. Jak dávno, zdá se, je tomu, co nerušena nikým klaněla se v duchu Počatému. Minuly doby slastného, nejbližšího dotyku Synka pod srdcem. Teď nastala chvíle, aby jej vydala mrazu a cizotě noci, kdy musela ustoupit až za šero jeslí, aby pastýři se poklonili.

I my neseme podíl na mateřství Panny. Z Ducha bylo v nás počato Dítě.

A v den určený má se z nás zrodit svět. Do lidských srdcí. Neboť nejen pro nás nám byl život dán, nýbrž pro celý širý svět. Tak přichází doba, kdy Dítě máme odevzdat chladnosti světa, kdy máme ztratit sladce pocíťovanou přítomnost, kdy nemáme již jen my mít, nýbrž celé člověčenstvo, aby se mohla znovu opakovat chvíle betlemského klanění. Svět má na Dítě nárok. Panna jej uznala a šla z dívčí komnaty až pod kříž. Nevýčítala a nepřivlastňovala si nic. Věděla, že je stejně přítomen jako dříve. Znovu se zahalila v pokoru a tichost.

Gloria, gloria! Andělé přicházejí a klanějí se Novorozenému.

Benedictus! Pastýři sestupují s hor a uctívají Božské Dítě.

Andělé, pastýři nevidí nic než Dítě. Dítě, ležící v jeslích.

Kdo by si jeslí povšimnul?

A člověk, stav se jeslemi Božího života, dotíravě pomrkává na anděly a pastýře, pokřikuje, upozorňuje: Ano, tu je Dítě, ale hleďte přece, i já tu jsem, já jesle, já.

Ó, člověče, oč moudřejší jesle byly než tys!

K chlévu se blíží člověk, aby i on se poklonil Dítěti. Všichni přinášejí dary. I on by chtěl něco složit k nožkám Malého. A vše je tak nepatrné a bezcenné. V horečné touze říká: Chtěl bych ti dát vše, co mám, Dítě. A ono se vážně usmívá a vztahuje hebounkou dlaň: Já chci více. Dej mi sebe!

Víš, co to znamená, člověče? Nepožádáš od Malého, který zatím vzroste v muže zralého pro kříž, nepožádáš od něho sebe zpět?

Rozmýšlíš se, bojíš se nevěrnosti?

Neboj se. Budeš-li v hodině nejpłodnější noci lidských věků ty darem přineseným, sám Obdarovaný bude pečovat o dar, aby ruka nepřítelů ho neporušila.

K Zaslíbenému přijíždějí ze zemí dalekých - jsou cestu vážili! - tři magové, poslušni volání Hospodina. Přicházejí, sklánějí se, dary pokládají. A v srdce přijímají zvěst dobrou. Pak beznáročně odcházejí, aby hlásali ve své zemi Zrození.

Matka dala světu Dítě. Pěstoun je chrání a v podání živí Matku i Dítě. A magové, přijímající vůli Nejvyššího, opouštějí Betlem a jdou v domov. Nědo z nás smí plně nést úlohu Panny. Jiný Pěstouna. Jiný pastýřů, kteří se snad s hor ještě několikrát navrátili. A když se staneme následovníky tří mulců, proč nepřijmout ten život daleký sladké příomnosti nazaretského domku, ale život přece plný, protože podle vůle Otce zvěstující Narození?

Zrodil se Král, Král nejmocnější.

Ne žezlo zlaté, ale plamenné srdce v ručce jeho. Srdcem, hořícím láskou, sebeobětováním, žhavým lary radosti a pokoje, tím srdcem vládne.

Jaký je Král, takový má být i poddaný. Poddaný, který je mladším bratrem Královým, který je poludědicem. I on má nést ne žezlo moci v dlani, ale srdce, které se nabízí druhým.

Nerozpakuj se přijmout dar, nabídne-li ti ho Matka. Ví, chtěl dát sám něco Dítěti. Ale věř, není o pokorné. Počkej, až Ono samo si vybere, co bude chtít od tebe, třeba Ho popros o to. Nerozpakuj se, víš, že má rád děti. A děti by to neučinily jinak.

Nepoznali Boha ti, kteří ještě oné noci v Isaiášinororoku četli: Děťátko narodilo se nám. Poznali ale Boha ti, kteří ve víře se sklonili.

Je ráno dne vánočního. Po sněžných cestách přicházejí lidé v chrám Boží. Hodně lidí. Snad všichni lidé. Stojí v chrámě, pokřižují se, pošuškájí, poismějí, vstanou a sednou, na oltář přichází Bůh. Zázrakem proměnění je v dlaních kněžských. Tady je ten, jenž byl dítětem, i dětství jeho je zde s ním. Hodně jich ale stojí v té chvíli před jesličkami. A přece ne tam jsou v této chvíli Jesle... Bůh se chce dát lidem. Jdeš k Jeslím. Poklekáváš a říkáš

Confiteor. V dlani pozdvížen přichází Pán. Snad jen k tobě.

Je konec Oběti. Zpívá se Narodil se . . .

. . . kostel bouří hlasy: nám, nám narodil se . . .
(u mřížky klečels sám).

Není to smutné?

Dveře betlemských domů se neotevřely.

Kdyby byl boháč věděl, že ženou prosící je ta, jejíž dítě má být Mesiášem, byl by možná přistrojil lože kmentové a sedmiramenný svícen rozžal. Kdyby byla věděla služebnice, kdo to klepe u dveří její paní, byla by oznámila největší návštěvu vdově, která na modlitbách očekávala Pomazaného. Oni nevěděli.

Dveře betlemské se neotevřely.

V roce dávném po tomto Zrození se neotevřela lidská srdce v chrámě Božím . . .

Rozžehli jsme svíce a stojíme u jeslí. Ty, sestro, se chceš stát matkou, a ty, bratře, otcem. Ty zase knězem.

Hleď, matkou se smí stát jen ta žena, která má kněžské povolání: vůli obětovat. A otcem jen ten, kdo je ochoten postavit se v ústraní, až Bůh jeho dítě povolá k službě. Jen ten se smí stát knězem, bratře, který má mateřský cit. Vždyť on drží denně na svých loktech Dítě a jak Panna Maria je pozvedá pastýřům i králům ke klanění. Ještě je mnoho bratří a sester s námi. To jsou ti, kdož nechtějí uvěřit v dobrou vůli druhého. A proto je jim nepochopitelné, že Bůh mohl přijít, aby je spasil.

A tobě, bratře, sestro, vám všem, říká Novorozený:

Pojďte za mnou!

Řekne to zástupům, až bude dospělým mužem. Ale veškeré jeho slovo je věčné. Bylo, je, bude. Již nyní se chvěje toto toužebné zvolání na dětském, bezstarostném čítku.

Pojď za mnou, říká pastýřům, a klaň se mi, zahrej mi, zazpívej.

Pojď za mnou a chovej mě jako má matka.

Pojď za mnou v nočním útěku až v zem egyptskou.

Pojď za mnou a raduj se, vesel se, neboť tobě jsem se narodil.

Dr. Bedřich Uašek:

NOVÁ ENCYKLIKA „MYSTICI CORPORIS CHRISTI“

Jeden z nejpalčivějších problémů dnešního náboženského života probírá nová papežská encyklika „Mystici Corporis Christi“, vydaná se symbolickým datem svátku sv. Petra a Pavla v červnu 1943, publikovaná v úředním věstníku sv. Stolicе Acta Apostolicae Sedis, v čís. z 20. července 1943, v olomoucké arcidiecési uveřejněná latinsky v úředním listu Acta Archiepiscopalis Curiae Olomucensis, v čísle říjnovém a listopadovém. Je velmi rozsáhlá; v autentickém uveřejnění v Acta Apostolicae Sedis zaujímá 56 stran velkého formátu. Látka, již projednává, zasluhuje si takového rozsahu. Vždyť jedná o Církvi, vlastně jenom o Církvi jakožto mystickém těle Kristově; jak četných a jak těžkých otázek nutno se dotknouti!

1. Je přímo zásahem Božím, že papež si obral za předmět encykliky zrovna Církev. Na př. u nás. Je dost lidí, kteří řeknou: „Boha uznávám. Bůh je mi něčím svatosvatým. Kristus je též mnoho; ale již ne tolik jako Bůh. Avšak Církev? Té neuznávám. Nač ta je? Čím dříve zmizí úplně, tím lépe!“ - Otázka Církve je těžkým bolákem i mezi katolíky. Jak hubené mají velmi mnozí katolíci vědomosti o Církvi! Jak zviklá mnohého katolíka každá námitka proti sv. Otcí, proti biskupům! - Jak se stavějí do popředí chyby v Církvi, skutečné nebo domnělé chyby papežů, biskupů, kněží, katolických laiků! Nejednen člověk neví o Církvi nic, leda chyby, které se v ní staly, po případě ani nestaly! Jak

nejeden člověk zrovna pídí po tom, aby zjistil nějakou novou chybu! Pak nemá u takového člověka láska k Církvi býti studená! Pak má viděti Církev správně! - Jak je tedy dobré, že papež vydává encykliku, v níž kreslí před celým světem grandiosní obraz božské velikosti Církve!

Doba je příznivá pro přijetí encykliky. Je pravda, dnes je mnoho plochého naturalismu, který je slepý pro vše nadpřirozené. Je dnes mnoho tvrdšího racionalismu, který neuznává nic, co nedovede přirozenou cestou pochopiti rozum. Ale těžké utrpení doby zkyprilo jiné mnohé duše a učinilo je přístupnějšími pro pravdy víry. Touha po nadpřirozenu probleskuje často i u lidí, kteří se dříve ke všemu zjevenému chovali odmítavě. Je konečně hojně duší katolických, u nichž duchovní život se v posledních desetiletích velmi prohloubil a zvroucněl. - Bylo potřebí mohutného impulsu, a tento slibný vývoj směrem k Bohu se může rozvinout mnohem rychlejším tempem.

Tento impuls přináší „Mystici Corporis Christi“.

2. Celkový dojem, jímž působí encyklika, je velkolepý. Jako bys stál v majestátním dómu, jehož mohutné zdi se pnou do smělych výšek, a veškerý vnitřek katedrály samá díla, jež duši zvedají až k Bohu. Nic jarmarečního, ledabylého, žádné trety a malichernůstky. Četné oltáře, nesčíslné obrazy, sochy, ozdoby; ale ve všem myšlenka, ve všem duch, každý i nejmenší detail důstojný Pána pána a Krále králů! - Taková je architektonika „Mystici Corporis Christi“. Z každého oddílu jejího je poznati, že autorem je mistr, který se dovede vyšvihnout do závratných výšin spekulace, jenž ale se dovede obratně ponořit i do tůní velkých a drobných potřeb doby; jenž umí dolovat v bohatých šachtách velké tradice theologie a vynášet z ní na světlo drahocenné myšlenky, jenž však také umí bystře sledovat svět kolem sebe a obezřetně počítati s jeho vkusem, přednostmi, tragikou i nebezpečími.

„Mystici Corporis Christi“ je dílo mistrné, plné

relkých hledisk, podávající bezpečnou orientaci ve spletitém komplexu otázek týkajících se Církve.

3. Hlavní potřebou doby v otázce jest, aby byli lidé proniknuti přesvědčením, že Církev není snad pouhým dílem pozemským, nýbrž že je v ní prvek božský; proto jest ústřední, vše pronikající myšlenkou, kterou Sv. Otec v celé encyklice od začátku až do konce nepouští se zřetele, že Církev je tajemným, mystickým tělem Kristovým.

Není zde v krátkém článku možno předvésti celou encykliku. Ale uvedeme aspoň několik odstavců, jimž Sv. Otec vypisuje toto tajemné spojení Pána Ježíše s Církví. Nebude to soustavné a vyčerpávající vylíčení tohoto spojení (to bychom musili reprodukovati celou encykliku), bude to jen několik vytržených ukázek.

*

CO UDĚLIL KRISTUS CÍRKVI, KDYŽ SE RODILA Z JEHO OTEVŘENÉHO BOKU NA KŘÍŽI

„Církvi se dostalo prostřednictvím krve Jeho přehojných oněch milostí Ducha sv., jimiž bývá z Boží moci obohacována od chvíle, co byl Syn člověka na svůj bolestný kříž povýšen a tam oslaven. Neboť tehdy, jak poznamenává sv. Augustin, po roztržení opony chrámové rosa milostí Utěšitelových, která dosud sestupovala jenom na rouno, totiž na národ izraelský, v přebohaté míře zaplavila - zanechavši rouno suché a opuštěné - všecku zemi, to jest katolickou Církev, pro kterou neplatí hranice ani národa ani země. Jako tedy v prvním okamžiku Vtělení Syn Věčného Otce lidskou přirozenost, s níž se podstatně spojil, vyzdobil plností Ducha sv., aby byla vhodným nástrojem božství při krvavém díle Vykoupení, zrovna tak v hodině své smrti chtěl mít svou Církev bohatou na hojné dary Ducha sv., aby při rozdělení božského ovoce Vykoupení byla zdatným nástrojem vtěleného Slova, nástrojem, jenž nikdy nezklame. Neboť tak zvané juridické poslání

Církev a moc učitelská, správní a moc udíleti svátosti mají svou nadzemskou mohutnou účinnost pro vybudování Těla Kristova odtud, že Ježíš Kristus pníci na kříži otevřel své Církvi zdroj nebeských darů, aby mohla jednak neomylně učit lidi pravdám, jednak je blahodárně řídit prostřednictvím pastýřů Bohem osvícených a zaplavovati je deštěm nebeských milostí.“

KTERAK ŘÍDÍ KRISTUS CÍRKEV PŘÍMO A BEZPROSTŘEDNĚ

Řídí ji tím, že ji zřídil, jí dal zákony a směrnice, jí udělil trojí moc: učitelskou, kněžskou a královskou.

„Avšak také sám bezprostředně spravuje a řídí božský Spasitel Církve, kterou založil. Neboť sám vládne v myslích lidí a podle svého rozhodnutí třeba i vzpurnou vůli nakloňuje a donucuje. „Srdce královo je v rukou Páně, kamkoli bude chtít, nakloní je“ (Přisl. 21, 1). Tímto vnitřním bezprostředním řízením pečuje „jako pastýř a biskup duší našich“ (I. Petr. 2. 25) nejenom o jednotlivce, nýbrž i o veškerou Církev; buď když představené osvěcuje a posilňuje, aby zastali každý své zvláštní úkoly; buď když - zvláště za obtížných poměrů - vzbuzuje z lůna Matky Církve muže a ženy vynikající září svatosti, aby byli na vzrůst mystického Jeho těla pro ostatní věřící vzorem. Mimo to Kristus patří vždy s nebe se zvláštní láskou na svou neposkvrněnou Nevěstu ve strastech vyhnanství zde na zemi; a když ji vidí v nebezpečích, buď sám nebo prostřednictvím svých andělů nebo prostřednictvím té, již vzýváme jakožto Pomocnici křesťanů, nebo jiných nebeských ochránců, vytrhuje ji z bouřlivých vln a uklidniv moře, oblažuje ji pokojem, „který převyšuje všeliký smysl“ (Filip. 4, 7).“

*

KRISTUS JE ZDROJEM SVĚTLA A SVATOSTI V CÍRKVI

„Kristus *osvěcuje* veškerou svou Církev; to dokazují skoro nesčetná místa Písma sv. a svatých Otců. „Boha nikdy nikdo neviděl; jednorozený Syn, který jest v lůně Otcově, ten to zjevil“ (Jan 1, 18). Přicházejí od Boha jako učitel, aby vydal svědectví pravdě, nejstarší Církev apoštolů tak osvětil svým světlem, že kníže apoštolů zvolal: „Pane, ke komu půjdeme? Máš slova života věčného“ (Jan 6, 68). Evangelistům byl s nebe tak nápomocný, že jako údy Kristovy konali to, co poznali z toho, co jim takřka diktovala Hlava. A také dnes nám, dlícím v pozemském vyhnanství, jest původcem víry, jako bude v nebi jejím dokonatelem. Vlévá věřícím světlo víry; obohacuje s nebe Pastýře a Učitele a zvláště svého Náměstka na zemi nadzemskými dary umění, rozumu a moudrosti, aby poklad víry věrně zachovávali, rázně hájili, nábožně a pilně vysvětlovali a upevňovali; předsedá, ač neviděn, církevním sněmům, a osvěcuje je.

Kristus jest i původcem a Tvůrcem *svatosti*. Neboť není na světě jediného nadpřirozeně záslužného úkonu, který by nevyvěral z něho jakožto nejvyššího zdroje. Praví: „Beze mne nemůžete nic činiti“ (Jan 15, 5). Když spáchavše hříchy, litujeme a kajeme se, když z dětinné bázně a naděje se obracíme k Bohu, vede nás vždy síla Kristova. Milost a sláva mají svůj původ v Jeho nevyčerpatelné plnosti. Především zvláště význačné údy svého mystického Těla Vykupitel náš stále tak poděluje dary rady, statečnosti, bázně a nábožnosti, aby celé Tělo Jeho co den více vzrůstalo svatostí a bezúhonností. A když Církev přináší svátosti zevnějším obřadem, účinky v duších působí Kristus. Kristus také utiňuje zvířená a pobouřená hnutí mysli; živí vykoupené vlastním tělem a krví; rozmnožuje milost a připravuje vše, abychom dosáhli slávy duší i těl. Že propůjčuje tyto poklady Boží dobroty údům svého mys-

tického těla, to není jen tak, že je vyprošuje od Věčného Otce svými vroucími modlitbami a tím, že ukazuje své rány jak v eucharistické Hostii na zemi, tak i oslavené na nebi, nýbrž i tak, že pro jednotlivce vybírá, určuje a rozdílí jednotlivé milosti „podle míry daru Kristova“ (Efes. 4, 7). Z toho plyne, že, čerpajíc svou sílu z Božského Vykupitele jakožto z hlavního zdroje „celé tělo, jsouc spojováno a svazováno každým kloubem služebným podle působivosti jednoho každého údu, bere vzrůst svůj ke vzdělání svému v lásce“ (Efes. 4, 16).“

*

KRISTUS JE UDRŽOVATEL CÍRKVE. CÍRKEV JE TAKŘKA DRUHOU OSOBOU KRISTOVOU

„Bellarmin bystře a jemně poznamenává, že výraz „Tělo Kristovo“ nesmí se vysvětlovati jen tak, že Kristus je hlavou Církve, nýbrž i tak, že Kristus tak udržuje Církev a takto jaksi v Církvi žije; že Církev je jako druhou osobou Kristovou. To potvrzuje Učitel národů v listě ke Korintským, kde bez jakéhokoli dodatku jmenuje Církev „Kristem“ (sr. I. Kor. 12, 12), napodobuje takto samého Mistra, který na Šavla pronásledujícího Církev volá s výšin: „Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ?“ (Skut. 9, 4). Ba podle svědectví sv. Řehoře Nyssenského Apoštol častěji nazývá Církev „Kristem“; a je Vám, ctihodní bratří, znám onen výrok sv. Augustina: „Kristus káže Krista“.

Avšak toto na výsost vznešené pojmenování nelze chápati tak, jako by ono nevýslovné pouto, jímž přijal Syn Boží skutečnou lidskou přirozenost, se vztahovalo na celou Církev, nýbrž spočívá v tom, že náš Vykupitel se tak sdílí s Církví o dobra, která jsou jeho nejvlastnějším majetkem, že Církev vším svým životem, viditelným i tajemným, jest velmi dokonalým obrazem Kristovým. Neboť tak zvaným právním posláním, jímž božský Vykupitel poslal na svět apoštoly, jako byl sám poslán od Otce, On sám

prostřednictvím Církve křtí, učí, řídí, rozhřešuje, váže, obětuje. A oním vyšším způsobem darování, oním vnitřním a vyšším působením, jímž Kristus působí na své jednotlivé údy, umožňuje Církvi, aby žila Jeho nadzemským životem, celé její tělo proniká svou božskou mocí a jednotlivé údy podle místa, jež zaujímají v Těle, živí a udržuje skoro tak, jako vinný kmen živí a činí plodnými ratolesti, které jsou s ním spojeny.“

*

DUCH SVATÝ JE DUŠÍ CÍRKVE

„Když si bedlivě všimneme tohoto božského, Kristem daného principu života a síly, pokud tvoří zdroj kteréhokoli daru a stvořené milosti, snadno chápeme, že jím není nic jiného než Duch Svatý, který z Otce a Syna vychází, a který se zvláštním způsobem zove „Duch Kristův“ nebo „Duch Synův“ (Řím. 8, 9; II. Kor. 3, 17; Gal. 4, 6). Tímto Duchem milosti a pravdy Syn Boží vyzdobil svou duši hned v neposkvrněném lůně Panny; tento Duch s radostí přebývá ve vznešené duši Vykupitelově jako ve svém nejmilejším chrámu; tohoto Ducha zasloužil nám Kristus na kříži prolévaje svou krev; jej konečně na apoštoly dýchaje uštědřil Církvi na odpuštění hříchů; kdežto však jediný Kristus obdržel tohoto Ducha nikoli podle míry (sr. Jan 3, 34), tož údům mystického Těla Kristova dostává se Ho z plnosti samého Krista toliko podle míry daru Kristova. A když Kristus byl oslaven na kříži, Jeho Duch byl udělen Církvi bohatým vylitím, aby tato Církve sama i její jednotlivé údy se den ode dne více připodobňovaly Vykupiteli. Duch svatý je to, jenž nás učinil přijatými dítkami Božími, abychom se jednou „my všichni patříce jako v zrcadle s tváří odkrytou na slávu Páně, přetvořovali v týž obraz od slávy k slávě“ (II. Kor. 3, 18).

Tomuto Duchu Kristovu jakožto neviditelnému principu je připisovati také to, že se spojují všechny

části těla jak mezi sebou, tak se svou vznešenou hlavou, protože celý je v Hlavě, celý v Těle, celý v jednotlivých údech. Těmto údům však je přítomen a pomáhá různými způsoby, podle jejich různých úkolů a povinností a podle vyššího nebo nižšího stupně jejich duchovního zdraví. Duch sv. svým nebeským dechem života je pro všechny části Těla principem životní a skutečně spasné činnosti. Je sice přítomen sám bezprostředně ve všech údech a působí v nich božsky; mezi údy podřízenými působí však i skrze představené. Duch sv. konečně dává sice Církvi dechem své milosti den co den nové přírůstky, odmítá však přebývatí milostí svatosti v údech od Těla zcela ufatých. Tuto přítomnost a působnost Ducha sv. velmi moudrý Náš předchůdce nesmrtelné paměti Lev XIII. v encyklice *Divinum illud* vyjádřil stručně a lapidárně takto: „Nechť stačí zdůraznění, že jako Kristus je hlavou Církve, Duch svatý je její duší.“

*

CÍRKEV JE PLNOSTÍ, DOPLNĚNÍM KRISTA

„Všech darů ctností a milostí, které přehojně, účinně a v míře význačné má Hlava, dostává se všem údům Církve, a den co den se v nich zdokonalují, podle místa, jež zaujímají v mystickém Těle Ježíše Krista. Tak se Církev stává plností a doplněním Vykupitele; Kristus pak v každém ohledu je v Církvi doplněn. Tím se dotýkáme nejhlubšího důvodu, proč, podle mínění sv. Augustina, mystická Hlava, která je Kristus, a Církev, která zde na světě takřka jako druhý Kristus Její zastupuje, tvoří jediného nového člověka, jímž ve věčně trvajícím spasném díle kříže se spojují nebe a země: myslíme Krista jakožto Hlavu a Tělo, Krista celého.“

*

4. Jsem si dobře vědom, že rozum lidský se musí velmi vzchopiti, aby vycítil vznešený smysl ukrytý v těchto odstavcích. Ale běží o problém, u něhož se

rozcházejí cesty rozumu a cesty víry, a má-li ukázati správnost naší cesty, nesmí se rozum lekati výšek a závratí a musí vystoupiti vysoko. Máme-li pochopiti božskou velikost Církve, nesmíme se báti námahy.

A ostatně nejsou všechny odstavce encykliky tak vysoké. Většina je psána tak, že i člověk bez odborné theologické průpravy a bez odborného vyškolení filosofického dovede vše chápati. A kolik je v této encyklice nových velkolepých postřehů! Kolik látky pro meditaci! Kolik orientace v problematice doby! Kolik odpovědí na těžké otázky života!

5. Vydání encykliky je mohutným zásahem Ducha Sv. do života Církve a velkým dobrodiním, které Bůh dává době zmateně stojící na křižovatkách. Encyklika pomáhá nám, abychom viděli církev očima víry, ne pouze očima lidskýma. Pomáhá nám, abychom neviděli jen zevnější její strukturu, nýbrž abychom viděli Ducha svatého, který je duší a božským životem této struktury; abychom viděli Krista. Jehož je církev mystickým Tělem.

Vždyť v encyklikách mluví Strážce pokladů víry!

Jindřich Středa:

BŮH A CHUDÝ

Svátky vánoční, které vedou lidstvo k pokleknutí před Bohem zrozeným v přístřešku pro brav, připomínají nám zase souvislost těchto dvou pojmů. Jsou v křesťanské nauce tak spojeny, jako by se (podle výroku Poutníka Absolutna) v nějaké nezemské řeči rýmovaly. A přece právě tato slova dávají záminku k hořkým výčtkám. Jsou, kdož odsuzují poměr Církve k chudému, neboť křesťanství prý chce celý tento poměr omezit na almužnictví. A almužna je prý urážkou.

Rozumí se samo sebou, že když kapitalista dává groteskně malé obnosy nějakým holodrancům, po-

něvadž je to vzhledný posuněk, nebo když dává i větší peníze jako pojištění, aby nebyl rozzuřeným chudřasem vypálen nebo rozsápán, nebo když někoho spasí od hladu a vymáhá na něm nedůstojné poklony nebo snad dokonce nemravnou povolnost - tedy že tím uráží i chudého i Boha. Ale je-li pak toto křesťanskou almužnou? Almužna - eleémosyné - znamená smilování, pomilování, soucit, soustrast, účast v lásce, projev bratrství, účinnou příchyllost. Kdo má, dává z lásky tomu, kdo potřebuje. Což se jinde v životě pokládá za urážku účinná pomoc, obětavost a láska? Je snad urážkou skutečnost sama, že pomáhá silnější slabšímu? Ale když si matka ničí zdraví ošetřením a kojením dítěte - když důstojník dá svou poslední konzervu vojínovi - když plavec vytáhne tonoucí dítě - je takový poměr urážlivý?

Odpovíte, že je ovšem čestná taková pomoc v neštěstí. Ale tak jako v dobré armádě nezůstanou podřízení bez menáže - tak jako ve spořádané obci nepadají chodci pravidelně do řeky - tak také v řádné společnosti nebude množství ubohých a hladových. Jinými slovy, nejen jednotlivý dobrodinec, nýbrž především zákonodárce musí pamatovat na pozdvižení všech, kteří by mohli být okolnostmi poníženi. Zákonodárce musí dát všem určitá práva. A toho prý křesťanský středověk nečinil; Církev prý byla vždy spojencem pánů a lid udržovala v porobě.

Sluší odpovědět, že nebylo tak docela snadno pomoci bezbranné, nevzdělané, utištěné pracující třídě, kterou Církev shledala při svém vstupu do veřejného dění. A přece se z otroka starověku stal usdlý sedlák středověku, ba osobně svobodný řemeslník ve městech. Namítnete, že poddaný sedlák byl někdy hrubě utiskován vrchnostmi nejen po 30-leté válce, kdy nehledě ani k hospodářským okolnostem křesťanský duch už neřídil společenský život, nýbrž i dříve; že se na př. začátkem XVI. století němečtí sedláci vzbouřili proti ustavičnému po-

rušování svých práv. Ale právě v tom máte důkaz, jaký rozdíl nastal proti pohanskému starověku. Poddaný sedlák si mohl stěžovat, že vrchnost přílišnými robotami, nespravedlivými soudy, snad i nemravnostmi na jeho dcerách mu křivdí, zkracuje jeho práva. Neboť on práva měl; měl určité, zvykem neb i písemně stanovené daňové a robotní povinnosti, měl vůči křesťanské vrchnosti nárok na spravedlivou správu, měl právo na čest svých dcer, a ostatně někdy i na místní samosprávu atd. Nač si mohl stěžovat otrok? Vůl si nestěžuje na křivdu; vepř si nestěžuje na porušení svých práv; otrok si nestěžoval na zkrácení svých práv; ale poddaný sedlák si stěžoval (někdy s cepem v ruce) na potlačení starých práv a nedbání starých svobod. Stručně řečeno: kdyby Lomikar nebyl žil v křesťanské společnosti, nebyli by ho poddaní nikdy mohli žalovat.

Proč tedy vidíte v Církvi omamný prostředek lidu a zástěnu bohatých? Je pravda, Kristus se narodil z královského domu, a takto chtěl náležet stavu vladařů a velitelů. Ale jaký příklad, prosím, jim dal? „Větší lásky nemá nikdo, než položit život svůj...“ Tak tedy chce, aby bylo využito každé moci, majetnosti, přednosti: obětovat se za podřízené. Než i samé oběti své užil, aby představil vesmíru „vynikající důstojnost chudých“. Neboť co vidíme? Vykonal Bůh sám dílo spasení? Donesl sám svůj kříž na místo popravné? Nikoli; byl při něm pomocník. Pomohl mu nésti kříž Šimon Cyrenský, jdoucí z práce na poli; na ramena pracujícího člověka byla vložena trofej vesměrného vítězství, než zazářila královským nacheň vykupitelské krve.

A stejnou řečí mluví celé Písmo. Věru nevím, jak někdo může mluvit s opovržením o křesťanské almužně, jako by křesťanství nedávalo chudému důstojného místa - jestliže četl, řekněme, žalm LXXXI.

„Bůh povstal ve sboru bohů; uprostřed pak bohy rozsuzuje.“ - Jaká otázka, otřásající základy vesmí-

ru, bude projednána v tak nepředstavitelném shromáždění, po tak ohromujícím úvodu? Nuže, otázka sociální! - Takto Bůh oslovuje vladaře a představitele moci: „Já jsem řekl: Bohové jste, a všichni syny Nejvyššího.“ Hle, oslava, vyhovující pýše Augustů, Antiochů, Ardašírů! Než který úkon božský příkládá Bůh svým správcům, mocným této země? „Sudte pro nuzného a nedospělého; poníženého a chudého ospravedlňte. Vytrhněte chudého; a nuzného z ruky hříšníka osvobodte.“ A když ne?

„Neseznali, a nepochopili, v temnotách chodí; pohnou se všechny základy země.“ Tento verš zdá se dobrým osvětlením světových dějin a jejich hnutí. Neboť čím bylo celé období kapitalismu? a jak je vyléčíme, ne-li žalmem XCIII: „Lid Tvůj, Hospodine, ponížili: a dědictví Tvé ztrápeni. Vdovu a bezzemka zahubili: a nedospělé zabili. A řekli: Neuvidí Hospodin, a nepochopí Bůh Jakubův.“ Toto se mi zdá moc hezkou zkratkou kapitalistického národohospodářství (v začátcích 10 hodin denně dětské práce atd.) a příslušné materialisticko-pokrokové ideové nadstavby. Bylo by obšírné, ač poutavé, zde vykládat o atheismu a antiklerikalismu faktických a ideových průkopníků kapitalistické exploatace pracujících; ale je konečně známo, jakým posměchem stíhali středověké církevní předpisy proti lichvě, pro klid od práce, proti zdražování, proti pohlcování drobných závodů, proti zhoršování jakosti zboží . . . „Neuvidí Hospodin . . .“ A potom? Potom praví týž žalm: „Bůh pomsty Hospodin: Bůh pomsty jednal volně“ a žalmista v posvátném nadšení jej volá, aby již na poskvrněnou zemi pustil proudy události a otrásl jí revolucemi, které konají úradky Jeho Prozřetelnosti: „Vyvstaň, kterýž soudíš zemi: odplaf odplatu pyšným!“ A posmívá se zaslepencům, kteří nevidí v dějích řízení Boží a jeho řevnivost na své dědictví, jímž právě, jak jsme slyšeli, je chudina; osopuje se na ně: „Kterýž zasadil ucho, neuslyší? A kdož vytvořil oko, nepřihlíží? Kterýž schvacuje národy, nebude soudit?“ - Při-

znáváme, že toto nejsou obvyklé jesličkové úvahy, a že se o Synu Božím mezi pastýři dá mluvit také jiným způsobem. Ale tento způsob se nám zdál jaksi časovější. Ostatně co? Starokřesťanské vánoční myšlenky také nebyly venkoncem něžné. Neboť to není valašské dudání, čím se zahajuje vánoční mše, nýbrž hřmot druhého žalmu, jehožto četba, nesporně, by také dala pěknou štědrovečerní meditaci . . .

P. Silvestr M. Braitto O. P.:

TVŮJ BRATR V NEBESKÉM OTCI

(Kurs pro začátečníky 10. a 11.)

Když klade Ježíš vedle sebe přikázání lásky k Bohu a k bližnímu, dává této spojitosti nový podklad. Naše láska k bližnímu je dána tím, že i bližní je povolán za Boží dítě, za druhé, že i za něho zemřel Ježíš, a za třetí příkladem, kterým byl tento život obětován, totiž ve svrchované lásce, která neváží, nepočítá a dává sebe až k oběti života.

Již modlitba Otčenáše je výmluvná v tomto smyslu. Tak, jak nás učí modliti se k Bohu jako k Otci, tak také učí nás zahrnovati všechny lidi do všech prosb Otčenáše. Nikdo se nemá modliti sám za sebe a za své zájmy, nýbrž když se obrácíme k Otci, pak se obracejme za potřebami všech, nesme všechny ve svých prosbách. Lásku k bližnímu a shovívavost a pohotovost k oběti, to všechno Ježíš staví na skutečnosti, že jsme všichni povoláni za dítky jednoho Otce. Nemožno oddělití lásku k Otci od lásky k bližnímu.

Již proto ne, že Otec nebeský zahrnul do lásky svého Syna všechny lidi. Jeho Syn za všechny umírá, všechny nosí ve svém srdci. Za všechny zaplatil nebeskému Otci, takže Otec nebeský vidí ve vykoupených svého Syna. Cokoliv učiníme nejmenšímu ze svých bližních, učinili jsme samému Ježíši. Tak se na to dívá nebeský Otec, protože jakou měrou

měříme, takovou nám bude naměřeno. Přijme soud Synův, podle kterého odsoudí ty, kteří se chovali tvrdě k němu ve svých bližních. Vždyť Otec posílá svého Syna za všechny, aby nikdo nezahynul, kdo je dobré vůle.

Ke svatě jednotě volá Ježíš všechny, protože chce jeden ovčinec a jednoho pastýře. Prosí právě Otce jako o svrchovaný dar, aby mu všechny dal, aby všichni byli tam, kde je On, aby všichni byli oděni slávou, která jemu přísluší. Modlí se, aby všichni jedno byli, jako On a Otec jedno jsou, aby tedy všichni byli syny Otce nebeského, jako jím je Ježíš. Proto také za všechny vylil svou krev. Jeho krev bude prostě novou úmluvou za mnohé. Jako se v krvi prvé úmluvy Izraelité stali zvláštními Božími miláčky a syny Božími, tak se krví nového Beránka stávají lidé novým lidem, lidem Božích dětí. Již přirozená láska a péče Boží o časné záležitosti všech ukazuje, že láska Boží chce všechny zahrnouti a všechny ještě k vyšší účasti na svém synovství a otcovské péči pozvednouti. A z toho plyne celý náš život ve světě, protože my viditelní žijeme s viditelnými lidmi ve viditelném světě. Bůh nás spojil s našimi bližními, abychom jim byli bratřími, abychom jim pomáhali v jejich životě Božích dětí, abychom jim pomáhali uskutečňovati tento život Božích dětí.

Tím je dáno celé naše chování k našim bližním. To nejsou jen naši spolužijící, známí a přátelé, nýbrž, a to stále zdůrazňuje Ježíš, jsou to dítky nebeského Otce. Tak je třeba se dívat na bližní. Na tuto základnu je třeba postaviti celý svůj vztah k bližním. Říká výslovně, že máme jednat s láskou, dobrotou a shovívavostí, protože jsme dítky nebeského Otce, abychom jednali podobně dokonale, jako On, dokonalý nebeský Otec, jedná. Ježíš trhá hranice národnostní a náboženské, když učí viděti bratra v každém potřebném, prostě v každém člověku. Již jeho příklad je v tom ohledu směrodatný. Pomáhá všem a každému, kdo se na něho obrátí, i lidem

z pohanství. Ujímá se hříšníků, ujímá se malomocných, ujímá se publikánů, uzdravuje nemocné všeho druhu, sklání se nad zraněnou láskou otcovskou, mateřskou i sesterskou. Ale hlavní lásku jim ukázal, nám všem ukázal, když za nás všechny klade svůj život a když jej dává dobrovolně.

Při poslední večeři odevzdává svou závět učedníkům. Odevzdává jim svou lásku. Láska byla přikázána již ve Starém Zákoně, ale to nové, co Kristus dává, je láska k dětem Božím, láska Božího Syna, který dovedl dáti i svůj život, právě abychom život měli a všichni abychom jej v hojnosti měli. A tento život dal za všechny. Jeho láska sahala až k hranicím možnosti, protože za ně dal svůj život, život bohočlověka, život nekonečné ceny. Tuto lásku, lásku bohočlověka, lásku obětující se až k smrti, odevzdává svým na památku jako svou závět. Po tom poznají lidé, že jsme Kristovi učedníci, budeme-li mítí tuto lásku, lásku schopnou oběti až do krajnosti, lásku, která dovede i život položit za bratry, jako to dovedl On! A položil jej za to, abychom měli nový život. Taková musí býti naše láska k bližnímu. Křesťanská láska není láskou vypočítavou, není láskou jen humanitní, křesťanská láska, láska Kristova miluje bližního jako Boží dítě a proto, aby z něho dítě Boží učinila. Taková je nejprve láska manželů. To je láska dvou Božích dětí, které si mají pomáhati, aby mohly v sobě uskutečniti život Božích dětí a dále aby daly světu novou buňku tajemného těla Lásky; aby aspoň oni dva uskutečnili lásku Božích dětí. Dále taková má býti ona láska Božích dětí, aby to, co vykvetě z Božího požehnání z tohoto posvátného spojení dvou dětí Božích, bylo opět přijato jako Boží dítě.

Tak se dívá křesťanská matka, křesťanský otec na své dítě. Ne pouze jako na předmět svých časných starostí, ne pouze jako na svůj pozemský poklad, na svého poloboha, nýbrž jako na Boží dítě, které bylo rodičům svěřeno, aby z něho vychovali dospělé a dokonalé Boží dítě. Tak jim bylo svěřeno, aby

vypěstili v něm onen základní život Božího dítěte, který se může rozrůstati. To je ochranou proti přemrštěné jen přirozené lásce a zároveň je to zárukou proti tvrdosti, necitelnosti a bezohlednosti vůči slabému lidskému tvorů, protože kdo přijímá nejmenší z nejmenších Kristových v jeho jménu, Krista samého přijímá. Neboť přijal Boží dítě a Boží dítě je z Ježíše Krista.

Když pak je bližní Božím dítětem či povoláním za Boží dítě, celý náš poměr k němu se od základu mění. Nemůžeš se dívatí pak na svého bližního jen jako na předmět svých choutek, na předmět svého vyssávání. Tak povstává žena k nové výši, není tu jen pro mužovy oči a jeho žádost, nýbrž je tu pro jeho synovství Boží. Má sama svou důstojnost jako povoláná za Boží dítě a má druhou důstojnost, aby mužovi pomáhala v tom, v čem i on potřebuje pomoci, aby se nedomníval, že sám je hotov a dokonálý a nepotřebuje ženy, která mu nemá co říci a co dáti. Mají býti přece muž a žena jedno tělo, ale také jedna duše, právě v tomto svatém synovství Božím.

Když je každý povolán za Boží dítě, nemůžeme se chovati tvrdě, nespravedlivě a nelaskavě k Božímu dítěti. To platí o všech, i když je to nejprostší, nejnížší, jak se říká - tvůj podřízený, protože jsme všichni dítky nebeského Otce a podle toho musí býti naše oceňování bližního. Co jsou všechny hodnoty a důstojnosti lidské proti této nesmírné důstojnosti povolání k Božímu synovství!

Hledá se východisko k řešení sociální otázky. Kolikrát již padlo heslo, zda Ježíš řešil sociální otázku. Ježíš učinil něco lepšího. Neřešil sociální otázku, protože řekl jednomu člověku: Človče, kdo mne ustanovil rozdělovatelem vašich statků? - ale naučil nás dívatí se na naše bližní jako na něco nesmírného, vznešeného, jakožto na povolané za Boží děti. Kdybychom byli proniknuti tímto přesvědčením, kdybychom z něho žili, našli bychom vždycky způsob, jak se správně postavití ke svému bližnímu,

ať v jakémkoliv postavení. ať je v jakémkoliv poměru k nám a my k němu.

Jak bys mohl utiskovati Boží dítě, ubližovati Božímu dítěti! A potom, co bys neučinil pro dítě Boží. Hlavně v ohledu duchovním. Tu jsme u nejdůležitější posily apoštolátu. Když jsou všichni povoláni za Boží dítě a když není větší důstojnosti a když tak málo lidí o tomto svém velkém štěstí ví, nebyl bys krutý, kdybys nechtěl se rozdělit o toto své štěstí? Neměl bys všechno učiniti, všeho se odvážiti, všechno podstoupiti a podniknouti, abys všechny získal, abys všechny přesvědčil a hlavně životností svých krásných slov a příkladem, že možno lidi učiniti šťastnými, že možno dáti něco nesmírného, z čeho by se dalo žítí za všech okolností a ve všech potřebách?

Nemůžeme dáti silnějšího a velkorysejšího podkladu jakékoliv myšlenky apoštolátu misijního, nežli tuto: Všem bylo podáno v Ježíšově krvi jeho synovství a milost z účasti na synovství Božím. Nám byla dána tato milost i světlo poznání svaté milosti. Ale ještě je tolik lidí, kteří jdou tak shrbeni přízemním krokem! Co bych neučinil, čeho bych se neodvážil, abych zvěstoval všem blahé poselství: Lidé, nejste povoláni k tomu, abyste se plazili věčně při zemi a zůstávali ve svých ubohých radostech, kterým říkáte štěstí, nejste povoláni k tomu, abyste se dusili prachem pozemských obzorů. Vysoko až do náručí nebeského Otce jste byli vyzvednuti v krvi jednorozenného jeho Syna. Uchopte tuto svou největší nebeskou, nadpřirozenou důstojnost!

Tato láska k Božímu synovství pak bude vynalézavá, protože to je láska Ježíše Krista, jenž dovedl vynalézti vtělením svátostný pokrm svého těla a smrt na kříži. Nikdo nemůže již více milovati. Sám to prohlásil. Proto má ve svých rukou všechny možnosti, všechny síly a obětavost až do krajnosti.

Láska je prozíravá, láska k Božímu dětství, která dovedla Ježíši vdechnouti takové zázračné prostřed-

ky lásky, osvětit i tebe a všechny apoštoly, aby dovedli dobře viděti všechny potřeby a bolesti a dovedli správně v důstojnosti a důležitosti svatého synovství Božího viděti a najíti také léky a prostředky, jak přivést lidi k nahlédnutí této nesmírné milosti a vznešenosti. Jak je přesvědčiti, jak je zapáliti, jak je přivést k nim samým, do jejich nejvlastnějšího středu, do kterého je Bůh sám vynesl tím, že jim dal milost a tím účast i na své přirozenosti a na životě nebeského Otce. Svět by se mohl změnit, kdybychom se dali přetvořiti touto myšlenkou povolání za děti Boží. Chápali bychom správně sebe i bližní. Láska Kristova by nás vedla, svítila by nám i sílila by nás.

6

P. Reginald Dacík O. P.:

CTNOST OPATRNOSTI V DUCHOVNÍM ŽIVOTĚ

*Unikne-li moudrost (opatrnost) do tvého srdce,
věděni se duši tvé zalíbí,
rozvaha bude nad tebou bdíti
a střežiti bude tě rozumnost:
bude ti záchranou od zlé cesty . . .*

*To Jahve jest, který moudrost dává,
z jeho úst jde věděni, rozvaha.¹*

Tak uvažoval starozákonní inspirovaný básník. Když pak Kristus rozesílá učedníky a dává jim pokyny na cesty apoštolské, chce od nich, aby byli moudří a rozumní: Buďte opatrní jako hadi (Mt. X. 16.). Snad při těchto slovech leckdo myslí na lidskou vychytralost, která dovede uhýbat jako had a v neočekávaném okamžiku dovede uštknout zubem jedovatým; ale tak jistě nesmyšlel Kristus. Sv. To-

¹ Kniha Přísloví, II. 10-12; 6. Cituji podle překladu Hege-
rova, Brno, 1940.

máš pak dává pravý smysl jeho slovům, když vidí opatrnost a moudrost hada v tom, že svléká svou kůži starou a odívá se v novou a tak je vždy mladý, oděn novým, lesklým šatem. Nemá podobně učedník Kristův svlékat starého člověka s jeho skutky a odívat se v nového člověka, v Ježíše Krista, jak chtěl sv. Pavel? Nuže, to je pravá křesťanská opatrnost, která je velmi vzdálená šalebné vychytralosti.

1. DUCHOVNÍ ŽIVOT BEZ OPATRNOSTI

Nedostatek kterékoliv ctnosti působí zhoubně v duchovním životě; nedostatek opatrnosti má však přímo tragické následky pro člověka, který usiluje o křesťanskou dokonalost. Duchovní člověk, jemuž chybí ctnost opatrnosti, může mít často krásné úmysly, velké ideály a může býti i horlivý v úsilí o uskutečnění těchto ideálů, ale jeho horlivost bude nerozumná, ukvapená a nestálá. A proto nikdy nedospěje daleko.

Nedostatek opatrnosti působí především, že horlivost v duchovním snažení nedochází svého cíle, protože není rozumná. Jsou různé druhy idealismu. Člověk opatrný má jistě velký cíl, ale nikdy ne větší, než jaký je s to za pomoci Boží dosáhnout. Mimo to člověk opatrný volí vždy takové prostředky k cíli, které jsou vhodné, možné, jemu dostupné a proto jimi také cíle dosahuje. Naproti tomu člověk neopatrný, to jest nerozumný, staví ve své mysli vzdušné zámky a k jejich uskutečnění hledá prostředky právě tak neskutečné, jako neskutečné jsou jeho touhy. Je to idealismus nereálný. Když pak takovýto člověk nedosáhne cíle svých romantických tužeb, upadá snadno do určité malomyslnosti, která ho stlačuje tím hlouběji, čím výše ho vynesl jeho romantický, nereálný idealismus.

Duchovní člověk musí býti a musí zůstatí vždycky idealistou, ale jeho idealismus je v mezích skutečna, protože je řízen opatrností. Tato ctnost mu ukáže, jak až daleko může zamířit své touhy, kam až se může odvážit jeho úsilí a jakých prostředků

musí užívat, aby svého cíle došel. Nejedna duchovní život se zhroutil, zahynul, nejedna počáteční horlivost se rozplynula při překážce právě proto, že to byl duchovní život vystavený na nezdravém idealismu a že to byla horlivost nerozumná buď v odhadu možnosti vzhledem k cíli nebo v nevhodné volbě prostředků. Člověk neopatrný, to je svou vlastní vinou nerozumný, hřeší, protože se uchyluje od pravidel, jimiž se řídí opatrnost, a pohrdá radou moudrých a zkušených.² A svým nerozumným jednáním zamezuje možnost rozvoje duchovního života, jenž se rozvíjí jen pod blahodárným vlivem ctnosti opatrnosti.

Stejně nebezpečná pro duchovní život je horlivost ukvapená. Ukvapenost je zároveň nerozumnost, protože jen z nedostatku rozvahy možno jednat zbrkle. V duchovním životě se jeví ukvapenost různými způsoby; nejvíce škod však působí tento nedostatek opatrnosti v podobě *předbíhání*. Člověk ukvapený by rád měl vítězství, aniž by musel bojovat. Chtěl by dosáhnout vrcholků duchovního života bez pozvolného a obtížného stoupání. Proto začíná od konce nebo zprostředka a výsledky jsou tím žalostnější, čím méně odpovídají způsoby a prostředky, kterých se chápe, jeho duchovní vyspělosti.

Horlivost ukvapená napáchá obyčejně mnohem více škod, než přinese užitku. I na poli bliženské lásky, která se projevuje jako mnohostranné úsilí apoštolské, nerozumná ukvapenost obyčejně více škodí, než prospívá, ale v oblasti duchovního pokroku je tento hřích proti opatrnosti zvlášť nebezpečný. Duchovní člověk, který nedbá rozumu na svém výstupu k Bohu a chce přeskakovat celá období duchovního rozvoje, učiní každou chvíli chybný krok, který ho vrátí nazpět. Při tom se pravidelně duše zraní a když je těchto poranění více, stává se skleslou a ustupuje od začaté cesty. A proto tam, kde nevládne každému skutku ctnost opatrnosti, tam, kde ukvapenost, zbrkllost a nepozornost mají

² Srov. Sv. Tomáš, Th. S. II. II. ot. 53. čl. 1.

volné pole činnosti a člověk se jimi dává obloudit, nebude možno počítat s opravdovým pokrokem na cestě svatosti.

Nakonec bývá takováto horlivost nerozumná a ukvapená nestálou,³ protože není náležitě podepřena rozumem. Člověk opatrný, to jest rozumný, vidí jasně svůj cíl a volí správné prostředky k tomuto cíli, nepředbíhá a nechce nikdy více, než může chtít, a proto jde pevně a vytrvale vpřed. Na všechny úkony denního života pohlíží jako na povinnost, jejímž vykonáním se má dostat blíž k Bohu. Život je mu povinností a povinnost službou Bohu. Každou maličkost chápe v plánech Božích a proto je věrný i v nejmenším. Chybí-li však člověku tato rozumná opatrnost, stává se nestálým; pro co včera hořel, to ho dnes nechává chladným, co ho včera pohánělo k vypětí všech sil, to je mu dnes lhostejné a proto ustává od začatého díla a dává se do jiného, k němuž se právě cítí přitahován. Toho však nechá pravděpodobně zítra, protože najde něco jiného, co v něm vzbudí sympatie, a tak přelétá od jedné věci k druhé jako včelka s květu na květ. Jen ctnost moudré opatrnosti, dokonalé podřízení rozumu může dát tomuto člověku pevnou životní linii.

2. DUCHOVNÍ ŽIVOT VEDEN CTNOSTÍ OPATRNOSTI

Opatrnost, první ze základních ctností, je zběhllost rozumu diktovat v konkrétních případech lidského života, co je třeba konat a čeho se vystríhat. Je to ctnost praktická. Jejím úkolem není pouze uvažovat a radit, nýbrž také vésti k činu, přikazovat jeho vykonání.⁴ Opatrnost, které pomáhá prozí-

³ „Jako ukvapenost je z pochybení v úkonu rady a nepozornost v úkonu soudu, tak nestálost v úkonu rozkazu (opatrnost totiž radí, soudí a přikazuje). Z toho se totiž někdo nazývá nestálý, že rozum pochybí v těch, která jsou uražena a usouzena.“ II. II. ot. 53. čl. 5.

⁴ „Chvála opatrnosti, praví sv. Tomáš, nezáleží pouze v uvažování, nýbrž v užití (nižších schopností) k činu, který je cílem čínorodého rozumu.“ II. II. ot. 47. čl. 1. k 3.

ravost, vidí a hodnotí minulost, přítomnost a budoucnost a proto dobře soudí a rozhoduje. Rozhodování, přikazování skutku je jejím hlavním úkolem. Co by pomohlo sebedokonalejší vědění, kdyby ho člověk neuměl použít k činu? Proto opatrnost radí, a to vždy jen k dobrému, soudí, co má být v daném případě vykonáno, ale hlavně přikazuje vykonání skutku, který podle rady rozumu má být vykonán.⁵

Žítí podle rozumu je nejvlastnějším dobrem pro člověka. Pro křesťana pak žít podle rozumu osvětleného vírou. Pouhému člověku umožní toto dobro přirozená opatrnost; křesťanu pak nadpřirozená opatrnost, která je mu vlita s milostí a ostatními ctnostmi. A dá-li se vésti touto ctností, ovládne pozvolna celý život a dá mu nejen správné zaměření, nýbrž bude také poskytovat vždy takové prostředky, pomoci nichž dospěje člověk svého cíle. Opatrnost pořádá všechny mravní ctnosti a určuje jim správné místo mezi dvěma krajnostmi nedostatkem a upřílišením. Proto se právem nazývá vůdkyní všech ctností. Není to jen pouhá fráze, když moudrý karmelitán Antonín od Ducha svatého tvrdí, že ten, kdo dosáhl heroického stupně opatrnosti, dosáhl také vrcholku štěstí. A důvod tvrzení: opatrnost dosahuje veškerého dobra rozumové mohutnosti, protože zdokonaluje vůli tím, že jí poskytuje sílu, aby snadno, ochotně a bez liknavosti usilovala o své dobro. Zdokonaluje také rozum v jeho předmětu, totiž pravdě, pokud jej činí hbitým a ochotným v hledání správné cesty. A proto muž dokonale opatrný je svrchovaně šťastný. - Mimo to člověk opatrný se podobá svým štěstím nebešťanům. Věčné štěstí nebešťanů spočívá v tom, že rozumová mohutnost všemi silami a nejdokonalejším způsobem tíhne k dobru, které je všestranně nekonečné, a k pravdě, která dokonale sytí duši. Člověk dokonale opatrný však už zde na zemi hluboce proniká pravdu, která je předmětem rozumu.

⁵ II. II. ot. 47. čl. 1. k 3.

i pevně se jí drží a s určitou snadností a ochotou íhne k pravému dobru, které je soustředěno v Bo-
iu. A tak se podobá šťastným nebešťanům, kteří
eustále patří svým pronikajícím rozumem na prav-
lu Boží a těší se z lásky Dobra, které nikdy nepřes-
tane býti jejich. Proto je opatrnost souhrnem veš-
keré dokonalosti a obsahuje všechno štěstí člověka.⁶

Je-li křesťan veden nadpřirozenou opatrností,
nedostane jeho život známky čehosi povrchního,
prostředního, jak by se snad někdo domníval. Opa-
trnost není vychytralost. Pravá křesťanská opatr-
nost nevede k minimalismu v duchovním životě; na-
opak, podporuje a usměrňuje k nejvyšším výkonům
ctnost velkodušnosti, která tíhne k velkým věcem.
Chopí-li se opatrnost vedení duchovního života,
můžeme býti jisti, že jej nejen povede správnou
cestou, nýbrž jej také přivede k jeho vrcholům.
Odstraní z něho všechno marné a zbytečné, naučí
člověka pohlížet na všechno ve světle Božího rozu-
mu a tak učiní pořádek v duši a ve všech jejích
schopnostech. A poněvadž pořádek je základem
pokoje, nastane v duši, vedené opatrností, onen
klid, který je nejlepší půdou pro hluboký život du-
še s Bohem.

3. CESTY K ZÍSKÁNÍ OPATRNOSTI

Ctnost opatrnosti jakožto nadpřirozená zběhllost
je majetkem všech spravedlivých, kteří žijí v mi-
losti, nemusí však býti všichni, kdo žijí v milosti,
také v praktickém životě opatrní. K tomu, aby někdo
jednal opatrně je třeba zkušeností, a je také třeba,
aby měl člověk v moci své vášně a nižší sklony,
které snadno zatemňují rozum a překáží mu ve
vykonávání vlastního poslání.⁷

⁶ Antonius a Spiritu Sancto, *Directorium mysticum*, Pari-
siis, 1904, str. 543.

⁷ „Opatrnost získaná bývá působena vykonáváním skutků,
pročež potřebuje k svému vzniku zkoušení a času, jak praví
Filosof ve II. *Éthic*. Proto nemůže býti u mladých ani podle

Trojí cesta vede k získání opatrnosti: cesta vlastní prozíravé úvahy, cesta účelivosti vzhledem ke zkušenostem jak vlastním tak cizím a cesta modlitby k Duchu svatému.

Opatrnost se týká jednotlivých úkonů lidského života, i všech ostatních ctností mravních, jež má vésti k náležitému cíli. A tu je třeba uvážit skutek sám v sobě, zda je dobrý, zda vede k cíli. Mimo to však je třeba uvážit také všechny okolnosti tohoto skutku, které mohou měnit jeho mravní hodnotu. Modlitba je jistě sama v sobě dobrá. Jestliže však se jí někdo věnuje v době, která je určena jiné povinnosti, stává se touto okolností špatnou. Nelze konat dobro zanedbáváním stavovských povinností. Prozíravá úvaha ukáže člověku, čeho je třeba v konkrétních případech, jak se má v dané okolnosti řídit, aby jeho život byl službou Boží. Proto je třeba, aby veškeré jednání duchovního člověka předcházela úvaha rozumu, vedeného zásadami víry a podporovaného darem rady. Jestliže člověk v této úvaze nehledá sebe a své záliby, nýbrž jediné zájmy Boží, pak jistě bude správně uvažovat. Prozíravá úvaha zbaví duchovního člověka výstřelků horlivosti nezdravého idealismu a naučí ho pohlížet na vše moudrostí Boží. Moudrost Boží je však moudrá, shovívavá, neopomine žádné okolnosti, dovede čekat. Bůh nejedná nikdy ukvapeně. A člověk, který napodobuje Boha v jeho odvčném klidu, s jakým Bůh pohlíží na vše, soudí vše a působí ve

zběhlosti ani podle rozumu. - Ale opatrnost darovaná pochází z božského vlití. Proto u pokřtěných dětí, nemajících ještě užívání rozumu, jest opatrnost podle zběhlosti, ale nikoliv podle úkonu.“ II. II. ot. 47. čl. 14. k 3. - Vlitá opatrnost, třebaže sama o sobě bez získané má ráz pouhé mohoucnosti, není zcela nečinná, jak ukazuje sv. Tomáš. A proto „ti, kteří potřebují řízení radou, (to jest potřebují jednat opatrně), alespoň v tom dovedou poraditi sami sobě, mají-li milost (a s ní vlitou opatrnost), aby vyhledávali rady jiných a rozlišili dobré rady od špatných“. Tamtéž k 2. - Tu působí zřejmě také dary Ducha svatého, kterých se dostává člověku s milostí posvěcující. zvláště dar rady, který v daném případě učí hledat poučení tam, kde je může nalézt.

všem v záři své prozíravé moudrosti, bude jednat vždy opatrně.

Prozíravá úvaha odstraňuje z duše nebezpečí nerozumné horlivosti, *učelivost* brání člověku, aby jednal ukvapeně a předbíhal na cestě duchovního života. „Nepřijímá hlupák řeči moudrých, leč bys mluvil mu o tom, co má v srdci,“ praví Duch svatý v knize Přísloví (XVIII. 2.) Kolik úskalí, kolik temnot, kolik bojů obsahuje cesta k Bohu! Příliš nedostatečný jest člověk, aby sám všemu rozuměl. A zvláště ve svých osobních věcech bývá špatným rozhodčím. Moudrý se proto učí všude, od každého a stále. Minulost mu poskytuje poučení pro budoucnost a zkušenosti druhých přijímá za své.⁸ Jen pyšný se nerad učí od druhých. Víme však, že pycha nebývá daleko od nerozumnosti.

Učelivost vede člověka k tomu, aby hledal radu u těch, kdo poradit dovedou, protože nabyli moudrosti ve škole životních zkušeností. Sv. Tomáš poznamenává, že „opatrnost bývá více u starců nejen pro přirozené uzpůsobení, uklidňující hnutí smyslových vášní, nýbrž také pro dlouhodobou zkušenost.“⁹ Dovede-li člověk hledat radu u zkušených a dovede-li také dbát této rady, zachrání se před nejedním pádem. Moudrá rada, vedení zkušeného může působit mnohdy dosti nepříjemně na duši, planoucí ohněm nezdravé horlivosti, ale odhodlá-li se duše podrobit své mínění druhého, zkušenějšího, soudícího objektivněji, protože bez osobních zájmů, nebude nikdy litovat. Není duchovního života bez moudré opatrnosti. Ale nikdo se ještě nestal moudrým a opatrným, kdo nebyl učelivým.

Konečně důležitým prostředkem k získání ctnosti

⁸ „Opatrnost, praví sv. Tomáš, platí pro jednotlivé skutky. Ježto pak v těch jsou skoro nekonečné rozmanitosti, nemůže býti od jednoho člověka dostatečně pozorováno všechno, ani v krátké době, nýbrž v dlouhém čase. Proto v těch věcech, které náležejí opatrnosti, nejvíce potřebuje člověk učit se od druhých a hlavně od starých, kteří dosáhli zdravého porozumění ohledně cíle jednotlivých věcí.“ II. II. ot. 49. čl. 3.

⁹ II. II. ot. 47. čl. 15. k 2.

opatrnosti, zvláště opatrnosti křesťanské, která sou-
dí podle vyšších pravidel víry, je modlitba. Du-
chovní člověk musí prosit tak, jak prosil Šalomoun,
když byl vyzván Hospodinem: „Dej služebníku své-
mu mysl bystrou, aby mohl rozeznávat mezi dob-
rým a zlým.“ Pak se zalíbí naše řeč Hospodinu ja-
ko se zalíbila řeč Šalomounova, a uslyšíme z úst
Božích slova, která on uslyšel: „Žes prosil za tu věc
a nežádal o dlouhý věk ani o bohatství ani o živo-
ty svých přátel, ale žes prosil o moudrost, hle, uči-
ním ti dle slov tvých a dávám ti srdce moudré a
rozumné . . . Budeš pak choditi po cestách mých,
ostříhaje mých ustanovení a příkazů.“ (III. Král.
III.) Jestliže Šalomoun pobloudil, ztratil moudrost
danou Bohem a klesl, a to velmi hluboko, takže uc-
tíval oběťmi pohanské bohy a vzdálil se od Hospo-
dina, to proto, že povolil nízkým vášním těla, a jak
praví Písmo, „ženy zvrátily jeho srdce. Když byl
již stár, nakazilo se srdce jeho skrze ženy, že chodil
za bohy cizími“ (III. Král. XI.). Bohatství zplodilo
luxus a luxus zplodil neřest a neřest rozhodla
moudrost, kterou si kdysi vyprosil od Boha. Proto sv.
Tomáš ukazuje, že je to hlavně hřích nečistoty,
který bere člověku rozvahu a úsudek rozumu, a
proto porušuje opatrnost. Jestliže se přidá k tomuto
hříchu ještě lakomství, které upoutává člověka
k věcem pozemským a brání mu pozvedat se nad
ně, odchází moudrost z duše a křesťanská opatrnost
opouští člověka.¹⁰

Moudrý člověk zná dobře svou slabost a stálou
možnost pádu a proto se modlí, aby mu Pán Bůh
zachoval vždycky rozum a svou milostí rozmno-
žoval jeho opatrnost. Jeho prosba je totožná s pros-
bou žalmisty, jenž volal k Hospodinu: „Dej mi ro-
zum (to jest moudrou, obezřelou opatrnost), abych
se naučil tvým příkázáním.“ (Ž. 118.) Znat příká-
zání Boží pro moudrého znamená však konat je.
A proto ten, kdo jde cestou Boží moudrosti, jde ta-
ké cestou Božích příkázání. A ta vede jen k Bohu.

¹⁰ II. II. ot. 53. čl. 6; ot. 55. čl. 8.

P. Silvestr M. Braitó:

CÍRKEV DUCHOVNÍ MATKOU NAŠEHO BOŽÍHO SYNOVSTVÍ

Boží rodinou mělo býti celé lidstvo. Když se zpro-
nevěřil Adam Božímu synovství, vyvolil si Bůh
aspoň jeden národ, ve kterém chtěl uchovati svou
myšlenku synovství. Vyvolený národ měl se cho-
vati k Bohu jako ke svému Otci. Také se Hospodin
opravdu otcovsky staral o svůj vyvolený národ.
Ale ani vyvolený národ nepochopil svého vyvolení
a poslání. Ani on nechtěl žíti jako Boží rodina v sy-
novství Božím. Stále snil jen o pozemském králov-
ství. Zatím ale Bůh sám chtěl býti králem svého li-
du, Králem Otcem, jehož poddaní se budou cítiti
jako děti jeho.

A vedle těchto vyvolených Božích dětí byli tu
bloudící miliony lidí v temnotách, kteří neznali Bo-
ha, znali jen bohy, nosící lidské slabosti a ohromu-
jící lidi jen svou nesmírností, mnohdy i nesmír-
ností zloby a hříchu.

Proto přichází Bůh sám na zem, sám Boží Syn,
aby odčinil urážku nebeského Otce, aby se rozdělil
s námi o své synovství, aby i nás učinil Božími dět-
mi v obětovaném životě v největší poslušnosti, v o-
bětovaném životě Božího Syna z lásky k nebeskému
Otcí. Vzal na sebe naši lidskou přirozenost, aby nás
lidi vykoupil a nás učinil opět Božími dětmi. Tak
zase obnovil otcovský a synovský poměr Boha a li-
dí. Když Otec a děti, tedy také rodina. Tak založil
Kristus Církev. To je jeho nebeské království. Ta-
ková měla býti nová rodina: královstvím, ve kte-
rém vládne Boží vůle, do kterého přicházejí vši-
chni ti, kteří přijímají Ježíšovo synovství a posluš-
nost jeho k Otci.

A celý onen nový život Božího synovství, který
nám přinesl, svěřil tomuto království, své Církvi,
protože tak vykreslil své království v podoben-
stvích, že je chtěl míti jako společnost s autoritou,

jako společnost viditelnou, s viditelným přijímáním znamením křtu, s viditelnou obětí, s viditelným vrácením Božího synovství, s viditelným po­krmem tohoto nového života.

Ale jeho společnost a jeho království mělo být rodinou. Lidé měli od této Církve jako od své matky přijímati svůj nový život. Církev měla a má být nejprve rodinou Božích dětí, těch všech, kteří jsou povoláni za Boží děti. Ona je matka naše a bez ní nebudeme mítí života Božího v sobě. V jaké míře se k ní přivineme, tak, jak uznáme její svaté mateřství, v té míře se nám může dostatí onoho nového života, života Božích dětí.

Ona nás nejprve má zploditi novému životu. Nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha svatého, nebude mítí nového života. Ale i Duch svatý i očistná síla křtu i celé synovství Boží a moc přivtělovací k synovství Ježíše Krista byla dána matce nového života, Církvi. Jí bylo řečeno, aby křtila, jí byl přislíben Duch svatý, z něhož se rodí děti nového života, nové rodiny.

Jí byl slíben Duch svatý, duch Pravdy a proto jen ona učí mocí Ducha svatého, tak jak to řekli kdysi o Kristu vojáci Herodovi a velekněží: Mluví jako moc mající, tak ještě žádný jiný člověk nemluvil. Mluví svaté poselství Kristovo, celé poselství, stále přizpůsobené potřebám doby, ale nikdy zrazené. Celé je podává, ničeho z něho neslevuje a přece je přitom dovede podávati tak, aby podalo léky na rány v pravou chvíli. Ona proměňuje svátostné tělo Kristovo a rozdává je, ona uděluje všechny ostatní svátosti, které dávají, vracejí, udržují a rozmnožují duchovní život Božích dítek. Není jedné milosti, které bychom nebyli přijali z ní. Je velká matka, která ze svého přebohatého klína rozdává milosti a zásluhy všech všem. Nejprve ovšem zásluhy Ježíše Krista. Do jejího klína byla totiž slita veškerá krev Ježíšova a veškerá její výkupná cena a síla. Ona má celého Krista, jí byl celý dán, aby nám ho celého dávala. V ní jsme spojeni se

vzdechy a zápasy všech lidí všech dob, se vzdechy a zápasy hledačů Boha i těch, kteří jej šťastně našli, v ní jsme spojeni se všemi výkřiky touhy, bolesti, úzkostí, osamocení a únavy. V ní jsme spojeni se všemi krůpějemi krve prolité za svatou a celou a jedinečnou pravdu Kristovu. Všechna síla, sebezápor, boj, odolávání, porážky i povstání vítězná, to všechno je slito v jejím lůně. To všechno ona dovede přijmouti, proměnit, posvětit, Kristem naplnit. Tomu všemu ona dovede dát směr a smysl. Tak žijeme všichni ze všech, protože z ní všichni načerpali sílu k oněm zápasům a k oněm vítězstvím. V ní překonali všichni vítězové i své tolikrát porážky.

Ona se dále modlí jako dobrá a starostlivá matka za všechny a za všechny potřeby všech. Nezapomíná na nikoho a na ničí potřeby. V ní se modlí prostě i vznešené duše, umějící hovořit s Bohem v závrtném tichu.

Ona stále přemýšlí, jak zachytit bloudící, jak utvrdit kráčeující.

Spása duše je jejím prvním zákonem. Stále z jejího srdce vyrůstají nové pokusy, nové metody, noví apoštolové pokropení krví Krista, milovníka duší.

Proto se nemůže ani tvůj duchovní náboženský život obejít bez této matky. Nemůže se říkat: Krista ano, z celé duše ano, ale Církev nikdy. Církev jako by byla znetvořením Kristovy myšlenky o království Boží. Církev je matkou tohoto království, ona je tímto královstvím, totiž začátkem a předejím a prvním jednáním tohoto království Božího.

Jí světil všechno, s ní je spojen na věky, jako hlava nás všech, jako hlava oné tajuplné rodiny, které říkáme tělo Kristovo, nebo mystické tělo Kristovo. To není jen nejasné, neurčité společenství těch, kteří nadšeně přijali Krista a jeho vykoupění, nýbrž je to společnost těch, kteří přijali Krista do svého života, do lidské společnosti a proto také Církev, která je uskutečňováním právě tohoto králov-

ství Božího na zemi, protože, třebaže není království Kristovo s tohoto světa, přece jen je na zemi a chce přetvořiti zemi v království Boží, tedy ve společnost dětí Božích. A Církev je právě východiskem k tomuto vítěznému, triumfálnímu pochodu Kristovu a jeho království do celého světa.

Nemůže mítí Krista za Otce, říkal svatý Ignác, mučedník z Antiochie, kdo nemá Církev za matku. Mater Ecclesia, zní sladce se rtů již nejstarších svatých Otců. Neboť ona nás Kristu zrodila. Ona a její svaté kněžství. Protože máme-li v Církvi matku, máme v jejím kněžství svého Otce, Ego vos Christo genui, volá sv. Pavel s hořkou bolestí ke Korintanům, kteří zapomněli na jeho lopocení, kterým vybudoval jejich obec a je učinil křesťany, a šli za skvělým řečníkem Apolonem nebo za leskem autority Petrovy proti němu, unavenému, udřenému, nevhlednému apoštolu, jenž unaven celodenní stanařskou prací nedovede, nemůže se rozletěti sladkou a ohnivou výmluvností. Kněžství katolické je naše svaté duchovní otcovství. Oni nás zplodili v lůně Matky Církve, protože z jejího vzali a ona jejich ovoce přijala za své. Kněžství katolické znamená duchovní otcovství, protože oni nás přijali do Církve, oni nás přivtělili ke Kristu a tím nám dali život dětí Božích. Oni nám hlásali poselství o Bohu Otci a jeho Synu a našem synovství. Oni nás k tomuto synovství stále vedli, vraceli nám je ve svátosti pokání, rozdávali nám chléb eucharistický, živící náš nadpřirozený duchovní život Božího synovství. Proto jen ta Církev je Kristova, ve které je toto svaté otcovství, které Kristus ustanovil, aby stálo před námi jako naše jistota a útěcha v duchovním nadpřirozeném snažení, v neviditelném životě, postaveném do viditelného světa a jeho konkrétních starostí a záležitostí.

Neboť ve vrcholných okamžicích kněžské služby jsou to ústa Kristova a ruce jeho, které podávají oběť, vyslovují a dávají rozhřešení, přivtělují k jeho Tělu tajemnému, aby podaly i svaté obětované

Tělo k našemu životu, abychom jej v hojnosti měli.

Když je nám Církev rodinou dětí Božích, nemůžeme se chovati k ní lhostejně, jak se k ní lhostejně kolikrát chováme. Nám nesmí býti lhostejné, zda se její poselství dostane či nedostane k těm, kterým je určeno, nám nesmí býti lhostejné, zda krvácí, zda trpí. Nesmí nám býti lhostejné, zda jsou v ní všichni, kteří jsou povoláni za děti Boží. I naše je to starost. Starost našeho příkladu, našich modliteb a našeho apoštolátu. Tímto trojím jsme povinni své Církvi jako společné matce všech povolaných za Boží děti.

Prožij jednou vroucně tajemné spojení nás všech v ní s Kristem a mezi sebou. Rozhoříš se láskou k jejímu poslání a ke všem duším, vyvoleným za Boží děti. Ty, co uvidíš, že ještě daleko bloudí od jejího mateřského náručí, budeš volati domů. Modlitbou, slovem, příkladem; znovu opakuji. Modlíš se za ty, kteří jsou daleko od nás, nebo máš pro ně jenom pohrdání jako pro pokrokáře, nevěrce a pod.? Ničeho tím nespravíš, jen Pána spíše ještě urážíš touto nemístnou horlivostí. Horlivost svou musíš ukázat jinak. Obejmi do svých sepjatých paží všechny bloudící, odtržené, všechny, kteří se spokojují tak žalostně s plevami, kteří ještě neslyšeli o jedné svaté a obecné a apoštolské! Modli se za ty, které odvádějí předsudky proti Církvi, proti chybám lidí, kteří jsou v ní a třeba i na předních místech. Modli se za ty, kteří nerozumějí dopuštění Božímu, jež dopustilo na Církev ponížení, zneužívání svaté myšlenky Páně k cílům sobeckým a pozemským.

Sám pak učíš všechno svým příkladem, abys ukázal, že Církev není peleší lotrovskou, že se dá krásně a ušlechtilé žítí podle jejího učení. A potom učíš ve svém okolí, na svém místě učíš vše, abys získal pro Krista a jeho království ty, kteří Církve neznají a proto nemilují. Říkáme tomu Katolická akce. Ne, aby kněžstvo zase ovládlo světsky lidi, nýbrž aby se poselství Kristovo o našem synovství a o tomto novém životě dostalo všem, kteří žijí tak

přízemně. Tak, jak ty obejměš Církev svým životem, tak se její a v ní obsažený a podávaný Kristův život přelije do tvého života, v té míře budeš posvěcen, jí, jedinou posvěcující.

P. Dr. Prokop Švach:

KRISTUS SV. PAVLA

Je cosi podivuhodného v životě a v listech sv. Pavla, co se dá těžko vysvětliti obyčejnými zákony psychologie: Pavel, zcela proniknutý židovským farizeismem, v němž byl vyškolen nejlepšími mistry, téměř současník Kristův, jehož náboženství vypověděl urputný a nesmiřitelný boj, se stává naráz nejoddanějším vyznavačem a ctitelům Krista, a to nejen jaksi všeobecně, nýbrž do všech důsledků rozumových i životních. Ale tato změna šla až tak daleko, že viděl v Kristu svého Boha a Pána. Tomuto myšlenkovému přelomu se stavil v cestu nejen dosavadní život tohoto přesvědčeného stoupence farizejismu, nýbrž i prostředí a okolnosti nikterak nepřály této tak velké změně. Obyčejný původ Kristův, jeho ponižující smrt nebyly nikterak přípravou pro jeho zbožštění v mysli Pavlově. Dále tu byl přísný židovský monotheismus, jehož i nadále Pavel zůstal neoblomným vyznavačem. A přece Kristus, jehož šel v návalu zloby a zarputilosti pronásledovati do Damašku v jeho bratřích, se naráz stává základem celého života Pavlova, jediným směrem jeho myšlení, počátkem i koncem jeho apoštolátu. Jestliže se divíme této změně, tak nepsychologické, nevyjadřujeme nic nového, protože tento obdiv vyšel již z úst vrstevníků Pavlových, kteří jej viděli bojujícího proti Kristu a jeho učení, ale zároveň jej s úžasem pozorovali, jak počal hlásati Krista jako Spasitele. Bylo to opravdové obrácení, změna směru, odklon od dosavadní cesty a nástup nového směru.

Kristus, a to ten skutečně ukřižovaný, je hlavním předmětem všech jeho listů. Přesto však lze učiniti jakousi synthesu a sestaviti základní rysy postavy Krista v listech sv. Pavla. Tentýž Kristus ukřižovaný, zrozený ze ženy, je pro Pavla Mesiášem, ježž očekávali Židé a jenž byl zaslíben v proroctví, je pro něho jako v evangeliu sv. Jana tím, jenž existuje před všemi věky a je pro něho skutečným Bohem.

Kristus-Mesiáš a Pán. V evangeliích synoptiků se kladou otázky, zda Kristus je skutečným Mesiášem, kterého očekávají Židé a který je obsažen v předpovědích. Tak Herodes se táže na místo jeho původu, sv. Jan Křtitel ukazuje na něho prstem, Petr jej vyznává jménem všech. Kristus sám se dožaduje tohoto titulu Mesiáše. Ale toto všechno se děje v předchozích evangeliích jaksi stupňovitě a ve spojení s vyplněním zaslíbení. Je to důkazem, že Kristus jaksi pozvolna připravoval své posluchače na tuto ukázkou a synoptikové se zde drželi chronologického vývoje věci. Ale u sv. Pavla je to prostě skutečnost, která je již známá, že Kristus je Mesiáš. Proto u něho je totéž *Ježíš* a *Kristus*. Svou mesiášskou formuli vyjadřuje v I. listě ke Korint. (1, 9): „... věrný je Bůh, skrze něhož jste byli povoláni do společenství jeho Syna, Ježíše Krista, Pána našeho.“ Je to tedy taková formule: *Pán náš, Ježíš Kristus, syn Boží*.

Toto jméno Kristus, jež je náplní pojmu Mesiáš, je vlastní jméno Spasitele. Kristus umírá, aby nám dal zvítěziti nad smrtí, vstává z mrtvých, aby nás přivtělil k svému životu; slavnostně kraluje, aby nás přidružil do své slávy. Jeho dílo je nadsvětové, a scéna, kde se dokonává, je nadzemská. Ze spojení křesťanů s Kristem vzniká nové jsoucno, mystický Kristus, kde není rozdíl mezi židem a pohanem, mezi Řekem a barbarem, mezi otrokem a svobodným člověkem, protože všichni jsou „jedno v Kristu Ježíši“. (Prat, La theologie de s. Paul, t. I. p. 139.)

Pravým titulem, jímž sv. Pavel označuje Ježíše, je „Pán“. Slovo Jahve, jež bylo obsahem posvátného tetragramatu, Židům nevyslovitelné, je přeloženo do řečtiny výrazem Kyrios. Zatím co sv. Pavel užívá pro Otce slova Bůh, výraz Pán je jakoby vyhrazen pro Krista. Jako je tomu u slova Kristus, jež se stalo vlastní pro označení Ježíše, tak i tento výraz Pán tíhne k tomu, aby se stal vlastním Kristu. Tak tedy Kristus sv. Pavla si přisvojil samo svaté jméno Jahve, a rovněž i jeho přívlasky. Pavel se nazývá služebníkem Kristovým, jako proroci se označovali služebníky Jahve. Při výrazech označujících božskou činnost, jako je stvoření, posvěcení, omilostnění, soud a konečná odměna, se kryjí jména Bůh a Pán, jako by byla synonyma. A to, co Písmo vypravuje o Jahve, rozumí sv. Pavel o svém Pánu, maje na mysli Krista.

Známým označením pro Jahve bylo ve St. Zákoně: „Skála Izraele“ nebo prostě „Skála“. Pavel dobře znal toto starozákonní označení, a přece neváhá říci: „Petra autem erat Christus“ - hě petra de én ho Christos“ - „Skála pak byl Kristus“. (I. Kor. 10, 4.) A dále pokračuje Apoštol: „Ani nepokoušejme Pána (rozumí se Krista), jako někteří z nich pokoušeli, a zahynuli od hadů.“

Jméno Pán bylo ve St. Zákoně vyhrazeno Bohu. Je otázka, zda i v Nov. Zákoně, speciálně u sv. Pavla má přímo tentýž smysl. Je to tedy v první řadě označení božské nebo je to titul Mesiáše jako Krále. Jiný text sv. Pavla v listě k Filipským nám blíže určuje přímý smysl tohoto označení. Tam píše Apoštol o Kristu, že trváje v podobě Boha - en morfé theou hyparchon - že se ponížil a vzal na sebe podobu otroka, a podrobil se smrti kříže. Proto také jej Bůh povýšil (tedy v jeho lidské přirozenosti) a dal mu jméno nade všechno jméno, „aby ve jménu Ježíšově se sklonilo každé koleno na nebi, na zemi i v pekle, a každý jazyk aby vyznal, že Pán je Ježíš Kristus ve slávě Boží“ (Filip. 2, 6-11.) Je tedy viděti ze slov sv. Pavla, že titul Pána byl dán Kristu

pro jeho ponížení ve vtělení a pro jeho poslušnost při smrti kříže. Plyne z toho tedy, že mu to náleží podle jeho lidské přirozenosti, podle níž je také Mesiášem. Pán a Mesiáš tedy přímo jsou označení Ježíše podle jeho lidské přirozenosti. Poněvadž však v témže textu často čteme o Kristu, že se ponížil a stal se člověkem, jsa již v podobě Boha, jinými slovy máje božskou přirozenost, následuje z toho další důsledek pro toto spojení dvou přirozeností a pro tak zvané *communicatio idiomatum*. Přímou a v prvé řadě titul Pán a Mesiáš tedy označují lidskou přirozenost Kristovu, ale předpokládají jeho božství.

Proto v tomto smyslu praví Apoštol: „Proto vám oznamuji, že nikdo, mluvě v duchu Božím, neřekne: Buď proklet Kristus, a nikdo nemůže říci: Pánem je Kristus, leč v Duchu svatém.“ (1 Kor. 12, 3). A na jiném místě píše: „Jestliže vyznáš svými ústy, že Pánem je Ježíš, a uvěříš svým srdcem, že Bůh ho vzkřísil, budeš spasen . . . neboť praví Písmo: „*Nikdo, věřící v něho, nebude zahanben.*“ (Řím. 10, 11.) Tuto poslední větu řekl Isaiáš o Bohu, nikoliv o Kristu. (Is. 28, 16.) A přece pro sv. Pavla je to totéž, protože pro něho Kristus je Pán i Bůh.

Z toho důvodu také klade Krista nad všechny stvořené bytosti a umísťuje jej do sféry nepřístupné bytostem stvořeným, na něho vztahuje hymny a modlitby jako na Boha a jemu připisuje doxologie, vyhrazené jedinému Bohu. Tak na př. v epištole ke Galatům, kde musel hájiti svůj apoštolát, zdůrazňuje proti svým nepřítelům, že jeho apoštolát není z autority lidí ani jejich prostřednictvím, *nýbrž skrze Ježíše Krista a Boha Otce*. - Paulos apostolos, uch apo anthropou oude dianthropou alla dia Jesou Kristou kai Theou patros. (Gal. 1, I.) Ačkoliv tedy tak absolutně zde vylučuje jakýkoliv zásah lidí při jeho apoštolátu, ať blízký či vzdálený, přece užívá téže předložky při označení původu svého poslání: *skrze* nebo působením Ježíše Krista a

Boha Otce. Tedy jeho apoštolát je od Boha, ne od lidí. A přece staví do jedné řady vliv Krista i Boha Otce při jeho apoštolátu. Není zde žádné podřízenosti, nýbrž rovnost v působení.

Od počátku křesťané se obraceli ve svých modlitbách ke Kristu jako k Bohu. Totéž se jeví u sv. Pavla v doxologiích, které byly určovány jen Bohu. V 2. listě k Timot. píše: „... Pán mne vytrhne ze všeho zla a spasí mne ve svém království nebeském. *Jemu sláva na věky věkův. Amen.*“ (4, 18.) Tyto doxologie určené jedině Kristu však jsou u sv. Pavla výjimečné, protože kdykoliv mluví o Kristu ve spojení s Otcem, uvádí mezi nimi určitý řád, jež neporušuje nikdy. Děkuje, prosí a oslavuje Boha skrze Ježíše Krista. V tomto případě bere svatý Pavel Boha jako hlavu Krista-Prostředníka, ne jako rovného jemu v božské podstatě. Proto praví ke Koloským: „Všechno, co pravíte nebo činíte, činite to ve jménu Pána Ježíše, vzdávající skrze něho díky Bohu Otci.“ (Kol. 3, 17.) Snad ohled na přísný monotheismus židovský uvedl tento zvyk takto prositi Boha skrze Ježíše Krista, nebo vlastně výzva Pána, aby v jeho jménu se dály všechny prosby, zavedly tyto formule modliteb a díkyčinění. Přesto však Kristus byl vzýván v modlitbách odděleně a k němu byly vznášeny doxologie, jak jsme viděli.

Kristus sv. Pavla existuje před věky. - Někteří moderní historici dogmat jsou překvapení skutečností, že po prosté kristologii prvních apoštolů slyší mluvit sv. Pavla o preexistenci Kristově před věky a o jeho účasti při samém stvoření. A přece je to skutečnost, o níž nebylo nikdy před tím pochybováno. Sv. Pavel byl první, který zaznamenal písemně křesťanskou víru.

Věčné trvání Kristovo před věky vyplývá z jeho božské přirozenosti, již vyznává v Kristu sv. Pavel, jak uvidíme dále. Dá se ukázati na několika textech Apoštola: „Kristus přišel na svět spasiti hříšníky.“ (1 Tim. 1, 15.) Tato formule se nedá ztotožňovat s jinou, s kterou se setkáváme v Písmě,

když se praví o člověku, že přichází na svět. V první formulí je vyjádřen též účel, proč přišel Kristus na svět. „Kristus se zjevil v těle“ (Bůh poslal svého Syna na svět.) (Řím. 8, 3). A na jiném místě čteme: „Když přešla plnost času, vyslal Bůh svého Syna, zrozeného ze ženy, postaveného pod Zákon, aby nám obstarával adoptivní synovství“ (Gal. 4, 4). V těchto výrazech není nic společného se starozákonními pojmy: „Bůh jim poslal soudce nebo spasitele,“ neboť zde poslání Syna spadá v jedno s jeho pozemským původem, neboť je to podobnost těla hříchu, nebo jinými slovy, lidská přirozenost, která je zde cílem poslání.

Kristus je prvorozencem stvoření. Tento slovní obrat neznamena, že je prvorozencem mezi stvořením, protože na jiném místě praví, že všechny věci se staly skrze něho jako činitele. (Kol. 1, 16.) Není zde možné myslet na nějakou preexistenci duše Kristovy. Toto mínění bylo vždy Židům odporné a rovněž v Novém Zákoně není o něm nejmenší zmínky. Nelze ani hledati u sv. Pavla stopy alexandrijského Žida Filona a jeho nauku o člověku-typu. Sv. Pavel neznal ani Platona, od něhož nemá nic vypůjčeného, a jeho realistická theologie je v přímém rozporu s theosofickým idealismem Filonovým.

Ani to není představa Mesiáše, která byla v myslích Židů, jako skutečný člověk, mající étherické tělo, světelné, nehmotné. Kristus sv. Pavla je realita, není nějakou představou.

Kristus sv. Pavla je Bůh. - Jako sv. Jan evangelista se vznáší ve svém Prologu až k Věčnému Slovu, trvajícimu od věků v objetí Otcově, podobně sv. Pavel vyznával v Kristu Boha trvajícího od věků, jemuž přísluší skutečný název Bůh. Všechny východní národy jak v Egyptě, tak v Číně, v Persii nebo Indii zbožšťovali své vládcy a uctívali je jako své bohy. Tak také činili Římané. Domicián se dává nazývati „dominus et deus noster“ - Pán a bůh náš.

Křesťané odmítali tento způsob se vší rozhodností

a stavěli se proti němu. Tak činil sv. Pavel, který rázně vystoupil proti tomuto zbožšťování lidí... „Nikdo není bohem leč jediný. A ačkoliv jsou mnozí nazýváni bohy buď na nebi nebo na zemi, takže je mnoho bohů a mnoho pánů, ale my máme jediného Boha Otce, od něho je všechno, a k němuž směřujeme, a jediný Pán Ježíš Kristus, skrze něhož je všechno a my pro něho.“ (1. Kor. 8, 5-7.) Když tedy vidíme, jak Apoštol dává Kristu jména a přívlastky Boží, nemusíme se obávat, že to činí na způsob pohanů, a těmto výrazům dáváme jediný smysl, jež dovoluje dávatí přísný židovský monotheismus.

Nejdůležitější texty svědčící o božství Kristově jsou čtyři u svatého Pavla. V nich se rýsuje pojem Pavlův o božství Kristově. Mluvě o svých soukmevnících a účastnících velkých mesiášských zaslíbení, Židech, praví, že z nich vyšel Kristus: „... a z nich je Kristus podle těla ten, jenž je nade všemi, Bůh požehnaný na věky. Amen.“ (Řím. 9, 5.) Je těžko jinak chápati smysl tohoto místa než tak, jak bylo tradičně vysvětlováno ve smyslu božství Kristova.

Jiný neméně závažný text je v epistoletě k Titovi, kde píše Apoštol národům: „Zjevila se láska Boha spasitele všem lidem... Máme proto zbožně žítí očekávající blaženou naději a zjevení slávy velkého Boha a Spasitele našeho Krista Ježíše.“ (Tit. 2, 13, 14.) Příklad velkého k slovu Bůh ukazuje, že se nejedná o Boha Otce, nýbrž že tato slova se vztahují na Krista Ježíše. Mimo to parusie, čili druhý příchod Kristův vyjadřuje vždycky vztah ke Kristu.

Hlavně v listu ke Koloským se Pavel noří až do hlubin božství Kristova. Kristus byl vždy cílem myšlenek Pavlových, ale hlavně ve vězení uvažoval o jeho velikosti a vznesl se jako orel po vzoru sv. Jana až k samému božství Kristovu, jež bylo od věčnosti v lůně Otcově. V tomto textu se jeví celá nadzemská i pozemská velikost Kristova, již měl

od věčnosti i v čase. On je „obraz Boha neviditelného“, to znamená, živoucí podoba Boha, je dále „prvorozencem všeho stvoření“, protože on existoval přede všemi věcmi, protože v něm všechno bylo stvořeno, je hlavou Církve. A konečně „en auto katoikei pán to pleroma tés theothétos somatikos - v něm přebývá veškerá plnost božství tělesně“. (Srov. Kolos. 1, 13-20 a 2, 9.) Výraz veškerá plnost božství zde jistě znamená samu božskou přirozenost.

Konečně nejjasnější text, týkající se nejen pre-existence Kristovy, nýbrž i jeho božství, je v listě k Filipským, kde Apoštol staví před oči veliký příklad Kristův. Ukazuje těmto křesťanům na Kristu vzor sebezáporu a dobrovolného pokoření, jež je semenem slávy, a znázorňuje jim tyto pravdy na třech etapách života Kristova, a to jeho božství, života zkoušek a slávy. (Prat, *La Theologie de s. Paul*, II. t. p. 154.) Staví jim před oči Krista, „jenž trváje v podobě Boha (en morfé theou hyparchon, doslova - jsa ve tvaru Boha), nepovažoval to za zisk býti roven Bohu, ale sám sebe oloupil přijav podobu otroka, stav se podoben lidem; a byv nalezen svým zevnějškem jako člověk ponížil sebe, stav se poslušným až k smrti, smrti pak kříže . . . Proto jej Bůh povýšil a dal mu jméno, jež je nade všechna jména . . .“ (Filip. 2, 6-11). Tři stadia tedy lze rozlišovati v životě Kristově podle tohoto textu: nejprve je to stav slávy a moci: byl ve tvaru Boha, jako Bůh, takže měl právo na všechny božské pocty jako Otec, to značí výraz býti roven Bohu; druhé stadium: oloupil se, ne že by odhodil tvar božství, nýbrž přijal podobu člověka, a tak skryl své božství, zbavil se jeho vnějších projevů a slávy a konečně se snížil až k poslušnosti smrti kříže. Za toto ponížení se mu dostalo slavného triumfu v nebesích, patřícího jemu i jako člověku.

Tak se nám jeví nesmírná velikost Kristova v listech sv. Pavla. Jest vyššího řádu než jakákoliv jiná stvořená bytost, on je stvořitel i zachovatel věcí,

všechno je skrze něho, v něm a pro něho. Je tedy účinnou, vzorovou i účelovou příčinou všech věcí.

Kristus je obrazem neviditelného Otce, je Synem Božím, ne však jen ve smyslu adoptivním, jako ostatní, nýbrž ve vlastním smyslu, protože vychází z božské bytnosti a je soupodstatný s Otcem.

On je předmětem doxologií, vyhrazených Bohu, cílem modliteb, před ním všechno padá na kolena. Kristus konečně má všechny božské přívlastky: je věčný, je všemohoucí, je nesmírný, protože naplňuje všechno ze své plnosti. Evangelium Boží je evangelium Kristovo, Církev Boží je Církev Kristova, Kristus je jediným Pánem, jenž se ztotožňuje s Jahve Starého Zákona, jest Bohem, jenž si dobyl své Církve svou Krví.

Tato velikost Kristova, plynoucí z jeho božství, se stala předmětem ustavičných úvah Pavlových. Ale při tom měl stále na mysli ne snad jen tuto ideální stránku božství Kristova, nýbrž ustavičně ji spojoval s realitou Krista Vtěleného, zrozeného z ženy, postaveného pod zákon, pokořeného ve Vtělení a ve smrti Kříže. Tak jako Slovo u sv. Jana, věčně přebývající ve slávě Otcově, ale sestoupivší k nám a přebývající mezi námi v důvěrném obcování, je předmětem evangelia sv. Jana, podobně Kristus Pavlův vystupuje ve velikosti božství, ale současně v poníženosti a skutečnosti vtělení. Zdají-li se tyto pojmy odporovati sobě, musel je viděti sám Apoštol, tak blízký době Kristově, a proto tím méně nakloněný k jeho idealisaci. Jestliže při tom všem tyto protivy zdůrazňuje a předkládá jako uvědomělé úvahy, je to znamením, že podával věc tak, jak ji přijal v celém důsledku skutečnosti. Ano, toho Krista ukřižovaného, nad čímž se Židé i pohané pohoršovali, a žádného jiného nehlásal, a toho si vzal jako předmět všech svých úvah, apoštolátu i života.

Kristus sv. Pavla však nebyl jen předmětem poznání, nýbrž též života. Proto vyznává: „Ano, já pokládám všechno za škodu pro vznešenost poznání Ježíše Krista, Pána mého, pro nějž to všechno jsem

obětoval a pokládám za brak, abych získal Krista...“ (Filip. 3, 7, 8). Život z Krista až k úplnému ztotožnění v lásce je ideálem i snahou tohoto apoštola: „Žiji pak již ne já, nýbrž živ je ve mně Kristus“ (Galat. 2, 19, 20). S Kristem se cítí ukřižován a dokonce žije v těle, žije jen ve víře v Syna Božího (Galat. 2, 19). Proto také vybízí ostatní křesťany, že musejí s Kristem spolutrpěti, zemřít i býti pochoováni, s ním býti vzkříšeni a oslaveni. Zkrátka život Kristův a ztotožnění všech s ním je nejen jeho ideálem, nýbrž má býti programem všech, kdož jsou na něho vstřípeni křtem. Tato jeho christocentrická víra i životní snaha vyzněla až ke zvolání: „Nemiluje-li někdo Pána našeho Ježíše Krista, buď proklet“ (I. Kor. 16, 22). Mohl docela bez újmy své pokory pokázati na svůj příklad v následování Krista: „Buďte mými následovníky, jakož i já jsem Kristův“ (I. Kor. 4, 16).

Kristus byl předmětem jeho poznání i chtění, osobního vnitřního života i veřejného působení. Ale v Kristu viděl i celý vesmír a všechno tvorstvo. Častěji zdůrazňuje, že v něm, skrze něho a pro něho byly všechny věci stvořeny, že jemu je všechno poddáno, co je na nebi i na zemi. Ale s tohoto hlediska Krista-Vykupitele se díval i na všechny lidi. To jsou ty známé obzory Tajemného Těla Kristova, v nichž viděl sdruženy všechny lidi v jednu velikou duchovní jednotu a společenství. Proto v každém člověku a křesťanu viděl úd tohoto Těla Kristova, jímž je Církev. Pro tento důvod všichni mu byli bližními, neznal rozdílu ve své lásce k nim, neboť je viděl všechny spojené tajemnými duchovními spojkami.

Tak základní linie obrazu Kristova, jak jej podává sv. Pavel, jsou totožné s ostatními evangelií, přesto však celkový obraz Pavlův je dokonalejší, vznešenější a propracovanější. Nepodává nám jen Krista historického nebo Mesiáše Izraele, nýbrž Krista v celé jeho hloubce, délce, výšce a šířce.

ZE ZÁPISNÍKU STARÉHO PROFESORA

Tercián Čížek je vyvolán z matematiky. Stojí u tabule a zarytě mlčí. - „Hleďme ho, povídá pan profesor, vždyť já mu takhle nemohu ani tu šestku dát.“ Šestku lze totiž dáti jen žáku, který nic neumí. Ale musí to být prokázáno, že nic neumí. Pouhé mlčení nedokazuje nic. - „Tak aspoň zabučte!“ velí pan profesor. Ale tercián Čížek mlčí. Třída: - „Tak zabuč! Zabuč!“ Tercián Čížek po delším rozmyšlení: - „Buúú!“ - „Tak, a teď si můžete jít sednout,“ povídá pan profesor spokojeně a píše mu šestku.

Doufejme, že tercián Čížek bude příští hodinu připraven. Jinak mu nezbude nic, než aby si další šestku vysloužil pořádným zahýkáním.

*

Pan profesor přísně zkoušel, dával špatné známky a nakonec uložil dvojnásobnou lekci. Studenti se nějak oťesou a řeknou si, že pan profesor nebyl v dobré náladě.

Studenti zlobili a nedávali pozor. Lidé, sežeňte mi nějakého pedagoga, který by si z toho nic nedělal a řekl si: - „Inu, nebyli dnes v dobré náladě!“

Ale nebojte se, že z této nesrovnalosti vyvodím nějaké naučení, na příklad: - „Bděme všichni, učitelé i žáci, nad svými náladami!“ Nejsem bajkař, abych vyráběl nějaká naučení. Nejsem ani zařízen pro bajkaření. K tomu je třeba všelijakých zvířat, při nejmenším osla, který říká něco hloupého, aby bajkař mohl říci něco moudrého. A poněvadž mne to pudí, abych dal někdy za pravdu studentům proti profesorům, mohlo by se mi státi, že bych dal oslu promluvíti něco moudrého. A lidé by pak mysleli, že i osel může moralisovat.

*

- „Včela buduje svůj plást ze šestibokých buněk a řídí se principem nejmenší činnosti obecně v přírodě platným: staví buňky tak, aby při nejmenší spotřebě staviva dosáhla co největšího obsahu. Minimum nákladu - maximum výsledku.“

• Tak povídám studentům při výkladu účelnosti v přírodě.

Vidím jim na tvářích, že se jim líbí, jak ta včelka je chytrá - mají z ní radost, ne počkejme, poznávají v ní sebe, vždyť ta včela si počíná jako oni: dělají jen, kolik musí, nic víc, slovem, dbají, aby se „nepřetrhli“. Oni se tím principem řídí také - už vím, proč se tak usmívají: ale ať se usmívají, však už se jím toho dost napovídalo o tom, jak je včelka pilná, a jak si z ní mají brátí příklad.

A nyní už vím, že se budou podobně usmívati, až jim budu vykládati o symbiose lišejníků a řas, mravenců a mšic, sasan-ky mořské a raka poustevního, a když jim budu líčiti syner-gii květin a hmyzu. Život studentský je dokonalá symbiosa a synergie - soužití a součinnost: Tamhle Josef půjčuje Oldřichovi na opsání matematické úlohy a za to mu Oldřich napo-vídá v latině; tuhle Andělka vyrábí taháky do franštiny pro Darju a Darja jí za to dělá obsahy přečtených knih. A o sy-nergii třídy, dívek a hochů, při matematické komposici, ne- chci ani mluvit, poněvadž jsem to neviděl, nýbrž jen o tom slyšel.

Nuže, studenti, všechny ty vaše triky, podvůdky, výpomoci, výpůjčky, výměny, všechny vymoženosti altruismu a solidari-ty se vyskytují také v přírodě. I tvorové nerozumní je znají, či lépe řečeno, počínají si, jako by je znali. Všechny ty včel-ky, čmeláci, pavouci, žlabatky a zobonosky, všechna ta havěť v přírodě je velká třída a Pán Bůh jest její profesor. Však vy jste také pěkná čeládka s tím svým principem nejmenší činnosti: jakou z vás má Pán Bůh radost, to věru ani nevím.

*

Dlouhá léta mám co činiti s mladými básníky. Úkolem mým není sice vychovávat básníky, nýbrž lidi, ale podle slov apoš- tolových je třeba všem býti vším: a tedy i shovívavým posu- zovatelem básnických pokusů studentských. To a ono radím těm mladým básníkům, v tom a onom si dají říci. Jen v jed- nom ne: chtějí být noví, původní a neobyčejní. Jejich mluva je namnoze násilná, křečovitá, hledaná a umělkovaná. Vaří svá slova jako alchymisté v tyglících doufajíce, že najdou zlato - leckdy nacházejí jen příškvár. Onehdy mi říkal jeden, že slovník básníka musí býti bohatý. Budiž, ať je bohatý, ale z toho bohatství je třeba vybírat, co je úměrným a uměře- ným výrazem básnické zkušenosti. A na té vnitřní zkušenosti

záleží. Báseň tryská z vnitřního nadbytku. Vnitřní prázdnota se nedá nahradit ani zastřítí mnohotvárným rejstříkem slov-ním. Žalmy jsou chudé slovy: ale jaké vnitřní bohatství vy-jadřuje každý jejich verš!

Ale mám rád všechny ty mladé básníky: už to přece svědčí o vnitřní nádhře jejich duší, že píší verše, ať už zdařené či nezdařené. Mohli by přece místo toho hrát kopanou v duchu hesla, podle něhož v zdravém těle je zdravý duch, mohli by chodit po kinech za účelem rozšíření duševního obzoru a mohli by tropit neplechy s ospravedlněním, že mládí se musí vy-bouřit. A i když nepohrdám těmi ostatními, kteří nepíší ver-šů, musím říci, co si tak myslívám - a musím to říci tak, jak si to myslívám - ex abundantia cordis loquitur os: kdo nikdy v životě ani na okamžik nepocítil touhu být básníkem, jest obyčejné zvíře.

*

Něčím krásným je člověk, je-li člověkem. říkali řečtí filo-sofové. Za bílého dne chodil Diogenes s rozžatou svítilnou hledaje člověka. Ani antika ani renaissance neznala slovo osobnost. To slovo je zcela moderní a zdá se nám býti dob-rým budičem touhy po novém člověku. Mluví o osobnostech vyhraněných, okouzlujících, ušlechtilých. Dobrá: osobou se člověk rodí, osobností se stává. Ale staří neznali slova osob-nost. Jim člověk značil tolik, co nám osobnost. Bylo jim sa-mozřejmé, že člověk má být člověkem. Pokud se něco rozumí samo sebou, je to známka zdravého smyslu a pořádku. Slovo člověk vypovědělo službu. Na tom mají vinu materialisté, kteří popírali podstatný rozdíl mezi člověkem a zvířetem. Proto bylo třeba vymyslet nové slovo: osobnost. Tak se obo-hatil slovník lidské řeči, ale člověk zůstal ve své bídě, v bídě tvora, který si dal namluviti, že jest jen inteligentní nadopici a diferencovaným produktem boje o život. - P.

STUDENTŮM

*I. Pane, dej, abych rozuměl hlasům, které se
ve mně ozývají.*

„Mám v sobě nevysvětlitelný nepokoj. Nemohu čísti, ne-mohu se učit ani klidně spát. Co mi dá klid?“

„Pane, dej, abych rozuměl hlasům, které se ve mně ozývají a zdají se mi zlé!“

Nerozumím záhadným proudům, které strhují mou mysl v jakousi hlubinu.

Vycházím často s knihou v ruce po silnici za město. Někdy se zatoulám daleko do polí, do lesů, jako bych mohl rozšířit tesknoutu.

V jaké to zase růžové mlhy ponořují se mé dny? Jako bych byl roztěkanou zlatolesklou vlnkou na moři života, vzdutého překypujícími silami jara.

Ještě před rokem, když maminka byla nemocná, modlil jsem se za ni v prázdném chrámě polohlasně, jen aby mne Bůh vyslyšel... Nyní se už modlit nemohu, nemohu Boha milovat ze vši duše své, ze vši mysli své, jak mne tomu maminka jako dítě učila.

Nemám k modlitbě síly. Modlím-li se, činím tak jen ze zvyku. Chodíval jsem na májové pobožnosti, teď už nechodím. -

Nezdá se vám, studenti, že slova studenta Bujnocha z Matulovy knihy Ohnivý vítr, jsou vašimi slovy, že jeho zpověď je zpovědí vaší, že jsou i ve vašem životě okamžiky, kdy sami sobě nerozumíte? Snad i vy dovedete prosit a se modlit. Cítíte dobře, že váš život má určitý smysl, že vaše vůle je k tomu určena, aby směřovala k dobru. Sami poznáváte ten veliký rozpor mezi ideálem a skutečností. Chápete, jak veliký je protiklad mezi činem a dobrým úmyslem, mezi přáním a vyplněním. Skutečnost je vždy tak trochu zklamáním, zraněním duše. Odtud vaše bolest. Po hříchu dědičném podobá se duše člověka pracovnímu stolu nepořádného studenta nebo kubistickému obrazu. Řád Boží ustoupil ne-řádu země, avšak touha po řádu v člověku zůstala. Doba adventní je vyjádření této touhy. Může být i dobou meditace o dědičném hříchu. Vzít do rukou třebaš malou Dacíkovu knížku: Bůh ve svém díle. Snad mnohému se pak porozumí. Ovšem tato meditace jest jen brannou k úvaze o vykoupení, znovuzrození.

II. Znovuzrození.

Sedí přede mnou student, oktáván. Od první třídy obecné školy nechodil do náboženství, až teď zatoužil přijít k poznání pravdy Boží a žít ze svátostí. Mezi jiným rozhovor

se dotkne nadpřirozeného řádu, do něhož je zasazen život křesťana; v rozhovoru je blíže vysvětlováno nadpřirozené. Je poukázáno na řád v přírodě: není v moci člověka změnit přirozenost tvorstva, kameni dát život rostliny, rostlině dát život zvířeti, zvířeti účast na životě rozumné bytosti. Vše z tvorstva zůstává v mezích své přirozenosti.

Jen u člověka jsme překvapení výjimkou. V Písmě svatém se dočítáme: „Kdykoliv však jej přijali, dal jim moc státí se dítkami Božími, těm totiž, kteří věří ve jméno jeho, kteří se zrodili nikoli z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha“ (Jan 1, 12).

„Vpravdě, vpravdě pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha (svatého), nemůže vejít do království Božího“ (Jan 3, 5).

Sv. Jan zdůrazňuje nové zrození člověka ne tělesné, ale duchovní, zrození z Boha. Bez něho člověk nedojde spásy. Znovuzrozením přijímáme nový život, který je nad naši přirozenost, neboť jím stáváme se účastni přirozenosti Boží (I. Petr 1, 4).

Nikodem, třebaš měl před sebou učitele nejlepššího, nechápe tyto skutečnosti. Jak si je uvědomí on, student, který málo slyšel o pravdách Božích?

Odpověď studentova stála za přemýšlení: „Ano, chápu tě. není mi tato pravda cizí, poněvadž sám cítím vnitřní přerod, cítím nový život v sobě.“

My lidé už jsme takoví: nestačí nám pouze rozumové poznání pravdy, chceme i to nejvznešenější nějakým způsobem cítit, vychutnat, smysly postřehnout, jinak jsme ke všemu chladní a je nám to cizí.

Když vaše hlava, studenti, byla obmyta křestní vodou, něčeho jste tehdy nevnímali z nového života. Neprocítili jste ono odložení člověka starého a oblečení v Ježíše Krista. Váš přerod v dítě Boží děl se nepozorovaně, neprožívali jste jej - a zde jest jádro tragiky, proč život nadpřirozený je vám tak vzdálený.

S tohoto hlediska dobře možno pochopit váš vnitřní život, zdánlivě vlažný i žhavost duše konvertity, ať ze hříchu či z bludu. Konvertita více prožívá pravdy Boží.

A přece není ani pro vás pozdě. Zastavíte-li se u pravd, které vám vrhnou světlo na nadpřirozený život, rozechvěje

se vaše nitro novým radostným životem, který s pomocí Boží plně procitíte, život synovství Božího. - M. U.

SVÁTOSTI SPOLEČENSTVÍ NAŠEHO

Je zavržení hodný individualismus sobectví, kterým mnozí křesťané žijí svůj duchovní život. Milují své koutečky ve chrámě, přijímají pro své osobní potěšení a duchovní radost určité svátosti. Málokdy si připomenou své povinnosti vůči svým bližním. Proto je pravdou o mnohých, kteří přijímají často Tělo Páně, že jinak vynikají svou neláskou k bližním. Příčinou toho je smutná okolnost, že nepřijímají dobře svátosti, že si hlavně neuvědomují skutečnost, že se jim dostává svátostí, to jest viditelných znamení působících neviditelné milosti od viditelné Církve. ovšemže k vybudování duchovního společenství. spojení a života s Ježíšem Kristem a z Ježíše Krista. Ale nejenom to, nýbrž také a stejně důležité je ono přivtělení k viditelnému třebaže mystickému tělu Kristovu, k jeho Církvi. Člověk dostává milosti a svátosti ve spojení s Církví, ve spojení s bratřími, a proto jistě také proto, aby jim tím, co přijímá sám, přispěl také k vybudování tohoto těla Kristova.

Tak svátostí křtu jsme přivtěleni ke Kristu, k jeho synovství Božímu, k jeho svatosti, k jeho životu. Ale toto synovství Boží jest obsahem viditelné Církve, jest jejím cílem, protože k tomu byla Kristem založena, aby viditelným lidem, zvyklým všechno i neviditelné i nejduchovnější přijímati skrze viditelné, přizpůsobeným způsobem předávala ono neviditelné. Tak je křesťan křtem přivtělován nejenom ke Kristu, nýbrž také k viditelné Církvi. Stává se jejím údem, stává se údem viditelného, třebaže - znovu opakuji - mystického těla Kristova, stává se údem jeho rodiny, rodiny povoláných k synovství Božímu. Při tom nerozhoduje, že mnozí toho povolání pozbudou. Tak přijímá člověk křtem přísný závazek k celé viditelné společnosti Kristova Těla, k Církvi. Stává se jejím údem a nic, co se týká údů ostatních, mu nesmí býti lhostejné. Z toho, a z nezrušitelného znamení, vtisknutého na křtu svatém, plyne svatosvatá povinnost ke katolické akci, k apoštolátu, k spolupráci na spáse duší. Církev je od křtu svou rodinou a tobě nesmí býti lhostejný její osud, osud jejích údů.

Svátost Těla a Krve Páně znamená podle svatého Tomáše

a zároveň také působí *unitas corporis mystici*. Svátost oltářní má nejenom živiti život jednotlivcův, nýbrž má utvrzovati v člověku ono jeho zasazení do těla Církve, do oné veliké jednoty bratří a povolanych k Božímu synovství. A tehdy přijímá člověk dobře Tělo Páně a jeho Krev, tomu je Pán dobře pokrmem života, kdo pochopí a uskutečňuje ve svém životě toto přivtělení ke Kristu ve spojení s ostatními bratřími. To ostatně pochopili již nejstarší křesťané. Tak upozorňuje svatý Pavel, že my všichni, my mnozí jedno tělo jsme, my mnozí, kteří z jednoho chleba a z jednoho kalicha požíváme. Nejstarší mimobiblická písemná památka křesťanská, Didaché, upozorňuje, že chléb svým složením z mnohých zrnec, z mnoha klásků, naznačuje právě onu tajuplnou jednotu všech údů Církve. Proto kdo dobře přijímá, kdo přijímá Ježíše do svého otevřeného nejenom nitra, kdo nepřijímá Ježíše jen na rty, jen jako pokrm jedné ctnosti, totiž zbožnosti, nýbrž do svého života, jakožto pokrm celého života, protože tento život je životem účasti na synovství Božím, jenž má proměnit a přetvořit všední denní život, do kterého je a má být zasazen onen život duchovní. Protože nejsou dva životy v křesťanu, nýbrž jeden, nadpřirozený, který posvěcuje a proměňuje i přirozený, musí se snažiti každý o to, aby prožíval a uskutečňoval svatou jednotu se všemi bratřími, aby jim způsobil co nejvíce dobrého, a to dobra co nejvyššího, aby cítil a prováděl onu jednotu se všemi.

Tak je Eucharistie pravým a živým chlebem katolické akce a apoštolátu. Kdo dobře přijímá svého Ježíše, jenž toto tělo a tuto krev ve velebné svátosti za všechny obětoval a chce, aby všichni byli spaseni, musí hořeti touhou všem přinéstí poselství Páně, všechny pro Krista nějak získati.

Proto je docela přirozené, že z onoho hnutí eucharistického, které rozechřál svatý Otec Pius X., vyrostlo silné hnutí misijní, katolické akce a apoštolátu. Proto právem, dobře tušíce zdroj nadšení pro apoštolát, vyzývají všichni ti, kteří chtějí rozvířiti myšlenku apoštolátu, k nejčastějšímu svatému přijímání. Jen je ovšem k tomu přidati, že je třeba přijímati dobře, do celého života, nejenom jako úkon zbožnosti.

Svátost pokání byla od začátku Církve chápána jako svátost vracející hříšníka do společenství nejenom duchovního, nýbrž také do společnosti viditelné, do vnějšího spojení s brat-

řími. Dlouho stávali kající před chrámovými dveřmi, dlouho se nesměli odvážit do společnosti svých bratrů. Rozhřešení splývalo v prvotní Církvi se smířením s Církví.

Svatost kněžství a manželství jsou svátostmi dokonale společnými. Svaté kněžství je duchovním otcovstvím, dávajícím synovství Boží, hlásající je, rozmnožující je, vracející je, ale zároveň dává toto synovství Boží v Církvi, spojuje ony lidi ve svatou viditelnou jednotu. Manželství má vybudovat onu jednotu, která je mezi Kristem a Církví aspoň v oněch dvou, aby se novou buňkou těch dvou, kteří se viditelně i neviditelně sobě navzájem předávají, utvrdilo, rozmnožilo i viditelně ono pouto svaté jednoty, které přišel Kristus mezi lidmi uskutečnit. A svátost biřmování má právě za úkol učít statečně vystupovat jako vojín Kristův, jako vojín viditelné Církve Kristovy, jenž ji chrání, rozšiřuje a někdy i jejím jménem - třebaže laik - mluví.

Je nesmírně důležité, aby si křesťané dobře uvědomili, co je Církev. Budou horlivější v apoštolátě a budou méně vseteční ke kněžskému soukromému životu a více budou milovat Církev jako své tělo, a bratry jako údy tohoto svého těla. Nebude jim cizí žádná bolest ani potřeba jejich bližních. Nebudou se osamocovat tolik ve svých modlitbách a úkonech zbožnosti, nýbrž rádi se budou spojovat s modlitbami a potřebami všech ostatních. - *Braitó*.

NĚCO PRO KAZATELE

Byla v Hlubině otázka, mnoho-li se mají kazatelé držet nedělních perikop. A jedni poukazovali, že není vhodné, aby kazatel každoročně opakoval na tytéž texty tytéž úvahy - což je velmi pochopitelné. Druzí tvrdili, že i kazatel se musí spravovat liturgickým postupem církevního roku; což je docela nesporné. Jak si pomůže kazatel, aby obohatil své promluvy, neopouštěje církevně stanovených textů? Prostě tím, že k perikopám evangeliím přibere ještě ostatní bohoslužebné úryvky Písma: myšlenkovou zásobu epistol, mohutné obrazy introitových žalmů, lahodné zpěvy ku přijímání. Tyto všechny úryvky jsou péčí starých liturgů a vnuknutím Ducha sv. tak zladěny, že se navzájem osvětlují; tohoto osvětlení ať tedy hojně užívají kazatelé. Vždyť pak i při liturgické latině „co-

koli je psáno. k našemu poučení je psáno", a tak ať kněz podá lidu celé bohatství mše.

A nejen to. Nestačí zajisté přečísti jména svatých, jejichž dny se v nastávajícím týdnu slaví - ať ani tento zvyk nebývá všemi kazateli dost zachováván. Nutno počítat s tím, že mnoho věřících opomene si v Hlubině nebo v modlitební knize najít poučení o svátcích. a tak jména svatých jsou jim čtena nadarmo. Ale Církev je dává slavit ne pro zpestření kněžské bohoslužby, nýbrž pro příklad a vzdělání. poučení a povzbuzení věřících. Kdo to poučení zprostředkuje? Toť úkol kazatele, faráře: ať své osadě poví. proč a nač Církev dává vzývat toho a onoho svatého. Mnohem snáze pak věřící na modlitbách během týdne vzpomenou na ony svaté i tehdy. nemají-li snad k denní návštěvě kostela čas; a taková modlitba mezi každodenní prací je zajisté úmyslem Církve.

Může se zdát, že tu kazateli ukládáme pestrý program; že ho navádíme k dlouhému kázání. Právě naopak. Napomínáme ho ke stručnosti. Prosíme kazatele, aby řekl to, a pouze to, co potřebuje říci: náměty zde navržené dostačí, aby jejich stručné podání vytvořilo nedlouhou promluvu.

Zato kazatel, který se spokojí jediným námětem, upadne do způsobu příliš obvyklého. Bude ten jediný námět rétoricky obměňovat a hlasově všelijak modulovat. bude ho thematicky rozvíjet a slohově rozličně formulovat - bude snad i hrd, že z jedné myšlenky vytahal celé kázání s úvodem, několika body a závěrem. On bude spokojen - ale posluchači? Znajíce svého kazatele - nebo i jen upozornění vrtnivým jeho přednesem - po prvních slovech úvodu dají usnout své pozornosti: budou spoléhat, že když po dvaceti minutách dají pozor, kazatel znova bude říkat totéž, třeba hlubším nebo povýšeným hlasem. Inteligentní posluchač si snad řekne, že by takovéhle kázání dovedl sám improvizovat beze znatelné námahy; a to si řekne, přesto že kněz si dal velkou práci se svým rozvinutým a na tři body rozděleným thematem. Neboť kázání nesmí být jen svědomitě dělané, musí být i zajímavé. Však slovo Boží je vždycky zajímavé. To tedy chceme slyšet v celém bohatství; a takto se ptáme kazatelů: Quis ostendet nobis bona...? - *Jindřich Středa.*

~~~~~
Nevezmeš jména Božího nadarmo!

SVÁTOST DUCHOVNÍ DOSPĚLOSTI

Často se mi zdá, když vidím naše biřmovance, že by bylo opravdu již třeba pomýšleti na to, jak by se křesťanům živě připomněla celá vznešenost a velikost svátosti biřmování. Slycháme-li často ony hovory ještě nedospělých dětí, které přistupují ke svátosti biřmování, vidíme, že nedosti chápou velikosti a závaznosti této svátosti. A tak si myslím, zda by nešlo to nějak tak vyřešiti, aby bylo udělování této svátosti posunuto do věku, kdy přece jen je rozum již přístupnější pochopení velikosti této svátosti.

Ovšem jsem si vědom toho, že se mně to lehko mluví, když tolik praktických důvodů mluví pro to, aby tato svátost byla přijata, ještě pokud jsou děti ve škole. Víme, že jen moudrost a zkušenost zvolila tuto dobu. Zkušenost ta, že ve škole jsou děti podrobeny aspoň jakési souvislé náboženské výuce, takže možno o této svátosti souvisle aspoň ve škole poučiti, kdežto po vyjití školy vidíme, že nemáme mládež již v rukou nábožensky, že těžko by bylo pak mnohé zachytiti ku přijetí této svátosti a ještě obtížnější by bylo je zachytiti k řádné přípravě, kdežto ve škole přece jen je aspoň jakási možnost duchovní přípravy. Ale přesto si dovoluji předložit tuto věc k uvažování. Nebylo by snad lepší uděliti tuto svátost několika, ale vybraným a připraveným speciální výukou, která by mohla býti o to důkladnější, čím by biřmovanci byli dospělejší a proto chápavější?

Ale i když se to neuskuteční, jest tu ještě odpomoc. Víme, že svátostná milost oživne, jakmile se odstraní překážka bránící v její účinnosti u svátosti, které se mohou pouze jedinkrát přijímati. I když mnozí nevědí dobře, nebo si ani neuvedomí, co přijali, jakou milost a jaký úkol, to vše se dá napravit, jakmile si v dospělosti věřící uvědomí nesmírnost oné svátosti a postaví poctivě celý svůj křesťanský život do služby a úkolu a milosti této svátosti. Proto jako je důležité obnovovati občas křestní slib, podobně je dobré či bylo by dobré při exerciciích, při přijímání do mariánských družin a třetích řádů a při jmenování důvěrníků Katolické akce a při

obnovách mužů a pod. poučiti o této svátosti, kterou jsme přijali, a vzbuditi ve věřících rozhodnutí spolupůsobiti s milostí a posláním svátosti biřmování. Je dobré si uvědomiti, že svátostí biřmování stali jsme se dospělými v duchovním, křesťanském ohledu. že byla nám uložena svatá a sladká povinnost bojovati o vítězství království Božího jako dobří vojíni Kristovi. Svátost biřmování provázela u prvních křesťanů charismata, podivuhodné dary potřebné pro Církev. Je jisté, že ani dnes nezeslabila se moc Ducha svatého, i když je dnes třeba jiných darů. Vždyť jsou i charismata lásky, služby, rady, útěchy, pomoci úřadu. Těchto charismat především dnes potřebuje Církev. Byly nám dány při udělení svátosti biřmování, jen je třeba vzbuditi jejich působivost v sobě uvědoměným postavením svého křesťanského života, života svého povolání do úkolu a - jak stále zároveň zdůrazňuji - i milosti svátosti biřmování. - *Braitó*.

JE TĚŽKO SLOUŽITI MUŽŮM BOŽÍM

Vždycky mne naplňoval odporem služebník proroka Elisea, jenž dovedl všechno dokonale a bezvadně zvrtačiti. Takový ubožák duchovní, který asi byl prorokovi řádnou přítěží, protože nechápal jeho duchovní svobody, nechápal jeho víry, kterou Eliseus všechno od Hospodina očekával. Proto také když byl Eliseus obklopen celým vojskem, jež ho na rozkaz assyrského krále hledalo, třásl se ubohý služebník chorobným strachem. Eliseus mu ale ukazuje, jak je daleko více andělů Božích, kteří je ochraňují, nežli je celé vojsko zběsilého krále.

Ale později jsem si řekl: Přece to byla těžká služba u proroka jako u všech mužů Božích. Eliseus viděl takřka svého Boha, byl mu oddán celou svou bytostí. Pro něho byl celý život jen plněním Boží vůle, ale ubohý služebníček nebyl tak daleko a vysoko a rád by býval měl něco z toho svého psího služebnického života.

A prorok byl na něho tak přísný jak na sebe. A napadlo mi, že je vůbec strašně těžké sloužiti svatým a prorokům a mužům Božím. Tak jsem pochopil, proč takový P. Sonnenschein doslova utahal všechny své sekretáře, od kterých chtěl právě tolik nezištné obětavé nadlidské práce z lásky.

A tak se dalo a děje všem služebníkům velkých služebníků Božích. Kdo jim chce sloužiti a kdo chce s nimi spolupraco-

vati, musí se připravit na velkou práci bez oddechu a bez časné jakékoliv odměny. Dovedu si představit, jakou svízel asi měla dobrá hospodyňka pana arcibiskupa Stojana s jeho mimopřirozenou štědrostí. Ale kdo chce jim sloužiti, musí být pevně odhodlán držeti s nimi krok, a to krok Boží lásky, musí být připraven k největším obětem. Jinak ať si raději najdou pána příjemnějšího.

A dále se musejí ozbrojit velkou pokorou. Vždycky zapadnou vedle svých pánů, vedle svých proroků. Budou vždy jen služebníky nebo služebničky. Bude se vždy mluvit o jejich pánech a málokdy o nich. Tím ale je záslušnější jejich práce a jejich pokorné pochopení tohoto podružného místa. To, že pro slávu díla Božího dovedou přijmouti tuto úlohu druhých houslí.

Ale nemají se spokojiti jen s touto úlohou pasivních spolupracovníků a pomocníků. Mají se spíše snažiti, aby plášť Eliášův na ně spadl, a aby obdrželi dvojnásobného ducha svých otců. Když to ne, tedy aspoň aby dovedli pokračovati v jejich díle, aby dovedli se naplniti podobným duchem, aby se dali zapáliti touze výbojnou vesměrnou láskou svých mistrů. Tak jim bude jejich služebnost nesmírně užitečná pro jejich vlastní duchovní život a budou uměti převzít úlohu svých učitelů.

Dobrořečte všichni služebníci Páně Pánu! - *Brailo.*

VYVÁŽENÍ CTNOSTNÉHO ŽIVOTA

U mnohých svatých pozorujeme na začátku jejich duchovního života, že mnohokrát viděli křesťanskou dokonalost příliš s jednoho úhlu, jednostranně. Zaujala je třeba horlivost o přesné zachovávání zákona Božího a pak dovedli býti metlou pro své okolí. Všechny jen a jen stále honili v duchovním životě bez ohledu a bez milosti, až se tato horlivost měla proměnit v tvrdost a bezohlednou přísnost. Takový byl na začátku svého duchovního rozletu sv. Bernard.

Svatý František a bl. Jindřich Suso litovali později, že v mladickém zápalu kajícího přetěžovali bratra osla, totiž své tělo. Svatá Pavla tolik vroucně a nadpřirozeně milovala své děti, že nad ztrátou jejich až přeháněla svou lítostí a bolestí.

To bylo u svatých na začátku jejich dráhy duchovní. Brzo

poznali, že žádná ctnost nesmí býti a zůstatí jednostrannou, že dokonalost křesťanská záleží právě v krásném vyrovnaní a vyvážení všech ctností. Dokonalý totiž není ten člověk, který vyniká jednou ctností, nýbrž u něhož celý život je ctnostný, u něhož je každá myšlenka a skutek i slovo ctnostné. To jest správné, to jest vyvážené, kde všechno má své místo Bohem stanovené. Je nesmírně radostné čísti svatého Tomáše o ctnostech. Kdekoliv je nějaký zvláštní ráz lidské činnosti, zvláštní ctnost řídí tento zvláštní úsek mravního života. A svatý Tomáš pořádá ctnosti podle základních schopností lidských, podle základních jeho povinností a činností. A vždy pečlivě dbá toho, aby varoval před jednostranností ve ctnostném životě. Ukazuje, že dokonalá ctnost varuje člověka jak před přehánáním jedné stránky, tak před nedostatkem se strany druhé. Pravá ctnost se pohybuje mezi výstřelky zleva i zprava. Na příklad: ctnostný člověk nesmí býti ve své štedrosti ani marnotratný a nerozumný, ani úzkoprsý v této rozumnosti tak, že by se stal lakomcem. Dobrota nesmí býti slabostí, ale vystříhání slabosti nesmí vésti k tvrdosti a pod.

Začátečníci v duchovním životě si obyčejně zamilují jednu ctnost a teď tuto ctnost „pěstují“. Chraňte se tohoto pěstování a hlavně jednostranného pěstování ctností. Uprostřed mezi výstřelky musí se ubíratí vaše vystupování ve ctnostech. To ale není ironicky řečeno „zlatá prostřednost“. Media via není pohodlnost, nemá strhovati od nadšení mladé lidi, nýbrž má státí na vrcholku, onen zlatý střed není v nížině, nýbrž na vrcholku mravního, rozumného jednání uprostřed dvou výkyvů, jež jsou oba stejně zhoubné.

Tak vidíme u mnohých lidí, které jinak máme rádi, jak vynikají příliš jednostranně, v jednom směru, v jedné ctnosti a zapomínají vyladiti, vyvážití tuto svou ctnost s celým komplexem ctností a celého mravního života. Něco je opravdu dobré tehdy, jestliže je to dokonalé se všech stran. - *Braitto.*

ZBOŽNOST

Mnoho slov z duchovního života je jakoby ohmatáno, takže ztrácejí někdy více jak polovinu svého původního významu. Tak i slovo devotio, zbožnost. Za zbožného mají lidé člověka vyklekávajícího hodně v kostele, člověka modlícího se s růmčencem na tvářích, s posvátným žárem a leskem v očích, s o-

čima cudně sklopenými a konečky sepjatých prstů. Za zbožného mají lidé toho, kdo se hodně a rád modlí, po poutích chodí a nevynechá jedné pobožnosti, které pořádá třetí řád nebo mariánská družina nebo sdružení paní, žen a dívek.

Ale svatý Tomáš má za zbožného někoho jiného. Zbožnost jest svatému Tomáši ctností, která přiklání celého člověka k pohotové Boží službě. Zbožný podle svatého Tomáše je ten, kdo naplnil Bohem celý svůj život. Tedy ne pouze kdo se dovede modlití ve chrámě, nýbrž také ve svém životě, kdo dovede učiniti ze svého celého života jedinou bohoslužbu, protože jedinou bohopoctu.

K tomu nám byl dán také křestní charakter a pak charakter svátosti biřmování. K tomu nám byl dán, abychom obdrželi duchovní moc, jakousi kněžskou moc. Hlavním úkonem kněžství je podávati nebesům obět. A tak je hlavním smyslem nezrušitelného znamení, aby nás přivítalo k jedinému veleknězi, věčnému knězi Ježíši Kristu.

Kristus nebyl knězem jen na kříži, neobětoval jen na kříži. Tam vyvrcholila jeho obět, tam byla jeho obět kdysi nabídnutá přinesena a přijata. Ale Kristus byl obětníkem již svým vtělením a pak každým okamžikem svého života. Tak můžeš proměnit celý svůj život v jedinou obět, secundum ritum vitae christianae, jak říká Andělský učitel. A to pak je ona pravá zbožnost, zbožnost, která podává celého člověka v obět bohopocty tím, že člověk plní vůli nebeského Otce tak, jak ji vidí, jak je mu nabízena anebo vnukána.

Tato zbožnost vychází z vnitřní modlitby, praví svatý Tomáš, protože jen člověk, který zná životně Boha, který ho okusil, který poznal ze zkušenosti, jak sladký a velký a vznešený je Pán, jen takový člověk pak je ochoten všechno učiniti a všechno podati v oběti lásky. Svatý Tomáš také uvádí, jaké že je ovoce této zbožnosti. Hluboký pokoj a mír zaplní duši, která ví, koho má v Bohu, a která se mu takto dokonale oddala. Co ji může zneklidnit, co ji může přivést z míry? Tato zbožnost je teprve naplněním požadavku Páně, abychom se Pánu klaněli v duchu a v pravdě; bez ní je ona vnější zbožnost jen maskou nebo zalíbením čistě estetickým. - *Brailo*.

.....
Nevezmeš jména Božího nadarmo!

OKLIKOU

Tvrdil jste mi, že nemožno jíti k lidem přímo s Kristem, s celým křesťanstvím, že by tak nebyl nikdo získán, že je třeba jíti oklikami, získati hlavně mladé zájmem o literaturu a jiná umění, o otázky sociální a jiné. Tyto věci jim poskytně kdokoliv, a lépe než kněz. Avšak nikdo jim nemůže dát to, k čemu je kněz od Boha povolán - a to je to jediné, co potřebují od kněze. Někdo to zase tak netvrdí, jako vy, ale provádí to důsledně. Domníváte se, že takhle nenápadně přivedete lidi ke Kristu, oklikou. Něco pravdy máte v tom, že i to je jakýmsi důvodem věřitelnosti a přijatelnosti katolicity, že se zajímá o všechno, že jí nic neuniká, že chce všechno naplniti, ale to pak nesmí býti pouhé registrování toho, co je kolem, nýbrž musí to býti všímání si katolické, které hodnotí spravedlivě a bez ohledu, zda se to bude takovým nedonošeným dětem duchovním líbiti čili nic. Nesmí to býti padání na kolena křesťanů před tím, co by mělo býti přísně posuzováno a hodnoceno podle objektivních norem.

Nebezpečí ale je v tom, že toto obcházení Krista se stane pravidlem, stane se metodou trvalou, že se budeme skoro báti přijíti k lidem s křesťanstvím, s theologií, s přísnými požadavky, s přísnými pravidly křesťanské mravnosti, ať se to týká čehokoliv, třeba i umělce.

Je nebezpečí, že oni lidé si navyknou viděti v křesťanech lidi neškodné. A my jsme velmi nebezpeční zatím každému duchu toho světa, každému klanění se tvorům, každé polovičatosti, každé povrchnosti, každému kompromisu se světem. Svět, lidé, mladí, potřebují ze všeho nejvíce Krista. Ten jim chybí, toho neznají. U něho najdou vyřešení, a to poměrně snadno. On je kamenem úhelným a nepomůže, ba je zhoubné, hříšné a nebezpečné obcházení tohoto Krista, hanbiti se snad dokonce za kříž Kristův, za jeho absolutní požadavky, za jeho absolutnost. Toto potřebují lidé: ukázati, kde je podstata křesťanství, jak je v ní odpověď na všechny životní otázky, jak v ní je nejkrásnější vyřešení, protože předstížení všech tužeb i duší nejodvážnějších.

Od duchovních lidí, od duchovních Otců čekají lidé nejprve toto: království Boží, třebaže to znamená, aby toto bylo řečeno nejenom chudým, nýbrž i bohatým, protože neexistuje

dvoji morálka, pro malé, aby byli hodní a čekali na království nebeské, a pro bohaté, aby dávali milostivě almužny, jak je jim libo, a ještě proto dosáhli jakoby nádavkem království nebeského. Nebude-li Kristus kralovati v duších, nebude ani kralovati ve světě a proto ona metoda oklikou je práce venkoncem marná. protože nebude-li Hospodin, nebude-li Kristus stavěti domu. nadarmo se lopotí, kdož ho stavějí. - *Braitó.*

POKORA VNITŘNÍ

Jako je vyplněno slovo zbožnost, podobně je také hořce zaneseno slovo pokora. Mnozí představení si nesmírně usnadňují úlohu, že místo aby moudře, opatrně před Pánem pronikali duše svých poddaných a viděli v modlitbách a v naslouchání Božího hlasu a Božího řízení, jak chce Pán duše míti a vésti, zakrývají svou ubohost, svou vnitřní prázdnotu, svou duchovní omezenost a neznalost své úlohy i duší jim svěřených, všechno svádějí na pokoru, čili jak oni říkají s oblibou, na svatou pokoru. Jistě že poddaný musí poslechnouti, jistě že musí v duchu pokory a kajícínosti přijmouti a dovede to přijmouti a dovede to proměnit v minci ryzí lásky k Pánu Bohu, ale tím vším se toto slovo krásné nesmírně opotřebovává, takže nakonec ani mnoho nepůsobí a stává se takovým okřídleným slůvkem jako dobrý den a má úcta.

Také si představují mnozí pod slovem pokora klopení očí, naklánění a křivení celé postavy, naslédlé, tichounké mluvení až skoro ševelení. Jiní zase si představují pod pokorou nutnost mluvit hodně špatně o sobě. Nebo povinnost nikdy neprojeviti svého názoru, neopřítí se nikdy proti nepravdě a nesprávnému. Nebo považují za pokoru seděti pěkně v koutku a nikdy se ničeho neodvážiti.

Jistě že toto všechno není pokora. Pokora je vnitřní pravdivost podle svatého Tomáše, která uznává, že nemá ničeho od sebe, že všechno má od Pána a proto si na ničem nezakládá, proto se nenadýmá, netlačí v popředí. Toto je pravá pokora. A o toto je třeba se snažiti. Když někdo někomu radí, aby se cvičil v pokoře, aby pěstoval pokoru, moudřeji by udělal, kdyby konkrétně a přesněji řekl tomu člověku, aby si stále více a živěji, opravdověji s celým vnitřním přesvědčením uvědomoval, že nic není, že co má, od Boha má a že proto

si to nesmí připisovati sobě a vyvozovati z toho právo na kdovíjaké mínění o sobě, sebeoceňování a jednání z tohoto pak mínění.

Proto krásně praví svatý František Saleský, že nežli kdo v pokoře skloní oči, že má nejprve skloniti své srdce, a že kdo chce říci o sobě, že je hříšník, že má býti o tom celou svou bytostí přesvědčen. Pokorný ovšem není ten, kdo sám si ukládá „cvičení“ v pokoře, nýbrž kdo ob stojí v něm, když mu je druzí působí. Jako onen smutný novic, který šel prositi v jednom klášteře o boty a dostal od novicmistra staré křápy. Protáhl se mu obličej maličko, ale přece jen znatelně. Novicmistr ho pak ovšem ihned posílá ke klášternímu obuvníku, aby dostal obuv novou. „Neobstál jsi, synku,“ praví mu dobrotivě novicmistr, „neobstál jsi ve zkoušce pokory.“ „Já nevěděl, že je to zkouška.“ zněla naivní odpověď ještě naivnějšího novice. Ještě aspoň ta naivnost novicovská byla u něho krásná.

Je třeba živě si vštípati v mysl přesvědčení, že jsme opravdu ubozí, hříšníci, že všechno dobré je v nás jen Božím darem. Pak se nebudem vynášeti nad nikým, nikoho souditi, tím méně odsuzovati, také se nebudeme snažiti zneužívatí někoho ke svým tajným marnivým účelům jako prostředků a stupínků ke slávě své pýchy.

Ale nebudeme také zchytrale se vyhýbatí práci, úkolům pod záminkou, že nejsme hodni, že nemáme schopností. I taková falešná pokora se snadno pozná, když by představený s takovým člověkem pak opravdu jednal jako s tvorem naprosto neužitečným, jeho pokora by se ihned bránila a ukázala jako venkoncem naličená a nepravdivá. Sestřičko pokoro, divně tě během doby přistrojili, všechno možné ti podstříhali pod tvůj plášť. Ale, ty zůstaneš krásnou, když se odhalí tvá pravda, protože nejsi nic jiného nežli pravda. - *Braitto.*

Nevezmeš jména Božího nadarmo!